

SĀRATTHAPPAKĀSINĪ

COMMENTARY TO THE

SAMYUTTA NIKĀYA

PART III.

සාරත්ථප්පකාසිනී

නා ම

සංයුතනිකායට්ඨකථා.

තනියොපාගො.

Vol. XXXI.

SIMON HEWAVITARNE BEQUEST.

BHADANTĀCARIYA BUDDHAGHOSA MAHA THERA'S

SĀRATTHAPPAKĀSINĪ

COMMENTARY TO THE

SAMYUTTA NIKĀYA

PART III.

සාරත්ථප්පකාසිනී

නා ම

සංයුත්තනිකායට්ඨකථා.

තනියොපාගො.

සිංහාසන කුමාරදාස මුනසිකාභිබාසෙන වානි

විහි සොගතෙහි

මුද්‍රණය:

එස් ඇන්ඩ් එස් ප්‍රින්ටර්ස්

නො: 49, ජයන්ත විරසේකර මාවත,
කොළඹ - 10

මු: ව: 2474.

කි: ව: 1930.

මිල 120/=

(නිව්වක්ඛුද්දාසනා ඵංගි-සතිං පොත්තං.)

පදනිකාවරිය බුද්ධිසොස මහාචාර්යවරයාණිනා

සාරත්ථසකාසිනි

නා ම

සිංහුතනිකායට්ඨකථා.

තනියොපාගො.

Vol. XXXI.

SIMON HEWAVITARNE BEQUEST.

BHADANTĀCARIYA BUDDHAGHŌSA MAHĀ THERA'S

SĀRATTHAPPAKĀSINĪ

COMMENTARY TO THE

SAMYUTTA NIKĀYA

PART III.

REVISED AND EDITED BY

The Ven'ble Pandit

WIDURUPOLA PIYATISSA MAHA THERA

*Mahā Nāyaka of Amarapura Sect,
Up-country, Ceylon.*

PUBLISHED BY THE TRUSTEE:

SRINATHA KUMARADASA MOONESINGHE ESQ.

THE TRIPITAKA PUBLICATION PRESS,
MALIGAKANDA,
COLOMBO, (CEYLON.)

B: E: 2474.
C: E: 1930.

තුන්වන මුද්‍රණය 2008
පිටපත් 1000

(නිව්වකවූද්දකතෙ එතනි-හනිමි. පොත්තං.)

හදනනාවරිය වූද්ධකොස මහාපෙරවරපණිනා
සාරත්තපකාසිනි

නා ම

සිංහුතනනිකායට්ඨකපා.

තනියොහාගො.

විදුරුපොලගාමෙ සිරිපුමකලාගමාධිවාසිනා
උදාරවසිස අමරපුරනිකාසිස මහානායකචූරකිරෙන
හදනතපණිතෙන

විදුරුපොලපියනිසස මහාපෙරෙන

සංකොධිතාතිකඛිතාව

සසිමන් හෙවාවිතාරණ මහාසයාණතෙන

සොගතෙන

සිරිනාඨ කුමාරදාස මුනසිහාගිඛානෙන

නිව්වකවූද්දකෙ වූද්දපෙනා

පාකට්තනා.

මු: ව: 2474.

කි: ව: 1930.

PUBLISHERS NOTE

The late Mr. SIMON ALEXANDER HEWAVITARANE, who in his life time had begun to publish the TRIPITAKA, left a bequest for its completion after his death. He died suddenly on 17th January 1913 and in accordance with his wishes his Trustees had published the Commentaries on the Text in 49 volumes. After seventy years these books are no longer readily available.

His widow Mrs. SOMAWATI HEWAVITARANE who passed away on 10th January 1982 at the age of 94, had prior to her death, created the SOMAWATI HEWAVITARANE TRUST to carry on the good work started by her late husband and bequeathed her entire estate to this Trust.

We the Trustees of the Somawati Hewavitarane Trust, having seen the need to re-print the Commentaries, have undertaken this task to help both the student and teacher of the Dhamma and in the hope that this act of ours will help to preserve the Noble Teachings of the Blessed One for the benefit of the future generations and thereby prolong the life of the Buddha Sasana by many more thousands of years.

May the fruits of this meritorious act help the late Simon Alexander Hewavitarane and Somawati Hewavitarane Maha Upasikawa in Sansara and towards their final attainment of Nibbana.

*Noel Wijenaike
Nanda Amerasinghe
Tissa Ratnatunge*

22-05-2008

Somawati Hewavitarane Trust Office,
130, Maligakanda Road, Colombo-10,
SRI LANKA.

THE LATE
MR. SIMON ALEXANDER HEWAVITARNE.

BORN 20TH MARCH, 1875.

DIED 17TH JANUARY, 1913.

සෝමාවතී හේවාචිතාරණ මැතිනිය

THE LATE
VEN'BLE ANAGARIKA DHARMAPALA.
(SIRI DEVAMITTA DHAMMAPALA)

Director of Tripitaka Mudhrana Sabha

BORN 17TH SEPTEMBER 1864

DIED 29TH APRIL, 1933

PREFATORY NOTE.

With the issue of this volume, the 3rd Part of the Samyutta Nikāya Commentary, we have much pleasure in placing before the public the 31st volume of the Simon Hewavitarne Bequest Series.

The editing of this volume is done by the Ven'ble Pandit Vidurupola Piyatissa Mahā Nāyaka Thero of the Up-country Amarapura Sect, Bambarakele Vihare, Nuwara Eliya, to whom our thanks are due.

We have the pleasure to announce that the Third Part of Jātakaṭṭhakathā by the same editor is nearly ready and will be out soon.

Anagarika Dharmapala,
S. K. Moonesinghe.

Tripitaka Publication Office,
Maligakanda, Colombo.

September 20, ²⁴⁷⁴.
1930.

PREFACE.

මුඛබන්ධනසටහන.

යං ඛො මයා ඉමිස්සා සංයුත්තනිකායධර්මකථාය සොධනමපති චත්තබ්බං සබ්බමපි තං පඨමදුතියභාගෙසු මුඛබන්ධනී වුත්තමෙවාති න පුත්ත වුච්චතෙ.

පරනතු යො මං ඉමාය අධර්මකථාය පටිසම්භරණමයාවිත් මහා සයො සො රත්තත්තයමාමකො චාර්ලස් ඇල්විස් හේවාඩ්නාර් ණඩ්ගසො තිපිටකමුද්දාලකණ්ඨකායජකිකෙඛා මහාසඳො ගහපති අතිවසීතෙයෙවස්සා ඉමස්මි තතියභාගපටිසංඛරණේ කාලමකාසි යථා තං අතිච්චා අද්දුච්චා අනස්සාසිකා ච සබ්බෙ සම්භාරා.

ඉමස්ස පන මෙ තතියභාගස්ස පටිසංඛරණං පුරිමභාගවයනො අතිව බලවප්පයාසකරමහොසි පටිපොත්ථකස්ස සාමකඛරපොත්ථකතො ලොබාපිත්තතා තස්ස ච බහුසො සීහලකඛරපොත්ථකෙන විසදිසත්තා.

තෙතෙවච හෙතුතා මහතා පරිස්සමෙන සොධිතස්සාපිමස්ස තතිය භාගස්ස පාසංසතරු පුද්ධිති න මයා සත්තතෙ මනතුං චත්තුං වා, ධරණිධරසිතපරගුණපරමාණවො සදයනදයා සනෙතායෙවෙත්ථ. පිදුර වරපමාණං, යසො ච දිස්සනෙතව පුරිමභාගෙසුපි මම පමාදබ්බම පතිතාති කාතිවි අසොධිතථානාති තසමා මමායමායාවතා සබ්බාතිපි තාදිසාති සදෙසථානාති පරියතතිධරෙහි බහුසුතෙහි බමිතබ්බාති සොධෙතබ්බාති ච ලොකසාසනමනුශ්ශණෙනෙහිති.

කිසෙදුතරහි මස්සං ඉමිතා පටිසම්භරණෙන පරිපුණ්ණායං සංයුත්තනිකායධර්මකථා පඨමචාරෙ සීහලකඛරෙහෙවං මුද්දාපිතා සමානා ආයතිසොධනානං මුද්දාපකානඤ්ච පරිස්සමලහුතාය භවිස්සති නුත්මිති මඤ්ඤමානොහං පරං පිතිසොමනස්සං හජාමි පත්ථ යාමිථායං. මයා මහත්තං පරිස්සමමඛිනිතරෙතෙනෙතෙවං සංසොධිතාහි සම්භිතා ච සංයුත්තනිකායධර්මකථා සාසනවසීතියා විරං හෙස්සතුති.

යෙ පන තෙ සම්මත් ඇලැස්සැණඩ් හේවාඩ්නාර්ණො චාර්ලස් ඇල්විස් හේවාඩ්නාර්ණො වාති වෙ සාසනමාමකා ගහපතයො තිපිටකමුද්දාලකණ්ඨකාය පුරිමතරජකිකඩ්ඪරකුරු අහෙසුං සග්ගපර යණං තෙ ච හොනෙතා ඉමිස්සා අධර්මකථාය පඨමපටිසම්භරණේ නියුත්තා දිවම්භතා මහාපේරවර ච සබ්බෙ ඉමිතා පුඤ්ඤෙන සුඛි භවනතු.

සමුදායනවගන-මහාවගනවගනනා සමෙතොයං සංසුත්ත
නිකායට්ඨකථාය තතියභාගො තිට්ඨකමුද්දබ්බකණ්ඨකාය සමපති
අජකකබ්බරං ධරනෙනති පරමසොගතෙන සිද්ධිමනා අනුශාසිත
බම්බපාලමහොදසෙන වෙව තස්ස භාගිණ්ණයෙන සිද්ධිනාම
කුමාරදස මුනසිතෙන වාති වීති සොගතෙගෙවං මුද්දපෙඨා පාකට්
තතො අහොසි.

ඉමාය ව පන අට්ඨකථාය පස්මදුතියභාගානං පටිසඛරණේ මම
පියසිත්තො අලවතුණොඛ දෙවරක්ඛිණ්ණවගෙන හිකුන්වා පෙරවසි
තෙන තථා ඉමස්ස තතියභාගස්ස පටිසඛරණේ මග්ගං සිත්තත්තර
පාමොක්ඛස්ස කුමරජලියේ විමලබුද්ධිතෝරස්සවෙව. මම ව සිත්තස්ස
වෙන විදුරුපොලබුද්ධිසමිණවගෙන හිකුන්වා ව පටිපොත්ථකවාච
නාදිසු සබ්බකිවෙවස්ථතඤ්ඤෙනති මහාඋපත්ථමො කරිසිත්ථාති මො
කතඤ්ඤාතායානුස්සරියතො.

සංවණ්ණිතපදානුක්කමණිකා පනෙතියාං විසුං පොත්ථකවගෙන
මුද්දපිසිත්තෙනති.

විදුරුපොල පියතිත්ත මහානායකසේනේ.

Widurupola Piyatissa

20th September 2674.
1930
Abhinavarama Vihare,
Kawara Eliya.

සූචිපත්‍යං.

CONTENTS.

අඩවිය.

විෂයය.

පිටුව.

1. අනිච්චවග්ගො පඨමො.
2. යමකවග්ගො දුතියො.
3. සබ්බවග්ගො තතියො.
4. ජාතිධම්මවග්ගො චතුත්තො.
5. අනිච්චවග්ගො පඤ්චමො.

- 2.
- 3
- 8.
- 8.
- 8.

පඨමො පණ්ණාසකො.

1. අවිජ්ජාවග්ගො පඨමො.
2. මිගජාලවග්ගො දුතියො.
3. භිලානවග්ගො තතියො.
4. ජනනවග්ගො චතුත්තො.
5. ජලවග්ගො පඤ්චමො.

- 9.
- 11.
- 12.
- 19.
- 22.

දුතියො පණ්ණාසකො.

1. යොගනෙතිවග්ගො පඨමො.
2. ලොකකාමගුණවග්ගො දුතියො.
3. ගහපතිවග්ගො තතියො.
4. දෙවදහවග්ගො චතුත්තො.
5. නවපුරුණවග්ගො පඤ්චමො.

- 23.
- 26.
- 31.
- 32.
- 33.

තතියො පණ්ණාසකො.

1. සට්ඨපෙය්‍යාලො.
2. නන්දිකධම්මවග්ගො පඨමො.
3. සමුද්දවග්ගො දුතියො.
4. ආසිවිසවග්ගො සමත්තො.

- 34.
- 34.
- 36.
- 83.

චතුත්තො පණ්ණාසකො.

1. සහගාථාවග්ගො පඨමො.
2. රහොගතවග්ගො දුතියො.

- 85.
- 87.

84. වෙදනාසංසුතනං සමත්තං.

90.

අනෙකුත්:

විග්නානා:

පිටිවිග්නානා:

85. මානුෂාභිසංයුතානං සමන්තං.	91.
86. ජලවුබාදන සංයුතානං සමන්තං.	92.
87. සාමණ්ඩකසංයුතානං සමන්තං.	92.
88. මොග්ගල්ලානසංයුතානං සමන්තං.	92.
89. මුත්තසංයුතානං සමන්තං.	99.
40. ශාමණීසංයුතානං සමන්තං.	104.
41. අසබ්බතසංයුතානං සමන්තං.	105.
42. අබ්බාසනසංයුතානං සමන්තං.	107.

ඉති සාරස්සසංකාසිනියා සංයුතානිකාසංයුතාසං
සලාසනනිවග්ගවිග්නානා
නිවග්ගානා.

1.	පඨමො වග්ගො.	115.
2.	දුතියො වග්ගො.	118.
3.	තතියො වග්ගො.	118.
4.	චතුත්තො වග්ගො.	118.
5.	අඤ්ඤාතිත්ථියපෙය්‍යාලො.	119.
6.	සුරියපෙය්‍යාලො.	119.
7.	අපාමාදවග්ගො.	120.
8.	බලකරණීයවග්ගො.	121.
9.	ඵසනාවග්ගො.	121.
43.	මග්ගසංයුතානං නිවග්ගානං.	122.

1.	පබ්බතවග්ගො පඨමො.	128.
2.	ගිලානවග්ගො දුතියො.	129.
3.	උද්ගිවග්ගො තතියො.	130.
4.	නිවරණවග්ගො චතුත්තො.	131.
5.	වක්කවතතිවග්ගො පඤ්ඤමො.	133.

44. බොජ්ඣංගසංයුතවිග්නානා නිවග්ගානා.

1.	අමපාලිවග්ගො පඨමො.	168.
2.	නාළුඤ්ඤවග්ගො දුතියො.	183.
3.	සිලට්ඨිතිවග්ගො තතියො.	183.
4.	අනනුසුතවග්ගො චතුත්තො.	184.
5.	අමතවග්ගො පඤ්ඤමො.	185.

45. සතිපෙට්ඨානි සංයුතානං සමන්තං.

1.	සද්ධිඤ්ඤවග්ගො පඨමො.	186.
2.	මුද්දකරවග්ගො දුතියො.	188.
3.	ඡත්‍රිඤ්ඤවග්ගො තතියො.	191.

අංකය.	වර්ණනා.	පිටුව.
4.	සුඛිඤ්ඤාවග්ගො වතුප්පො.	193.
5.	ජරාවග්ගො පඤ්චමො.	196.
6.	සුකරබතවග්ගො ජට්ඨො.	197.
46.	ඉද්දිසංඝයාංගුත්තං සමන්තං.	197.
47.	සම්මප්පබ්බානිසංගුත්තං සමන්තං.	197.
48.	බලසංගුත්තං සමන්තං.	197.
1.	වාපාලවග්ගො පඨමො.	200.
2.	පාසාදකම්පනවග්ගො දුතියො.	204.
49.	ඉද්ධිසාදසංගුත්තං සමන්තං.	205.
1.	රතොගතවග්ගො පඨමො.	205.
50.	අනුරුද්ධසංගුත්තං සමන්තං.	206.
51.	කුන්දසංගුත්තං සමන්තං.	206.
1.	ඵකධම්මවග්ගො පඨමො.	212.
52.	ආනාපාණසංගුත්තං සමන්තං.	213.
1.	වෙඨවාරවග්ගො පඨමො.	218.
2.	රුජ්ඣාරුමවග්ගො දුතියො.	221.
3.	සරකානිවග්ගො තතියො.	222.
4.	පුඤ්ඤභිසද්දවග්ගො වතුප්පො.	223.
5.	සගාඵකපුඤ්ඤභිසද්දවග්ගො පඤ්චමො.	223.
6.	සපාඤ්ඤවග්ගො ජට්ඨො.	224.
7.	මහාපඤ්ඤවග්ගො සත්තමො.	224.
53.	සොනාපතනිසංගුත්තං සමන්තං.	224.
1.	සමාධිවග්ගො පඨමො.	226.
2.	ධම්මවක්කප්පවත්තනවග්ගො දුතියො.	228.
3.	කොට්ඨාසවග්ගො තතියො.	229.
4.	සිංහපාවනවග්ගො වතුප්පො.	229.
5.	පපාතවග්ගො පඤ්චමො.	231.
6.	ආමකධඤ්ඤපෙය්‍යාලවර්ණනා.	234.
54.	සම්මසංගුත්තං සමන්තං.	234.

නිව්ඪිනා ව මහාවග්ගවර්ණනානි.

සංගුත්තනිකාසම්මකථා

නිව්ඪිනා.

සුද්ධිපතනං.

ERRATA.

පිටුව.	පතනිය.	අසුභි.	සුභි.
38	8	කාලෙ කාලනාති.	කාලෙන කාලනාති
61	13	දුසෙසිලාති.	දුසෙසිලොති.
64	33	වමෙතා.	වමෙතා.
66	9	පසාණා.	පාසාණා.
78	7	තජ්ජතොති 2	තජ්ජතොති.
78	35	යථාති.	යථාති 2.
97	37	කිසුට්ඨි.	කිසුට්ඨති.
104	28	බසග්ගාගො.	බසග්ගාගො.
104	28	අයං නො.	අයං ඛො.
104	29	චිත්තසමාධි.	චිත්තසමාධිං.
112	18	කතමා ව.	කතමා ව.
171	13	පකාර.	පාකාර.
171	31	පවිසිත.	පවිසත.
172	15	උපපට්ඨාගො.	උපපට්ඨාගො.
192	23	අපරිභෙසං.	අපරිභෙසං.
211	28	චෙදියාමිති.	චෙදියාමිති.

අකුසලාදි අමතාකං පමාදෙන සඤ්ජාතාති සද්දසවධානාති
දිග්ගනාති චෙ තාති පරිගතතිසාසනාතිවුඩ්ඪිකාමෙති බහුසුතෙති
සොධෙතබ්බාතිති.

සංකේතනිරූපනං.

ABBREVIATIONS.

සා. සාමකර්මපොත්තං.

සි. පොඤ්ඤා විටගාමෙ කොණ්ඩකුසුමම් විහාරයත්තපොත්තං.

” කැලවගාමෙ පොත්තකාලය (පොත්ඥල්) විහාරයත්තපොත්තං.

” විදුරුපොලගාමෙ සිරිසුමධගලාරාම විහාරයත්තපොත්තකුසුම.

THE PALI ALPHABET

IN SINHALESE CHARACTERS

VOWELS.

ආ ආa ඉ ඉi ඊ ඊi උ උu ඌ ඌu එ එe ඔ ඔo

CONSONANTS.

ක ka	ඛ kha	ග ga	ඝ gha	ඞ ṅa
ච ca	ඡ cha	ජ ja	ඣ jha	ඤ ṇa
ට ta	ඪ tha	ඬ da	ඬ dha	ණ na
ත ta	ථ tha	ද da	ධ dha	න na
ප pa	ඵ pha	බ ba	භ bha	ම ma
ය ya	ර ra	ල la	ව va	ශ sa
			හ ha	ලූ la
				අං an

ක ka	කා ká	කි ki	කී kī	කු ku	කූ kú	කෙ ke	කො ko
ඛ kha	ඛා khá	ඛි khi	ඛී khī	ඛු khu	ඛූ khú	ඛෙ khé	ඛො khó
ග ga	=	=	=	=	=	=	=

කක kka	ඤඤ ṇṇa	ති tva, තු tra	එම් mpha
කඛ kkhā	ඤඤ ṇṇa	ද්ද dda	එබ්, ඔබ් mba
කය kya	ඤඤ, ට ṇca	ද්ධ, ඩ ddha	එභ් mbha
කි kri	ඡ ඤඡ ṇcha	ද් dra	එම් mma
කච kva	ඡ, ඤඡ ṇja	ච dva	එභ් mha
කඡ kha	ඤඤ ṇja	ධ dhva	ය්, ය් yya
කඵ khva	ට ට් ta	නන nta	ය් yha
ගග gga	ට්, ට් ට් ta	නන ntha	ලූ lla
ගඝ ggha	ඬ ඬ් da	නද nda	ලූ lyā
ගු gra, ඔඤ ṇka	ඬ ඬ් da	නඬ ndha	ලූ lha
ඬ ඬ් ṇka	ණ ṇa	නන nna, නභ් nha	එභ් wha
ඬ ඬ් ṇga	ණ ṇa	ප ප් pa	සා sa
ඬ ඬ් ṇgha	ණ ṇa	පඵ ppha	සා sma
එ ච ca	ණ, ඩ nda	බ බ් ba	සා swa
එඡ cha	ණ ṇa	බභ් bbha	සා hma
ජ ජ ja	ත ta	භ් bra	සා hva
ජඣ jjha	ත ත් ta	භ් mpa	ලූ lha

සාරත් පපකාසිනී

නාම

සංයුත්තනිකායටඨකපා.

(නනියභාග.)

නමොනායක හගවනෝ අරහතෝ සම්මාසම්මුදායක.

34. 1. 1-10.

සලායතනවංශය පඨමෙ-වක්ඛනාති චෙ වක්ඛනී සද්දන්වක්ඛිඤ්ච මංසවක්ඛිඤ්ච. තත්ථ සද්දන්වක්ඛං පඤ්චවිධං බුද්ධවක්ඛං ධම්මවක්ඛං සමන්තවක්ඛං දිබ්බවක්ඛං පඤ්ඤවක්ඛනාති. තෙසු බුද්ධවක්ඛං නාම අසයානුසයසද්දන්ඤ්ච ඉන්ද්‍රියපරෙඨරියතතසද්දන්ඤ්ච යං “බුද්ධවක්ඛනා ලොකං ඔලොකෙනෙනා”ති ආගතං. ධම්මවක්ඛං නාම හෙට්ඨිමා තඤ්ඤා මය්හා තීන්ති ව ඵලාති යං “විරජං චිතමලං ධම්මවක්ඛං උදපාදී”ති ආගතං. සමන්තවක්ඛං නාම සබ්බඤ්ඤාතසද්දන්ඤං යං “පාසාදමාරුහ්ණ සමන්තවක්ඛං”ති ආගතං. දිබ්බවක්ඛං නාම ආලොක වසිස්සෙන උපපන්නං සද්දන්ඤං යං “දිබ්බෙන වක්ඛනා විසුද්ධනා”ති ආගතං. පඤ්ඤවක්ඛං නාම චතුසච්චපරිචේදකසද්දන්ඤං යං “වක්ඛං උදපාදී”ති ආගතං. මංසවක්ඛමපි දුට්ඨං සසම්භාරවක්ඛං පසාදවක්ඛනාති. තෙසු යවායං අභිකූපකො අභිකූපවලෙහි පරිවාරිතො මංසපිණ්ඩො යත්ථ වතස්සො ධාතුස්සො වණ්ණගක්ඛරස්සොඡා සම්භවො ජීවිතං භාවො වක්ඛිපපසාදො කායපපසාදොති සංඛෙපතො තෙරස. සම්භාරු භොනාති විත්ථාරතො පන වතස්සො ධාතුස්සො වණ්ණගක්ඛරස්සොඡා සම්භවොති ඉමෙ පන චතුසමුට්ඨානවසෙන ජනතිංස, ජීවිතං භාවො වක්ඛිපපසාදො කායපපසාදොති ඉමෙ කම්මසමුට්ඨානා තාව චතතාරෙති චතතාරීස සම්භාරු භොනාති ඉදං සසම්භාරවක්ඛ නාම. යං පතෙත්ථ සෙනමණ්ඩලපරිච්ඡින්නෙන කණ්ණමණ්ඩලෙන පරිවාරිතො දිට්ඨිමණ්ඩලෙ සනති විට්ඨං රූපදස්සනසමත්ථං ඉදං පසාදවක්ඛ නාම. තස්ස තතො පරෙසඤ්ච සොතාදීනං විත්ථාරකපා විසුද්ධිමයෙන වුත්තාව.

තත්ථ යදිදං පසාදවක්ඛං තං ගණේයා හගවා වක්ඛං භික්ඛවෙ අභිමිචනති ආදිමාග. තත්ථ චතුති කාරණෙති අතිච්චං උදගබ්බය චක්කතායාති ආදිතා නයෙන විත්ථාරකපා හෙට්ඨා පකාසිතායෙව. භෙදානුකූලාති පසාදසොතමෙව අභිපෙපතං. තත්ථාපි සාණජ්චා

කායමනොති තෙහුමිකං සම්මසනවාරපිත්තං. ඉති ඉදං සුත්තං ඡස්ස අජ්ඣාතතිකායතනෙසු තිණී ලක්ඛණාති දසෙසො කපිතෙ බුජ්ඣාන කාතං අජ්ඣාසයෙන වුත්තං. දුතියං චෙ ලක්ඛණාති. තතියං එකං ලක්ඛණං දසෙසො කපිතෙ බුජ්ඣානකාතං අජ්ඣාසයෙන වුත්තං. සෙසාති පත තෙති සලලකම්මානාති වා එත්තකෙනෙව වා තං සලලකෙසසානාති.

වතුපෙ-රූපගකිරසථොඨබ්බා වතුසමුදානා සද්දෙ විසමුදානො. බම්මාති තෙහුමිකාබම්මාරමණං. ඉදවපි බාගිරෙසු ඡස්ස ආයතනෙසු තිලක්ඛණං දසෙසො කපිතෙ බුජ්ඣානකාතං වසෙන වුත්තං.

පඤ්චමෙ ඡට්ඨෙ ව දුතියතතියෙසු වුත්තසද්දෙසොව නයො. සත්තමාදිති අනිගානාගගෙසු වකාදිසු අනිච්චලක්ඛණාදිති සලලකෙසො පච්චුප්පනෙසු බලවගාගෙන කිලමනානං වසෙන වුත්තාති. සෙසං සබ්බස්ස ගෙට්ඨා වුත්තතයමෙවාති.

අනිච්චවගෙහා පඨමො.

84. 2. 1-10.

යමකවගෙහා පඨමදුතියෙසු අජ්ඣාතතිකානානති අජ්ඣාතතජ්ඣාත වසෙන අජ්ඣාතතිකාතං. සො පත තෙසං අජ්ඣාතතිකාගො ඡන්දරු ගෙහ අධිමත්තබලවතාය වෙදිතබ්බො. මනුසානං හි අනෙතා සරං විය ඡ අජ්ඣාතතිකායතනාති සරූපවාරං විය ඡ බාගිරියතනාති යථා තෙසං සුත්තදුරුධනබද්දෙසුණෙණ අනෙතාසරෙ ඡන්දරුගො අධිමත්ත බලවා ගොති. තස්ස කසාපි පටිපිඬුං න දෙනති අපමනෙතන භාජන සද්දමනෙතනාපි කිං එතනති වත්තාගෙ භවනති එවමෙව ඡස්ස අජ්ඣාතති කෙසු ආයතනෙසු අධිමත්තබලවා ඡන්දරුගොන ඉති ඉමාය ඡන්දරුගෙහ බලවතාය තාති අජ්ඣාතතිකානිති වුත්තාති. සරූපවාරෙ පත නො තථා බලවා ගොති තස්ස වරනෙහ මනුසෙසපි වතුපපදාතිපි න සහසා නිවාරෙතති කිඤ්චාපි න නිවාරෙතති අනිච්ජනාතා පත පංසුපට්ඨි මත්තමපි ගතිඬුං න දෙනති. ඉති තෙසං තස්ස න අධිමත්තබලවා ඡන්දරුගො තසො තාති බාගිරිනිති වුත්තාති. වින්ධාරගො පත අජ්ඣාතතිකාබාගිරි විසුද්ධිමග්ගෙ වුත්තා සෙසං විසුපි සුතෙතසු ගෙට්ඨා වුත්තතයමෙව තථා තතියවතුපෙසු.

පඤ්චමෙ නිසසාති තිකිකතා. විසද්දෙතනාති නො සංසුත්තා. විසාමුත්තාති නො අධිවුත්තා. විමර්සාදිකතෙන වෙතසාති නිවර්ණාදිකතෙන වෙතසා. සනති යං කිලෙසජාතං වා වට්ඨං වා අපාතිතං ගොති තෙත සෙකබාතං විත්තං සමරියාදිකතං තාම යං පතිතං තෙත විමර්සාදිකතං. ඉධ පත සබ්බසො කිලෙසානං ඉව වට්ඨං ව පතිතතා විමර්සාදිකතෙන කිලෙසවට්ඨමරියාදං අනික්කපොතන විතෙතන විහරිංසුති අනෙතා. ඡට්ඨෙපි එසෙව නයො.

ඒකීය පනතෙකු පුනතෙකු වතුසව මෙව නවිතනති වෙදිතබිබි.
සහනමාදිසු වතුසු වටවව්වට්ටේව නවිතං. අනුප්‍රබිබිකරා පත තෙසං
තෙවධා වුතතනසෙතෙව වෙදිතබිබිති.

යමකවගො දුතිසො.

84. 8. 1.

සබ්බවග්ගස්ස පඨමෙ-සබ්බං මො භික්ඛවෙති සබ්බං නාම
වතුබ්බිධං සබ්බසබ්බං ආයතනසබ්බං සකකායසබ්බං පදෙසසබ්බනති.
තත්ත-

“ත තස්ස අද්දිධම්ඛපි නිඤ්චි
අපො අවිඤ්ඤාතමජාතිතබ්බං,
සබ්බං අභිඤ්ඤාසි යදපි තෙය්‍යං
තරාගතො තෙන සමනතවක්ඛු”ති

ඉදං සබ්බසබ්බං නාම “සබ්බං මො භික්ඛවෙ දෙසිස්සාමි තං
පුණාරා”ති ඉදං ආයතනසබ්බං නාම “සබ්බධම්මවුලපට්ඨාය- මො
භික්ඛවෙ දෙසිස්සාමි”ති ඉදං සකකායසබ්බං නාම. “සබ්බධම්මෙසු වා
පඨමසමිත්තාගායෙ උපපජ්ජති විතතං මනො මානසං තජ්ජා මනො
විඤ්ඤාණධාතු”ති ඉදං පදෙසසබ්බං නාම ඉති ඡද්‍රාජමිණමිත්තං
පදෙසසබ්බං තෙගුම්භධම්මා සකකායසබ්බං වතුගුම්භධම්මා ආයතන
සබ්බං යංනිඤ්චි තෙය්‍යං සබ්බසබ්බං. පදෙසසබ්බං සකකායසබ්බං න
පාපුණාති සකකායසබ්බං ආයතනසබ්බං න පාපුණාති ආයතනසබ්බං
සබ්බසබ්බං න පාපුණාති කසලා සබ්බසබ්බං තඤ්ඤාතඤ්ඤාණස්ස අයං නාම ධම්මො
ආරම්භං න ගොතිති තත්ථිතාය ඉමස්මිං පන පුතෙන ආයතනසබ්බං
අභිප්පෙතං. පච්චක්ඛායාති පටික්ඛිපිතා. වාමා වක්ඛුරෙවස්සාති වාමාය
වතතබ්බං වක්ඛුමතතමෙව නවෙය්‍ය. ඉමාති පන වාදසායනනාති
අතික්ඛමිතා අයං නාම අඤ්ඤා සභාවධම්මො අත්ථි දස්සෙත්තුං න
සකකුණෙය්‍ය. පුත්ථො නි සම්පායෙය්‍යාති කතමිං අඤ්ඤං සබ්බං
නාමාති පුච්ඡො ඉදං නාමාති වචනෙන සම්පාදෙත්තුං න සකකුණෙය්‍ය.
විහානං ආපජෙත්ථාති දුක්ඛං ආපජෙත්ථා. සථා නංගික්ඛමෙ අවිස
සෙත්ථිති එත්ථ සානති නිපාගමයනං. සථාති කාරණවචනං යස්මා
අවිසයෙ පුත්ථොති අත්තො අවිසයසම්මි සකකායං විසාතොව යොති
කුචාගාරමතතසිලං සිසෙන උක්ඛිපිතා ගම්මරෙ උදකෙ නරණං
අවිසයො තරා වක්ඛිමසුරියානං ආකඬ්ඪිතා පාතනං තස්මිං අවිසයෙ
විසමනො විසාතමෙව ආපජ්ජති එවං ඉමස්මිං අවිසයෙ විසාත
මෙව ආපජෙත්ථාති අධිපායො.

84. 8. 2.

දුතියෙ සබ්බපසාණායාති සබ්බස්ස පගාණාය. වක්ඛු සම්මස්ස
පච්චසා උපාජ්ජති වෙදසිනනති වක්ඛුසම්මස්සං මුලපච්චයං කතා
උපාකා සම්පට්ඨත්තසනාතිරණවොත්තපන ජවතවෙදනා. වක්ඛු

විඤ්ඤාණසම්පයුත්තාය පන චක්කබ්බමෙව නස්සි. සොභවාරුද්ධිවේදනා පච්චයාදිසුපි එසෙව නසො. එත්ථ පන මනෝනි භවසිහවිතතං. ඛම්මාති ආරම්භං. මනෝවිඤ්ඤාණනති සභාවජ්ජනකං ජවතං. මනෝසමුප්පය්සාති භවසිහසහජානො එසො වෙදසිනනති සභාවජ්ජනවේදනාය ජවනවේදනා භවසිහසංඝාතසුත්තාය පන චක්කබ්බමෙව නස්සි. ආවජ්ජනං භවසිහනො අමොළෙඤ්ඤා මනෝනි සභාවජ්ජනෙන භවසිහං දට්ඨබ්බං. ඛම්මාති ආරම්භං. මනෝවිඤ්ඤාණනති ජවන විඤ්ඤාණං. මනෝසමුප්පය්සාති භවසිහසහජානො සම්පය්සො. වෙදසිනනති ජවනසහජාතා වේදනා සභාවජ්ජනෙන භවසිහ සහජාතාපි වට්ටතියෙව. යාපනෙන් දෙසනාඅනුසංඝි අයං පඤ්ඤානති නාමාති.

84. 8. 3.

තතිසෙ-සබ්බං අභිඤ්ඤා පටිඤ්ඤා පහාණායාති සබ්බං අභිජාතිඤ්ඤා පරිජාතිඤ්ඤා පජ්ජනායාය. අභිඤ්ඤා පටිඤ්ඤා පහානාබ්බනති අභිජාතිඤ්ඤා පරිජාතිඤ්ඤා පහානාබ්බං සෙසං චුත්තනසෙකෙව වේදිතබ්බං.

84. 8. 4.

චක්ඛන්තේ-අනිතිජානං අපරිජානං අවිජ්ජනං අපජ්ජනං අනනිජානනො අපරිජානනො අවිජ්ජනනො අපජ්ජනනො. එත්ථ ව අවිජ්ජනනාති අවිගච්ඡාපෙනො. ඉති ඉමස්මිං සුත්තෙ තිස්සොපි පටිඤ්ඤා කම්මානො නොනති අභිජානනාති හි වචනෙන ඤ්ඤා පටිඤ්ඤා කම්මානො පරිජානනාති වචනෙන තීරණපටිඤ්ඤා විරුජයං පජ්ජනාති චිත්ත පහාණපටිඤ්ඤාති.

84. 8. 5.

පඤ්ඤානෙ-චක්ඛුචිඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බා ඛම්මාති හෙට්ඨා ගතිත මෙව ගණනිඤ්ඤා දංසනි හෙට්ඨා වා ආපාඨගතං ගතිතං ඉධ අනාපාඨගතං ඉදං පනෙන් සනතිට්ඨානං. හෙට්ඨා ආපාඨගතමපි අනාපාඨගතමපි ගතිතමෙව ඉධ පන චක්ඛුචිඤ්ඤාණසම්පයුත්තා නසො ඛම්මා නෙ හි චක්ඛුචිඤ්ඤාණෙන සහ විඤ්ඤානබ්බතා චක්ඛු විඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බාති චුත්තා සෙසපදෙසුපි එසෙව නසො.

84. 8. 6.

ජවෙධං-ගසාසිසෙති ගසාගාමස්ස හි අවිජ්ජරෙ ගසාති එකං පොකකරණීපි අත්ථි නදිපි. ගසාසිසනාමකො ගජ්ඣකුමාසදිසො පිට්ඨිපාසාණොපි, යත්ථ භික්ඛුසගස්සස්ස ඛිකාසො පගොති. ගගචා නත්ථ විහරති. තෙන චුත්තං ගසාසිසෙති. භික්ඛු ආමනෙහසිති තෙසං සප්පායබ්බමදෙසනං විචිතිඤ්ඤා නං දෙසෙස්සාමිති ආමනෙහසි.

තත්ත්වායං ආනුසංඛිතපා-ඉතො කීර වානචුතෙ කප්පෙ මහිඤ්ඤා නාම රුජා අගොසි තස්ස ජෙට්ඨසුත්තො චුත්තො නාම, සො චුරිතපාරම් පච්චිමභවිතසෙනො පරිපාකගතෙ ඤ්ඤාණෙ බොධිමණිං ආරාධනා සබ්බඤ්ඤානං පටිවිජ්ඣි කණ්ඩොපුත්තො තස්ස අග්ගසාවකො අගොසි.

රූපා විනිවිතතිත්තුං අලභනොතා තාතා සත්තසංචච්ඡරෙ සත්තමාසෙ සත්තදිවසෙ උපට්ඨතිතා භූමිතාහං දසොමිති ආග. සුඤ්ජරං දෙව පාටිභොගං දෙවති. කිසං පාටිභොගං තාතාති. එතතතං කාලං අමරණපාටිභොගං දෙවති. තාතා න සුත්තං පාටිභොගං දෙවති. න සත්තා එවං පාටිභොගං දුක්ඛං තිණ්ණෙය්‍ය උසොච්ඡිකුසදිසං සත්තාතං ජිවිතාති. නො වෙ දෙව පාටිභොගං දෙව මයං අත්තරං මතා කිං භූසලං කරිසොමාති. තෙතති තාතා ජ සංචච්ඡරති දෙවති න සත්තා දෙවති. තෙතති පඤ්ච වත්තාරි නිශ්චි වෙ එකසංචච්ඡරං ජමාසෙ දෙව මාසමත්තං දෙවති. න සත්තා දෙවති. හෙතති සත්තදිවස මත්තං දෙවති. සාධු දෙවති. සත්ත දිවසෙ සම්පට්ඨිංසු.

රූපා සත්තසංචච්ඡරෙ සත්තමාසෙ සත්තදිවසෙ භත්තබ්බ සත්තාරං සත්තසුයෙව දිවසෙසු අකාසි. තතො පුත්තාතං වසනට්ඨාතං සත්ථාරං පෙසෙත්තුං අට්ඨඋසභවිත්තං මග්ගං අලභිකාරුපෙයි. මජ්ඣිමානෙ වඤ්ඤාසභපමාණං පදෙසං ගජ්ජි මද්දපෙතා කසිණ මණ්ඩලසදිසං කතා වාලිකාය සත්ථාරාපෙතා පුප්ථාතිකිණ්ණං අකාසි තත් තත් කදළිසයා පුණ්ණසට්ඨෙ ව ධරාපෙතා ධරපතාතා උකම් පාපෙයි. උසභෙ උසභෙ පොතබරණිං බණාපෙයි. අපරහාගෙ මිසු පසෙසු ගම්මාලාපුප්ථාපණෙ පසාරුපෙයි. මජ්ඣිමානෙ වඤ්ඤාසභ විත්ථාරසං අලභිතමග්ගසං උභොසු පසෙසු වෙ වෙ උසභවිත්ථාර මග්ගෙ බාණ්ණිකණ්ටිකෙ ගරුපෙතා දණ්ඩදිවිකාසො කාරුපෙයි. රූප පුත්තාපි අත්තනො ආණාපවත්තිට්ඨානෙ කොළසඋසභමග්ගෙ තප්ථෙව අලභිකාරුපෙසුං. රූපා අත්තනො ආණාපවත්තිට්ඨාතසං කෙදරසිමං ගතතා සත්ථාරං වජ්ජිතා පරිදෙවමානො තාතා මග්ගං දක්ඛිණකම් උපපාටෙතා ගණනතා විය ගච්ඡති එවං ගණතිතා ගතා පත බුද්ධාතං අනුච්ඡිතං කාරෙය්‍යාථ මා සුරුසොණ්ඩා විය පමත්තා විගරිත්ථාති ආග.

තෙ ජාතිසාම මයං දෙවති සත්ථාරං ගගෙතා ගතා විහාරං කාරෙතා සඤ්ච නිශාදෙතා තත් සත්ථාරං පට්ඨෙතාතා කාලෙත ප්ථෙතසතෙ කාලෙත මජ්ඣිමාසතෙ කාලෙත සම්භතවකාසතෙ තිට්ඨතති දුතං උපපරික්ඛමාතා. තිණ්ණමි ප්‍රත්තං දුතං එකසදිස මෙව අගොසි. තෙ උපතට්ඨාය වසසුපතාසිකාය විත්තසිංහු කථං නුබො සඤ්ච අර්කාසයා ගණෙය්‍යාමාති. අථ තෙසං එතදගොසි බුද්ධාතාම ධම්මගරුතො න ආමිසගරුතො සිලෙ පතිට්ඨාය මයං සඤ්ච අර්කාසයා ගගෙත්තුං සක්ඛිසාමාති දුතසංවිධායකෙ මනුසෙස පසෙකා සාපෙතා තාතා ඉමිතාච නිශාරෙත යාගුතතතබාදනියාදිති සම්පා දෙත්තා දුතං පවත්තෙතාති වත්තා දුතසංවිදුතතං ශ්‍රීබොධං ජිජිංසු. අථ තෙසං ජෙට්ඨාතා පඤ්ඤාසතෙ පුරිසෙ ආදය දසසිලෙසු පතිට්ඨාය මෙ කාසායාති අච්ඡාදෙතා කපපියං උදකං පරිභුඤ්ඤාමානො වාසංකපෙපයි. මජ්ඣිමො තිති කණ්ඩොවො විති පුරිසසතෙති සද්ධිං තප්ථෙව පටිපජ්ජි. තෙ සත්ථාරං යාවච්ඡං උපට්ඨතිංසු. සත්ථා තෙසංගෙව සත්තිකෙ පරිතිබ්බාසි.

තෙහි කාලං කන්ධා තතො පට්ඨාය වාතවුතිකපො දෙවලොකතො මුහුණලොකං මුහුණලොකතො දෙවලොකං සංසරන්තා අමානං සඤ්ඤා කාලෙ දෙවලොකා වටිනා මුහුණලොකෙ නිබ්බන්ධං. තෙසං දුතයො වාටතො මහාමට්ටො අභිමාගමානං රුරා විචිකායෙ හුන්වා නිබ්බන්ධි. තෙ තසෙව රඤ්ඤෙ රට්ඨ වුතමණමානාසාලකුලෙ නිබ්බන්ධං. ජෙට්ඨගාතා ජෙට්ඨාට ජාතො මජ්ඣමකණ්ඩො මජ්ඣම කණ්ඩොයෙව යෙසි තෙසං පරිවාරමුහුණා. තෙ පරිවාරමුහුණාව ජාතා. තෙ වුට්ඨිමන්ධාය තයොපි ජනා තං පුරිසසග්ගං ආදය නිකම්භිතා තාපසා හුන්වා උරුමෙයාය නදිතීරෙ වසිං. අභිමාගම වාටිතො මාසෙ මාසෙ තෙසං මහාසකකාරං අභිගරන්ති.

අථ අමානා, බොධිසත්තො කතාභිනිකම්මණො අනුපුරබ්බත සම්බද්ධානං පන්ධි පවත්තවාරධම්මවෙනසා යසාදයො කුලපුතො විනෙකා සට්ඨි අරහන්තො ධම්මදෙසනන්ධාය දිසාපු උයොපාජෙත්වා සගං පතනවිවරමාදය තෙ තයො ජවිලහානිතො දමෙසාමීති උරුමෙලං ගන්ත්වා අනෙකෙහි පාචිකාරියසතෙහි තෙසං දිට්ඨිං භික්ඛුනා තෙ පට්ඨාජෙයි. සො තං ඉද්ධිමයපතනවිවරධරං සමණ සග්ගං ආදය ගයාසිසං ගන්ත්වා තෙහි පරිවාරිතො නිසිද්ධා කතරා හුමො ඵලතං ධම්මකරා සපායාති විජෙනතො. ඉමෙ සායං පාතං අග්ගිං පරිවරන්ති. ඉමෙසං වාදසායනතාති ආදිත්තාති සමපජ්ජිතාති විය කන්ධා දෙසෙසාමි ඵලං ඉමෙ අරහත්තං පාපුණ්ණා සක්ඛිසානතිති සන්තිට්ඨාතමනාසි.

අථ තෙසං තථා ධම්මං දෙසෙහුං ඉමං ආදිත්තපරියායං අභාසි තෙත වුත්තං භික්ඛු ආමනෙතසීති භොසං සපායධම්මදෙසනං විචිතීන්වා තං දෙසෙසාමීති ආමනෙතසීති. තත්ථ ආදිත්තතාති පදිත්තං සමපජ්ජිතං. සෙසං වුත්තනයමෙව. ඉති ඉමස්මිං පුතො දුක්ඛලක්ඛණං කපීතං.

31. 3. 7.

සත්තමෙ-අනිකුපානති අභිගුතං අරොක්ඛන්ධං උපද්ධතතති අරොක්ඛං. ඉමස්මිං පුතො දුක්ඛලක්ඛණමෙව කපීතං.

34. 3. 8.

අට්ඨමෙ-සම්බද්ධසම්මුහුණානසාරුප්පානති සම්බද්ධං තණ්හා මානදිට්ඨිමඤ්ඤානානං සම්මුහුණාය අනුට්ඨිතං. ඉධාති ඉමස්මිං සංසතෙ. වක්ඛුං න මඤ්ඤාතිති වක්ඛුං අගන්ති වා මමන්ති වා පරොති වා පරසාති වා න මඤ්ඤාති. වක්ඛුස්මිං න මඤ්ඤාතිති අගං වක්ඛුස්මිං මම කිඤ්ඤානපට්ටිබොධො වක්ඛුස්මිං පරෙසං කිඤ්ඤානපට්ටිබොධො වක්ඛුස්මිනති න මඤ්ඤාති. වක්ඛුස්මා න මඤ්ඤාතිති අගං වක්ඛුස්මො තිග්ගතො මම කිඤ්ඤානපට්ටිබොධො වක්ඛුස්මො තිග්ගතො පරෙසං කිඤ්ඤානපට්ටිබොධො වක්ඛුස්මො තිග්ගතො ඵලම්පි න මඤ්ඤාති තණ්හාමානදිට්ඨිමඤ්ඤානානං ඵලම්පි න උපපාදෙතිති අරොක්ඛං. වක්ඛුං මෙති න මඤ්ඤාතිති මම වක්ඛුනති න මඤ්ඤාති මමහගුතං.

තණ්හාමඤ්ඤානං න උප්පාදෙතිති අපේක්ෂා. සෙසං උත්තානමේවාති. ඉමෙත්ථ සුත්තෙ වඩුවත්තාද්‍රියාධිකාසනෙසු ණානෙසු අරහත්තං පාපපණා විපක්‍යානා කපිතා.

84- 8. 9.

තවමෙ-සම්මුක්ඛානාසප්පායනති සම්මුක්ඛානං උපකාරගුණං. නිකායං භොති අඤ්ඤාථාති තතො තං අඤ්ඤානාකාරෙන භොති. අඤ්ඤාථා භාවි භවසත්තො ලොකො භවමෙව අභිනාදුතිති අඤ්ඤාථා භාවං විපරිණාමං උපගමණෙන අඤ්ඤාථා භාවී හුත්වාපි භවෙසු සත්තො ලභො ලාභිතො පට්ඨිබ්බෙධො අයං ලොකො භවංගෙව අභිනාදුති. ආවහා හික්කමෙ ඔක්කිබාහුආයනානති හික්කමෙ යත්තකං ඉදං බක්ඛා ව බාහුගො ව ආයතනාති වාති බක්කිබාහුආයතනං. නම්පි න මඤ්ඤාතිති සබ්බමිති න මඤ්ඤාතිති භෙධො ගතිතමෙව සංකෘතිනි පුත දසෙයති. ඉමෙත්ථ සුත්තෙ අධ්වත්තාද්‍රියාධිකාසනෙසු ණානෙසු අරහත්තං පාපපණා විපක්‍යානා කපිතා.

84. 8. 10.

දසමෙ-එතං මමාති ආදීති තිති තිති පදෙති තණ්හාමාන දිට්ඨිකාගෙ දසෙයති. තිප්පිට්ඨනගෙක දෙසනා කතා. පටිපාටියා පන තිසුපි ඉමෙසු සුත්තෙසු සහ විපක්‍යානාය වත්තාරෙපි මග්ගා කපිතා සබ්බවග්ගො තතිග්ගො.

84. 4. 1-10.

ජාතිධම්මවග්ගෙ-ජාතිධම්මනති ජායනධම්මං නිබ්බත්තන සභාවං. ජණ්ඩම්මනති ජීරණසභාවං. ව්‍යාධිධම්මනති ව්‍යාධිනො උප්පත්තිපථවය භාවෙන බ්‍යාධිසභාවං. මරණධම්මනති මරණසභාවං. සොකධම්මනති සොකාසං උප්පත්තිපථවයභාවෙන සොකසභාවං. සංකිලෙසිකධම්මනති සංකිලික්ඛනසභාවං. බ්‍රහ්මධම්මනති බ්‍රහ්මණ්ණසභාවං. වයධම්මාදීසුපි එසෙව නගෙයති.

ජාතිධම්මවග්ගො චතුස්ථො.

84. 1. 1-10.

අනිච්චවග්ගෙ-අභිඤ්ඤාසනති ඤාතපරිඤ්ඤා ආගතා ඉතර පන වෙ ගතිතායෙවාති චෙදිතබ්බං. පරිඤ්ඤාසනපභාතබ්බපදෙසුපි තීරණපභාණපරිඤ්ඤාව ආගතා. ඉතරපි පන වෙ ගතිතායෙවාති චෙදිතබ්බං. සම්මානාතබ්බනති පථවකං කාතබ්බං. අභිඤ්ඤාසන පරිඤ්ඤාසනති ඉධාපි පභාණපරිඤ්ඤා අවුත්තාපි ගතිතායෙවාති චෙදිතබ්බං. උපද්‍රවනති අනෙකාග්‍යධෙව්න. උසෙයධිකති උප භතධෙව්න. සෙසං උත්තානමේවාති.

අනිච්චවග්ගො පඤ්චමො.

පඨමොපණ්ණාසකො.

84. 2. 2.

දුතිය-නිජිතිශේධා දුක්ඛතිශේධොති තණ්හානන්දිය නිරෝධෙන වට්ඨදුක්ඛස්ස නිරෝධො.

84. 2. 3-5.

තතිය-සමිධිති අත්තභාවස්ස සමිධිතාය එවං ලභිතාමො. තස්ස කීර ථෙරස්ස අත්තභාවො අභිරුපො අහොසි පාසාදිකො උක්ඛිතතමාලාපවො විග අලභිකතමාලාගබ්බො විග සබ්බාකාරපාරිපුරිය සමිධො තස්මා සමිධිතෙව සබ්බං ගතො. මාරොති මරණං පුච්ඡති. මාරපඤ්ඤාතනීති මාරොති පඤ්ඤාතනි තාමං නාමබෙය්‍යං. අපි තස්ම මාණෙව මාරපඤ්ඤාතනිවාති තත් මරණං වා මරණානති ඉදං තාමං වා අපිති දස්සෙති. චතුත්ථං උත්තානමෙව. තථා පඤ්චමං.

84. 2. 6.

ජට්ඨෙ-ලොකොති උත්තරතෙවන ලොකො. ඉති මිගජාලත්ථෙරස්ස ආයාචනසුත්තනො පට්ඨාය පඤ්චස්ථි සුත්තෙස්ස වට්ඨවිවට්ඨමෙව නිවිතං.

48. 2. 7.

සත්තමෙ-සිහවනෙති එවං. නාමකෙ සුසානවනෙ. සප්පසොණසිහ පබ්බාසරති සප්පරණසදිසතාය එවං ලභිතාමෙ පබ්බාසෙ. උපසෙ නස්සාති ඛමසෙනාපතිනො කණ්ට්ඨභාතිකඋපසෙනත්ථෙරස්ස. ආසි විසො පනිතොකොතිති ථෙරො කීර කතනත්තකිවෙට්ඨා මහාවිවරං ගතෙවා ලෙණ්ට්ඨායං මන්දමන්දෙන වාතපානවාතෙන වීර්යමානො තිසිදිත්වා දුප්ථට්ඨිවාසනෙ සුවිකම්මං කරොති තඤ්ච බණ් ලෙණ්ට්ඨ දතෙ දො ආසිවිසපොතකා කිලනති. තෙසු එකො පතිත්වා ථෙරස්ස අංසකුටෙ අවට්ඨාසි. සොව ථුට්ඨවිසො හොති ආත්මා පතිතට්ඨානතො පට්ඨාය ථෙරස්ස කාසෙ දීපසිබ්බාසිග වට්ඨිං පරියාදිගමානමෙවස්ස විසං ඛනිණ්ණං ථෙරො විසස්ස තථා ගමණං දිස්වා කිඤ්චාපි තං පතිතමත්ත මෙව යථාපරිචේදන ගතං අත්තනො පත ඉච්චලෙන අගං අත්තභාවො ලෙණ් මාවිතස්සතුති අසිට්ඨතිත්වා හික්ඛු ආමන්තසි සුත්ථංකාසො ඉසබ්බ වික්ඛිජ්ඣති යාව ත විකීරති තාව තං බහිඤ්ඤා ජිහර්ථාති අපෙට්ඨා. අඤ්ඤාචතනාති අඤ්ඤාචාභාවං. ඉන්ද්‍රියානං විපජිණාමනති චක්ඛුසොතාදිතං ඉන්ද්‍රියානං පකතිජගතභාවං. නිසේධව වික්ඛිජ්ඣති බහි නිහරිත්වා ධම්මට්ඨානෙ මඤ්චකස්මිංයෙව විකීරි.

34. 2. 8.

අට්ඨමෙ-රූපපට්ඨංථෙදිති නිලපිතාදිහෙදං ආරමභං වට්ඨ පෙතො රූපං පට්ඨංචිදිතං කුරොති තස්මා රූපපට්ඨංථෙදිතාමි හොති. රූපග්ගපට්ඨංථෙදිති කිලෙසස්ස අපිභාවෙනෙව පත රූප රහං පට්ඨංචිදිතං කරොති තාමි තස්මා රූපග්ගපට්ඨංථෙදිති වුච්චති.

84. 8. 7.

සත්තමේ-සබ්බ ඛම්මාති සබ්බ තෙභුමකධම්මා. නාලං අභි
නිවේසාසාති පරාමාසනානෙත ගාතෙත්තුං න සුත්තං. සබ්බනිමිත්තානිති
සබ්බාති සම්භාරනිමිත්තාති. අඤ්ඤානො පෙතතිති යථා අපරිඤ්ඤාතාති
නිවේසො ජනො පස්සති තතො අඤ්ඤානො පස්සති. අපරිඤ්ඤාතාති
නිවේසොති ජනො සබ්බනිමිත්තාති අත්තතො පස්සති පරිඤ්ඤාතාති
නිවේසො පත අත්තතතො පස්සති තො අත්තතොති. එවං ඉමස්මිං
සුත්තෙ අත්තතලකඩණ්ණමෙව කපිතං.

84. 8. 8.

අට්ඨමේ-ඉධ නොති එත්ත නොකාරො නිසාතමත්තමෙව. සෙසං
උත්තාතමෙව. කෙවලං ඉධ දුක්ඛලකඩණ්ණං කපිතන්ති වෙදිහබ්බන්ති.

84. 8. 9.

තවමේ-උජ්ජතිති පඋජ්ජති තිජ්ජති. ඉධ අතිවට්ඨලකඩණ්ණං කපිතං.

84. 8. 10.

දසමේ-ජිහ්වපපඤ්ඤෙති තණ්හාපපඤ්ඤස්ස ජිහ්වතතා ජිහ්ව
පපඤ්ඤෙ. ජිහ්වවට්ඨමෙති තණ්හාවට්ඨමෙස්සෙව ජිහ්වතතා ජිහ්වවට්ඨමෙ.
තිං පුට්ඨාමිති පුට්ඨති අතික්කන්තවුද්ධෙති පරිහරිතාති වක්ඛුසොතා
දිති පුට්ඨාමිති පුට්ඨති. අථවා සවෙ මහෙස භාටිතෙපි අනාගතෙ
වක්ඛුසොතාදිවට්ඨං වක්ඛෙස්ස. තං පුට්ඨාමිති පුට්ඨති.

ශිලානවගෙගාතිතියො.

84. 4. 1. 8.

ජිහ්වවග්ගස්ස පඨමේ-පළොකඩම්මන්ති භිජ්ජනක්කසභාචං. එව
මෙත්ත අතිවට්ඨලකඩණ්ණමෙව කපිතං. දුතියේ-අත්තනිසෙණාති අත්තනා
සත්තනෙත පරික්ඛාරෙන. එවමෙත්ත අත්තතලකඩණ්ණමෙව කපිතං.
තතිස්ස ඛක්ඛිවග්ගෙ අත්තඤ්ජවාදෙ වුත්තනගෙතෙව වෙදිහබ්බං.

84. 4. 4.

වතුන්-ජනෙතාති එවං තාමකො ථෙරෙ න අභිනික්ඛමණ්.
නික්ඛන්තන්තෙරෙ. පටිසල්ලානාති ඵලසමාපත්තිතො. ශිලානපුට්ඨ
කාති ශිලානුපට්ඨානං තාම බුද්ධිපසස්සං බුද්ධිවණ්ණිතං තසමා එවමාග.
සිසවෙඨංදදෙස්සාති සිසෙ වෙඨනං සිසවෙඨං තඤ්ඤ දදෙස්ස. සස්සන්ති
ජිවිතභාරත සස්සං. නාවක්ඛබ්බාමිති න ඉට්ඨාමි. පටිච්ඡේණණාති පරි
චිතො. මනාපෙණාති මතවස්සනකෙන කාසකම්මාදිනා. එත්ත ව සත්ත
ආක්කං පරිවරන්ති තාම භගවා පරිවරියති තාම අරභා පරිවරි තාම.
භගවා පරිච්ඡේණා තාම. එතං හි ආවුසො භාවග්ගස්ස පටිජුපත්ති

ආවුසො සාවකස්ස නාම එතං අනුච්ඡිකං. අනුපච්ඡන්ති අපච්ඡන්තිං අපච්ඡන්තිං. පුච්ඡාප්පසො සාග්ගිසුත්ත සුඛා වෙදිග්ගාමාති අයං සාවක පචාරණං නාම. එතං ඔමාති ආදිති තණ්හාමානද්වයිතාගවසෙන වුත්තාති. තිණේඛං දිග්ගාති බයවයං ඤාණං. නෙතං මම නෙතො සමමති නිවෙසො අත්තාති සමනුසංයාමිති අතිච්චං දුක්ඛං අත්තතාති සමනුපස්සාමි. එතතකෙසු ආනෙසු ඡන්තතෙරෙසු සාරිසුත්තතෙරෙත පුච්ඡිතපුච්ඡිතං පඤ්ඤා අරහතෙත පකම්පිතං කපෙයි. සාග්ගිසුත්තතෙරෙසු පනස්ස පුට්ඨජ්ඣකභාවං ඤාණං පි තං පුට්ඨජ්ඣනොති වා අනාසවොති වා අවතීං තුණ්හියෙව අහොයි. වුඤ්ඤෙරෙසුපත්තස්ස පුට්ඨජ්ඣතභාවං ඤාපස්සාමිති විනෙතතො ඔපාදං අදයි.

තත්- කුසමාති සත්ථා මාරණන්තිකං වෙදනං අධිවාසෙත්තුං අසකොත්තො සත්ථං ආහරමිති වදයි තස්මා පුට්ඨජ්ඣනො ආයස්මා තෙන ඉදම්පි මහසිකරෙහිති දිවෙති සත්ථා වා ඡන්තං ආයතනානං නිරෝධං දිග්ගා වක්ඛාදිති තිණ්ණං ගාහානං වසෙන සමනුපස්සාමිති වදයි තස්මා ඉදම්පි තස්ස භගවතො සාසනං ආයස්මා මහසි කත්තමිති පුට්ඨජ්ඣතභාවමෙව දිවෙතො වදයි.

තිව්ච්ඡිකපානති තිව්ච්ඡිකාලං. තිසසිකස්සාති තණ්හාමානද්වයිති තිසසිතස්ස. චුලකන්ති විපජ්ඣනං හොති යථා ඉදං ආයස්මාතො උපත්තං වෙදනං අධිවාසෙත්තුං අසකොත්තස්ස අහං වෙදිග්ගාමි මම වෙදනාති අපච්ඡන්තිගාහස්ස ඉදං විපජ්ඣනං හොති ඉමිතාපි තං පුට්ඨජ්ඣනොව තිව්ච්ඡික වදයි. පස්සාමිති කායවිතතපස්සද්ධි කිලෙසපස්සද්ධි නාම හොතිති අත්ථො. රතීති තණ්හාරතිසං. අසනිති භවතොයආල සස්ස තිකතතිපරිසුඛානෙ අසති. ආශනිගති න හොතිති පටිසනි වසෙන ආගති නාම වුතිවසෙන ගමණං නාම න හොති. වුඤ්ඤපායොති වචනවසෙන වුති උපපජ්ඣනවසෙන උපපාතො. නෙමිඛ න සුරං න උග්ගමග්ගෙරෙතාති තඉඛ ලොකෙ ත පරලොකෙ ත උග්ගස්ස හොති. එසෙමනෙතා දුක්ඛස්සාති වට්ඨස්සනිකිලෙසදුක්ඛස්ස අගමෙව අනෙතා අයං පරිවෙඡ්ඤෙ පරිවච්ඡමහාවො හොතිති අගමෙවති එත්ථ අත්ථො. යෙ පන උග්ගස්සමනෙරෙතාති වචනං ගහෙත්වා අත්තරාහවං ඉච්ඡන්ති තෙසං වචනං තීරන්තිකා. අත්තරා හවස්ස හි හාවො අතිඛමෙව පටිකම්පෙතොයෙව. අත්තරෙතාති වචනං පන විකප්පත්තරදීපනං තස්මා අගමෙත්ථ අත්ථො. නෙව ඉඛ ත සුරං අපරෙ විකප්පො ත උග්ගස්සති. සත්ථං ආහාරෙසිති ජීවිතහාරකං තත්ථං ආහරි තණ්හිකාමිං ජීඤ්ඤි. අපස්ස තස්මිං බණ්ණ මාරණගයං මසකමි. ගතිතිමිත්තං උපට්ඨායි. සො අත්තතො පුට්ඨජ්ඣතභාවං ඤාණං සංවිග්ගවිනෙතා විපස්සනං පට්ඨපෙති සම්ඛාරෙ පරිගණනෙතො අරහත්තං පත්ථා සමිසි තුත්ථා පරිනිබ්බුතො. සමුඛ්ඛාසෙව අනුපච්ඡන්ති බ්‍යාකිකාති කිඤ්ඤාපි ඉදං පෙරස්ස පුට්ඨජ්ඣතස්සලෙ බ්‍යාකරණං හොති එතෙත බ්‍යාකරණෙන අත්තතරායෙවස්ස පරිනිබ්බාණං අහොයි. තස්මා භගවා

තදෙව බ්‍යාකරණං ගහෙනා කපෙයි. උපවිජ්ඣාලාභිති උපසම්මානබ්‍යාලාභි. ඉමිනා ථෙරෙ ගනෙත එවං උපට්ඨායකෙසු ව උපට්ඨාසි කාසු ව විජ්ජානාසු භො භික්ඛු තුමනාංකං සංගහෙ පරිනිබ්බාසිත්තානිති පුබ්බිසාගපටිපත්තියං කුලසංඝග්ගදෙසං දණ්ණෙනා පුච්ඡති. අර්හං ගගවා කුලෙසු සංඝග්ගාභාවං දීපෙනා භොගානි භෙසෙත සාදි පුත්තානි ආදිමාහ. ඉමිත්ථං කිරිට්ඨානෙ ථෙරග්ගා කුලෙසු අසංඝට්ඨ භාෂවා පාකවො අහොසි. භෙසං සබ්බන් උත්තානමෙව.

84. 4. 5.

පඤ්චමේ-භසෙඤ්චවාති තං වක්ඛුසෙඤ්ච රුපඤ්ච. නිජ්ඣමුදයා දුක්ඛමුදයොති තණ්හාය සමොධානෙන පඤ්චකඩ්ඤ්ඤකාය සමොධානං භොති. ඉති ඡස්ථ වාසෙස්ස නිජ්ඣමුදයා දුක්ඛමුදයොති ඉමිනා චිත්තං සම්මානං වසෙන වට්ටං මන්තං පාපෙතො දණ්ණසි. දුතියෙ තයෙ නිරොධො මග්ගොති චිත්තං සම්මානං වසෙන විට්ටං මන්තං පාපෙතො දණ්ණසි. ඉමිනා ථං පුණ්ණානි එකො අනුසංඝී. එවං තාව වට්ට විට්ටවසෙන දෙසනං අරගනෙන පක්ඛිපිනා ඉදති පුණ්ණන්තෙරං සත්තස්ස සංතෙස්ස සිග්ගාදං තදුපෙත්තුං ඉමිනා තිත්ති ආදිමාහ. වණ්ඤාති දුට්ඨා කිංකිසා. ඵරුසාති කකබ්බා. අනෙකාසිත්තානිති දසති අනෙකාස වඤ්ඤිති අනෙකාසිත්තානි. පටිභාසිත්තානිති කිං සමණො තාම ථං ඉදඤ්ච ඉදඤ්ච හෙ කරිත්තාමාති තපෙත්තානි. එවමෙඤ්චාති එවං මග්ගං එත්ථ ගම්මානි. දණ්ණිකානි වතුගන්ධදණ්ණිකා බදිර. මුග්ගරෙන වා. සප්පඤ්ඤාති එකතොධාරදිනා සන්තෙත. සන්තාරකං පටිසෙසනානිති ජිවිතසාරකසන්ධං පරිසෙසනාති. ඉදං ථෙරෙ තතිස පාරජිතවඤ්ඤාමි. අසුභකාරං සුභා අත්තසාවෙන ජිගුච්ඡන්තානං භික්ඛුනං සන්තාරකපරිසෙසනං සන්ධායාහ. දමුපසමෙතොති එත්ථ දමොතිඉන්ද්‍රියසංවරදිනං එතං නාමං ‘සට්ඨෙත දනෙතා දමසා උපෙතො වෙදන්තගු පුබ්බිත්තවට්ටියො’ති එත්ථති ඉන්ද්‍රියසංවරෙ දමොති වුත්තො. “සදි සම්මා දමා වාගා බන්තො භිගො න විජ්ජති”ති එත්ථ පඤ්ඤා දමොති වුත්තො. “දුතෙන දමෙත සඤ්ඤාමෙත සම්මවාචෙතො”ති එත්ථ උපොසඨකම්මං දමොති වුත්තං. ඉමිත්ථං පන සුතෙත බන්ධි දමොති වෙදිතබ්බා. උපසමොති තණ්හාව වෙච්චනං.

අඵමො ආසමො පුණ්ණානි හො පනෙස පුණ්ණො කසමා පනෙත්ථ ගන්තුකාමො අහොසිති. සුනාපරන්තවාසිකොඑව එස සංවසීයං පන අසපායසිතාරං සලලකෙඤ්ඤා තත්ථ ගන්තුකාමො අහොසි. තත්තායං ආනුසංඝී කරං.

සුනාපරන්තරවෙධි කිර එකමිං වාණිජගාමෙ එතෙ වෙ ගාතරෙ තෙසු කදුචි ජෙවෙධා පඤ්ච සකවසතාති ගහෙනා ජනපදං ගන්තො ගණං ආහරති කදුචි කණිවෙධා. ඉමිත්ථං පන සමයෙ කණිවෙධං සරෙ ඵපෙතො ජෙවෙධානා පඤ්ච සකවසතාති ගහෙනා ජනපදවාපිකං

වරතොසා අනුපුට්ඨික සාවිච්චි පණී ජෙතවනස්ස නාතිදුරෙ සතථ සන්ධං නිවෙසෙත්වා භුත්තපාතරාසො පරිජනපරිවුත්තො එංසුකථාංතො නිසිදි. තෙනෙව සමිසෙත සාවතීවාසිනො භුත්තපාතරාසා උපොසථංඛාති අභිධ්මාය සුඤ්චිතතරාසඛා ගනිපුපථාදිතො යෙන චුද්ධො යෙන ඛජ්ජමා යෙන සමිසා තනානතො තපොණා තප්පකාරො සුචො දක්ඛණ්ණපරෙත නිකම්මිනො ජෙතවනං ගව්ඡන්ති. සො තෙ දිත්වා කහං ඉමෙ ගව්ඡන්ති එකං මහුස්සං පුච්ඡී. කිං තං අයොසා න ජානාසි. ඥාතො චුඛ්ඛමමසඛාරතතාතිනාම උප්පන්නාති ඉප්පමස මහාජනො සත්ථුසත්තිකං ඛමමකථං සොභුං ගව්ඡන්ති. තස්ස චුද්ධාති වචනං ජම්මමොදිති ඡිඤ්ඤා අවසිමිඤ්ඤං ආගච්ච අධ්මාසි. සො අත්තතො පරිසපරිවුත්තො තාග පරිසාග සද්ධිං විහාරං ගතවා සත්ථු මඬුරස්සරෙත ඛමං ඡෙදසෙතස්ස පරිසපරිගජෙනා ඕතො ඛමං සුචො පඛච්ජාය ව්චතො උප්පාදෙයි.

අථ තථාගතො කාලං විදිත්වා පරිසාග උප්පාදිතාග සන්ධාරං උපසඤ්චිත්වා චඤ්ඤා ස්වාතතාග නිමජ්ජනත්වා දුතියදිවසෙ මණ්ඩපං කාරාපෙත්වා ආසනාති පඤ්ඤපෙත්වා චුඛ්ඛමමසඛාරාසඛා මහාදුතං දත්වා භුත්තපාතරාසො උපොසථංඛාති අභිධ්මාය ගණ්ඨාගාරිකං පසෙකාසාපෙත්වා එතතතං ඛතං විස්සජ්ජිතං එතතතං ධනං න විස්සජ්ජිතාති සබ්බං ආවිකම්මො ඉමං සාපතොයො මයං භාණ්ටස්ස ඡෙදිති සබ්බං තියොඡෙදත්වා සත්ථුසත්තිනෙ පඛච්ඡිත්වා කම්මව්ධානපරා යණො අගොසි. අථස්ස කම්මව්ධානං මහසිකජොතතස්ස කම්මව්ධානං න උපව්ධාති. තසො විනෙතසි අයං ජනපදෙ මයං අප්පායො යනුතොසං සත්ථු සත්තිනෙ කම්මව්ධානං ගතොති සකව්ධානමෙව ගව්ඡන්තොති. අථ පුඛ්ඛණ්ණතමයෙ පිණ්ඩාග වරිත්වා සායණෙත පරිසලානා චුච්චිත්වා ගගවන්තං උපසඤ්චිත්වා කම්මව්ධානං කථාපෙත්වා සත්ත සිතොදෙ නදිත්වා පකකාමි. තෙන වුත්තො-අඬුණො ආසණො පුණ්ණො-පෙ-විහරති.

තත් පනායං විහාසිති. වතුසු ආනෙසු විහාසි සුනාපරන්ත රථං තාව පවිසිත්වා ච අඛගත්පඛිතං තාම පත්වා වාණිජගාමං පිණ්ඩාග පාසිසි. අථ තං භාණ්ටස්සාසා සඤ්ජාතිත්වා භික්ඛං දත්වා ගතො අඤ්ඤත් අගන්ත්වා ඉසෙව වසථාති පටිඤ්ඤං කාරෙත්වා තත්ථව වසාපෙසි. තසො සමුද්දගිරිවිහාරං තාම අගමාසි. තත් අයකත්ත පාසාණෙති පරිච්ඡිදිත්වා කතවඛකමො අථි. සොච තං වඛකමභුං සමිත්තො තාම තත්ති. තත් සමුද්දගිරිවිහාරං ආගන්ත්වා අයකත්ත පාසාණෙසු පගරිත්වා මහාසද්දං කෙරුනති. ජෙරො කම්මව්ධානං මතසි කෙරුනතානං එංසු විහාරො සොභුති සමුද්දං නිස්සද්දං තත්වා අභිධ්මාසි. තසො මාතුලගිරිං තාම අගමාසි. තත් සකුණ්ණසෙකො උස්සතො රත්තිඤ්ච දිවාච සද්දෙ එකාචද්ධො ව ගොති. ජෙරො ඉමං ආනං න එංසුකතති තතො මිඛුලකාරාමිවිහාරං තාම ගතො. සො

විශේෂභාවය නාතිදුරො නාවාසනොතො ගමණංගමණකම්පනොතො විවිදෙනො අපගද්දො. ථෙරො ඉමං ණං එතං ආනුකතති තත්ථ රතතිට්ඨාන දිව්‍යාට්ඨානවඛිකමණට්ඨානාදිති කාරොතිං වසං උපගඤ්ඤි, එවං චතුසු ණංනෙසු විහාසි.

අපේකදිවසං තසමිංගෙව අනොවගෙසො පඤ්ච වාණිජකතො පර ගමුදුං ගච්ඡාමාති නාවාස ගණිං පකම්පිංසු. නාවාරොගණදිවගෙ ථෙරංගා කණ්ට්ඨානානො ථෙරං ගොරෙතිං ථෙරංගා සතතිනෙ සිත්තො පදාති ගගෙතිං චජ්ඣිනො ගනොත ගමුද්දො නාම අග්ගදොගෙයො අනෙකතතරංගො අගෙහ ආචරෙජ්ජයාපාති වතිං නාවං අභිරුචි. නාවා උතතමරවෙන ගච්ඡාමාති අඤ්ඤතරං දීපකං පාපුඤ්ඤි, මිත්තංගා පාතරාසං කරිංගාමාති දීපකෙ උතතිණංගො. තසමිං පන දීපකෙ අඤ්ඤා තිඤ්ඤි තත්ථි. චජ්ජනවතෙමව අනෙසි.

අපේකො වාසියා රුක්ඛං ආනොගෙතිං ලොගිතචජ්ජනහාවං ඤාතිං ආග ගො මසං ලාභනාස පරගමුදුං ගච්ඡාම ඉතොව උතතරිං ලාභො නාම තත්ථි චතුරඛුලමතතො සපිකා සතසගංගො අග්ගති. ගාරෙතඛි පුත්තකං ගණිං ගාරෙතිං චජ්ජනංගා පුරෙග්ගාමාති. තෙ තථා කරිංසු. චජ්ජනවතෙ අභිවජ්ඣා අමිත්තංගා කුණ්ටිනා ඉගෙති අමාකං චජ්ජනවතං නාසිතං ණංගෙග්ගාම තෙති විනොතනා ඉගෙව කාතිතෙසු සඛිං එක කුණ්ටං ගවිංගාති. ගමුදුමරෙකි තෙසං නාවං ඔසිදෙග්ගාමාති ආගංසු.

අප් නෙසං නාවං අභිරුචිං මුත්තංගො ගතකාලෙගෙව උපපාතිකං උභාපෙතිං සගෙවි තෙ අමිත්තංගා ගයානකාති රුපාති දග්ගංගංසු. භිතො මිත්තංගා අතතනො අතතනො දෙවතා තමංගානාති ථෙරංගා කණ්ට්ඨානො වුලලපුණ්ණකුටුඛිකො මග්ගං ගාතා අවංගොගො ගොතුති ථෙරංගා නාමං සරමානො අට්ඨාසි. ථෙරොපි කිර තසමිංගෙව ඛණ් ආචරෙජ්ජනා තෙසං වාසනුපතති. ඤාතිං වෙගාසං උපපතිනා අභිමුඛො අට්ඨාසි. අමිත්තංගා ථෙරං දිසාව අගො පුණ්ණතෙරො එතිති අපකකමිංසු. උපපාතිකං සතතිසිද්ධි.

ථෙරො මා ගාසිත්ථාති තෙ අග්ගාසෙතිං කුතිං ගනතුකාමත්ථාති පුච්ඡි. ගනොත අමාකං සකට්ඨානමෙව ගච්ඡාමාති. ථෙරො නාවං එණ අකකමිතිං එතෙසං ඉච්ඡිතට්ඨානං ගච්ඡතුති අට්ඨාසි. වාණිජකා සකට්ඨානං ගතතිං තං පවතතිං පුත්තරුරංගා ආරොවෙතිං එතං ථෙරං සරණං ගච්ඡාමාති පඤ්ච සතාති අතතනො පඤ්ච මාතුගාමසතෙති සද්ධිං තිත්ථ සරණෙසු පතිට්ඨාස උපාසකතතං පවිවෙදෙසු. තෙසං නාවාස ගණිං ඔතාරෙතිං ථෙරංගොගො කොට්ඨාසං තතිං අගං ගනොත තුමගානං කොට්ඨාසොති ආගංසු.

ථෙරො මග්ගා විසුං කොට්ඨාසතිට්ඨං තත්ථි. සත්ථා පන තුමෙහති දිට්ඨපුඛිකාති. ත දිට්ඨපුඛිකා ගනොතති. තෙතති ඉමිතා සඤ්ඤ මණ්ඩල මාලං කඤ්ඤ එවං සත්ථාරං පසිසිකපාති. තෙ සාධුගනොති තෙතෙව කොට්ඨාසෙත අතතනොව කොට්ඨාසෙති මණ්ඩලමාලං කාතුං ආරම්භංසු.

සත්ථා මහාජනන සබ්බසත්ථා සත්ථානං තපෙව වසි. අරුණං පන මහාගනිකුටියංගෙව උට්ඨපෙසි. සත්ථාගමපි බම්බදෙසනා පරි යොසානෙ වතුරසිතියා පාණසතසානං බම්බාතිසමයො අහොසි. තත්ථ සත්ථානං වසිතො වාණිජයාමෙ පිණ්ඩය වරිතො නං ඉඳෙව වසාසිති පුණ්ණපෙරං නිවතෙතො අනන්තරෙ තමමදුනදී නාම අපී. තසා තීරං අගමාසි. තමමදෙ නාම නාගරජා සත්ථු පවුග්ගමණං කතො නාගභවනං පවෙසෙතො තිණ්ණං රතනානං සකකාරං අනාසි. සත්ථා තසා බම්බං කපේතො නාගභවනා තිකමි. සො මයං භනෙත පරිවරිතබ්බං දෙපාති යාචි. භගවා තමමදුනදීතිරෙ පදවෙතියං දුසෙසි. තං වීචිපු ආගතාගතාපු පිටියාති ගතාපු විවරියති මහාසකකා රප්පතනං අහොසි. සත්ථා තතො තිකමිතො සවබ්බපබ්බතං ගතො සවබ්බපා ආහ. තයා මහාජනො අපායමග්ග ඔතාරිතො නං ඉඳෙව වසිතො එතෙසං ලද්ධං විසාරජාපෙතො තිකමණමග්ග පතිසාපෙසිති. සොපි පරිවරිතබ්බං යාචි. සත්ථා සතපිට්ඨිපාසාණෙ අලුමතතික පිණ්ඩමති ලඤ්ඤං විය පදවෙතියං දුසෙසි. තතො ජෙතවනමෙව ගතො. එතමත්ථං සකිය සොනොව අනන්තරමග්ගනාති ආදි චුත්තං. පරිනිබ්බාසිති අපුපාදිසෙසාය තිකමණධාතුසා පරිනිබ්බාසි. මහා ජනො ථෙරසා සත්ථා දිවසාති සරිරපුජං කතො බහුති ගනිකට්ඨාති සමොධානෙතො සරිරං කොපෙතො ධාතුසො ආදාය වෙතියං අනාසි. සමබ්බුලා හිකමුති ථෙරසා ආසන්නට්ඨානෙ සිතා තිකමු. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙව. ජට්ඨං උත්තානමෙව.

84. 4. 7-9.

සත්ථාමෙ-එජාති තණ්හා. සාපි චලනවේතන එජාති චුට්ඨි. සාව ඩාඛතවේතන රෙගො. අනෙතා දුසානවේතන ගණේතො. නිකන්ත නවේතන සලලං. කුසොති යසො එජා රෙගොවෙව ගණේතො ව සලලඤ්ච තසො. වකුට්ඨං ත මඤ්ඤායාති ආදි උත්තනසමෙව. ඉධාපි සබ්බනාති ගෙට්ඨා ගතිතමෙව නබ්බිතො දසසිතං. අට්ඨමං චුත්තනසමෙව. නවමෙ මසනාති වෙ කොට්ඨාසෙ.

84. 4. 10.

දසමෙ-ඉපෙට්ඨං මසනාති එවමෙතං වයං චලඤ්ඤව වායසොති අත්තතො සභාවෙන අසංවග්ගතො වලාති වෙ වසධිති. සොපි හෙතු යොපි පච්චසොති වකුට්ඨිඤ්ඤාණසා වන්දාරමණං ගෙට්ඨ වෙව පච්චයොව. කුසොති වෙව ගමිසාති කෙන කාරණෙන නිව්ඨං ගමිසාති යථා පන දසසා දසියා කුට්ඨිකම් ජාතො පුත්තො පරොව දුසො හොති එවං අතිච්චමෙව ගොතිති අත්තො. සමගාමිති සමාගති. සගාතිපාසොති. එකතො සනතිපතනං. සමවාසොති. එකතො සමාගමො. අයං චුට්ඨති වකුට්ඨසමපසොති ඉමිනා සබ්බතිසනතිපාන සමවාසකම්බාතො පච්චයෙන උපත්තනතො පච්චයනාමෙනෙව සබ්බති සනතිපාතො සමවාසොති අයං චුට්ඨති වකුට්ඨසමපසො. සොපි හෙතුති එසාසා වත්ථ ආරමණං සහජාතා තයො ඛකොති අයං ගෙතු.

යද සුභාවිනෝති ජප්ත ආරම්භණපු යද පුට්ඨ භාවිනෝ, පුට්ඨස්ස විෂයං න වික්ඛිපණෙ ඤාපිති. පුට්ඨස්සොන වා දුක්ඛස්සොන වා පුට්ඨස්ස කිංකරි විතතං න කම්පති න වේධති. භවස්ස ජාතිමරණස්ස පාරමානි ජාතිමරණානං පාරං තිබ්බානං ගම්භස්සා භොජං.

84. 6. 2.

දුතියො- මාලුඛිකාසුප්පෙතාති. මාලුඛිකාප්‍රාග්ධර්මයා පුප්පෙතා. එකොති එතස්මිං තථ ඔවාදායාවනෙ, ඉමිනා ථෙරං අපසාදෙතිපි උස්සා දෙතිපි. කථං අයං කීර දභරකාලෙ රූපාදිසු පමජ්ඣිනා පච්ඡා මහලුක කාලෙ අරඤ්ඤවාසං පපෙන්නො කම්මස්සානං යාවති අථ භගවා එත්ථ දභරෙ කිං වක්ඛාමි මාලුඛිකාසුප්පෙතාං විග්‍යානමෙති තරුණකාලෙ රූපාදිසු පමජ්ඣිනා පච්ඡා මහලුකකාලෙ අරඤ්ඤං පටිසිඤ්ඤා සමණධම්මං කමරයාපාති ඉමිනා අධිපායෙන භණ්ණො ථෙරං අපසාදෙති නාම. යස්මා පත ථෙරෙ මහලුකකාලෙපි අරඤ්ඤං පටිසිඤ්ඤා සමණධම්මං කාතුකාමො තස්මා භගවා එත්ථ දභරෙ කිං වක්ඛාමි අයං අවහානං මාලුඛිකාසුප්පෙතාං මහලුකකාලෙපි අරඤ්ඤං පටිසිඤ්ඤා සමණධම්මං කාතුකාමො කම්මස්සානං යාවති. තුලෙත නාම තරුණකාලෙපි විරිසං න කමෙස්සාති ඉමිනා අධිපායෙන භණ්ණො ථෙරං උස්සාදෙති නාම. යසුති නාමාති යො නාම. කිංඤ්ඤාපිභ්‍යාති කිංඤ්ඤාපි අහං. ජාතාති මං භගවා මහලුකොති යදි අහං මහලුකො සමානොපි සක්ඛිස්සාමි සමණධම්මං කාතුං දෙසෙතු මෙ භගවාති අධිපායෙන මහලුකභාවං අනුග්‍යාණතොනො ඔවාදායාව පසංසන්නො එවමාහ. අදිට්ඨා අදිට්ඨාසුඛොති ඉමස්මිං අතතභාවෙ අදිට්ඨා අනිතෙපි අදිට්ඨාසුඛං. නථ පස්සාසිති එතරගිපි න පස්සාසි. න ච නෙ භොගාති පස්සාසන්නාති එවං සමන්තාභාරොපි තෙ යත්ත තපි. අපිනු තෙ තත්ථ ජන්දයො උපපජ්ජන්තාති පුට්ඨති. දිට්ඨො දිට්ඨො මහත්තාති රූපායතනෙ වක්ඛුමිඤ්ඤාණෙන දිට්ඨො දිට්ඨමිත්තං භවිස්සාති වක්ඛුමිඤ්ඤාණං හි රූපෙ රූපමත්තමෙව පස්සාති න අනිවොදිසභාවං ඉති සෙසමිඤ්ඤාණෙහිපි මෙ එත්ථ දිට්ඨමත්තමෙව භවිස්සාතිති අනෙත්ථා. අථවා දිට්ඨො දිට්ඨං නාම වක්ඛුමිඤ්ඤාණං රූපෙ රූපවිජාත නන්තිඅනෙත්ථා මහත්තාති පමාණං. දිට්ඨො මත්තං අස්සාති දිට්ඨමත්තං පිත්තං වක්ඛුමිඤ්ඤාණමත්තමෙව මෙ පිත්තං භවිස්සාතිති අනෙත්ථා. ඉදං වුත්තං භොගි. යථා ආපාඨගතරූපෙ වක්ඛුමිඤ්ඤාණං න රජ්ජති න දුස්සාති න මුස්සාති එවං රූපාදිවිරහෙ වක්ඛුමිඤ්ඤාණපමාණෙනෙව ජවිතං භවිස්සාති. වක්ඛුමිඤ්ඤාණපමාණෙනෙව ජවිතං ධරෙස්සාමිති. අථවා දිට්ඨං නාම වක්ඛුමිඤ්ඤාණෙන දිට්ඨරූපං. දිට්ඨො දිට්ඨමිත්තං නාම තනෙත්ථ උපපන්නසම්පට්ඨිතසන්තිරණවොත්ථපතසම්බන්ධං විත්තත්තයං යථා තං න රජ්ජති න දුස්සාති න මුස්සාති එවං ආපාඨ ගතෙ රූපෙ තෙනෙව සම්පට්ඨිතාදිපමාණෙන ජවිතං උපපාදෙස්සාමි නාස්ස තං පමාණං අනික්ඛාමිති. රජ්ජනාදිවිසෙත උපපජ්ජන්තං දුස්සාමිති අයමෙත්ථ අනෙත්ථා. එතතොසො සුතමුභොසු. විඤ්ඤානෙ විඤ්ඤාන

මහතෙහි එසේ පන විඤ්ඤානං නාම මනෝවාදවර්ජනෙන විඤ්ඤානං රමමණං තඤ්ඤානං විඤ්ඤානමහතෙහි ආවර්ජනපමාණං යථා ආවර්ජනං න රජ්ජති න දුස්සති න මුස්සති එවං රජ්ජනාදිවසෙන උපපජ්ජානං අදන්තං ආවර්ජනපමාණෙනෙව විතතං ධර්මසංකීර්ති අයමෙත්ථ අන්තං යනොති යද, නොන්තං තද, නොන්තං තෙන රුහෙන වා රහතො දෙසෙන වා දුට්ඨො මොහෙන වා මුලොහා න ගවිස්සති. නොන්තං නිං මාදුබ්බාසුත්ත න නොන්තං යද, නිං තෙන රුහෙන වා දෙසමොහෙති වා රහතො වා දුට්ඨො වා මුලොහා වා න ගවිස්සති. තද නිං න තත්ත තඤ්ඤානං දිට්ඨො වා සුතමුතවිඤ්ඤානෙ වා පටිවඤ්ඤානං අලලිතො පටිට්ඨිතො නාම න ගවිස්සති. නොන්තං ආදි මුත්තත්තමෙව. සතිමුත්තං සතිතමං. නොන්තං අන්තං සාන්තං නං ආරමමණං සිලිතං. අතිරික්ඛා ව විනොසා වාති අතිරික්ඛාය ව විනොසාය ව අථවා. වච්ඡිනාති පදෙනපි සද්ධිං යොජෙතබ්බං, අතිරික්ඛා විනොසා වාති ඉමෙපි වෙ ධම්මා තඤ්ඤානං වච්ඡිනාති අන්තං. විතතමසුපහඤ්ඤානං අතිරික්ඛා විනොසාති අත්තං විතතං උපහඤ්ඤානං. ආවිනොසාති ආවි නතතඤ්ඤානං. ආතිරික්ඛාණං මුත්තංති එවරුපඤ්ඤානං නිබ්බාණං නාම දුරෙ පමුච්ඡති. නොන්තං සාධිතං. නොන්තං හුන්තං සාධිතං ලොකිකං මුත්තංති මුත්තංති. පටිස්සනොති පටිස්සනං සාධිතං, සුත්තං. නොන්තං වාපි වෙදනාති වදාමනසමපසුත්තං නිබ්බතන ලොකුත්තරවෙදනං නොන්තං. විසතිති යමං ගව්ජති කිං තං දුස්සමිති කිලෙස ජාතමි. අඤ්ඤානොති අතිරික්ඛා මහාසාවකානං අනන්තරො එත්තො. ඉති ඉමෙහිං සුත්තෙ ගාථාපිටි වට්ඨවට්ඨමෙව කපිතං.

24. 5. 3.

තාතිසං-පටිසංකානිධිමිතං පරිගාතසංභාවං. අතිසංකානිධිති අතිසංකානිධි ආයතනාති. සරසංකානිධි එසේ සරතතිති සර ධාවතතිති අන්තං. සර ව තෙ සරසංකානිධි ව සරසංකානිධි. සරසංකානිධි නිසාති නිසාතිසංකානිධි පට්ඨසංකානිධි. නොන්තං නං එවං උපපත්තංතිලෙසං තං වා ආරමමණං. අතිවිනොසාති විතතෙ ආරො පෙත්තං වානෙති. නොන්තංති ජිකුරුගප්පානොන නප්පතති. එවං සංකප්පෙති යොජෙතබ්බං. අතිසංකානිධි නොන්තං මුත්තං ගමනොති එතං මුත්තං ගමනොති අතිසංකානිධි ආයතනාති කපිතං. ඉධ ධම්මං මුත්තං විතරනෙන පුත්තලෙන ධම්මො දස්සිතො.

24. 5. 4.

වතුන්තං-අසංමුත්තංති අපිතිතඤ්ඤානං පිදතිතං සංවරිතං යපි තඤ්ඤානං. නොන්තංති විසංකප්පති කිලෙසතිතං. සුත්තං වතනති. සංමුත්තංති දුට්ඨමිති. පිතිති බලවිති. සංකප්පති දරුපපත්තංති. ධම්මං නිසංකප්පතිති සමපට්ඨසංකානිධි ධම්මං න උපපත්තංති. ඉමෙහිං සුත්තෙ පුත්තං මුත්තං ගාජෙනෙන ධම්මො දස්සිතො.

34. 5. 5.

පසුදීමේ-කාටසාව හිතවතෙහි අසංවිතේති ඉදං මහතකුලාලයා වාමිං. මුඛානිකා දක්ෂිණං ගණනායාසිති පඨමං පභාතබ්බමයානකානං වීථි උදෙසකතමෙන අවනිතා දෙසනාකුලාලනාය පඨමං පභාතබ්බමයානං අනකානවජෙන ටුත්තනති වෙදිතබ්බං. ඉධ බම්බං පුච්ඡිතා බමෙමා ව විහතෙතා.

34. 5. 6.

ජවෙයි-කමාඩිනා විනෝදකර්මය, ඉදිරි පුතන, විනෝදකර්මය
කාස පරිභාසයානේ දිසා, ඉවෙස, විනෝදකර්මය, ලහනකාන
කමවෙයිනා එයා ගම්පහනි දිසා කවින.

84. 6. 7-9.

සත්‍යය වෙ-පවිසලාභිතරි කාශව්වෙකං. ඉදං හි සුත්තං කාශ
ව්වෙකෙන පරිභාශමානෙ දිසා ඉමෙසං භාශව්වෙකං ලභනං. කතං
කමමධානං එතං ගමිසසතීති සදාකාරිකං. අධම්මං උපමාශ
පරිවාරෙතා නරිතෙ බුද්ධිකතානං, නවමං සුද්ධිභවසෙනෙව බුද්ධික
තානං අද්ධිසංවසෙන වුත්තං. අනෙං පන උභයසංඛි ඛනිභවසෙන
වුත්තකශෙනෙව වෙදිතබ්බො.

84. 5. 10.

දසමෙ-උද්දමො සුදනති එත් සුදනති තිපාතමහනං. උද්දමොති තස්ස නාමං. ඉදං ජාතු වෙදගුති එත් ඉදනති තිපාතමහනං. අථවා. ඉදං මම චචනං සුණංඨාති දීපෙනො ඵවමාය. ජාතු වෙදගුති අහං එකංසෙන සබ්බං චට්ඨං ජාතිනිං අභිභවිනිං සීතොයමිති චද්දති, අපළිබ්භං ගණ්ඨමුලනති අපළිබ්භං දුක්ඛමුලං. පළිබ්භිනති පළිබ්භං මයා, බණ්ඩා සීතොයමිති දීපෙති. මානාපෙතතිකමහ වණ්ණාති මාතිනො ච පිතිතො ච තිබ්බෙනො මානාපෙතතිනො සුක්ඛසොඤ්ඤො සමුත්තස්ස. බදනකුම්මාසුපචයස්සාති මදනො වෙච කුම්මාසෙතච උපවිතස්ස අතිච්ඡුච්ඡාදනපරිමද්දනගෙදනවිඬං සනබ්බමස්සාති එත් අයං කායො සුඤ්ඤා අභාවවේතන අතිච්චබ්බමො දුක්ඛකිවිසාතත්ථාය ගතිවිලෙපනො උච්ඡාදනබ්බමො. අභතපච්චබ්බ බ්බබ්බිනොදනත්ථාය උදකසම්බාහනො පරිමද්දනබ්බමො. දගරක්ඛලො උභරුසු සයංපෙඨා ගම්භවාසෙන දුක්ඛණ්ඩිතානං තෙසං තෙසං අභිනානං සණ්ඨාතසම්පාදනත්ථං අඤ්ඤාපිට්ඨනාදිවසෙන පරිමද්දනබ්බමො. එව පරිභරිතොපි ච හෙදනවිඬංසනබ්බමොති පතිජ්ජති වෙච විකිරති ච එවං සහොභොති අරොහං. නත්ථ මානාපෙතතිකසමච්චමදනකුම්මාසු පචයපරිමද්දනපදෙති වුඛිති කවිතා. අතිච්චහෙදනවිඬංසනපදෙති. පරිහානි. පුරිමෙති වා සමුදයො පච්චිමෙති අත්ථබ්බමොති එවං මාතුමමනාභුතිකස්ස කායස්ස වුඛිතිපරිහානිතිබ්බතතිහෙද දග්ගිතා. භෙසං උත්තානත්ථ මෙවානි.

ପ୍ରତିଦିନ ଶୁଭାଶିଷା.

ପ୍ରକୃତ୍ୟୋ ପଦ୍ମହାସିନୋ.

24. 1. 1-10.

ගොගනෙබ්බිවග්ගස්ස පඨමෙ- ගොගනෙබ්බිපට්ඨායනති චතුති
ගොගෙති ඛෙමිනො කාරණංගුතං. බම්මපට්ඨායනති බම්මකාරණං.
අකම්බි ගොගනති සුත්තං කපටසි. කම්බාති යස්මා තිං අකම්බාතත්තා
උදුසු පඨිතත්තාති. පඨිතත්තා තති අකම්බානෙත ගොගනෙබ්බි නාම
ගොති.

දුතියෙ-වෙදනා සුබදුක්ඛා කපිතා. තං පත විපාකසුබදුක්ඛං
චචති. තතියෙ-දුක්ඛස්සාති චචදුක්ඛස්ස. චතුසෙ-ලොකස්සාති
සංඛාරලොකස්ස. පඤ්චමාදීසු යං චතත්ථං සියා තං බක්කවග්ගෙත
වුත්තත්තමෙව.

ගොගනෙබ්බිවග්ගො පඨමො.

24. 2. 1. 2.

ලොකකාමගුණවග්ගස්ස පඨමෙ-ආවාසගුණයොති විසත්ථානං
ගතො. මාරස්ස විසගුණයොති මාරස්ස විසංගතො. පටිමුක්ඛස්ස මාරපා
යොති අස්ස නිවාය මාරපායො පටිවුක්කො පටෙසිනො. දුතියං
උත්තානමෙව.

24. 2. 3.

තතියෙ-ලොකස්සාති චක්කවාලලොකස්ස. ලොකස්ස අනන්තති
සංඛාරලොකස්ස අනතං. විහාරං පාටිසිති මසි විහාරං පටිවෙඨ
ඉමෙ තික්ඛු ඉමං උදෙසං ආනන්දං පුට්ඨස්සාති සො තෙසං මම
සබ්බඤ්ඤාතඤ්ඤාන සංසන්දිතා කපටස්සාති තතො තං ථොමෙස්සාමි
මම ථොමනං සුභා තික්ඛු ආනන්දං උපසංඝමිතත්ථං චචනම්භස්ස
සොතත්ථං සද්ධාතත්ථං මඤ්ඤිස්සාති, තං තෙසං ගම්භස්සාති දීඝරත්තං
තිතාය සුඛායාති විනෙතත්තා සංඛිනෙතන ගාසිතස්ස විත්ථාරෙන අත්ථං
අවිහරිත්තා භික්ඛුත්තාසනෙ අනතරසිනො ගතංගුපියං පාසුරසොසි,
තෙන වුත්තං වුඤ්ඤාසනා විහාරං පාටිසිති. සඤ්ඤා වෙඨ සංචණ්ණියොති
සත්ථාරා ව පසත්ථො. විඤ්ඤානති ඉදම් තරණත්ථො සාමිච්චනං.
පණිතෙති සමුග්ගවාරිති ව සමාචිනොති අත්ථො. පණානිති
යසෙකාති අතික්කමෙමෙව මූලං අතික්කමෙ බක්ඛාති සාරෙ තාම
මූලෙ වා බෙක වා හවෙස, තම් අතික්කමිත්තාති අත්ථො. එවං සමපද
මීදනති එවං සමපතිකං ඊදිසනති අත්ථො. අතිසිත්තාති අතික්කමිත්තා.
ජානං ජානානිති ජාතිතත්ථමෙව ජානාති. පස්සං පස්සානිති පස්සි
තත්ථමෙමෙව පස්සාති. යථා වා එකත්ථො විපරිතං ගණනෙතොජානනෙතපි
න ජානාති පස්සනෙතොසි න පස්සාති න එවං ගගවා, ගගවා පත
ජානනෙතො ජානාති පස්සනෙතො පස්සාතිසෙව ඥායං දස්සනපරිනාය
කත්ථෙන වක්ඛුගුණො. විදිතකරණත්ථෙන ඤ්ඤාගුණො. අවිපරිත
සගාවත්ථෙන පරිසත්තබ්බමච්චත්තනනෙතො වා හදයෙන විනෙතත්තා
වාචාය නිවර්තනබ්බමෙයොති බම්මගුණො. සෙට්ඨත්ථෙන මුග්ග

භූතොති. අථචා වක්ඛු වීග භූතො වක්ඛුභූතො ඵවමෙතෙසු පදෙසු අන්තො වෙදිතබ්බො. යායං ධර්මස්ස වහතතොයො චිත්තො. පචතො පතොයො පචත්තො. අන්තං තිභරිතො දුක්ඛතසමන්තොය අන්තස්සන්තො. අමතාඛිගමාය පටිපත්තිං දෙසෙතිති අමනස්ස දුකා. අගරුංකපිඨාති පුතපුත්තං ආයාචාපෙනොපි ගරුංකත්තා කරොති නාම අත්තනො සෙක්ඛපටිසම්මිද්දසුඤ්ඤං ධර්මා සිතෙරුපාදො වාලිකා උඤ්චරිමානො වීග දුට්ඨෙසුඤ්ඤාං කත්තා කපෙන්නොපි ගරුංකරොති යෙවි නාම ඵච අකත්තා අමෙත පුතපුත්තං අයාචාපෙත්වා සුච්ඤ්ඤායාමපි නො කත්තා කපෙතිති වුත්තං හොති. යං ඤො ටොති යඤ්චඛො තුමානං. වක්ඛුතා ඤො ආවුසො ලොකස්මි. ලොකස්සඤ්ඤි හොති ලොක මාතිති වක්ඛුංගිලොකෙ අපාඨිතදිට්ඨි පුට්ඨර්ත්තො සත්තලොකවගෙන ලොකොති සඤ්ඤාතාති වෙව මඤ්ඤති ච තථා වක්ඛවාලුලොක විසෙත න හි අඤ්ඤාපු වක්ඛවාදීති වාදසආයතනොති තස්ස සා සඤ්ඤා වා මානො වා උපාර්ජ්ජති තෙන වුත්තං-වක්ඛුතා ඤො ආවුසො ලොකස්මි. ලොකස්සඤ්ඤි හොති ලොකමානීති. ඉමස්ස ච ලොකස්ස ගවෙණෙන අන්තො නාම ඤාතුං වා පතතුං වා ත සත්තා ලුර්ජ්ජමෙතිත පතතස්සෙව වක්ඛාදිසෙදස්ස ලොකස්ස නිබ්බාණසංඛාතං අන්තං අපාඨො වච උක්ඛස්ස අන්තකිරියා නාම තථීති වෙදිතබ්බං. ඵච පඤ්ඤා වීක්ඛරේත්ති ඉදති සාවකෙත පඤ්ඤා කපිතොති මා තික්ඛඛිං අනුච්චර් අයං ගගවා සම්මඤ්ඤුතඤ්ඤානුලං ගගෙත්වා තිසිතොතා ඉච්ඡමානා තමෙව උපසම්මතීත්තා තික්ඛඛිං හොථාති උග්ගාරපෙනො ආකම්මිමානාඤ්ඤි අදිමාන. ඉමෙති ආකාරෙතිති ඉමෙති සාරණෙති වක්ඛවාලුලොකස්ස අන්තොභාවසාරණෙති වෙව සම්භාරලොකස්ස අන්තොපත්තිසාරණෙති ච. ඉමෙති පදෙහිති ඉමෙති අක්ඛරසම්පිණ්ණෙනෙති. බ්‍රහ්මඤ්ඤිති පාථ ඵකෙති අක්ඛරෙති. පණ්ණිනොති පණ්ණිවෙවත සමන්තාගතො. වතුති වා සාරණෙති පණ්ණිනො ධාතුකුසලො ආයතනකුසලො පච්චයාසාර කුසලො සාරණාසාරණකුසලොති. මහාපඤ්ඤාති මහතෙත අන්ත මහතෙත ධම්මෙ මහතො නිරුත්තරියො මහතොති පටිසාණාති පරික්ඛණ්ණතසමන්තොය මහාපඤ්ඤා සමන්තාගතො. යථා සං ආනිඤ්ඤාති යථා ආනන්දෙන බ්‍රහ්මතො වා සලායතනතාති වුත්තං යථා ආනන්දෙන තං බ්‍රහ්මතො අහම්පි තං ඵවමෙව බ්‍රහ්මරෙශ්ශන්ති අන්තො.

34. 2. 4.

වතුන්ත-සෙ මෙති යෙ මම්. වෙතන්තොසම්පුට්ඨපුබ්බාති විතෙතන අනුගුතපුබ්බො. නන්ත මෙ විතතං බහුලං ගච්ඡමානං ගච්ඡන්තොති තෙසු පාසාදත්තසංගිවිධිතාවසාදිහෙදසම්පත්තිවසෙත අනුගුතපුබ්බො පඤ්චසු කාමගුණෙසු බහුතරෙ උපාර්ජ්ජමානං උපාර්ජ්ජයාති දිපෙති. පච්චුසංගෙතමාති ඉධ පඛානවරියකාලෙ ඡබ්බස්සාති හුපුච්චිතවතසංගිච්ඡාතස්සරම්ගගණාදිතං විසෙත දිට්ඨසුතාදිහෙදං මනොරම්රමිණං කාමගුණං කත්තා දස්සන්තො ඵවරුපෙසු

පවුළුපානොසු වා බුදුලං උපාපෙය්‍යානී දෙය්‍යානී. අකං චා අනං
 ගණෙනානි අනාගතෙ මෙතෙතයෙතං නාම බුද්ධො හවිංසානි ගංඛො
 නාම රාජා නොසුමනි නාම රාජධානීනි ආදිවසෙන පරිත්‍යක්‍යමෙව
 අනාගතෙසු නාමගුණෙසු උපාපෙය්‍යානී දෙය්‍යානී. ශක්‍ර මෙ අපක
 රූපෙනානී තත්‍ර මයා අත්‍යතො හිත්‍යාමජාතිකෙන. අපකමාදෙති
 සාතව්විනීරියං පඤ්චසු නාමගුණෙසු විත්‍යතං අපොඤ්ඤායො. සහිති
 ආරම්භපරිත්‍යානිතං සති. ආරක්‍ෂකාරී අයං අපාමාදෙ ව සති ව
 වෙතො ආරක්‍ෂො කර්මයො එවං මෙ අනොසිති දෙය්‍යානී.
 ආරක්‍ෂකාරීය ඉමෙ වෙ බමමා කතතබ්බානි වුත්තං හොති. නමො තිස
 සීසබ්බෙව භෙ ආයතනෙ වෙදිගබ්බෙති යමො වෙතො ආරක්‍ෂකාරීය
 අපාමාදෙ ව සති ව නාතබ්බො යමො තමං ආයතනෙ විදිතෙ
 අපාමාදෙන වා සතියා වා නාතබ්බො තත්ති තමො භෙ ආයතනෙ වෙදි
 තබ්බෙ තං කාරණං ජාතිතබ්බෙනානි අපෙතං. සලායතනනිකේශකාරී
 සලායතනනිකේශකාරී වුච්චති නිබ්බාණං තං සකියං හාසිතතානි අපෙතං.
 නිබ්බාණංගමිං හි වක්‍රආදිති වෙච්ච නිරුපකාරීනානි රූපකඤ්ඤාදෙයො ව
 නිරුපකාරීනානි භෙසං වුත්තතයමෙව.

24. 2. 5-7.

පඤ්චමෙ-දිවෙඨවබ්බමෙති ඉමංගමිංගෙව අත්‍යතොවෙ. පරිනිබ්බා
 සනතීති නිලෙසපරිනිබ්බාණෙන පරිනිබ්බායනති. නං නිසසිනං
 විසඤ්ඤාණං නොතිති තණ්හානිසසිතං කම්මවිඤ්ඤාණං හොති. ශක්‍රපා
 දානානි තං ගතණං තණ්හාගතණෙන සබ්බගණං හොතිති අපෙතං. ජයං
 උත්තංගමෙව. සත්‍යමෙ-සත්‍යානෙය්‍යානීති යවෙය්‍යානි විවෙච්ඡමෙය්‍ය
 පංසුණිත්‍යං න දෙය්‍යානී.

24. 2. 8-10.

අවංගමෙ-විමුත්තනිපටිපාචනියා බමමානි විමුත්තං පටිපාචෙතනීති
 විමුත්තනිපටිපාචනියා. බමමානි පණ්ණරස බමමා නෙ සද්ධිඤ්ඤාදිතං
 විමුද්ධිකරණවසෙන වෙදිතබ්බා. වුත්තං නෙතං-අය්‍යඤ්ඤා පුත්‍යාලෙ
 පරිවර්ජයතො සෙව පුත්‍යාලෙ සෙවතො හරණො පසිරුපාසතො පසාද
 නිසෙ සුත්‍යතෙනා පටිවෙච්ඡකතො ඉමෙති නිහංකාරෙහි සද්ධිඤ්ඤා
 විමුත්තනී. කුසිනෙ පුත්‍යාලෙ පරිවර්ජයතො ආරඤ්චිපිටිතෙ පුත්‍යාලෙ
 සෙවතො හරණො පසිරුපාසතො සම්මප්පාසෙන පටිවෙච්ඡකතො
 ඉමෙති නිහංකාරෙහි විරිඬිඤ්ඤා විමුත්තනී. මුඛිකානිපුත්‍යාලෙ පරි
 වර්ජයතො උපට්ඨිතය්‍යානිපුත්‍යාලෙ සෙවතො හරණො පසිරුපාසතො
 සම්මප්පාසෙන පටිවෙච්ඡකතො ඉමෙති නිහංකාරෙහි සතිඤ්ඤා
 විමුත්තනී. අපමානිනෙ පුත්‍යාලෙ පරිවර්ජයතො සම්මිතිනෙ පුත්‍යාලෙ
 සෙවතො හරණො පසිරුපාසතො ක්‍රිකාවිමොනෙක පටිවෙච්ඡකතො
 ඉමෙති නිහංකාරෙහි සම්මිතිඤ්ඤා විමුත්තනී. දුප්පෙඤ්ඤා පුත්‍යාලෙ පරි
 වර්ජයතො පඤ්ඤාවෙනා පුත්‍යාලෙ සෙවතො හරණො පසිරුපාසතො
 ගම්මිඤ්ඤාචරියං පටිවෙච්ඡකතො ඉමෙති නිහංකාරෙහි පඤ්ඤාඤ්ඤා

විප්‍රජාති. ඉති පඤ්ච පුත්තලෙ පරිවර්තයතො පඤ්ච පුත්තලෙ භවතො
 භජතො පසිරුපාසතො පඤ්ච සුත්තත්තබ්බෙති පච්චවේක්ඛතො
 ඉමෙහි පණ්ණරහි ආක්‍යාරෙහි ඉමාහි පඤ්චස්සයාහි විප්‍රජාතිතාහි.
 අපරෙ පණ්ණරහ බම්බො විමුත්තිපරිපාවතියා සඤ්චපඤ්චමාහි ඉස්සියාහි
 අතිව්චසඤ්ඤා අතිව්ච දුක්ඛසඤ්ඤා දුක්ඛ අත්තතසඤ්ඤා පහණ්
 සඤ්ඤා විරාගසඤ්ඤා ඉමා පඤ්ච තිබ්බබ්බාහියා සඤ්ඤා මෙධියපෙරයා
 භවිතො කල්‍යාණමිත්තතාදයො පඤ්ච බම්බාති. කාය පන චෙත්‍යා
 භවතො එතදහොසීති. පච්චුසසමයෙ ලොකං චොලොකත්තත්තං.
 අනෙකාහි දෙවතා සහසාරාහිති ආයසවතා රාහුලෙත පදුමුත්තරයා
 භවතො පාදමුලෙ පාලිතතාගරාජකාලෙ පන්තං ධපපනෙත්ත
 අද්ධං පන්තං ධපිතදෙවතාසු පන කාචි භුමමධිකා කාචි
 අත්තලික්ඛධිකා කාචි වාතුමමහාරාජකා කාචි දෙවලොකෙ කාචි
 මුග්ගලොකෙ නිබ්බත්තා. ඉමසමිං පන දිවසෙ සබ්බො එකධ්මානෙ
 අනිවතසමිංයෙව සතතිපතීතා. තා සක්ඛායාහ-අනෙකාහි දෙවතා
 සහසාරාහිති.

බම්බවක්ඛුත්ති ඉමසමිං සුත්තෙ වත්තාරො මත්තා වත්තාරි ඵලාහි
 බම්බවක්ඛුති වෙදිතබ්බාති. තත්ථ හි කාචි දෙවතා සොතාපත්තා
 අනෙසු. කාචි සකදගාමී අතාගාමී කාචි විණ්ණසවා තාසඤ්ච පන
 දෙවතානං එත්තකාති ගණ්ණවසෙන පරිවේජ්ඤා තත්ථි. සෙසං
 සබ්බත්ථ උත්තාතමෙව. තවම දසමාහි අතිධාරමමණ්ණවසෙන ඛාචිය
 මාමො වුජ්ඣිතසාතං වසෙන වුත්තාතිති.

ලොකකාමගුණවග්ගො දුතියො.

24. 8. 1-8.

ගහපතීවග්ගො පඨමේ-උග්ගොති පණ්ණිතද්‍රයො උග්ගො යො
 භවතො “එතදග්ගං භික්ඛවෙ මම සාවකාතං පණ්ණිතද්‍රයකාතං යදිදං
 උග්ගො ගහපතී”ති එවං එතදග්ගෙ ධපිතො. සෙසමෙත්තෙසු වෙව
 විපු තතියෙ ව වුත්තත්තමෙව.

24. 8. 4-5.

වතුපත්- පිණ්ඩං උමුමානො පරිසෙසමානො පබ්බජිතොහි
 පිණ්ඩාලො. සො කිර පරිජිණ්ණසොයො මුග්ගමණො අගොසි. අථ
 භික්ඛුසමසං ලාභසක්කාරං දිත්වා පිණ්ඩත්ථාය නික්ඛමිත්වා පබ්බජිතො
 ඉසං මහත්තං කපලපත්තං ගහෙත්වා වරහි තෙත කපලපුරං
 යායං පිච්ඡි කපලපුරපුච්චෙ බාදති. කපලපුරං භත්තං භුංඤ්ති.
 අථයං මහත්තසභාවං සත්ථ ආරොවසිංසු. සත්ථා තස්ස පත්තත්ථවිකා
 නාහුජාති. සෙධ්ධාමිද්දෙව පත්තං නික්ඛුජෙජ්ජා ධපෙති සො
 ධපපනොපි සංසත්තොව පණ්ණමෙත්වා ධපෙති. ගණ්ණත්තොපි සං
 සත්තොව ආක්ඛමිත්වා ගණ්ණාති තා ගව්ජනෙත කාලෙ සමසසත්තෙත

පරික්ෂණ නාස්තියාදනමිත්තමෙව ගණනොපා ජාතං තපො ඔඤ්ඤාපරිපුං අපංගා සන්ධා පත්තපථොති අනුජාති. ථෙරො අපරොක්ඛමෙතන ඉඤ්ඤාපරිපුං භාවෙනා අග්ගපලෙ අරහත්තෙ පඨවිතාසි. ඉති සො පිණ්ඩිකාස පඨවිකත්තා පිණ්ඩිකාසො භාවත්තෙ පත භාරමාපොති උග්ගං එකතො කතා පිණ්ඩිකාසොපමාපොති පුට්ඨති.

උපසම්භවෙති උග්ගාදායකොති මහාමිච්චිති පරිවුත්තො උපසම්භවෙති. ථෙරො කිර එකදිවසං සාවර්තියං පිණ්ඩිය වරිතියා කතහත්තකිච්චො කිදුසෙසමයෙ සිතවිතොනෙ දිව්විතාරං නිසිදිත්තොමිති අනාගතෙ ගතතො ගමනාතිරෙ උදෙතංග රඤ්ඤා උදකපාතං නාම උග්ගාතං අඤ්ඤාත්ත ව්වරිතියා අඤ්ඤාත්තරග්ගි රුක්ඛමුලෙ දිව්විතාරං නිසිදි සිතෙත උදකවිතෙත වීරියමානො. උදෙතොපි ඛො රුජා සත්තාගං මහාපාණං පිච්චිතා සත්තමෙ දිව්විතෙ උග්ගාතං පවිජ්ජාපෙතියා මහාජනපරිවාරො උග්ගාතං ගතතො මහලසිලාපට්ටෙ අත්තාග සෙසාග නිපජ්ජි. තංග එකා පරිවාරිකා පාදෙ සමාගමානා නිසිත්තා රුජා කමෙන නිදං මික්ඛමි. තංගි නිදං මික්ඛතො නාවර්තියො ග්ගාතො මහා නිදාදිති පසොපෙතොති සො නිදං උපගතො න ච නිදංගලෙ මහාසංගං සාදා වට්ටිති අත්තතො අත්තතො කුරියාති ධර්මො උග්ගාතං පක්කත්තා තා තත්ත තත්ත එලාඑලාති බාදමානා පුට්ඨති පිලකිමානා ව්වරන්තියො ථෙරං දිත්තා මා සංගමනිත්තා අඤ්ඤා මඤ්ඤා නිවාරගමානා වඤ්ඤා නිසිදිංසු. ථෙරො ඉත්තා පතාතමාසො මිච්චරං මිත්තොදකමිත්තා අදිතා තෙතන තාසං බමිකපං කපෙති. සාපි ඛො රඤ්ඤා පාදෙ සමාගමානා නිසිත්තා ඉඤ්ඤා පාදෙ වාලෙතියා රුජාතං පසොපෙති. සො කතං තා ගතාති පුට්ඨි. කිං තාසං කුමෙතාති එකං සමික්ඛං පරිවාරෙතියා නිසිත්තාති. රුජා කුඤ්ඤා උග්ගතෙ පක්කිත්තා ලොකං විය තට්ඨවිතොනො උට්ඨතිතො තමිකිපිලිකාති නා බාදපෙත්තොමිති ගට්ඨතො එකගමි. අසොකරුක්ඛ තමිකිපිලිකාතං පුට්ඨං දිත්තා ගතෙතොකමිති සාබං ගණිතං නාසකි. කිපිලිකාතං පුට්ඨං ජිඤ්ඤා රඤ්ඤා සිතෙ පති. සකලසරිථං සාලිප්පෙති පරික්ෂණං විය දමනිදිපිකාති කිංපිගමාතං විය ච අසොසි. ථෙරො රඤ්ඤා පට්ඨගාමං ඤාතියා ඉග්ගිතා ආකාසං පක්ඛඤ්ඤා තාපි ඉඤ්ඤා උග්ගාත රඤ්ඤා සත්තියා ගතතො සරිථං පුඤ්ඤාතියො විය ගුමියං පතිතපතිතා කිපිලිකාතො ගතෙතො සරිථෙ බිපමානා සබ්බා මුඛ සත්තියි වර්තියං කිං නාමෙන අඤ්ඤා රුජාතො පඨවිකතෙ දිත්තා වඤ්ඤාති අගං පත රුජා කිපිලිකපුට්ඨං සිතෙ භිඤ්ඤාසමො ජාතොති. රුජා අත්තතො අපරාධං දිත්තා උග්ගාතපාලං පක්කාගපෙතියා පුට්ඨි කිං එක පඨවිකතො අඤ්ඤාපුට්ඨි දිව්විතෙසු ඉඛ ආගමන්තිති. ආම ජෙවිතියා. ඉඛ තං ආගතදිව්විතෙ මග්ගං ආරොපෙතොසිති. ථෙරොපි කතිපාසොනෙව පුත ආගතො රුක්ඛමුලෙ නිසිදි. උග්ගාතපාලො දිත්තා මහත්තො මෙ අගං පණ්ණාසොපමා ව්විතො ගතො රඤ්ඤා

ආරෝපවයි. රජා උඩබිහිකා සබ්බපණ්ඩාදිසඤ්ඤා නිවාසරභී. උග්ග චූඤ්ඤාතෙති අමෙව්වති සද්ධිං උග්ගානං අගමාසි. තෙනවුත්තං උප සමිකමිති.

අතිනිවුනාවිනො නාමෙසුති යා කාමෙසු කාමකීලා තං අතිවුත්තසුඛං අපරිභුත්තසාමාති අනේවා. අද්ධානාඤ්ච ආපාදෙහතිති පවෙච්ඤි. පටිපාදෙතති දිසරත්තං අනුබන්ධාපෙතති. මාතුමතනිසුති මාතු සමානාසු. ලොකාග්ගිං හි මාතා හතිඤ්ඤි ධිතාති ඉදං තිපිඨං ගරුකාරමමණං තාම. ඉති ගරුකාරමමණෙන උපතිබන්ධං විතතං සොමෙද්ධං න ලහතිති දසෙසානෙතා එවමොග, අපංසා තෙන පසෙසා විතතං අනොතරත්තං දිස්වා සගමතා පටිකුලමතසිකාරවසෙන විතතපටිබන්ධනත්ථං වුත්තං බතතිංසාකාරකමමොතං කපෙති.

අභාවිනාසායාති අභාවිත පඤ්චවාරිකකායා නෙසං. නං දුක්ඛාරං සොතිති තෙසං තං අසුභකමමොතං භාවෙද්ධං දුක්ඛාරං සොති. ඉතිස්ස ඉමිතාපි විතතං අනොතරත්තං දිස්වා ඉන්ද්‍රියසංවරසීලං කපෙති. ඉන්ද්‍රියසංවරග්ගිං හි උපතිබන්ධවිතතං විසොධිද්ධං න ලහති. රජා තං සුත්වා තත්ථ ඕතිණ්ණවිතො අච්ඡේදිං සො භාරවාජාති ආදිමාග. අරක්ඛිතෙනෙව නාසෙතාති ආදිසු ගත්ථපාදෙ කීලා පෙතෙතා හිචං පරිවතෙතෙතො කායං න රක්ඛති තාම. තාතප්ප කාරං දුට්ඨිලං කපෙතො වචනං න රක්ඛති නාමවිතකකාදසො විතකෙකතො විතතං න රක්ඛති තාම. රක්ඛිතෙනෙව නාසෙතාති ආදිසු වුත්තවිපරිසයෙන අනේවා වෙදිතෙබ්බං. අතිවිස මං නාමි. සමසෙ ලොකබ්බමා පටිසභනතීති මං තග්ගිං සමයෙ අතිකකමිති. ලොභො අතිගමතිති අනේවා. උපට්ඨිනාස සතිසාති කායගතාය සතිසා උපට්ඨිතාය. න මං නාමා නාමි. සමසෙති තග්ගිං සමයෙ මං යථා පුබ්බෙ න තථා ලොභො අතිකකමති උපපජ්ජතිති අනේවා. පටි සහතිති පදස්ස උපපජ්ජතිති අනේවා යෙව. ඉති ඉමග්ගිං සුතෙන තසො කායා කපිතා. කථං. ඉමමෙව කායනති එත්ථ හි කරජනාසො නාපිතො. භාවිනාසායොති එත්ථ පඤ්චවාරික කායො. රක්ඛිතෙනෙව නාසෙතාති එත්ථ වොපන කායො කායවිඤ්ඤානතිති අනේවා. පඤ්චමං උග්ගානංමෙව.

24. 8. 6.

ජවො-රුපා ච මනාපාති රුපා ච මනාපං සංවිජ්ජති. වක්ඛු විඤ්ඤාණඤ්චාත් වක්ඛු විඤ්ඤාණං සංවිජ්ජති. සුඛවෙදනීයං එස්සනති වක්ඛු විඤ්ඤාණසමප්පත්තඋපතිස්සගවසෙන ජවනකාලෙ සුඛවෙදනාය පච්චයගුතං එස්සං. සුඛාවෙදනාති එකං එස්සං පටිච්ච ජවුතෙ සුඛ වෙදනා උපපජ්ජති. සෙසපදෙසුපි එසෙවනසො. ඉති ඉමග්ගිං සුතෙන තෙවිසති බාදුසො කපිතා කථං එත්ථ හි වක්ඛුපාසාදෙ වක්ඛුබාදු නස්සාරමිණි රුපබාදු වක්ඛු විඤ්ඤාණබාදු සහජාතා තසො බන්ධා බම්බිබාදු එවං පඤ්චස්ථ වාරෙසු වතුත්තං වතුත්තං වසෙන විසති

මනෝභාවය මනෝධාතුනි ආවර්තවිභාගං ගතිතං ආරම්භණ්ණෙව භද්‍රචක්‍රණෙව බලමධාතු චක්‍රනිගතිතං විභාගං මනෝවිඤ්ඤාණධාතු ඵලං තෙවිගති නොනති. ඵලං තෙවිගාය ධාතුතං වසෙන ධාතුතානතතාං වුත්තං ගගවතානි දසොනති.

14. 2. 7-8.

සත්‍යමෙ- මනාපං ඉපෙත්තනනි පජානාතීති යං මනෙත මනාපං රූපං දිව්‍යං තං ඉපෙත්තනනි ඵවමෙතං මනාපමෙව තනති පජානාති. වක්‍රවිඤ්ඤාණං සුඛවෙදනීයං ඵග්ගං පටිච්ච වක්‍රවිඤ්ඤාණ්ණෙව සොච උපනිග්ගායකොට්ඨං වා අනන්තරකොට්ඨං වා සමිත්තන්තරකොට්ඨං වා සමපසුත්තකොට්ඨං වා සුඛවෙදනං පච්චසො ඵග්ගං තං සුඛවෙදනීයං ඵග්ගාදව පටිච්ච උපපජ්ජති සුඛවෙදනානි ඵසත්‍යො සසම්පත්. ඉති ඉමෙසු විසු සුත්තොසු කිරියාමනෝවිඤ්ඤාණ ධාතු ආවර්තනිච්චා මනො ධාතුසෙව වා සමානා මනෝධාතු නාමෙත වුත්තානි වෙදිතසිංඝා, අට්ඨමං උත්තානමෙව.

14. 2. 9.

තවමෙ-මනාකරකමෙති ඵලං නාමනෙ තගෙර, අරඤ්ඤාදුට්ඨො ඤාති අරඤ්ඤා කතාය පටිඵකාය කුට්ඨං ත විහාරපච්චන්තකුට්ඨං. අනෙතමාසිකමාණවකානි ගෙපි තත් මහලුකානෙ මහලුකානෙලපි අනෙතමාසිකතාය මාණවකානෙව වුත්තා. නෙත්‍රපසංඛගමි-සුති පාතො සිප්පං උග්ගණතිචා සායං ආවරිග්ග කට්ඨානි ආහරිග්ගාමානි අරඤ්ඤං පටිසිඨා විවරතතා සෙන සා කුට්ඨා තෙත්‍රපසංඛගමි-සු. පටිකො පටිකො කුට්ඨානානි නග්ගා කුට්ඨාය සමන්තතො තමන්තතො. තෙලොකග්ගානිති අඤ්ඤාමඤ්ඤා පටිසිං ගගෙතා ලභෙතා ඉපෙත්තමොච තාපතකිලනානි. මුණ්ඩකානි ආදිසු මුණ්ඩාමුණ්ඩානි සමිණ්ඩ ව සමිණ්ඩ වත්තුං වෙට්ඨො ඉමෙ පත කිලනතා මුණ්ඩකා සමිණ්ඩානි ආහංසු. ඉඛනානි ගගපතිතා. කිණ්ඩානි කණ්ඩාකාලකානි අපෙත්තං. ඛණ්ඩපාදපච්චානි ඵත් ඛණ්ඩි වුග්ගා අධිපප්පතො තං හි මුග්ගමණ්ඩ පිනාමගොනි වොගරනති. පාදතං අපච්චා පාදපච්චා මුග්ගිකො පිට්ඨිපාදතො ජාතානි අධිපප්පතො, තෙසං කිර අයං ලද්ධි. මුග්ගමණ්ඩ මුග්ගිකො මුඛතො නික්කන්තා ඛතතියා උරතො වෙග්ගා නාමිතො සුද්ද ජාණ්ණතො සමිණ්ඩ පිට්ඨිපාදතොනි. ගරකානානනති කුට්ඨමිකා හි ගග්ගා රට්ඨං ගරනති තග්ගා ගරතානි වුච්චනති. ඉමෙ පත පටිගමං කතා වදමානා ගරතකානනති ආහංසු. විහාරා නික්කමිණානි රතතිඝකාපට්ඨන්තො රජතපට්ඨනනිගගමවිපාකිණ්ණ පිට්ඨක රමිණිසෙ පටිවෙණ්ණ කට්ඨකලාපෙ ඛතීතා විපමානා වාලිකා ආයුලෙඨා ගපෙත්ත ගත්තං ආදාය පණ්ණකුට්ඨං පටිගායනතා ඉමෙ ඉමෙතං ගරතකානං සක්කතා ඉමෙ ඉමෙතං ගරතකානං සක්කතානි පුනරපුනං විරවන්තා අතිවිග ඉමෙ මාණවකානි සු. කණ්ඩනති විහාර මිග්ගතං අපිභාවමි න ජානනති දසොග්ගාමි තෙසං නික්කතං අපිභාවනති විතෙතනි පණ්ණකුට්ඨො නික්කමි. සිලුතමා

සුඛිනං අනෙසුනති ගුණවතානං ගුණ කපිතෙ නිගුණානං නිගුණභාවො පාකවොච භවිංසති පොරුණකප්‍රාග්‍රහණානං ගුණ කපේතො ඵවමාන තත් සිදුනතමාති සිලපෙට්ඨකා සිලං හි තෙසං උත්තමං ත ජාතියොත්තං. සෙ පුරුණං සරණීති යෙ පොරුණකා ප්‍රාග්‍රහණධම්මං සරන්ති. අභිගුණානොධනති කොධං අභිභවිතො තෙසං වාරති පුගුත්තාති සුරක්ඛිතාති අනෙසුං. ඛණ්ඩි ව ක්‍රියානෙව රතාති දස විධෙ කුසලකම්මපටකමෙව අට්ඨසමාපතති ජ්‍යානෙසු වරතා ඵං පොරුණානං ගුණං කපේතො අපේතරති ප්‍රාග්‍රහණානං මදං නිමමදෙතො ඉමෙව ඓශානනම්ම ජපාමසසති ආදිමාන. තත් ඓශානනම්මාති එතෙති ගුණති අපකකම්මා ජපාමසසති මයං ජහාම සන්ධායාමාති එත්තකෙනෙව ප්‍රාග්‍රහණමාති මඤ්ඤමානා ප්‍රාග්‍රහණා මයන්ති ඉමිනා ගොතෙත්ත මත්තා හුන්වා විසමං වරණති විසමාති කායකමාදිති කපේතති අපේතො. පුට්ඨතදණ්ඩාති පුට්ඨ අත්තදණ්ඩා එතෙතිති පුට්ඨතදණ්ඩා ගතිත්තානාවිධදණ්ඩාති අපේතො. නසථාවරෙසුති සපණ්ණතිත්තණ්ණපු අගුත්තවාරණ ගවනති ඓශානති අසංවුත ආරණ්‍ය සපබ්බි වත්තසමාදානා ඓශානවත්තති දිපෙති යථා තිත්ති සුපිනෙව ලභං. සුපිණ්ණ විත්තං යථා සුපිනෙ සුපිණ්ණ ලභං මණි බ්‍රිත්තාදිනානාවිධං විත්තං ඓශං භොති. පවුරුණිතා තිඤ්චි ත පණ්ණති ඵං ඓශානා භවන්ති අපේතො. අනාසකාති එකාගවිශාදිවසෙන අනාගාරණා. එණ්ඩිලසාසිනා වාති ගරිතකුසසන්තෙ ගුම්භාගෙ සසනං. පානො සිනානඤ්ච නිසං ව ඓද්දති පානොව උදකං පවිසිතො නහානඤ්ච තප්පා ව ඓද්ද. ඛණ්ඩිනං ජපා පඤ්ඤාති ඛරසඵණ්ණං අරිතවම්මං වෙව ජටාකපාලො ව. පඤ්ඤා නාම දත්ත මිලං මහතා සිලබ්බනං තපොති මන්තා ව අජවත්තගොවත්තසංඛිතා විත්තඤ්ච අයං ඉද්දති ප්‍රාග්‍රහණානං තපොති වදති. කුහනා වඛන දණ්ඩා මාති පටිප්පිත්තගුණා විස පටිප්පිත්තදෙසං කාගඤ්ඤඤ්ච ව වඛනදණ්ඩා ව උදුමරපලාසබෙලුවරුකානං අඤ්ඤතරතො ගතිතං වඛනදණ්ඩකට්ඨඤ්චාති අපේතො. උදකාවමනාතිමාති උදකෙන මුඛ පරිමජ්ජනාති. වණ්ණං එතෙ ප්‍රාග්‍රහණානාති එතෙ ප්‍රාග්‍රහණානං පරිකාරභණ්ඩකවණ්ණාතිති දෙසොති. කානකිඤ්චකිභාවනාති කතා තිඤ්චිකඛ භාවතා අයමෙව වා පාඤා. ආමිසකිඤ්චකඛණ්ණ වඛිත්තන්තාය කතනති අපේතො ඵං එතරති ප්‍රාග්‍රහණානං මදං නිමමදෙතො පුත පොරුණප්‍රාග්‍රහණානං වණ්ණං කපේතො විත්තඤ්ච සුසමාගිනනති ආදිමාන. තත් සුසමාගිනනති තෙසං ප්‍රාග්‍රහණානං විත්තං උපවා රත්තණ්ණමාසිති සුසමාගිතං අහොසිති දෙසොති. අභිලනති මුදු අරභං. ඤා මසණා මුක්ඛපනතිනාති ඤා පෙට්ඨපතති යා මහො කුමන පන තිං ප්‍රාග්‍රහණා නාමාති දිපපෙනො ඵවමාන.

ආගමංසු කුඛවිධාති ආගමංසු කුඛො ඉධ. අධිමුඛිතිති කිලෙස විසෙත අධිමුඛොති හිඤ්ඤා භොති. පටිත්තවෙදනසොති අනුපට්ඨිත සතිතාය සතිතිලෙස විසෙතන පරිත්තවිසෙතො. වෙදනාවිමුක්ඛිතිති එල සමාධි පඤ්ඤාවිමුක්ඛිතිති එලපඤ්ඤා. අපජමාණවෙදනසොති උපට්ඨිත සතිතාය තිත්තිලෙසවිසෙතන අපජමාණවිසෙතො.

34. 3. 10.

දසමෙ-කාමණ්ඩායනති එවං තාමනෙ තගරෙ. සමෙහති වොද නපෙත්ති පාතො. සෙසං උත්තානමෙවාති.

ගහපතිවගෙහා තතිසො.

34. 4. 1.

දෙවදහවග්ගස්ස පඨමෙ- දෙවදහනති නපුංසකඋභෙගන උඤ්චි තාමො තිගමො. මනොරමාති මනං රමෙහති මනාපාති අපෙත්තං. අමනොරමාති අමනාපා.

34. 4. 2.

දුතියෙ-ජට්ඨායනනිකො තාමාති විසුං ඵග්ගාගතනිකා තාම නිරයා තප්ථි. සබ්බෙසුපිති එකතනිංසමගාතිරගෙසු ජ ආරථස්ස පඤ්ඤාති හොති යෙව ඉදං පත අවිච්ඡිකාතිරගං සක්ඛාගවුත්තං. සග්ගොති ඉඛාපි තාවතිංසපුරමෙව අභිප්පෙතං. කාමාවචරදෙවලො කෙසු පත එකසම්මිති ජ ඵග්ගාගතනෙ සති විඤ්ඤාතිගා අභාවො තාම තප්ථි. ඉමිනා කිං දිපෙති නිරයෙ එකතනදුක්ඛසම්පට්ඨතභාවෙන දෙවලොකෙව එකතනසුඛසම්පට්ඨතභා. එකතනවිඛාරතිවසෙන උත්තතනපමොදෙන මග්ගමුග්ගවර්ගවාසං වසිතුං න සක්ඛා මනුස්ස ලොකො පත වොතිණ්ණසුඛදුක්ඛො ඉමෙව අපායොපි සග්ගොපි පඤ්ඤාති අගං මග්ගමුග්ගවර්ගස්ස කම්මභූමි තාම සා තුලෙහති උඤ්චි තග්ගා ගෙ වො ඉමෙ මානුස්සකා ඛක්ඛා උඤ්චි තෙ වො ලාභා. යඤ්ච වො ඉදං මනුස්සතනං උඤ්චි පටිලඤ්චො වො මුග්ගවර්ගවාසස්ස ඛණ්ණො සම්මොති. වුත්තමිති වෙතං පොරණෙති.

අගං කම්මභූමි ඉධ මග්ගභාවනා
ආනාති සංවෙජ්ජනියා ඛසු ඉධ,
සංවෙග සංයොජ්ජනියෙසු වජ්ඣසු
සංවෙග ජාතොව පසුඤ්ජා යොතිසොති.

තප්ථි-සංවෙගොති සංවිධා.

34. 4. 3.

තතියෙ-රුපසමුද්ධාති රුපෙත්ථුදිහා. දුක්ඛොති දුක්ඛිතා. සුඛොති තිබ්බාණ්ණසුඛෙක සුඛිතො. කෙවලාති සකලා. ආවසානථිති වුට්ඨති යත්තකා අප්පිති වුට්ඨති. එතෙ වොති එත්ථ වොකායෙ තිපාතමත්තං. පට්ඨිණ්ණිදං. හොති සබ්බලොකෙන පග්ගානති සං ඉදං පග්ගානා නං පණ්ණිකානං දග්ගානං තං සබ්බලොකෙන පට්ඨිණ්ණිකං හොති විරුඤ්චං. ලොකොති පඤ්ඤාත්මනි නිව්වා සුඛා අත්තා සුභාති මඤ්ඤාති පණ්ණිකා අනිව්වා දුක්ඛා අත්තා සුභාති. සුඛිකො ආහුති සුඛතා කපෙත්තති. සුඛිකො විදුති සුඛිතො විමුක්ඛසුඛතා ජානතති. සබ්බමෙතං තිබ්බාණ්ණ මෙව සක්ඛාග වුත්තං. සම්මුද්ලොභොති එත්ථ තිබ්බාණ්ණ සම්මුද්ලොභා.

අවිද්‍යාහි බාලා. සබ්බපි හි පඤ්චනවුති පාසංකිතො නිබ්බාණං පාපු
 ණිකාමානි සඤ්ඤිතො භොතති තෙ පන නිබ්බාණං තාම ඉදන්තිපි න
 ජාතති. හිවුභානනති කිලෙසනිවරණෙන නිවුතානං පරියොතමානං
 අකිංකාණේ අපය්‍යානනති අපය්‍යනතානං අකිංකාණේ භොති. කිං තංඵලං
 භොති. නිබ්බාණං වා නිබ්බාණදය්‍යනං වා අපය්‍යනතානං හි බාලානං
 නිබ්බාණං නිබ්බාණදය්‍යනමපි කාලුමෙසවජාදිතං විශ වන්දමණ්ඩලං
 කවාහෙන පටිකුල්ලිතපටෙනා විශ ව නිවටකාලං තමො විවටං. විශ ව
 සමපජ්ජති. සත්‍යඤ්ච විවටං භොති ආලොකො පය්‍යනාමිවාති සත්‍යඤ්ච
 සපුරිසානං පඤ්ඤදය්‍යනෙන පය්‍යනතානං නිබ්බාණං ආලොකොවිශ
 විවටං භොති. සන්තිකෙ න විජානනති මහා බම්මස්ස අභොවිද්දති
 යං අත්තනො සරිරෙ කෙසෙ වා ලොමාදිපු වා අඤ්ඤතර නොට්ඨාසං
 පටිච්ඡිද්දිති. අනන්තරමෙව අබිග්ගතබ්බතො අත්තනො වා බකිංතං
 නිරෝධමග්ගතො සත්තිකෙ නිබ්බාණං තං ඵතං සත්තිකෙ සමානමපි
 මගගුතා ජනා මග්ගාමග්ගධමග්ග වතුසවග්ග ධමග්ග වා අකොවිදු
 න ජාතති. මාර්ගමාර්ගානුපතෙනනිති තෙගුමිකවටං මාර්ගා නිවා
 සට්ඨානං අනුපාතෙනති. භො නු අඤ්ඤත්‍රමිතිසෙගිති ධපෙඨා අරියෙ
 තො නු අඤ්ඤා නිබ්බාණං පජානිතං අරහති. සම්මදඤ්ඤාය පටි
 භිබ්බනාති අරහතතපඤ්ඤාය සමමා ජානිති. අනන්තරමෙව අනාසවා
 හුඨා කිලෙසපරිනිබ්බාණෙන පරිනිබ්බනති. අඵවා සමමදඤ්ඤාය
 අනාසවා හුඨා අනෙත බකිපරිනිබ්බාණෙන පරිනිබ්බායනති.

84. 4. 4.-10.

වතුන්. පුද්ගලා. කථා දෙසියමානෙ බුද්ධිතතානං අජ්ඣාසයෙන
 වුත්තං. පඤ්චමාදිති තථා තථා බුද්ධිතතානං අජ්ඣාසයෙන වුත්තාති.
 අන්තං පන තෙසං පාසවොයෙවාති.

දෙවදහවගෙහා වතුන්.

84. 5. 1.

තවපුරුණ වග්ගස්ස පඨමෙ-නවසුග්ගොගිති නවාති ව පුරුණොති ව.
 වසුග්ගං හික්කමෙ පුරුණකමනති න වසුග්ග පුරුණං කමමෙව පුරුණං
 කමමතො පන නිබ්බතතතා පට්ඨයතාමෙන ඵලං වුත්තං. අහි
 සම්බන්ධනති පට්ඨයෙහි අහිසමාගනති. භාතං. අහිසඤ්චනාසිතනති
 වෙතතාය පනපිතං. වෙදනිසං දම්බබ්බනති වෙදනාය වන්තනති
 පසිතබ්බං. හිණේවා විමුත්තති. පුසනිති ඉමස්ස නිවිධකමග්ගා නිරෝ
 ධෙන විමුත්තති. පුසති. අයං වුච්චනිති අයං තස්සා විමුත්තනා ආරම්භ
 ගුතො නිරෝධො කමමනිරෝධොති වුච්චති. ඉති ඉමග්ගිං පුත්තෙත
 පුබ්බගාගවිග්ගතා කපිතා.

84. 5. 2.

දුතියෙ-හිබ්බාණසප්පායනති නිබ්බාණස්ස සප්පායං උපසාරපටි
 පදං. තතියාදිපුපි ඵලෙවතයො. පටිපාටියා පන වතුපුපි ඵලෙපු
 පුත්තෙපු සග විපය්‍යනාය වත්තාණේ මග්ගා කපිතා.

මහබාසනීති පඤ්ඤායති පානවං ගොති. ඉති චිත්ත ඵලෙන සහ විපක්ක නාස වත්තාසෙ මග්ගා කපිතා. සත්තමාදිසු නිසු ජෙරග්ගා විමුක්තිපරි පාවතියා බම්මාව කපිතා. දසමාදිති නිඤ්ජි පාවිච්ඡෙක පුග්ගලඤ්ඤාසය වසෙන වුත්තාති. තෙසං අනෙවං වුත්තනසෙතෙව වෙදිතබ්බොති.

නානදික්ඛයවගෙගා පඨමො.

තදනන්තරෙ සට්ඨිපෙය්‍යාලො නාම ගොති සොඋත්තානනෙවං. යාති පනෙත්ථ සට්ඨි සුත්තාති වුත්තාති තාති ජ්ජෙද්‍ය සොගබ්බොති එවං තස්ස තස්සෙව පදස්ස වසෙන වුත්තාතිකානං අඤ්ඤාසයවසෙන වුත්තාති. ඉති සබ්බොති තාති පාවිච්ඡෙක පුග්ගලඤ්ඤාසයවසෙන කපිතාති. එකෙකසුත්තපරිගොසානෙ වෙත්ථ සට්ඨි සට්ඨි භික්ඛු අරහත්තං පත්තාති.

24. 2. 1.

සමුද්දවග්ගස්ස පඨමෙ-වක්ඛුං. භික්ඛුවෙ සුරිසස්ස සමුද්දොති යදි දුප්පුරණවෙධන යදිවා සමුද්දනවෙධන සමුද්දො වක්ඛුමෙව සමුද්දො තස්ස හි පඨවිසො යාව අකණ්ඨිට්ඨමුග්ගලොකා නිලාදිආරම්භණං සමොසරත්තං පරිපුරණභාවං කාතුං න සකෙකාති එවං දුප්පුරණවෙධ නාපි සමුද්දො. වක්ඛු ව තෙසු තෙසු නිලාදිසු ආරම්භණෙසු සමුද්දොති අසංවුතං හුතා මසරමානං කිලෙසුපත්තතිසා කාරණභාවෙන සදෙස ගමණෙන ගවජ්ඣති සමුද්දනවෙධනාපි සමුද්දො. නස්ස රූපමයො වෙගොති සමුද්දස්ස අපමාණො උෂම්මයො වෙගොපිය තස්සාපි වක්ඛු සමුද්දස්ස සමොසරත්තස්ස නිලාදිගෙදස්ස ආරම්භණස්ස වසෙන අප මෙය්‍යා රූපමයො වෙගො වෙදිතබ්බො. යො නං රූපමයං වෙගං ඝණතීති යො තං වක්ඛුසමුද්දො සමොසට්ඨං රූපමයං වෙගං මනාපෙ රුහං අමනාපෙ දෙසං අසමපෙක්ඛිතෙ මොගනති එවං රුහාදිකිලෙසෙ අනුප්පාදෙනො උපෙක්ඛිතභාවෙන සගති. සඋෂ්මිනාති ආදිසු කිලෙස උෂම්ති සඋෂ්මි. කිලෙසාවට්ටෙති සාවට්ටං. කිලෙසග්ගාගෙති සග්ගං. කිලෙසරක්ඛිතෙසන සරක්ඛිතං. කොටුපාසාසස්ස ව වසෙන සඋෂ්මි. වුත්තං හෙතං-“උෂ්මි ගගනති බො භික්ඛුවෙ කොටුපාසාසස්සෙතං අභිවච්ඡාති”නති. කාමයුණ වසෙන සාවට්ටං. වුත්තං හෙතං-“ආවට්ටගාගොති බො භික්ඛුවෙ පඤ්ඤානෙත්තං කාමයුණං අභිවච්ඡාති”නති. මාතුගාමි වසෙන සරක්ඛිතං. වුත්තං හෙතං-“සරක්ඛිසොති බො භික්ඛුවෙ මාතු ගාමස්සෙ තං අභිවච්ඡාති”නති. සෙසවාරෙසුපි එසෙව නයො. උෂ්මිගසං දුත්තරං අවට්ඨාදිති උෂ්මිගයෙන සග්ගං දුරතික්කමං අතික්කමි. ලොකිකගාගුති සංඛාරලොකස්ස අන්තං ගතො. පාරං ගතො වුච්ඡාති නිබ්බාණං ගතොති කපියති.

24. 2. 2-3.

දුතියෙ-සමුද්දොති සමුද්දනවෙධන සමුද්දො කිලෙදනවෙධන තෙ මනවෙධනාති වුත්තං ගොති. සෙසුසෙත්තාති උපෙක්ඛා අරිසසාවතෙ. සමුත්තාති කිලිත්තා තිත්තා නිමුග්ගා. සොගාසුලකිත්තාති ආදි ගෙසා

විකාරිතාවේ වැඩි. මවුඩුරුණයාගේ නමය මවු ජනිතා ගිණය. නිරුප
බ්‍රිති නිති උපබ්‍රිති අනුපබ්. අනුනිකර්මයාගේ නිබ්‍රාණයාගේ. අමොහනි
මවුඩුරුණයාගේ යථායා ගනි. න ජාතාගේ එවි මවුඩුරුණයා මොහොතා
ගණය. නිතිගේ වුත්තකයමෙව.

24. 2. 4.

වතුණේ-අපරිතවෙන්න අපි තෙතෙවන- හෝ අපරිතෙතාගේ.
පරිතෙතාගේ පබ්‍රතමතෙව පි රුපං අනිබ්‍රං අරුතියං පරිතතං නාම
හොති. එවරුපාපියං රුපං විතතං පරිතාදියතෙති දුග්‍රහයා. හො පන
ව්‍යාද අබ්‍රිතතානානා අබ්‍රාරමණං පතං රුතියං වදුං විතතං
පරිතාදියතෙති එත නා හරා. නබ්‍රිට්‍රිපාමාණම පි මණ්ඩුතාදිරු
තියං වදු අබ්‍රිතතානරමණමෙව වෙදිතබ්‍ර. සාපෙති අදිති නිබ්‍රි
අදුදුමෙදුදු වෙව්වතානෙව. නිබ්‍රෙණයාගේ පතරෙයා පදුලෙයාගේ.

24. 2. 5.

පසුවමෙ-නිබ්‍රහණයාගේ නං උග්‍රයං. ජවං උතතානමෙව. සතතමෙ-
අනෙහිපරිතානෙතාගේ අනෙතෙති කාරණෙති. ඉතිපායනෙති ඉතිපි
අයං. ඉමිමි. සුතෙත අනිවෙවන අනතතලකණං නපිතං.

24. 2. 6.

අබ්‍රිතමෙ-අනුබ්‍රහණයාගේ නිබ්‍රිතතානානෙතාගේ හරා හොහනාපාදු
හොහනාගේ එවං අනුබ්‍රහණයාගේ නිබ්‍රිතතානාහො. නිබ්‍රිතතානා
හොගේ හි සංසන්දනා ගතණං අනුබ්‍රහණයාගේ විතතාගතණං
නිබ්‍රිතතානාහො නුබ්‍රිලසර්ගදිහො සබ්‍රමෙව ගණනා. අනුබ්‍රහණ
තානාහො විතර්ථා හරාපාදුදිසු තං තං කොට්ඨාසං. ඉමෙ පන වෙ
තාහා එකර්වතවාරෙපි ලබ්‍රතනා නානාච්චතවාරෙ විතතබ්‍රමෙව නපි.
නිබ්‍රිතතානාපදු පරිතතනා නිබ්‍රිතතානාදෙන ගතනං බ්‍රහ්ම. විසන්ද
ණයාගේ කවිවිසන්දණං. නිබ්‍රිතමෙව සමයෙ කාලං කෙරෙණාගේ න
කොපි සබ්‍රිලිවෙන්න විතෙතන කාලං කෙරෙණා නාම අපි
සබ්‍රිලිතතානං හි හව්‍රෙතනෙව කාලකිරියා හොති. කිලෙසග්‍රහං පන
දුග්‍රහයෙතා එවමාහ. සමයවෙතනවා එවං වුත්තං වකුට්‍රවාරගම් හි
ආපාචගෙන ආරම්‍රණ රුග්‍රිතතං වා දුට්‍රවිතතං වා බ්‍රිලිතවිතතං වා
ආරම්‍රණරසං අනුබ්‍රිතා හව්‍රිතං බ්‍රහ්ම හව්‍රෙත රුතා කාලකිරියං
කෙරුති තගම්. සමයෙ කාලං කෙරෙණතෙව වෙව ගතිණා පාටිකබ්‍රි.
ඉමිමි සමයෙ විතෙතනං වුත්තං. ඉමං බ්‍රහ්මං නිබ්‍රිතමෙව ආදිතව්‍රහ්ම
ඉමං අනෙතාගේ ව්‍රහ්මසතතානාගේ තිරගෙ අනුබ්‍රිතබ්‍ර. දුකබ්‍ර
සමයෙතානො එවං වදුමි තතතාගේ අග්‍රහණයාගේ අනනිති අදුරුපෙත
නාමොති. ඉමිතා තගෙන සබ්‍රිත අපො වෙදිතබ්‍ර. අග්‍රහණ
නාගේ අග්‍රලෙත. සමප්‍රිමබ්‍රහ්මයාගේ වෙව් කණ්ණව්‍රදුති විතිච්ඡිතා
පර්විතං ආකොට්‍රතවෙතන සමප්‍රිමබ්‍ර. නිතිග්‍රහණ සමප්‍රිමබ්‍රහ්මයාගේ
නිබ්‍රදනං පවෙතෙතා උකුට්‍රිතා සහ බ්‍රිතතෙතන රිතර්ථා පාතන
විතෙතන සමප්‍රිමබ්‍ර. වතුණේ-සමප්‍රිමබ්‍රහ්මයාගේ බ්‍රහ්මලං ජෙතා
පාතනවිතෙතන සමප්‍රිමබ්‍ර. පසුවමෙව-සමප්‍රිමබ්‍රහ්මයාගේ නිබ්‍රිතතා

සතියා කාසපාදාං උපාදේනා පාතනවිසේන සම්ප්‍රදිමයං,
 සතියානී එත් මහති දණ්ඩකාවාසි වේදිකමයා, සොපාතනති නිපජ්ජා
 තිද්දාකමනං, සමාරූපානං විනාශානං වසං ගන්තො සමාසං,
 සිද්ධොසානි ඉමිනා විනාශානං යාව සමාසොද පපාකමවාචනතා
 දසිතා, සෙසමත් උත්තානමෙව.

84. 2. 9-10.

තවමෙ-සපෙසු නිකමෙව සතියා ගන්තොසු විජ්ජමානෙසු, දසමං
 නිසොනීති වුවමානෙ බුද්ධිකාකානං අභිකාසයෙන වුත්තං විසුටි
 වෙනෙසු විපාකසුද්‍රව්‍යමෙව දසොන්ධා වට්ඨවිට්ඨං කපිතතති.

සමුද්දවගො දුතියො.

84. 3. 1.

ආසිවිසවග්ගසා පඨමෙ-නිකු ආමනෙතසිති එකවාරිකවිවාරික
 නිවාරිකවතු වාරිකපඤ්චවාරිකෙ සභාගවුත්තනො කාරකෙ සුත්ත
 පසුත්තෙ සමෙමපි දුක්ඛලක්ඛණකමමයානිකෙ පරිවාරෙනා නිසින්නෙ
 යොගාවචරෙ තිකු ආමනෙතසි. ඉදං හි සුත්තං පුග්ගලඤ්ඤාසයෙන
 වුත්තං, පුග්ගලෙසු පි විපඤ්චනඤ්ඤානං දිසාවාසිකානං දුක්ඛලක්ඛණ
 කමමයානිකානං උපට්ඨානවෙලායං අගන්තො සත්ථාරං පරිවාරෙනා
 නිසින්නානං වසෙන වුත්තං, එවං සභොපි උග්ගවිඤ්ඤාආදීනං
 වතුත්තමපි පුග්ගලානං පට්ඨයභුතමෙවෙතං, උග්ගවිඤ්ඤා පුග්ගලොති
 ඉමස්ස සුත්තස්ස මානිකානිකෙවපෙනෙව අරහත්තං පාපුණ්ණිකානි
 විපඤ්චනඤ්ඤා මානිකාස විත්ථාරභාරතෙන නෙයසපුග්ගලො ඉමමෙව
 සුත්තං සඤ්ඤාසයොනා පරිපුර්ණෙනා යොනිසොමනසිකරොනොනා
 කල්‍යාණමිත්තෙ සෙවනොනා හජනොනා පසිරූපාසයොනා අරහත්තං
 පාපුණ්ණිකානි පදපරමස්සොනං සුත්තං අනාගතෙ වාසනා හවිසානීති
 එවං සමෙමසමපි උපකාරභාවං ඤාතො හගවා සිනෙරුං උක්ඛිපනොනා
 විස ආකාසං විත්ථාරෙනොනා විස වක්ඛවාසුපබ්බතං කමෙපනොනා විස ව
 මහයොත්ත උග්ගාගෙන සෙසොපාපි නිකමෙව ඉමං ආසිවිසොපම
 සුත්තං ආරම්.

තත්ථ-වත්තාගේ ආසිවිසානි කට්ඨමුඛො පුතිමුඛො අග්ගිමුඛො
 සත්ථමුඛොති ඉමෙ වත්තාගේ. තෙසු කට්ඨමුඛෙන දට්ඨස්ස සකලසරීරං
 සුක්ඛකට්ඨං විස එඳුං ගොති සත්ථපමෙමසු අධිමත්තං අගසුලසමපටිතං
 විස තිට්ඨති පුතිමුඛෙන දට්ඨස්ස පක්ඛසුතිපණ්ණං විස විපුබ්බකතාවං
 ආපජ්ජිතා පග්ගරති වඛවාගේ පක්ඛිත්තඋදකං විස ගොති. අග්ගි
 මුඛෙන දට්ඨස්ස සකලසරීරං කාසිනා හසමමුට්ඨිවිස පුඤ්ඤමුට්ඨි විස ව
 මිපකිරිගති. සත්ථමුඛෙන දට්ඨස්ස සකලසරීරං විජ්ජති. අසති
 පාතට්ඨානං විස මහානිබාදනෙන බතසනිමුඛං විස ව ගොති, එවං
 විසවසෙන විහත්තා වත්තාගේ ආසිවිසා විසවෙගවිකාරෙන පනෙතෙ
 සොදුස ගොතති. කට්ඨමුඛොති දට්ඨවිසො දට්ඨවිසො පුට්ඨවිසො වාතු

විශායා වතුකම්වලට ගොනි. තෙතනි දඩුවම් දඩුවම් පුටුවම් තෙතන වාතෙතන පහතවම් සර්ප. පුත්තාපාකාරෙන එකිං ගොනි. සෙසෙසුපි එතෙව නගොනි. එවං විසවෙගවිකාරවිසෙත සොළස ගොනනි. පුත පුත්තලපණ්ණතතිවසෙත වතුකට්ඨි ගොනනි. කථං. කට්ඨමුඛෙසු තාව දඩුවම්වෙසං ව ආගතවිසො නො සොරවිසො සොරවිසො නො ආගත විසො ආගතවිසො ව සොරවිසො ව තෙවගතවිසො න සොරවිසොනි වතුකම්වලට ගොනි. තත්ථ යස්ස විසං පඤ්චිතතිඤ්ඤකතාය අග්ගිවිය සිසං අභිරුද්ධතියා අකම්බි ගහනතියා ඛනිං ගහනතියා සිසං ගහනතියා භිතතනි වහතඛනිං ආපඤ්ඤති මණ්ඩපාදිනං. විසං විය. මනතං පත පරිවතෙතනියා කණ්ණවතං දතියා දණ්ඩතෙතන පහවමතෙතන භිතතිතියා දඩුවම්වෙතෙතෙව තිට්ඨති, අයං ආගතවිසො නො සොර විසො නාම.

යස්ස පත විසං සණ්ණිකං අභිරුද්ධතියා ආරුළුගතවියානෙ පත අයං විතථදකං විය ගොනි උදකසපාදිනං විසං විය වාදසවිසංවවිසෙ නාපි කණ්ණපිට්ඨිඛනිපිට්ඨිකාදිසු පඤ්ඤසති. මනතපරිවතතනාදිසු ව කම්බරමානාසු සිසං න ඛතරති අයං සොරවිසො නො ආගතවිසො නාම.

යස්ස පත විසං සිසං අභිරුද්ධතියා න සිසං ඛතරති අනෙළකසපාදිනං විසං විය අයං ආගතවිසො ව සොරවිසො ව යස්ස විසං මන්දං ගොනි මතාරියමානවම් පුඛෙතෙව ඛතරති නීලසප්ඨවිට්ඨිකපාදිනං විසං විය. අයං නෙව ආගතවිසො න සොරවිසො.

ඉමිතා උපාසෙත කට්ඨමුඛෙ දඩුවම්සාදයො සුතිමුඛාදිසු ව දඩුවම් සාදයො වෙදිහඛනියා. එවං පුත්තලපණ්ණතතිවසෙත වතුකට්ඨි. තෙසු අණ්ණිකා තාගානි ආදිතා යොතිවසෙත එකෙකං වතුකා විගජ්ඣා ජපණ්ණසාධිකානි වෙසනානි ගොනනි. තෙ ජලජාපලජානි විගුණිතා වාදසාධිකානි පඤ්චසතානි ගොනනි. තෙ කාමරූපඅකාමරූපානං වසෙත විගුණිතා වතුකාධිකාසහසසංඛිතා ගොනනි පුත ගතමනස්ස පටිලොමතො සංඛිතපමානා කට්ඨමුඛාදිවසෙත වහනාඤ්ච ගොනනිති තෙ සංඛිත ගතවා සෙසාථාපි භික්ඛවෙ වහනාඤ්ච ආසිච්ඡානි ආත. කුලවසෙතනි එතෙ ගතිතා.

තත්ථ-ආසිච්ඡානි ආසිතනවිසානිපි ආසිච්ඡා අසිතවිසානිපි ආසිච්ඡා. අසිසද්ධපිවිසානිපි ආසිච්ඡා. ආසිතනවිසානි සකල්පායෙ ආසිසද්ධතියා විය ආසිතවිසා පරස්ස ව සර්පෙ ආසිසද්ධතවිසානි අනෙතා. අසිතවිසානි යං යං එතෙති අසිතං ගොනි පරිගුහනං තං විසමෙව සමපඤ්ඤති තගමා අසිතං විසං ගොනි එතෙතනති අසිතවිසා. අසිසද්ධ විසානි අසිච්ඡා තිඛිණං පරමමමෙජ්ජනසමෙතං විසං එතෙතනති අසි සද්ධවිසානි එවමෙත වචනනෙතා වෙදිතසෙධා.

උග්ගතෙතනානි උග්ගතතෙතා බලවතෙතා. සොරවිසානි දුතතිමෙ දතවිසා. එවං වසෙසුතනි පටිපත්තාපනතං එවං වසෙසුතං. රජානොති ආසිච්ඡෙ ගාගාපෙතියා තථාරූපෙ වෙතෙර එතෙති භිංසාපෙතියා.

මාරෙණාමි. නගරාපරේධකාලෙ පරණෙනාය තං ඛිපිණාමි. පරබලං නිමිමපෙතුං අසකකානතා සුභොජනං භුඤ්ජතියා වරසයනං ආරාගා එතෙහි අත්තානං ඛංසාපෙනා සත්තුනං වසං අනාගච්ඡන්තා අත්තනො රුචියා මාරිණ්ණාමානි ආසිවිසෙ ජය්‍යාපෙනති. තෙ වොරෙ සහසාව මාරෙතුං න ඉච්ඡන්ති එවමෙනෙ දීඝරත්තං දුක්ඛප්පත්තා සුත්වා මරිණ්ණනතිති ඉච්ඡන්තා තං පුරිසං එවං වදන්ති ඉමෙහෙඅමොගා පුරිස චත්තාණෙ ආසිවිසානි.

තත්-කාලෙන කාලනති කාලෙ කාලෙ. සංවෙසෙනබ්බාති නිපජ්ජාපෙනබ්බා. අඤ්ඤානෙවා අඤ්ඤානෙවාති කට්ඨමුඛාදිසු භොගොවි. සං සෙ අමොගා පුරිස කිරණීයං නං කණෙහිති ඉදං අත්ථ වරකස්ස වචනං වෙදිතබ්බං. තස්ස කිර පුරිසස්ස එවං ආසිවිසෙ පටිපාදෙනා අයං වො උපට්ඨානොති වතුසු පෙලාසු යපිත්තානං ආසිවිසානං ආරොචෙනති. අපෙකො නික්ඛමිත්වා අගමම තස්ස පුරිසස්ස දක්ඛිණපාදානුසාරෙන අභිරුභිත්වා දක්ඛිණගත්ථං මණි ඛණිකො පට්ඨාය වෙසෙතොතා කණ්ණසොතමුලෙ එණං කන්ධා සුසුති කරෙතොතා නිපජ්ජි. අපරෙ වාමපාදානුසාරෙන අභිරුභිත්වා තපෙව වාමගත්ථං වෙසෙත්වා වාමකණ්ණසොතමුලෙ එණං කන්ධා සුසුති කරෙතොතා නිපජ්ජි. තත්ථෙයො නික්ඛමිත්වා අභිමුඛං අභිරුභිත්වා කුච්ඡිං වෙසෙත්වා ගලවාටකමුලෙ එණං කන්ධා සුසුති කරෙතොතා නිපජ්ජි. වතුසො පිට්ඨිභාගෙන අභිරුභිත්වා හිමං වෙසෙත්වා උපට්ඨිධුති එණං ඔපෙත්වා සුසුති කපරෙතොතා නිපජ්ජි. එවං වතුසු ආසිවිසෙසු සරිරංකොසුගෙව ජාතෙසු එතො තස්ස පුරිසස්ස අත්ථවරපුරිසො තං දිග්ඛා කිනෙත භොජුරිස ලභිතාති පුච්ඡි. තතො තෙන ඉම භොගත්ථසු හත්ථකටකං විය බාහාසු කෙසුරං විය කුච්ඡිමති කුච්ඡිවෙසන සංවතො විය කණ්ණසු කණ්ණවුලිකා විය ගලෙ මුත්තාවලියො විය සිසෙ සිසපසාධනංවිය කෙවි අලංකාරවිසෙසා රඤ්ඤ දින්නාති වුත්තො ආහ. භො අනිබාල මා එවං මඤ්ඤිත්ථ රඤ්ඤ තෙ තුට්ඨෙනෙනං පසා ඛනං දින්නතාති තිං රඤ්ඤ ආගුචාරිවොරෙ ඉමෙව චත්තාරෙ ආසි විසා දුපට්ඨායා දුප්පට්ඡන්තියා එකස්මිං උට්ඨාතුකාමෙ එතො නාසාසිතු කාමො භොති එකස්මිං නාසාසිතුකාමෙ එතො භුඤ්ජානාමො එකස්මිං නිපජ්ජානාමෙ එතො භුඤ්ජානාමො තෙසු සංගෙව ඉච්ජා න පුරුති සො තත්ථව ඛසිත්වා මාරෙහිති. අත්ථි පන භො එවං සනෙත කොවි සොත්ථිමෙණාති. ආම රුජපුරිසානං වික්ඛිත්තභාවං ඤාත්වා පලායනං සොත්ථිභාවොති වන්ධා යං තෙ කරණීයං තං කරෙහිති විදෙය්‍ය, තං සුත්වා ඉතරෙ වතුනං ආසිවිසානං පමාදක්ඛණං රුජ රුජපුරිසෙහි විචිත්තං දිග්ඛා වාමගත්ථෙන දක්ඛිණගත්ථං වෙසෙත්වා දක්ඛිණකණ්ණවුලිකාය එණං ඔපෙත්වා සධිතාසිවිසස්ස සරිරං පරි මජ්ජන්තො විය සණිකං තං අපතෙත්වා තෙතෙවුපායෙන සෙසෙපි අපතන්ති තෙසං හිතො පලායෙය්‍ය. අථ නං තෙ ආසිවිසා අයං

අමාත්‍ය රඳාගත් උපයෝගී දිනෙකාහි අනුබන්ධතා ගවේෂයද, ඉදං
සකාය අවසාන භික්ෂුවෙහි පුරිසො හිතො වතුනතං ආසිවිසානං
සලාසෙපාති වුත්තං.

තඤ්ඤං පන පුරිසෙ එවං ආගතමග්ගං ඔලොකෙත්වා ඔලොකෙත්වා
පලායනො රුරා පලාතො සො පුරිසොති සුභා කොත්‍රඛො තං
අනුබන්ධිතා සංගතො සකායෙති විචිතතො තංගොච පවච්ඡිකො
පඤ්ඤා ජනෙ ලභිතා ගවේෂිතා අනුබන්ධිතා සංගතොති පෙසෙය්‍ය.
අවංගා අත්ථවර පුරිසා තං පවත්තිං ඤාති ආරුච්ඡෙය්‍යං භිග්ගො සො
මත්තංග භිග්ගො පලායෙථ ඉමමත්ථං සකාය නමෙතං එවං වදෙය්‍යුනති
ආදි වුත්තං.

ජමෙඨා අනතරවගේ වඩනෙකාහි පඨමං ආසිවිසෙති අනුබද්ධො
ඉතොවිතො ව ගෙ වදෙත්තො පලායි. ඉදංති පඤ්ඤාති පවච්ඡිකෙති
අනුබද්ධො සුච්ඡිතරං පලායති. න සකකා එවං ගගෙත්වා උපලාභිතාය
ජන සකකා තඤ්ඤා දායකාලතො පවිසාය එකතො බාදිතො ව පිච්ඡිතො ව
යමිති. අනතරවරං වඩනමග්ග පෙසෙපාති අමච්චෙති වුත්තොත
රඳාගත් පරිසෙසිතා පෙසිතො අබනතරවගේ වඩනො. සො සග්ගෙය්‍ය
සුඤ්ඤං ශාමනාති නිවත්තාති ඔලොකෙත්වා පදං සාධිතා සාධිතා
වෙගෙත්වා ගවේෂෙත්වා වත්තාගේ ආසිවිසෙ පඤ්ඤා වඩනෙ පවච්ඡිකො
ජමං අනතරවරං වඩනං නිවත්ත සො මාපලායි පුත්තදුරෙත සද්ධිං
කාමෙ පරිසුඤ්ඤාත්තො සුඛං වසිසසාපිති වච්ඡා ආගවේෂතං දිත්වා භිග්ගො
සොමත්තංග ගෙන වා ගෙන වා පලායනො පවිසානරථෙහි අභිමුඛ
ගතං එකං ජ භුමිතං සුඤ්ඤං ශාමං සග්ගෙය්‍ය. ජිත්තංග සෙව පච්ඡි
සෙය්‍යාති බතබද්ධොඤ්ඤාපිඨාදීති විරතිතතො ජිත්තකඤ්ඤාව පච්ඡි
තෙය්‍ය. භුමිතං සුඤ්ඤාති එතංගොච වෙච්චතං. පච්ඡිසෙය්‍යාති
සෙව පාඤ්ඤා ගම්මානි පිටිගාමි සෙව හත්තං ගම්මානි භුඤ්ඤා
මිති ආසාය විවරිතා ගත්තං අනො පච්ඡිසෙය්‍යා පරිමසෙය්‍ය.
නමෙතං එවං වදෙය්‍යුනති ජත්තං සරුතං එකසරෙපි කිඤ්චි අලභිතා
ශාමිමජ්ඣම එකො සද්ධර්මායො රුකෙඛා අත්ති. තත්ථ වඩනඵලකං
අත්ති තං දිත්වා ඉධ තාව නිසිදිගාමිති ගන්තො තත්ථ නිසිතං මජ්ඣ
මිසෙත්වා වාතෙත වීර්ගමානං තත්තකමත්තමපි සුඛං සත්තංගො අනුග්ගා
රගමානං නමෙතං පුරිසං කෙවිදෙව අත්ථවරකා බිති පවත්තිං ඤාති
ආගතා එවං වදෙය්‍යුං. ඉදංතිමග්ගා පුරිසාති ඉදංති අමාත්‍ය පුරිස. මොග්
ශාමිසාග්ගාති යදෙවෙත්ථ ලභිගාම තං ගණිගාම වා සානෙග්ගා
මොග්ගාති ආගතා ජ ශාමිසාග්ගෙවාරු. උදකාග්ගොති ගමගිරං උදකං
පුපුලං උදකං ගමගිරමග්ගි අපුපුලං පුපුලං වා අගමගිරං න අග්ග
මොග්ගි වුච්චති යං පන ගමගිරඤ්ච පුපුලඤ්ච තංගොචතං තාමං
ශාමිසංග්ගා සප්පසිග්ගොති වතුනතං ආසිවිසානං පඤ්ඤාත්තං වඩකානං
ජමිග්ගා අනතරවරග්ග ජත්තං ශාමිසාග්ගෙවාරුතං වසෙත සාසබ්බං
සප්පසිග්ගො. මෙමං අප්පසිග්ගොති තෙසංගොච ආසිවිසාදිතං
අභාවෙන ඛෙමඤ්ච කිබ්බෙඤ්ච විචිත්‍රායානවරං බිවත්තපාඤ්ඤං දෙව

නගරසදිසං, නගරසදිසං නාමා නගරසදිසං ඉතිය නාමාස භිජිමනි
 රජොපරතීරං ගමියානතිති එවං ධර්මාසදිසං නාමා නගරසදිසං,
 උත්තරසදිසං වාති රුක්ඛසදිසං සදිසං සදිසං සදිසං සදිසං සදිසං
 උත්තරසදිසං වා න ගවෙසා. තිස්සති ප්‍රාග්බුද්ධොති න එස ප්‍රාග්බුද්ධො
 කමා නං ප්‍රාග්බුද්ධොති ආග, එතත්තානං පට්ටප්පිකානං බාහිතතා,
 දෙසනං වා විනිවේශනතොනං එතං විශ්වාසවප්‍රාග්බුද්ධො දෙසොසුමි
 ප්‍රාග්බුද්ධො

තමාං පත එවං උත්තරසදිසං වතොසෙ ආසිවිසා න උදොවතාසි
 අමෙතති අජ්ජ තෙ භුරුභුරුස ජිවිතං බාදිතා ජිවිතයාම, පඤ්ච
 පට්ටප්පිකා න උදොවතාසි අමෙතති අජ්ජ තෙ පට්ටප්පිකා අමත
 මිතාති ජිවිතා රසෙද්දා සනතිකෙ ගතා සතං වා සගගං වා
 උදොවතාම ජිවිතා අත්තරවසෙ න උදොවතාසි මියා අජ්ජ තෙ එලික
 වසෙසන අසිතා සිසං ජිවිතා තොපතිට්ඨානං ලභිතා සමපතති
 අනුතවෙසනති ජිවිතා න උදොවතාසි අමෙතති අජ්ජතං විවිධාති
 කමමකරණාති කාරෙතා බහුං ධනං ආගරපෙයාමාති විනොතනා
 උදකණ්ණවං මිතරිදුං අසකොකානා රසෙද්දා ආණ්ඩානොපිතතා
 පරතො ගතොමි අපිසගතා තොපටි පුත්තිති මරෙයදුං.

උපමාමොමාසනති එත එවං ආදිතො පට්ඨාස මිපමමසංසදනං
 වෙදිකම, රජා වියති කමම දව්ඨම, රජාපරධිකපුරිසො විය වට්ට
 නිසිතො පුපුර්ජනො වතොසෙ ආසිවිසා විය වතොරි මහාගුතාති
 රසෙද්දා තසා වතොසෙ ආසිවිසෙ පට්ටප්පිකාලො විය කමමුතා
 පුපුර්ජනසා පට්ටප්පිකාමෙසෙව වතුනා මහාගුතානං දිනනාලො
 ඉමෙසං ආසිවිසානං පමාදකමෙසෙ රජපුරිසානසෙව විවිතකමෙසෙ
 නිකමිතා යං තෙ අමො පුරිස කරණියං තං කෙරහිති වට්ටනන
 පලායසුති වුත්තකාලොවිය සත්ථාර ඉමසා භික්ඛුනො මහාගුත
 කමමට්ඨානං කපෙතා ඉමෙස වතුසු මහාගුතෙසු තිබ්බිතං විරජ්ජං
 එවං වට්ටනො පට්ටප්පිකාතිති කපිතකාලො තසා පුරිසසා අත්ථ
 වරකවට්ඨානං පුතා වතුනා ආසිවිසානං පමාදකමෙසෙ රජපුරිසානසෙව
 විවිතකමෙසෙ නිකමිතා යෙනවා තෙනවා පලායනං විය ඉමසා
 භික්ඛුනො සද්ධිසතතිකෙ කමමට්ඨානං ලභිතා මහාගුතාසිවිසෙති
 පට්ටප්පිකානං සද්ධිපලායනෙත පලායනං.

ඉදුති වතුගතං මහාගුතානං අසිවිවතං පට්ටප්පිකා ආපො
 බාහුතාති ආදිසු වතුමහාගුතකටා ව පඤ්චපාදකකමිතිකටා ව ආයතන
 කටා ව විසුද්ධිමෙතෙ පිත්ථාරිතතෙතෙව වෙදිකම, එත ව කට්ඨ
 මුඛආසිවිසො විය පට්ටප්පිකා දව්ඨම, පුතිමුඛඅසිමුඛසත්ථමුඛ
 විය සෙසබාහුසොව, යපෙව හි කට්ඨමුඛෙත දව්ඨසා සකලසායො
 එදො හොති, එවං පට්ටප්පිකාපකොපෙතාපි යටා ව පුතිමුඛදිති
 දව්ඨසා පග්ගරති වෙව කියාසති හිජ්ජති ව එවං ආපොබාහුතෙපො
 බාහුතායොබාහුපකොපෙතාපි, තොනු අට්ඨකටාට්ඨිතා :-

පස්වරුන් හවනි කාලය දවසා කට්ඨමුඛවනවා,
 පස්වරුන්කාලයෙන් පසු හෙයින් කට්ඨමුඛවනවා.
 පුනිකො හවනි කාලය දවසා පුනිමුඛවනවා,
 අපොසාසාකාලයෙන් පසු හෙයින් පුනිමුඛවනවා.
 සත්තකො හවනි කාලය දවසා අග්නිමුඛවනවා,
 තෙජොසාකාලයෙන් පසු හෙයින් අග්නිමුඛවනවා.
 සඤ්ඤානො හවනි කාලය දවසා සත්මුඛවනවා,
 වායොසාකාලයෙන් පසු හෙයින් සත්මුඛවනවා.

එවිට තාවේනම් විශේෂයෙන් සර්වසම්පන්න වෙදිනබ්බො.

අවිශේෂයෙන් පසු අසංසන්ධි විශේෂයෙන් පසු අනන්ත
 ගුණයෙන් පසු පටිභාවයෙන් පසු අනන්තයෙන් පසු අවිශේෂ
 කාරිණිකා අනන්තයෙන් පසු අනන්තයෙන් පසු අනන්තයෙන්
 එකෙකුට අසංසන්ධි වෙදිනබ්බො.

තත් අසංසන්ධි අසංසන්ධි හි වෙදිනබ්බො අසංසන්ධි වෙදිනබ්බො
 වෙදිනබ්බො වෙදිනබ්බො වෙදිනබ්බො වෙදිනබ්බො වෙදිනබ්බො
 වෙදිනබ්බො වෙදිනබ්බො වෙදිනබ්බො වෙදිනබ්බො වෙදිනබ්බො
 වෙදිනබ්බො වෙදිනබ්බො වෙදිනබ්බො වෙදිනබ්බො වෙදිනබ්බො
 වෙදිනබ්බො වෙදිනබ්බො වෙදිනබ්බො වෙදිනබ්බො වෙදිනබ්බො.

විශේෂයෙන් අසංසන්ධි හි කුලවිශේෂයෙන් කට්ඨමුඛවනවා
 වෙදිනබ්බො වෙදිනබ්බො. තත් එකෙකුට විශේෂයෙන් විශේෂයෙන්
 දවසා විශේෂයෙන් වෙදිනබ්බො වෙදිනබ්බො. වෙදිනබ්බො වෙදිනබ්බො
 වෙදිනබ්බො වෙදිනබ්බො වෙදිනබ්බො වෙදිනබ්බො වෙදිනබ්බො
 වෙදිනබ්බො වෙදිනබ්බො වෙදිනබ්බො වෙදිනබ්බො වෙදිනබ්බො.

අනන්තයෙන් අසංසන්ධි ගුණයෙන් පසු අනන්ත
 ගුණයෙන් පසු ගුණයෙන් අසංසන්ධි ගුණයෙන් වෙදිනබ්බො
 විශේෂයෙන් විශේෂයෙන් විශේෂයෙන් විශේෂයෙන් විශේෂයෙන්
 අනන්ත ගුණයෙන් පසු ගුණයෙන් අසංසන්ධි ගුණයෙන් වෙදිනබ්බො
 ගුණයෙන් පසු ගුණයෙන් විශේෂයෙන් විශේෂයෙන් විශේෂයෙන්.

සෙ කෙවි සත්තං ගුණයෙන් මුලාලිකාව. වෙදිනබ්බො,
 පසු විශේෂයෙන් පසු විශේෂයෙන් විශේෂයෙන් විශේෂයෙන්.

දුග්ගතිං අසංසන්ධි වෙදිනබ්බො විශේෂයෙන් විශේෂයෙන්
 අනන්ත ගුණයෙන් පසු විශේෂයෙන් මුලාලිකාව. වෙදිනබ්බො.

එවිට අසංසන්ධි අනන්තයෙන් පසු විශේෂයෙන් විශේෂයෙන්
 පසු විශේෂයෙන් විශේෂයෙන් විශේෂයෙන් විශේෂයෙන්.

දුග්ගතිං අසංසන්ධි වෙදිනබ්බො පසු විශේෂයෙන් විශේෂයෙන්
 අනන්ත ගුණයෙන් පසු විශේෂයෙන් මුලාලිකාව. වෙදිනබ්බො.

එවිට අනන්තයෙන් පසු විශේෂයෙන් විශේෂයෙන්.

දුරුපට්ඨානකොටි හෙ ආසිවිසා දුරුපට්ඨානා එකමි. උච්ඡාතු කාමෙ එකො නගාසිතුකාමො හොති. තමමි. නගාසිතුකාමෙ අපරෙ භුඤ්ජතුකාමො තමමි. භුඤ්ජතුකාමෙ අඤ්ඤා නිපජ්ජතුකාමො හොති තෙසු යස්ස යස්සෙව අජ්ඣාසයො න පුරති සො තත්තෙව ඩසිතො මාරෙති. ඉමෙහි පන ආසිවිසෙහි භූතානෙව දුරුපට්ඨාන කරති. පඨවිචාතුයා හි හෙසජේ කසිරමානෙ ආපොඨාතු පකුප්පති තස්සා හෙසජේ කරෙන්නායෙ තෙජොධාතුහි එවං එකිත්තා හෙසජේ කසිරමානෙ අපරා කුප්පතිහි එවං දුරුපට්ඨානතො සදිසතා වෙදිතබ්බො.

දුරුසද්දකොති දුරුසද්දහි ආසිවිසා හෙහස්ස පුරිමහාගෙ ආසිවිසා දිස්සා පච්චිමහාගෙන පලායනති පච්චිමහාගෙ දිස්සා පුරිමහාගෙන හෙහමජේඛ දිස්සා ගබ්බං පවිසනති ගබ්බෙ දිස්සා මඤ්චපිඨං අභි රුහනති. මහාභූතාති නතොපි දුරුසද්දතරුති. ස්ථාරුපෙන හි කුට්ඨ රෙහෙන පුට්ඨස්ස කණ්ණනාසාදිති ඡීඤ්චා පනති. සරිරං සමුප්පව්හි. තීලමකක්ඛා පරිචාරෙතති සරිරගණ්ණා දුරුපොව උබ්බාහති තං පුරිසං අනෙකාසමානමපි පරිදෙවමානමපි තෙව රෙහවසෙන න නාරුඤ්ඤාන උපසඛක්ඛිතුං සතෙකානති. නාසිකං පිදහිතො බ්ලෙං පාතෙතො දුරුපොව ව නං විචජේනති එවං අඤ්ඤාසමපි ගහඤ්ජ කුට්ඨරෙහානං වසෙන අයමත්තො විහාමෙතෙබ්බොති එවං දුරුසද්දො සදිසතා වෙදිතබ්බො.

අකතඤ්ඤානකොති ආසිවිසාහි අකතඤ්ඤාතො හොතති නගා පියමානාපි හොජ්යමානාපි ගක්ඛිමාලාදිහි පුජ්යමානාපි පෙලායං පක්ඛි පිත්ථා පරිහරියමානාපි ඔතාරමෙව ගවෙසනති. යත් ඔතාරං ලහනති තත්තෙව ව නං ඩසිතො මාරෙතති. ආසිවිසෙහි මහාභූතානෙව අක තඤ්ඤාතරුති. එතෙසං හි කතං නාම නපි. සිතෙන වා උණ්ණෙන වා නිමමලෙන ජලෙන නගාපියමානානිපි බුපගක්ඛිමාලාදිහි සක්කරියමානා නිපි මුදුවත්මුදුසයනමුදුආසනාදිහි පරිහරියමානානිපි වරහොජ්නං හොජ්යමානානිපි වරපාණං පායාපියමානානිපි ඔතාරමෙව ගවෙසනති යත් ඔතාරං ලහනති තත්තෙව ඤාපිත්ථා අකතඤ්ඤානං පාපෙනතිහි එවං අකතඤ්ඤාතතො සදිසතා වෙදිතබ්බො.

අවිසෙසකාමිකොති ආසිවිසාහි අයං බතතිගො වා බ්‍රාහ්මණො වා වෙසෙය්‍යා වා සුද්දො වා ගහවෙය්‍යා වා පබ්බජිතොවා නි විසෙසං න කරෙන්නති සමපතනසමපතනමෙව ඩසිතො මාරෙතති. මහාභූතානිපි අයං බතතිගො වා බ්‍රාහ්මණො වා වෙසෙය්‍යා වා සුද්දො වා ගහවෙය්‍යා වා පබ්බජිතො වා දෙවො වා මිත්‍රෙය්‍යා වා මාරෙ වා බ්‍රහ්මා වා නිග්ගුණො වා සගුණොවාහි විසෙසං න කරෙන්නති. සදිහි තෙසං අයං යුණවාහි ලජ්ජා උපපජේය්‍ය, සදෙවකෙ ලොකෙ අක්කපුක්කලෙ තථාගතෙ ශුජ්ජං උපපාදෙය්‍යං අපාඨි තෙසං අයං මහාපඤ්ඤා අයං මිහිඬිකො අයං බුතවාදෙහි ආදිනා නයෙන ලජ්ජා උපපජේය්‍ය, බමමසෙනාපති

පඤ්ඤාය සිසං පතිතං නාමි හොති. සොචචාරුද්දිප්පි එසෙවි නයො. එවං තාව පඤ්ඤාසිරපාතනතො සද්දිසතා වෙදිතබ්බො. නන්දිරුගො පනෙස අනුච්ඡාදිගෙදු වතසො යොතිගො උපතෙති තස්ස යොති උපගමණමුලකාති පඤ්ඤාපීයති මහාභයාති වතතිංසකමමකරණාති ව ආගතානෙව හොනාති එවං යොතිසංපටිපාදනතොපිසං උක්ඛිතතා සිකවබකසද්දිසතා වෙදිතබ්බො. ඉති නන්දිරුගවසෙනාපි එකස්ස භික්ඛුනො කමමධානං කපිතමෙව හොති. කථං, අයං භි නන්දිරුගො සංඛාරකකිකොති වචන්තපෙනා තං සමපසුතතා වෙදනා චෙද නාකබ්බෙති සඤ්ඤා සඤ්ඤාකකිකො විතතං විඤ්ඤාණකකිකො තෙසං වින්දාරමණං රූපකකිකොති එවං පඤ්ඤාකකිකො වචන්තපෙනි ඉදුති තෙ පඤ්ඤාකකිකො නාමරූපවසෙන වචන්තපෙනා තෙසං පට්ටයපරි යෙසනතො පට්ඨාය විපස්සනං වර්ධන්තා අනුපුබ්බෙන එතො අරහතතං පාපුණාතිති එවං නන්දිරුගවසෙන කමමධානං කපිතං හොති. ඡත්තං අර්ඛිතතිකායතනාතං සුඤ්ඤාගාමසද්දිසතා පාළියං යෙව ආගතා. අයං පනෙස්ව කමමධාන නයො.

යථා ඡ වොරු ඡකුචිතං සුඤ්ඤාගාමං පටිසිච්චා අපරපරං විවරනතා කිඤ්චි අලභීති; ගාමෙ අනඤ්ඤා හොනාති එවමෙව භික්ඛු ඡසු අර්ඛිතතිකායතනෙසු අභිතිවිසිච්චා විවිතනෙතා අභතතිවා මමනාතිවා ගගෙනබ්බං කිඤ්චි අදිඤ්චා තෙති අනඤ්ඤා හොති. සො විපස්සනං පට්ඨපෙසසාමිති උපාදුනරූපකමමධානවසෙන වක්ඛුපපසාදදයො පරිග්ගහෙත්වා අයං රූපකකිකොති වචන්තපෙනි මනායතනං අරූපකකිකොති ඉති සබ්බාති වෙතාති නාමඤ්ඤාව රූපඤ්ඤාති නාමරූපවසෙන වචන්තපෙනා තෙසං පට්ටයං. පරිගෙසිච්චා විපස්සනං වර්ධන්තා සංඛාරෙ සමමසනෙතා අනුපුබ්බෙන අරහතෙත පටිඨානිති ඉදං එකස්ස භික්ඛුනො යාව අරහතතා කමමධානං කපිතං හොති.

ඉදුති බාහිරුති ගාමිකාතකවොරෙහි සද්දිසතං දසෙසනෙතා වොග් ගාමිකාතකාති චොති අදිමාහ.

තත්ථ-මනාපාමනාපෙසුති කරණන්තෙ භූමමං. මනාපාමනාපෙ හිති අන්තො. තත්ථ වොරෙසු ගාමං ගතනෙතසු පඤ්ච කිව්වාති වතනනති. වොරු තාව ගාමං පරිවාරෙත්වා සීතා අග්ගිං දන්තා කලග සද්දං උඨාපෙනති. තතො මනුස්සා සාරං ගගෙත්වා බසි තිකබ්බතති තතො තෙහිපි සද්ධං ගණකස්ස කාරණං ගත්ථපරමාසං කරෙතති. කෙච්චි පනෙස්ව පහාරං පාපුණාති කෙච්චි පහාරධානෙ පතනති අවසෙසෙ පත අරෙගජ්ජෙන බන්ධිතා අතතනො වසතධානං නෙත්වා රජ්ජබ්බිකාදීහි බන්ධිතා දුසපරිගොගෙන පරිභුඤ්ජන්ති. තත්ථ ගාමිකාතකවොරුතං ගාමං පරිවාරෙත්වා අග්ගිදුතං විය ඡස්ස වාරෙසු ආරම්භෙණ ආපාඨගතෙ කිලෙසපරිලාභුපාතති වෙදිතබ්බං ගත්ථසාරං ආදාය බසිතිකබ්බමණං විය තං බණ්ණ කුසලබ්බමං පතාය අකුසල සම්මිතිතා ගණකස්ස කාරණං ගත්ථපරමාසංපජ්ජනං විය දුක්ඛව

කිලෙසෙ තරිතා මිත්තානතතරෙ එලෙ ධීතො පච්චවේක්ඛණ්ණකෙතන නිවතතිතා ඔලොකෙතොතා සබ්බෙ කිලෙසා මෙ පරිතාති පාතාති තත්තො යථා සො පුරිසො තං කුලං සොභෙත පචාසෙතා උත්තරිතා එලෙ වා ධීතො තගරං වා පටිසිතා උපරිපාසාදවරගතො එතත කෙත වතමති අතපේත මුත්තොති එකග්ගපිත්තො කුට්ඨමානසො නිසිදති එවං තඤ්ඤායෙව වා ආසනෙ අසෙද්දසු වා රතතිට්ඨාන දිට්ඨමානාදිසු යත් තත්ථි නිසිනො එතතකෙත වතමති අතපේත මුත්තොති නිබ්බාණාරමංසං උලසමංපතති අපොචා එකග්ග පිත්තො කුට්ඨමානසො නිසිදති. ඉදංවා සක්කිය චුත්තං-කිණ්ණං පාරග්ගො එලෙ නිට්ඨති මුග්ගණොති ඩො සිත්ඛපෙ අරහසො එතං අභි ච්චන්තති එවං තාවෙත්ත තාතාකමට්ඨානාති කට්ඨාති සමොධා නෙතා පන සබ්බාති එකමෙව කතා දසෙත්තබ්බාති. එකං කතා දසෙත්තොතොපිව පඤ්ඤාකම්මවසෙනෙව විනිවට්ටනබ්බාති කථං එත්තං ගි වතතාරි මහාගුතාති අජ්ඣත්තිකාති පඤ්ඤාගතතාති බාහිරති පඤ්ඤාගතතාති ඛමායතනෙ පණ්ණරස සුමුමරුපාති සක්කායස්ස එකදෙසොති අයං රුපබ්බො මනායතනං විඤ්ඤාණකම්මො ඛමායතනෙකදෙසො වතතායෙ ඕසා සක්කායෙකදෙසො ඉමෙ වතතායෙ අරුපිනො ඛංසා තත්ත රුපකම්මො රුපං අරුපකම්මො තාමනති නාමරුපං තස්ස නාමරුපො කාමොසො භවොසො ඛමායතනෙක දෙසො සක්කායෙකදෙසොති ඉමෙ පච්චයා ඉති සප්පච්චයං නාමරුපං විචත්තපොති තිලකබ්බං ආරෙපෙතා විපස්සනං වර්ධනො සම්මායෙර සමමග්ගො අරහතං පාපුණාතිති ඉදමෙකස්ස තික්ඛනො නියොණ චුඛං. තත්ත වතතායෙ මහාගුතා පඤ්චපාදනකම්මො අජ්ඣත්තිකාබාහිරති එසාදසායතනාති ඛමායතනෙකදෙසො දිසොසො අපිජ්ජොසො සක්කායෙකදෙසොති ඉදං දුක්ඛසච්චං නාමරුපො ව ඛමායතනෙක දෙසො කාමොසො භවොසො සක්කායෙකදෙසොති ඉදං සමුදයසච්චං පාරිමිතිරසම්මායං නිබ්බාණං නිරුධ්මසච්චං අරියමණො මග්ගසච්චං තත්ත චෙ සච්චාති චට්ඨං චෙ විචට්ඨං චෙ ලොකිගාති චෙ ලොකුතගරු නීති වතතාරි සච්චාති සොලසගාතායෙරති සට්ඨිතග්ගසග්ගොති විහරිතා දසෙත්තබ්බාතිති. දෙසනාපරිශොසානෙ විපඤ්චිතඤ්ඤානො පඤ්ච යතා සික්ඛ අරහතෙත පටිට්ඨතිංසු. සුත්තං පන දුක්ඛ ලක්ඛණවසෙත කට්ඨිතං.

34. 1. 2.

දුට්ඨය-සුඛසොමග්ගබහුලොති කාසිකසුඛඤ්ඤව චෙතසික සොමග්ගඤ්ඤ බහුලං අස්සාති සුඛසොමග්ගබහුලො. සොනිවස්ස ආරඬ්ඛා සොනිති කාරණඤ්ඤස්ස පරිපුණ්ණං ගොති. ආසවානං ඛණ්ඩාති ඉධ ආසවකම්මොති අරහතගමණො අභිපොතො. තද්දත්තා යාති අපේතා. ඛණ්ඩකපණොදෙති රථමජ්ජනි තිරිගං සපිතපතොදෙ. පෙතිව්ඤ්ඤාති ගෙන දිසාගාගෙන ඉට්ඨති. සද්ධිව්ඤ්ඤාති යං යං ගමිණං ඉට්ඨති. ශාරෙණාති පෙතෙය්. පච්චාසාරෙණාති පටි

නිව්වෙකයා. ආරක්කායානි රක්කන්තාය. සකඤ්ඤායානි වෙගනිකන්තාය. දමායානි නිබ්බිසෙවනතාය. උපසමායානි නිලෙසුපසමතාය. එව්මෙව්මොති එත් යථා අකුසලස්ස සාරපිනො අදනෙන සිකිවෙ යොජෙතා විසමමයෙන රථං පෙසෙනස්ස වක්කාතිපි භීර්ජනති අනෙකාපි සිකිවානඤ්ඤා බුරා. අත්තකාපි අත්තයවසනං පාපුණාති න ව ඉට්ඨිතිච්ඡිනෙන ගමණෙන සාරෙච්ඡං සකෙකාති. එවං ඡත්ත ඉන්ද්‍රියෙස්ස අගුත්තවායො භික්ඛු න ඉට්ඨිතිච්ඡිතං සමණරතීං අනුභවිතුං සකෙකාති යථා පත ඡෙඨො සාරපි දනෙන සිකිවෙ යොජෙතා සමෙ භුමිභාගෙ රථං ඥාතොරො රක්කියො ගතොති සිකිවානං බුරෙස්ස සතීං යපෙතා පනොදං ආදාය නිබ්බිසෙවනෙ ගතොති පෙසෙනො ඉට්ඨිතිච්ඡිනෙන ගමණෙන සාරෙති එවමෙව ඡත්ත ඉන්ද්‍රියෙස්ස ගුත්තවායො භික්ඛු ඉමස්මිං සාසනෙ ඉට්ඨිතිච්ඡිතං සමණරතීං අනුගොති සවෙ අනිච්චානුපස්සනාභිච්ඡිකං ඤාණං පෙසෙනාමො ගොති භාදති ච්ඡිකං ඤාණං ගච්ඡති. දුක්ඛානුපස්සනාදිස්ස පි එසෙව නයො. භොජන මත්තඤ්ඤාති භොජනමි පමාණඤ්ඤා. තත් වෙ පමාණාති පටිග්ග ගණපමාණඤ්ඤා පරිභොගපමාණඤ්ඤා. තත් පටිග්ගගණපමාණෙ දායකස්ස වසො වෙදිනබ්බො දෙය්‍යධම්මස්ස වසො වෙදිනබ්බො අත්තනො ථාමො වෙදිනබ්බො එවරුපොති භික්ඛු සවෙ දෙය්‍යධම්මො බහුකො ගොති දායකො අපං දාතුනාමො දායකස්ස වසෙන අපං ගණනාති. දෙය්‍යධම්මො අපපා දායකො බහුං දාතුනාමො දෙය්‍යධම්මස්ස වසෙන අපං ගණනාති. දෙය්‍යධම්මොපි බහු දායකොපි බහුං දාතුනාමො අත්තනො ථාමං ඤාති පමාණෙන ගණනාති. සො කාය පටිග්ගගණමත්තඤ්ඤාතාය අනුපපන්නඤ්ඤා ලාභං උපාදෙති උපාත්තඤ්ඤා ථාමරං කරෙති.

ධම්මකතියා මහාරජකාලෙ සත්තවස්සික සාමණේරෙවිය. රඤ්ඤා කිර පඤ්චති සකචසතෙති ගුලං ආගරිංසු. රාජා මනාපො පණණා කාරො අයෙහි විතා න බාදිස්සාමාති අසිත්තෙය්‍යාති සකචසනාති මහාවිහාරං පෙසෙතා සයමපි භුත්තපාතිරාසො අගමාසි. හෙරියා පහවාය වාදස භික්ඛුසගස්සාති සනතිපතීංසු. රාජා එකමනෙත සීතො ආරාමිකං පකෙකාසාපෙතා ආග රඤ්ඤා තාම දනෙ පත්තපුරොව පමාණං ගතිතභාරතං පුරෙතාච දෙති සවෙ කොවි මත්තපටිග්ගගණෙ සීතො න ගණනාති මයං ආරෙවෙය්‍යාසීති.

අපෙකො මහාපෙරෙ මහාබොධිං මහාවෙතිශානිව වන්දිස්සාමිති වෙතිසපබ්බතා ආගත්තා විහාරං පවිසනො මහාමණ්ඩපධාරෙන භික්ඛු ගුලං ගණනෙනෙත දිස්වා පච්ඡතො ආගච්ඡන්තං සාමණෙරං ආග තත්ථ තෙ ගුලෙන අපෙතාති ආම ගතෙත තත්ථීති. සාමණෙර මයං මග්ගකිලන්තා එකෙන කපිධම්මමත්තෙත පිණිකෙත අමාකං අපෙතාති. සාමණේරෙ ථාලකං නිගරිතා ථෙරස්ස වස්සග්ග පටිපාටියං අධාරි. ආරම්කො ථාලකා ගගණ්ණපගං පුරෙතා උකම්පි.

සාමාන්‍යයෙන් අඩුමුදු වාලෙයි. තාන සාමාන්‍යයෙන් රුරකුලානං දනෙක
භාරතපුරමේ පමාණං චාලකපුරං ගණනාතීති. ආම උපාසක
රුරානො නාම මහාජායාසයා ගොනති අමානං පන උපජායසයා
එතනනෙතෙව අනෙවෑති.

රුරා තසය කථං සුචා කිං හො සාමාන්‍යයෙන් ගණනීති තසය
සතතිකං ආගතො ආරම්භො ආග සාමාන්‍යයෙන් භාරතං බුදුකා
බිහුං න ගණනාතීති. රුරා ආග ආතීතභාරතං පුරෙතො ගණකර
ගනෙතාති. මහාරුර රුරානො නාම මහාජායාසයා ගොනති උපකීතන
භාරතං පුරෙතොව දාදුනාමා අමානං පන උපජායසයා එතන
නෙතෙව අනෙවෑති. රුරා විනෙතයි අයං සතනවිසිතදුරකො අරුරා
පියං බුබුතො ධීරගණකා න බුදුකති ගනෙතො සපෙ වා දාදුතො වා
පුරෙතො සෙව පුනදිවසෙපි බාදිකාමාති න වදති න සකතා බුදුකස
සාසනං පරිගනගෙකුහති පුරිසෙ ආණ්ඩෙයි හො පසපනාමති සාම
ාන්‍යයෙන් ඉතරුති අසිසෙයසාති සකටසතාති ආනෙතො සමසය
දෙවෑති.

සොසෙව පන රුරා එකදිවසං තිතතිරමංසං බාදිකාමො විනෙතයි
සපෙ අයං අභිසාරපකකං තිතතිරමංසං බාදිකාමොවති අසෙසය
කපෙටසාම සමතතා යොජනවිසානෙ තිතතිරමංසංසානං කපිසයනාති
උපතනං පිපාසං අධිවාසෙතො තිණි සංවජරුති විතිනාමෙයි.
අරසය කණෙසු පුරෙවො සණයි.

සො අධිවාසෙකුං අසකෙකානො අපිහුවො අමානං කොපි
උපවිසාකුපාසකො සිලරකකොති පුරිති ආමදව අපි තිසෙයා නාම
සො අවණෙසිලං රකතීති. අර නං තිසෙයා අවොව
සො ආගතො රුරානං වදිතො අධිසයි. තනො නං ආග තො තාන
තිසෙයා නාමාති ආමදෙවති තෙනති ගව්නති තසමි ගතෙ එනං
කුකකුටං ආගරපෙතො එනං පුරිසං ආණ්ඩෙයි ගව්න තිසෙයා වදති
ඉමං තීති පානෙති පවිතො අමානං උපවිසාපෙති. සො ගතො
තථා අවොව. සො ආග සපෙ හො අයං මතකො අසය යථා රානාමි
තථා පවිතො උපවිසාගෙයං පාණතිපාතං නාගං කරෙමිති.

සො ගතො රසෙසු ආරෙවෙයි. රුරා පුන එතවාරං ගව්නති
පෙසෙයි. සො ගතො රුජ්ජවිසානං නාම භාගියං මා එවං කරි පුනපි
සිලං සකතා සමාදකුං පවෙතනති ආග. අර නං තිසෙයා අවොව
හො එකසමි නාම අතතභාවෙ බුබුං එකං මරණං තාගං පාණතිපාතං
කපිසයාමිති. සො පුනපි රසෙසු ආරෙවෙයි. රුරා තතිගව්න පෙසෙතො
අසපවිවජනතං පකෙකාසාපෙතො අතතනා පුරිති. රසෙසුපි තපෙව
පවිවචනං අදයි.

අර රුරා පුරිසෙ ආණ්ඩෙයි. අයං රසෙසු ආණ්ඩෙයි කොපෙති
ගව්න තසය ආභාතනගණනිකායං රපෙතො සියං රිදිතො රනොව පන
නෙසං සෙසුමදයි ඉමං සතතජ්ජමානං තෙතො සිසමසය ආභාතන

ගණකායං යපෙතිං ආගතො මයං ආරුපෙට්ඨාති. තෙ තං ආභානන ගණකායං තීපජ්ජාපෙතිං තමයං කුක්කුටං හත්ථෙසු යපෙසිංසු. සො තං හදයෙ යපෙතිං අහං තාත මම ජිවිතං කුය්‍යං දෙමි තව ජිවිතං අහං ගණකාමි තිං නිබ්බයො ගව්ජාති විය්‍යජෙජ්ජි. කුක්කුටො පකෙඛ පපෙට්ඨාපෙතිං ආකාශෙන ගතො වටරුකෙඛ නිලිසි. තයං කුක්කු ටයං අහංදින්නට්ඨානං කුක්කුටගිරිනාම ජාතං.

රුජා තං පවතතිං සුත්ථි අමච්චපුත්තං පකෙකාසාපෙතිං සබ්බංහර ණෙති අලඛකරිතො ආග තාත මයං තිං එතදත්ථෙමව විමංසිතො මයං තිත්තිරමංසං බාදිකුක්කාමයං තිණි සංවච්ඡරුති අතික්කන්තාති සක්ඛිසාසි මෙ තිකොටිපරිසුභං කත්වා උපට්ඨාපෙතුනති. එතං තාම දෙව මයං කමන්ති නික්ඛමිතිං වාරන්තරෙ ධීතො එකං පුරිසං පාසොව තයො තිත්තිරෙ ගහෙතිං පවිසන්තං දිස්වා වෙ කහාපණෙ දත්වා තිත්තිරෙ ආදාය පරිභොධෙතිං ජීරකාදීති වාසෙතිං අඛ්‍යාතෙසු සුපකෙක පවිතිං රඳෙදාදු උපට්ඨාපෙසි.

රුජා මහාතලෙ නිසිදනපලලෙඛෙ නිසිනො එකං ගහෙතිං ථොකං ඡිජිතිං මුඛෙ පක්ඛිපි තාවදෙවය්‍ය සත්තරසගරණිසගය්‍යාති එරිතිං අට්ඨාසි. තයමිං සමයෙ භික්ඛුසඛ්‍යං සරිතිං මාදිසො නාම පඨ විය්‍යරෙ රුජා තිත්තිරමංසං බාදිකුක්කාමො තිණි සංවච්ඡරුති ත ලභී අපච්චානො භික්ඛුසඛ්‍යෙ කුතො ලභිසානිති මුඛෙ පක්ඛිත්තවණ්ණං භූමියං ඡ්ඤෙසි. අමච්චපුත්තො ජනනුකොති පතිතිං මුඛෙත ගණති. රුජා අපෙති තාත ජානාමහං තව තිද්දසභාවං ඉමිනා නාම කාර ණෙන මයං එතං ඡ්ඤිතන්ති කථෙතිං සෙසකං තථෙව සඤ්ඤාපෙතිං යපෙසිති ආග. පුනදිවසෙ රුජකුලුපකො ථෙරෙ පිණ්ඩාය පාවිසි.

අමච්චපුත්තො තං දිස්වා පත්තං ගහෙතිං රුජගෙහෙ පවෙසෙසි. අඤ්ඤාතරෙපි බුඛ්ඛපබ්බජිතො ථෙරස්ස පච්ජාසමණො විය සුත්වා අනුබ්බන්තො පාවිසි. ථෙරෙ රඤ්ඤ පකෙකාසාපිතභික්ඛු හවිසානිති පමජ්ජි. අමච්චපුත්තොපි ථෙරස්ස උපට්ඨානො හවිසානිති පමාදං ආපජ්ජි. තෙසං නිසිදපෙතිං යාගුං අදාසු. යාගුයා පිතාය රුජා තිත්තිරෙ උපතෙසි. ථෙරෙපි එකං ගණති. ඉතරෙපි එකං ගණති. රුජා අනුභාගො අත්ති අනාපුච්ඡිතිං බාදිකුං න සුත්තන්ති මහාථෙරං ආපුච්ඡි. ථෙරෙ හත්ථං පිබෙසි. මහලලකත්ථෙරෙ සමපවිච්ඡි.

රුජා අනත්තමනො සුත්වා කතහත්තකිච්චං ථෙරං පත්තං ආදාය අනුභව්ජන්තො ආග හන්තෙ කුලගෙහං ආගච්ඡන්තොති උග්ගතිත වත්තං භික්ඛුං ගහෙතිං ආගන්තුං වට්ටතිති. ථෙරෙ තයමිං බණ අඤ්ඤාසි න එස රඤ්ඤ පකෙකාසාපිතෙති පුනදිවසෙ උපට්ඨාකසාම ණෙරං ගහෙතිං පාවිසි. රුජා තදපි යාගුයා පිතාය තිත්තිරෙ උපනා මෙසි. ථෙරෙ එකං අග්ගහෙසි. සාමණෙරෙ අභිගුලිං වාලෙතිං මජ්ඣෙ ඡිඤ්ඤෙති එකකොට්ඨාසමෙව අග්ගහෙසි. රුජා තං කොට්ඨාසං මහා ථෙරස්ස උපට්ඨාපෙසි. මහාථෙරෙ හත්ථං පිදති. සාමණෙරෙපි පිදති.

රජා අවිද්‍යෙර නිසිදිනා බණ්ඩාබණ්ඩා ජීවිතා බාදනොනා උග්‍ර නිතවනොන නිසාස දියඩ්ඪිනිනි රං බාදිතං ලභිමානා ආග. තස්ස මංසෙ බාදිතමතොගෙව නොණොති පුංඤ්ඤා නිකම්මි. තතො ඉමං විකතාලොසා සාමංගෙරං උපසංඝමිතා පසනොගම් තාන අට්ඨ තෙ ධුම්භනානා දිදමිති ආග අගං මහාරජ උපරිසාගස්ස දමමිති. අපරති අට්ඨ දෙමිති. තානි අමානං ආලොසස්ස දමමිති. අපරති අට්ඨ දෙමිති. ධානි සමානුපරිසාගානං දමමිති අපරති අට්ඨ දෙමිති. තානි හිකුම් සංඝස්ස දෙමිති අපරති අට්ඨ දෙමිති සාමංගෙරෙ අභිවාසෙසි. එමං තං පරිගණනමතො ජානනොන අනුපරිසාගෙව ලාංග උපරාදෙති. උපරිසාගෙව ආලොසානෙති අද පරිගණනෙ පමාණං නාම. අදමෙති යං ගොජනං අනුපරිසාගමිති පන පරිවෙසනිනපරිගොගොගෙව පරිගො ගපරමාණං නාම. තං ඉධ අභිපප්පතො. පතනොව පඤ්ඤාමානාති සොති ආදිමාග. ඉතරුපි පන වෙට්ඨෙයව.

සිහසෙය්‍යානි එත භාසෙය්‍යානිසෙය්‍යා පෙතසෙය්‍යා සිහසෙය්‍යා තථාගතසෙය්‍යානි වතසෙය්‍යා සෙය්‍යා භරු"යෙහුයෙයන හිකම්මෙ කාම ගොති සතො වාදෙන පසෙයන සයනාති"ති අයං භාමගොතිසෙය්‍යා. හෙසු හි යෙහුයෙයන දකුණිපසෙයන සයනො නාම නාමි "යෙ හුයෙයන හිකම්මෙ පෙතා උපරානා සයනාති"ති අයං පෙතසෙය්‍යා. පෙතා හි අපරමංසලාගිතතො අට්ඨසංඝාටජිතො එතෙන පසෙයන සසිතං න සසෙකානාති උපරානාති සයනාති "යෙහුයෙයන හිකම්මෙ සිමො මගරජා නම්බුට්ඨා අනතරසමිති අනුපරිසාගමිති දකුණික පසෙයන සයනාති"ති අයං සිහසෙය්‍යා. තෙජස්ස දතො හි සිමො මගරජා වෙට්ඨ පුරිමපාදෙ එකසමි. පෙරිමපාදෙ එකසමි සානෙ යපෙතො නම්බුට්ඨා අනතරසමිති පසම්මිතො පුරිමපාදෙ පෙරිමපාදනම්බුට්ඨානං සිතොභාසං සලලකෙකමි. මිතං පුරිමපාදනං මිතකෙ සිසං සපෙතො සයනි. දිවසමි සසිතො පඤ්ඤාමානො න උත්තරෙනො පඤ්ඤාති සිසං උකම්මිතො පුරිමපාදනං සිතොභාසං සලලකෙකමි. සවෙ කිසුම් සානං මිතමිතො සිතං ගොති තමිදං කුණං ජානියා ව සුර භාවස්ස ව අනුරුපනාති අනතරමෙනා හුමා සුත තපෙඨ සයනි න ගොවරු පකකමිති. අමිතමිතො සිතෙ පන කුණං ජානියා ව සුර භාවස්ස ව අනුරුපමිදනාති හට්ඨකුට්ඨො උපරිසාග සිහමිතමිතං මිතමිතො කෙසරභාගං මිබුතිතො කිකම්මතං සිහනාදං නදිතො ගොවරු පකකමිති. වතුරුපිකානසෙය්‍යා පන තථාගතසෙය්‍යානි චුම්මති. තාසු ඉධ සිහසෙය්‍යා ආගතො. අයං හි තෙජස්සදුගුරියා පරිසාගා උපරිසාගසෙය්‍යා නාම පාදෙ පාදනාති දකුණිපාදෙ වාමපාදං. අමවාචාසානි අතිආධාය ජිසකා අතිකකම්ම සපෙතො. ගොපථකෙන හි ගොපථකෙ ජාණිතො වා ජාණිමිති සඤ්ඤාමිතො අතිණො වෙදනා උපපජ්ජති. මිතං එකගො න ගොති. සෙය්‍යා අථාසු ගොති. යථා පත න සඤ්ඤාමිති එමං අතිකකම්ම සපෙන වෙදනා හුපපජ්ජති මිතං එකගො ගොති සෙය්‍යා ථාසු ගොති. තස්මා එමං සෙය්‍යා කපෙතති.

සතො සම්පජානොති කථං තිද්දයනොතො සතො සම්පජනො
 හොතිති. සතිසම්පජ්ඣාදායක අපසාදායක. අයං හි දිව්‍යස්ඤ්චි
 සකලයාමස්ඤ්ඤි ආචරණීයෙහි ධර්මෙහි විතතං පරිසොධෙත්වා පසම්
 සාමාවසානෙ විඛක්ඛා ඔරුයා පාදෙ ඓධාවනොතාපි මූලකම්මට්ඨානං
 අවිජ්ජනනොව ඓධාවති. තං අවිජ්ජනනොව චාරං විචරති මස්ඤ්ඤි ව
 තිසිද්ධති අවිජ්ජනනොව තිද්දං ඔක්කමති. පමුඤ්ඤිතො පත
 ගහෙත්වා පමුඤ්ඤි ඵලං තිද්දං ඔක්කමනොතාපි සතො සම්පජානො
 හොති. ඵතං පතත්ථං ඤ්ඤාධාතුකතති න රෙවසිංසු. වුත්තනගෙන
 පතෙත විතතං පරිසොධෙත්වා පසම්සාමාවසානෙ උපාදිතතතං සරීරං
 තිද්දය සමස්සාසෙස්සාමිති විඛක්ඛා ඔරුයා මූලකම්මට්ඨානං අවිජ්
 ජනනොව පාදෙ ඓධාවති චාරං විචරති. මස්ඤ්ඤිපත තිසිද්ධතා
 මූලකම්මට්ඨානං අපසාදාය ඛක්ඛා ඛක්ඛෙසු ධාතුසොච ධාතුසු පටි
 හඤ්ඤාතතීති සෙතාසතං පට්ටපෙක්ඛනොතො කමෙන තිද්දං ඔක්කමති.
 පමුඤ්ඤිතො පත මූලකම්මට්ඨානං ගහෙත්වා පමුඤ්ඤි. ඵලං තිද්දං
 ඔක්කමනොතාපි සතො සම්පජානො තාම හොතිති වෙදිහබ්බො.
 ඉමසම් පුත්තෙත තිව්ඞිතිකා පුබ්බගාගපිපස්සතාව කපිතා. ඵත්ත
 නෙතෙව පත ඔසානං අනාපජ්ජිත්වා තානෙව ඉන්ද්‍රියබලබෝජ්ඣකියාති
 සමොධානොත්වා විපස්සනං වසේස්සවා භික්ඛු අරහත්තං පාපුණාතිති.
 ඵලං යාව අරහත්තා දෙසනා කපේතබ්බො.

84. 3. 8.

තතිසෙ-ඤ්ඤමිමාති අට්ඨකුමො. කම්පජනාති තසෙසව වෙච්චනං.
 අනුනදිතිරෙති තදිසා අනුතීරෙ. ගොවරපසුකොති සෙව තිසිද්ධි
 ඵලාඵලං ලභිස්සාමි බාදිස්සාමිති ගොවරත්ථාය පසුතො උසුකොතො
 තතතිබ්බො. සමොදගිත්වාති සමුත්තෙ විස පක්ඛිපිත්වා, සම්බලාසනීති
 අඤ්ජති. සමොදගනති සමොදගනොතො ධර්මපනොතො. ඉදං වුත්තං
 ගොතං-යථා කුමො අධ්‍යාති සතෙ කපාලෙ සමොදගනොතො සිගා
 ලස්ස ඔතාරං න දෙති නව නං සිගාලො පසගති. ඵලං හික්ඛු
 අත්තනො මනෝවිකසෙසෙ සතෙ ආරම්භකපාලෙ සමොදගනොතො
 කීලෙසමාරස්ස ඔතාරං න දෙති. නව නං මාරෙ පසගති. අනිසි
 නොති තණ්හාදිට්ඨිතිස්සයෙහි අනිසිතො. අඤ්ඤමහෙසියානොති
 අඤ්ඤං කඤ්ඤි පුත්තලං අවිගෙසෙතො. පටිතිබ්බුකොති කීලෙස
 පරිතිබ්බාසෙත පරිතිබ්බුතො. න උපෙඨෙය්‍ය කඤ්ඤි අඤ්ඤං කඤ්ඤි
 පුත්තලං සිලවිපතතියා වා ආචාරවිපතතියා වා අත්තානං උක්කංසෙසු
 කාමත්තාය වා පරං වමොතුකාමත්තාය වා න උපවිදෙය්‍ය. අඤ්ඤදද්ධි
 පඤ්ඤි ධර්ම අඤ්ඤිතං උපට්ඨපෙත්වා කාලෙන වක්ඛාමි නො අකා
 ලෙන. භූතෙන වක්ඛාමි නො අභූතෙන. සණ්ඨෙන වක්ඛාමි නො
 ඵරුසෙන. අත්භංගිතෙන වක්ඛාමි නො අත්භංගිතෙන. මෙතෙන
 විතොතො වක්ඛාමි නො ඉදංසනරෙති ඵලං උලුපතසාමාසනිතෙන
 තෙව විතොතෙ විහරති.

24. 2. 4.

වතුපෙර-අද්දසාති ගමනාතිරෙ පඤ්ඤානතවරවුඩාසනෙ නිසිනෙතා අද්දස. උක්ඛමානනති වතුරසං තපෙත්තා පබ්බතනතෙරෙ පිතං වානා තපෙන සුපරිසුක්ඛං පාදුස්සනෙ මෙතෙ වස්සනෙත උදකෙත උපල විනා අනුපුපෙබ්බ ගමනාය නදියා සොතෙ පතිතං තෙන සොතෙන උක්ඛමානං. ගිහිඬු ආමනෙතසිති ඉමිනා දුරුක්ඛසේත සද්දසං කතා මිම සාසනෙ සද්ධාපබ්බතකුලපුතං දසෙසසාමිති ධම්මං දෙසෙකු කාමනාය ආමනෙතයි. අමුං මහනතං දුරුක්ඛසං ගමනාය නදියා සොතෙන උක්ඛමානනති අදං පත අධ්දසවිච්ඡතතතා සොත පටිපත්තසා දුරුක්ඛසං අපරෙ සද්දපතතියා අනතරයකරෙ අධ්දසෙ දසෙසා ආරති. තත්ත්වං එවං අධ්දසවිච්ඡතතතා වෙදිතබ්බා.

එතසා ගි ගමනාය නදියා අවිදුරෙ පබ්බතතලෙ ජානො තානා වලලිති පළිවෙසිතො පඤ්ඤාපලාසනං ආපජ්ජතා උපවිකාදිති බජ්ජ මානො තක්ඛායෙව පානෙ අපඤ්ඤාතතිතාමං ගච්ඡති. අයං දුරුක්ඛසො ගමනං ඔතරිතා වඩ්ඪානෙත සු විලාසමානො සාගරං පතා මණ්ඩපෙණ්ණ උමපිට්ඨෙ සොතිතුං න ලහති.

අපරෙ ගමනාතිරෙ බහිමුලො අනෙතා සාබො සුඛා ජානො අයං කිඤ්චාපි කාලෙතකාලං ඔලඛිතීති සාබාති උදකං පුස්සති. බහිමුලතා පත ගමනං ඔතරිතා වඩ්ඪානෙත සු විලාසමානො සාගරං පතා මණ්ඩපෙණ්ණ උමපිට්ඨෙ සොතිතුං න ලහති.

අපරෙ මජ්ඣෙ ගමනාය ජානො දලහමුලෙත පත සුපසතිවිසිතො බහිඬා වස්ස ගතා වඩ්ඪසාබා තානාවලලිති ආබ්ඬා අයමි දලහ මුලතා බහිඬා වලලිති ආබ්ඬතතා ව ගමනං ඔතරිතා-පෙ-සොතිතුං න ලහති.

අපරෙ පතිතවිකානෙයෙව වාලිකාය ඔතරිතො සුඛිතාමං ආපජ්ජති -පෙ-අයමි ගමනං ඔතරිතා-පෙ-න ලහති.

අපරෙ විතතං පාසාණානං අනතරෙ ජාතතා සුඛිතානො විශ කිව්වලො ඕසො අගතාගතං උදකං විධා එලෙති. අයං පාසා ඤ්ඤාතරෙ සුච්ඡ පතිවිකාතතා තං ගමනං ඔතරිතා-පෙ-න ලහති.

අපරෙ අමනොකාසවිකානෙත තහං පුරෙතා වලලිති ආබ්ඬො ඕසො එකං වෙ සංවච්ඡරෙ අතික්ඛමිතා අගතෙ මනොසෙ සකිං වා වික්ඛතතුං වා නෙමෙති. අයමි තහං පුරෙතා ඕසොයෙව එකසා වා විතතං වා සංවච්ඡරං අවෙසෙත සකිං වා වික්ඛතතුං වා නෙමි තසාය ව ගමනං ඔතරිතා-පෙ-න ලහති.

අපරෙසි මජ්ඣෙ ගමනාය දීපකෙ ජානො මුද්දකකිසාබො මසෙ අගතෙ අනුසොතං නිපජ්ජතා උදකෙ ගතෙ සිසං උක්ඛිපිතා නව්විතතා විශ තිව්ඨති. යත්තපාය සාගරෙ ගමනං එවං විශ වදති

විහාරපච්චිකේතන පණ්ණසාලා වා මිණ්ඩිපකොවා පාපුණ්ණි. පිණ්ඩිය වරකේතනාපි පුත්තනතත්තකානං දුරතානං පච්ඡන්තො වරිතබ්බං භොති. පරිසරේතන තිසිදිතබ්බං භොති. තෙත භො දුක්ඛි දුමමනො අසුසුති ඉක්ඛන්තො අපි මෙ කුලසත්තකං ඛනං කරාති කුමො තං බාදන්තො ජීවිතුන්ති විනේතො ඵකං විනයධරං පුච්ඡී කීං ගන්තො ආවරිය අත්තනො සත්තකං විවාජෙත්වා බාදිතුං කප්පති න කප්පතිති. නන්තේද්දෙසො වච්චන්තොති. භො අත්තනො හජ්ජානකො නතිපජ්ජෙ දුබ්බවෙ දුරවාජෙර හික්ඛු ගහෙත්වා සායණසමයෙ අන්තොගාමිං ගතො ගාමමජ්ජෙති සීතො ගාමිකෙ පකෙකාසාපෙත්වා අමාසං පයොගන්තො උට්ඨිතං අයං කස්ස ඉදංථාති ආහ. ගන්තො කුමො පබ්බජිතා මයං කස්ස දස්සාමාති. කීං පබ්බජිතානං අත්තනො සත්තකං න වච්චන්ති කුද්දුලපිටකං ගාහාපෙත්වා ඛෙත්තමරියාදබ්බි නාදීති කණ්ණෙනා නානපකාරං පුබ්බන්තාපරන්තොක්ඛෙව ඵලා ඵලෙව සම්භණ්ණිත්වා ගෙමන්තාගිමාචස්සානෙසු යං යං ඉච්ඡති තං තං පවාපෙත්වා බාදන්තො සමණකුට්ඨිකො හුත්වා ජීවති. කෙවලමස්ස පක්ඛද්විලසකත දුරකේතන සද්ධිං පාදපරිනාව ඵකා තත්ති. අයං පුග්ගලො කික්ඛොපි මලාමනිති සාමාගි උදකං පුත්තමානො අන්තො සාමො රුක්ඛො විය වෙතියම්භණ්ණෙවොධියම්භණ්ණදීපු හික්ඛුතං කාය සාමනිං ඉදති. ගිහිබ්බන්තස්ස පත අවරිත්තතාය බහිමුලතතා අරියමස්සං ඔතරිත්වා සමාධිකුලෙල නිසින්නො නිබ්බාණ්සාගරං පාපුණ්ණිං න සකෙකාති.

ගම්භාය මජ්ඣිම ජාතො බහිද්ධා වලලීති ආබ්භවමකසාමො විය සම්භසත්තකං නිස්සාය ජීවමානො හිත්තාජීවපුග්ගලො දට්ඨබ්බො. ඵකපෙත්වා ගිහිබ්බිතං පහාය පබ්බජන්තොපි සාරුප්පධාරානෙ පබ්බජ්ජං න ලහති පබ්බජ්ජාති නාමෙසා පටිසන්තිකගණ්ණදිසා ාථා මිත්තස්ස යත් පටිසන්ති. ගණ්ණන්ති තෙසංයෙව කුලානං ආචාරං සිත්තන්ති. ඵලං හික්ඛුපි යෙසං සන්තිකෙ පබ්බජති තෙසංයෙව ආචාරං ගණ්ණාති. නස්මා ඵකපෙත්වා අසාරුප්පධාරානෙ පබ්බජිත්වා මවාදුත්තසාසනීඋදෙසපරිපුච්ඡා දීති පරිබාහිරෙ හුත්වා පාතොව මුණ්ඩසමං ගහෙත්වා උදකතිත්තං ගච්ඡති. ආවරිපුප්පකායානං ගත්තන්තං බන්ධි පත්තං කත්වා ගත්තසාලං ගච්ඡති. දුබ්බවසාමණ්ණෙරෙහි සද්ධිං නානාකීලං කීලති. ආරම්භකදුර භෙති සංසංඛො විහරති. භො දගරහික්ඛුකාලෙ අත්තනො අත්තරුපෙති දගරහික්ඛු හි වෙව ආරම්භෙතිව සද්ධිං සම්භසොගං පත්වා අයං ඩිණ්ණ වෙහි අසුකරණෙකු සන්තිකා පටිග්ගහිතසම්භසොගො කුමො සම්භස්ස ඉදක්ඛිදක්ඛෙ න ඉදං. න හි කුමොකං පවත්ති. සුත්වා රුජ වා රුජමගා මෙත්වා ආත්තමනා ගවස්සන්ති. ඵත්තද්ධි ඉදක්ඛිදක්ඛෙ කණ්ණොති කුද්දුලපිටකාති ගාහාපෙත්වා ගෙමන්තාගිමාචස්සානෙ කත්තබ්බතිවොති කරිත්වා බිත්තං පුබ්බන්තාපරන්තං විහාරං පවෙසෙත්වා ආගන්තො අත්තනො උපකාරභාවං සම්භස්සා ආරොවාපෙති. සම්භසා අයං දගරු බහුපකාරෙ ඉමිස්ස සතං වා විසතං වා ඉදංථාති දුපෙති ඉති භො

ඉහොවිනොව සම්පන්නතො වධ්වනො ඛනිඳා එනවිසතිවිධාති අනෙයනාහි බද්ධො අරියමග්ගං ඔතරිතා සමාධිකුලො නිසිනොති බ්බාණසාගරං පාපුණ්ඛං න සකෙකාති.

පතිතථානෙයෙව වාලිකාය ඔතරිතා පුතිභාවං ආපාදිතරුකෙහි විය ආලයියමග්ගසො වෙදිතබ්බො එවරුපං හි පුග්ගලං ආමිසවකුට්ඨං පච්චයලොලං විසුට්ඨආවරිඋපජ්ඣායමග්ගං උදෙසසපරිපුත්තායොති සොමනසිභාරවජ්ජනං සකාය පඤ්ච නිවරණාති අත්තො එවං වදන්ති හො කස්ස සනතිතං ගච්ඡාමාති. අථ විතමිඳං උට්ඨාය එමමාග. කිං න පස්සථ එසො අසුභවිතාරමාසි කුසිතපුග්ගලො අසුභං නාම ගාමං ගතො යාදුමත්තො යාදුං පුච්චත්තො පුච්චං ගතොමත්තො ගතං අපේක්ඛාහරිතා විතාරං ආගමිම විසුට්ඨසබ්බං වනො උදෙසසාදිවරිගිතො මඤ්චං උපගමිමනො මග්ගං ඔකාසං කණ්ණිති හො නාමච්ඡන්දනිවරණං උට්ඨායාය හව ඔකාසෙ කතො මග්ගං කතොව ගොති ඉදුතොව නිද්දසිතා නිලෙසානුරතොව පබ්බුස්සිතා නාමවිතකං විතකෙකස්සතිති. හො වසාපාදනිවරණං උට්ඨායාය කුමාතං ඔකාසෙ කතො මග්ගං කතොව ගොති. ඉදුතොව නිද්දසිතා වුට්ඨිතො වතතපට්ඨතං කණ්ණිති ද්විචමානො හො ඉමෙ අත්තො නමම අභවා අමොසු වසාවමාති නාතපසාකාරං එරුසවතං වදන්තො අකමිති නිගරිතා විචරිස්සතිති. හො උඤ්චනිවරණං උට්ඨායාය කුමාතං ඔකාසෙ කතො මග්ගං කතොව ගොති කුසිතො නාම මාගාගො අග්ගිකබ්බො විය උට්ඨිතො ගොතිති. අථ කුසකුචනිවරණං උට්ඨායාය කුමාතං ඔකාසෙ කතො මග්ගං කතොව ගොති. කුසිතො නාම කුසකුචපභාතො ගොති අකපපිය කපපියසඤ්ඤං කපපියෙව අකපපියසඤ්ඤං උපපාදෙතිති. අථ විචිතිවර්ත උට්ඨායාය කුමාතං ඔකාසෙ කතො මග්ගං කතොව ගොති එවරුපොති අට්ඨස්ස ඤානෙසු මග්ගවිචිතිවර්ත උපපාදෙතිති. එවා ආලයියමග්ගසං පඤ්ච නිවරණාති වණ්ඤනවාදයොවිය සිඛිවර්ණනං ජරගාවං අපේක්ඛාහරිතා ගණනාති සොපි අරියමග්ග සොතං ඔතරිතා සමාධිකුලො නිසිනොති බ්බාණසාගරං පාපුණ්ඛං න සකෙකාති.

විතතං පාසාණානං අත්තරෙ නිබාතමුලාකාරෙන සිතරුකෙහි විය දිට්ඨිං උපපාදෙතා සිතො දිට්ඨිගතිතො වෙදිතබ්බො. සො හි අරුපගවෙ රුපං අපි අසඤ්ඤිගවෙ විතතං පටතතති බහු විතතකම්මිනො ලොකුතතරමගො අනුසයො විතතවිපසුගොතො තදෙව සතො සකාචනති සංසරනතිති වදන්තො අරිට්ඨො විය නණ්ඩකාමණෙරෙ විය ච විවරති. පිපුණ්වාචාවො පත ගොති. උපජ්ඣායාදයො සද්ධිවිහාරිකාදිති භිදුතො විවරති. සොපි අරිය මග්ගසොතං ඔතරිතා සමාධිකුලො නිසිනොති බ්බාණසාගරං පාපුණ්ඛං න සකෙකාති.

අනෙකාගේ තමා පුරෙහි වලලීති ආවේයා සිතො එකා වෙ සංවිච්ඡේද අභික්‍ෂම්භා ආගතෙ මනොනෙ සසිංවා චිත්තඛණ්ණා වා නෙ මනරුකෙසං විය මහලුකකාලෙ පබ්බජිතො පච්චිත්තා වහමානො වෙච්ඡුලාභසංකල්පකාලෙ දුලලාභසංකල්පකාලෙ ව පුත්තලො වෙදි තෙබ්බො. එකවෙට්ඨානි සුද්ධිකාලෙ පබ්බජිතො තනිපාගෙන පච්චිත්තා උපසම්පදං ලභිතො පසුච්චස්සකාලෙ පාතිමොක්ඛං පඤ්ඤං කථා දසවස්සිකකාලෙ විතස්සරපේරස්ස සංකප්පක විතස්සකාලකාලෙ මිරිචං වා හරිතකඛණ්ණං වා චූචං සපෙච්ඡා චිත්තෙන චූචං පිඨාය නිද්දායතො තප්පිතො ලෙසකපෙතන කතවිතයො නාම හුක්ඛා පතනම්මිරං ආදාය පච්චිත්තං ගජන්ති. තඤ්ඤා නං මනුස්සා සකකරිත්වා භික්ඛුදස්සකස්ස දුලලාභසාය ඉදංව ගතෙන වහරාති විහාරං කාමරත්තො පුපුපුගතච්ඡුගතරුකෙසං කෙසෙත්තා තත්ථ වාමෙසාති අථ මහාවිහාර ආදිසා විහාර බහුසුභා භික්ඛු ජනපදෙ ව්‍යසනාදිති කථා ආගමිස්සා මාති තත්ථ ගජන්ති. සො තෙ දිස්සා භුග්ගසංචාරා ව්‍යතපවිචිතො කථා පුත දිවසෙ ආදාය භික්ඛාපාරගාමං පච්චිත්තො අසුතො වෙරෙ සුත්තකතීතො අසුංකා ආගිංගපෙත්තා අසංඝා විතස්සිතෙ අසුතො තෙසිවසො එවිරුපෙ වෙරෙ කදු ලභිස්සප්ථ ධම්මස්සවණං කාමරත්තා වදන්ති. උපාසකා ධම්මස්සවණං කාමරත්තාපාති විහාරමස්සං සොඛෙත්තො සප්පිතෙලාදිති ආදාය මහාපේරං උපසංකප්පිතො ගතො ධම්මස්සවණං කාමරත්තාම ධම්මකපිත්තො විහාරත්තාම පච්චිත්තො දුතදිවසෙ ආගතො ධම්මං සුඤ්ඤති. නෙවාසිකපෙත්තෙ ආගතානුකානං පතනම්මිරති පටිසාමෙත්තො අත්තාගසංකපෙව දිවසභාගං පීතිතාමෙති. දිවා කපිතො උට්ඨිතො පදහංගකො සචෙත උදකං වෙමනො විය පද හංගං ගණිතො උට්ඨිතො තප්පි සො න ජනාති රතතිකපිතො සාගරං ඛොගෙනො විය රතති කපෙත්තො උට්ඨිතො තප්පි සො න ජනාති. පච්චුසකපිතො කපෙත්තො උට්ඨාසි තප්පි සො න ජනාති. පාතොව පත උට්ඨාය චූචං සොචිතො වෙරතං පතනම්මිරති උප කාමෙත්තො භික්ඛාපාරං උපගජ්ජෙනො මහාපේරං ආග. ගතො දිවා කපිතො කතරං ජාතං නාම කපෙයි. පදහංගකො කතරං පුත්තං නාම ගණි. රතතිකපිතො කතරං ධම්මකපා නාම කපෙයි. පච්චුස කපිතො කිං ජාතං නාම කපෙයි. ඛණි නාම කති. ඤානුයො නාම කති. ආගතො නාම කති. එවිරුපො එකා වෙ සංවච්ඡන්ති අභික්ඛා නික්ඛුදස්සකෙසෙව ධම්මස්සවණෙව ලගතොපි මසෙ ආගතෙ උදකෙන ගෙම්තසදිසො ගොති. සො එමං සංකදස්සකතො ව ධම්මස්සවණතො ව පටිකකම්ම දුරෙ වසනො අරියමස්සං ඔතරිත්වා සමාගිකුලෙල නිසිනො නිබ්බාණ්සාගරං පාසුණිකුං න සෙනකාති.

මෙත්ඛා ගඛාය දිපකෙ ජාතො චුදුරුකෙකා විය මධුරසරභාණක පුත්තලො වෙදිතෙබ්බො. සො හි අභිකුඤ්ඤාති අභිකුඤ්ඤාති වෙස්සනාගර දිති ජාතකාති උග්ගණිත්තො දුලලාභභික්ඛුදස්සකං පච්චිත්තං ගතො තත්ථ ධම්මකපාය පසාදිතභද්දෙතන ජනෙන උපට්ඨියමානො අත්තං

උද්දිග්ග කතෙ සම්පන්නපුප්ඵලරුකෙව් කන්දනවිනාහිරුමේ විහාරෙ
වසති. අපංග්ග භාරගාර හික්කු තං පවිතරං සුඛං අසුකො. කීර් ඵලං
උපවිංකොසු පටිබ්බාසිතො විහරති පණ්ණිනො හික්කු පටිබ්බලො
මුඛවිවතං වා උග්ගණ්ණිකං කම්මට්ඨානං වා මහසිකානුං ආනෙතී
තෙත සද්ධිං අසුකපේරංග්ග සනතිකෙ ධම්මං උග්ගණ්ණිකාම අසුක
පේරංග්ග සනතිකෙ කම්මට්ඨානනති තත්ථ ගච්ඡති. සො තෙසං වතනං
කතී සායණ්ණසමයං විහාරවාරිභං නිකම්බෙනාති තෙති ඉමං ආවුසො
වෙතියං තයා කාරිතනති පුට්ඨො ආම ගනෙතති වදති. අයං බොධි
අයං මණ්ඩපො ඉදං උපොසථාගාරං එසා අග්ගිසාලා අයං වඩ්ඩමො
සායා කාරිතො ඉමෙ රුකෙව් රොපාපෙත්වා තයා කන්දනවිනාහිරුමො
විහාරෙ කාරිතොති. ආමගනෙතති. සො සායං පේරුපට්ඨානං ගතො
වන්දිතො පුට්ඨති කසමා ගනොත ආගතොති. ආවුසො නා ආදය ගතො
අසුකපේරංග්ග සනතිකෙ ධම්මං උග්ගණ්ණිකාම අසුකපේරංග්ග සනතිකෙ
කම්මට්ඨානං අසුකසමී නාම අරුක්කෙ සමයො සමණ්ණිකම්බෙව් කරිසො
මාති ඉමිනා කාරණෙන ආගතොති. සාධු ගනොත භූමෙත නාම
මයං අත්ථාය ආගතා අගමපි චිරතිවාසෙන ඉධ උක්කන්ධිතො
ගච්ඡාමි පතතවිවරං ගණ්ණාමි ගනෙතති. ආවුසො සාමණේරදහර
මග්ගෙ කිලනතා අජ්ඣ වසිත්වා සෙව පච්ඡාගතනං ගමිසොමාති. සාධු
ගනෙතති පුත දිවසෙ තෙති සද්ධිං පිණ්ඩාය පටිසති ගාමවාසිනො
අමාකං අගො බහු ආගතතුකෙ හික්කු ගගෙතො ආගතොති ආස
නාති පඤ්ඤපෙත්වා යායුං පායෙත්වා සුඛං නිසින්නාව ධම්මභාරං පුඤ්ඤ
ගතනං දදනති. පේරු තිං ආවුසො අනුමොදනං කතො නිකම්බමයං
උදකථාපුකට්ඨානෙ ගතනතිවං කරිසොමාති නිකම්බනති ගාම
වාසිනො අනුමොදනං සුඛං පුට්ඨනති. කුතො ගනොත පේරු ආගතාති.
එතෙ අමාකං ආවරිපුප්ඵලායා සමානුප්ඵලායා සන්ධිව්සමාසනාති.
කසමා ආගතාති. මං ගගෙතො ගතතුකාමනායාති. කුමෙත පත ගතතු
කාමාති. ආම ආවුසොති. කිං වදෙථ ගනොත අමෙතති කසං උපොසථා
ගාරං කාරිතං කසං භොජනසාලා කසං අග්ගිසාලාදයො කාරිතා.
මහිලාමඩගලෙසු කසං සනතිකං ගමිසොමාති. මහාඋපාසිකායොපි
තත්ථෙව නිසිදිත්වා අසුකි පවෙනතනති. දහරෙ කුමෙතසු එවං දුක්ඛ
තෙසු අහං ගතොති කිං කරිසොමි පේරෙ උගොසරෙසොමිති විහාරං
ගච්ඡති. පේරුපි කතගතනතිවං පතතවිවරනිපි ගගෙතො නිසින්නා
තං දිසොවි කිං ආවුසො විරුගසි දිවා කොති හච්ඡාමාති ආහංසු. ආම
ගනොත කුමෙත සුඛතා අසුකගෙගසං ඉට්ඨකාමුලා ඕතසණ්ඩානෙනෙව
ඕතං අසුකගෙගසාදිතං විතතකම්බුලාදිති අපි ගතසොපි මෙ විතත
විකෙවපො හවිසොති කුමෙත පුරතො ගතොති අසුකවිහාරෙ ව්වර
බොවනරජනාදිති කරෙථ. අහං තත්ථ පාපුණ්ණාමිති. තෙ තසං
මසකතිතුකාමතං ඤාත්වා තිං පච්ඡා ආගවෙජ්ජයාසිති පකකමනති.
සො පේරෙ අනුගතොති නිවෙනතා විහාරමෙව ආගතොති භොජනසාලා
දිති මලොකෙනෙතා විහාරං රුමණ්ණයානං දිසො විනෙතති සාධු

[illegible]

ගම්බාය කදියා කිරීම පත්තිය වාලිකාය මන්තකාවේන අනන්ත
සෙසු විශ සුත්ත බහුතං පට්ටසො ජාතරුකෙබ්බා විශ රථවිනිත මහා
අරියවංසවග්ගෙසුපමාදිපට්ටසු අසුසුතරං පට්ටදං උග්ගහෙත්වා සීතො
මිලිතවුත්තිකො පුග්ගලො වෙදිතබ්බො. සො හි තං පට්ටතාතිනිසිතං
බමං උග්ගහෙත්වා පකායියා මසුසුසුතරං විතතලපබ්බතාදිසදිස
මහත්තං සානං ගතත්වා ඉවතියමග්ගවතනාදිති කතෙති. අථ නං
බමමසුසුතරං පකායා ආගතතුකදගර බමමං කපෙතිති වදනති
සො සමමා උග්ගතිතං බමමං පට්ටදං දීපෙත්වා කපෙති. අථස්ස පංසු
කුලිකපිණ්ඩපාතිකාදයො සසබ්බ ඓරතවමජ්ජිමා හික්කු අයො
සප්පරිසොති අත්තමතා හවනති සො කස්සපි තිදුනමතතං කස්සපි
උපසිඤ්ඤාති. කස්සපි ගාථං උපදනන්තො අපට්ටකොතාදාබ්බිකොතො
විශ දගරුසාමණේරෙ සමග්ගත්තිතො මහාදේවං උපසමික්ඛමිත්වා හතෙත
අයං පත පොරුණකර්මිතාරො අපි එත්තෙතො වත්තාපොදෙති පුච්ඡති
පෙරෙ තිං වදෙසි ආවුසො වතුච්ඡති කර්මසංගහොති තත්තාපොදෙති.
හතෙත තුලෙහ එවං වදෙථ උද්ධතෙ පත අග්ගිති න ජලතිති ආවුසො
මහා විහාරවාසීති ලද්ධං තාම එවමෙව තස්සති න කොපි පට්ටපෙතිති.
හතෙත පොරුණකර්මිති දිත්තං ඛිණ්ණසවෙති පටිග්ගතිතං කස්සො
එතෙ තාමෙතතිති. ආවුසො තාදිසෙත බමමකපිකොත සක්කා හවෙයා
ලග්ගිතති. හතෙත මා එවං වදෙථ අමෙහ පට්ටතාදිපකබමමකපිකා
තාම තුලෙහ මං සමිකකුට්ඨමිතො විහාරුපට්ටාසොති මසුසුසුතො තාතු
කාමාති කිං තුළො ආවුසො අතප්පිගමිතං තුලොදිසෙති පත කපිතො
අමානං උපපෙය්ග්ගති. තෙතති හතෙත ආරම්භෙසු ආගතෙසු
ආමානො ගාරං කපෙථ එකං කපෙය්ග්ගාරං කපෙය්ග්ගමාති. සො
පාමෙව ගතත්වා සත්තපාතවෙලායං සච්චා ආරම්භෙසු ආගතෙසු
උපසංගො අසුසුසුතරොග්ගො ගායො කුඨං අසුසුසුතරොග්ගො කායපණ්ණා
කුඨිනති ආදීති වත්තං අසුසුසුසුතරොග්ගො ගායො අසුසුසුතරොග්ගො ගායො

එම. අනුකූලයෙන් තං. තං. පරිච්ඡේදයෙන්: තං. තං. දෙවෙන: තං. අකාසි යථා යාග්‍යය: පුළුගන්වා: සත්තයන්වා: තෙල මිශ්‍රිතාණිත කරණිකාදිගන්වා ව අත්තනොව සත්තිතං. ආගමන්ති සකලවිකාරෙ එකසොලාගලො: හොති. පෙසලා හික්කු නිබ්බිජ් අපකකමන්ති. සොපි ආවරිග්පර්කායෙහි අත්තනොව ඛණ්ණතං දුබ්බප්‍රකාලාතං උපර්කා දෙවෙන: විහාරං පුරන්ති. ආග්‍යාග්‍යකා හික්කු විහාරවාසෙ ධර්මා ව විහාරෙ කෙ වසන්තිති පුළුන්වා එවරුපා නාම හික්කුති පුළුන්වා බාහිරෙනෙව පකකමන්ති. අයං පුග්ගලො සාසනෙ තිරිසං නිපන්නතාය මහාජනස්ස පට්ටයගාමි උපගතො අරියමිත්තං භික්ෂුකා සමාදික්ඛලෙ නිසින්නො තිබ්බාණ්ඩාගරං පාප්‍රණිත්තං ත සකකාති.

ගම්මාන. පනදවොඩාහි නිබ්බණ්‍යවරයාගේ පදනම සැපයීම. බිම්පදසන. සෑම අනුසංකීර්ණයක්ම එම නි. නුබො ගමනෙහි ආදිවිමන. අපොව. තර්කනාදි. ඉතිහාස. පරිසර. නිසිනො. අනුසංකීර්ණය. හිතුව අපි සො. ම. පසු. ප්‍රවේශයෙහි නිසිනො. ගම්මාන. පනදවොඩාහි නිබ්බණ්‍යවරයාගේ පදනම සැපයීම. බිම්පදසන. සෑම අනුසංකීර්ණයක්ම එම නි. නුබො ගමනෙහි ආදිවිමන. අපොව. තර්කනාදි. ඉතිහාස. පරිසර. නිසිනො. අනුසංකීර්ණය. හිතුව අපි සො. ම. පසු. ප්‍රවේශයෙහි නිසිනො.

ඉදුති බිජිම. තීරනනි ආදින නයෙන වුනෙනු අත්තිනිසායන නාදිපු එවං උපගමණානුපගමණාදීති වෙදිතබබාති. මයං වක්කු පසතනං අගං අපරමතනනමි රුපාරමමණං පටිච්ඡිකිතුං සසෙකාමීති එතං නිසාය වනබුං අසාදෙතොපි තිමිරතවානාදිති උපගතපා සාදෙ අමනාපං මයං වක්කු මහනමි රුපාරමමණං විශ්වෙකුං න සසෙකාමීති දෙමනසං ආපජ්ජතොපි වක්කායතනං උපගව්ඨි නාම. අතිවං දුක්ඛං අනතොති තිණණං ලක්ඛණං වසෙත විපසෙතො පන න උපගව්ඨි නාම. සොතාදිපු එසෙවනසො. මනායතනෙ පන මනාපං වන මෙ මනො කිදුදු වාමනො අගගෙනා සබ්බං දක්ඛිණතොව ගණනනිති වා මනෙත මෙ විනතිතවිනතිතසං අලාභො නාම නපීති වා එවං අසාදෙතොපි දුට්ඨනතිතවිනතිතසං මෙ මනො අපාදක්ඛිණසායනිති එවං දෙමනසං උපාදෙතොපි මනායතනං උපගව්ඨි නාම. ඉට්ඨි පන රුපෙ රයං අතිට්ඨි පටිසං උපාදෙතො රුපායතනං උපගව්ඨි නාම. සද්දං යතනා දිපුපි එසෙව නසො. නාදිත්ථසංසො නාදිවිවනනනි යථා යි මජ්ඣෙ සංඝිදිනා ඵලං පතගදරුකකිං සණ්ඨුලවාලිතා පිදගති සො පුත සිසං උක්ඛිපිතුං න සසෙකාති එවං නාදිත්ථසං අබ්භෙදො පුගලො වතුපු අපාසෙසු පතිනො මහාදුක්ඛන පිට්ඨිති. සො අනෙකෙහිපි වසාසගෙහි පුත සිසං උක්ඛිපිතුං න සසෙකාති. නෙත වුතං- නාදිත්ථසංසං අබ්භෙදො.

අක්ෂිමානසෙය්‍යා. අක්ෂිවිචිතනති යථාති ඵලෙ ආරුලෙයා
දුරුකලනෙය්‍යා නෙධාං ගතෙය්‍යාදනෙක උපරි විසෙය්‍යන නෙමෙය්‍යනා
අනුකතමෙත නෙවැලපරිසෙය්‍යනඥො පාසාණො නුතෙය්‍යා එස බාණු
නෙය්‍යාති විතතබ්බිතං ආපජ්ජති. ඵවිමෙව අක්ෂිමානෙත උතතනො

ප්‍රධානලො පංඝුකුලිකවිධාන පංඝුකුලිකො ගොති ධම්මකම්මකවිධාන ධම්මකම්මකො ගණකකාරකවිධාන ගණකකාරකො වෙජ්ජවිධාන වෙජ්ජො පිඤ්ඤවිධාන පිඤ්ඤො, සො තානපතකාරං අනෙසනං ආපජ්ජනො තාති තාති ආපනගිති සමපට්ඨිවෙසිතො අති නුඛො අස්ස අඛණ්ඩනෙර කිංඤ්චි සීලං උදාසු නතීති වත්තඛණ්ඩං ආපජ්ජති, තෙන වුත්තං- අසම්මානසෙක්කං අධිවචනනති.

පඤ්චනෙත්තං කාමගුණානං අධිවචනනති යථා හි ආව්‍යව පතිතදුරුකකිකො අනෙතායෙව පාසාණාදිපු ආගතසම්මානගතො හිජ්ජති, වුණ්ණවිප්‍රණ්ණො ගොති එවං පඤ්චකාමගුණාවෙව පතිත ප්‍රධානලො වදාසු අපායෙසු කම්මකාරණාබ්‍රහ්මපාසාදිපුකෙකි ආගත සම්මානගතො දිසරතං වුණ්ණවිප්‍රණ්ණං ආපජ්ජති, තෙන වුත්තං- පඤ්චනෙත්තං කාමගුණානං අධිවචනනති.

පුඤ්ඤාති නිසසීලො, පාපධමෙමාති ලාමකධමෙමා, අසුචිති න සුචි, සම්මසාරසමාපාදෙති ඉමස්ස මඤ්ඤ ඉමස්ස මඤ්ඤ ඉදං කම්මිනති එවං පරෙහි සම්මාය සරිභබ්බසමාපාදො, සම්මාය වා පරෙසං සමාපාරං වරතිතිපි සම්මසාරසමාපාදො, තස්ස හි වෙ තසො ජනෙ කපෙන්නෙ දිත්වා මම දෙසං මඤ්ඤ ජාපෙනතිති තෙසං සමා පාරං සම්මසාරති ධාවතිතිපි සම්මසාරසමාපාදො, සමග්ගපිඤ්ඤාති සලාකස්සගණාදිපු කිත්තකා විශාලෙ සමග්ගාති ගණනාය ආරභාය අගමපි සමග්ගො අගමපි සමග්ගොති පටිඤ්ඤං දෙති, සලාකස්සගණා දිති කෙරෙති, බ්‍රහ්මචාරීපටිඤ්ඤාති උපොසථපචාරණාදිපු අගමපි බ්‍රහ්මචාරීති පටිඤ්ඤාය තාති කම්මාති පටිසති, අනෙත්තාපුති වත්ත භද්දාදිපු අසුතිකස්සපි ගුණානං සුතිසාවෙන අනෙත්තාපුති, අමසු නොති රුගෙන තිනෙත්තා, කසම්මුජ්ජනොති රුගාදිති කිලෙසෙහි කම්මරජානො.

එකදමොමාති ගොගණං ගම්මාතිරුහිමුඛං කත්වා පරිසපරිසනෙත ඕනො ආදිනො පට්ඨාය යාවපරිසොසානා සඤ්ච ධම්මදෙසනං සුත්වා සත්වා ඔරිමතිරුදිනං අනුපගමන්තොදිවෙසන සක්කා පටිපත්තිං පුරෙ භුතති වදති යදි එවං පුරෙභුං සක්කා අහං පබ්බජිත්වා පුරෙස්සාමිති විනෙත්තවා එතං අහං මො ගගෙනති ආදිවචනං අපොච, චමුච්ඡිත්ති නිසොති වමෙත්ත සසෙත්තා එනෙති බීරං පශ්ඨාත්තොති වමන්ක සෙත්තොති සමමෙව ගම්මසනතිති, නිසානෙත්තොති නිසානෙති මෙව, ගාමිපු හි අතිත්තාත්තාපු ගොසාමිකා ආගතත්වා එකා ගාමී න දිස්සති එකො ගොණො එකො වමන්කො න දිස්සතිති භුක්කං පිට්ඨිතො විවරිස්සනති, ඉති තෙ අථාසුතං ගම්මසති පබ්බජ්ජාපි තාමෙසා සභුක්කං න රුහති අනෙත්තොති රුහති අනනුචර්ජා ව විඤ්ඤනං බ්‍රුහ්මදිති ව සංවණ්ණිතාති දස්සනන්තං එමොග, නිසානාති නිසා නිසා, ඉමිත්ථා සුත්තො වට්ටපිට්ටං කපිතං.

84. 8. 5.

පසුවමෙ-කිසිවිලාසයකි කිසිවිලාසයක නගරය. සමස්තවිධයකි පරිවර්තනයකලයෝ පරිවර්තනය අසමස්තවිධය නම් ආපතති නම්. එවරුලා සමස්තවිධය ආපතති. උච්ඡාය. පසුවමෙයකි පරිවර්තනයක අසමයකෙහි වුවහොත් දිශාවකි.

84. 8. 6.

ජයවි-නම. සන්ධ්‍යාසාරයකි අසුනා කාරිතං සන්ධ්‍යාසාරං එකා මහාසාරාති අපේ. උග්‍රයාධිකාරාදිසු රුජානෝ තත් සන්ධ්‍යා එකතකා පුරණෝ ගව්නතු එකතකා පව්න එකතකා උග්‍රොති පසොති එකතකා හත් අභිරුහනතු එකතකා අසො එකතකා රජෙසු නිව්නතුති එව සබ්බං කප්පෙති මරියදං බන්ධනි. තසමා තං සන්ධ්‍යාසාරයකි වුවහොත්. උග්‍රයාධිකාරාදිසු ආගතො යාව ගෙගෙසු අලලයොමපරිගණනාදිති කාරෙතති තාව වෙ තිණි දිවසාති තෙ රුජානෝ තත් සන්ධ්‍යාසාරයකි සන්ධ්‍යාසාරං. තෙසං රුජ්‍යං සහ අන්ධ්‍යාසාරයකි අසාරයකි සන්ධ්‍යාසාරං. ගණ්ණරුජානෝති තෙ තසමා උපායනං කිවං එකවිධයවසෙන න ජිජ්ජති. සබ්බසං ජයෙදි ලඟ්ඛං වුවහොත්. තසමා සබ්බං තත් සන්ධ්‍යාසාරයකි අසුනාසාරයකි. තෙත වුතකං සහ අන්ධ්‍යාසාරයකි අසාරයකි සන්ධ්‍යාසාරයකි. යසමා පත තෙ තත් සන්ධ්‍යාසාරයකි ඉමසමි කාලෙ කසිතුං වුවහොත් ඉමසමි කාලෙ මිසිතුනති එවමාදිතා නගෙන සර්වයෙ කිවහොත් සමමතයනති තසමා ජිජ්ජවිජ්ජං සර්වයං තත් සන්ධ්‍යාසාරයකි සන්ධ්‍යාසාරං.

අවිජ්ජාසාරය. හොතිති ඉධිකමමසුධාකමමපිතකමවාදිවසෙන සුසංචිතං දෙවපිමානං විය අසුනා නිව්ධාපිතං. සමග්‍රහණ වාති එත් සමග්‍රහණ සර්වසුපරිගණනාලයෙව දෙවතා අතතනෝ වසනවිධානං ගණනති තසමා දෙවතාවාති අවිජ්ජා සමග්‍රහණ වා බ්‍රාහ්මණෙත වා භෙතවිජ්ජා මිත්‍රයාසුතෙතනාති වුතතං. සෙන ගණනා සෙනසුපසබ්බසමි-සුති සන්ධ්‍යාසාරං නිව්ධානති සුති ගව්නම තං පසසියාමාති ගතො වාරකොවිධානො. පරිවර්තනය සබ්බං ගිලොකෙතො ඉදං සන්ධ්‍යාසාරං අතිවිය මිනොරමි සසසිරිතං කෙන පසමි පරිභුතතං අවතාකා දිසරතතං හිතාය සුමය අසාති විනොතො අවතාකා සුතිසෙව්ධාන පසමි. දිශසමානෙපි සසුතො අසුච්ඡිකං දකිණෙයවසෙන දිශසමානෙපි සසුතො අසුච්ඡිකං ගතො පසමි සන්ධ්‍යාසාරං පරිභුසුද්ධ පසොමි හිතවුසබ්බසං අගමණං කරිසාමි හිතවුසබ්බසං අගතෙතෙපිපිකං බුද්ධවිධානං ආගතමෙව ගව්නාති. සන්ධ්‍යාසාරං නිගමිතති අවතාකා බව්ධානං කප්පෙසොමි ඉති නිති රතනෙහි පරිභුතතං පව්න මයං පරිභුසුද්ධාමි එවං තො දිසරතතං හිතාය සුමය ගව්නාති සන්ධ්‍යාසාරං තසමා උපසබ්බසමිසු. සෙන නමි සන්ධ්‍යාසාරං සෙනසුපසබ්බසමිසුති. තං දිවසං කිරි සන්ධ්‍යාසාරං කිසුට්ඨ රුජ්ජලානං දසනන්ධ්‍යං දෙවපිමානං විය සුසංචිතං හොති සුපරි

නිශ්ණානාරතං විය කතා: බිරපතෙ දුරතෙ බිරං පායෙථ දග්ගෙර
කුමාරෙ ලුහුං නොපෙතා: සයාපෙථ උලාරසග්ගං මා කරිත්ථ. අජ්ජ
එකරතතිං සත්ථා අනෙතාගාමෙ වසිස්සති. බුද්ධානාම අපාසග්ගකාමා
ගොතතිං ගෙරිං වරපෙත්ථා සයං දණ්ඩදිට්ඨිකා ආදාය යෙන ගගවා
තෙහුපසඛකමිංසු.

අථමො ගගවා නිවාසෙත්ථා පත්තව්වරමාදාය සග්ගං හික්ඛු
සඤ්ඤන යෙන නවං සත්ථාගාරං තෙහුපසඛකමිති සසාදති ගගෙන
ගගවා කාලං මඤ්ඤතිති එවං කිර කාලෙ ආරෙච්ඡෙන ගගවා
ලාඤාරසතින්තරත්තකොවිලාරපුථචණ්ණං රත්තපුථං කත්තරියා
පදුමං කතෙත්තෙනා විය සංවිධාය තිමණ්ඩලං පටිච්ඡාදෙනො
නිවාසෙත්ථා සුවණ්ණපාමඤ්ඤන පදුමකලාපං පරික්ඛිපෙනො විය
විජ්ජුලනාසසිරිකං කායබ්බන්තං බ්බන්තා රත්තකම්බලෙන රජත
කුටං පරිගොතතිෙනො විය රත්තසකුඤ්ඤබෙ සුවණ්ණග්ගිකෙ
පවාලාරං බිපමානො විය සුවණ්ණවෙඨියෙ රත්තකම්බලකඤ්ඤිකං
පටිච්ඡාදෙනො විය ගච්ඡන්තං පුණ්ණවන්දං රත්තවලාගකොත
පටිච්ඡාදයමානො විය කඤ්ඤනපබ්බතමත්ථකෙ සුපකකලාඤාරසං
පරිඤ්ඤානො විය විත්තකුටපබ්බතමත්ථකං විජ්ජුලනාය පරික්ඛි
පෙනො විය ච සවකකවාලසිනෙරුසුගකිරං මහාපඨමිං වාලෙත්ථා
ගතිතං නිශ්ඤාඨපලවිසමානරත්තවරපංසුකුලං පාරුපිත්ථා ගතිකුටි
වාරතො නික්ඛමි. කඤ්ඤනගුහානො සිගො විය උදයපබ්බතමත්ථ
කතො පුණ්ණවන්දෙ විය ච නික්ඛමිත්ථා පත ගතිකුටිපමුඛෙ අට්ඨාසි.
අථස්ස කායතො මෙඝමුඛෙති විජ්ජුකලාපාවිය රසමියො නික්ඛ
මිත්ථා සුවණ්ණරසඤ්ඤාපරිනෙකපිඤ්ජරපත්තපුථඵලවිපෙ විය ආරම්
රුක්කෙ කරිංසු. තාවදෙවච අත්තනො පත්තව්වරමාදාය මහාහික්ඛු
සඤ්ඤා ගගවන්තං පරිවාරෙසි.

තෙ පත පරිවාරෙත්ථා සීතා හික්ඛු එවරුපා අගෙසුං. අපට්ච්ඡා
සතකුට්ඨා පටිච්ඡන්තා අසංසට්ඨා ආරඬ්ඨිවරියා වත්තාගෙ වචනකම්මා
වොදකා පාපගරහිතො සිලසම්පන්නා සමාසිඝම්පන්නා පඤ්ඤා
සම්පන්නා විමුත්තිවිමුත්තිඤ්ඤාදස්සනසම්පන්නා තෙති පරිවාරිතො
ගගවා රත්තකම්බලපරික්ඛිතො විය සුවණ්ණකම්බෙත්ථා රත්තපදුම
සණ්ඨා මජ්ඣගතා විය සුවණ්ණතාවා පවාලවෙදිකාපරික්ඛිතො විය
සුවණ්ණපාසාදෙ විරෙච්ඡත්ථ. සාරිපුත්තමොග්ගලාතාදගො මහාපෙරු
පත මෙඝවණ්ණං පංසුකුලං පාරුපිත්ථා මණ්ඩමමමමිත්ථා විය මහා
නාගා පරිවාරසිංසු වත්තදෙසා හිත්තකිලෙසා විජවිතජවා ජිත්ත
බ්බන්තා කුලෙ වා ගණෙ වා අලග්ගා.

ඉති ගගවා සයං විතරගො විතරගෙති විතදෙසො විතදෙසෙති
විතමොගො විතමොගෙති නිත්තණො නිත්තණෙති නික්ඛිලෙසො
නික්ඛිලෙසෙති සයං බුද්ධා බහුසුත්තබුද්ධා පරිවාරිතො පත්තපටි
වාරං විය නෙකරං නෙකරපරිවාරිතා යෙ කණ්ණිකා අට්ඨානං

සහසාපරිවාරිණො විය ජදුනොත්තා කාශරජා නමුත්තංසකහස්සා පරි
 වාරිණො විය ඔතරපෙඨා කංසරජා සෙතභිතපරිවාරිණො විය චක්ක
 වතතිරජා මරුගණපරිවාරිණො විය සකෙකා දෙවරජා බ්‍රහ්මගණ
 පරිවාරිණොවිය භාරිතමහාබ්‍රහ්මා තාරුගණපරිවාරිණොවිය පුණ්ණ
 වන්ද්‍ය අසමෙත බුද්ධිවෙසසත අපරිමාණෙන වුද්ධව්‍යාසෙන කපිල
 වස්තුසාමිනං මිත්තං පටිපජ්ජි.

අපිත්ත පුරප්පිමිකායනො සුචණ්ණවණ්ණො රංසි උධ්වතිත්වා අසිති
 ගත්ථං ආතං අත්තගෙයි. පච්ඡමිකායනො දක්ඛිණත්තනො වාම
 තත්තනො සුචණ්ණරංසි උධ්වතිත්වා අසිතිගත්ථංතං අත්තගෙයි. උපරි
 නෙසනතනො පටිඨාය සබ්බසෙසාච්චෙවති මොරගිවචණ්ණො රත්ථි
 උධ්වතිත්වා ගගනතලෙ අසිතිගත්ථංතං අත්තගෙයි. ගෙග්ඨා පාද
 තලෙති පච්චුචණ්ණො රත්ථි උධ්වතිත්වා සත පඨවිං අසිතිගත්ථංතං
 අත්තගෙයි. එවං සමානා අසිතිගත්ථංතං ජබ්බණ්ණො වුද්ධවස්මිණො
 විජේජාතමානං විපථඤ්ඡානා කාදානදණ්ඩපිකාති නිපජ්ජිත්වා
 ආකාශං පක්ඛනිජාලා විය වාතුද්ධිපිකාමාමෙතනො නිකචන්ත
 විජ්ජුලලතාවිය විමාපිංසු. සබ්බදිසාහායා සුචණ්ණවචනසුපෙඨති
 විකිරිමානා විය සුචණ්ණකපෙනා නිකචන්තසුචණ්ණරංසාරාති සිච්ච
 මානාවිය පසාරිතසුචණ්ණපච්චරිකිත්තාවිය වෙරණාචාතසවුද්ධත
 තිංසුකකණ්ණිකාරපුප්ඵවුණ්ණසමොක්ඛණ්ණොවිය ඵපපාසාසිංසු.

ගගවනොපි අසිතිඅනුබ්‍රහ්මඤ්ජනපානාභිතතිංසවරලකචණ්ණසමුජ්ජල
 සරිරං සමුත්තතතාරකං විය ගගනතලං විකස්තමිව පුදුලෙනං සබ්බපාලි
 පුලලොවිය ඥාජනසතිනො පාරිජ්ඣතනො පටිපාටියා ආපිකානං
 භිතතිංසවඤ්ඤානං භිතතිංසුරියානං ආතතිංසවකකචන්තනං ආතතිංස
 දෙවරජානං භිතතිංසමානුබ්‍රහ්මානං සිරියා සිරිං අතිභවමානං විය විජේ
 චිත්ථං ගථානං දසති පාරමිති දසති උපපාරමිති දසති පරමත්පාරමිති
 සමමදෙව පුරිතාති සමතිංසපාරමිතාති අලභිකතං කපපසකසගස්සාසි
 කාතිවත්තාරි අසංඛෙය්‍යාති දිනතදනං රත්ථිකපිලිං භතනලසාණංචමං
 එකසමිං අත්තහාවෙ ඔතරිත්වා විපානං දභුං ආතං අලභමානං සමාධි
 පතතං අනොසි. නාචාසගස්සගණං එකං නාවං ආරේ පතතාලො
 විය පඤ්චවිසතිංගභිතානං ඔසස්ස සංහිජ්ඣබ්බාපෙර එකතො රසිගුත
 කාලොවිය අනොසි.

ඉමාය බුද්ධිසිරියා ඕහාසමානස්සාපි ගගවනො පුරතො අනෙකාති
 දණ්ඩදීපකසගස්සාති උකභිපිංසු. තථා පච්ඡතො වාමපසෙස දක්ඛිණ
 පසෙස ජාතිකුසුමවචනභිතමලිකා රත්තපාලනීප්‍රපාලවකුලසිකුචාර
 පුරපානපඤ්චව නීලවිතාදිවණ්ණ සුගභිපුණ්ණානඤ්ච වාතුද්ධිපිකාමෙක
 විමාධ්වාඋදකබුච්ඡිණොවිය විප්පකිරිසිංසු. පඤ්චබිතිකතුරියතිග්‍යොතා
 වෙවි බුද්ධිබමසභ්‍යගුණපටිසංසුත්තා ධුතීසොකා ම සබ්බදිසා පුරසිංසු.

දෙවමිත්‍රස්ස නාගපුරණ්ණගතිබ්බසක්ඛාදිතං අකභිති අමිතපාණං
 විය ලතිංසු. ඉමෙමිං පත ආනෙ ආකා පදසෙතන පදසගස්සෙතන
 ගමිණවණ්ණං වත්තං වට්ඨති තත්‍රිදං මුඛමත්තං.

එවිං සබ්බසම්මසනො කම්පයනො වසුකිරං,
අභේදයනො පාණානි යාතිලොකවිනායකො.

දක්ඛිණං පඨමං පාදං උඤ්චරනො තරුසභො,
ගච්ඡන්තො සිරිසම්පන්නො සොහති දිපදුක්ඛමො.

ගච්ඡන්තො බුද්ධසෙට්ඨස්ස ගෙට්ඨාපාදතලංමුද්ද,
සමං සම්පූසනෙ භූමිං රජසානුපලිපපති.

නිත්තංඨානං උත්තමති ගච්ඡන්තෙ ලොකනායකෙ,
උත්තතඤ්ඤි සමං හොති පඨවිව අවේඛනා.

පාසාණාසකකිරුලෙව කඨලා බාණුකාණ්ටකා,
සබ්බෙ මග්ගං විවජ්ජන්ති ගජ්ජන්තෙ ලොකනායකෙ.

නාතිදුරෙ උඤ්චරති නාව්වාසනෙත්ව නික්ඛිපං,
අසම්පයනො නිග්ගාති උභොජානුව ගොපථකෙ.

නාතිසීඝං පක්කමති සම්පන්නවරණො මුනි,
නථාපි සනිකං යාති ගච්ඡමානො සමාහිතො.

උඤ්චං අබොව තිරියඤ්ඤි දිසඤ්ඤි විදිසං තථා,
තපෙකම්මානො සො යාති සුත්තමග්ගංව පෙකති.

නාගවික්කන්නාවාරණෙ සො ගමණෙ සොහනෙ ජිනො,
චාරුගච්ඡති ලොකග්ගො භාසයනො සදෙවකෙ.

උච්ඤ්චං සොහනො වාතුචාරිව කෙසරි,
තොසයනො බහුසන්නෙ පුරං පසට්ඨං උපාගමති.

විණිණ්ණාලො නාම කිරෙස එවං විධෙසු කාලෙසු බුද්ධස්ස සරීරවර
වණිණි වා ගුණවණිණි වා ධම්මකපිකස්ස ථාමොපෙව පමාණං
වුණිණිකපදෙතිවා ගාථාබ්ඤ්ඤානෙතිවා යතාතං සකෙකාති තතතකං
වතතබ්බං දුක්ඛකපිතන්ති න වතතබ්බං. අපමාණවණිණිති බුද්ධා. තෙසං
බුද්ධාපි අතවිසෙසතො වණිණි වතතුං අසමන්තා පගෙව ඉහරු පජාති.

ඉමිනාපි ශිරිවිලාසෙන අලංකිතපරිශ්‍රවතං සන්තරුජපුරං පමිසිත්වා
ගගවා පසන්නවින්නත ජනෙන ගකිට්ඨුප වාසවුණිණාදිහි පුජ්‍යමානො
සන්තාරං පාමිසි. තෙන වුත්තං-අථබ්බෙ ගගවා නිවාසෙත්වා පත්තවිවර
මාද්‍ය සද්ධිං හික්ඛු සමෙකෙන යෙන නවං සන්තාරං නෙසුපසම්භවිති.
ගගවන්තංසෙව පුරුක්ඛමොති ගගවන්තං පුරතො කත්වා. තත්ථ ගගවා
හික්ඛුතඤ්ඤව උපාසකානඤ්ඤි මජ්ඣෙ නිසින්නො ගකොදකෙන
නභාපෙත්වා දුකුලවුලිචකෙන තීවොදනං කත්වා ජාතිහිඤ්ඤාලකෙන
මජ්ජන්තා රත්තකම්මලපට්ඨිවෙසිතා පිඤ්ඤං සතිතරත්තසු වණිණිසන
පරිමාපිය අතිවිරෙවත්. අයං පනෙත් පොරුණානං වණිණිභාණන
මග්ගො.

ගතත්වාන මණ්ඩලමාලං නාගවික්කන්නවාරණො,
භාසයනො ලොකග්ගො තිසිදි වරමාසනෙ.

තභිං නිසින්නො කරදමිසාරම්
 දෙවොතිදෙවො සතපුඤ්ඤලක්ඛණො,
 බුද්ධාසනෙ මජ්ඣිමනො විරොචති
 සුවණ්ණතෙක්ඛං විග පඤ්ඤාකම්මලො.

තෙක්ඛං ජම්බුතදන්තොව නිකඛිතං පඤ්ඤාකම්මලො,
 විරොචති විතම්මලො මඤ්ඤවිරොචනො යථා.

මහාසාලොව සංථුලො තෙරුරුරාව ලබ්භිතො,
 සුවණ්ණ සුපසංකාසො පදුමො කොකාසකො යථා.

ජලතො දීපරුක්කොව පබ්බතංගො යථා සිඛි,
 දෙවොතං පාරිච්ඡන්තොව සබ්බථුලො විරොචරාභි.

තාපිලවස්ථවෙ සංඝො ඛත්තදෙවරතභිං බම්මිසා කථාශාති එත්ථ
 බම්මකථා තාම සත්ථාගාරඅනුමොදනපටිසංසුත්තා පක්ඛණ්ණකකථා
 වෙදිතබ්බො. තද්භි භගවා ආකාශගභිං ඔකාචරන්තොවිග් පථවොජං
 ආකාශිකන්තොවිග් මහාජම්බුරුක්ඛං මත්තෙක ගභෙකා වාලොකන්තා
 විග් ඥාපනිකම්බුගණං චක්කගන්තොක පිළෙකා මඩුපාණං
 පායන්තොවිග් කපිලවස්ථවාසිනං සත්තානං හිතසුඛාවහං පක්ඛණ්ණකං
 කපෙථිසි. ආවාසදුතං තාමෙතං මහාරුජා මහනතං කුමානං ආවාසො
 මයා පරිභුන්තො හිතසුඛභෙක්කව පරිභුන්තො මයා ච හිතසුඛභෙක්ක ච
 පරිභුන්තො පත බම්මරතනෙක පරිභුන්තොගෙව ගොතීති තීති
 රතනෙති පරිභුන්තොතාම ගොති. ආවාසදුතත්ථිං හි දිනෙක සබ්බ
 දුතං දිනකමෙව ගොති. භුමිමධිකපණ්ණසාලාග් සාධාමණිපකංග
 වාපි ආතිසංඝො තාම පරිච්ඡිද්දිතුං න සකකා. ආවාසදුතානුභාවෙන හි
 භවෙ තිබ්බතතංගාපි සම්බාසිත ගබ්භවාසො න ගොති. වාදසහන්තො
 ඔවරන්තො විග් මාතුකුච්ඡි අසම්බාසො ගොතීති. එවං නානාතයවිචිතතං
 ඛත්තං බම්මිකථා කපෙත්ථා :-

“සිතං උණං පටිගනති තතො වාළමිගාති ව,
 සිරිංසපෙව මකභෙ සිසිරෙවාපි චූට්ඨිගො.

තතො වාතාතපො කොරෙ සඤ්ජානො පටිගඤ්ඤති,
 ලොණත්ඤ්ඤා සුඛත්ඤ්ඤා ක්කාසිතුඤ්ඤා විපසිසිතුං.

විහාරදුතං සඛාසං අග්ගං බුද්ධොති වණ්ණිතං,
 තසමාති පණ්ණිතො පොසො සමපංගං අත්මතතතො.

විහාරෙ කාරගෙ රවෙම වාසගෙත්ථ ඛත්තසුත්තෙ,
 තෙසං අත්තඤ්ඤා පාණඤ්ඤා චත්තෙකාසතාති ව.

දදෙග්ග උජ්ඣුතෙත්ථ විපාසකෙත්තෙ වෙතසා,
 තෙ තංගා බම්මං දෙසෙතති සබ්බදුක්ඛා පනුදුතං,
 ගං සො බම්මං ඉබ්බඤ්ඤා පරිතිබ්බාති අතාසෙවා”ති.

උඩ්බානසෙදො. මහසිංහපේයානී එතතතං කාලං අභික්කමිතො
 වුඛසිත්තාමීති පුඛ්බානසෙදො. විංගත ඝපෙතො තද්ධු භො අනිඤ
 ගතොතච චෙරග්ග ධම්මනථං සුභොපනො අවසුත්තපටිඤානෙන අවසු
 තග්ග පරිශායං අවසුත්තග්ග භාගානි අනෙතො. අඤ්චම්චිතීති කිලෙසාහි
 ඉම්චිතෙන අඤ්චම්චති ගිදොපනොති. ව්‍යාපජ්ජතිති ව්‍යාපාද වසෙන
 සුචිතෙනා ගොති වක්ඛුපනාති වික්ඛාතවෙන මාජරාති කිලෙස
 මාජෙපි දෙවසුත්තනාදෙපි. ඤාතාරනාති විවරං. ආරම්භෙතොති පඤ්ඤං.

නිලාශාරනන් හිණිගාරං විසති සම්මෙවනානි ආයතනානි
 තිණුකකා විස කිලෙසුපපතතිරං ආරම්මං තිණුකකාය ඝටිතංඝි
 තර්කානෙඅභිගාරස්ස පස්සලාභිය ආරම්මංඝ ආපාඨගතො කිලෙසානං
 උපපතති. තෙන චුත්තං-ලංගෙථම මාගේ ඕභාරනති සුත්තපසෙකි
 බහුමතතිකපි භස්මලපතං භූපාශාරං විසතිරිසෙවනානි ආයතනානි
 තිණුකකාභිය චුත්තපපතාරං ආරම්මං තිණුකකාය ඝටිතංඝිතර්කානෙ
 තිබ්බාපතං විස තිබ්බෙවනානං ආයතනානං ආරම්මංඝ ආපාඨගතො
 කිලෙසපට්ඨාගස්ස අචුපපතති. තෙන චුත්තං- තෙවලංගෙථමාගේ
 ඕභාරනති.

81. 8. 7.

සත්‍යමේ-දුක්ඛධර්මානන්ද දුක්ඛසංඛාරි ධර්මානං පදනුසු බැනිනු
සති ඡේදනවධිබන්ධනාදිපහදං දුක්ඛං සහජති තසො තෙ දුක්ඛ
සංඛාරධර්මමත්තා දුක්ඛධර්මාති ධර්මානති නමා වෙම පනස්සාති තෙනා
සාරෙතස්ස, සමාස්ස කාමෙ පස්සන්තාති සෙනාසාරෙතස්ස කාමෙ
පස්සන්තස්ස, සමා චරන්තානති සෙනාසාරෙත සාරඤ්ඤි විහාරඤ්ඤි
අනුපුරික්ඛිතා චරන්තං, අභිසාරකාසුපමා සාමාදිට්ඨා භොගනිති පරි
සෙට්ඨිමුලකස්ස වෙම පරිසෙට්ඨිමුලකස්ස ධර්මස්ස ආභාරකාසු
විඤ්චාපරිලාභාති ධර්මා භොගති කාමෙ පරිසෙට්ඨන්තානං හි තාවාස
මහාසමුද්දොගාගණඅප්පට්ඨසංඝිකුපට්පට්පජ්ජන්තං උභයොවුද්දොගසංඝාම
පක්ඛන්දනාදිවසෙත පරිසෙට්ඨීදස්සජ්ජලකම්පි කාමෙපරිභුක්ඤ්ජන්තානං
නාමපරිභොගවෙතන්තාස චතුසු අපාසෙසු දිත්තපරිසෙට්ඨිමුලකම්පි
මහාපරිලාභං දුක්ඛං උපපජ්ජති, එවමේතස්ස උච්චස්සාපි දුක්ඛස්ස
වසෙත අභිසාර කාසුපමා පරිලාභාති ධර්මා භොගති, දුස්සති අට්ඨිං,
සුරසොපි සංඝට්ඨොති පුරිමපසෙසු විජ්ඣිතුකාමො විඤ්චාසත්තධර්මා
තෙසෙව සිතකණ්ටකො, පමජ්ජන්තාති ආදිපුට්ඨි එසෙවන්තො, ගෙට්ඨා
පත පාදෙති අසක්කන්තධර්මානස්ස සන්තිකෙ අසක්කන්තධර්මාතෙසෙව වා
සො කණ්ටකගග්ගං පට්ටොධා විඤ්චාසෙව, මා මං කණ්ටකොති
මාමං කණ්ටකො විජ්ඣති කණ්ටකවෙට්ඨා රක්ඛන්තො, දසෙසා
තික්ඛන්තෙ සතුප්පාදෙති සතිං උපාදෙසෙව දසෙසා උපපත්තං
මත්තාස පත තාස ජිවිතතිලෙසා තිස්සතිතාව භොගති ත සංඝාතං
සත්තකාති, වක්ඛුමාරගම් හි රගාදිපු උපපත්තොසු දුග්ගි ජවන වාරෙත
තිලෙසා මෙ උපපත්තාති සුඤ්චා තතිසෙ ජවනවාරෙ සංවරජවතං
සෙව ජවති, අනුච්ඡිද්ධං වෙතං යං විපස්සන්තො තතිසෙ ජවනවාරෙ

කිලෙසෙ නිශ්ශරණයන්, වක්කුචාරෙ පන ඉට්ඨාරමමණේ ආපාරගතෙ
 හවමිනං ආවජ්ජෙති ආවජ්ජනාදිසු උපකේතසු වොත්ථපනානන්තරං.
 සමපනතකිලෙසපවතචාරං. නිවිතොනො, කුසලමෙව උපපාදෙති.
 ආරඬවිපසානානංහි අයමානිසංසො භාවනාපවිසංඛාතෙ පතිට්ඨිත
 භාවයං. අභිනමසුං චොරෙසුන්ති සුදින්නතේරණ්ණපිය රට්ඨපාල
 කුලපුත්තසාමියව කාලෙ නවා සත්ත රතනානි අභිගරිතො වාවාස වා
 අමානං ධනතො යතතනං ඉවජ්ඨි තත්තනං ගණනානි වදන්තා
 පමාරෙණං. අනුදහනතිති සරිතේ පළිවෙසිතතො උණ්ණපරිලාහං
 ජනෙති අනුදහනති. සඤ්ජාන සෙදෙ වා සරිතේ ලග්ගිතා අනුසෙන්නති
 අත්ථො. සංගිතං. තික්කමෙව විතතනති ඉදං යසො විතො අනා
 වජ්ජනො පුග්ගලස්ස ආවජ්ජනං නාම තප්පි එවරුපඤ්ච විතතං න
 විතතති තස්මා දුතතං ඉති ඉමෙමිං සුතො විපසානාබලමෙව දිට්ඨිතං.

84. 8. 8.

අට්ඨමෙ-දස්සනනති පඨමමග්ගසොතං අබ්වචනං පඨමමග්ගො හි
 කිලෙසපාඨාණකිවං සාධෙනො පඨමං නිබ්බාණං පසාති. තස්මා
 දස්සනනති වුවති, ගොත්තුඤ්ඤාණං පන කිඤ්චොපි මග්ගතො පඨමතරං
 පසාති පසාති පන කතතබ්බකිවංසා කිලෙසපාඨාණස්ස අභාවෙන
 දස්සනනති න වුවති. අපිච වත්තාදෙපි මග්ගා දස්සනමෙව තස්මා
 සොතාපතතිමග්ගකමණේ දස්සනං විසුජ්ඣති. එලකකණේ විසුද්ධං සකද්ද
 ගාමිඅනාගාමිඅරහතමග්ගකමණේ විසුජ්ඣති. එලකකණේ විසුද්ධනති
 එවං කපේනානං භික්කුනං සුභා සො භික්කු අහවි දස්සනං විසො
 ධෙති අරහතනඵලෙ පතිට්ඨිතො දස්සන විසුද්ධිකං නිබ්බාණං සව්ජ්
 ඤාති විහරිණාමිති තං භික්කුං උපසංඝකමිති එවං පුච්ඡි. සො එස්සා
 යතතකමට්ඨානිකො ජනනං එස්සායතනානං වසෙන රුපාරුපධමෙව
 පරිග්ගහෙති අරහතතං පතො. එත්ථති පුරිමාති පඤ්ච ආයතනානි
 රුපං මනායතනං අරුපං ඉති සො අත්තනා අබිගතමග්ගමෙව කපේසි.

අසනතුට්ඨොති පදෙස සංඛාරෙසු ධ්වං කපිතතො අසනතුට්ඨො.
 එවං කිරණ අහොසි. අයං පදෙසසංඛාරෙසු ධ්වං කපේසි. සත්තා
 නුඛො පදෙසසංඛාරෙසු ධ්වං දස්සනවිසුද්ධිකං නිබ්බාණං පාපුණී
 තුනති. තතො තං පුච්ඡි. ආවුසො තිං යෙව නුඛො ඉමං දස්සන
 විසුද්ධිකං නිබ්බාණං ජානාසි. උදුහු අඤ්ඤාපි ජානතො අපීති.
 අත්ථාවුසො අසුකවිහාරෙසු අසුකතේරෙ නාමාති සො තවි උප
 සංඝකමිති පුච්ඡි එතෙනුපායෙන අඤ්ඤාමි අඤ්ඤාමිති එත්ථවදුගියො
 පඤ්චකඛකිතවට්ඨානිකො රුපකඛකිවසෙන රුපං සෙසකඛකි
 වසෙන නාමනති නාමරුපං වචන්තෙති අනුක්කමෙන අරහතතං
 පතො තස්මා ඡොපි අත්තනා අබිගතමග්ගමෙව කපේසි. අයං පන
 ඉමෙයං අඤ්ඤාමි අඤ්ඤාමි සමෙති පඨමෙන සපදෙසසංඛාරෙසු ධ්වං
 කපිතං ඉමිනා. නිපදෙදෙසසුති අසනතුට්ඨො හුභා තපේව තං
 පුච්ඡිති පක්කාමි. තතිසො මහාගුහකමට්ඨානිකො වත්තාරි මහා
 ගුහාති සංඛිප්පතොව විත්ථාරතොපි පරිග්ගහෙති අරහතතං පතො

තසමා අයමපි අත්තනා අභිගතං මිත්තමෙව කපෙයි. අයං පන ඉමෙසං අඤ්ඤමඤ්ඤං න සමෙති පඨමෙන සත්තදෙසසංඛාරෙසු ධර්මා කපිතං දුභිසෙත නිප්පදෙසෙසු තඤ්ඤෙන අභිප්පදෙසෙසුති අසනතුමො ඥාණා තපෙව නං පුච්ඡිත්වා පකාමි. චතුසො තෙභුමිකාවමධා තිසො තස්ස කිර සමප්පට්ඨතා යාතුසො අසෙසුං. නන්තං සරීරං චලිතත්තං කමමධානාතිපිස්ස සංඛාතොව සප්පායාති අනිතාමා සංඛාරාසංඛාතාති අනාගතා පච්චුප්පත්තාමා කාමාවච්චරා රුපාවච්චරා අරුපාවච්චරා සංඛෙව සප්පායාව අසප්පායකමමධානං නාම තත්ථි කාලෙසුති පුරෝගත්තාමා හොතු පථරාගත්තාමා පඨමයාමාදහොමා අසප්පායො කාලොව නත්ති යො නාම භාරිභුමිමිතිණ්ණො මහාගජී ගජෙත ගහෙතඛං ගජෙතොව ලුඤ්චිත්වා ගණායා පාදෙති පහරිත්වා ගහෙතඛං පහරිත්වා ගණායා ඵලමෙව සකලංගභුමිකාමමෙව කලාපගහණෙන ගයොත්වා සමමසන්නා අරුත්තං පන්නො තසමා ඵසොපි අත්තනා අභිගතොසෙව කපෙයි අයං පන ඉමෙසං අඤ්ඤමඤ්ඤං න සමෙති පඨමෙන සත්තදෙසසංඛාරෙසු ධර්මා කපිතං දුභිසෙත නිප්පදෙසෙසු පුන භාග්ගෙන සත්තදෙසෙසු චතුසො නිප්පදෙසෙසුයොති අසනතුමො ඥාණා තපෙව නං පුච්ඡිත්වා කිං බුඛො ආදිසො ඉදං දස්සනවිසුද්ධිකා නිසංඝො භුමොති අත්ත නොව ඔමමතාය ඤාණං උද්භු තොනවි මො අසනානාති ආරාසා මයං කිං ජානාම අපි පන සදෙවසො ද්වෙසො සමොසංඛුද්ධො තං නිස්සායෙතං අපොති ඤාණාති. සො විජනාසි. ඉමෙ නිඤ්ඤං යො අත්තාසං ගහොත්වා කපෙත්වා න සංඝොපාති අයමපි සංඛෙසුසු බුද්ධිමෙව පුච්ඡිත්වා තික්කසංඛා පච්චිස්සාති යෙන ගගො පොත්ත ප සිකමි. ගගො තස්ස චන්තං සුත්වා යෙති ජො පඤ්ඤා කපිතා තෙ චන්තාදෙසි ධිණ්ණො සුචාරතා තෙති නං පන අත්තනො අකිංචලතාය තං න සලලසෙවසිති න ඵලං විගෙසෙයි. කාරකතාමං පතස්ස ඤාණා අත්තගවෙසො ඵසමමධෙසනාය ඵලං නං බුද්ධිං පෙය්මාමිති කිංසුකොපමං ආගරි. තත්ථ භූතං චජ්ඣං කාමා ඵමමත්තො විහාවෙතඤ්ඤා.

ඵකමිං කිර මහාතගරෙ ඵනො සංඛෙසුසුධෙරෙ බ්‍රාහ්මණ වෙරෙස්ස පණ්ණිනො පච්චසති අපෙකො නගරස්ස පාචිනචාරගාම වාසි පණ්ණිනෙති පුරිසො තස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා තං චජ්ඣො අධාසි. වෙරෙස්සපණ්ණිනො තෙත සද්ධිං සමෙමාදිත්වා නොනත්තො ආගතොසි ගදුමුඛාති පුච්ඡි. රෙගෙතමති අග්ග උපද්ධතො හෙසරෙස්ස මෙ කපෙතිති තෙතති හො ගච්ඡි කිංසුකරුකං චිජ්ඣො සොසෙත්වා කිංපෙත්වා තස්ස බාදෙතං ගහෙත්වා ඉමිතාම ඉමිතාම හෙසරෙස්ස යොරෙත්වා අරිධං තමා පිටි. ඵාසුකං තෙ ගපිස්සතිති. සො තථා කාමා නිදෙහො චලවා පාසාදිසො ජාතො. අඨඤ්ඤා දක්ඛිණචාරගාමවාසි පුරිසො තෙතෙව රෙගෙත ආතුරෙ අසුකො කිර හෙසරෙස්ස තමා අරෙහො ජාතොති සුත්වා තං උපසංඛමාමිති පුච්ඡි. තෙත තෙ සම ඵාසුකං

ජාතනති කිංසුකාරිවෙධන නාම ගව්‍ය් කිමපි කරෙහිති සොපි තථා කඛා තාදිසොව ජාතො අථසුඤ්ඤ පච්ඡිමචාරගාමවාසී-පෙ-උත්තරචාර ගාමවාසී පුරිසො තෙනෙව රෙගෙන ආතුරෙ අසුකො කිර හෙසජ්ජං කඛා අරෙගො ජාතොති උපසඛකමිතා පුච්ඡි කෙන තෙ සමම ඵාසුකං ජාතනති, කිංසුකාරිවෙධන නාම ගව්‍ය් කිමපි කරෙහිති සොපි තථා කඛා තාදිසොව ජාතො අථසුඤ්ඤ පච්චිත්තතවාසී අදිට්ඨපබ්බ කිංසුකො එකො පුරිසො තෙනෙව රෙගෙන ආතුරෙ විරු තාජි තාභී හෙසජ්ජාති කඛා රෙගෙ අවුපසමමානෙ අසුකො කිර තගරස්ස පාචිතචාරගාමවාසී පුරිසො හෙසජ්ජං කඛා අරෙගො ජාතොති සුත්වා ගව්ජාමගමපි තෙන කතහෙසජ්ජං කරිස්සාමිති දණ්ඩමොලබ්බා අනු පුබ්බෙන තස්ස සන්තිතං නැග්වා කෙන තෙ සමම ඵාසුකං ජාතනති පුච්ඡි. කිංසුකාරිවෙධන සමමාති කිදිසො පත හො කිංසුකොති කිංසිතගාමෙ ඕතජ්ඣාමුපුතො විශාති ඉති සො පුරිසො අතතනා දිට්ඨාකාරෙනෙව කිංසුකං ආවිසාමි තෙනති දිට්ඨාකාලෙ නි සුපො පතිතපටෙනො බාණ්ණිකාලෙ දිට්ඨතො තාදිසොව අනොසි සො පත පුරිසො සුගමසිගලිකතො අයං කිංසිතගාමෙ කිංසිපුතො විශාති ආග අමඛගලමෙවා එතස්මිං හි මෙ හෙසජ්ජ කතෙපි රෙගො ආ ථුප සමිස්සතිති තස්ස වෙග්ගාකරණෙන අසනතුටෙධා තං පුච්ඡි කිං නුබො හො තිසුඤ්ඤව කිංසුකං ජාතාසි. උදුහු අසුඤ්ඤ අජභීති. අජි හො දකඛිණචාරගාමෙ අසුකො නාමාති සො තං උපසඛකමිතා පුච්ඡි සමාසසුපටිකතාලෙ දිට්ඨතො අතතනො දස්සනානුරූපෙන ලොගිත තො කිංසුකොති ආග. සො අයං පුරිමෙති විරුද්ධං ආග. නාළකො ාලාගිතකතො සුවිදුරදුරෙති තස්සපි වෙග්ගාකරණෙන අසනතුටෙධා අජභී පත හො අසුඤ්ඤපි කොපි කිංසුකදස්සාපී යෙන කිංසුකො දිට්ඨපුබ්බොති පජ්ජතා අජභී පච්ඡිමචාරගාමෙ අසුකො නාමාති වුත්තෙත තමපි උපසඛකමිතා පුච්ඡි. සමාසසුපටිකතාලෙ දිට්ඨතො අතතනො දස්සනානුරූපෙන ඔවිරකජාතො ආදිණ්ණසිපාටිකොති ආග. එලිකාලසමිං හි කිංසුකො ඔලච්චමානවිරතො විස අබො මුඛං කඛා ගතිත අසිකොසො විශව සිරිසරුකෙධාපිය ව ලමමාන එලො යොති සො අයං පුරිමෙති විරුද්ධං ආග. න සකකා ඉමස්ස වචනං ගහෙතුන්ති තස්සාපි වෙග්ගාකරණෙන අසනතුටෙධා අජභී පත හො අසුඤ්ඤපි කොපි කිංසුකදස්සාපී යෙන කිංසුකො දිට්ඨපුබ්බොති පුච්ඡිතා අජභී උත්තරචාරගාමෙ අසුකො නාමාති වුත්තෙත තමපි උපසඛකමිතා පුච්ඡි. සො අස්ස සංඤ්ඤාපතතකාලෙ දිට්ඨතො අතතනො දස්සනානුරූපෙන බහලපතතපලාසො සන්දර්ඡායොති ආග. සන්දර්ඡායො නාම සංඤ්ඤා දිට්ඨච්ඡායොව සො අයං පුරිමෙති විරුද්ධං ආග න සකකා ඉමස්ස වචනං ගහෙතුන්ති තස්සාපි වෙග්ගාකරණෙන අසනතුටෙධා තං ආග. කිං නුබො හො තුමෙත අතතනොව බමමාය කිංසුකං ජාතාථ උදුහු තෙනපි වෙව අකකාතොති. කිං හො මං ජාතාම අජභී පත මහානගරස්ස

මෙකීම් අවශ්‍යතා අවර්ධනය වෙත්පණ්ණියො තා නිසාග අවශ්‍යතා
 කුතුහලය, තෙතනි අතවි අවර්ධනයේව උපසංහිතමිති නිසාගවිතා
 හවිතාමිති තසා සතනිකා උපසංහිතමිති තා වජ්ජිතා අවර්ධනි.
 වෙත්පණ්ණියො තෙත සද්ධිං සමමධිදිතා කෙතනෙතන ආගතොසි
 හදුමිතා පුච්ඡි. රුකතෙතනි අග්‍ය උපද්දතො හෙසත්මෙතා
 කපෙතිති. තෙතනි හො ගජ්ඣ සිංසුකරුකං ජිජ්ජිතා තොගෙතා
 ක්‍රියාපෙතා තසා බාගෙදකං ගතොති ඉමිතා ව ඉමිතා ව හෙසත්මෙතන
 ගොපෙතා අර්ධං කතා පිච එතෙතන තෙ එසුකං හවිතානිති.
 ගො තථා කතා නිකේශො බලවා පාසාදිකො ජාතො. තත්ථ මිතා
 නගරං වීඨ නිබ්බාණනගරං දධිබ්බං. වෙත්පණ්ණියො වීඨ හමිතා
 සමුද්දො. වුත්තමිති වෙතං— “භික්ෂුකොසා සලුකතොති මො
 සුත්තකවතතතථාගතසොතං අසිච්චනං අරහතො තමාසමුද්ධාසා”ති.
 වතුසු මාරුතමෙසු වතොගෙද වෙත්පණ්ණියො වීඨ වතොගෙද
 දසානවිසුද්ධිපතනා බිණ්ණසවා පච්චනතවාසි පඤ්ච පුරිකො වීඨ පඤ්ඤා
 පුච්ඡතො භික්ෂු පච්චනතවාසිතො වතුනං. වෙත්පණ්ණියො කතං
 කතං අසනතුධිසා අවර්ධනයේව උපසංහිතමිති පුච්ඡනකාලො වීඨ
 ඉමිතා භික්ෂුතො වතුනං දසානවිසුද්ධිපතනානං බිණ්ණසවානං
 කතං අසනතුධිසා සතාරං උපසංහිතමිති පුච්ඡනකාලො.

යථා යථා අධිමුත්තානිතානි ගෙත ගෙනාකාරෙන අධිමුත්තානං.
 දසානං සුමිසුද්ධානි නිබ්බාණදසානං සුච්ඡි විසුද්ධං. යථා යථා
 ගෙතෙති සපුරිසෙති බ්‍රාහ්මණානි තෙත තෙතෙතාකාරෙන තුසාං
 තෙති සපුරිසෙති කපිතං. යථාහි කාලකො සිංසුකොති කපෙතොතා
 න අඤ්ඤා කපෙති. අතතනා දිට්ඨතගෙන සිංසුකමෙව කපෙති.
 එවමෙව ජ්ථංගාගතනවිසෙක දසානවිසුද්ධිපතනාබිණ්ණසවොපි ඉමං
 පඤ්ඤා කපෙතොතා න අඤ්ඤා කපෙති. අතතනා අධිගතමිගෙන
 දසානවිසුද්ධිකා නිබ්බාණමෙව කපෙති. යථා ව ලොගිතකො මිචිරක
 ජාතො බහුපතනපලාසො සිංසුකොති කපෙතොතාපි න අඤ්ඤා
 කපෙති අතතනා දිට්ඨතගෙන සිංසුකමෙව කපෙති එවමෙව පඤ්ඤා
 පාදනකවිසෙක වායුමහාගුතවිසෙක වා තෙගුමිකවිසෙක දසානවිසුද්ධිපතනාබිණ්ණසවා ඉමං
 පඤ්ඤා කපෙතොතා න අඤ්ඤා කපෙති අතතනා අධිගතමිගෙන
 දසානවිසුද්ධිකා නිබ්බාණමෙව කපෙති. තත්ථ යථා කාලකාලෙ සිංසුකදසානවිතො
 තං දසානං ගුතං තච්ඡං න තෙත අඤ්ඤා දිට්ඨං සිංසුකොව දිට්ඨං එවමෙව
 ජ්ථංගාගතනවිසෙක දසානවිසුද්ධිපතනාසාපි බිණ්ණසවිසා දසානං
 ගුතං තච්ඡං න තෙත අඤ්ඤා කපිතං අතතනා අධිගතමිගෙන
 දසානවිසුද්ධිකා නිබ්බාණමෙව කපිතං. යථා ව ලොගිතකාලෙ මිචිර
 රකජාතකාලෙ බහුපතනපලාසකාලෙ සිංසුකදසානවිතොපි තං
 දසානං ගුතං තච්ඡං න තෙත අඤ්ඤා කපිතං සිංසුකොව දිට්ඨං
 එවමෙව පඤ්ඤාපාදනකවිසෙක වායුමහාගුතවිසෙක තෙගුමික

බම්මවසෙන දණ්ණනවසුද්ධිපාත්තකොපි ඕණ්ඩවණ්ණ දණ්ණනං භුක්තවත්තං න තෙන අඤ්ඤා කපිතං අත්තනා අභිගතමග්ගෙන දණ්ණනවසුද්ධිතං තිබ්බොණ්ණමෙව කපිතං.

සෙය්‍යාථාපි හිත්තු රඤ්ඤා පච්චනතිමං නගරනති කසමා ඉදං ආරඬං. සචෙ තෙන හිත්තුතා තං සලුකඛිතං අථණ්ණ බම්මදෙසනත්තං ආරඬං. සචෙ න සලුකඛිතං අථණ්ණ ඉමිතා නගරෙපමෙවන තණ්ණෙව වජ්ඣණ්ණ දීපනත්තං ආවිභාවනත්තං ආරඬං. තත්තං සමා මජ්ඣිමිපදෙසෙන න නගරණ්ණ පාකාරදීති පිරුති වා හොනති දුබ්බලාති වා සබ්බසො වා පන මා හොනතු වොරුසංකා න හොති තසමා තං අගහෙති; පච්චනතිමං නගරනති ආග. දුග්ගනති පිරං. පාකාරණොරණනති පිරපාකාරඤ්ඤෙව පිරතොරණඤ්ඤෙ. තොරණාති තාම පුරිපුබ්බොධාති නගරණ්ණ අලුකාරත්තං කරියනති වරතිවාරණ්ණාතිපි හොනතියෙව. අථවා තොරණනති පිට්ඨසඬ්ඛාවණ්ණතං තාමං පිරපිට්ඨසඬ්ඛාවනතිපි අත්තො. ජ මාරනති නගරවාරං තාම එකමපි හොති වෙපි සතමපි සකණ්ණමපි ඉධ පන සත්තං ඡවාරිතං නගරං දණ්ණෙනො ඵවමාන. පණ්ණිගොති පණ්ණිවෙවන සමනතාගතො. මානෙතොති වෙය්‍යතතියෙන සමනතාගතො විසදඤ්ඤාණො මෙධාපිති යානුප්පතතිතපඤ්ඤාසඬ්ඛාතාය මෙධාය සමනතාගතො. සුරප්ඵමාසදිශායාති ආදිඵති භුතමත්තං කතො ඵවමත්තො වෙදිතබ්බො.

සමිදො කිර මහානගරෙ සහතරතනසමපනො රුජා වක්කවතති රජ්ජං අනුසාසති තණ්ණතං න පච්චනතනගරං රුජසුත්තවිරහිතං. අථ පුරිසා අගනති; අමහාකං දෙව නගරෙ ආසුත්තකො නති දෙගි තො කිඤ්ඤි ආසුත්තකතති ආහංසු. රුජා එකං පුත්තං දතො ගච්ඡං එතං ආදය තත්තං අභිසිඤ්ඤිතො විනිව්ජ්ජයමානාදීති කතො වසථාති. තෙ තථා අහංසු. රුජපුත්තො පාපමිත්තසංසඤ්ඤන කතිපා තච්චයෙන සුරසොණො සුතො සබ්බොති විනිව්ජ්ජයමානාදීති ගරිතො නගරමජ්ඣෙක ධුතෙතති පරිවාරිතො සුරං පිවනොතො නවමිතොදරිතියාපිතිතාමෙති. අථ රඤ්ඤා ආගනති; ආරෙවමිංසු.

රුජා එකං පණ්ණිතං අමමං ආණ්ඩපෙසි. ගච්ඡ කුමාරං ඔවදිතො විනිව්ජ්ජයමානාදීති කාරෙතො පුත අභිසෙකං කතො එහිති. න සකසා දෙව කුමාරං ඔවදිතුං වණ්ණො කුමාරෙ සාතෙය්‍යාපි මනති. අපෙකං බලුකමපනං යොධං ආණ්ඩපෙසි තිං ඉමිතා සද්ධිං ගතො; සචෙ සො ඕවාදෙ න තිට්ඨති සිසමණ්ණ ජිකුහිති. ඉති සො අමමෙවා යොධොවාති ඉදං සිසං දුතසුගං තත්තං ගතො; දෙවාරිකං පුච්ඡි. කකං හො නගරණ්ණ සාමි කුමාරෙති. එස මජ්ඣෙක සිඬ්ඛාවක සුරං පිවනොතො ධුතතපරිවාරිතො හිතාදිරිං අනුගොනොතො තිසිනොති.

අථ තං දුතසුගං ගතො; අමමෙවා තාමෙත්තං සාමි විනිව්ජ්ජයමානාදීති කිර කාරෙතො සාධුකං රජ්ජමනුසාසාසිති ආග. කුමාරෙ අනුගොනොතො විස නිසිදි. අථ තං යොධො සිසෙ ගතො; සචෙ

අගමි අවධිබසු සමනතාගතතතා ඊදිසො යෙවති කතා යථාමයෙතාති
 වුනෙතා. ඉදං තාවෙත් ඛමමදෙසනත්ං ආභතාය උපමාය සංසදුතං.
 තසෙවත්තං පාකටකරණත්ං ආභතපසෙක පන ඉදං සංසදුතං.
 එත් හි ඡ වාරුපමා ඡ එසොයතතවසෙන දය්හනවිසුද්ධිපතතං
 ඛිණංසවං දසෙතාං ආභතා නගරසාමිඋපමා පඤ්චකකිකවසෙන
 සිංසාටකුපමා වාතුමමහාභුතවසෙන නගරුපමා තෙභුමිකඛමමවසෙන
 දය්හනවිසුද්ධිපතතං ඛිණංසවං දසෙතාං ආභතා. සකෙඛපතො
 පතිමසමි. සුතෙත වතුසච්චමෙව කපිතං සකලොනපි හි නගර
 සමායරෙන දුක්ඛසච්චමෙව කපිතං යථාභුතවවතෙන නිරෙඛසච්චං.
 යථාගතමයෙතා මහසච්චං. දුක්ඛස්ස පන පහාපිනා තණ්හා සමුදය
 සච්චං. දෙසනාපරිශොසානෙ පඤ්ඤාපුච්ඡනො හිතඛා සොතාපතතිඵලෙ
 පතිට්ඨිතොති.

84. 3. 9.

තවමෙ-සසා කසකපි හිකඛුමෙව හිකඛුස්ස වා හිකඛුණ්ණිකා වාහි
 ඉදං සත්ථා යථා තාම මහාකුටුඛිකො මගනතං කසිනාමං කතා
 තිප්ථනතසෙසො සරවාරෙ මණ්ඩපං කතා උභතොසසිසස්ස දුතං
 පවිනෙතයා. කිඤ්චාපි තෙන උභතොසසිසස්ස දුතං පතිට්ඨාපිතං චිත්ත
 පන පරිසාසු සනතපටිතාසු සෙසජ්ඣාපි සනතපටිතාසෙව එවමෙව
 ගගවා සමිබ්බාති වතතාරි අසකෙඛයාති පාරමිසො පුරෙත්වා
 බොධිමණ්ඩ සබ්බඤ්ඤාතඤ්ඤං අබිගතවා පටිතතිතවරඛමමවසකා
 ජෙතවතමහාපිතාරෙ තිසිනො හිකඛුපරිසාසෙව හිකඛුණ්ණිපරි
 සාසව ඛමමයාගං යජනො විණොපමසුතං ආරහි තං පතෙතං
 කිඤ්චාපි වෙ පරිසා සකියාය ආරඬං වතුනතමපි පන පරිසානං
 අවාරිතං තසා සබ්බෙහි සොතබ්බඤ්චව සද්ධාතබ්බඤ්ච පරිශො
 සාගිතා පතස්ස අත්ථරසො විජ්ජිතබ්බාති.

තත්ථ-ජ්ඤොති ආදිසු ඡඤො තාම පුබ්බුපතතිකා දුබ්බලතණ්හා
 සො රජෙජ්ඣං ත සකෙකාති. අපරාපරං උපපර්මානා පන බලව
 තණ්හා රුසො තාම සො රජෙජ්ඣං සකෙකාති. දණ්ඩාදුතාදීති කාතුං
 අසමිත්ථා පුබ්බුපතතිකො දුබ්බල සොමො දෙසො තාම තාති භාතුං
 සමිත්ථා අපරාපරුපතතිකො බලවසොමො පරිසං තාම. මොගො පන
 මොගතපමොගතවසෙන උපතතං අඤ්ඤාණං. එවමෙත්ථ පඤ්චගිපි
 පදෙහි තිණි අභුසලමුලාති ගහිතාති තෙසු ගහිතෙසු සබ්බෙපි තං
 මුලකා කිලෙසා ගහිතා නොනති. ඡඤො රුසොති පදවසෙත අවධිලොභ
 සහගත විතතුපාදාද දෙසො පරිසතති පදවසෙත වෙ දෙමතස්සසහගත
 විතතුපාදාද මොගපදෙතලොභදෙසරහිතා වෙ උඬාටවටිවිකිච්ඡාසහ
 ගතවිතතුපාදාද ගහිතාති එවං සබ්බෙපි වාදස විතතුපාදාද දක්ඛිනාව
 නොනති. සහසොති කිලෙසවොරාතං තිවාසට්ඨානතතා සහසො.
 යසාමිගසොති වට්ඨිකිතාදීතං කාරණතතා සපට්ඨිතසො. සකඤ්ඤා
 නොති රුහාදීහි සහණිකො. සහණිකොති රුහගතණාදීහි අගහණො.

උමුසෙයොයි ඉදවලොකං වා මුහුග්ගලොකං වා තිබ්බාණං වා
 උච්ඡන්තං අමෙග්ගං. කුමුසෙයොයි කුච්ඡිතජෙගුච්ඡාග්ගං තමම
 එකපදිකමෙග්ගං විය අපායසම්පාදකතං කුමුසෙයො. දුභිතිසොයි
 එතථ ඉතිතීති ඉරියතං. දුක්ඛං ඉතිති එතථාති දුභිතිසො යෙමිං හි
 මෙග්ගං මුලුඵලාදිබාදනීයං වා සංගතීයං වා තත්ති තෙමිං ඉරියතං
 දුක්ඛං නොනති ත සක්කං තං පටිපජ්ජිතා, ඉච්ඡිතාධිකං ගතං
 නිලෙසමෙග්ගං පටිපජ්ජිතා ත සක්කං සම්පන්නාහං ගතං
 නිලෙසමෙග්ගං දුභිතිසොයි චූළතං. ඕතිතිසොයි පි පාසං.
 එසෙවතෙයං අසසප්පරිසෙසමෙයොයි නොකාලිකාදීති අසප්පරිසෙසි
 යෙවිසො. කමො විතං නිවාරණෙති තෙති චක්ඛුපිංසෙසෙයොති
 රූපෙති තං ඡක්ඛුච්චෙසන පටිතං විතං අසුභාවජ්ජනාදීති උපායෙති
 නිවාරණෙ චක්ඛුච්චාරෙමිං හි ඉධාරම්මෙණ රුසෙ උපනෙත අසුභං
 ආචර්නනං විතං නිවතති අනිකාරම්මෙණ ඉදං උපනෙත
 මෙතෙතො ආචර්නනං විතං නිවතති මුහුර්තං රම්මෙණ
 මොගෙ උපනෙත උදෙසපටිප්පච්ඡං ගරුභං ආචර්නනං විතං
 නිවතති. එවං අසක්කංනෙතන පත සඤ්චි මහනතං ධම්මං
 සාක්ඛංතං සබ්බං සුපටිපජ්ජනාදි ආචර්නනං සඤ්චි මහනතං
 පටිපජ්ජනං විතං නිවතති. තෙන චුක්ඛං—අසුභාවජ්ජනාදීති
 උපායෙති නිවාරණෙති.

කිවිම්බානි කිවිම්බානෙ උපානනසංඝං. සමපනිනානි පරිපුණ්ණං.
 සුතියත්තං. කිවිම්බාදෙති සංඝං. බාදනො. එමිමෙමි භොති එත්ත
 සමපනනං කිවිම්. විය පඤ්ඤාමයුණං දුට්ඨබ්බා. කිවිම්බාදෙ භොතෙණ
 විය කුට්ඨිනං. කිවිම්බරක්ඛං පමාදකාලො විය හික්ඛුනො ඡත්ථ වාජරසු
 සතිං. පතාය වීචරණකාලො කිවිම්බරක්ඛං පමාදමාගමි භොතෙණ
 ගතිනගබ්බං කිවිම්බං බාදිතං සංඝං සාමිනො සංඝං එලානගිගමො.
 විය ඡ වාරරක්ඛිනං සතිං විප්පවාසමාගමි පඤ්ඤාමයුණං.
 අඤ්ඤාදෙනාන විනෙතන කුසලපක්ඛං නාසිතං ගික්ඛුනො
 සාමිඤ්ඤාදිලාසිගමානාමො ඡෙදිතමෙබ්බා. උපපිඤ්ඤානි වීතං.
 සිව්ඤානං අනතරෙ. සුතියගතිනං. ගිගමෙණනානානි නාසං.
 පතිවීජෙන නාසාරජ්ජනෙ සුට්ඨි තිග්ගතිනං කත්වා තිග්ගෙණග්ග.
 දුග්ගෙබ්බානි මුග්ගරසදිසෙන ඵුලදණ්ඩකෙන. එම. භී භොතිනං
 භොතොති එම. භො කිවිම්බරක්ඛං පමාදමිනිග්ග ගමි. ගමි.
 බෙණ කිවිම්. මතරිකුකාමො භොති තමි. තමි. බෙණ එම.
 තිග්ගෙණිනා තාලෙතා මතර්කකන කිවිම්බෙවනගාවං උපතිතො
 භොතො. එමිමෙමි භොති ඉට්ඨි ගමපනනං කිවිම්. විය පඤ්ඤාම
 යුණං දුට්ඨබ්බා. කිවිම්බාදෙ විය කුට්ඨිනං කිවිම්බරක්ඛං අපමොදෙ
 විය ඉමිග්ග හික්ඛුනො ඡත්ථ වාජරසු සතිං අවිග්ගජ්ජනං දුග්ගෙබ්බා.
 විය සුප්පනෙනා භොතං කිවිම්බගිමුබ්බාලො විය විප්පං බිඤ්ඤා.
 සුප්පනාරම්භං ගිමුබ්බාලො දුග්ගෙබ්බා තාලනං විය අනම්භගිගමෙදි

දුතආදිත්තාසිවිසුපමඅනාගතභයාදිසු සුදොහසු තං තං සුත්තං ආචර්ණිං විතතුපාදංසු පුට්ඨතාරමමණතො කිවාරෙතො මුල ඝමමධානෙ මතාරණං වෙදිතබ්බං. තෙනාහු පෙරුණා:-

“සුභාසිතං සුභා මනො පසිදති
සමෙති තං පිතිසුඛඤ්ච විතුති,
තස්ස ආරමමණෙ තිව්ඨති මනො
ගොණොව කිව්ඨාදතො දණ්ඩතජ්ජනො”ති.

උදුජ්ජිතනති තජ්ජිතං සුදුජ්ජිතනති සුතජ්ජිතං ජාතං. සුජ්ජිතනති පි අත්තො. උරුසුරුති ඉදංපත නිපාතමත්තමෙව. අජකිඤ්ඤාති ගොවරඅජකිත්තං. සනතිව්ඨනීති ආදිසු පඨමජ්ජානවසෙන සනතිව්ඨනී දුතියජ්ජානවසෙන සනතිසිද්ධති තතියජ්ජානවසෙන එතොදි ගොති චතුර්ථජ්ජානවසෙන සමාධිසති සබ්බමපි එතං පඨමජ්ජානවසෙන වෙදිතබ්බං. එතතාවතා හි සමමාසලිඛෙය්ව සමථානුරක්ඛණං ඉන්ද්‍රියසංවර සීලං තාම කපිතං රසෙඤ්ඤාචාති කස්සවිදෙව පච්චන්තරඤ්ඤා සද්දං සුගණස්සාති පච්චසකාලෙ පබ්බදොව කුසලෙන විණාවාදකොත වාදීය මානාය මධුරසද්දං සුභෙය්ස රජනිගොති ආදිසු විතතං රජෙත්තිති රජනීයො. කාමෙතබ්බතාය ඝමනිගො. විතතං මදයතීති මදනිගො. විතතං මුච්ඡිතං විය කරණතො මුච්ඡනිගො. ආබන්ධිතා විය ගහණතො බන්ධනීති බන්ධනිගො. අලං මෙ ගොති විණාය සණ්ඨාතං දිස්සා තං අතිව්ජ්ජෙනා ඵමමාහ. උපධාරගණති වෙධිතො. ගොණනති චතුරස්ස සාරදණ්ඩකං. ගොණං විණනති සො රුජා ආහරථ තං විණං අහමස්සා සද්දං පසසිස්සාමිති තං විණං ගහෙය්වා. දසබ්බා ආදිසු පඨමං තාව දසබ්බා ථාලෙය්ස. අථස්සා සද්දං අපස්සනෙනා සත්තබ්බා ථාලෙය්ස. තථාපි අපස්සනෙනා සකලිකං සකලිකං කරෙය්ස. තථාපි අපස්සනෙනා සකලිකා කායිකසනාති සද්දෙ පත නික්ඛමිත්වා පලාසිස්සති තදා නං පසසිස්සාමිති අහනිතා දහෙය්ස. තථාපි අපස්සනෙනා සලලසුකාති මසිදුණණාති වාතෙන ගවිස්සනති නික්ඛමිත්වා සාරබ්බද්දං විය පාද මුලෙ පතිස්සති තදා නං පසසිස්සාමිති මහාවාතෙ වා මසුතෙය්ස තථාපි අපස්සනෙනා මසිදුණණාති යථොදකං ගමිස්සනති සද්දෙ පත වාරං ගච්ඡනෙනා පුරිසොවිග නික්ඛමිත්වා පතිස්සති තදා නං පසසිස්සාමිති නදිය වා සිඝසොකාය පවාහෙය්ස. එවං චදෙදස්සාති සබ්බෙහි විමෙහි අපස්සනෙනා තෙ මහුසෙය්ස ඵමං වදෙය්ස. අසනී ඝිණිගොති අසනී කිර අයං විණා. ලාමිකාති අත්තො. අසනීති ලාමිකාධිවචනමෙතං. යථාහ.

“අසා ලොකිජ්ජියො තාම වෙලාතාසං න විජ්ජති,
සාරඤ්ඤා ච පහබ්බා ච සිති සබ්බගසො යථා”ති.

යථෙව යංකිඤ්ඤි විණානාමාති න කෙවලඤ්ඤි විණායෙව ලාමිකා. යථෙව අයං විණායෙව ලාමිකා. යථෙවස්ස අයං විණා තාම ඵමං යං කිඤ්ඤි අඤ්ඤාමපි තතතිබ්බං සබ්බං තං ලාමිකමෙවොති අත්තො. එම

මෙමයම්බානි එත් වීණා විය පසුවකකිකා දැක්වීමි. රජාවිය ගොතා වුවරෙ. යථා සො රජා තං වීණං දසයා ඵාලනතො පට්ඨාය විවිතතො සඤ්ඤා අදිසා වීණාය අනුචිතො හොති එවං ගොතාවුවරෙ පසුවකකිකි සමමසනො අනන්ති වා මමනති වා ගහගතබ්බං අපය්‍යතො ඛණ්ඩි අනුචිතො හොති තෙනං තං ඛණ්ඩමසනං දසොතො රූපං සමගෙහසති යාවතා රූපය්‍ය ගතීති ආදිමං.

තත්-සමහොතසනිති පරිගෙසති යාවතා රූපය්‍ය ගතීති යනතො රූපය්‍ය ගති තත් නතීති ගතීගති සඤ්ඤාතිගති සලකකණ්ණගති විභවගති හෙදගතිති පසුවවිධා නොනති. තත් ඉදං රූපං නාම ගොතා අවිච්චරියනං කණ්ඩා උපරි අකණ්ඩිමි. බ්‍රහ්මලොකං අනො කණ්ඩා එත්තතරෙ සංසරති වතාති අයංගතිගති නාම අයං පත කාසො තෙව පද්මගබ්බො න ප්‍රමාදරිකාප්‍රපාලාදිසු සඤ්ඤායති ආමාසයපකතා සංයානං පත අනාමර ඛණ්ඩකාපර දුක්ඛාපවනවිච්චරිතෙ පරම ජෙගුවෙර් මනාසෙ යුතිපට්ඨාදිසු කිම් විය සඤ්ඤායති අයං රූපය්‍ය සඤ්ඤාතිගතිනාම දුට්ඨං පත රූපය්‍ය ලකකණ්ණං රූපානිති බො භික්ඛවෙ රූපනස් එවං වුත්තං රූපතසංඛාතං පට්ඨතලකකණ්ණඤ්ඤා අතිවිධාදිගෙදං සාදකදලකකණ්ණඤ්ඤා අයංගති සලකකණ්ණගති නාම.

“ගති මිගානං පටතං ආකාසො පකසිණං ගති,
විභවො ගති ධම්මානං තිබ්බාණං අරහතො ගති”ති.

එවං වුත්තො රූපය්‍ය අභාවො විභවගති නාම. ගො පතය්‍ය හෙදෙද අයං හෙදගති නාම වේදනාදිසුපි එසෙවනගො. තෙවලං හෙත්ථ උපරි යාව භවතො තෙසං සඤ්ඤාතිගති සලකකණ්ණගති යඤ්ඤා වේද සිතසඤ්ඤාතනඅතිසංඛරණවිජානතවසෙත පට්ඨතලකකණ්ණං වේදි තබ්බං කම්පි තය්‍ය න හොතීති යදෙතං රූපාදිසු අනන්ති වා මමනති වා අසමිති වා එවං තිද්ධිමි. දිට්ඨිතණ්ණාමානගාගතයං තං ඩිණ්ණසව්‍යං න හොතීති යථානුසංගි නාම සුත්තං. තෙන වුත්තං මහාදෙව්ඛාසයා:-

“ආදිමි සිලං කපිතං මපෙක සමාගි සාවතා,
පරිගොසානෙ ටි තිබ්බාණං එසා වීඤ්ඤාපමා කතා”ති.

84. 8. 10.

දසමෙ-අරුණෙනොති වණ්හරිරෙ. තෙසංගෙව අරුතං පකතතො පකතගතො සරවණ්ණාති කණ්ඩකවණ්ණං. එවමෙමයම්බානි අරුතතො පුරිසො විය දුගසිලපුගලො වේදිතබ්බං. තය්‍ය කුසකණ්ඩකෙති විභික්ඛ සරපතෙතති ව අසිඛාරූපමෙති විලිඛිතගතය්‍ය භිගොසාසො මතයාය දුක්ඛදෙමතය්‍යං විය තත් තය්‍ය සමුගව්‍යාපිති අයං සො ඉමෙසඤ්ඤා කමිතං කාරකොති වුවිමිතය්‍ය උපපජ්ජනදුක්ඛං වේදිතබ්බං. ලහති මනසාරනති ලහති වොදකං. එමං කාරිති එවරූපානං ටෙජ්ජකමදුතකමිතාදිතං කාරකං. එමං සමාමාගෙති

තිවිධයොවරුදිවසෙන එවරුපයොවරෙ. අසුප්‍රියාමනණ්‍යොති
 අසුභ්‍රවෙතින අසුපි. ගාමවාසිනං විජ්ඣනට්ඨෙන කණ්‍යොති ගාම
 කණ්‍යොති. පක්ඛිනාති හත්‍යොණ්‍යොතිකකුණං. බය්‍යප්‍රජයාති
 විශ්‍යප්‍රජයා. ආවිසෙසස්සනාති ආකසෙසස්සං. පටෙක්ඛාමිති පටි
 සිසාමි. ආකාශං ඛෙය්‍යාමිති ආකාශං උපපතියාමි. එතෙසු පන අති
 හොගෙති මණ්ඩලං බන්ධිතා සුපියාමිති වමමිකං පවිසිතුකාමො හොති.
 සුංසුමාරෙදුරෙ බිලං පවිසිතා නිපජ්ජියාමිති උදකං පවිසිතුකාමො
 හොති පක්ඛි අජවාකාසෙ සුඛං විවරියාමිති ආකාශං බෙතුකාමො
 කුකකුරෙ උභ්‍යන්තරානෙ ඡාරිතං විසුතිතා උසුමං ගණනෙනා
 නිපජ්ජියාමිති ගාමං පවිසිතුකාමො හොති සිගාලො මනුස්සමංසං
 බාදිතා පිට්ඨිං පසාරෙතා සසියාමිති ආමකසුසානං පවිසිතුකාමො
 හොති මකකටො උච්චෙ රුකෙබ අභිරුතිතා දිසාදිසං පක්ඛිජ්ජියාමිති
 පටිපාං පවිසිතුකාමො හොති අනුමිධාසෙස්සනාති අනුගප්‍රජයස්සං. අනු
 මිධසෙස්සනාති පාසො. අනුමිධානං ආපජ්ජියස්සනාති අපෙඨා. යත්‍ය්‍ය
 යාති තපෙඨ ගටෙජ්ජියස්සනාති චුරතං හොති.

එමගෙමාති එත්‍ය්‍ය ජපාණකා විස ජ ආගතනාති දට්ඨබ්බාති. දලු
 රජ්ජු විස තණකා මජ්ඣෙකි තනාති විස අවිජ්ජා යසමි. යසමි. වාරෙ
 ආරම්මණං බලවං හොති තං තං ආගතනං තසමි. තසමි. ආරම්මණෙ
 ආවිසෙසති ඉමං පන උපමං භගවා සරික්කසෙකනවා ආගරෙය්‍ය. ආගතනා
 නං වා තානතතදස්සනවසෙන. නත්‍ය්‍ය සරික්කසෙකන තාව පිසුං අපපණා
 තිව්වා. තත්‍ය්‍ය. පාළියසෙසෙදුට්‍ය්‍ය අපටිතා ආගතනානං තානතතදස්සනෙන
 පන අයං අපපණා. අති නාමෙස බති සිත්තසමමට්ඨ ණානෙ තාති
 රමති සසිකාරට්ඨානාතිණ්‍ය්‍යපණ්‍යොගතනවමිකාතිගෙව පන පවිසිතා
 නිපජ්ජනකාලෙ අතිරමති එකග්‍යං ආපජ්ජති එවමෙව චක්ඛුලෙපතං
 විසමජ්ඣාසයං සුසමට්ඨානෙසු සුචණ්ණතිතාදිසු තාතිරමති ඔලො
 කෙතුට්ඨි න ඉට්ඨති රුපවිත්තපුප්ඵලතාදිවිවිතෙසුසෙව පන අතිරමති
 යාදිසෙසුපි ණානෙසු චක්ඛුලති අපපගොනෙන මුඛෙපි විවරිතා ඔලො
 කෙතුකාමො හොති. සුංසුමාරෙපි බති නික්කනෙනා ගගෙනබ්බං න
 පසාති අකම්මි. නිමිලෙතා විවරති. යද්‍ය්‍ය පන බ්‍යාමසතමතතං
 උදකං ඔගාතිතා බිලං පවිසිතා නිපජ්ජනා හොති තද්‍ය්‍ය තස්ස විතතං
 එකග්‍යං හොති සුඛං සුපති එවමෙව සොතමෙපතං. විසමජ්ඣාසයං
 ආකාශසනාතිසිතං කණ්ණජිඤ්ඤපුප්ඵලෙයෙව අජ්ඣාසයං කෙරති.
 කණ්ණජිඤ්ඤවාසොයෙව තස්ස සඤ්ඤප්පණ පට්ටගො හොති. අජවා
 කාසොපි වට්ටතිගෙව අනෙතා ලෙණ්‍යමි. හි සජ්ඣායෙ කසිරමානෙ
 ලෙණ්‍යවජ්ජනං ජිජ්ඣිතා සඤ්ඤව බති නික්කමති වාරවාතපාන
 ජිඤ්ඤන පන නික්කමිතා බාභුපරපරං සට්ටෙනතා ආගතනා
 සොතප්පසාදං සට්ටෙති. අප්‍ය්‍ය තසමි. කාලෙ අසුකං නාම සජ්ඣායනීති
 ලෙණ්‍යවිට්ඨි නිසිතනා ජානනාති එවං සනෙත සමපතතගොවරතා
 හොති කිං පනෙතං සමපතතගොවරනාති. ආම සමපතතගොවරං.

[illegible][illegible]

84. 8. 11.

එකාදසමෙ-සිව්වලාපිති ලාබිනා, සිව්වලපුනෙත්. බාහලි
 ගමානි කාප්ගනා, ජනි බාහලිනි හනෙයුනානි ජනිපුල්ලකාර
 දොසිනෙති පොපෙයුං, ගනනමොනි තෙසු ජසුප්තොසු යවෙ ලාබිනා,

පසිබිබෙනෙ පුරෙකා ආදය ගනෙසු අඤ්ඤා සත්තමො ආගවෙත්ඤා, සුභතතානි අස්සාති යං තත්ථ අවසිට්ඨං අපි සුසප්පාපමත්තමපි තස්ස ගහණත්ථං සුචුත්තරං හතා, එවමෙව ඛොති එත්ථ වාතුමමහාපථො විය ඡ ආයතනාති දට්ඨබ්බාති වාතුමමහාපථෙ තික්ඛිත්තයවකලාපි විය සත්තො ඡ බ්‍යාභබ්බියො විය ඉට්ඨාතිට්ඨමඡ්ඤිත්තවසෙන අට්ඨාරස ආරමමණාති, සත්තමා බ්‍යාභබ්බියවිය භවපත්තා කිලෙසා, යථා වාතුමමහාපථෙ උපිතා යවකලාපි ඡති බ්‍යාභබ්බියති හඤ්ඤති, එවමෙව සත්තා අට්ඨාරසති ආරමමණකණ්ටකෙති ඡසු ආයතනෙසු හඤ්ඤනති යථා සත්තමෙත සුභතතරං හොති, එවං සත්තා භවපත්තකිලෙසෙති සුභතතරං හොනති භවමුලකං දුක්ඛං අනුභවමානා, ඉද්දති තෙසං තං භවපත්තකිලෙසං දසෙය්‍යාං භූතසුබ්බං තික්ඛිමෙති ආදිමාග.

තත්‍ර සුබ්බමං දෙවසභනති භූමිමං සුබ්බමාය දෙවසභාය ආරෙති අනෙථා, බම්මිකා ඛො දෙව්‍යාති බම්මිකා එතෙ දෙව්‍යා නාම, යෙති මාදිසං අසුරගිපතිං ගහෙතා මග්ගං හෙදනමත්තමපි න කතනති සක්ඛාය වදති, අබම්මිකා දෙව්‍යාති අබම්මිකා එතෙ දෙව්‍යා නාම, යෙ මාදිසං අසුරගිපතිං වතගුප්පුත්තරං විය කණ්ඨපඤ්චමෙති බක්ඛිනෙති බක්ඛිනො තිසිදුපෙතති, එවං සුමුමං ඛො තික්ඛිමෙව ටෙවපිත්තිබක්ඛිනනති තං තීර පදුමනාලුසුත්තං විය මකකට්ඨාලසුත්තං විය ව සුමුමං හොති, ඡේද්‍යං පත තෙව වාසියා න එරසුතා සකකා යසමා පත විතෙතතෙව හඤ්ඤායති විතෙතන මුච්චති තසමා ටෙවපිත්තිබක්ඛිනනති චුත්තං, නිනොසුමුමහාරං මාරබක්ඛිනනති කිලෙසබක්ඛිනං පතෙතං තනො සුමුමහාරං තෙව වක්ඛුස්ස ආපාථං ගව්ඡති, න ඉරියාපථං තිවාරෙති, තෙතති බද්ධා සත්තා පඨවීතලෙපි ආකාසෙපි යොජනසතමපි යොජන සහස්සමපි ගව්ඡනතිපි ආගව්ඡනතිපි ථීර්ජමානං පතෙතං ඤ්ඤවෙ ගෙන ථීර්ජති න අඤ්ඤනාති ඤ්ඤමොක්ඛං බක්ඛිනනතිපි චුච්චති, මඤ්ඤමානොති තණ්හාදිට්ඨිමානානං වසෙන බකො මඤ්ඤනෙතා, බද්ධො මාරස්සාති මාරබක්ඛිනෙත බද්ධො, කරණතෙථ වා එතං සාම්චිතං, කිලෙසමාරෙත බද්ධොති අනෙථා, මුත්තනා පාපිමනොති මාරස්සබක්ඛිනෙත මුත්තනා, කරණෙසෙව වා ඉදං සාම්චිතං පාපිමනා කිලෙසබක්ඛිනෙත මුත්තනාති අනෙථා.

රසමිති පදෙන තණ්හාමඤ්ඤිතං චුත්තං, අයමහමසමිති දිට්ඨි මඤ්ඤිතං, හමිස්සනති සස්සතවසෙන දිට්ඨිමඤ්ඤිතමෙව, න හමිස්සනති උචෙත්ථවසෙන, රූපිති ආදීති සස්සතවසෙන පහෙදදීපනාති, කාමොති යසමා මඤ්ඤිතං, ආබාධං අනෙතාදෙසතිකතතතවසෙන රෙණො ටෙව ගණෙති, ව සලඤ්ඤ වත්තා ඉඤ්ඤිතනති ආදීති යසමා ඉමෙති කිලෙසෙති සත්තා ඉඤ්ඤිතති ටෙව එතනති ව පපඤ්චිතා ව හොනති සමග්ගාකාරං පත්තා, තසමා තෙසං ආකාරදස්සත්තත්ථං චුත්තාති, මානගතවාරෙ පත මානස්ස හතං මානගතං මානං වත්තතිති අනෙථා, මානෙයෙව මානගතං ගුප්තං මුත්තගතං විය, තත්ථ අයමිති

ඉදා තණතොස සමප්‍රයානමානවර්ෂයක වූතැන අගමහමත්තී දිවයිනවර්ෂයක. නමුත් දිවයිනසමප්‍රයානතො නාම මානො නැතිවි. ආම නැති මානො පන අපාතිනතො දිවයිනාම නොවි. මානමූලතො දිවයි. සනිංගොතො වූතැන. සෙසං සබ්බජරු උත්තොතමමාවාති.

ආසිවිසවගයා සම්පන්නා.

විනුසයා: පණුරුසලක.

84. 1. 1.

සහගාථාවකගේ පරමේ-සමීච්ඡිතයාගේ උපවාසයේ වං අප
 ණය වා සමාචරිතො. වේදනාව සන්තානීගේ වේදනා දුක්ඛසම්මුත
 පජානාති. වේදනානිකුල සමගමනා තාසංගෙව සමගමං සසුද්දයසම්මු
 ච්ඡෙත පජානාති. සන්ධි වේදනාගේ සන්ධිතා වේදනා නිරුප්පිකාගේ තං
 නිබ්බාණං නිරෝධසම්මුත පජානාති. ඛිංශාමිනිතාගේ තාසංගෙව
 වේදනාතං ඛිංශාමිතං මහං මහසම්මුත පජානාති. නිව්ඤ්ඤා
 පරිනිබ්බුතොගේ නිත්තරේතා සුඤ්ඤා නිලෙසපරිනිබ්බාණෙන පරි
 නිබ්බුතො ඵලමෙත්ථ සුඤ්ඤා සමමසනවාරතා වේදනා කපිතා. ගාථාසු
 චිති පපදගි සමථවිපස්සනා කපිතා සෙසෙති චතුසම්මං කපිතං.
 ඵලමෙත්ථ සම්මසකාගේතො චතුසම්මකම්මපරිවේජජ්ජ වුත්තො.

64. 1. 2.

[illegible]

84. 1. 8.

තනිගේ- අපවිෂ්ටවිෂයකරන සබ්බවි තර්කය ජිවිතයා සමුවේජිවි. වාචනානි සමනෙකුරුනනනි දසවිබ්බි සංගොජතං පරි චිත්තනි තිමුලුමකායි. සමිමාති හෙතුනා කාරකෙකුත, මානාතිසමයාති මිතසන දසනනාතිසමයා පතාණාතිසමයා ව අරහතනමෙකොති නිව්ව විසෙක මාතං පසනති අගමග්ග දග්ගනාතිසමයා හෙත දිවෙයා පත සො තාවපෙදව පයියති දිව්විසෙක දව්සසතනාතං ජිවිතං පිය අගමග්ග පතාණාතිසමයා, අනනමිනාසි දුකඛසාති එවං අරහතන මෙකනන මිතග්ගදිව්විතනා ව පටිනත්තනා ව සෙ ඉමෙ නාගඛතිතග්ග දසනනා ජිවිති හරිතතනා වාති එවං වුත්තදනතිමමරියාදසනනා ව අනනමිදං හිකඛපෙ ජිවිතනනනි එවං වුත්තලාමකනනනා වසකතාසො එකො අනනනාති එවං වුත්තනෙකාධිසකනනා ව එසෙවනනා දුකඛග්ග

කාමිසුඛමෙව නිසාරණෙනි ජානාති. කාමං වෙදනානිනති තාං
 සුබද්‍රුක්ඛවෙදනානං. සංකප්පුණෙනා නං වෙදයෙති තිලෙසෙති සමප
 සුපෙතොව සුත්ථිං තං වෙදනං වෙදයති න විපසුපෙතො. සංකප්පුණෙනා
 දුක්ඛසමාති කරණෙන නිසාසකං දුපෙතෙන සමපසුපෙතොති අපෙරා.
 සබ්බානි බම්බිකාති විදිතබ්බමයං භුට්තබ්බමයං. බහුසුභාසොති
 පරිසත්ඛසුසුභාසං පරිවේඛබහුසුභාසංව සමිමා පජානාති හවයං
 ආරගුති හවයං පාරං තිබ්බාණං ගතො තදෙව තිබ්බාණං සමමා
 පජානාති. ඉමෙමිපි සුපෙත ආරමමණානුසංයොව කපිතො අරිය
 සංවිසෙසුපි ඕණ්සෙවො එනි ධුරං අනායාමි තවට්ඨති වදනාති.

84. 1. 7.

සත්තමෙ-සෙන නිලානිසාලා තෙනසුපෙතමිති සදෙවකෙ
 ලොකෙ අසාසුකාලො තථාගපොපි නිලානුපට්ඨානං ගට්ඨති. උපට්ඨා
 නබ්බසුපතො නාම නිලානාති නිකුළු සද්දතිඨා මනසෙපඨා නිලාකෙ
 උපට්ඨාතසෙබ්බ මිඤ්ඤිකානුතීති ව සෙ තත් තවට්ඨානාසප්පායානෙසං
 කමට්ඨානං කපෙතොමිති විනෙතඨා උපසෙතමි. කාසෙකොසානු
 පෙසෙති ආදිසු යං වතතබ්බං තං පරතො වකාමි. අනිවචානුපෙසෙති
 අනිවචනං අනුපෙසෙතො. වසානුපෙසෙති වසං අනුපෙසෙතො පිණ
 ශානුපෙසෙති පිරිසං අනුපෙසෙතො. නිසේඛානුපෙසෙති නිසේඛං අනු
 පෙසෙතො. පමිනිකානුපෙසෙති පමිනිකානං අනුපෙසෙතො.
 එතතාවතා තිං දසසිතං තොති. ඉමිකං හිකුළුකං ආගමනීයපිපද
 හතිපට්ඨානා පිති පුබ්බසාහාසෙව සමපජඤ්ඤාපි අනිවචානුපෙසෙතො
 වසානුපෙසෙතො පිරිසානුපෙසෙතො ඉමාපි තිසෙකා අනුපෙසෙතො පුබ්බ
 භාහාසෙව. නිසේඛානුපෙසෙතො පමිනිකානුපෙසෙතොති ඉමා වෙ
 මිකානා. එතතාවතා ඉමිකං හිකුළුකො හාවතාකාලො දසසිතො.
 සෙසං වුත්තතයමෙව.

84. 1. 8.-9.

අවසිමෙ-ඉමමෙව පණං පට්ඨමාති වුපෙත බුජ්ඣිතකානං අර්ඛා
 සෙයන වුත්තං. අත්තො පනෙතං නානාකාරණං කායොව හි එනි
 පණොති වුපෙතො. නවමි උත්තානමෙව.

89. 1. 10.

දහමෙ-සුඛවෙදනිකෙනි සුඛවෙදනාය පට්ඨයතුතං. සෙසෙසුපි
 එතෙව තෙයො. අනුපදවණ්ණෙනා පනෙතර් තෙඨා විජාරිතොව. ඉමිකං
 සුත්තමයෙ සමමසතවාරවෙදනාව කපිතා.

සහගාථාවගෙගා පඨමො.

84. 2. 1.

උපානතවකාසං පඨමෙ-සංකිඤ්ඤි වෙදසිතං නං දුක්ඛසමාති
 යං කිඤ්ඤි වෙදසිතං තං සබ්බං දුක්ඛතති අපෙරා. සබ්බානිනංසෙව
 අභිබ්බිකානි ආදිසු යං එවං සබ්බාරතං අනිවචනං බහුමෙතො

විශබ්විතා විපරිණාමබවතා එතං සකාය යං තිඤ්ඤි වෙදසිතං තං දුක්ඛතති මයා භාසිතතති දීපෙති. යා හි සඛාරානං අනිච්චතා වෙදතා නමපි සා අනිච්චතාව. අනිච්චතාව තාමෙසා මරණං මරණතො උත්තරිං දුක්ඛං තාම නන්ති ඉමිනා අභිප්පායෙන සබ්බා වෙදතා දුක්ඛාති අනේවා. අඵච්චො පන භික්ඛු මිසාති ඉදං තතෙවලං අහං වෙදතානංයෙව නිරේඛං පඤ්ඤපෙමි. ඉමෙසව ධර්මානං නිරේඛං පඤ්ඤපෙමීති දසනන්තං. ආරාධං වුපසමො ව පසාදායො ව එව රූපාය දෙසනාය බුද්ධිතතානං අඤ්ඤාසයෙන වුත්තා සඤ්ඤ වෙද සිතනිරේඛගතණෙන එත්ථ වත්තායෙ ආරූපා ගතිතාව නොනතිති වෙදිතබ්බා.

84. 2. 2.-3.

දුතියො-සුදු වායනති මාලුනාති බහුවාතා වායනති. සෙසං උත්තා තත්ථෙවමාති. තතියං විනා යාථාති බුද්ධිතතානං අඤ්ඤාසයෙන වුත්තං.

84. 2. 4.

වතුන්-සුරන්මාති සුරන්මාය එවං සබ්බත්. සාමිසාපි සුඛා මෙදනාති ආදිසු සාමිසා සුඛානාම කාමාමිසෙපටිසංයුතතා වෙදතා. නිරුමිසා සුඛා නාම පශ්චාත්තාදිවසෙන විපසානා වසෙනව උපපන්නවෙදතා සාමිසා දුක්ඛානාම කාමාමිසෙතෙව සාමිසවෙදතා නිරුමිසා දුක්ඛා නාම අනුත්තරෙසු විමොජනසු පිතං උපට්ඨාපයතො පිතපට්ඨාය උපපන්නදෙමනස්සවෙදතා. භාමිසා අදුක්ඛමසුඛා නාම කාමාමිසෙතෙව සාමිසා වෙදතා නිරුමිසා අදුක්ඛමසුඛානාම වතුන්ඤ්ඤා තවසෙන උපපන්නා අදුක්ඛමසුඛා වෙදතා.

84. 2. 5. 6. 7. 8.

පඤ්චමාදිති වත්තාරි හෙට්ඨා කපිතතානෙනව. සුරිමාති පනෙත් වෙපි පරිපුණ්ණපසාදායිකාති පච්චිමාති උපබ්බපසාදායිකාති දෙසනාය බුද්ධිතතානං අඤ්ඤාසයෙන වුත්තාති.

84. 2. 9. 10.

නවමො-පඤ්චමෙයා එපතීති පඤ්චමෙයාති තසානාමං වාසිථරසු නිබ්බදනදණ්ඩුකරකාලසුත්තනාමිසඛාතෙති වා පඤ්චති අමෙහති සමිත්තාගතතතා සො පඤ්චමෙයාති පඤ්ඤතො. එපතීති වසිත්ති ජෙට්ඨකො. උදයිති පණ්ණිනඋදයිතෙත්ථෙ. පටිසායනති කාරණං. මෙමානසොති වෙ අනන්ත පටිසායනනාති කාරණෙන එත්ථ ව කාසික වෙතසිකවසෙන වෙ වෙදිතබ්බා. සුඛාදිවසෙන තිස්සොපි ඉන්ද්‍රිය වසෙන සුඛින්ද්‍රියාදිසා පඤ්ච වාරවසෙන වක්ඛුසෙට්ඨාසාදිකාව උප විමාරවසෙන වක්ඛුතා රූපං දිස්සා සොමනස්සන්ධානියං රූපං උප විමර්තිති ආදිසා අව්චාරස ඡ ගෙහසිතාති සොමනස්සාති ඡ නෙක්ඛම සිතාති ඡ ගෙහසිතා උපෙක්ඛා ඡ නෙක්ඛමසිතාති එවං ඡතතිංස අනිත්ත ඡතතිංස අනාගතෙ ඡතතිංස පච්චුප්පනෙත ඡතතිංසාති එවං

අවධානය වෙදනා වෙදිතබ්බා, පසුදුගම ආනන්ද කාමකුණාති අයං පාටි එතො අනුසන්ති, තු කෙවලසුද්ධි දො අංදිං කන්ධා වෙදනා ගගවතා පසුදුගතො පරිසායෙන එකාපි වෙදනා කවිතා, තං දුස්සන්තො පසුද්ධිකපටතිවාදං උපසම්පන්නං ඉමං දෙසනං ආරති, අතිශයානන්තර්ගතී සුදුරුතරං, සංගීතානන්තර්ගතී අතපසකතරං, එතච වතුසංකෘතී නතො පටිසංය අදුක්ඛමිසුඛා වෙදනා සාමිසංවේන පණිතවේදනව සුඛතා ප්‍රිත්තා තිරොමො අවේදිතසුඛවසෙන සුඛං තාම ජාතො පසුදුකාමකුණවසෙන හි අවධානයටත්කරා ව උපසන්නං වෙදසිතං සුඛංතාම තිරොමො අවේදිතසුඛංතාම ඉති වෙදසිතසුඛං වා හොසු, අවේදිතසුඛං වා තිදුක්ඛතාවසන්තො සුඛවේදන එකතනසුඛ මෙව ජාතං, සන්ති සන්ධාති යසම් යසම් ආතො, සුඛං උපලබ්ධතීති වෙදසිතං සුඛං වා උපලබ්ධතී අවේදසිතං සුඛං වා තං තං නපානතො සුඛසම්, පසුදුසුපෙති තං සබ්බං නපානතො තිදුක්ඛතාවා සුඛසම් යෙව පසුදුසුපෙතිති ඉධ ගගවා තිරොමසංකතතිසිතං කන්ධා නෙය්‍ය පුත්තලස්සවසෙන අරහත්තතිකුචෙතෙව දෙසනං තිව්භාපෙසි, දසමං උත්තංනස්මිමිති.

රහොගතවගෙහාදුතිගො.

24. 8. 1.

තතිසවග්ගස්ස පරමෙ-මොග්‍රියසිවකොති තග්ග තාමං, දුලා පතස්ස අපි තග්ගා මොග්‍රියසිවකොති දුට්ඨති පරිබ්බාජකොති ජත්ත පරිබ්බාජකො, පිත්තසමුට්ඨානාතිති පිත්තපට්ඨයා, වෙදසිතාතිති පිත්තපට්ඨයා තිස්සො වෙදනා උපපජ්ජති, කපං එකවේවා හි පිත්තං මෙ කුපිතං දුජ්ජානං බො පන ජිවිතනති දුකං දෙති සිලං සමදිගති උපපාසට්ඨකමිමං කතෙති එවමස්ස කුසලවෙදනා උපපජ්ජති, එකවේවා පිත්තගෙසජ්ජං කරිස්සාමිති පාණං හන්ති අදිත්තං ආදි ගති මුසා ගණති දසපි දුග්ගිලකමිමාති කතෙති එවමස්ස අකුසල වෙදනා උපපජ්ජති, එකවේවා එත්තකෙතපි මෙ තෙසජ්ජකරණෙන පිත්තං ත වුපසමිමති අලං යං ගොති තං නොකුති මජ්ඣිමෙන කාගික වෙදනං අභිවාසෙතොති භිජජ්ජති එවමස්ස අබ්බාසනවෙදනාව උපපජ්ජති, සාමිමිපිමො එතන්ති තත්තං පිත්තවිසාරං දිග්ඨං අත්ත තාපි එතං වෙදිතබ්බං, සවිමසමිමානති ගුත්තසමිමං ලොකොපි හිස්සසරිසර සවලවණ්ණතාදිපිත්තවිසාරං දිග්ඨං පිත්තමස්ස කුපිත්තති ජාතාති, සන්ධාති යසම් යාමසුට්ඨි වදිතං ලොකස්සව සවිමසමිමං අතිශාචනති තග්ගා සෙවනසමුට්ඨානාදිසුපි එතෙවනගො, එතච පන සංගතිපාතිකාතිති තිණ්ණවපි පිත්තාදිතං කොපෙන සමුට්ඨිතාති, උතුරෙණිමජ්ජාතිති විසතාගඋතුරොත්තාති, ජකලදෙසවාසිතං හි ආනුපාදෙසෙ විසතානං විසතාගො උතුරුපපජ්ජති, ආනුපාතිසිතව ජකලදෙසෙති එවං මණිසමුද්ධිතර්ධිවසෙනාපි උතුරුසතාගතො

උපාය්‍යතියෙහි තමා ජාතියේ උතුරුපසින් පිහිටි මහාසාගරවනතෙසු ආකාරවනාදිනො වා අවෙලාය වරපතක සපයාගතවනුපටපායාදිනො වා විසමපරිකාරනො ජාතියි. බලකා මිනාගිනි අය වෙරෙහි පාරදරිකොවැනි ගහෙහි ජනතුකකපාර මුහුණදිනි නිපොයනඋපකකම පවයං කනි උපකකනි එතෙහි උපකකම ලගිනි කොටි වුහනතෙහෙව කුසලං කරෙහි කොටි අකුසලං කොටි අධිවිසෙකෙනො නිපජ්ජති. කමමිපාකකිනි කෙවලං කමමිපාකකො ජාතියි. තෙසුපිති උපකෙනසු වුහනතෙහෙව කොටි කුසලං කරෙහි කොටි අකුසලං කොටි අධිවිසෙකෙනො නිපජ්ජති. එවං සබ්බවිජ්ජනිකා වෙදනා ගොතනි. තත් පුරිමෙහි සතතනි කාරණෙහි උපකකො සාරිකා වෙදනා සකකා පටිමානිකා, කමමිපාකකානං පන සබ්බසෙසජ්ජනිකා සබ්බපරිකකානිකා නාලං පටිකාතාය. ඉමෙහි සුතෙන ලොකවෙතෙරෙ නාම කපිතො.

84. 8. 2.

දුතියෙ-අධිසංකප්පිකානං අධිසංකප්පිකානං. බලකා සතනි බලකාරණං. කාසිකා ව වෙතසිකාචානි එතෙ කාසිකා කාමාවචරෙහෙව ලබනනි වෙතසිකා වතුගුමිකාපි. සුඛානි ආදිසු සුඛා වෙදනා අරුපාවචරෙ නජි. සෙසාසු තිසු ගුමිසු ලබනනි. දුකකා කාමාවචර ව ඉතර වතුගුමිකා. පඤ්චකෙ සුඛිත්ථියදුකිත්ථිය දෙමතසිත්ථියානි කාමාවචරෙහෙව සොමතසිත්ථියං තෙගුමිකා උපෙකසිත්ථියං වතුගුමිකං. ජකෙක පඤ්චසු වාසරසු වෙදනා කාමා වචර ව මනොවාසර වතුගුමිකා. අධාරසකෙ ජසු ඉධාරමමණෙසු සොමතසෙක සහ උපවිචරනිකි සොමතසුපටිචාරෙ සෙසවසෙපි එසෙව තෙයො. ඉති අයං දෙසනා විචාරවසෙන ආගතා. තං සමාසුතතානං පන සොමතසාදිනංවසෙන ඉධ අධාරසවෙදනා වෙදි තබ්බා. ජ අගහසිනානි සොමතසානිති ආදිසු වකුච්චිකෙසෙසානං රූපානං ඉධානං කතතානං මනාපානං මනොරමානං ලොකා මිසපටිසංසුතතානං පටිලාහං වා පටිලාහතො පුබ්බ වා පටිලාහි පුබ්බං අනිතං නිරුඳං විපරිණතං සමුත්තරතො උපාය්‍යතියෙහි නෙහි යං එවරූපං සොමතසං ඉදං වුවෙහි ගහසිතං සොමතසානි එවං ජසු වාසරසු වුහනකාමගුණිකිනිකානි සොමතසානි ජ අගහසිතසොමතසානි නාම. රූපානං කෙව අනිවතං විදිනි විපරිණාමවිචරෙහි. පුබ්බවෙව රූපා එතරති ව සබ්බ රූපා අනිවො දුකකා විපරිණාමබ්බානි එවමෙතං යථාගුතං සමප්පාදකාස පසානො උපාය්‍යතියෙහි සොමතසං යං එවරූපං සොමතසං ඉදං වුවෙහි නෙකබ්බසිතං සොමතසානි එවං ජසු වාසරසු ඉධාරමමණෙ ආපාඨගතෙ අනිවතාදිවසෙන විපසානං පටිපෙති උත්තමා පෙති සකකානතසං උත්තමානිකා මෙ විපසානානි සොමතසං ජාතසං උපකකසොමතසානි ජ නෙකබ්බසිතසොමතසානි. වකුච්චිකෙසෙසානං රූපානං ඉධානං කතතානං මනොරමානං.

භූතානුමතපරිසංයුක්තානං අපාරිලාහං වං අපාරිලාහණං සම්ප්‍ර
පණාණං පුබ්බං වං අපාරිලාදිපුබ්බං අනිතං නිරුද්ධං විපරිණතං
සම්ප්‍රපණාණං උපාර්ත්තී දෙමිතණං යං එවරුපං දෙමිතණං ඉදං
වුව්වතී නෙහසිතං දෙමිතණං. එවං ඡත්‍ර වාසරස්ස ඉට්ඨාරම්මණං
නානුහවිණාමි නානුහවාමීති විතක්කයණං උපානනාති කාමිගුණ
තිස්සිතදෙමිතණාති ඡ ගෙහසිතදෙමිතණාති නාමි. රූපානං කෙට්ඨ
අනිවචනං විදිකාං විපරිණාමවිරහයතිරුධං පුබ්බං වෙව රූපා එතරහි ව
සබ්බං තෙ රූපා අනිවචා දුක්ඛා විපරිණාමබ්බමාති එවමේතං යථාගුතං
සම්මප්පඤ්ඤය දිශාං අනුත්තරෙස්ස විමොක්ඛස්ස පිතං උපට්ඨාපෙති
කුදගස්සනාමිතං තදයතනං උපසම්පජ්ජ විහරිණාමි යදරිසා එතරහි
ආයතනං උපසම්පජ්ජ විහරන්තිති ඉති අනුත්තරෙස්ස විමොක්ඛස්ස
පිතං උපට්ඨාපයණං උපාර්ත්තී පිතපාඨයා දෙමිතණං යං එවරුපං
දෙමිතණං ඉදං වුව්වතී තෙක්ඛම්මසිතදෙමිතණං. එවං ඡත්‍ර
වාසරස්ස ඉට්ඨාරම්මණෙ ආපාඨගතෙ අනුත්තරවිමොක්ඛසංඛාරාදරිස
එබ්බමේත්‍ර පිතං උපට්ඨාපෙතො තදගිහමාය අනිවචාදිවසෙන විපණනං
පට්ඨාපෙතො උග්ගක්කාපෙතො අගක්කානාණං ඉමම්ඨ පක්ඛං ඉමම්ඨ
මාසං ඉමම්ඨ සංවත්ථරං විපණනං උග්ගක්කාපෙතො අරිසතුමිං
පාපුණ්ණිකා නාසක්ඛිතති අනුසොවණො උපානනාති දෙමිතණාති ඡ
තෙක්ඛම්මසිතදෙමිතණාති නාමි. වක්ඛුනා රූපං දිශාං උපාර්ත්තී
උපෙක්ඛාං ඛාලණං බ්‍රුහණං පුට්ඨජ්ජනණං අනොගිජ්ජනණං අපිපාන
ජ්ජනණං අනොදිතවදණාපිණො අග්ගතවණො පුට්ඨජ්ජනණං යං එවරුපං
උපෙක්ඛාං රූපං සා නාතිවතනති තණ්හා සා උපෙක්ඛාං ගෙහසිතාති
වුව්වතී. එවං ඡත්‍ර වාසරස්ස ඉට්ඨාරම්මණෙ ආපාඨගතෙ හුචා උපානනා
රූපාදිති අනතිවිතනමානා තණ්හවි ලණා ලග්ගිතා ගුඵපිණිකෙ නිල
මික්ඛිතා විස කාමිගුණතිස්සිතා උපෙක්ඛාං ගෙහසිතා උපෙක්ඛාං නාමි.
රූපානං කෙට්ඨ අනිවචනං විදිකාං විපරිණාමවිරහයතිරුධං පුබ්බං වෙව
රූපා එතරහි ව සබ්බං තෙ රූපා අනිවචා දුක්ඛා විපරිණාමබ්බමාති
එවමේතං යථාගුතං සම්මප්පඤ්ඤය පණාණං උපාර්ත්තී උපෙක්ඛාං
යං එවරුපං උපෙක්ඛාං රූපං සා අනිවතනති. තණ්හා සා උපෙක්ඛාං ඡ
තෙක්ඛම්මසිතාති වුව්වතී. එවං ඡත්‍ර වාසරස්ස ඉට්ඨාරම්මණෙ ආපාඨ
ගතෙ ඉමම්ඨ අර්ත්තනාණං අනිවේද අද්‍රණනාණං අසම්පෙක්ඛණෙ
අබ්‍රිණනාණං උපානනා විපණනාඤ්ඤාසම්පසුත්තා උපෙක්ඛාං ඡ
තෙක්ඛම්මසිතඋපෙක්ඛාං නාමි. ඉමම්ඨ සුනෙත සබ්බසංඛාරාණං
විතුගුමික්ඛම්මපරිවේඡදෙ කපිණො. තතිශාදිති උපානනානං තෙව.

84. & 11.

එතාදසමි-සාමිසාති කිලෙසාමිසෙන සාමිසා. නිදම්මසන්ධති
නිදම්මසායපි ක්ඛානපිතිශා නිදම්මසන්ධති. නත්‍ර ව චිත්‍ර ක්ඛානෙත්‍ර පිති
මිහණතාපි තොති ලොකුත්තරපි පට්ඨවේක්ඛණංපිති ලොකිශාව සා
තණ්හා නිදම්මසන්ධ ජානාති. සන්තප්පජ්ජිතම්මපට්ඨවේක්ඛණංපිසෙන

උපානතතා. සථාති රුජවලලොං චූචුපථාංකො අපාටිසාරිකං
 සථාසුඛං රුජකුලං පටිසන්තො සෙට්ඨිසොනාපතිආදයො පාදෙන
 පහරන්තොපි න ගණෙති. කසමං රඤ්ඤා ආසන්නපටිවාරකතා.
 ඉති සො තෙති උත්තරිතරෙ හොති. එවමයමපි සත්තපණිතබ්බපච්ච
 වෙක්ඛණ්වසෙන උපානතතා ලොකුතතරපිතිතොපි උත්තරිතරති
 වෙදිතබ්බො. සෙසවායෙසුපි එසෙව නයො විමොක්ඛවායෙ පත රූප
 පටිසංයුජනො විමොක්ඛො අත්තනො ආරම්භකුතො රූපාමිස
 වසෙනෙව සාමිසො නාම අරූපපටිසංයුජනො අරූපාමිසානාවෙන
 නිරුමිසො නාමාති.

වෙදනාසංයුතතං සමතතං.

85. 1. 1-2.

මානුෂාමිසංයුතතස්ස පඨමෙ-අමෙග්ගිති අගුණබොධි. න ච රූප
 වාති රූපවිපකො විරූපො දුග්ගසිකො. න ච භොගමාති න භොග
 සමපකො නිඛිකො. න ච සිලවාති සිලවිපකො දුසිලො අලසො
 වාති කත්තනපවතාදීති කමාති කාතුං න සන්තොති කුසිතො
 ආලසිකො නිසිත්තධානෙ නිසිතොපි සිතධානෙ සිතොපි නිද්දයති
 එව. පජ්ඣාසං න ලග්ගිති අසං පුරිසස්ස කුලංසපතිකපකං පුත්තං
 න ලග්ගිති වඤ්ඤිති නාම හොති. සුක්කපකො චුත්තවිපරිකායෙන
 වෙදිතබ්බො. දුතිස්ස පඨමෙ චුත්තතයෙනෙව පරිවෙනතතබ්බො.

85. 1. 3.

තතිසෙ-ආමෙග්ගිකානිති පාටිපුග්ගලිකාති පුරිසෙති අසාධාර
 ණාති. පාටිවර්ගිකාති පරිවාරිකාචං.

85. 1. 4-9.

වතුපෙ-මවෙජ්ජමලපටිසුට්ඨිංසනාති පුබ්බණ්ඩසමයත්ථි. හි
 මානුෂාමො බිරද්ධිසම්මොපනපවතාදීති කාතුං ආරඥො පුත්තකෙතිපි
 යාවිගමානො නිසුද්ධි දාතුං න ඉච්ඡති. හෙතෙතං චුත්තං- පුබ්බණ්ඩ
 සමයං මවෙජ්ජමලපටිසුට්ඨිකෙන වෙහසාති. මඤ්ඤාතිකසමයෙ පත
 මානුෂාමො කොධාතිභූතොව හොති. අපොතාසරෙ කලහං අලහනොතො
 පටිවිසාකර්තකරෙපි කලහං කරෙති. සාමිසස්සව සීහතිසිත්තධා
 නාති විප්ලොකෙනො විවරති. තෙන චුත්තං- මඤ්ඤාතිකසමයං
 ඉය්‍යාපටිසුට්ඨිකෙන වෙහසාති. සායණෙහ පතස්ස අසඬ්චමං පටි
 සෙවනාස විත්තං නමති. හෙත චුත්තං- සායණසමයං කාමරුග
 පටිසුට්ඨිකෙන වෙහසාති. පඤ්චමාදීති උත්තානන්තොතෙව.

85. 1. 10.

දසමෙ-රූපමලනති ආදිපු රූපසමපත්ති රූපබලං. භොගසමපත්ති
 භොගබලං. ඤාතිසමපත්ති ඤාතිබලං. පුත්තසමපත්ති පුත්තබලං. සිල
 සමපත්ති සිලබලං. පඤ්චසිලදයසිලාති අබ්බකාති කසමං රක්ඛන්තස්සති

සිලසමාපත්තිය යෙහි සිලසිලාං නාමි සොති. ඉමානි චොති කිංකරෙව පඤ්ච
 බලානිති ඉමානි පඤ්ච උපත්තියතවෙත්ත බලානි නාමි වුවිතිනි.
 සංසාරානි අභිභවිති. අභිභවනානිති අභිභවති අපේක්ෂාපරිති. නෙව
 රූපබලං භාසනීති නෙව රූපබලං තාමිභං රක්ඛිභං සංසාරානි.
 නාසංසාරානි නං භුලෙ න වාසංසාරානි දුස්සිලා සමන්තසාමාර
 අතිසත්තපාමරියාදානි හිමාසං ගහෙතා නිගරනති න තත්ථි. භුලෙ
 වාසංසාරානි. වාසංසාරානි නං භුලෙ න නාසංසාරානි නිං රූපෙන
 සොපාදිති වා පරිසුද්ධාසිලා එසං ආචාරසම්පන්නානි ඤානා ඤාතනා
 තත්ථි. භුලෙ වාසංසාරානිගම් න නාසංසාරානි. සෙසං සම්බන්ධ
 උපත්තියතවෙත්ත.

මානුෂාමයංසුත්තං සම්මතං.

86. 1. 1.

ඒමුඛොදකසංසුත්තං-ඒමුඛොදකො පරිබ්බාජකොති එවං
 නාමො පෙරුසං සාහිසෙසෙසං ජත්තපරිබ්බාජකො. ඤා චො
 ආමුඛො රුක්ඛකොති නිබ්බාණං ආගම් රුක්ඛා බිග්ගා තත්ථා
 නිබ්බාණං රුක්ඛකොති වුවිති. දෙසෙමාසකසංසුති එසෙව නෙසං.
 සො පන ඉමිනංව සුත්තං නිලෙසකයමත්තං නිබ්බාණනා
 වදෙසං. සො වත්තබ්බො කසං කිලෙසානං බෙසං නිං අත්තකො
 උදහු පරෙසනති. අභා අත්තකොති වකංති. තතො සුචරිතබ්බො
 සොත්තඤ්ඤානං නිං ආරම්භනති. ජාතමානො නිබ්බාණනා වකංති.
 නිං පන සොත්තඤ්ඤානං කිලෙසා බිග්ගා බිග්ගානි බිග්ගානානි
 බිග්ගානි වා බිග්ගානි වා න වත්තබ්බො. බිග්ගානානං පන වත්තබ්බොති.
 නිං පන තෙසු අබිභෙසසංසුති කිලෙසසු සොත්තඤ්ඤානං කිලෙ
 සකයං ආරම්භං කෙරෙති. අභා එවං වුත්තං නිරුත්තරෙ
 භවිසංති. මහාඤ්ඤානං වෙතං සොපරිතබ්බො. මහාඤ්ඤානං හි
 කිලෙසා බිග්ගානි න වුවිති, න ව අබිභෙසසංසුති කිලෙසසු
 කිලෙසකයො ආරම්භං කෙරෙති. තත්ථා සම්පරිච්ඡිතබ්බොති. සං
 ආගම් රුක්ඛකො බිග්ගානි නං නිබ්බාණං නං පත්තං රූපිකො
 බම්මො අරූපිකො බම්මොති ආදිසු දුකෙසු අරූපිකො බම්මොති සම්ම
 හිතතො න කිලෙසකයමත්තමෙවෙති. අරහත්තපඤ්ඤානං සංසාරෙණ
 සම්මා අරහත්තං රුක්ඛකොමානං බිග්ගො උපපජ්ජති තත්ථා
 රුක්ඛකො දෙසකො සොමාසකකොති වුත්තං. මො ලොකො
 භුතොති තෙ රුක්ඛකො පසාය ගතත්තා සුච්ඡි ගතානි සුගතා. දුක්ඛකො
 චො ආමුඛො පරිබ්බාජකොති වුවිති. දුක්ඛකොති ආදිසු දුක්ඛකොමානො දුක්ඛකොමො
 දුක්ඛකොමො. සෙසපදවෙසෙව එසෙව නෙසං. අතිරිතීති පබ්බජ්ජා
 අනුක්කණ්ණතො. න ඵ්ථ ආමුඛොති ආමුඛො බම්මොත්තමමපරිපත්තො
 තිස්සු පාසො අනුසිට්ඨො සංඝං විසෙසමිහිමිසංසංසං අනුසිට්ඨො

පාපතා විසෙසමිතිගමිණිනිති වුත්තතතා සවෙසනතා වාගමිසනතා න විරහං ලුහුගෙව අරහං අහං අරහගෙන පතිට්ඨගෙගතාති දසෙහි සෙසං සබ්බත් උත්තාතත්මෙව්ති.

ඵමබ්බාදකසංයුතං සමන්තං.

87. 1. 1.

සාමණිකාදිසංයුතවටි ඉමිනාව තයෙන අපේ වෙදිතබ්බා.

සාමණිකසංයුතං සමන්තං.

88. 1. 1.

මොග්ගලානසංයුතත-කාමසහගතාති පඤ්චනීවරණසහගතා. තහං හි පරමජ්ඣාතා වුට්ඨිතහං පඤ්ච නීවරණාති සත්තතො උපට්ඨතිංසු. තෙනහං තං පරමජ්ඣාතං ගාතගාගිං තාම අපොසි. තං පමාදං ඤාතා සත්තා මා පමාදෙති ඔවාදමහං අදසි. දුතියජ්ඣාතාදිසුපි ඉමිනාව තයෙන අපේ වෙදිතබ්බා. ආරම්භණසහගතමෙවි හෙත් සහගතතති වුත්තං. අනිමිත්තං වෙසොසමාගිතති නිවට්ඨිතතා දිති පහාය පවත්තං විපස්සනාසමාගිංගෙව සත්තාගෙතං වුත්තතති. නිමිත්තානුසාරි විඤ්ඤාණං හොතිති එවං ඉමිනා විපස්සනාසමාගි විහාරෙන විහරතො විපස්සනාඤ්ඤාණං තිකෙඤ්ඤානුමෙ වහමානෙ යථා තාම පුරිසහං තිබ්බෙත ඵරසුතා රුකං ජිජුසානහං සුට්ඨ වත මෙ ඵරසු වහතිති බෙණ බෙණ ඵරසුධාරං ඔලොකනතහං ඡෙජ්ජකිවං ත නිපජ්ජති, එවං ජෙරහං පිසුරං වත මෙ හුතා ඤ්ඤාණං වහතිති විපස්සනං ආරබ්භ තිකතති උපපජ්ජති. අපි විපස්සනාකිවං සාමෙදං තාසකති. තං සත්තාය වුත්තං-නිමිත්තානුසාරි විඤ්ඤාණං හොතිති. සබ්බනිමිත්තානං අමනසිකානි අනිමිත්තං වෙසොසමාගි. උපසම්පජ්ජ විකාසිතති සබ්බෙසං තිවසුබ්බතනිමිත්තානං අමනසි කාරෙන වුට්ඨාතගාමනීවිපස්සනාසමපසුත්තවෙසොසමාගි. තිබ්බාණං රම්භණං උපරිමෙතඵලසමාගි. උපසම්පජ්ජ විකාසිං.

අවෙච්චසංසාදෙනාති අවලපසංසාදෙන. දසති ඤානෙතිති දසති කාරණති. අබ්බිඤ්ඤානෙති අභිභවනති අතිකමිත්තා තිව්වනති. සෙසං උත්තාතත්මෙව්ති.

මොග්ගලානසංයුතං සමන්තං.

89. 1. 1.

විත්තසංයුතහං පරමෙ-මට්ඨිකාසණ්ඩති එවංතාමකෙ වත සෙණ්ඩ. අසමග්ගරා කථා උදපාදිති පොරණකපෙරු අතිරච්ඡාත කථා හොති තිසිත්තව්වතෙ පඤ්ඤා සමුට්ඨාපෙතා අජාතතා

සවිත්තකතාලො කපිතො පච්ඡිමෙන අවිත්තකතාලො, පුබ්බෙව හථා විහංගං භාවිතං භොගීති තිරේධසමාපත්තිනො පුබ්බෙ අද්ධාන පරිච්ඡේදකාලෙයෙව එත්තකං කාලං අවිත්තකතා භවිත්තාමිති අද්ධානපරිච්ඡේදෙ විත්තං භාවිතං භොගී සහනං නිවර්තනාය උපනෙතිති යං පන එවං භාවිතං විත්තං තං පුත්තලං තථත්තාය අවිත්තකතාවාය උපනෙති චම්ප්පායෙ පඨමං නිරුපකානිති සෙස සංඛාරෙති පඨමං දුර්ගජ්ඣානෙයෙව නිරුපකානි නිවර්තනාය සංඛාරෙති තනො පරං කායසංඛාරෙ ඵලසුඤ්ඤානෙ නිරුපකානි නිවර්තනාය, විත්තසංඛාරෙති තනො පරං විත්තසංඛාරෙ අනෙකා තිරේධෙ නිරුපකානි, ආයුති රුපජීවිති ඡද්ධං විපට්ඨිනානානිති උපත්තානි විතර්කානි.

තත්ථ භෙව තිරේධසමාපත්තස්ස විත්තසංඛාරෙව නිරුපකානි විවතනො විත්තං තං නිරුපකං භොගී තසො සවිත්තකපි අයං සමාපත්තිති වදන්ති, නෙ වත්තබ්බං වජ්ජසංඛාරෙත්තං නිරුපකානි විවතනො වාචාපි අනිරුපකං භොගී තසො තිරේධසමාපත්තනා ධම්මපි කප්පෙනතා සජ්ඣායමිති කප්පෙනතා තිස්සිවත්තං, සියා යොවංගං මනො කාලකතො තස්සපි විත්තසංඛාරෙ නිරුපකානි විවතනො විත්තං අනිරුපකං භවෙය්‍ය තසො භාලකානෙවාභාවිතෙව වා අරහත්ත වා කිංපෙනතා අනිත්තරිකාමං නතං භවෙය්‍ය ඉති බ්‍රහ්මඤ්ඤෙ අතිච්ඡේදං අකත්වා ආචරිතානං නතෙ ඨත්වා අනෙකා උප පටික්ඛිතබ්බො, අනෙකා භවිසරණං න බ්‍රහ්මඤ්ඤානං.

ඉද්ධියානි විපසංගනානිති කිට්ඨමයපච්ඡත්තායමිති වත්තමානෙ බිහිඤ්ඤා ආරම්භණෙසු පසාදෙ සප්පිනත්තස්ස ඉද්ධියානි කිලමනානි උපත්තානි මක්ඛිතානි වීර්‍ය යොග්‍යානි වාතාදීනි උට්ඨිතරජෙන වාසුමමහා පථෙ ඔපිත ආදසො වීර්‍ය යථා පන එවිකාය පක්ඛිපිත්වා මඤ්ඤාදිසු ඔපිතො ආදසොපි අනෙකා ගෙව රෙවති එවං තිරේධසමාපත්තස්ස භික්ඛුනො අනෙකා තිරේධෙ පඤ්චපසාද අතිවීර්‍ය විරේචනං, තෙන වුත්තං ඉද්ධියානි විපසංගනානිති, වුට්ඨිතිස්සනානි වා, වුට්ඨිතාමිති පදවසෙන අනෙකා තිරේධකාලො කපිතො, වුට්ඨිතොති පදෙන එලසමාපත්තිකාලො, තථා පුරිමෙති චිති පදෙති අවිත්තකතාලො කපිතො, පච්ඡිමෙන සවිත්තකතාලො.

පුබ්බෙව හථා විත්තං භාවිතං භොගීති තිරේධසමාපත්තිනො පුබ්බෙ අද්ධානපරිච්ඡේදකාලෙ යෙව එත්තකං කාලං අවිත්තකතා හුත්වා තනො පරං සවිත්තකතා භවිත්තාමිති අද්ධානපරිච්ඡේදවිත්තං භාවිතං භොගීති, සහනං නිවර්තනාය උපනෙතිති යං එවං භාවිත විත්තං තං පුත්තලං තථත්තාය සවිත්තකතාවාය උපනෙති, ඉති භෙධො තිරේධසමාපත්තකාලො කපිතො, ඉඬ තිරේධනො වුට්ඨානකාලො ඉද්ධි තිරේධකං කප්පෙත්වා කාලොති තිරේධකං කප්පෙත්වා බ්‍රහ්ම සියා යං ව පනෙතා චිති එලෙති සමනාගතත්තා තිස්සං සංඛාරං.

පටිපාසාදායා සංග්‍රහයෙහි සද්ධන්වරයාහි තවති සමාධිවරයාහි විසිතුතා හා විතා පඤ්ඤා තිරේඛසමාපත්තියං සද්ධන්ති මාතිතං ධරෙතො සබ්බා කාරෙන විපුරිමිකො කපිතා. තස්මා තත්ථ කපිතනගෙනෙව ගහෙනබ්බා, නොපතායං තිරේඛො නාම චතුත්තං ඛනිතං පටිසම්ඛා අපචතති. අථ කිම්ඵමෙතං සමාපජ්ජන්ති සම්ඛාරනං පවතො උක්කණ්ණිකා සත්තාහං අවිතතකා සුචා සුඛං විහරිත්වාම දිට්ඨබ්බෙතිබ්බාණං නාමෙතං යදිදං තිරේඛොති එතදත්ථං සමාපජ්ජන්ති.

විතතසම්ඛාගේ පඨමං උපපජ්ජන්ති තිරේඛා වුට්ඨනතඟ්ග ඵලසමාපත්තිවිතතං පඨමං උපපජ්ජති තං සමාසුතතං සඤ්ඤාඤ්ච වෙදනඤ්ච සක්ඛාය විතතසම්ඛාගේ පඨමං උපපජ්ජන්ති ආහ. නනො කාසසම්ඛාගේති තතො පරං භවබ්ගසමයෙ කාසසම්ඛාගේ උපපජ්ජති. කිං පන ඵලසමාපත්තිං අත්ථාසපත්ථාගෙන සමුච්ඡාපෙති. සමුච්ඡාපෙති, ඉමස්ස පන චතුර්ඛානිකා ඵලසමාපත්ති න සමුට්ඨාපෙති කිං වා එතෙන. ඵලසමාපත්ති පඨමර්ඛානිකා හොතු දුතියතතියචතුර්ඛානිකා වා සමාපත්තියො වුට්ඨිතස්ස භික්ඛුනො අත්ථාසපත්ථායා අබ්බො භරිතා හොන්ති. තෙසං අබ්බොභරිතභාවො සඤ්චිතෙත්ථර වජ්ජිතා වෙදිතබ්බො, සඤ්චිතෙත්ථරස්ස භි පඨමසමාපත්තියො වුට්ඨාය කිංසුක පුප්ඨසදිසෙ විතච්චිකඛ්ඛාරෙ මග්ගානස්ස ගච්ඡතො විචරෙ අංසු මනතමි නර්ඛාසි. උත්ථාකාරමනතමි තාහොසි, සමාපත්තිඵලං නාමෙ තත්ථ වදන්ති. එතමෙව සක්ඛාය ඵලසමාපත්තියා වුට්ඨිතස්ස භික්ඛුනො අත්ථාසපත්ථායා අබ්බොභරිතා හොන්ති භවබ්ගසමයෙනෙවිතං කපි තත්ථා වෙදිතබ්බං. නනො චම්ඛසම්ඛාගේති තතො පරං කිරිය මයපචතතර්චනකාලෙ චම්ඛසම්ඛාගේ උපපජ්ජති. කිං භවබ්ගං විතකඛ්චිචාරෙ න සමුට්ඨාපෙති සමුට්ඨාපෙති. තං සමුට්ඨානා පන විතකඛ්චිචාරා වාචං අභිසම්ඛාතුං න සකෙකාන්තිති කිරියමයප චතතච්ච්ඤානකාලෙනෙව වෙතං කපිතං.

සුඤ්ඤානො ඵසෙත්ථා ආදයො සගුණෙනාපි නපෙතබ්බො අරමම ණෙනපි. සගුණෙන තාව සුඤ්ඤාතා නාම ඵලසමාපත්ති. තාය සගරාහ ඵස්සං සක්ඛාය සුඤ්ඤාතො ඵසෙත්ථා වුත්තං. අතිමිත්තපථණ්හිතෙසුපි ඵසෙව නගො. අරමමණෙන පන තිබ්බාණං රුගාදිහි සුඤ්ඤාතා සුඤ්ඤාතා නාම. රුගතිමිත්තාදිතං අභාවා අතිමිත්තං. රුගද්දසමොග පණ්හිතං අභාවා අපථණ්හිතං. සුඤ්ඤාතං තිබ්බාණං අරමමණං කන්ධා උපනෙතා ඵලසමාපත්තිසමථස්සො සුඤ්ඤාතො නාම. අතිමිත්තපථණ්හි තෙසුපි ඵසෙව නගො. අපරා අගමනියකරා නාම ගොති. සුඤ්ඤාතඅති මිත්තඅපථණ්හිතාහි භි විපස්සනාපි වුච්චති. තත්ථ යො භික්ඛු සම්ඛාරෙ අතිච්චතො පරික්කගෙනො අතිච්චතො වුට්ඨාති, තස්ස වුට්ඨාන ගාමිණී විපස්සනා අතිමිත්තා නාම ගොති යො දුක්ඛතො පරික්ක ගෙනො දුක්ඛතො වුට්ඨාති තස්ස අපථණ්හිතා නාම. යො අනතතතො පරික්කගෙනො අනතතතො දිස්වා අනතතතො වුට්ඨාති, තස්ස

සුඤ්ඤතා නාම. තත්ථ අතිමිත්තමිත්තතාය මහො අතිමිත්තො නාම අතිමිත්තමිත්තං ඵලං අතිමිත්තං නාම අතිමිත්තඵලසමාපන්නි සභාරතෙ ඵයං ථුග්ගොත්ත අතිමිත්තො ඵයො ථුග්ගාතිති ථුලවති අපාඤ්චිතසුඤ්ඤාදොසුපි ඵයෙව නායො. ආගමිනියෙන ධීවෙන පන සුඤ්ඤාදොසො ඵයො අතිමිත්තතා ඵයො අපාඤ්චිතොවා ඵයොති විකපො ආපජ්ජයා පාසො සතුරොති වෙව ආරමිණෙන ව කපෙතබ්බං. ඵවං හි නායො ඵයං ථුග්ගාතිති සංවිති. විවෙකනිකතනති ආදිසු තිබ්බොණං විවෙකොත්තාමි තඤ්ච විවෙක නිත්තං ඔත්තනති විවෙකනිකතං. විවෙකෙ පොණං අඤ්ඤාතො අගතො යෙන විවෙකො තෙන වසිකං විය හුතො ධීවෙනති විවෙක පොණං. යෙන විවෙකො තෙන පතමානං විය ධීවෙනති විවෙක පොණං.

89. 1. 7.

සත්තමෙ-නානිකායධර්ම නානාබාද්ධනා වාති බාද්ධනාපි නෙසං නානං අනොපි. තත්ථ බාද්ධනං නානකා පාකවාට අනො පන අපාදාණං වෙතොවිමුතති භූමනතරතො මහගතො හොති රුපාවචරං. ආරමිණෙනො සත්තපණ්ණානති ආරමිණං. ආතිඤ්ඤාදු භූමනතරතො මහගතො අරුපාවචර ආරමිණෙනො න විත්තබ්බාරමණං. සුඤ්ඤතා භූමනතරතො කාමාවචර ආරමිණෙනො සබ්බාරමණං. විපසංතා හි ඵත්ථ සුඤ්ඤතාති අධිපොතො. අතිමිත්තො භූමනතරතො ලොකුතතර ආරමිණෙනො තිබ්බණාරමණං. ගුණො ඤා සහෙත පමාණකරණොති ආදිසු යථා පබ්බතජාදෙ සුති පණ්ණකසට්ඨදකං නාම හොති කාලවණ්ණං ඔලොකෙනතානා බ්‍යාමසතගමිතිරං විය බායති යට්ඨිං වා රජ්ජං වා ගණෙත්වා මිත්තනාසං පිට්ඨිපාදොත්ථරණමත්තං පන හොති. ඵවමෙවං යාවරුතාදයො හුපපජ්ජනති තාව පුගලං සඤ්ජාතිකුං න සක්කා හොති සොතාපනො විය සක්කාමි විය අනාගාමි විය බායති යද පනස්ස රුතාදයො උපපජ්ජනති තද රතො දුට්ඨො මුලෙනාති පඤ්ඤයති. ඉති තෙ ඵත්තකො අගතති පුගලස්ස පමාණං දසෙතතාව උපපජ්ජනති පමාණකරණං නාම වුත්තා. යාවතා ඤා සහෙත අපමාණො වෙතොවිමුතතිහොති සත්තකා අපමාණං වෙතොවිමුතතිහො. කිත්තකා පන තා වත්තාදෙ වුත්තවිහාර වත්තාදෙ මහො වත්තාරි ඵලාතිති වාදස. තත්ථ වුත්තවිහාර ඵරණඅපමාණතාය අපමාණං සෙසා පමාණකාරකානං කිලෙසානං අභාවෙන තිබ්බණවපි අප මාණමෙව වෙතොවිමුතති පන හොති තඤ්ච න ගතිතං. අඤ්ජාති අරහත්තඵලවෙතොවිමුතති සාති තාසං සබ්බජෙට්ඨිකා තඤ්ච අග්ග මක්ඛායතිති වුත්තා. ගුණො ඤා සහෙත කිසුචිතනති රුගො උපපජ්ජනං පුගලං කිසුචිතති මග්ගති පමුච්චති තඤ්ච කිසුචිතනති වුත්තො. මහුග්ගා කීර හොණෙති ඛලං මග්ගපෙනා කිසුචිති කාපිල කිසුචිති කාපිලාති වදනති ඵං මග්ගපොඨා කිසුචිතමොති

වෙදිනෙබ්බා. දෙසමොහෙසුපි එසෙවනයො. ආකිඤ්ඤාදා වෙතො විමුත්තියො නාම නව ධම්මා ආකිඤ්ඤාදායනං මහාචරාති ච තත් අකිඤ්ඤාදායනං කිඤ්ඤාං ආරම්භං අග්ග නාමිති. ආකිඤ්ඤාදා මහාචරාති කිඤ්ඤානං මග්ගපට්ටිප්පයානකිලෙසානං නාමිතො ආකිඤ්ඤාදාති. තිබ්බාණං ආකිඤ්ඤාදාං වෙතොවිමුත්ති නහොති තස්මා න ගතිනං. රුහො භො හෙහන නිමිත්තකාරණොති ආදි යථානාම විත්තං කුලානං සදිසා වෙ විච්ඡා භොනති. යාව තෙසං ලක්ඛණං න තතං හොති තාව අයං අසුකකුලස්ස විච්ඡා අයං අසුකකුලස්සාති න සක්කා භොනති ජාතිතුං යද පත තෙසං තිසුලාදිසු අඤ්ඤාතරලක්ඛණං භානං හොති තද සක්කා භොනති ජාතිතුං. එවමෙව යාවපුග්ගලස්ස රුහො සුපාඨ්ඨති තාව න සක්කා හොති ජාතිතුං අරියො වා පුපුර්ජනොවාති. රුහො පතස්ස උපාඨ්ඨමානොව සරුහො නාම අයං පුග්ගලොති සඤ්ඤාතිතුං නිමිත්තං කරෙතොසා විය උපාඨ්ඨති. තස්මා නිමිත්තකාරණොති වුත්තො. දෙසමොහෙසුපි එසෙවනයො. අනිමිත්තා වෙතොවිමුත්තියො නාම තෙරසධම්මා විපස්සනා වත්තාථෙර ආරුප්පා වත්තාථෙර මහා වත්තාරිථරාතීති. තත් විපස්සනා තිථවතිමිත්තං සුඛතිමිත්තං අත්ත නිමිත්තං උග්ගාවෙතීති අනිමිත්තා නාම. වත්තාථෙර ආරුප්පා රුප නිමිත්තස්ස අභාවා අනිමිත්තා නාම. මහාචරාති නිමිත්තකාර නානං කිලෙසානං අභාවෙන අනිමිත්තාති. තිබ්බාණංවපි අනිමිත්ත මෙව. තං පත වෙතොවිමුත්ති න හොති තස්මා න ගතිනං. අථ කස්මා සුඤ්ඤාතා වෙතොවිමුත්ති න ගතිතාති. සා සුඤ්ඤා රුහොති ආදිවචනතො සබ්බත් අනුපට්ඨොව තස්මා විසුං න ගතිතාති. එතස්මාති ආරම්භවසෙන එකත්ථා අපාමාණං ආකිඤ්ඤාදාං සුඤ්ඤාතං අනිමිත්තතාති හි සබ්බානෙතාති තිබ්බාණංසෙසංව නාමාතීති. ඉති ඉමිනා පරියාසෙන එකත්ථො අඤ්ඤාතං පත ථානෙ අපාමාණොපි හොනති අඤ්ඤාතං ආකිඤ්ඤාදා අඤ්ඤාතං සුඤ්ඤාතා අඤ්ඤාතං, අනිමිත්තාති ඉමිනා පරියාසෙන තානාබ්බන්ධාති.

80. 1. 8.

අධ්මමෙ-නෙත්තපසබ්බතීති සයං ආගතාගමො විඤ්ඤානසංසතො අනායාමී අරියසාවසො සමානො නඨවා තග්ගසොග්ගං තිගස්සිතං නිගණ්ඨං උපසබ්බතීති. උපවාදමොචනත්ථෙඤ්ඤාව වාදගේපණත්ථෙඤ්ඤාව. නිගණ්ඨා කිර සමණස්ස ගොතමස්ස සාවතා එධ්වදිරවාණ්ණසදිසා නොනපි සද්ධිං පටිසන්ධාරම්පි න කණ්ණතීති උපවාදනති. තස්ස උපවාදස්ස මොචනත්ථෙඤ්ඤාව වාදඤ්ඤා ආරොපෙස්සාමිති උපසබ්බතී. නිබ්බාණං එතථ හෙහන ගමවසො සද්ධාය ශච්ඡාමිති යස්ස ඤ්ඤාත අසවරිකතා හොති සො එවං කිරෙතනති අඤ්ඤාත සද්ධාය ගමවර්යා මයං පත ඤ්ඤාතොසං සවරිකතං තස්මා තානං එත් ගමවසො සද්ධාය ශච්ඡාමිති දිපෙතොසා එවමාන. ඔලොඤ්ඤාති කායං උප නාමෙති කුච්ඡිං නිගරිති. ගිවං පග්ගස්ස සබ්බදිසාසු පෙකඛමානො

මෙලානෙහි: බාහිරකම්: මෙකෙසෙයාහි ගරා: විනිවිච්ඡිනි: නිතිකම්
 මෙහි එවං පටිබාහිරකම්: මෙකෙසෙයාහි බාහිරකම්: එ. සහබලකම්: හි
 සහාරණ. අර්ථ: පටිහරණයාහි සද්ධි: නිගණකපටිකායාහි එකෙසෙයා
 අනෙකෙසෙයා අර්ථ: නිගණකපටිකායා සද්ධි: අනිගණකපටිකායාහි පටිහරණ
 මෙහි සහතික: ආගතවා: අනතතො: ආගතතාවං: ජාතාපෙයාසිති
 අනෙකෙසෙයා: එකෙසෙයාහි එකෙසෙයා පසුකමෙයො: එකෙසෙයා පසුකමෙයො
 තතති අනෙකෙසෙයා: එකෙසෙයා උපද්දෙයොහි එකෙසෙයා නාම කිතති අයං එකෙසෙයා
 උපද්දෙයො: එකෙසෙයා බාහිරකම්: සලක සහතික: ආහාරවිනිකාහි
 ඉදං එකෙසෙයා වෙයාකරණං. එවං සබ්බත් අනෙකෙසෙයා වෙදිතෙසෙයා.

89. 1. 9.

තවමෙ-කිවිච්ඡි: පටිබලකම්: කිවිච්ඡි කාලො: පටිබලකම්: හි
 අනෙකෙසෙයා: උගතපිමනුසාරකම්: මනුසාරකම්: නාම දසකුසලබල
 පරා: තෙයො මනුසාරකම්: උගතරි: අලමිපිසකුණදකුණවිසක
 කොති අරිගතාවං: කාතු: සමත්තාය අලමිපිකොති සංඛාතො: සද්ධි
 දකුණ විසකො. නිගණකයාහි නගතාවතො. බුද්ධියාහි බුද්ධි
 භාවතො. වාලිපිපෙයාචනායාහි වාලිපිපෙයාචනතො. තුමං: නිසි
 දතකො ආසනධානො: උගතානං: පංසුරජවාලිකානා: පෙයාචනත්.
 ගතිකමාරපිසුරකතකොති අනෙකෙසෙයා.

89. 1. 10.

දසමෙ-ආර්ථකෙදවනාහි පුපාර්ථකෙදවනො: අනිවර්තො: දෙවනො.
 වනකෙදවනාහි වනකෙදවනො: අනිවර්තො: දෙවනො. රුකකෙදවනාහි මනත
 රුකකෙදවනො: වෙයාචනකෙදවනාහි එවං: තෙසු රුකකෙදවනො: අනිවර්තො:
 දෙවනො. බසතිනිග්ගතකම්: හි වර්තකම්: මලකිආදි: බුද්ධිබලකම්:
 දිසු වනකෙදවනො: වනකෙදවනො: ව අනිවර්තො: දෙවනො. සංගම්: හි සහති
 පතිනි. සමාගම්: හි තෙයො: තෙයො: සමාගතවා. පණිවිසිති පණිවිසිති
 වෙයාචන කෙදවනො. අනිගතකම්: සිලකිපනො: වෙයො: පණිවිසිති සමිච්ඡිකම්:
 සිලවනකම්: විතතකම්: වනො. බසතිනිග්ගතකම්: දසකුසලබලකම්: තෙයො:
 අනිගතකම්: වෙයො: බසතිනිග්ගතකම්: තෙයො: වෙවිච්ඡි. බලෙත වා
 ලකුරුකම්: බලකුරු. නිගතකම්: ගතො: අයපුතත අනෙකෙසෙයා: බලාද
 දිති බලාද තෙයො. අපටිපිසකතකම්: ඉදං: හිසුනං: දකුණං: ඉදං
 අනතතො: කුසුද්ධියො: හි එවං: අනිගතතො: හිසුනං: සද්ධි: සංඛාරණ
 මෙව ගතිකම්: හි.

විනිකසංග්‍රහානං: සමන්තං.

40. 1. 1.

ගාමණීසංග්‍රහානං: පටිබලකම්: වෙයො: ගාමණී. පාතුකෙදවනාහි
 කෙදවනො: වෙයො: හි ගතිකාමො: එකෙසෙයා ගාමණී. පාතුකෙදවනාහි
 ගතිකාමො: පටිහරණකො: අනෙකෙසෙයා: පටිවෙයාකො: පහ
 රතතො: පටිපහරණකො: පහරි: කෙදවනාහි දකුණාහි. නි: පාතුකෙදවනාහි
 අනෙකෙසෙයාහි කිසුදු පටිබලකම්: අනෙකෙසෙයාහි දකුණාහි.

40. 1. 2.

දුතිය-තාලපුතෙතාති එවං නාමකො. තස්ස කිර ඛනිකා පමුත්තස්ස තාලපක්කස්ස විය වණ්ණො විප්පකොනො අහොසි. තෙතස්ස තාලපුතෙතාති නාමං අකංසු. ස්වායං අභිනිසාරසම්පන්නො පච්ඡිමභවිකපුත්තලො යස්මා පත පටිසන්ති නාම අභියතා ආකාශෙ භිත්තහෙණ්ණදියා තස්මා එස නවතුලෙ නිබ්බතො වුච්ඡිප්පතො පත නවසිප්පෙ අහොසා හුත්වා සකලජම්බුදිපෙ පානවො ජානො. තස්ස පඤ්ච සකම්පනාති පඤ්චමාතුගාමසහසාති පරිවාරෙ හරියාස පිස්ස නාවතකොවාති මාතුගාමසහසොන වෙව සකම්පහසොනව සද්ධිං යං යං නගරං වා නිගමං වා පටිසන්ති තත්ත්ත පුරෙතරමෙව සතසහස්සං දදන්ති සමජ්ජවෙසං ගණිත්වා පත මාතුගාමසහසොන සද්ධිං කිලං හණ්ණතතස්ස යං ගජ්ජපගපාදුපයාදි ආහරණජාතං විපතති තස්ස පරිගතො නත්ති. සො තං දිවසං මාතුගාමසහස්ස පරිවාරෙ රුජගහෙ කිලං කත්වා පරිපක්කඤ්ඤාත්තො සපරිවාරෙව යෙන ගහවා තෙත්තපසෙකම්. සම්මාලිකෙනාති සචෙත ව අලිකෙන ව. නිබ්බතොනති තිට්ඨතු එතං. ජජනිසාති රුහපච්චයා මුඛතො පඤ්චවණ්ණසු තතනිගරණවාතවුට්ඨිදස්සනාදයො අඤ්ඤා ව කාමස්සාද සංසුත්තා ආකාරදස්සනකා අභිතයා. භිසොනාසො මහතාසාති අභිකප්පමාණත්තාය. ඥෙසනිසාති ඥෙසස්ස පච්චයා ගත්තපාදවෙජ්ජදි දස්සනාකාරු. මොහනිසාති මොහපච්චයා උදකං ගහෙත්වා තෙල කරණං තෙලං ගහෙත්වා උදකකරණනති එවමාදයො පහෙදු. පහාසොනාම නිජසොති විසුං පහාසනාමකො නිරයො නාම නත්ති. අවිච්ඡෙසව පත එකස්මිං කොට්ඨාසෙ තච්චතතා විය ගායතතා විය ව නවවෙසං ගහෙත්වා පච්චනති තං සක්ඛායෙතං වුත්තං. නාහං ගහෙත එනං ඥෙදුමිති අහං ගහෙත එතං ගහවතො බසාකරණං න ඥෙදුමිති එවං සකම්පකම්පකොත්ත අත්තො වෙදිතබ්බො. අස්සුචිමොචනමත්තො මතං වා අමම ඥෙදන්ති ආදයො වෙත් අඤ්ඤාපි වොහාරුවෙදිතබ්බො.

40. 1. 3-5

තතිය-සොබාජිවොති සුඤ්ඤාන ජිවිකංකප්පතො. ධම්මසබ්බාහ කත්තරෙති එවං ගතිතතාමො. උස්සගති වාසමතිති උස්සාහං වායාමං කරෙති. පටිසාපාදෙහතිති මරණං පටිපජ්ජාපෙතති. දුක්ඛවතති දුට්ඨකතං. දුපාණිතිනති දුට්ඨරපිතං. සරජිනො නාම නිරසොති අගමි න විසුං එකො නිරයො අවිච්ඡෙසව පත එකස්මිං කොට්ඨාසෙ පඤ්චාවුච්ඡනත්තො එලකහත්වා ගජ්ජස්සාරපෙ ආරාස්ස සබ්බාමෙ සුජ්ඣන්තා විය පච්චනති තං සක්ඛායෙතං වුත්තං. වතුත්තපඤ්චමෙසු එසෙව නයො.

40. 1. 6.

ජවෙධ-පච්ජාභුමිකාති පච්ජාභුමිවාසිනො. නාමණ්ඩලකාති සක මණ්ඩලො. සෙමාලම්මාලිකාති පාතොව උදහතො සෙමාලඤ්ඤව උපාලාදිති ව ගහෙත්වා උදකසුද්ධිකත්වා ජානත්තාය ආලං කති.

පිරුණිකතා. උදෙසනාණෙකතාහි සායං පාතං උදහං ඔරෙහකතා. උදෙසනෙහිති උපරිසාපෙනති. සකුසුපෙනතිහි සමමා සුපෙනති. සකුසු. නාම ඔක්කාපෙනතිහි පරිවාසෙත්වා සීතා ගප්ථො භූමං ලොකනති වදනතා සකුසු පවෙසෙති. අනුපට්ඨසකුසුසායාහි අනු පරිගවෙත්සා. උමුත්තරාහි උමුත්තර උට්ඨං. එලමුපලමාහි එලං අභිරුහ. නනු සකුසාහි තනු යං ගවෙසා. සකුසු වා සකුසුලාමාහි සකුසු වා සකුසුලාම. සායංගාමි අසනාහි සා අසනා ගවෙත්සා සෙට්ඨාගාමි ගවෙසා. අසනාගවත්තාහි ගෙට්ඨා ගප්ථො.

40. 1. 7.

සත්තමෙ-ජබ්බලනති එඬුං න මුදු. ඔසරනති සකුසුපලොණං. සාපභූමිති ලාමකභූමිකායං. මංදිපාහි ආදිසු අහං දිපො පතිට්ඨා එතෙසනති මංදිපා. අහංලොණං අලලියනවිකානං එතෙසනති මං ලොණං. අහං තාණං රකුසා එතෙසනති මංතාණං. අහංසරණං භයනාසනං එතෙසනති මංසරණං. විහරනතිහි මං එවං කතා විහරනති. ගොගනාපට්ඨති ඔසුසුඵලසා අහංවත ලාසිතා කලාප කලාපං ඔක්කිතා සපිතං ගිමාසාලෙ ගුහනමපි බාදනං ගවිසාහිති අසො. උදකමණිකොති කුට්ඨං. මණිකමෙබලාය එවං ලද්ධකාමො භාරතවිසෙසො. අහංපිදපට්ඨිකාහි උදහං න ගරහි නපරිගරහි න පරිගරහිති අසො. ඉති ඉමසමිං සුගතෙ සකුසුඵල ඔමෙදෙසනාව කපිතා. බුද්ධානං හි අසකුසුඵලඵලදෙසනා නාම නපි. සීතසමාන වුතතිනො හි බුද්ධා ගප්ථා සීතො පතිනතවරවාරණසාපි සකුසුඵල දිනමපි ගහණත්වා එකසද්ධමෙව වෙගං කෙරති. එවං බුද්ධාපි එකසා දෙසෙන්නාපි විතතං බහුතතං හිකුට්ඨිපරිසාය හිකුට්ඨිපරිසාය උපාසිකපරිසාය පි තිප්ඨිතමපි දෙසෙන්නා සකුසුඵලමෙව දෙසෙන්නා. විතසෙන්නා පත පරිසා සද්දතිතා ඔකපොතා සුසන්නති තාසං දෙසනා සකුසුඵලදෙසනා නාම ජාතා.

40. 1. 8.

අට්ඨමෙ-සං බහුලං සං බහුලනති ඉමතා තිගණො අතතතාව අතතතො වාදං හිනුති. තසමා ගගමා එවං සනෙත න කොට්ඨි ආපා සිප්පාහි ආදිමාග. පුරිමාහි පත වතතාරි පද්ධති දිට්ඨියා පච්චයා ගොතති තසමා පෙසුපි ආදිතවං දසෙන්නො ඉම ගාමණි එකමෙව් සකුසු එවංවාදි නොතිහි ආදිමාග. තත් අහමපමිති අහමපි අමිති. මෙතතාසකුසුසායාහි ආදිසු යං වතතමං තං සබ්බං සද්ධං ගාවතාතසෙත විසුද්ධිමසෙත වුතතමෙව. සකුසුඵලාපි ගාමණි බලවා සබ්බමෙව් ආදි පත ඉම අප්පබ්බං. තත් බලසමපෙන්නා සබ්බමෙව්. අප්පබ්බමෙව් අතිවෙත්ත අදුකෙකත. දුබ්බලො හි සබ්බමෙව් සබ්බං බමෙන්නාපි න සනෙතාහි විතසෙන්නා දිසා සරෙත විසුසුපෙනා නාසා සබ්බසද්ද සබ්බමෙව් එරහි බලවතො පත විපා එරණො ගොති තසමා බලවාහි ආග. මෙතතාස වෙතොවිමුතති යාහි එත් මෙතතාහි වුගත උපවාසෙපි අප්පණංපි වචනි වෙතොවිමුතතිහි වුගත පත අප්පණංව වචනි. සං පමාණසකු.

සම්මතයක් පමණක් නොව, නම් කාමාවචරය වුවහොත්, අපමාණ කතා කවමි. නම් රූපාවචරය නම් පමණක්. අතිශයින්ම, ඔදිකත අනෙකුත් සාමාන්‍ය චරිතයක් වශයෙන්, කතාකතා අපමාණ කතාකර වුවහොත්. නම් නොගනුමැතිකම නම් නොගනුමැතිකම කාමාවචරයකම. තවම, රූපාරූපාවචරයකම නම් කවමි. නම් කවමි. කිං වුත්තං හොති; තං කාමාවචරයකම. තවම රූපාරූපාවචර කවමි. අනන්ත ලක්ෂණය වා සාමාන්‍යය වා රූපාරූපාවචරයකම. එහි නම් පරිශ්‍රයකි. අනන්තය මනසාං ගතයා පවතිනුය. නම් සත්‍යයා. අපමාණ රූපාරූපාවචරයකම මෙම කාමාවචරය. මෙහෙයා විස පරිත්‍යාගය. උදාහරණයක් වශයෙන් පරිශ්‍රයකි. අනන්තය මනසාං කතා කවමි. තවම විපාකය පරිශ්‍රයකි. සත්‍යය මෙම මුහුණතකි. උප නොව. ඉති ඉදං සුත්තං ආදිති කිලෙසයෙන් වුවහොත් අවසාන මුහුණතක වශයෙන් ගතිනොව යථාසුඛයා ව ගත.

40. 1. 9.

නවමෙ-දුක්ඛයානි දුලබානි. මිනිසානි ජිවිතානි නුබො න නුබො ජිවිතානි එවං පවත්නා ජිවිතයා. දුක්ඛයානි පාපො. අය මෙවන්. දුක්ඛය ජිවිතය එවං න සත්‍යය කොට පරිශ්‍රයා පුබුදු කාතුනි දුක්ඛයා. තත් තත් මතමුත්තං විපකිණිකානි සෙසානි අවිකානි එවං සත්‍යයකි. සලාකමුත්තානි සලාක මිත්තං වුත්තං යං තත් වුත්තං වාපිතං තං සලාකමුත්තමෙව අනෙකුත් එලෙ න ජනයනි අනෙකුත්. උග්ගිලිකුනි දො අනෙකුත් මෙවන්. කප්පං අනෙකුත්. උග්ගිලිකුනි බති නිග්ගිකුනි න සත්‍යය. බතිලිකුනි පුත්‍රය දෙසං දිත්වා සාපරයං අනෙකුත්. මිනිලිකුනි අනෙකුත් පවෙසෙයං න සත්‍යය. ඉන්ද්‍රියයා මාමණි එක නවුන්දා කප්පොති කප්පොති නොව යථා නිකුත්තොති නිකුත්තොති න පුත්‍ර පවිසති නොවන නොවන කාලෙහි එකනවුති කපො අනුසාරි. අනි නුබො කිසිදු කුලෙ පකුත්තියාදනෙහි උපගතවුබන් පරිජානනාදං අපමාණය අපමාණය ඉන්ද්‍රියයා මාමණි ආදි මාග. ඉදං දිත්වාදිත්වා ආනිසංසං කප්පොති අපමාණය යානිනානි කුලානි අනිනානි බවමෙදසනං ආරම්භ. තත්-දුක්ඛයානි දුක්ඛයානි සමුත්තානි නිබ්බන්ධනානි. සත්‍යයෙහි එසෙව නොව. එවං පන සත්‍යය නොව සත්‍යයානි සත්‍යයානි නොව. විකිණිති අනෙකුත් වුබුද්ධනොව. විපකිණිති. විකිණිති බවනොව. විස නොව. විකිණිති නොව. අනිවර්තනානි නුත්තං අනෙකුත් වා බහුතානි කාලෙහි සත්‍යයානි බහුතානි අනන්තයානි.

40. 1. 10.

දුක්ඛම-නං පරිභං ඵලදායීයානි තත්‍යානි එවං අනෙකුත්. කුල පුත්‍රයා පවිසන්තා පුත්‍රයාදනෙහි ජාතරූපරජනෙහි පහසුව පවිසන්තා නව සත්‍යයා යං පහසු පවිසන්තා තං එනෙහි ගතෙකුත් නගනානි සත්‍යයා මා අනෙකුත් ආදිවත්තං අනෙකුත්. එක-සත්‍යයානි

එතො පඤ්චකාමිගුණසංකප්පතො අසාමිණිධිමො අසකාසුතිය
 ධර්මොති එකංසෙන ධාරෙය්‍යයි. තිණ්හති සෙනාසනඡදනතිණං.
 භරිසෙසිකාබ්බතති තිණ්ඡදනෙවා ඉඡාකඡදනෙවා ගෙසෙ පලුර්තෙන
 සෙති තං කාරිතං තෙසං සතතිංහං ගතංවා යුචොති කාරිතසෙනා
 සතං ඕවෙසියාති. න සකකා තත්ථ වසිතුනති ආවිකෂිතබ්බං මුත්තං
 සප්පකානතා කරිසාතති අසප්පකානතා යුචො වසිසිං ගතොති
 කාරාපෙථ මහං තෙ සඤ්ඤප්පකාමාති වකභතී. එවං වුද්ධෙන
 කාරෙතො තෙසං ආවිකෂිතබ්බං මුත්තං වසිසිංහං දුතබ්බං දස්සනති.
 සචෙ ආවාසසාමිකා තත්ථ අඤ්ඤාසම්පි හිකඛාචාරවිතෙතන ආරෙ
 චෙතො කාරෙත්තුං වට්ඨති ඉදං සකාය පරිසෙසිතබ්බතති වුත්තං.
 දුරුතති සෙනාසනෙ ගොපාණසිඤ්ඤා පලුර්මානෙසු තදන්තය
 දුරු. සකමතති හිතිවිකටං කතො තාවකාලිකසකටං. න තෙවලඤ්ච
 සකවමෙව. අඤ්ඤාසම්පි වාසිථරසුකුද්දුලාදිලපකරණං එවං පරිසෙසිත්තුං
 වට්ඨති. සුරිසොති හත්ථකල්මවසෙන පුරිසො පරිසෙසිතබ්බො.
 යංකිඤ්චි පුරිසං හත්ථකල්මං ආවුසො කතො දස්සසිති වතො දස්සාමි
 ගතොති වුද්ධෙන ඉදඤ්චිදඤ්ච කරෙතිති යං ඉච්ඡති තං කාරෙත්තුං
 වට්ඨති. තෙතොවාසං ආමංගි සෙනාසම් පරිසෙසිතොති ජාතං ප
 රජතං පතාතං කෙනවිසි කාරණෙන පරිසෙසිතබ්බතති න වදාමි.

40. 1. 11.

එකාදසමෙ-මලෙසුති එවංතාමසෙ ජනපදෙ. වසෙතොති මර
 ඡණෙන. ජාතියාති ධනජාතියා. අකාලිසෙති පපතනනාති න
 කාලතතෙර පපතනන කාලං අතතික්කමිතො පපතනනාති අපෙඨා.
 ථීරවාසිනාම කුමාණෙති එවං තාමසො තස්ස පුත්තො. බති ආවා
 සෙනෙ පටිවසෙති බතිතගෙර කිඤ්චිදෙව සිප්පං උක්කණ්ණෙනා
 වසති. ඉමමිං සුද්ධෙන වට්ඨකං කපිතං.

40. 1. 12.

ආදසමෙ-ග්ගිසොති රුසිං කතො පඤ්ඤාසු පුරිසතතො රුසි
 සොති එවං බමමසධ්‍යාගකපෙරෙති ගතිතනාමො. කපසෙති තප
 නිසිතං. සුබජීවිතති පුබජ්විකං. අනතොති සොධ්‍යාසා. ආමොති
 ගමො. ගමමො තිසි පාපො. ගාමවාසිතං බලොති අපෙඨා. අනත
 කිලමිථානුසොසොති අතඤ්ඤා කිලමිථානුසොසො සරිරුක
 කරණනති අපෙඨා. කසමං පතෙත්ථ කාමසුබලිකානුසොසො ගතිතො
 කසමං අතකිලමිථානුසොසො කසමං මජ්ඣිමාපට්ටදුති. කාමසුබලි
 කානුසොසො තාව ජතාතං කාමසොතිතං දස්සනන්තං ගතිතො.
 අතකිලමිථානුසොසො තපනිසිතකාතං මජ්ඣිමා පට්ටදු තිණ්ඡං
 තිජ්ජරවස්සුතං දස්සනන්තං ගතිතො. කිං එතෙසං දස්සනෙ පසො
 ජනනති. ඉමෙ ඤා අනෙක පසාය තවාගතො මජ්ඣිමාය පට්ටදුස
 සමාසප්පිංසං පපතො. සො කාමසොතිතොපි න සබ්බෙ ගරහති න
 පසංසති තපනිසිතකෙපි න සබ්බෙ ගරහති න පසංසති ගරහිතබ්බ

සුතතභෙදෙව ගරුනි පසංසිතබ්බසුතතභෙ පසංසනීති ඉතිහා අත්ඤා පසංසනං එතෙසං දඤානෙ පයොජනනාති වෙදිතබ්බිං. ඉදං තමත්ථං පසංසෙන්නො ඤායො ඛො මෙ ගාමණී ඤාමිහොති නොති ආදිමාග.

තත්-සාහසෙත්වාති සාහසිකතමෙවන. න සංවිගජනීති මිත්ත සභාගසන්ධිවත්සමානතානං සංවිභාගං න කරෙති. න පුඤ්ඤාති ඤාණෙනිති අනාගතභවස්ස පච්චයභූතාති පුඤ්ඤාති න කරෙති. බම්මාබමෙමනාති බමෙතව අබමෙතව. ආනෙතීති කාරණෙති. සව්ඪිඤාණෙනිති කථං අතතානං ආතාපෙන්නො පරිතාපෙන්නො සව්ඪි කරෙති චතුරධ්වරීරියවසෙන බුතබ්බවසෙනව. නිසො සඤ්චිකා නිජ්ජරුති එත් එකොපි මගො තිණ්ණං කිලෙසානං නිජ්ජරුතාය තිසො නිජ්ජරුති වුතො.

40. 1. 13.

තෙරසමෙ-දුතෙසානාති දුතකමානාති පණ්ණාති වෙව මුඛසාස නාති ව. පාණාතිපානසමාගනාති ඉදං කථා ආරඬං න කෙවලං අයං මායං ජාතාමි අඤ්ඤාපි ඉදඤ්ච ඉදඤ්ච ජාතාමිති සබ්බඤ්ඤා භාව දඤානත්ථං ආරඬං. සනතිති ගාමණී එතෙස සමණ්ඩ්‍රාගමණාති ඉදං සෙසසමණ්ඩ්‍රාගමණානං ලද්ධිං දසොක්ඛා තඤා පජභාපනත්ථං ආරඬං. මාලිකුණ්ඩලිති මාලාය මාලි කුණ්ඩලෙති කුණ්ඩලි. ඉත්ඪි ඤාමෙතිති ඉත්ඪි සද්ධිං කාමා ඉත්ඪිකාමා තෙති ඉත්ඪිකාමෙති. ආව සථාගාරනාති කුලසරස්ස එකස්මිං ආනෙ එකස්සව සුබතිවාසත්ථාය කතං වාසාගරං. ගෙනාගං සථාසනාති සථාබලං සමගජාමිති තඤාගං අතතනො සනති අනුරූපෙන වෙව බලං ව සානුරූපෙන විභාගං කරෙමි. අලනාති සුතතං. කබ්බනීයෙස ආනෙති කබ්බසිතබ්බ කාරණෙ විතතසමාධිනාති තස්මිං බමමසමාධියමිං සීතො නිං සහ විපස්සනාය චතුත්තං මග්ගානං වසෙන විතතසමාධිං සචෙ පටි ලභෙය්‍යාසීති දසොති. අපණ්ණකතාස මග්ගනාති අයං පටිපදා මග්ගං අපණ්ණකතාය අනපරුධකතාය එවං සංවතනනීති අපේ. ඤාමග්ගානොති බසග්ගාගො. අයං ඛො ගාමණී බමමසමාධි ගනු වෙ ඤං විතතසමාධිං පටිලභෙය්‍යාසීති එත් බමමසමාධිති දසකුසලබමව පථබමා, විතතසමාධිති සහ විපස්සනාය චතතායෙ මග්ගා. අථවා පාමුල්ථං ජායති පමුදිතස්ස පිති ජායනිති එවං වුතතා පාමුල් පිතිපාසාද්ධිසුබසමාධිසඤාතා පඤ්චබමා බමමසමාධි තාම. විතත සමාධිපත සහ විපස්සනාය චතතායෙ මග්ගාව අථවා දසකුසලබමවපථා චතතායෙ බුභවිභාරති අයං බමමසමාධි තාම තං පුරෙන්නස්ස උපපන්නා විතෙතකඤාතා විතතසමාධි තාම. එවං ඤං ඉමං කබ්බා බම්මං පජ්ඣෙය්‍යාසීති එවං නිං ඉමස්මිං වුතතපාභෙදෙ බමමසමාධියමිං සීතො සචෙ එවං විතතසමාධිං පටිලභෙය්‍යාසි එකං සෙතෙතං කබ්බං පජ්ඣෙය්‍යාසීති අපේ. සෙසං සබ්බත් වුතතතයමෙවාති.

ගාමණීසංසුතනං සමන්තං.

41. 1. 1.

අසංඛිතසංයුක්තං පඨමේ-අසංඛිතයානි අතතං. නිනෙසිනාති
 නිතං එසෙතෙන. අනුකම්පනෙනාති අනුකම්පනානෙන. අනුකම්ප-
 උපාදයාති අනුකම්පං. විනෙතන පරිත්තනෙනාති පටිච්චාතිපි වුත්තං
 හොති. භානං වො භං මයාති ඉමිං අසංඛිතයෙකු අසංඛිතමයකයෙකු
 දෙසෙතෙතන තුමානං තතං එතතකමෙව හි අනුකම්පකය සඤ්ඤා
 කිවං යදිදං අවිපරිතමවදෙසනා ඉපනා පරං පන පටිපත්ති නාම
 සාවකානං කිවං තෙතානං-එතාති හික්මව රුක්මවුලාති-පෙ-
 අමොකං අනුසාසනීති ඉමිනා රුක්මවුලසෙතාසනං දයොති සුඤ්ඤා
 භාවනීති ඉමිනා ජනපිටිතං ණං උග්ගෙතව යොගානුරූපං තෙතා
 සතං ආවිකති දයරුං නියසාදෙති. කුමාරාති ආරමභුජනිකා
 නෙන අවර්තංස ආරමභුජනිකානෙන ව අර්ථවාදිනො
 බහිසතතාදීති උපතිකායං සමමයෙකු විපක්කයෙකු වෙසමාති
 වුත්තං හොති. මා පමදස්සාති මා පමජ්ජ. මා පමජා විසමසාදිනො
 අනුමස්සාති යෙ හි පුබ්බෙ දතරකාලෙ අනරගතාලෙ සහතප්පායාදි
 සමත්තිකාලෙ සඤ්ඤා සමමුඛිතාවකාලෙ ව යොතිසො මහසිකාරරුහිතා
 රතතිජ්ඣං මහිකුණතතා හුත්වා සෙසසුඛං භික්ඛුසුඛං අනුපොගතා
 පමජ්ජනති තෙ පමජා ජරකාලෙ රෙගභාලෙ මරණකාලෙ විපත්ති
 කාලෙ සඤ්ඤා පරිතිබ්බතකාලෙ ව තං පුබ්බෙ පමාදවිහාරං අනුසාරනතා
 සප්පට්ඨකාලාකිරියෙකු භාරියං සමත්තමානා විපට්ඨකාරිනො
 හොතති. තුමෙත පන තාදිසා මා අනුමස්සාති දයොතෙනා ආනං-මා පමජා
 විපට්ඨකාරිනො අනුමස්සාති. අසං වො අමොකං අනුසාසනීති අයං
 අමොකං සනතිකා කායං මාපමාදන්ති තුමානං අනුසාසනී මවාදෙති
 වුත්තං හොති. භාසෙ භාසානුපසෙති ආදීප්ප යං වාතබ්බං තං පරතො
 වික්කම. අනතනාති ආදීප්ප තණ්හාරතියා අනාවෙන අනතං. වතුනතං
 ආසවානං අනාවෙන අනාසවං. පරමත්තවට්ඨතාය සමමං. වට්ඨයා පර
 භාගවෙතින පාරං. සණ්ඨාවෙතින නිපුණං. සුච්ඡිද්දසකාය සුද්දසං.
 ජරය අජජ්ජිතතතා අජරං. පිරවෙතින බුමං. අපලුජ්ජනතාය අප
 ලොකිනං. වසුච්ඡිද්දසකාය අපසංඛිතවිතතා අනිදසනං. තණ්හා
 මාන දිසිප්පපඤ්චානං අනාවෙන නිසප්පඤ්චං. සන්තතාවෙතින සන්තං.
 මරණතාවෙන අමතං. උත්තමවෙතින පණීතං. සසිරිකවෙතින සිවිං.
 නිරුපද්ධවතාය බෙමං. තණ්හාවෙතින තණ්හාවෙතින. විතො
 පතීයවෙතින අවජරං පහරිකබ්බුත්තතතනති අවජරිසං. අහුත මෙව
 අබහුතං. අජාතං හුත්වා අජීතිවා අබහුතං. නිදුක්කවතා අනිතිනං.
 නිදුක්කවතාවතා අනිතිනබමමං. වාණාගවෙන නිබ්බාණං වාපජ්ඣා
 භාවෙනෙව අබ්බාපජ්ඣං. විරුහාගිගමයා පට්ඨයතො විශං. පරමත්ත
 සුඤ්ඤාය සුඤ්ඤා. නිතිගවෙති වුත්තතාය මුත්ති. කාමාලයානං අනාවෙන
 අනාලසං. පටිච්චවෙතින දීපං. අලුච්ඡිතබ්බුත්තතවෙතින ලෙණං. තාය
 තවෙතින නාණං. හයසරණවෙතින සරණං. හයතාසනනති අපත්තං.
 පරං අයතං ගති පටිච්චාති පණිසණ්. සෙසමෙත් වුත්තතයමෙවාති.

අසංඛිතසංයුක්තං සමනතං.

42. 1. 1-3.

අබ්‍යාකතතංයුතතං පඨමෙබ්බොති හිතිකාලෙ තිබ්බිසාරං
 මහෙති උපාසිකා සඤ්ඤාපට්ඨනං මහාපෙරි "එතදංගං හිතවෙ මම
 සංවිතානං හිතවුඤ්ඤානං මහාපඤ්ඤානං යදිදං බෙමා හිතවුඤ්ඤා"ති ඵලං
 භගවතා මහාපඤ්ඤාතං එතදංගං පටිච්ඡාදං. පඤ්ඤානාති පඤ්ඤාවෙවන
 සමනතාගතා. බාහ්‍යානාති වෙසනතියෙන සමනතාගතා. මෙධාපිනිති
 මෙධාය පඤ්ඤා සමනතාගතා. බහුසංයුතාති පරිසරාතිබාහුසවෙවනපි
 පටිපෙට්ඨ බාහුසවෙවනපි සමනතාගතා. ගුණසංයුතාති අවිජ්ජාකගණනාය
 කුසලො. මුද්දිකොති අභිමුද්දිකාගණනාය කුසලො. සම්බාසකොති
 පිණ්ඩගණනාය කුසලො. ගම්භිග්ගති වතුරසිතියොජනසංගතං
 ගම්මිග්ගං. අපපමෙසොති ආලෝකගණනාය අපපමෙසො. උපපිට්ඨො
 මාසොති ආලෝකගණනාය පමාණංගණනං දුරෙහාගො. සෙන
 රුපෙනනාමාගණනාය යෙන රුපෙන දිසො රසො සාමො ඔදනොති
 සත්තසම්බාහං තථාගතං පඤ්ඤාපෙසං. නං රුපං නාමාගතං
 පටිච්ඡාදනාති වුත්තප්පකාරං රුපං සමුදයපභාගෙන සම්බන්ධෙන
 තං පටිච්ඡාදනං. රුපසම්බන්ධා විමුත්තොති ආයං රුපං අනුමිතියා
 රුපාරුපකොට්ඨාසෙනපි එවිරුපොනාම හවිසානිති වොසාරංසපි
 පටිපසංඝාතො රුපපණ්ණිතියාපි විමුත්තො. ගම්භිග්ගති අප්ඝාසය
 ගම්මිරතාය ව ගුණගම්මිරතාය ව ගම්මිග්ගං. තං ඵලං ගුණගම්මිරතාය
 සංගතං සම්බන්ධෙනතථාගතං සං උපාදය සත්තසම්බාහො තථාගතොති
 පඤ්ඤාති හොති තද්භාවෙන තංසං පඤ්ඤාතිතං අභාවං පසංනතං
 අයං සත්තසම්බාහො හොති තථාගතො පරමමරණාති ඉදං වචනං න
 උපෙති තසුජ්ජති. න හොති තථාගතො පරමමරණාති ආදිවචනමපි
 න උපෙති තසුජ්ජති අනෙං, සංසර්ගිකානිති එකං හවිසානි. සමෙසං
 නිති තිරන්තරං හවිසානි. න පිණ්ඩසංගතං න විරුද්ධසංගතං හවිසානි.
 අග්ගපදසංගතං දෙසනාති ඉධ අග්ගපදනා අධිපොතා. දුතියං ඛණික
 වග්ගෙ විතාරිතමෙව අබ්‍යාකතාධිකාරතො පත ඉධ වුත්තං.

42. 1. 8-8.

තනියෙ-රූපගතයමෙනති රූපමතතෙව ඵන් රූපතො අසෙසසු
කොච්ඡ සතෙතා නාම න උපලබ්හි රූපෙ පන සති නාමමතතං
ඵතං හොතිති දසෙසති. මෙදනාගතයමෙනති ආදීප්ති ඵසෙවතසො,
අසං ඛො ආවුසො හෙතූති අයං රූපාදිති මුසුඛිතා අනුපලබ්භ
තිස්සසාමො හෙතූ සෙතෙනං අබ්බාසනාං හගමනාති, වසුත්ථාදිති
උතතාතථානෙව.

42. 1. 9.

තවමෙ-කුතුකලසාලාසනා කුතුකලසාලා නාම පවේකසාලා නතී. යන් පත නානාතීච්ඡා සමණමුඛමණා නානාපිඨං කථං පවෙනතනාති සා ඛුත්තං අයං කිං වදති අගං කිං වදතිභී කුතුකලසානතිසානතො කුතුකලසාලාති වුවතී. දුරමි ඔවජතීති යාව

ආහසාරප්‍රියමලෝකාපි ගව්ස්ති. ඉමංග්‍රා භාසං නික්ඛිපතීති චුති
විනෝතන නික්ඛිපති. අනුපාසනනානොධිති චුතික්ඛණ්ණෙව පටිසන්ති
විනාශා අනුපාසනනාං අනුපාසනා නොති.

42. 1. 10.

දසරේ-නෙතමැදි. ලඬු අහවිසානි නෙත. ලඬුකා සඬු. එන. එක. අහවිසා-පෙ-අනුලොම. අහවිසා-පෙ-සුණයා උපාදා ධම්ම. අනතානි ය. එන. සමබ්බ ධම්ම. අනතානි විපසානා සුණ. උපපජ්ජති අවිනි මෙතයා අනුලොම. හවිසානිති අනේ.

42. 1. 11.

එකාදසමෙ-එතනතෙකන එතනකමෙවැනි ආවුණො සසසි එතන. එතනතෙකන කාලෙකන හෙතෙමි සසි රුපිති ආදි පණ්ණාසකා හොති දසති න හොතීති බොහරණ. හමෙයන තසස එතනකමෙව බහු. කොපතාවාදෙ අභික්කාසෙනති අභික්කාසෙන පන අතිමනාපා බමම දෙසනානමෙ වාදෙසෙව කො. නාභි වාදෙ ජිත්තා කථාති.

අධ්‍යාපන සංස්ථාපන සම්මාන.

ඉති සාරස්ථපසකාසිනිසා සංඥානනිකාසට්ඨකථාස

සමාසනිව ගෙවණන

કીલ્લોડીયા.

43. 1. 1-2.

[illegible]

අනුකූලතාවයේ කුසලතාවය. නම් මනෝවිකල්පයේ නිසි අවස්ථාවක තිබීමට අවශ්‍ය වන්නේ කුසලතාවයේ නිසි අවස්ථාවක තිබීමටය. නිසි අවස්ථාවක තිබීමට අවශ්‍ය වන්නේ කුසලතාවයේ නිසි අවස්ථාවක තිබීමටය. නිසි අවස්ථාවක තිබීමට අවශ්‍ය වන්නේ කුසලතාවයේ නිසි අවස්ථාවක තිබීමටය.

සුකල්පයකට-විචල්‍යයේ නිසි අවස්ථාවක තිබීමට අවශ්‍ය වන්නේ කුසලතාවයේ නිසි අවස්ථාවක තිබීමටය. නිසි අවස්ථාවක තිබීමට අවශ්‍ය වන්නේ කුසලතාවයේ නිසි අවස්ථාවක තිබීමටය.

විචල්‍යයකට-විචල්‍යයේ නිසි අවස්ථාවක තිබීමට අවශ්‍ය වන්නේ කුසලතාවයේ නිසි අවස්ථාවක තිබීමටය. නිසි අවස්ථාවක තිබීමට අවශ්‍ය වන්නේ කුසලතාවයේ නිසි අවස්ථාවක තිබීමටය.

සෙසු වන්නේ කුසලතාවයේ නිසි අවස්ථාවක තිබීමට අවශ්‍ය වන්නේ කුසලතාවයේ නිසි අවස්ථාවක තිබීමටය. නිසි අවස්ථාවක තිබීමට අවශ්‍ය වන්නේ කුසලතාවයේ නිසි අවස්ථාවක තිබීමටය.

වුත්තං. “යථ භික්‍ෂුවෙ අරියව්‍යායං අනංගවච්ඡිත්තං අරියමිත්තං සම්මිතිනො අරියමිත්තං භාවයනො තිති කායදුච්චරිතෙති ආරාති විරති පටිවිරති වෙරමණී අතිරියං අකරණං අයං භික්‍ෂුවෙ සමමා සම්මතෙතො අරියො අනංගචො ලොකුත්තරමං” නති එවං පන මහා වත්තාප්‍රියසත්‍යනාදීසු අනෙකෙසු සුත්තෙසු සමමාකම්මනාදීනඤ්ච ලොකුත්තරමිත්තං අබ්‍යාසාවසිද්ධිනො අවධිබිතිකොච ලොකුත්තර මිත්තො නොතිති වෙදිතමෙධං. ඉමංසම් සුත්තෙ අයං අවධිබිතිමිත්තො ලොකිකලොකුත්තරමිත්තං කොච කපිතො. දුතියං කොසලසංසුත්තෙ වුත්තමෙව.

43. 1. 3.

තතිගෙ- සමලම්භිදං ගනෙතති ආනන්දනේරෙ සාවකපාරම් ඤාණං මත්තං අපත්තතයා සකලම් මහාමුත්තමරියං කල්‍යාණ මිත්තසත්තියංගෙහ ලබාතිති න අඤ්ඤාසි. ධම්මසෙනාපති පන සාවක පාරම්ඤාණං මත්තං සිත්තං අඤ්ඤාසි. තස්මා එවමාග. තෙනෙ වංග භගවා සාමු සාමුති සාමුකාරමද්ධිති.

43. 1. 4.

වතුනේ-සමිසෙකෙන වලභිථපේනාති සකලසෙනෙහ වතුති වලවාති සුත්තරපේන. සො කිර සමෙධං සවකකපඤ්ඤාමිත්තෙ රජතපරික්ඛිත්තො අහොසි. රපේච නාමෙස දුට්ඨො හොති සොධ රපේ අලබ්භාරරපේති. තත්ථ සොධරපේ වතුරංගසංඝාතො හොති නාතිමහා විත්තං තිණ්ණං වා ජනානං ගහණසමනේ. අලබ්භාරරපේ මහාහොති දීඝො දීඝො පුටුලනො පුටුලො තත්ථ ජත්තගාහසකා වාල විජනිගාහනො තාලිපණ්ණගාහනොති එවං අවධිවා දහවා සුමෙතෙව යාතුං වා තිසිදිතුං වා තිපජ්ජිතුං වා සකකොතති. අයම් අලබ්භාර රපේ යෙව. සෙයොසුදං අයොති සෙනා වලවා පකාතියා සෙනවණ්ණොව. සෙයො ලබ්භාරාති පසාධනං තාසං රජතමයං අහොසි. සෙයො රපේති වුත්තතයෙනෙව රජතපරික්ඛිත්තතො තත්ථ තත්ථ දන්තකම්මෙව විත්තතො ව සෙතොව. සෙයොපට්ඨානෙති යථා අඤ්ඤා රපා සිහවම්ම පරිවාරණාපි හොතති ව්‍යාග්‍යවම්මපරිවාරණාපි පණ්ණාසකපරිවාර ණාපි න එවං එස පන සත්‍යකුලෙන පරිවාරිතො අහොසි. සෙයො රසමිත්තොති රසමිත්තොපි රජතනාප්‍රිපරික්ඛිත්තො. සෙයො පනොදලම්භිති පනොදලම්භි රජතපරික්ඛිත්තො. සෙයො ජත්තනාති රථමජෙකි උයො පිතං ජත්තමි සෙතං අහොසි. සෙයො උණ්ණිකතති අවධිබ්‍රහ්මවිත්තො රජතමියො උණ්ණිකපට්ටො. සෙයොතිවසානාතිති වත්තාතිපි සෙතාති පෙණ්ණඤ්චණ්ණාති තෙසු තිවාසනං පඤ්ඤාසතයාතිකං උත්තර සමෙතො සහස්සයාතිකො. සෙයොඋපාහනාති උපාහනා නාම මිත්තො රුද්‍රායො වා හොතති අවච්චි වා පටිසත්තං අයං පන රථං අතිරුද්‍රො තෙතං තද්වුච්චිතො රජතපරික්ඛිත්තො පාදලබ්භාරෙ නාම එස එවං වුත්තොති වෙදිතමෙධං. සෙයොසු සුදං වාලිවිජනිකාති ප්‍රීතමියදණිය සෙනවම්මරවාලිවිජනියා. න කෙවලඤ්ච එත්තක

මේව තඤ්ඤ සෙතො අපොසාසි. සො පත බ්‍රාහ්මණෝ සෙතවිලෙපතො විලිට්ඨි සෙතමාලං පිලකි. දසසු අබ්‍රහ්මලිපු අබ්‍රහ්මලිපුද්දිකා කණ්ණණ්ණු කුණ්ඩලානීති එවමාදි අලඛකාදෙපිණ්ණ රජතමයො අපොසාසි. පරිවාර බ්‍රාහ්මණාපිණ්ණ දසසහස්සමහතා තපෙථ සෙතවත්ථිලෙපතමාලා ලඛකාරා අපොසුං. යං පනෙතං ආවජ්ජියා නිසායාසිති චුත්තං තත්තායං තියාතවිභාවතා. සො කීර ඡන්තං ඡන්තං මාසානං එතවාරං නගරං පදකක්ඛණං කණෙති ඉතො එතතකෙති දිවසෙති නගරං පදකක්ඛණං කරිණ්ණතීති පුරෙතරමෙව සොසතා කසිරති තං සුත්වා යෙ නගරතො ත පකකතතා තෙ ත පකකමනති. යෙපි පකකතතා තෙපි පුඤ්ඤවතො සිරිසමපතතිං පසසිසාමාති ආගට්ඨන්ති. යං දිවසං බ්‍රාහ්මණො නගරං විවරති තදා පාතොව නගරවිවරයො සමමජ්ජිතා වාලිකං ඔකිරිතා ලාජපඤ්ඤමෙති පුපෙථගි අභිප්ප කිරිතා පුණ්ණසමෙ ඓපෙතා කදලියොව ධජෙව උසාපෙතා සකලතගරං බ්‍රිපිතවාසිතං කරොතති බ්‍රාහ්මණො පාතොව සිසං නසාසිතා පුරෙහතතං භුඤ්ජිතා චුත්තතායෙතෙව සෙතවත්ථාදිති අතතානං අලඛකිරිතා පාසාදා ඔරුණ රථං අභිරුහති. අථ තං තෙ බ්‍රාහ්මණො සමෙඛ සෙතවත්ථිලෙපතමාලාලඛකාරා සෙතවත්ථතාති ගහෙතා පරිවාරෙතති. තතො මහාජතණ්ණ සනතිපාතත්ථං පඤ්ඤා තරුණදුරන්තානං එලාඵලාති විකීරන්ති. තදන්තතරං මාසකරුපියා දිති, තදන්තතරං කසාපණ්ණ විකීරන්ති. මහාජතො සනතිපතති උත්තමසීයොවෙව වෙළුකෙඛපාව වතන්තති. අථ බ්‍රාහ්මණො මහිගලික සොවත්ථිකාදිසු මහිගලාති වෙව සුචජ්ජියො ව කණෙතෙතසු මහා සමපතතියා නගරං අනුච්චරති. පුඤ්ඤවත්තා මනුසානං එතභුමිකාදි පාසාදෙ අරුණ පුකපහතසද්ධාති වාතපාතකවාටාති විවරිතා ඕලො කෙතති බ්‍රාහ්මණාපි අතතතො යසසිරිසමපතතියා නගරං අපෙක්ඛාත්ථ රතෙතා විස දකක්ඛණවාග්ගිමුලො සොති. තං සකායෙතං චුත්තං.

තමෙතං ජනො දිස්වාති මහාජතො තං රථං දිස්වා. බ්‍රහ්මණති සෙඛාසිවචනං. බ්‍රහ්මං වනි සො යානතති සෙඛාසානසද්ධං වන සො යානතති අගමෙත්ථ අපෙත්ථ. ඉමසෙය්‍යම මො එතන්ති ආනන්ද මනුසානං වණ්ණහණනව්වාතං පතා අතතතො දායකානං වණ්ණහිතං සායාපෙතති අභිරුපො දණ්ණතීයො මහඥානො මහාභොගොති තපෙතෙත වණ්ණහණනමෙතෙත අභිරුපො ගොති මහඥානො වා එවමෙව මහාජතො බ්‍රාහ්මණණ්ණ රථං දිස්වා බ්‍රහ්මං වන සො යානතති කිඤ්ඤාපි එවං වණ්ණං හණති ත පනෙතං යානං වණ්ණහණනමෙතෙත තෙව බ්‍රහ්මයානං තාමි සොති. ලාමකා හි එතං ජවං පරමජෙත පත ඉමසෙය්‍යම මො එතං ආනන්ද අපිසෙය්‍ය අච්ඡාසිතිකණ්ණ මහණ්ණ අඛිට්ඨනං අයං හි සසිඛදෙසවිගමෙත සෙසෙඛා. ඉමිතා ව අරියා නිබ්බාණං යනතිති බ්‍රහ්මයානං ඉතිපි ධම්මභූතතතා යානතතා ව ඛම්මයානං ඉතිපි අනුතතරතතා කිලෙසසඛායාමණ්ණ ට්ථ විජිතතතා අනුතතෙග්ග සඛාමච්ජයො ඉතිපි වතනුං වට්ඨති. ඉද්ධිණ්ණ නිදෙස

භාවං චෙව සමිත්තමිපිජයභාවයාදි දහෙතොති භවිතොපටිජයො භානොති ආදිමාන. තත් රාගං විතයමානං පරිගෙහානං ගව්ඡති භික්ෂුජර්තීති රාගවිතයපරිගෙහානො. එතනෙයං සබ්බත්.

යෙසං සද්ධාව පඤ්ඤාවාති යෙසං අරියමග්ගයානස්ස සද්ධානුසාරි වසෙත සද්ධා ධම්මානුසාරිවසෙත පඤ්ඤාති ඉමෙ චෙ ධම්මා සද්ධා ධුරස්සතො තත්‍රමර්ක්කපත්තතායුගෙ යුත්තොති අනෙථා. භිජිප්පොති අත්තතා සද්ධාං අනුසුතෙත්ත ඛතිද්ධා සමුථ්ඨානෙත්ත මත්තපොත්ත සද්ධාං අර්ක්කිත්ත සමුථ්ඨානා හිරි. යෙසං මග්ගාරථස්ස ඊසා. මනො ඡොතොනාති විපස්සනා විතතං මග්ගවිතතයාදි යොත්තං. යථාති රථස්ස වාකාදිමයං යොත්තං ගොණෙ එකාබද්ධෙ කුසලෙති එකසමග්ගිනෙ එවං මග්ගාරථස්ස ලොකීය විපස්සනාවිතතං අතිරේකපඤ්ඤාස ලොකුත්තරවිපස්සනාවිතතං අති රේකසමිති කුසලධම්මෙ එකාබද්ධෙ එකසමග්ගිනෙ කුසලාති. තෙන චුත්තං මනොගොත්තොති. සතිආරක්ඛණාරම්භි මග්ගසමපයුත්තා සති ආරක්ඛණාරම්භි යථාති රථස්ස ආරක්කවා සාරථිනාමි හොති යො ධුර ගාහෙ යොජෙති අක්ඛං අබ්බසද්ධති රථං පෙසෙති රථයුත්තකෙ නිබ්බි සෙවනෙ කුසලෙති එවං මග්ගාරථස්ස සති. අයං හි ආරක්ඛපට්චුත්තයානා චෙව කුසලාකුසලානාදි ධම්මානං ගතියො සමනොසතිති චුත්තා. රජොති අරියඅධිබ්තිකමග්ගරජො. සිලපටික්ඛාණෙති වතුපාරිසුද්ධි සිලාලබ්ධාණේ. ක්ෂාන්තිකම්භාති විපස්සනාසමපයුත්තානං පඤ්චනං ක්ෂාන්තිකානං වසෙත ක්ෂාන්තිමයඅකම්භා. මක්ඛමිජ්ජොති විරියමිකෙකා. කාසිකවෙතසිකසම්භාතාති චෙ විරියාති අස්සවකකාතීති අනෙථා. උපෙක්ඛා ධුරසමාධිති ධුරස්ස සමාධි ධුරසමාධි උත්තතුත්තතා කාරස්ස අභාවෙන විතතමි යුගපදෙසානං සමතාති අනෙථා. අයං හි තත්‍රමර්ක්කිත්තපෙක්ඛා විතතුපපාදස්ස ලිහුද්ධිවිමානං ගරිත්තං පයොග මර්ක්කිත්තවිතතං උපෙති තත්මා ඉමස්ස මග්ගාරථස්ස ධුරසමාධිති චුත්තා. අතිවජ්ජපටිමාර්ගනාති බාහිරකරථස්ස සිහවම්මාදීති විග්ගමාපිඅරිය මග්ගාරථස්ස අලොභසම්භානා අතිවජ්ජ පරිවාරණං නාම. අබ්බාසාදෙති මෙත්තා ව මෙත්තා පුබ්බහාගොව. අපිභිංසාති කරුණාව කරුණා පුබ්බ හාගොව. විමෙසෙතාති කායවිමෙසාදි තිවිමො. යෙසං ආවුඛනාති යෙසං අරියමග්ගරජෙ සීතස්ස කුලපුත්තස්ස එවං පඤ්චවිධං ආවුඛං යථාති රජෙ සීතො පඤ්චවිධි ආවුඛෙති සපනෙත විර්ක්කිති එවං යොගාවචරෙති ඉමස්මි ලොකීයලොකුත්තරමග්ගරජෙ සීතො මෙත්තාය දෙසං විර්ක්කිති කරුණාය විසිංසං කායවිමෙසකත ගණසමග්ගණිකං විතතවිමෙසකත කිලෙස සමග්ගණිකං උපතිවිමෙසකත සබ්බාකුසලං විර්ක්කිති. තෙනෙස්සනං පඤ්චවිධං ආවුඛනාති චුත්තං. තිතික්ඛාති දුරුත්තානං දුරුගතානං වචනපථානං අධිවාසනක්ඛනාති. මම්මෙසනානොති සත්තාද්ධිවෙමො යථාති රජෙ සීතො රජිතො පටිවුක්ඛවෙමො ආගතාගතෙ සරෙ බමිති න නං සරු විර්ක්කිනාති එවං අධිවාසනක්ඛනාසමිකතාගතො තිත්ඛු ආගතාගතෙ වචනපථෙ බමිති. න නං තෙ විර්ක්කිනාති. තස්මා තිතික්ඛාවම්මසත්තානොති චුත්තො. ඡොගෙක්ඛම්භාය වසානාතිති වතුති

සෛගෙහි බෙමිය කිබිබොණිය වනනති කිබිබොණිඵුබොගව්වතියෙවි න කිබිති න භිජ්ජති අපෙඨා. එතදනනති සමභුතනති එතං මග්ග යානං අතතනො පුරිසකාරං නිසාසං ලඛනතා අතතති සමුතං නාමි හොති. චුග්ගමානං අනුතතරනති අසද්දසං කෙට්ඨයානං, නිසානති ධිග් ලොකමානා තිසෙසං එතං යානං අපි තෙ ධිග් පණ්ඩිත පුරිසා ලොකමානා තියෙතති ගව්වනති. අසද්දසුති එතංසෙත, ජසං ජසනති රුහාදසො සපතෙත ජිතනතා ජිතනතා.

43. 1. 5-6.

පැයටු-අසමවානි එවසදෝ, නිගමනෝ. තෙත අඳුදෝ මහන. පටිකපිටි, ඉමහිමි. පුරතන වට්ටුකවමෙව මිහිකමහොව කවිතො. ජවිමි. උතනනමෙව.

43. 1. 7.

සභාමේ-නිබ්බාණධාතුයා වෙවා එතං සිත්ඛු අධිවචනයති අසංඛිතයා අමතයා නිබ්බාණධාතුයා එතං අධිවචනයති. ආසවානං ඛසයා හෙත චුළචනීති අධිව භෙත රහාදි විතයෙත ආසවානං ඛයොති චුළචනී ආසවකඛයො නාම අරහතං අරහත්තංසාපි එතං රහ විතයොතිආදි නාමමෙවාති දීපෙති එතදමොවාති සත්ථාර ධාතුති වදනෙතත මයොං නිබ්බාණං කපිතං මයොං පතස්ස ත කපිතො තං කථාපෙස්සාමිති අනුසක්ඛිකුසලතාය පුච්ඡන්තො එතං අවොච.

43. 1. 8.

අධිමේ-කතමා ව ගිනකවෙ සම්මාදිව්සිනි එනෙක පරියායෙන අධිබිහිකං මග්ගං විහජ්ඣා පුත අපරෙත පරියායෙන විහජ්ඣුකාමෝ විශ ඉදං දෙසනං ආරති. තත්-දුෂකඛ්ඤාණන්ති සවණ සමමසන පටි චෙධ සච්චවේහාධිණවසෙන චතුශාභාරෙති උපපන්නං ඤාණං. සමුදයෙහි එසෙව නයො. සෙසෙසු පන විසු සමමසනස්ස අභාවා තිවිධමෙව චිච්චති. එවමෙනං දුක්ඛ ඤාණන්ති ආදිතා චතුසච්චකමච්චාතං දසසිතං. තත් පුරිමාති වෙ සච්චාති චට්ඨං පච්ඡිමාති විචට්ඨං. තෙසු හිකුප්පනා චට්ඨෙව කමච්චාතාත්තිවෙසො හොති විචට්ඨෙව නත්ති අභි නිවෙසො පුරිමාතිති වෙ සච්චාති පඤ්චකකිකා දුක්ඛං හණ්ඨා සමුද යොති එවං සමෙධිපෙනව කතමෙ පඤ්චකකිකා රූපකවනොති ආදිතානගෙන විජ්ඣාගෙනව ආචරියසනතිකෙ උග්ගණ්ඨිචා වාචාය පුතපුතං පටිවතෙනනෙතා ගොයාවචගේ කමමං කරෙති ඉතරෙසු පන චිසු සච්චෙසු තිරෙධසච්චං ඉට්ඨං කතනං මනාපං මග්ගසච්චං ඉට්ඨං කතනං මනාපන්ති එවං සමසණ්ඨෙනව කමමං කරෙති සො එවං කරෙතොතා චතතාරි සච්චාති එකපටිචෙධෙන පටිචිජ්ඣති. එසාහිසමයෙන අභිසමෙති දුක්ඛං පරිඤ්ඤාපටිචෙධෙන පටිචිජ්ඣති. සමුදයං පගාණපටිචෙධෙන තිරෙධං සච්ඡිතිරියපටිචෙධෙන මග්ගං භාවනාපටිචෙධෙන පටිචිජ්ඣති. දුක්ඛං පරිඤ්ඤාතිසමයෙන -පෙ- මග්ගං භාවනාහිසමයෙන අභිසමෙති. එවමස්ස පුබ්බගායෙ චිසු භවෙසු උග්ගහපටිපුච්ඡාසවණධාරණසමමසනපටිචෙධො හොති. චිසු

සවිණපටිවෙලියෙහි. අපරහාගෙ තිසු කිව්වතො පටිවෙලියෙහි. නිශේධෙ ආරම්භපටිවෙලියෙහි. පටිවෙලියකිනෙහි පන වතුසව්වසා පටිවෙලියෙහි. නො පුළුබ් පටිහානො. ඉමසා නිකුළුනො පුළුබ් පටිහානතො දුකඩං පටිජානාමි සමුදයං පජ්ජාමි නිශේධං සවිකරෙමි මහං හාවෙමිති ආගොගසමනතාසාරමනසිකාරපච්චෙදකඩණ නපි. පටිහානතො පටිසාය නොති. අපරහාගෙ පන දුකඩං පටිඤ්ඤත මෙව - පටි-මෙගො හාවිතොව නොති. තත්ථසා වෙ සචොති දුග්ගතතා ගමිති. ඉදා ගමිතිතො දුග්ගතා. දුකඩසව්වං හි උපතතිතො පාකටං බාහුකණ්ඩකපසාදිසු අනො දුකඩතති වතතබ්බතපි ආපජ්ජති සමුදයෙපි බාදිකුකාපතාභුකුකුකාමතාදිවසෙන උපතති නො පාකටං උකඩණපටිවෙලියෙහි පන උග්ගමි ගමිති. ඉති තාති දුග්ගතතා ගමිති. ඉතරෙසං විනා දසානතාය පයොගො ගව්ගගහණත්තං ගතපසාදණං විය අවිච්ඡිකතත්තං පාදපසාදණං විය සතඨා භික්කසා වාලසා කොට්ඨානතො කොට්ඨානතො විය ව නොති. ඉති තාති දුග්ගතතා ගමිති. එවං දුග්ගතතා ගමිතිරෙසු ගමිතිතො ව දුග්ගෙසු වතුස සවෙවසු උග්ගාදිවසෙන ඉදං දුකඩ ඤ්ඤතති ආදිවතං. පටිවෙලියකිනෙහි පන එවමෙව තං ඤ්ඤං නොති නෙකබ්බමසබ්බපාදිසු කාමපට්ටතිකාවෙතන කාමතො නිසාට හාවෙන වා කාමං සමමසනසා උපපන්නාති වා කාමවිතකෙක උපපන්නාති වා නෙකබ්බමසබ්බපො. සෙසද්ධියෙපි එසෙවතො. සබ්බමි ව තෙ නෙකබ්බමසබ්බපාදයො කාමබ්බපාදවිතිංසා විර මණසඤ්ඤනං නානතො පුබ්බහාගෙ නානා මහකබ්බෙහි පන ඉමෙසු තිසු ආනෙසු උපපන්නාය අකුසලසබ්බපසාදයො පදපච්ඡේදතො අනුපතතිසාධනවසෙන මහකබ්බං පුරයමානො එතොව කුසල සබ්බපො උපපජ්ජති අයං සමමසබ්බපො නාම. මුසාවාදවරමණි ආදයොපි මුසාවාදදිති විරමණසඤ්ඤනං නානතො පුබ්බහාගෙ නානා මහකබ්බෙහි පන ඉමෙසු වතුස ආනෙසු උපපන්නාය අකුසල දුස්සීලසව්වතනාය පදපච්ඡේදතො අනුපතතිසාධනවසෙන මහකබ්බං පුරයමානා එතොව අකුසලවරමණි උපපජ්ජති අයං සමමාවාදා නාම. පාණතිපාතාවරමණි ආදයොපි පාණතිපාතාදිති විරමණසඤ්ඤනං නානතො පුබ්බහාගෙ නානා මහකබ්බෙහි පන ඉමෙසු තිසු ආනෙසු උපපන්නාය අකුසලදුස්සීලසව්වතනාය අසීරියතො පදපච්ඡේදතො අනුපතතිසාධනවසෙන මහකබ්බං පුරයමානා එතොව කුසලවරමණි උපපජ්ජති අයං සමමකමමනො නාම. මිජ්ජාආජීවකති බාදිති හොජ්ජිතාදිති අන්තං පවතතිතං කාශවිච්ඡිදවරිතං. පහාසාති විජේතා. සමමාආජීවනාති බුද්ධිපසංයුත ආජීවෙන. ජීවිකං කපසතිති ජීවිතවුතති. පවතෙතති. සමමාආජීවොපි කුහණාදිති විරමණසඤ්ඤනං නානතො පුබ්බහාගෙ නානා මහකබ්බෙහි පන ඉමෙසුගෙව සතසු ආනෙසු උපපන්නාය මිජ්ජාජීවදුස්සීලසව්වතනාය පදපච්ඡේදතො අනුපතතිසාධනවසෙන මහකබ්බං පුරයමානො

එකාච කුසලවේරමේ උපාජ්ඣති. අයං සමමාභාර්ථවො නාම. අනුපානනානි එකසමි. භවෙ තථාරූපෙ වා ආරම්භෙ අත්තනො න උපානනානං පරස්ස පන උපාජ්ඣමනෙ දිස්සා අනො චත මෙ එවිරූපා පාපස්සා ධම්මා න උපාජ්ඣෙය්ග්ගනාති එවං අනුපානනානං පාපනානං අකුසලානං ධම්මානං අනුපාදාය. ඡඤානති තෙසං අනුපාදකපටිපත්තිසාධනං විරියජ්ඣං ජනෙති. චායමනීති වායාමං කථෙති. විරියං ආරභනීති විරියං පටිත්තෙති. විත්තං පග්ගමනානීති විරියෙන විත්තං පග්ගමනිතං කථෙති. පදගනීති කාමං තවො ච නභාරු ච අට්ඨිච අවසිත්තාතුති පබානං පටිත්තෙති. උපානනානානති සමුදාචාරවසෙන අත්තනො උපානනප්‍රබ්බානං. ඉද්ධි තාදිසෙ න උපාදෙය්ගමිති තෙසං පග්ගමය ඡ්ඣං ජනෙති. අනුපානනානං කුසලානානති අපාටිලභානං පඨමජ්ඣානාදීනං. උපානනානානති තෙසංගෙව පටිලභානං. සිතියාති පුනත්තං උපානතිපබ්බතවසෙන සිතත්ථං. අසමමාසාසාති අවිතාසත්ථං. භිසෙසාභාවාසාති උපරි භාවාය. ටෙපුලලාසාති විපුලභාවාය. පාටිපුටියාති භාවනාය පරිපුරණත්ථං. අයමපි සමමාවායමො අනුපානනානං අකුසලානං අනුපානනාදි විත්තනානනස්ස ප්‍රබ්බභාගෙ නානා මග්ගකකිණෙ පන ඉමෙසුගෙව චතුසු ආනෙසු කිට්ඨසාධනවසෙන මග්ගඛං පුරයමානං එකමෙව කුසලවිරියං උපාජ්ඣති අයං සමමාවායමො නාම. සමමාසතිපි කායාදි පරිශාසකවිත්තානං තාතත්තා ප්‍රබ්බභාගෙ නානා මග්ගකකිණෙ පන ඉමෙසු චතුසු ආනෙසු කිට්ඨසාධනවසෙන මග්ගඛං පුරයමානා එකාසති උපාජ්ඣති අයං සමමාසති නාම. ක්කානාදීසු ප්‍රබ්බභාගෙසමාපත්ති විසෙක නානා මග්ගකකිණෙ නානා මග්ගවසෙන එකස්ස හි පඨමමග්ගො පඨමජ්ඣානිකො හොති දුතියමග්ගො දුතියොපි පඨමජ්ඣානිකා වා දුතියාදීසු අඤ්ඤාතරජ්ඣානිකා වා එකස්ස පඨමමග්ගො දුතියාදීනං අඤ්ඤාතරජ්ඣානිකො හොති දුතියාදයොපි දුතියාදීනං අඤ්ඤාතරජ්ඣානිකා වා පඨමජ්ඣානිකා වා එවං චතතාරොපි මග්ගා ක්කානවසෙන සද්දසා වා අථ දීසා වා එකවට්ඨසද්දසා වා හොනති. අයං පනස්ස විසෙසෙසං පාදකජ්ඣානනීයමෙන හොති. පාදකජ්ඣානනනීයමෙන හි පඨමජ්ඣානලාභිනො පඨමජ්ඣානා වුට්ඨාය විපස්සනතස්ස උපාජ්ඣනමග්ගො පඨමජ්ඣානිකො හොති. මග්ගභොජ්ඣානකිකානඛානාති පනෙත්ථ පරිපුරණොනෙව හොනති. දුතියජ්ඣානතො වුට්ඨාය විපස්සනතස්ස උපානනො දුතියජ්ඣානිකො හොති මග්ගඛානාති පනෙත්ථ සත්ත හොනති. තතියජ්ඣානතො වුට්ඨාය විපස්සනතස්ස උපානනො තතියජ්ඣානිකො හොති මග්ගඛානාති පනෙත්ථ සත්ත. භොජ්ඣානනාති ඡ්ඣ හොනති. එසනගො චතුත්ථජ්ඣානතො වුට්ඨාය යංව තෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායත්තා ආරූපාචතුත්තකපඤ්චකජ්ඣානං උපාජ්ඣති තඤ්ච ලොකුත්තරං නො ලොකීයනති වුත්තං.

තත්ථ කප්ථනති එත්ථපි පඨමජ්ඣානාදීසු තතො වුට්ඨාය සොතො පත්තිමග්ගං පටිලභිතීං අරූපසමාපත්තීං භාවෙතීං යො ආරූපෙ උපානනො තංකිනිකාපස්ස තත්ථ තයො මග්ගා උපාජ්ඣනති එවං.

පාදකර්තෘතමෙව නියමෙති. තෙව් පන පෙර පිපස්සනාය ආරම්භකුතා බන්ධා නියමෙතෙති වදනති. තෙව් පුග්ගල ඡායාසංයෝ නියමෙති වදනති. තෙව් පුරුෂානගාමිණි විපස්සනා සායමෙය්ති වදනති තෙසං වාදවිතිවර්ගො විසුද්ධිමයො පුරුෂානගාමිණි විපස්සනාසිතාරෙවුත්තතයෙනෙව වෙදිතසබ්බා අසං චූළෙති තික්ඛපව සමමාසමාධිති අයං පුරිඛිභාගෙ ලොකිගො අපරභාගෙ ලොකුත්තරෙ සමාධිති වුවිති.

43. 1. 9.

තවමෙ-**විජ්ජාපණ්ණිතිනානි** සුභා නාම උද්ධග්ගං කත්වා ඝට්ඨිතං හත්ථං වා පාදා වා නිශ්චිති තථා අප්පිතා පන මිජ්ජා පණ්ණිතිතං නාම **විජ්ජා පණ්ණිතිනාය දිට්ඨිසාති** මිජ්ජාපට්ඨනාය කාමසංකත පසාදෙය. අවිජ්ජං ඡෙට්ඨතිති පසාදෙව පටිජ්ජාදනා අවිජ්ජං නිශ්චිස්සති. විජ්ජං උප්පාදෙස්සතිති අරුතතමයෙවිජ්ජං උප්පාදෙස්සති. **විජ්ජාපණ්ණිතිනානා** තික්ඛපව දිට්ඨිසාති කාමසංකත පසාදෙය වෙව මග්ගභාවනාය ව මිජ්ජාපට්ඨනායා අප්පවනතිභාගානාති අප්පථා ඉමසමිං සුත්තෙ කාමසංකතසද්දණං මග්ගනිසමානං කත්වා මිස්සකාමෙය්නා කපිතො

43. 1. 10.

අසමෙ - පටිබ්බාපකොති ඡත්තපට්ටිබ්බාපකො සෙසමෙත්ථ උත්තාතමෙවාති.

පටිමො වග්ගො.

43. 2. 1.

දුතියවග්ගස්ස පඨමෙ-**ඉට්ඨාමහං තික්ඛපව අසමාසං පටිසලලි** බිතුනති අගං තික්ඛපෙ එකං අසමාසං පටිසලලිසිද්ධං නිසිදිතුං එකොව හුත්වා විහරිතුං ඉට්ඨාමෙති අප්පථා. නමෙි **කොට්ඨි උපසඛික්ඛමි** කබ්බො අසාදෙත්ථ එකොති පිණ්ඩපානනිහාරකෙනාති යොස සුත්තං වාචං අනත්වා මමරුථාය සංඛාසු කුලෙසු පටියතතං පිණ්ඩ පාතං නිහරිත්වා මස්සා උපනාමෙය්ස නං පිණ්ඩපානනිහාරකං එකං තික්ඛුං ඝපෙත්වා නමෙි අසොදෙත්ත තෙනව් තික්ඛුනා වා ගතොයිත වා උපසඛික්ඛිතකබ්බො කස්මිං පන එවමිභාති තත්මිං කීර අසමාසෙ විතෙතකබ්බො සත්තො නාගොයි. අථ සත්ථා ඉමං අසමාසං ඵලසමා පතතිසුඛෙත විනිතාමෙස්සාමි ඉති මග්ගසොද්ධව සුඛවිතාරො ගවිස්සති අනාගතෙ ව පටිමිමා ජනතා සත්ථාමි යණං චිත්තාය එකො විහාසි කිමඛිග මගනති දිට්ඨානුගතිං ආපරිජ්ජසති කදස්සා ගමිස්සති දීඝ රත්තං සිත්තාය සුඛායාති ඉමිනා කාරණෙන එවමිභා. තික්ඛුසභෙසාපි සත්ථුවතං සමපට්ඨත්වා එකං තික්ඛුං අදාසි. සො පාතොව ගතිකුට්ටරිවෙණසමප්පත්තිමොදකදත්තකට්ඨදුතාදීති සබ්බකිවචාති තස්මිංබණ්ණෙ කත්වා අපගව්ජති. **සෙන සොහනති** යෙනසු අගං. පටිමානිසමික්ඛිදොධාති අභිසමික්ඛිදො හුත්වා පඨමං ගෙව එකුතපසාදෙය

දිව්‍යබන්ධනතරෙ. විශක්ෂිති ඉදං අතීතතේ ව්‍යාප්තමිතිවිධානං. නිසං
පදෙසෙනාති තස්ස පස්මාතිසිද්ධිධානවිශාරදස්ස පදෙසෙන. තත්
පදෙසෙනාම බන්ධනපදෙසො ආයතනධාතුසම්මුද්ධිපච්චයාකාරස්ස
පච්චාන ක්‍ෂාන්තමරුපපදෙසොති නානාවිධො. තං සබ්බවිධ සක්ඛාස
තස්ස පදෙසෙන විහාසිනති ආහ. හගථා හි පස්මලොසියං එකුත
පඤ්ඤාසද්ධිසබ්ධනතරෙ යථා නාම පතතරජේජා රුජා අත්තතො විහථ
සාරදස්සතත්තං තං තං ගබ්භං විවරුපෙතො සුවණ්ණරජතමුතතාමණි
ආදීති රතනාති පච්චවේක්ඛනෙනා විහරෙය්‍ය එවමෙව පඤ්ඤාසද්ධි
නිසංපදෙසෙ කත්වා සම්මසනෙනා පච්චවේක්ඛනෙනා විහාසි. ඉමස්මිං
පත අසිම්මාසෙ තෙසං බන්ධනං පදෙසං වේදනාසක්ඛිනිමෙව පච්ච
වේක්ඛනෙනා විහාසි තස්ස ඉමෙව සත්තං එවරුපං නාම සුඛං පටිසං
වේදෙනති එවරුපං දුක්ඛනති ඔලොකයෙනා යාව හවග්ගා පටිත්තා
සුඛවේදනා යාව අමිපිනො පටිත්තා දුක්ඛවේදනා සබ්බා සබ්බාකාරෙත
උපච්චාසි අථ තං මිච්ඡාදිට්ඨිපච්චයාපි වේදසිතනති ආදිනාතයෙන
පටිග්ගණ්ණතෙනා විහාසි. තථා පස්මලොසියං වාදසායනනාති නිසං
දෙසාතෙව කත්වා විහාසි. ඉමස්මිං පත අසිම්මාසෙ තෙසං ආයත
නානං පදෙසං වේදනාවසෙන ධම්මායතනෙනාදෙසං. ධාතුනං පදෙසං
වේදනාවසෙන ධම්මධාතුඑකදෙසං සම්මානං පදෙසං වේදනාසක්ඛි
වසෙනෙව දුක්ඛසම්මතදෙසං පච්චයානං පදෙසං එසංපච්චයා
වේදනාවසෙනෙව පච්චයෙනදෙසං ක්ෂාන්තං පදෙසං වේදනාවසෙන
තෙව ක්ෂාන්තකෙසදෙසං නාමරුපපදෙසං වේදනාවසෙනෙව පච්ච
වේක්ඛනෙනා විහාසි. පස්මලොසියං පත එකුතපඤ්ඤාස දිව
සබ්ධනතරෙ කුසලාදිමෙම නිසංපදෙසෙ කත්වා අනන්තතයාති
සත්තපතතරණාති පච්චවේක්ඛනෙනා විහාසි ඉමස්මිං පත අසිම්මාසෙ
සබ්බධම්මානං පදෙසං වේදනාතිතමෙව පච්චවේක්ඛනෙනා විහාසි
තස්මිං හිසංචාරානෙ සා සාව විහාරස්මාපතති වේදනානුභාවෙන ජානා.
ඉද්ධති යෙනාකාරෙන විහාසි තං දසෙසෙනා මිච්ඡාදිට්ඨිපච්චයාපිති
ආදිමාහ. තත් මිච්ඡාදිට්ඨිපච්චයාපිති දිට්ඨිසම්පයුත්තා වේදනාපි
වට්ඨති දිට්ඨිං උපජිත්තයං කත්වා උපත්තා කුසලාකුසලවේදනාපි
වට්ඨති විපාකවේදනාපි. තත් මිච්ඡාදිට්ඨිසම්පයුත්තා අකුසලාපි හොති
දිට්ඨිං පත උපජිත්තයා කුසලාපි උපපජ්ජති අකුසලාපි. මිච්ඡා
දිට්ඨිකා හි දිට්ඨිං උපජිත්තයා පක්ඛදිවසෙසු යාගුභත්තාදීති දෙනති
අභිගු ආදීනං වට්ඨං පච්චපතති. වාසුමිත්තාපථෙ සාලං කණෙනති.
පොකබරණි බණ්ණපෙනති දෙවකුලාදීසු මාලාගමිතං රොපෙනති තදි
මිදුග්ගාදීසු සෙත්තුං අත්තරනති විසමං සමං කණෙනති ඉති තෙසං
කුසලවේදනා උපපජ්ජති මිච්ඡාදිට්ඨිං පත නිසංසය සයං සම්මාදිට්ඨිකො
අනෙකාසනති පටිග්ගාසනති වධබන්ධනාදීති කණෙනති පාණං මාරෙතො
දෙවතානං උපහාරං උපහරනති. ඉති තෙසං අකුසලා වේදනා
උපපජ්ජති විපාකවේදනා පත හවනතරගතානං හොති. සම්මාදිට්ඨි
පච්චයාති එත්ථාපි සම්මාදිට්ඨිසම්පයුත්තා වේදනාපි වට්ඨති සම්මාදිට්ඨි

උපකරණය කඩා උපන්නා කුසලාකුසලවේදනාපි විපාකවේදනාපි
කර්ම සම්මාදිවිසිසම්පයුත්තා කුසලා ව හොඳි. සම්මාදිවිසි. පත උප
කරණය බුද්ධානුරූප. දීපමාලා මහාපාලමහස්වණ අපසම්බිතේ දිසා
හානේ වේගිතපතිශාපතනාති එවමාදිති පුද්ගලානි කප්පනාති ඉති
තෙස කුසලා වේදනා උපපජ්ජති සම්මාදිවිසිවේ නිසාය මිත්තා
දිවිසිතේ අනෙකාසනාති පරිභාසනාති අත්තානා උක්කාසෙනාති පරං
විමෙහනති ඉති තෙස අකුසලවේදනා උපපජ්ජති විපාකවේදනා
පත භවත්තරගතාතාවේ හොඳි. විපාකසංඝාතපට්ටයාති ආදිප්පි
එසෙවතයො. ජන්දපට්ටයාපිති ආදිප්ප පත ජන්දපට්ටයා අවිච්ඡේදන
සහගතවිත්තසම්පයුත්තා වේදනා වේදිතබ්බා. මිත්තාපට්ටයා පඨ
මිත්තානවේදනා සඤ්ඤපට්ටයා උපපන්නා පඨමිත්තානා සෙසා ප
සඤ්ඤසමාපත්තිවේදනා. ජන්දා ව අවුපසගතාති ආදිප්ප තිණණං
අවුපසමේ අවිච්ඡේදනසහගතවිත්තසම්පයුත්තා වේදනා හොඳි
ජන්දමත්තං වූපසමේ පඨමිත්තානවේදනාව ජන්දවිත්තානා
වූපසමේ දුග්ගිත්තානාදිවේදනා අධිපපතා තිණණං වූපසමේ
තෙවසඤ්ඤාසඤ්ඤාසහගතවේදනා. අපසනගසපත්තිනාති අරගතන
එරගස පත්තන්තං. අප්පිමාසාමනාති අප්පි මිරියං. නාමමිච්ඡානේ
අනුපසන්නාති තසා මිරියාරමාසා වසෙන අරගතනාප්පසා
කාරණේ අනුපසන්න. නාමපට්ටයාපි වේදසිනාති අරගතනසා ආත
පට්ටයා වේදසිතා එතෙන වතුමග්ගසහජාතා තිබ්බන්තිතලොකුත්තර
වේදනා ගතිතා.

48. 2. 2.

දුතිය-පරිසරානුකූලය. චුන්තනයෙන්ම වේදිතබය. මෙය
දිවයිනුසමයවෙමයාගේ මිනිසාදිවයිනුසමය නම් සමාජවිධි තමා
ගේ සමාජවිධිපවයා වේදයන. චුන්තන තදව මිනිසාදිවයිනුසම
පවයා වේදිතබය. ඉතිහාස පන සුන්තන විපාකවේදන. අතිශය
මිනිසාදිවයිනුසමය ගණිතනති චුන්තන. ඉතිහාස තනෙන් සබන්දි අනෙ
වේදිතබය. සත්ය යත්න හි දිවයිනුසමයාගේ චුන්තන නත්ත
පරිසරයවෙමයාගේ තනන. වේදයන. අතිශය. අනුදිවයිනු
සමයාගේ ආදිපු පන අනුදිවයිනුසමයා නම් පරිසරයාන
වේදන වේදිතබය. විනිසනුදිවයිනුසමයා දුතියයනවේදන.
සුන්තනුදිවයිනුසමයා අනුදිවයිනුසමයාගේ වේදන. සුන්තනුදිවයිනුසමයා
අනුදිවයිනුසමයාගේ වේදන. අනුදිවයිනුසමයාගේ වේදන. අනුදිවයිනුසමයා
චුන්තන. අනුදිවයිනුසමයා.

43. 2. 8-7.

තැනියෙ—සෙසෙකැඩාති සිතකතපිලො. තිං. සිතකතිති. තියොසිතකො, සෙසෙකැඩාති තිති එලෙති වතුති මයොහි සද්ධිං උපානායසාපිති අතිවර්තකිවතනො අනතනො තිවං. සිතකතෙ වාති සෙසො චිත්තපද්ධතමච්ඡාසතතමාති උපානාතර්තනෙව

48. 2. 8-10.

අධිමේ-උමිමගොති පඤ්ඤාවිමංසනං පඤ්ඤාගවේසනනති අනේ,
එවං හි කිං ආවුසොති ඉදං තස්ස පුච්ඡාපතිට්ඨාපනන්ධාය ආහ.
තවමදසමාති උත්තානන්ධානෙවාවති.

උතිගොවගෙහො.

48. 3. 1-10.

තතිගවග්ගස්ස පඤ්ඤමේ-මිච්ඡන්තනති මිච්ඡාසභාවං. අමිමන්තනති
සමමාසභාවං. මිච්ඡාපටිපත්තාධිකරණසෙතුවති මිච්ඡාපටිපත්තිකරණ
සෙතුව. යත්මා මිච්ඡාපටිපත්තිං කරොති තත්ථාති අනේ. නාශබ්ගොති
න සමාදායො. ඤාසංඛම්මනති අරිගමග්ගබලමං. මිච්ඡාඤාණීති මිච්ඡා
ඤාණො මිච්ඡාපච්චවෙකබ්බෙනො. මිච්ඡාමිච්ඡනතීති අයාථාවිමිච්ඡනති
තතියදිපු අතිශාඤ්ඤාවිමුතති. ඉමෙපු වතුපු සුතෙතපු වට්ටවිවට්ටං
කපිතං. පච්ඡිමෙපු පතෙත්ථ විපු පුග්ගලො පුච්ඡිතො බවෙමා විහතෙතො.
එවං බමෙමන පුග්ගලො දසසිතො. සුප්පවගතිසොති සුප්පවගත
නිගො. යථා ඉච්ඡිතිච්ඡිතං දිසං පවතෙතනො බාවති එවං
පවතෙතනං සකෙකං හොතිති අනේ. සමුපෙතිසං සපටිකබාරනති
සප්පවගං සපටිවාරං. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානනමෙවාවති.

තතිගො වගෙහො.

48. 4. 1-10.

වතුනේ- මිච්ඡාපටිපත්තීනති අයාථාවපටිපත්තිං. මිච්ඡාපටි
පත්තීනති අයාථාවපටිපත්තං. ඉති එකං සුත්තං බමමවසෙත භාසිතං
එකං පුග්ගලවසෙත. අපාශ්පාරනති වට්ටතො තිබ්බාණං. පාරගාමි
නොති එත්ථ යෙපි පාරං ගතො යෙපි ගච්ඡන්ති යෙපි ගමිස්සන්ති සබ්බෙ
පාරගාමිනො තෙව වෙදිතබ්බා. තීරමෙමානුබාවතීති වට්ටමෙව අනු
බාවති වට්ටෙ විවරති. කණ්ණනති අකුසලබලමං. ඛකා අනොකනති
වට්ටතො තිබ්බාණං. ආමම්මාති ආරබ්බ සක්කාය පටිච්ච. පටිසොද
පෙසොති පරිසුද්ධං කරෙය්. විනතකෙලපෙතිති විනතං කිලිස්සා
පෙතොති නිවරණෙති. සමෙබ්බාධිසමෙබ්බසුති සත්තපු බොජ්ඣංගිකපු.
සාමසෙකසුති තිබ්බාණං තං හි සාමසෙකසු උපගන්තබ්බතො
සාමසෙකසුනොති වුච්චති. බ්‍රහ්මසෙකසුති සෙට්ඨසාවං. බ්‍රහ්මසෙකසුනති
තිබ්බාණං බ්‍රහ්මසෙකසු උපගන්තබ්බතො. යත් යත් පත සෙට්ඨා ව
ඉමෙපු ව තිසු සුතෙතපු රුහකබ්ගොති ආගතං තත් තත් අරහත්තමපි
වට්ටතියෙවාවති වදනති.

වතුනේ වගෙහො.

43. 5. 1-10.

අඤ්ඤානිත්ථියපෙය්‍යාලෙ-අද්ධානපටිඤ්ඤාසම්භවති සංසාරධ්‍යානං නිබ්බාණං පඤ්ඤා පටිඤ්ඤානා නාම හොති තඤ්ඤා නිබ්බාණං අද්ධාන පටිඤ්ඤානති චූළච්ඡාදි අපේඨා. අනුපාදපටිතිබ්බාණසම්භවති අපච්චයපටිතිබ්බාණසම්භවං. ඉතිච ඉමං පෙය්‍යාලෙ විජ්ජාපිදුකති එලෙක අරහත්තං කපිතං ඤ්ඤාණදස්සනෙන පච්චපේඨකිණං සෙසෙති නිබ්බාණතති.

අඤ්ඤානිත්ථියපෙය්‍යාලො.

43. 6. 1-10.

සුරියපෙය්‍යාලෙ-අරුණං විය කල්‍යාණමිත්තතා කල්‍යාණ මිත්තතාය ධර්මා නිසඤ්ඤානා සච්ඡාදකාදර්ශනමයො සුරියපාත්‍ර භාවො වියාති එවං සබ්බස්මි අපේඨා දේදිතාසෙසා. සිලසමපදාති චතුපාරිසුද්ධිසිලං. ජකුසමපදාති තාත්‍රතමසතා කුසලදිජ්ජෙ. අත්ත සමපදාති සච්ඡාදකවිත්තතා. දිට්ඨිසමපදාති කුසලධර්මතා. අපමාද සමපදාති කාරුපකඅපමාදසම්භවති සොභිතොමනසිභාරසමපදාති උපායමනසිකාරසම්භවති. පුන කල්‍යාණමිත්තතාති ආදිති සච්ඡාදිට්ඨි ආදිතං අඤ්ඤානපි ආකාරෙන භාවදස්සනස්මිං වුත්තාති. සබ්බාතෙව චෙතාති සුත්තාති පාටිපෙය්‍යකපුග්ගලජ්ඣාසයවසෙන වුත්තාතිති.

සුරියපෙය්‍යාලො.

43. 7. 1-10. 8. 1-10.

එකබ්බිමපෙය්‍යාලොපි ගබ්බපෙය්‍යාලොපි පාටිචක්කපුග්ගලජ්ඣාසය වසෙනෙව තථා වුත්තෙසු බුජ්ඣනකානං අජ්ඣාසයවසෙන කපිතො.

43. 9. 1-10.

අපමාදපෙය්‍යාලෙ-ඵචමෙවිඤ්ඤාති එස්මිං සබ්බසත්තානං සම්මාගමුද්ධො අග්ගො එවං සබ්බසං කුසලධර්මානං කාරුපක අපමාදෙ අග්ගොති දට්ඨිබ්බො නනු වෙස ලොකිගොච කුසලධර්මා පන ලොකුත්තරුපි අගඤ්ඤා නාමාවච්ඡෙව කුසලධර්මා පන චතුසුතිකා කථමෙස තෙසං අග්ගොති. පටිලාභනපෙය්‍ය අපමාදෙන හි තෙ පටිලභනති තස්මා සො තෙසං අග්ගො. තෙතෙතං වුත්තං සබ්බ තෙ අපමාදමුලකාති ආදි. ජම්බමානනති පඨවිකලෙ විචරන්තානං. පාණානනති සපාදකපාණානං. පද්ධන්තානති පදුති. සමොධානං ගච්ඡන්තීති ඔධානං උපකෙඨපං ගච්ඡන්ති. අග්ගමකම්මාගතිති සෙවං අකම්මාගති. සද්දං මහණනතෙතනාති මහණතභාවෙන අග්ග මික්කාගති න ගුණවසෙතාති අපේඨා. වසසිකනති සුමනාපුප්ථං. ඉමං කීර සුත්තා භාගිගමනාරජා වීමංසිතුකාමතාය එකස්මිං ගබ්බෙව චතු ජාතීගඤ්ඤාති පටිභණ්ඩං කාරෙණිං සුගඤ්ඤාති පුප්ථාති ආහරපෙය්‍යා

එකසා සමුග්ගසා මජ්ඣෙක සුමනාපුප්ඵලං ධරෙතො සෙසානි තසා සමනතො ඵුලභිඵුලං කතො ධරෙතො වාරං පිටිය ඛනි තිකඛනො අපසා මුසුතං විනිතාමෙතො වාරං විවරිතො පටිසන්තසා සබ්බ පඨමං සුමනාපුප්ඵලකො සාණං පහරි. සො මහානලයංගෙව මහා වෙතියාහිඵුලො තිපජ්ඣො වසසිතං තෙසං අග්ගනති කථෙතොත සුකපිතං සමමාසමුදොනාති වෙතියං වන්දි. භූමිබ්බන්ධනොති බුදුක රුජානො. භූමරජනොතිපි පාඨො. තහතාපුතානනති තනොත ආපුතානං තනනං ආරොපෙතො වාසිතානනති අරො. ඉදඤ්ච පච්චතොත සාමචචනං යාති කාති වි තනතාපුතානති අයං හෙත්ථ අරො. අඵලා තනතාපුතානං ආපුතාති කාතිපි වත්ථා නිති එවං සාව සෙසපාඨතයෙනපෙත්ථ අරො දඨබ්බො. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තාන මෙවාති.

අපපමාද වග්ගො.

43. 10. 1.

බලකරණීයවග්ගෙ- බලකරණීයාති උතුරුබලබාහුබලෙන කත්තබ්බො ධාවනලක්ඛනතාපනවගනාදයො කමමනතො. සිල පතිට්ඨායාති චතුපාරිසුද්ධිසිලෙ ධරො. අට්ඨබ්බිකං මග්ගනති සහ විපසානං අරියමග්ගං. ඛිජගාමදුගගාමාති එත්ථ පඤ්චවිධං බිජං බිජගාමො නාම තදෙව පණ්ණසම්පන්නං නීලගාවතො පට්ඨාය භූත ගාමොති වෙදිතබ්බං. බලං ගාගනාතිති බලා ගණනනති ගතිතලො පිරසරිථ නොනති. භූසසුඛෙත බන්ධනාති ආදීසු අයමානුප්ඵලිතථා. නාතිතියො හි උතුසමයෙ පතිට්ඨිතගබ්බො විනොතනති සචෙ මයං ඉධ විජාසිසාම එවං නො දුරකා උම්මිවෙගසා ව සුපණ්ණසාම පකඛන්දිතො ආගතසා වෙගං සතිතුං නසකඛිසානති. තා සමුදෙද නිමුච්ඡිජ්ඣො සමිජ්ජමුඛවාරං පතො පඤ්චමහානදියො පටිසිතො හිමවනං ගච්ඡති. තත්ථ සුපණ්ණෙති අපකඛන්දිතියාසු සුවණ්ණරජතමණිගුහාසු වසමානා විජාසිතො නාගපොතකෙ ගොපථිකාදිපමාණෙසු උදංහසු ඔතාරෙතො උදකතරණං සිකඛාපෙනති අඵ යද අනුකකමෙන තෙතාගා ගඛ්ඤාදිතං නදීතං ඔරිමතීරතො පරතීරං පරතීරතො ඔරිමතීරනති තරණපටිතරණං කාතුං සකෙකානති තද ඉදුති නො දුරකා උම්මි වෙගඤ්ච ගරුලවෙගඤ්ච සතිතුං සකඛිසානති සද්ධො අතතතො ආනු භාවෙන මහාමෙසං සමුට්ඨාපෙතො සකලතිමවනං එකොදකං විය ධුරුමානා දෙවං වසාපෙතො සුවණ්ණරජතාදිමයා නාවා මාපෙතො උපරි සුවණ්ණතාරකවිචිතතං සමොසරිතගකිපුප්ඵදුමං වෙලවිතානං බකිති සුරහතතගකිපුප්ඵදිති ආදාය තාති නාවාති පඤ්චමහානදියො උග්ගාතිතො අනුකකමෙන මහාසමුද්ධං පාපුණනති තත්ථ ව වසනතාබ්සාම සතබ්සාමසහසාබ්සාමසතසහසාපාමාණතං ආපජ්ජනතො මහනතතං වෙපුලුතතං ආපජ්ජනති නාම. එමමෙමමොති එත්ථ හිමවනං

පබ්බතොව චතුසාරිසුද්ධිසීලං දමිඨං. තාගපොතකා පියසොගාවචරු
 කුසුසංයාදයො පිය අරියමග්ගො මහාසමුද්දො පිය නිබ්බාණං. සරා
 තාගපොතකා හිමවනෙත පතිට්ඨාය කුසුසංයාදීති මහාසමුද්දං පඤ්ඤා
 තාගමනනතං අපඤ්ඤාති එවා යොගිකො සීලං තිස්සාය සීලෙ
 පතිට්ඨාය අරියමග්ගන නිබ්බාණං පඤ්ඤා අරුතනමග්ගනෙව අග
 ගෙසු අභිසංසාරපරිනාමානසං පාදකනති. කුසමගාති
 උදකස්ස සමවා. නොපඤ්ඤාති න පටිපාදනති න අනෙකා පමෙ
 සෙති අනෙකා පුරුෂොති පුරුෂොදිසො අනෙකා. පටිප්
 මාදිසුපි එසෙව නො. වතනාපොති සමිපට්ඨානාති සමිපටි එතෙසං
 පුරුෂොදිසොදන. පානානං සංඝපාසනා ආකාසෙ ඉස්සති එවා ඉස්සාපි
 වතනානෙ සතිපට්ඨානාති ආදිනා නොනො පුතො නොසිපකියංමො
 සහවිපසනස්ස අරියමග්ගස්ස භාවනාය ඉස්සති නෙතෙතං වුත්තං.
 ගිමානං පටිප්පො මාසති ආකාසනානෙ උපතනනති විපද
 චතුසදනං පාදපට්ඨානෙත පටිප්පොදි උප්පිනා උදං ගතං වටි
 වටි හුනා ආකාසෙ පකනනො. ජප්පාදිසොති පංසුරජ්ජලං.
 සාමුද්දිසං නාමානාති ආදි පන නොයො වානිජකාපමෙ විජාරිත
 මෙව. ආගනනුගාගාරනාති පුසුසුප්පොති නගරපෙසි කතං
 ආගනනුකසං යෙව රුජ්ජමනාපොතනපි සකකා නොති නිවාසං
 උපතොදා. අභිසංසාරපරිනාමානසාති යෙව වග්ගනෙසං පුරුෂොදිසාදිති
 ආගනනං බොතිසාදිනා වාසො ආගනනුකානෙත ඉස්සති එවා ඉසම
 සමිපි අභිසංසාරපරිනාමානසාති ආදිනං යෙවනං අභිසංසාර පරිනානා
 දිති සහවිපසනස්ස අරියමග්ගස්ස භාවනාය ඉස්සති නෙතෙතං
 වුත්තං. නදිසුත්තං නොයො වුත්තනමෙවොති.

බලකරණියවග්ගො.

48. 11. 1-10.

එසනාවග්ගො-කාමමග්ගොති කාමානං එසනා ගමෙසනා මග්ගනා
 පත්තනා. ගමෙසනාති ගමානං එසනා. බ්‍රහ්මචරිකමග්ගොති මමො
 දිට්ඨිසංකිතස්ස බ්‍රහ්මචරියස්ස එසනා. විබාති මාතකොට්ඨාසා මාතරිඨ
 පතාවා. සෙසකොට්ඨාසමිති විබාති අගමග්ගි සෙසොති එවා මාත
 කොට්ඨාසො මාතරිඨපතාවා. නිසාති දුක්ඛා. වමනනො පනෙත්තං යස්ස
 උපපජ්ජනාති පුරුෂං තිග්ගනතිති නිසා. සෙසමෙත්ත උත්තානමෙවොති.

එසනාවග්ගො.

49. 12. 1-10.

මග්ගවග්ගො-කාමමග්ගොති පසුපු කාමග්ගෙසු ජන්දරගො.
 ගමෙසනාති උපපජ්ජමග්ගෙසු ජන්දරගො. දිග්ඤාසනාති වාසභිදිසියො.
 අභිසංසාරපරිනාමානසාති චතුසු ගමෙවසු අසුසුණං. කාමග්ගොදිසුපි එසෙව
 නගො. කාමුපාදනනාති කාමග්ගණං. දිට්ඨිපාදනාදිසුපි එසෙව නගො.

මෙකැයි ගන්නා සටනා, කාසමනෙකැයි කායසා නාමගනේ ගන්නා සටනකිලෙස, ඉදං සච්චාභිතිවෙසොති අත්තයාතිකද්ධිවසෙන උපනෙතා ඉදමෙව සච්චනති එවං අභිතිවෙසො, කාමග්ගානුසංසාර ථාමගතධේන කාමරගානුසංයො, සෙසෙසුපි එසෙව තයො, ඔරමනා භිසානිති හෙට්ඨා කොට්ඨාසියාති, සංකප්පාත්තානිති බ්බිකානි, උදාමනාභිසානිති උපරිකොට්ඨාසියාති, සෙසං සබ්බත් උත්තානත් මෙවැති.

මගගසංයුතතං නිට්ඨිතං.

44. 1. 1.

බොජ්ඣංගසංයුතතස්ස පඨමේ-නාමාති ඉමෙපි මහාසමුද්දපිට්ඨෙ උම්මිඅනතරවාසිනො ත විමානට්ඨකතාගා තෙසං නිමච්චනතං නිසංය කායවසින්නාදි සබ්බං හෙට්ඨා වුත්තනගෙතෙව වෙදිතබ්බං, බොජ්ඣංගනාති එත් බොධියා බොධිස්ස වා අභිනාති බොජ්ඣංගා, කීං වුත්තං හොති, යාති අයත්තාව ධම්මසාමයා යාය ලොකීයලොකුත්තර මහාකඛණේ උපපජ්ජමානාය ලිහුඤ්චිවපතිට්ඨානායුහනකාමසුබතත කිලමථානුයොගඋචේදසංගතද්ධිං අභිතිවෙසාදිතං අනෙකෙසං උපද්දවානං පටිපක්ඛගුතාය සතිධම්මවිවචනවිරහපිනිපස්සද්ධිං සමාධි උපෙක්ඛාසඛානාය ධම්මසාමයනියා අරියසාවකො බුජ්ඣනීති කන්ථා බොධිති වුච්චති, බුජ්ඣනීති කිලෙසසන්නානතිද්දං වුච්චගති වත්තාරි අරියසච්චාති පටිවිජ්ඣනීති නිබ්බාණමෙව වා සච්ඡිකරුනීති වුත්තං හොති, යථාස සත්තබොජ්ඣංගෙහ භාවෙනා අනුත්තරං සමාසලොභිං අතිසමුද්දොති, තස්සා ධම්මසාමයනිසඛානාය බොධියා අභිනාති බොජ්ඣංගා කාතංගමග්ගභිසාදයො වීය, යොව යථා වුත්තප්පකාරය ඵතාය ධම්මසාමයනියා බුජ්ඣනීති කන්ථා අරියසාවකො බොධිති වුච්චති තස්ස බොධිස්ස අභිනාතිපි බොජ්ඣංගා සෙතඛාරථභිසාදයො වීය, තෙතාහු අට්ඨකථාවරියා- බුජ්ඣනකස්ස පුග්ගලස්ස අභිනාති වා බොජ්ඣංගනාති, අපිච බොජ්ඣංගනාති නෙතවෙදින බොජ්ඣංගනාති බොධාය සංවත්තනනීති බොජ්ඣංගා බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣංගා අනු බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣංගා පටිබුජ්ඣනනීති බොජ්ඣංගා, සමුබුජ්ඣනනීති බොජ්ඣංගා ඉච්චාදිතා පටිසම්මුද්ධතයෙනාපි බොජ්ඣංගනෙත්ථ වෙදි තමෙබ්බා, සතිසමබොජ්ඣංගනාති ආදිසු පන පසච්චා සුඤ්ඤච බොජ්ඣංගනාති සමෙබ්බාජ්ඣංගො සතිගෙව සමෙබ්බාජ්ඣංගො සති සමෙබ්බාජ්ඣංගො තං සතිසමෙබ්බාජ්ඣංගනති, එවං සබ්බත් අනේථ වෙදි තමෙබ්බා, භාවෙතීති විඤ්ඤති, අත්තනො විත්තසත්තානෙ පුත්තපුත්තං ජනෙති, අභිතිබ්බතෙතනීති අනේථ, විචේකනිසසිතනාති ආදීති නොසල සංයුතෙත-සමාදිට්ඨිං භාවෙති විචේකනිසසිතනාති එත් වුත්තනගෙ තෙව වෙදිතබ්බාති, අයං පන විසෙසො තත්ත තදඛගවිචේකනිසසිතං සමුච්චේදවිචේකනිසසිතං නිසංසරණවිචේකනිසසිතනාති විචේකතතය මෙව වුත්තං, බොජ්ඣංගභාවනං පඤ්ඤා පන පඤ්ඤවිධිවිචේකනිසසිතවි

එකෙ විණ්ණයනති. තෙනි න කෙවලං බලවිමිපය්‍යනා මග්ගඵලක්ඛණෙසු ඵච බොජ්ඣමෙක උඤ්චනති. විපය්‍යනාපාදකකසිතජ්ඣානඅනාපාණං සුභක්‍රිහවිමසාරජ්ඣානෙසුපි උඤ්චනති. තච පටිච්චා අධිකරාචරිගෙති. තස්මා තෙසං මනෙත ඵතෙසං ඤාණං පටිත්තික්ඛණෙ කිච්චෙනා ඵචං වික්කමානවිවෙකනිසිත්තං යථා ච විපය්‍යනාක්ඛණෙ අජ්ඣායග්ගො නිස්සරණවිවෙකනිසිත්තනති වුත්තං ඵචං පටිපය්‍යාද්ධිවිවෙකනිසිත්තං භාවෙතිති වත්තුං වච්චති. සෙසමෙත්ථ හෙවිඨා වුත්තතගමෙව.

44. 1. 2.

දුතියං-ආහාරධිනිකානි පට්ඨකට්ඨිනිකො ආහාරං පට්ඨමානි පට්ඨයං පට්ඨව. සුභනිමිත්තනති සුභච්චි සුභනිමිත්තං සුභස්ස ආරම ණමපි සුභනිමිත්තං. අපොතිශෝමනසිකාගේති අනුපායමනසිකාගේ උපපමනසිකාගේ අතිවෙච්චිතිච්චනති වා දුෂ්කල සුඛනති වා අතතනති අතනාති වා අසුභෙ සුභනති වා මනසිකාගේ. තං තස්මිං සුභාරමණෙ ඛ්‍යුලං පටිත්තග්ගො කාමච්ඡන්‍යෙ උපපජ්ජති. තෙන වුත්තං-අපි තික්ඛවෙ සුභනිමිත්තනති ආදි. ඵචං සබ්බත්ථ නිවරණෙසු ගොජනා වේදිතබ්බා. පටිගතිමිත්තනති ආදිසු පන පටිගොපි පටිගතිමිත්තං පටිසාරමණමපි. අරනීති උක්කණ්ඨිකා. යං සක්ඛාය වුත්තං-තත්ථ කතමා අරනී පනෙතසු වා සෙතාසනෙසු අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙසු ථා අභි භුසලෙසු ඛමෙමසු අරනී අරනිකා අනතිරනී අනතිරමනා උක්කණ්ඨිකා පරිතස්සිකා අයං වුච්චති අරනීති. කඤ්ඤිති අතිසිතාදිපට්ඨයං උපනතං ආගතතුක්කායංලසිං යස්මිං උපපනෙත අතිසිතං අතිඋණං අතිච්ඡා නොගම් අතිධානොගම් අතිදුරමග්ගං ගතොගම්චි වදති. යං සක්ඛාය වුත්තං. තත්ථ කතමා තඤ්ඤි යා තඤ්ඤි තඤ්ඤිතා තඤ්ඤිතනා ආලසිං ආලසියායනා ආලසියාසිතතං අයං වුච්චති තඤ්ඤි. විජමිතිකානි කිලෙසවසෙන කාය විතමනා යං සක්ඛාය වුත්තං- තත්ථ කතමා විජමිතිකා යා කායස්ස ජමානා විජමිතිකා ආතමනා විතමනා සත්ත මනා පණාමනා බ්‍යාභියකං අයං වුච්චති විජමිතිකානි. ගතනසමමදෙති ගතනපරිලාභො. යං සක්ඛාය වුත්තං-තත්ථ කතමො ගතනසමමදෙ යා ගුත්තාපියං ගතනමුච්ඡා ගතනකිලමපො ගතනපරිලාභො කායදුට්ඨිලං අයං වුච්චති ගතනසමමදෙති. මෙග්ගො ලිතනගනති විතතස්ස ලිතාකාගේ. යං සක්ඛාය වුත්තං- තත්ථ කතමං වෙනසො ලිතතං යා විතතස්ස අකලසතා අකමමඤ්ඤතා ඔලියතා සලලියතා ලිතං ලියතා ලිසිතතං පිනං පියතා පියිතතං විතතස්ස ඉදං වුච්චති වෙනසො ලිතතනති. මෙග්ගො අමුපසමොති යථා නාම විතච්චිකොපි අඛ්‍යාතො නෙව තාච සනතිසිද්ධි පතාපං කරෙතිසෙව ඵචං විතතස්ස අමුපසතතාකාගේ අත්තො පනෙතං උඤ්චමකුක්කච්චමෙව හොති. විවිකිච්ඡාචානිකා ඛමමානි විවිකිච්ඡාය ආරමමණබමො. අගොතිසො මතසිකාගේ සබ්බත්ථ වුත්තතගොව. ඵවමෙත්ථ කාමච්ඡන්‍යෙ විවිකිච්ඡානි ඉමෙ වෙ බමො ආරමමණෙන කපිතා. බ්‍යාපාදෙ ආරමමණෙන ච උපනිස්සගෙන ච සෙසං සභ්‍යාතෙන ච උපනිස්සගෙන වානි. යනි සමෙබ්බජ්ඣානධිකරානිකා ඛමමානි සතිසා ආරමමණබමො සත්තනිංස

සෙසිපකයා ව නවලොකුතතරබලා ව. නන්ධ සොතිසොමනසිකාර
බහුලිකාණෙහි තත් උපායමතසිකාරයා පුතපුතං කරණං. කුසලා
කුසලබලාති ආදිපු කුසලාති කොසලසමතුතා අනවජා සුඛවිපාකා.
අකුසලාති අකොසලසමතුතා සාවජා දුක්ඛවිපාකා. සාවජජාති
අකුසලා. අනවජජාති කුසලා. භිතපණිතකණ්ණපුකෙකපුපි එසෙව
නගො. සසම්මානාති කණ්ණපුකකාසෙව කණ්ණාති කණ්ණවිපාක
දුක්ඛතො සුක්කා ව සුක්කවිපාකදුක්ඛතො සපපිභාගා නාම සද්ධවිපාක
කොට්ඨාසාති අනේවා. පටිපක්ඛගුතයා වා භාගයා අනිත්තාය සපපි
භාගා කණ්ණානඤ්ඤි සුක්කා පටිපක්ඛගාගා සුක්කානඤ්ඤි කණ්ණාති
එවමි සපපිභාගා සපපිබාහිතට්ඨන වා සපපිභාගා අකුසලඤ්ඤි
කුසලං පටිබාහිත්වා අත්තනො විපාකං දෙති. කුසලඤ්ඤි අකුසලං පටිබා
හිත්වාති එවං කණ්ණපුකකා සපපිභාගා. ආරම්භබාහුති පසම්පිඨං.
නික්කමබාහුති කොසජ්ජනො නික්කතතතතා තතො බලවතරං.
පරක්කමබාහුති පරං පරං ධානං අක්කමණ්ණතාය තතොපි බලවතරනති
නිති පදෙති විරියමෙව කපිතං. පිනිසමෙබාජ්ඣබලවට්ඨානිසාති පිනියා
ආරම්භණබලා. කාසපසසදධිති තිණණං බක්ඛානං පටිපසසද්ධි.
පිනාසපසසදධිති විඤ්ඤණකාසසසස පටිපසසද්ධි. සමාධිතිමිත්තනති
සමපොපි සමපාරම්භණමි. අබ්ගහනිමිත්තනති තසෙව වෙවචනං.
උපෙක්ඛාසමෙබාජ්ඣබලවට්ඨානිසාති උපෙක්ඛාය ආරම්භණබලා
අත්තනො පන මජ්ඣිමනිකාසෙව උපෙක්ඛාසානියා බලාති වෙදිතසෙබා.
එවමෙත් සතිබලවිවිසඋපෙක්ඛාසමෙබාජ්ඣබලා ආරම්භණෙන කපිතා.
සෙසා ආරම්භණෙන පි උපනිසසයෙනපිති.

44. 1. 8.

තනියෙ-සිලසමපනනාති එත් බිණසවයා ලොකියලොකුතතර
සිලං ගතිතං. තෙන සමපනනාති අනේවා. සමාධිපඤ්ඤපුපි එසෙව
නගො. විමුත්ති පන එලම්මිත්තියෙව විමුත්තිඤ්ඤණදසනං පටිව
වෙක්ඛණඤ්ඤණං එවමෙත් සිලාදයො ලොකියලොකුතතර විමුත්ති
ලොකුතතර විමුත්තිඤ්ඤණදසනං ලොකියමෙව. දසනමිපහනති
දසනමි අගං තං පනෙනං දසනං වක්ඛුදසනං ඤ්ඤණදසනනති
දුම්බං. තත් පසනෙනති වක්ඛුති අරියානං දසනං ඕලොකනං
වක්ඛුදසනං නාම අරියෙහි පන දිට්ඨියා ලක්ඛණයා දසනං පටි
විද්ධියා ව පටිවිජ්ඣනං කොතෙන වා විපසනාය වා මහප්ථලෙහි වා
ඤ්ඤණදසනං නාම. ඉමසමි පනතේ වක්ඛුදසනං අධිපෙත්තං.
අරියානං හි පසනෙනති වක්ඛු තිමලොකනමි බහුකාරමෙව. සමිණනති
අසුතො නාම බිණසවො අසුතයමි. නාම රට්ඨ වා ජනපදෙ වා
ගාමෙ වා නිගමෙ වා පිභාරෙ වා ලෙණෙ වා වසනීති කප්පනානං
සොකෙන සවණං එතං බහුකාරමෙව. උපසඛිකමිත්තති දුක්ඛං වා
දසනාමි පඤ්ඤා වා පුච්ඡිසනාමි බලමං වා සොසනාමි සකකාරං වා කරසනා
මිති එවරුපෙත විතෙතන අරියානං උපසඛිකමනං. පසිරුපාසනනති
පඤ්ඤාපසිරුපාසනං අරියානං ගුණෙ සුත්වා තෙ උපසඛිකමිත්තා
නිමිතෙනත්වා දුක්ඛං දසනා කිං ගතෙත කුසලාති ආදිකානගෙන

පසුපසුවත්තනති අනෙක. අනුසාරකතා රතවිධානදිවාවිධානෙසු
 නිසිකතයා ඉදති අරියා ලෙණගුණාමණිපාදිසු කියානවිපයානාමයා
 ඵල සුමෙති විනිතාමෙතනති අනුසාරණං යො වා තෙසං සතතිතෙ
 ඕවාදෙ ලබො හොති තං විභජිතා ඉමසමිං සානෙ සිලං කපිතං ඉමසමිං
 සමාධි ඉමසමිං විපයානා ඉමසමිං මයො ඉමසමිං ඵලනති එවං අනුසාරණං.
 අනුපබ්බජ්ජනති අරියෙසු විතතං පසාදෙතා සරු නිකඛමම
 තෙසං සතතිතෙ පබ්බජ්ජිතා තෙසංයෙව ඔවාදානුසාසනිං පච්චාසිංස
 මානසා වරතොපි පබ්බජ්ජා අනුපබ්බජ්ජා නාමි. අසෙසෙසං සතතිතෙ
 ඕවාදානුසාසනිං පච්චාසිංසමානසා වරතොපි පබ්බජ්ජා අනුපබ්බජ්ජා
 නාමි. අසෙසෙසු පත පසාදෙන අසෙසෙසංයෙව සතතිතෙ පබ්බජ්ජිතා
 අසෙසෙසංයෙව ඔවාදානුසාසනිං පච්චාසිංසමානසා වරතො පබ්බජ්ජා
 අනුපබ්බජ්ජා නාම න හොති. එවං පබ්බජ්ජෙසු පත මහාසංඝ
 පණ්ණරයා තාව අනුපබ්බජ්ජං පබ්බජ්ජා සතසංඝසමානතා අගෙසුං
 නාමා ථෙරගෙව සද්ධිවිහාරිකසා වජ්ජගුත්තපණ්ණරයා තසාපි
 සද්ධිවිහාරිකසා සුරියගුත්තපණ්ණරයා තසාපි සද්ධිවිහාරිකසා අසා
 ගුත්තපණ්ණරයා තසාපි සද්ධිවිහාරිකසා යොනකාමවරකපිතපණ්ණර
 යා තසා පත සද්ධිවිහාරිකො අසොකසා රසෙසෙසු කණ්ඩිඨානා
 තිසාපණ්ණරෙ නාම අහොසි තසා අනුපබ්බජ්ජං පබ්බජ්ජා අසිං
 සෙසාසෙසොපිසසිංසා අගෙසුං. මහිසෙසෙසරයා අනුපබ්බජ්ජානං ගණන
 පරිවෙණදෙ තත්ති යාවජ්ජදිවසා ලබ්බාදිපෙ සන්තරි පසාදෙන පබ්බ
 ජනතා මහිසෙසෙසරයෙව පබ්බජ්ජං අනුපබ්බජ්ජනති නාම. සං
 ඛම්මනති තං තෙසං ඔවාදානුසාසනිධමමං. අනුසාරකතීති සරති. අනු
 විකසෙකතීති විකසකාගතං කුරෙති. ආරද්ධො හොතිති පරිපුරෙණො
 හොති. පටිවිනනති ආදි සබ්බං තත්ත්ව සුඤ්චාරවසෙනෙව වුත්තං.
 අථවා පටිවිනනති තෙසං තෙසං ඛමමානං ලකුණං විවිනති.
 පටිවරතීති තත්ත්ව සුඤ්චං වාරපෙති. පටිවිමං සමාපජ්ජනති විමංසනං
 ඔලොකනං ගවෙසනං ආපජ්ජති. සතතඵලානි සතතානිසංසාති උභය
 මෙතං අත්තො එකං. දිට්ඨිච ඛමම පටිගමව අසෙසෙසං ආණ්ඩෙතිති
 අරහත්තං ආරඬෙතො ඉමසමිංයෙව අත්තගාමෙ ආරඬෙති.
 තසුච ඬො පටිගමව අසමපතෙතයෙව මරණකාලෙති අනෙක. අථ
 මරණකාලෙති අථ මරණසා ආසන්නකාලෙ. අනන්තපටිතිබ්බාසිති
 යො ආයුචෙමරුකං අනතිකකමිතා පරිතිබ්බායති. සො තිවිඬො
 හොති. කප්පසහසාසුකෙසු තාව අවිගෙසු නිබ්බන්ධිතා එකො
 තිබ්බන්ධිවසෙයෙව අරහත්තං පාපුණාති. තොවෙ නිබ්බන්ධිවසෙ
 පාපුණාති පරමසං පත කප්පසහසා මන්තෙ පාපුණාති. අගමෙකො
 අනතුර පරිතිබ්බාසි. අපරෙ එවං අසෙකොනොවා විතතං කප්පසහසා
 මන්තෙ පාපුණාති. අගං දුතිගො. අපරෙ එවං අසෙකොනොවා
 වතුත්තං කප්පසහසා මන්තෙ පාපුණාති. අගං තතිගො අනතුර
 පරිතිබ්බාසි. පසුච්චං පත කප්පසහසං අතිකකමිතා අරහත්තං පතො
 උපගමවපරිතිබ්බාසි නාමි හොති. අතපාදිසු ඵලසෙව තයො. යත්

කන්ථි උපතො පන සසඛාරෙත සපයොගෙන අරහත්තං පතො
සසඛාරපරිනිබ්බාසි නාම. අවිඤ්ඤාපි නිබ්බතො තත්ථ යවතායුතං
ථො උපරුපරි නිබ්බතතිචා අකණ්ඩං. පතො උභංසොතො
අකණ්ඩොගාමී නාම. ඉමසමිං පන ථාතො අධ්වනනාද්විස අනාගාමිනො
කපේතබ්බො. අවිඤ්ඤාපි තයො අනතරං පරිනිබ්බාසි එතො උපහවච
පරිනිබ්බාසි එතො උභංසොතො අකණ්ඩොගාමීති පඤ්ච භොනති.
තෙ අසඛාරපරිනිබ්බාසිනො පඤ්ච සසඛාරපරිනිබ්බාසිනො පඤ්චාති
දහ භොනති. තථා අනපාදිසු අකණ්ඩොසු, පන උභංසොතො නපි,
තසමා තත්ථ වතතායෙ සසඛාරපරිනිබ්බාසි වතතායෙ අසඛාරපරි
නිබ්බාසිති අධ්වනනාද්විස භොනති තෙසං උභංසොතො අකණ්ඩො
ගාමී සබ්බජේට්ඨො චෙව භොති සබ්බකණ්ඩො ව. කථං සොති
සොළසකපසසයායුකත්තා ආයුතා සබ්බෙසං ජේට්ඨා. සබ්බපච්ඡා
අරහත්තං පාපුණාතීති සබ්බෙසං කණ්ට්ටො. ඉමසමිං සුතෙන අසුබ්බං
අවර්මං එතවිත්තකතණ්ණිකා නානාලක්ඛණං අරහත්තමග්ගස්ස පුබ්බභාග
විපස්සනා බොජ්ඣබ්බා කපිතා.

44. 1. 4.

වතුපෙ-සතිසමුප්පාද්ධිබ්බො ඉති චෙ මෙ භොතීති සති
සමුප්පාද්ධිබ්බොති එවං චෙ මග්ගා භොති. අපපමාණොති මෙ
භොතීති අපපමාණොති එවං මෙ භොති. සුසමාර්ථද්ධාති සුපරි
පුණේණා. නිධ්වනනාති එත්ථ අධ්වනනායෙති සතිසමුප්පාද්ධිබ්බො
තිධ්වනි. උපපාදං අනාවජ්ඣත්තා අනුපපාදං ආවජ්ඣත්තා සති
සමුප්පාද්ධිබ්බො තිධ්වනි. පවත්තං අපපවත්තං නිව්ඤ්ඤා අනිවිත්තං
සඛාරෙ අනාවජ්ඣත්තාපි අසඛාරෙ ආවජ්ඣත්තාපි සති
සමුප්පාද්ධිබ්බො තිධ්වනිති ඉමෙති අධ්වනනායෙති තිධ්වනිති ථෙරෙ
ජානාති. වුත්තාකාරවිපරිතෙහෙව අධ්වනනායෙති වරත්තං වරතීති
පජානාති. සසසමුප්පාද්ධිබ්බොසුපි එසෙව නයො. ඉති ඉමසමිං සුතෙන
ථෙරස්ස බලමොජ්ඣබ්බා කපිතා. යදති ථෙරෙස සතිසමුප්පාද්ධිබ්බං සිසං
කම්මා එලසමාපතති. සමාපජ්ජති තද ඉතරෙ ඡ තදත්තො භොනති යද
බ්ලවච්චිකාදිසු අඤ්ඤකරං තදපි සෙසා තදත්තො භොතීති එවං
එලසමාපතතියං අත්තනො විණ්ණවසිතං දස්සන්තො ථෙරෙ
ඉමං සුත්තං කපේසිති.

44. 1. 5.

පඤ්චමෙ-බොධාය සංවත්තනතීති බුජ්ඣිතත්ථාය සංවත්තනතී
ති. බුජ්ඣිතත්ථාය. මග්ගෙන අසඬ්ඛනං නිබ්බාණං. පච්චෙකකණාය
කතතිඑවං මග්ගෙන වා කිලෙසවජ්ඣනනො ව බුජ්ඣිතත්ථාය එලෙන
බුද්ධිභාවත්ථායාති වුත්තං භොති තෙතෙව චෙත්ථ නිබ්බාණසමුත්තිරියං
කිලෙසපසායාණං පච්චෙකකණාති සබ්බං දස්සිතං.

44. 1. 6-7.

ජට්ඨො-ආත්මනිසාදිති ආරම්භං නිසාය වසනභාවෙන ආරම්භ
නිසාදි. පජිසාමවණෙති පජිසාය අවචරෙ. පජිසාසු නාම බාලාපි පණ්ණි
තාපි මහරත්ති. යො පන පරමාදං මග්ගිකා අත්තනොවාදං දිපෙතො

සකෙකානි අයං පරිසාවිවෙදන නාම. ආර්ථමෙන ආරාමෙන ආරාමෙනෙව
 ආරාමං. අභුවම්බමාමි න බාහිරෙනාති අපෙතා. උග්ගානෙපි එසෙව
 තයො. අසෙදුදෙන වා ආරාමෙන පවිසිත්වා අසෙදුදො අරුමං අසෙදුදු නුග්ගා
 තෙන අසෙදුදො උග්ගානෙන අයමෙත් අපෙතා. ඉතිවාදසමාකාන්තාහි
 සංඝනති එවං පුළුභා හොති එවං විසාරජනං එවං ගහණං එවං
 නිසේඛකතනති ඉතිනානායෙන ඉතිවාදද හොති ඉතිවාදපමොකෙකොති
 එතං ආතිසංඝං. උපාරජගානිසංඝනති අයං පුළුභය දෙසො අයං
 විසාරජනෙති එවං වාදදෙසාතිසංඝං. කථං භාවිතො ඤාණද්වය
 ඉද්ධිසංවිමර්ශනි සත්ථා එතතතඤ්ඤානං පරිබොජනෙන පුළුභං ඉදුති
 පුළුභිභං න සකෙකානිති ඤාතො න නාව අයං දෙසනා යථානුසංඝිං
 ගතා ඉදුති නං යථානුසංඝිං පාපෙසංගමිති සයමෙව පුළුභෙනා ඉමං
 දෙසනං ආරම්. තත්ථ මනාපං නාතිපක්ඛායනීති ඉට්ඨාරමමණං න
 අතික්ඛායති. නාමිතිසංගති න සාමිසංග ඤාණියා අරුමංසති. තසං
 සිතො ව කායො හොති සීතං විතං අපක්ඛායනති තසං නාම
 කායො ව විතතඤ්ඤා ගොචරජ්ඣතෙන සිතා හොති. සුසංගමිතනති
 කමමානාවසෙක සුඤ්ඤි සංගමිතං. සුමිඤ්ඤානති කමමානාවිච්ඡිතයා
 සුමිඤ්ඤං. අමනාපනති අතිට්ඨාරමණං. න මිඤ්ඤා හොතිති
 තඤ්ඤි මිඤ්ඤා න හොති. අසංගිප්ඵිවිපෙකානි කලෙසවසෙක අප්පින
 විසෙතා. අදිනිමානිසංගති දෙවනසංවසෙක අදිනිවිසෙතා. අබාපනන
 වෙනසොති දෙසවසෙක අපපුට්ඨවිසෙතා. එවං භාවිතො වො
 ඤාණද්වය ඉද්ධිසංවෙසන එවං බහුලිකතො නිශ්චි සුචිතානි පජි
 සුමර්හිති එතථ එවං පුළුභපුරුණං වේදිතබ්බං. ඉමෙසු තාව ජසු
 වාරෙසු අට්ඨාරස දුළුවිතාති හොතති. තථං. වකුට්ඨවාරෙ තාව
 ඉට්ඨාරමමණෙ ආපාරගෙන කායභිග්ගවම්භාති අවංගෙතො තඤ්ඤි.
 ආරමමණෙ ලොභං උපපාදෙනතසං මනොදුළුවරිතං හොති, ලොභ
 සහගෙනන විපෙතන අහො වතිදං ඉඨං භාතං මනාපනති ගණනතසං
 වම්භුළුවරිතං තදෙව ගෙතෙන පරමසතතසං කායදුළුවරිතං. සෙස
 වාරෙසුපි එසෙව තයො. අයං පන විසෙසො. සොනවාරඤ්ඤි හි සද්ද
 රම්ඤ්ඤං වද්දුතුතං සංඝපණවාදිතුරියගණ්ඨං අනාමාසං ආමසතතසං
 සංඝවාසෙ ගතාරමණසං වද්දුතුතං ගතමාලාදිං ජිව්තාවාරෙ රසා
 රමණසං වද්දුතුතං මන්තමාසාදිං කායවාසෙ පොට්ඨබ්බාරමණසං
 වද්දුතුතං විවරදිං මනොවාසෙ පසදුදුගතිවසෙන ධම්මාරමණසං
 සප්පිතෙලමුච්ඡාණියාදිං ආමසතතසං කායදුළුවරිතං වේදිතබ්බං.
 සබ්බිපතො පනෙත් ජසු වාරෙසු කායවිතික්ඛාමො කායදුළුවරිතං වම්භි
 තික්ඛාමො වම්භුළුවරිතං මනොවිතික්ඛාමො මනොදුළුවරිතනති තිණෙව
 දුළුවරිතාති හොතති අයං පන භික්ඛු අත්තතො භාවනාපටිසම්භානො
 සිතො ඉමාති සුචිතාති සුචිතං තත්ථා වරති. තථං, වකුට්ඨවාරෙ තාව
 ඉට්ඨාරමමණෙ ආපාරං ගතො කායවාමම්භාති අවාලොචා රූපාරමමණං
 විපසනං පට්ඨපයනො මනොසුචරිතං හොති විපසනාසහගෙනන
 විපෙතන බසබ්බමං වයබ්බමනති ගණනතසං වම්භුළුවරිතං. අනාමාස

හඬු. එතැනදී අත්‍යවශ්‍යතා කාලයට වරින්. සෙසුවැරෙහි එසේ වන්නේය. එවිට ඉතිරි විස්තරයට අවධාරණ සුවර්තනී ගොතන. සඳහා පතො පතොත්ති ඡුපු වාරෙහි කාලසංවරෙ කාලයට වරින් වරින් වරින්. මනෝසංවරෙ මනෝසුවර්තනී නිශ්චය සුවර්තනී ගොතන එවිට ඉන්ද්‍රියසංවරෙ නිශ්චය සුවර්තනී පරිසරෙහි වෙදි තබමින්. එතැනටත් සිලානුරක්ෂිතං ඉන්ද්‍රියසංවරසිලං කපිතං. කාල දුර්වලිතං පතොත්ති ආදීපු තිවිධං කාලයට වරින් වරින් වරින්. වරින් දුර්වලිතං තිවිධං මනෝසුවර්තනී. තත්‍ය පරිපක්ෂවසෙන කාලයට වරින් දීති වෙදි තබමින්. එතැනටත් කාලසංවරවර්තනී පාතිමොක්ෂ සිලං. මනෝසංවරෙන නිශ්චය සිලානීති වතුපාරිසුද්ධිසිලං කපිතං ගොතන. සකලෙ පන ඉමසම් සුතෙන සුවර්තනුලකා සතිපට්ඨානා ලොකුතතර මිත්‍යාකා. සත්‍යතාං බොජ්ඣක්ඛානං මුලභූතා සතිපට්ඨානා පුබ්බභාගා. තෙපි සතිපට්ඨානමුලකා බොජ්ඣක්ඛානා පුබ්බභාගා ව විජ්ජාපිමුතනිමුලකා පන ලොකුතතරව කපිතාති වෙදි තබමින්. සත්‍යමං උපාසානත්තමෙව.

44. 1. 8.

අධිමෙ-පච්චිත්තනනති අත්තනාව. ගොතිසොමනසිකාතරෙන. ආරබ්භමානො වාති කුරුමානොයෙව. සුචි මුත්තනති කම්මට්ඨානවිමුත්තියා සුච්ඡු විමුත්තං. අවසික්ඛොති අත්තං කරිත්වා. අත්තිකො හුත්වාති වුත්තං ගොති

44. 1. 9.

තවමෙ-නායකොහු නථාගතස්ස පාතුභාවාති තථාගතස්ස පාතු භාවං විනා න අකුසලස්මිං කාලෙ උපපජ්ජන්ති අත්තො.

44. 1. 10.

අසමෙ- නායකොහු සුගතමිත්තාති සුගතොවාදං විනා න උපපජ්ජන්තිති.

පබ්බතවග්ගො පඨමො.

44. 2. 1-3.

දුතියවග්ගස්ස පඨමෙ-වග්ගාගේ ඉතිරියපථෙ කප්පෙහිති යෙසං වග්ගාගේ ඉතිරියපථා අත්ති තෙසංයෙව වසෙනෙතං වුත්තං. සිලං නිත්‍යාසාති වතුපාරිසුද්ධිසිලං නිත්‍යයං කත්වා. සත්‍යබොජ්ඣක්ඛාති සහවිපස්සනකම්භබොජ්ඣක්ඛෙහ. දුතියතනියාති උපාසානත්තමෙව.

44. 2. 4-10.

වතුපෙ-නථා පතිනො ව ආයසමිත්තො මහාභග්ගපස්ස ගො ආබාසො අගොසිති පෙරස්ස කිර ඉමං බොජ්ඣක්ඛාතොවනං සාධුකං සුඤ්ඤාත්තං එතදගොසි මග්ගං පබ්බජිතදිවසනො සත්‍යමෙ දිවසෙ සච්චාති පරිච්ඡික්ඛාත්තස්ස ඉමෙ බොජ්ඣක්ඛා පාතුභූතාති. අපස්ස නිග්ගාණිකං වත සජ්ඣ සංසනනති විත්තයතො ලොභිනං පසිදි. උපාදු රූපං විසුද්ධං අගොසි. පොකබරපතෙන පතිතදුදකච්ඡු විය සරිරතො

ප්‍රේමය විකිට්ටිකා ගතො, තෙත ධනං-- කථා පටිතො ච
 ආයුෂ්මනො ඔතායුෂස්සයො යො ආබායො අනොසිති. පඤ්ච
 ජ්වෙත්සුපි චෂෙඝතො ඉමෙසං පත තිස්සමිති ජනානං පබ්බත
 පාදෙසු ධුමිතමිසරුකවිතොතමචෂෙසං උපපන්නා මග්ගනිකජප්‍රේ
 මායොසොති වේදිතවෙමා. අසං සංඝමි උප්පානාපමිති

හිලානවතො ඉතිහාසය.

44. 8. 1-8.

[illegible]

44. 8. 8-4. 5.

[illegible]

44. 8. 6.-7.

ජවිමෙ-එතදෙවොවානි දුරස්සා පරිකෘති නිමිත්තො උද්ධමනේණ
නාම අනුසන්ධිකුසලොතිකා අත්ථො සො ආපුරිතස්සාති භවතො
මසාපිතදෙසනං සුඛා දෙසනානුසාරිං අපරිසාරිකිං පුරුෂ්ඨතො
එතං අවොච. මිසුලපති අදි සබ්බො සුභාටිතත්තං සකාය පුත්තං.
සුභාවිතො හි සතිසංඛාරස්සායො මිසුලො ච මහණෙන ච අපර
මාණො ච අබ්බාසපස්සා ච තාප්පොති. පසාති මහණත්තො මිසුලො
මහණභාවං ගතත්තං මහණාපනො වෙසිතපමාගත්තො අපපායණො
නිවර්ණානං දුරිතාලෙන බ්‍යාපාදර්ශිතත්තං අබ්බාසපස්සා නාම
තොති. තණ්හාස පසාණො නිමිමි පටිසන්ති යං තණ්හාමුදකං කමිමි.
උපපජ්ජන්තං තං තණ්හාපසාණෙන පටිසන්ති. නිමිමස්ස පසාණො
දුකඛන්ති ගමිති නම්මිසුලකං විවිදකම්භො උපපජ්ජන්තං තං කමිමිතො
ණෙන පටිසන්ති තණ්හකම්භාදණො තණ්හාදිනංගෙසෙව බ්‍යාසං අත්ථො
පතෙතෙති නිබ්බාණං කට්ඨාංගි ලෙද්ධබ්බං. සත්තමං උත්තානමෙව

44. B. S.

[illegible]

44. 3. 9.

තවමෙ-සසෙකුකුජනවිනිබදානි සසෙකුකුජනසබ්බානා විනිබදානා අපෙකාසානානි පරිනිධිපෙතා ගහණ.

44. 3. 10.

දසමෙ-අබ්බසුතොති අනතබ්බුමානො. උකකුජ්ජාචකුජ්ජනනි එත් උකකුජ්ජං වුච්චති උදයො. අචකුජ්ජං වයොති උදයබ්බසවසෙන පරිවතෙනනොනා සමවසනොනානි දීපෙති. ධම්මො ච මම අභිසමෙ තොති විපස්සනාධිමෙවා අභිසමාගතො. මග්ගොති විපස්සනාමග්ගොව. සවෙ හි ථෙරො තසමිං සමයෙ සොතාපනොනා උපරි තිණ්ණං මග්ගානං අත්ථාය සවෙ අනාගාමී අරහත්තමග්ගස්ස අත්ථාය අගං විපස්සනා චෙදිතබ්බා. නථා නථා විහරන්තනති තෙන නොනාකාරෙන විහරන්තං. නථානාසාති තථා භාවාය. බිණ්ණාජාතීති ආදීති තථාතතායාත් අධිපොතං. තථාභාවං දස්සෙති පච්චවෙකබ්බසත්ථාය උපනීයතීති එත් අධිප්පායො තං දස්සෙනොනා එවමාග. සෙසං සබ්බථ උත්තානත් මෙවාති.

උද්ධිවග්ගො තතියො.

44. 4. 3.

වතුත්ථගස්ස තතියෙ-න ච පහස්සරනති න ච පභාවන්තං. පහබ්බුමාති පරිජ්ජනසභාවං. අපොති කාලුලොහං ධපෙතා ඉධ වුත්තාති වත්තාරි අවසෙසලොහං. සප්ප්ඤ්ඤනි රජ්ජනං. විත්තස්සාති වතුගුමිකකුසලවිත්තස්ස. තෙගුමිකස්ස තාව උපකතීලෙසා ගොනති ලොකුත්තරස්ස කථං ගොනතීති උපපජ්ජුං අපපදනෙන. යදග්ගෙන හි උපපජ්ජුං න දෙනති තදග්ගෙනෙන ලොකියස්සාපි ලොකුත්තරස්සාපි උපකතීලෙසා නාම ගොනති. පහබ්බුමාති ආරම්මණෙ වුණ්ණ විවුණ්ණභාවුපගමණෙන භිජ්ජනසභාවං. අනාවරණාති කුසලධමෙ න ආවරන්තීති අනාවරණං. අනිවරණාති න පටිච්ඡාදෙනතීති අනිවරණං. වෙනසො අනුපකතීලෙසාති වතුගුමිකවිත්තස්ස න උපකතීලෙසා.

44. 4. 7.

සත්තමෙ-පසෙකුකුකු දුබ්බදිකරණාති පසෙකුකු මන්දභාවකරු නිවරණානකුති අභිණ්ණුපාදෙ සති අනතරන්තර උපපජ්ජමානා පසෙකු දුබ්බලා ගොති මන්ද අවිසද.

44. 4. 8.

අධ්මමෙ-පසෙවස්ස නිවරණා නසමිං. සමයෙ න ගොනති සත්තබොජ්ඣකියා නසමිං. සමයෙ භාවනා පාරිපුරිං. ගච්ඡන්තීති අරියසාවකස්ස හි සප්පායධම්මසවණං පුණ්ණත්තස්ස පසෙව නිවරණා දුරෙ ගොනති. සො සවෙ තසමිංයෙව ආනෙ විසෙසං නිබ්බතෙනතුං සකෙකාති. එවමස්ස සත්තබොජ්ඣකියා භාවනාපාරිපුරිං ගච්ඡන්තී නො වෙ සකෙකාති තතොපට්ඨාය රත්තිට්ඨානදිට්ඨානගතො

තමෙව පිතිං අවජ්ඣනෙතා පඤ්චානිවරජණ විකාමොභාවා විසෙසං
නිබ්බන්තොසාසාති. තත්ථ අසංසොකානෙතාපි යාව සත්තදිවංසකතනරා
තමෙව පිතිං අවජ්ඣනෙතා නිවරජණ විකාමොභාවා විසෙසං
නිබ්බන්තොසාසාති ඉදං සත්ථානෙතා පනතං. ධම්මසංවණමසෙත සතිං
පිතිසාමොජ්ජපක්ඛියා පච්චිද්දාසොසාසාසාති නාමාරාමනාදිනි ආගමි
තොසාසාති. තථාරුද්ධං පන අනුසංසොකාදිං ලභියා ධුත පසජ්ජනනාපි
තමෙව සමසෙ භාදනාසාපිසංගි ගජ්ජනානි ඉසෙවං චිත්තාති.

නවමේ-අපකාරයාහි අතිරික්තයා කවරකොහි අතිකවරකො,
 හිමිවරකොහි මකකවරකසදිසවරකාහිසදිවරකො.

දසම-අඩිබරණානි අනිභාවකර අවනිබ්බරණානි පඤ්ඤ වනිඤ්ඤ අකරණං පඤ්ඤාතිතවිසානි පඤ්ඤාය නිජෙධනා. විසාන පඤ්ඤානි දුඛවප්පතිනා. අනිභිභාණං චතොතිනානි නිඛාණන්තාය න සංවතතිභා. ඡසසං සබ්බථ උත්තානාමෙව. සභලෙපි ඉමස්මිං විජ්ඣා ඕසානලොඤ්ඤිතාව කපිනානි

44. 5. 1.

44. 5. 3.

විචාරීනතං මහග්ගඤ්ච අතුලං දුලභදසකං,
අනොමසන්නපටිභොගං රතනං තෙන චිව්චතීති.

උපපජ්ඣති තසමා දුලලහදස්සනවෙධන රතනං. තදෙතං ජාති රුපකුලඉස්සරියාදීහි අනොමස්ස උමාරසත්තස්සෙව උපපජ්ඣති න අඤ්ඤාසාති අනොමසත්තපරිභොගවෙධනාපි රතනං. යථා ච චක්ක රතනං එවං සෙසානිපිති. තෙන වුත්තං.

විතතිකතං මහස්සඤ්චි අකුලං දුලලහදස්සනං,
අනොමසත්තපරිභොගං රතනං තෙන වුට්ඨතිති.

පාතුභාවො හොතීති නිබ්බතති හොති. තත්තායං යොජනා. චක්කවතතිස්ස පාතුභාවා සත්තානං රතනානං පාතුභාවොති අයුත්තං උපපන්නං හි චක්කං වතෙතත්වා සො චක්කවතන්ති තාම හොතීති යුත්තං තසමා චක්කවතනීති යමාපෙක්ඛනාය යො හි නිශමෙන චක්කං වතෙතස්සති සො පටිසන්ධිතො පභූති චක්කවතනී පාතුභූතොති විතතබ්බතං ආපජ්ඣති. ලද්ධිතාමස්ස ච පුරිසස්ස මුළුපපත්ථවචනතොපි යුත්තමෙවෙනං යො හි එස චක්කවතනීති ලද්ධිතාවො සත්තවිසෙසො තස්ස පටිසන්ධිසංඛිතො පාතුභාවොති අයමෙත්ථ අනෙවා. තස්ස හි පාතුභාවා රතනානි පාතුභවනති පාතුභූතෙති පන තෙහි සද්ධිං පරිපකෙක පුඤ්ඤසම්මාරෙ සො සංයුජ්ජති. තදා ලොකස්ස තෙජු පාතුභාවා විතතං උපපජ්ඣති බහුලවචනතො වාපි යුත්තමෙවෙනං යද් හි ලොකස්ස තෙජු පාතුභාවසඤ්ඤ උපපජ්ඣති තද එමෙව පඨමං. පච්ඡා ඉතරුති ඡ පාතුභවනතීති බහුලවචනතො වාපි එවං තං වුත්තං පාතුභාවස්ස අත්ථෙදෙනොපි යුත්තමෙවෙනං න කෙවලං පාතුභාව මෙව පාතුභාවො පාතුභාවයනීති පාතුභාවො. අයං පාතුභාවස්ස අත්ථ භෙදො යසමා යො සො පුඤ්ඤසම්මාරෙ රුජානං චක්කවතනීං පටිසන්ධි විසෙක පාතුභාවයති තසමා රඤ්ඤ පක්කවතනීස්ස පාතුභාවා න කෙවලං හි චක්කවතන්ති යෙව ඉමානි පන සත්තරතනානිපි පාතුභවනතීති අයමෙත්ථ අනෙවා. යමෙව හි සො පුඤ්ඤසම්මාරෙ රඤ්ඤ ජනකගෙතු එවං රතනානමපි පරිශායෙන උපනිස්සයගෙතුති යුත්තමෙවෙනං. රඤ්ඤ භික්ඛපච චක්කවතනීස්ස පාතුභාවා සත්තානං රතනානං පාතුභාවො හොතීති. ඉද්දති හෙසං රතනානං සරුපවසෙන දස්සනත්ථං කිහිමෙසං සත්තානං චක්කරතනීස්සාහි ආදිමාහ. තත්ථ චක්කරතනීස්සාහි ආදීයු අයං සමොපාධිපපායො විසගස්සදීපපරි වාරුතං චතුන්නං මහාදීපානං සිරිවිහවං ගගෙව්වා දුකුං සමත්ථස්ස චක්කරතනස්ස පාතුභාවො හොති. නථා පුරෙහභතමෙව සාගරපරි යනතං පඨමිං අනුශාසනසමත්ථස්ස වෙහාසභිගමස්ස හච්චිතතස්ස තාදිසස්සෙව අස්සරතනස්ස චතුර්භිගසමනනාගතෙපි අනුකාරෙ යොජ නපපමාණං අනුභාරං විබ්බෙත්වා ආලොකදස්සනසමත්ථස්ස මණ්ඨ රතනස්ස ඡබ්බිමං දෙසං වජෙජ්ඣා මනාපවාරිතො ඉච්චිතතස්ස යොජනපමාණෙ පදෙසෙ අනෙතා පඨවිගතානං නිසිතං දස්සන සමත්ථස්ස ගහපතිරතනස්ස අග්ගමගෙසියා කුච්ඡිමහි නිබ්බතතිත්වා සකුලරජ්ජානුසාසනසමත්ථස්ස ඡෙට්ඨපුත්තසංඛිතස්ස පරිණායන

රතනස්‍ය ච පාතුසාවො හොතිති. අගමෙත්තසංඛිප්‍යො. විත්ථාරතො පන තෙසං චක්කරතතාදිතං පාතුසාවම්බානං මහාසුදංසනාදිසු සුත්තෙත්‍යු ආගතමෙව අපෙඨාපිණ්‍ය තෙසං චණ්ණතොග සංවණ්ණිකො යෙව. සතිසමෙබ්බාජ්ඣංගරතනස්‍යාති ආදිසු පන සරික්කඛනා එවං චෙදිත්ඛබ්බා. යථෙච භි චක්කචතතිතො චක්කරතනං සබ්බරතනානං පුරෙවරං එවං සතිසමෙබ්බාජ්ඣංගරතනං සංකේසං පතුභුමිකම්බමානං පුරෙවරතති පුරෙවරණංසේන චක්කචතතිරද්දොසු චක්කරතනසදිසං හොති. චක්කචතතිතො ච රතනෙත්‍යු මහාකායුපපන්නං අඵපුග්ගතං විපුලං මහනතං ගජේරතනං ඉදංපි ඤාමම්බසමෙබ්බාජ්ඣංගරතනං මහනතං ධම්මකායුපපන්නං අඵපුග්ගතං විපුලං මහනතාති ගජේරතන සදිසං හොති. චක්කචතතිතො අසාරතනං සිසං ලභුං ජම්බ ඉදංපි විරිසසමෙබ්බාජ්ඣංගරතනං සිසං ලභුං ජම්බාති ඉමංස සිසලභුජම්බාග අස්සරතනසදිසං හොති චක්කචතතිතො මණ්ඩුතනං අකිකාරං විම්මති ආලොකං දස්සෙති ඉදංපි පිතිසමෙබ්බාජ්ඣංගරතනං මහනතං ධම්මකායුපපන්නං එකතනකුසලතතා කිලෙසස්සකාරං විම්මති සහ ජාතපච්චයාදිවසෙන සුඤ්ඤාලොකං දස්සෙතිති ඉමිනා අකිකාරවිම්මන ආලොකදස්සනසාවෙන මණ්ඩුරතනසදිසං හොති චක්කචතතිතො ඉජේ රතනං කායචිත්තදර්ථං පටිපසස්සමෙති පරිපුරා දුපසමෙති ඉදංපි පස්සාදිසමෙබ්බාජ්ඣංගරතනං කායචිත්තදර්ථං පටිපසස්සමෙති පරි පුරාගං වුපසමෙතිති ඉජේරතනසදිසං හොති. චක්කචතතිතො ගහපති රතනං ඉච්ඡිතිච්ඡිතකම්මෙණ ධ්වාදුතෙන විකෙඨපං පච්ඡිඤ්ඤා චිත්තං එකස්‍ය කතෙති ඉදංපි සමාධිසමෙබ්බාජ්ඣංගරතනං යට්ඨිතාදිවසෙන අපරණං සම්පාදෙති චිත්තෙපා පච්ඡිඤ්ඤා චිත්තං එකස්‍ය කතෙති ගහපතිරතනසදිසං හොති. චක්කචතතිතො ච පරිණායකරතනං සබ්බත් කිම්බසම්පාදතෙන අපෙපාසසුක්කනං කතෙති. ඉදංපි උපෙක්කා සමෙබ්බාජ්ඣංගරතනං විතතුපාදං ලිභුඤ්චම්බො මොචෙඤ්ඤා පගොග මජ්ඣිමෙත්ත ධ්වායමානං අපෙපාසසුක්කනං කතෙතිති පරිණායකරතන සදිසං හොති. ඉති ඉමස්මිං සුභොත චතුභුමිකො සබ්බසම්බාතිකධම්ම පරිවේශ්ඤ කපිතොති චෙදිත්ඛබ්බා.

44. 5. 4.-19.

චතුසේ-එළමුණොති මුලෙන වාචං නිවර්තරෙත්‍යා සකෙකානෙත්‍යාපි දෙසෙති මුගො අසම්පන්නච්චනො. සෙසං සබ්බත් උත්තානමෙවාති.

චක්කචතතිවග්ගො පඤ්චමො.

44. 6. 1.

ජම්බස්‍ය චග්ගස්‍ය පඨමෙ-අසමාගාතෙ අනුපපත්තස්‍ය වා සති සමෙබ්බාජ්ඣංගස්‍ය උපපාදායාති ආදිසු අයං පුරිමතයතො විසෙසො. න කෙවලඤ්ඤි සතිසමෙබ්බාජ්ඣංගාදිතං එතෙ වුත්තප්පකාරංව උපපාදාය උපපන්නානං වා භාවනාය පාරිපුරිථා පච්චයා හොතති අඤ්ඤාපි පන එවං චෙදිත්ඛබ්බා.

අපරෙහි හි චිත්තානන්ධානං සත්ත්වයොපකාරකං උපාදාය සංවිතතනාති සත්ත්වයොපකාරකං මුට්ඨානාතිපුත්තලපරිවර්තනා උපවිතතනාතිපුත්තලපරිවර්තනා තදබ්බුතතනාති. අතිකතනාදිසු හි සත්තසු ධාතෙසු සත්ත්වයොපකාරකං භවතතිකම්මතනාකසදිසෙ මුට්ඨානාතිපුත්තල පරිවර්තනා තිස්සදත්තනෙර අභයනෙරුදිසදිසෙ උපවිතතනාතිපුත්තල පෙවනෙත ධාතතිසජ්ජාදිසු සත්ත්වයොපකාරකං නිත්තපොණ්ඩමාර්ගිතතනාය ව සත්ත්වයොපකාරකං උපපජ්ජති එවං චතුරි කාරණෙහි උපතනාය පතනා අරහත්තමනෙත භාවතා පාරිසුරි භොති.

සත්තබ්බානං බ්බුතවිචයසමොපකාරකං උපාදාය සංවිතතනාති පරිපුර්තනා වජ්ජිවිසදකිරියා ඉන්ද්‍රියසමතතපටිපාදනා දුපපකාරක පුත්තලපරිවර්තනා පකාරකවත්තපුත්තලපෙවනා ගමතිරසුණ්ණවරියපට්ඨ චෙකකණං තදබ්බුතතනාති

තත්ථ පරිපුර්තනාති බ්බුතවිචයසමොපකාරකං ඉන්ද්‍රියසමතතපටිපාදනානං අත්ථසනාතිසත්තපරිපුර්තනාති. වජ්ජිවිසදකිරියාති අත්ථසනාතිකමාර්ගිතනං වජ්ජනං විසදනාවකාරණං. යද් හිස්ස කෙසත්තබ්බොමාති දිසාති හොතති සරිරං වා උත්තනතදෙස දෙව්ව සෙදමලමකම්මකාරකං තද් අත්ථසනාතිකවජ්ජ අවිසදං හොති අපරිසුඛං. යද් පත පිචරං ජිණ්ණං කිලිච්ඨං දුග්ගකං හොති සෙතා සතං වා උකල්පං තද් බාහිරවජ්ජ අවිසදං හොති අපරිසුඛං. තස්මා කෙසාදිපෙදනෙත උච්චිතෙරවත්තපෙවනාති සරිරසලලුක භාවකාරණෙත උපකාරකතනාපනෙත ව අත්ථසනාතිකං වජ්ජ විසදං කාතබ්බං. සුචිතමමොවත්තපරිපුර්තනාතිකාරණාදිති බාහිරං වජ්ජ විසදං කාතබ්බං. එතස්මිං හි අත්ථසනාතිකමාර්ගිතනං වජ්ජමති අවිසදෙ උපතනෙසු විතතවෙතසිකෙසු සුණ්ණවි අපරිසුඛං හොති. අපරි සුඛාති දීපකපලකවට්ටිතෙලාති තිස්සාය උපතනාය දීපසිඛාය භිභාසො විය විසදෙ පත අත්ථසනාතිකමාර්ගිතනං වජ්ජමති උපතනෙසු විතතවෙතසිකෙසු සුණ්ණවි විසදං හොති පරිසුඛාති දීපකපලකවට්ටි තෙලාති තිස්සාය උපතනාදීපසිඛාය භිභාසො විය. තෙන චුත්තං වජ්ජිවිසදකිරියා බ්බුතවිචයසමොපකාරකං උපාදාය සංවිතතනාති. ඉන්ද්‍රියසමතතපටිපාදනා නාම සද්ධාදිතං ඉන්ද්‍රියානං සමභාවකාරණං සවෙතිස්ස සද්ධිත්‍රියං බලවං හොති. ඉතරුති මන්දාති තතො විරිසිත්‍රියං පසාහකිච්චං සතිත්‍රියං උපවිතතනාතිච්චං සමාධිත්‍රියං අවිකෙඛපතිච්චං පකාරකිත්‍රියං දත්තනාතිච්චං කාතුං න සකෙකාති. තස්මා තං බ්බුතභාව පට්ඨවෙකසිකෙත වා යථා තං මනසිකරෙතො බලවං ජාතං තථා අමත සිකාරෙත භාපෙතබ්බං. වකකලිනෙරවජ්ජ වෙත්ථ තිදස්සනං. සවෙ පත විරිසිත්‍රියං බලවං හොති අථ නෙව සද්ධිත්‍රියං අවිමොක්ඛකිච්චං කාතුං සකෙකාති. න ඉතරුති ඉතරුතිච්චහෙදං. තස්මා තං පසාහාදි භාවතාය භාපෙතබ්බං. තත්‍රාපි සොණ්ණෙරස්ස වජ්ජ දස්සෙතබ්බං. එවං සෙසෙසු එකස්ස බලවිභාවෙ සති ඉතරෙසං අත්තනො කිච්චසු

අසම්පන්නා චෙදිතබ්බා. විශෙසනො පනෙත් සද්ධාපඤ්ඤානං සමාධි
 විරියානඤ්ච සමතං පසංසන්නි. බලවසදොං හි මන්දපඤ්ඤා ඉද්ධිපා
 සනෙතා හොති. අවද්දුසමී පසිදති. බලවපඤ්ඤා පන මන්දසදොං
 කෙරුතිකපක්ඛං හත්ති හෙසප්පසුච්චිතො විය රොගො අනෙතිවෙත්තං
 හොති. විත්තුපාදමනෙතනෙව කුසලං භොතිති අතිබාසිතො දුතාදිති
 අකරොනොතා තීරයෙ උපපත්ති. උභික්තං සමතං වද්දුසමී ගෙව
 පසිදති බලවසමාධිං පන මන්දවිරියං සමාධියා කොසප්පකවිතො
 කොසප්පං අතිභවති. බලවවිරියං මන්දසමාධිං විරියයා උඛච්චපක්ඛිතො
 උද්ධච්චං අතිභවති සමාධි පනවිරියෙන සංගොථො කොසප්පං පතිතුං
 න ලහති. විරියං සමාධිතා සංගොථතං උද්ධච්චං පතිතුං න ලහති.
 තසො තද්දුසමී සමං කාතබ්බං උභයසමතං හි අපරණං හොති. අපි ව
 සමාධිකම්මිකා බලවති සමා චට්ඨති එවා සද්දසනො මකපොනොතා
 අපරණං පාපුණීයාති. සමාධිපඤ්ඤා පන සමාධිකම්මිකා එකගතා
 බලවති චට්ඨති. එවං හි සො අපරණං පපුණාති. විපයානා කම්මිකා
 පඤ්ඤා බලවති චට්ඨති. එවං හි සො ලක්ඛණපච්චෙධං පාපුණාති.
 උභික්තං පන සමතං අපරණං හොතිගෙව. සති පන සබ්බත් බලවති
 චට්ඨති. සති හි විත්තං උද්ධච්චපක්ඛිතානං සද්ධාපිටිපඤ්ඤානං
 විසෙක උද්ධච්චපාතොතො කොසප්පකවිකෙත ව සමාධිතා කොසප්පං
 පාතොතා රක්ඛති. තසො සා ලොණපුප්පං විය සබ්බපඤ්ඤානං
 සබ්බකම්මිකා අමච්චො විය ව සබ්බරුජ්ඣිවෙච්ඡු සබ්බත් ඉව්ච්චිකබ්බා.
 තොතාහ සති ව පන සබ්බජ්ඣා චුත්තා හගච්චා තිං කාරණං විත්තං හි
 සතිපටිසරණං ආරක්ඛපච්ඡුපට්ඨානා ව සති න විතා සතියා විතසයා
 පග්ගහතිග්ගො හොතිති. දුප්පඤ්ඤානුපට්ඨත්තා නාම ඛෙදාදි
 භෙදෙ අනොගාලාපඤ්ඤානං දුප්පෙධපුග්ගලානං ආරක්ඛපට්ඨත්තා
 පඤ්ඤාචන්තපුග්ගලසෙවනා නාම පඤ්ඤාසලක්ඛණපට්ඨානාහිකාය උද
 යබ්බපඤ්ඤාය සමන්තාගතපුග්ගලසෙවනා. ගම්භීරඤ්ඤානවිරියපච්ච
 චෙක්ඛණා නාම ගම්භීරෙසු ඛෙදාදිසු පවච්චාය ගම්භීරපඤ්ඤාය
 පභෙදපච්චචෙක්ඛණා. තද්ධිච්ඡායා නාම ධාතතිසප්තාදිසු ධම්ම
 විවයසමොඤ්ඤානසමුච්චාපනත්තං තික්ඛපොණපබ්බාදවිතතො එව
 උපපන්නා පනසා අරහතමග්ගෙන භාවනාපාරිජුරි හොති.

එකාදසබ්බා විරියසමොඤ්ඤානසමුච්චාය සංවත්තන්ති. අපාය
 භයපච්චචෙක්ඛණා ආතිසංසද්ධියා විතා ගම්භීරිපච්චචෙක්ඛණතා
 පිණ්ඩපාතාපට්ඨායනතා දුශප්පමහත්තපච්චචෙක්ඛණතා සත්ථුමහත්ත
 පච්චචෙක්ඛණතා ජාතිමහත්තපච්චචෙක්ඛණතා බ්‍රහ්මචාරිමහත්තපච්ච
 චෙක්ඛණතා කුසිතපුග්ගලපට්ඨත්තා ආරද්ධිවිරියපුග්ගලසෙවනා
 තද්ධිච්ඡායාති.

තත්ත තීරයෙසු පඤ්ඤා විධිඛෙක්ඛකම්මකරණොපට්ඨාය මහාදුක්ඛං
 අනුභවනානුලොපි තීරවත්තයොතිගං ජාලවිපකුම්භොදිති ගතිත
 නාලොපි පාවනකඤ්චකාදිප්පහාරතුක්ඛාසා සකච්චසනාදිකාලොපි
 පෙත්තිවිසයෙ අනෙතාතිපි වයාසගණාති එකං බුද්ධිතතරච්චි

බ්‍රහ්මපාසාහි ආතුරිභූතකාලෙපි කාලකඤ්ඤාඅසුරෙසු සංඛිගත්ථෙසිති
 හත්පමාණෙන අට්ඨිවමමනෙනනෙව වාතාතපාදිදුකබාහුභවත
 කාලෙපි න සකකා විරියසමෝඡ්ඤායං උප්පාදෙත්තුං අයමෙව තෙ
 හිකුබු කාලොති එවං අපායහයං පච්චවෙකබන්තසාසාපි විරිය
 සමෝඡ්ඤායං උප්පජ්ජති. න සකකා කුසිතෙන තවලොකුත්තර
 ධම්මං ලද්ධං ආරභාමිවිරියෙනෙව සකකා අයමාතිසංඝො විරියසාසාහි
 එවං ආනිසංසදසාසාපිනොපි උප්පජ්ජති. සංඛිබ්‍රහ්මපච්චකද්‍රුමහා
 සාවකොගෙව ගතමගො තෙ ගන්තබ්බො. සො ව න සකකා කුසිතෙන
 ගතත්තති එවං ගමණ්ථිපිටි පච්චවෙකබන්තසාසාපි උප්පජ්ජති. යෙ තං
 පිණ්ඩපාතාදිති උප්පඨිගන්ති ඉමෙ තෙ මනුසා තෙව ඤාතකා න
 දුස්සාවමකාරු නාපි තං නිසාය ජිවිසාමාති තෙ පණ්ණිනාති පිණ්ඩ
 පාතාදිති දෙනති. අප්ථ ඛො අත්තනො කාරුතං මහපථලතං පච්චා
 සිංසමානා දෙනති. සත්ථාරපි අයමිමෙ පච්චයෙ පරිභුඤ්ඤා කාය
 දලකිඤ්ඤා සුඛං විහරිසාතිති න එවං සමපසානා කුසාං පච්චයා
 අනුඤ්ඤානා අප්ථ ඛො අයං ඉමෙ පරිභුඤ්ඤානොව සමණධම්මං
 කත්වා චට්ඨිකබන්තො මුච්චිසාතිති තෙන පච්චයා අනුඤ්ඤානා ඝො
 දුති තිං කුසිතො විහරන්තො න තං පිණ්ඩං අපවාහිසාසි. ආරභා
 මිවිරියසොව හි පිණ්ඩපාතාපවායනන්තාම ගොතිති එවං පිණ්ඩපාතා
 පවායනං පච්චවෙකබන්තසාසාපි උප්පජ්ජති මහාමිත්තනෙරසාපිය.
 ථෙරො කීර කසාකලෙණ නාම පටිවසති. තසොව ගොචරගාමෙ
 එකා මහාඋපාසිකා ථෙරං පුත්තං කත්වා පටිපත්තති. සා එකදිවසං
 අරඤ්ඤං ගච්ඡන්ති ඕතරං ආග. අමම අසුකසමිං ඌතෙ පුරුණතණ්ඩුලා
 අසුකසමිං ඕරං අසුකසමිං සපපි අසුකසමිං එණිතං තව භාතිකසං අයං
 මිත්තසං ආගතකාලෙ භත්තං පටිත්වා ඕරසපි එණිතෙති සද්ධිං දෙති
 නිඤ්ඤා භුඤ්ඤායසාසි. අගං පන හිසො පකකං පාරිවාසිකභත්තං කඤ්ඤ
 යෙන භුත්තමතිති. දිවා කිං භුඤ්ඤාසාසි අමමාති. සාතපණ්ණං පකඛිපිත්වා
 කණ්ණණ්ඩුලෙහි අමිලයාගුං පටිත්වා ඌපෙති අමමාති. ථෙරො විවරං
 පාරුපිත්වා පත්තං නිහරන්තොව තං සද්දං පුත්වා අත්තානං ඔවදි මහා
 උපාසිකා කීර කඤ්ඤායෙන පාරිවාසිකභත්තං භුඤ්ඤා දිවාපි සාක
 පණ්ණණ්ඩුලාගුං භුඤ්ඤාසාසි. කුසාං අත්ථාය පන පුරුණතණ්ඩුලාදිති
 ආවිකබ්බි තං නිසාය ඛො පනෙසා තෙව බෙත්තං න වන්තං න භත්තං
 පච්චාසිංසති තිසොසා පන සමපත්තියො පත්ථයමානා දෙනති තිං එතිසා
 නා සමපත්තියො දුතුං සකඛිසාසි. අයං ඛො පන පිණ්ඩපාතො තයා
 සරුගෙන සද්දෙසෙන සමොගෙන න සකකා ගණ්ඨිකුත්ති පත්තං
 එවිසාය පකඛිපිත්වා ගණ්ඨිකං මුඤ්ඤා නිවත්තති කසාකලෙණමෙව
 ගන්තො පත්තං ගෙට්ඨා මඤ්ඤා විවරං විවරවංසෙ ඌපෙත්වා අරහත්තං
 අපාපුණ්ණිතං න නිකමිසාමිති විරියං අබ්ධිතිත්වා නිසීදි. දීඝරත්තං
 අප්පමනෙතා හුත්වා නිවුත්තිකුබු විපසානං වබ්බන්තො පුරොහත්තමෙව
 අරහත්තං පත්වා විකසමානමිව පදුමං මහාඛිණ්ණසමො සිතං
 කරොන්තොව නික්කමි. ලෙණවාරෙ රුක්කමහි අබ්වත්ථා දෙවතා:-

තමෝ තෙ පුරිසාපඤ්ඤ තමෝ තෙ පුරිසුත්තමි
යස්ස තෙ ආගමා ඛිණා දඬුමිණෙයොසාසි මාරිසාති.

උදකං උදනෙතො හතොන පිණ්ඩාය පටිට්ඨානං කුමාදිසානං
අරහත්තානං භික්ඛං දමා මහලංඤ්ඤායො දුක්ඛා ඉව්චිස්සන්තීති ආහ.
ථෙරෙණ උට්ඨතිතො වාරං විචරිතො කාලා ඔලොකෙනෙතො පාතොගෙවාති
ඤ්ඤා පත්තවිචාරං ආදාය භාමං පාවිසි. දුරිකාපි හත්තං සම්පාදෙතො
ඉදති මේ භාතා ආගමිස්සති ඉදති ආගමිස්සතිති ද්වාරං ඔලො-
කමානා නිසිදි. සා ථෙරෙණ සර්වාරං සම්පත්තෙත පත්තං ගහෙතො
සප්පිඨාණිත යොජිතස්ස ඩිරපිණ්ඩපාතස්ස පුරෙතො හතෙරි ධපෙසි.
ථෙරෙණ සුඛං හොතුති අනුපමාදන කාවො පක්කාමි සාපි තං ඔලොකාය
මානාව අට්ඨාසි. ථෙරස්ස හි තද අභිවිස පරිපුද්ධො ඡ්චිවණ්ණො
අහොසි. විපසන්තොති ඉන්ද්‍රියාති ඉදං ඛිණිතා මුත්තතාලපක්කං විය
අභිවිස විරෙච්ඡි. මහාඋපාසිකා අරඤ්ඤාදනා ආගමාති කිං අමම
භාතිකො තෙ ආගතොති පුට්ඨි සා සංඝා තං පවත්තං ආරෙචෙසි.
උපාසිකා අජ් මේ පුත්තස්ස පඤ්ඤාකිංචං මත්තො පත්තනාති ඤ්ඤා
අතිරමිති තෙ අමම භාතා ඉව්චිසාසනො ත උත්තණ්ඩිති ආහ. මහත්තං
බො පතෙතං සන්ති දායජං සද්දං සත්ත අරියධනාති තාමි තං
ත සක්කා කුසිතෙත ගහෙඤ්ඤා සර්වං විපට්ටපනං පුත්තං මානා
පිතරෙණ අයං අමානං අපුත්තොති පරිච්ඡාතිරං කරෙතාති සො තෙසං
අමමයෙත දායජං ත ලබති එවං කුසිතොපි ඉදං අරියධන දායජං
ත ලබති. ආරඬ්ඬවිරියොව ලබතිති දායජජායානතං පච්චිවෙකනිතොපි
උපපජ්ජති. මහා බො පත තෙ සත්තං සන්තිතොති තෙ මාතුකුච්ඡිසමි-
පටිසන්ධිස්සභාසලෙපි අතිතිකවණෙපි අතිසන්ධිසිසන්ති ධම්ම
වික්කසාවත්තතයමකපාටිභාරියදෙවොරෙහණආයුසංඝාර වොස්සජ්ජ
තෙසුපි පරිතිබ්බාණකාලෙපි දසසන්ධිලොකායාතු අනාමිත්ථ, පුත්තං
නුබො එවරුපස්ස සන්ති සාසනෙ පඤ්ඤාතො කුසිතෙත හවිසුනති
එවං සන්ති මහත්තං පච්චිවෙකනිතොපි උපපජ්ජති ජාතිගාපි තො
ඉදති ත ලාමකජාතිකො අසමධිත්තාය මහාසමනපට්ටෙණිකා ආගතො
ඕක්කාකරුජවංසෙ ජාතොසි. සුද්දොදනමහාරුජස්ස ව මහාමායාය
දෙවියා ව තත්තා රුහුලහරුස්ස කණ්ණිවෙසා තසා නාම එවරුපෙන
භිතපුක්කලෙත නුචා ත පුත්තං කුසිතෙත විහරිසුනති එවං ජාති
මහත්තං පච්චිවෙකනිතොපි උපපජ්ජති. සාරිපුත්තමොක්කලොනා වෙච
අසිති මහාසාවකාව විරියෙතෙව ලොකුත්තරධම්මං පටිච්ඡක්ඛිංසු තො
පත එතෙසං සමුගමාරිතං මානං පටිපජ්ජසි ත පටිපජ්ජසිති එවං
සමුගමාරිමහත්තං පච්චිවෙකනිතොපි උපපජ්ජති. කුට්ඨිං පුරෙතො
ඕතඅජගරසද්දසෙ විස්සට්ඨකාසිකවෙනසිකවිරියෙ කුසිතපුක්කලෙ පරි
වජේත්තත්තොපි ආරඬ්ඬවිරියෙ පභිතපත්ත පුක්කලෙ සෙවත්තත්තොපි
ශාතතිසජ්ජසු විරියුපාදනත්ථං තිත්තපොණ්ඩරාරි විත්තත්තොපි
උපපජ්ජති. එවං උපත්තස්ස පත්තස්ස අරහත්තමග්ගෙත භාවිතාපාරි
සුරිතොති.

එකාදහ බමමා පිතිසලොකාභිබක්‍ෂණ උපාදාය සංවත්තනති බුද්ධානුස්සන්ති බමමසබ්බසීලවාගදෙවනානුස්සන්ති උපසමානුස්සන්ති ලුබ්‍ඵකාලපරිවර්ත්තනා සිතිභුපුකාලසෙවනනා පසාදනියපුත්තනන පච්චෙක්ඛණනා තදබිමුත්තනති.

බුබුදුගේ අනුස්සරනායාපි යාව උපමාරු සකලසරිරං එරමානො පිතිසලොකාභිබක්‍ෂො උපපජ්ජති. බමමසබ්බසුගේ අනුස්සරනායාපි දීඝරත්තං අබණ්ණං කාකාරකත්තං චතුපාරිසුද්ධිසීලං පච්චෙක්ඛනනායාපි හිභිනො දසසීලපඤ්ඤාති පච්චෙක්ඛනනායාපි දුබ්බිකබහාදීසු පණීතභොජනං සමුභවමාර්ගිකං දත්තං එවං නාම අදමාති වාගං පච්චෙක්ඛනනායාපි හිභිනොපි එවරුපෙ කාලෙ සීලවත්තනානං දින්නදනං පච්චෙක්ඛනනායාපි යෙති ගුණෙති සමන්තාගතා දෙවත්තං පත්තා තපාරුපානං අත්තති අජිතං පච්චෙක්ඛනනායාපි සමාපත්තියා වික්ඛම්භිතා කිලෙසා සට්ඨපි සත්තතිපි වස්සාති න සමුද්ධරනාති පච්චෙක්ඛනනායාපි චේතියදස්සනබොධිදස්සනථෙරදස්සනෙසු අසක්කච්ඡි නිරියං සංසුචිතලුබ්භාවෙ බුද්ධාදීසු පසාදසිනෙහාභාවෙන ගද්දසිපෙරුරසදිසෙ ලුබ්ඵකාලපරිවර්ත්තනායාපි බුද්ධාදීසු පසාදබහුලෙ මුද්ධි විතෙන සිතිමුපුකාලෙ සෙවනනායාපි රත්තත්තයගුණපරිදීපනෙපසාදනියෙ පුත්තනෙන පච්චෙක්ඛනනායාපි ආනතිසජ්ජාදීසු පිතිඋපාදනත්තං නිත්තපොණපබ්බාරම්භනායාපි උපපජ්ජති එවං උපනතස්ස පනස්ස අරහත්තමෙය්‍යන භාවනාපාරිසුරි හොති.

සත්ත බමමා පස්සද්ධිසලොකාභිබක්‍ෂණ උපාදාය සංවත්තනති පණීතභොජනසෙවනනා උතුසුබසෙවනනා ඉරියාපථසුබසෙවනනා මජ්ඣිමනිකපයොගතා සාරද්ධිපුකාලපරිවර්ත්තනා පස්සද්ධිකායපුකාල සෙවනනා තදබිමුත්තනති.

පණීතං හි සිතිභුං සපායභොජනං භුඤ්ජනනායාපි සිතුගේහසු උතුසු ආනාදීසු ච ඉරියාපථෙසු සපායඋතුඤ්ච සපායඉරියාපථෙසු සෙවනනායාපි පස්සද්ධි උපපජ්ජති. යො පන මහාසුරිසජ්ජාතිනො සබ්බ උතුඉරියාපථකමොච හොති. නතං සංකියෙතං වුත්තං. යස්ස සභාග විසභාගතා අජි තස්සෙව විසභාගෙ උතුඉරියාපථෙ වජ්ජෙති සභාගෙ සෙවනනායා උපපජ්ජති. මජ්ඣිමනිකපයොගො වුච්චති අනතනො ච පරස්ස ච කම්මස්සත්තපච්චෙක්ඛණං ඉමිනා මජ්ඣිමනිකපයොගෙන උපපජ්ජති. යො ලෙඛ්‍යද්ධිද්ධාදීති පරං විනෙශමානොච විචරති එවරුපං සාරද්ධිකායපුකාලං පරිවර්ත්තනායාපි සංගතපාණීං පස්සද්ධි කායපුකාලං සෙවනනායාපි ආනතිසජ්ජාදීසු පස්සද්ධිඋපාදනත්තං නිත්තපොණපබ්බාරම්භනායාපි උපපජ්ජති. එවං උපනතස්ස පනස්ස අරහත්තමෙය්‍යන භාවනා පාරිසුරි හොති.

එකාදහ බමමා සමාධිසලොකාභිබක්‍ෂණ උපාදාය සංවත්තනති. චජ්ජිපිසදනිරියතා ඉන්ද්‍රියසමත්තපටිපාදනතා නිමිත්තභුසලතා සමයෙ විත්තස්ස පශ්‍යණ්ණණතා සමයෙ විත්තස්ස නිශ්‍යණ්ණණතා සමයෙ සමපගංසනතා සමයෙ අජ්ඣුපෙක්ඛණතා අසමාතිතපුකාලපරිවර්ත්තනා සමාතිතපුකාලසෙවනනා තදබිමුත්තනති.

සොප්පාතාසිනි. සත්තසංඛාරකෙලායනපුග්ගලපරිවර්ත්තනානි එත්
 යො පුග්ගලො හිතීවා අත්තනො පුත්තධිතාදිකො පබ්බජිතොවා
 අත්තනො අත්තවාසිකසමානුපර්ක්කියකාදිකො මමොයති සහස්වා
 නෙසං කෙසවෙත්දත සුචිකම්මවිවරබොවන රජතපත්තපවතාදිනි
 කෙරෙති. මුත්තතමපි අපරිසාරනො අසුකො සාමණෙරො කුතිං අසුකො
 දගරො කුතිනති හත්තමිගො විය ඉතොවිතොව ආලොකෙති.
 අඤ්ඤාන නං කෙසවෙත්දතාදිතං අත්තං මුත්තතං තාව අසුකං මෙ
 දෙථාති යාවියමානොපි අමෙහපි තං අත්තනො කම්මං න කාරෙමි
 කුමෙහ නං ගහෙතො කිලමෙසංථාති න දෙති අයං සත්ත කෙලායනො
 නාම යො පන විවරපත්තථාලකත්තරයමසිආදිති මමොයති අඤ්ඤාසං
 හත්තෙත පරමසිඤ්ඤානි න දෙති තාවකාලිකං යාවිතොපි මයමපි ඉමං
 ධනායත්තං න පරිභුඤ්ජාමි කුමහං කිං දසොමාති වදති අයං සංඛාර
 කෙලායනො නාම යො පන තෙසු චිත්තපි වජ්ජසු මර්ක්කිතො උදසිනො
 අයං සත්තසංඛාරමර්ක්කිතොයනාම. ඉති අයං උපෙකවාසමොර්ක්කිතො
 එවරුපං සත්තසංඛාරකෙලායනපුග්ගලං ආරකා පරිවර්ත්තනසංසි
 සත්තසංඛාරමර්ක්කිතං පුග්ගලං සෙවනනසංසි ආනතිසර්ජයදිසු
 තදුප්පාදනත්ථං නිත්තපොණ පබ්බාරවිත්තසංසි උපාප්පති එවං
 උපාත්තසංසි පත්තං අරහත්තමෙසෙත හාවතා පාරිසුරිතොති.

අසුහනිමිතනාති උග්ගමානකාදිසෙද අසුහාරමමණං ධම්මං. ඤා
 නිඤාමනසිකාරබ්බුද්ධිකායෙති එත්ථ යොනිසොමනසිකායෙ නාම
 උපායමනසිකායෙ පථමනසිකායෙ උප්පාදකමනසිකායෙ. අපිච
 ඡ ධම්මං කාමච්ඡන්දසං පහාණංය සංවත්තනති. අසුහනිමිතනසංසි
 උග්ගතො අසුහතාවතානුගොගො ඉන්ද්‍රියෙසු යුත්තවාරතා භොජනෙ
 මත්තඤ්ඤානා කල්‍යාණමිත්තතා සප්පායකථාති. දසවිධං අසුහ
 නිමිතනං උග්ගණන්තසංසි කාමච්ඡන්දෙ පටිගති. හාවෙනනසංසි
 ඉන්ද්‍රියෙසු යුත්තවාරසංසි වතුනං පඤ්චනං ආලොපානං මනාසෙ
 සති උදකං පිච්ඡා යාපනසීලතාය භොජනෙ මත්තඤ්ඤානොපි. තෙ
 තෙව චූත්තං :-

වත්තායෙ පඤ්චආලොපෙ අභුතො උදකං පිච්ච,
 අලං ථාසු විහාරං පටිත්තනසංසි තික්ඛනොති.

අසුහකම්මිකතිසංසෙරසදිසෙ අසුහතාවතාරතෙ කල්‍යාණමිත්ත
 සෙවනනසංසි කාමච්ඡන්දෙ පටිගති. ආනතිසර්ජයදිසු දසඅසුහ
 නිමිතනසප්පායකථාය පිටිගති. තෙත චූත්තං ඡ ධම්මං කාමච්ඡන්දසං
 පහාණංය සංවත්තනති. ඉමෙති පත ඡති ධම්මෙති පටිගත්ත
 කාමච්ඡන්දසං අරහත්තමෙසෙත ආයතිං අනුප්පාදෙ භොති.

මෙතො වෙතොවිමුත්තති එත් මෙතොති චූත්තෙ අපරණංසි උප
 වායෙති වට්ටති. වෙතොවිමුත්තති අපරණංසෙව. යොනිසොමනසිකායෙ
 චූත්තලක්ඛණොව. අපිච ඡ ධම්මං ඛ්‍යාපාදසං පහාණංය සංවත්තනති
 මෙතොතිමිත්තසංසි උග්ගතො මෙතොතාවතානුගොගො කම්මසංසි

තමා පව්වෙහිකඩන පරිසරිකානවිග්‍රහයා කලාසංකීර්ණතා සපාය කළාය. ඔදිග්‍රහකදනොදිග්‍රහකදිසාපරණානකදි අඤ්ඤාතරවසෙන මෙතමා උග්‍රහකනතමාපි බ්‍යාපාදෙ පරිසරිකා, තමා ඔබ්බෙහි අනෙකුත් දිසා දිසාපරණවසෙන මෙතමා භාවෙනතමාපි. තමා එතමා කුදෙහි නිං කට්ඨයකි නිමග්‍රහක පිලාදිති නාසෙකු, සතකිසියකි නමු තමා අතකනෙක කමෙතන අගනතමා අතකනෙක කමෙතනව ගමිසියකි නිං පරග්‍රහ කුදකිනතමා පිහව්වකඩනරහතනඅගනලානගදිති ගමෙතමා පරා පහරිකුකාමතාසදිසං හොති. එහෙය පව් කුදෙහි නිං කට්ඨයකි නිං මෙක පිලාදිති විනාසෙකු, සතකිසියකි. එස අතකනෙක කමෙතන අගනතමා අතකනෙක කමෙතනව ගමිසියකි. අපපට්ඨිත පහරණකංගිස පට්ටිසං බිහාරජොවුට්ඨිසිස ව එතමාසෙකනෙකොබො මිත්තෙක පතිසියකි එමා අතකනෙකව පරග්‍රහව කමෙතමාකනං පව්වෙහිකඩනොපි උග්‍රහකමිසියකනං පව්වෙහිකඩනො පරිසරිකානවිග්‍රහයාපි අග්‍රහකතනෙතරණදිසෙ මෙතමාභාවනාසෙක කලාසංකීර්ණත මෙවනතමාපි බ්‍යාපාදෙ පරිසරිකා මෙන වුතමා ජ බම්බා බ්‍යාපාදග්‍රහ පහරණය සංවතනතමාති ඉමෙති පත ජති බමෙමති පතිතග්‍රහ බ්‍යාපාදග්‍රහ අනාගාමිමෙතන අගනිං අනුපාදෙ හොති.

අපට් භික්‍ෂුවෙ අරනිති අදි වුතතනමෙව. අපි ව ජ බම්බා පිතමිද්ධිසං පහරණය සංවතනතමා අතිසොජනෙ නිමිතතමානෙක ඉරියපටසමපරිවතනතමා අලොකසකද්දමකපිසාසෙර අබ්‍යාකාස වාසෙක කලාසංකීර්ණතා සපායකළාය. අනාරහත්කභුතනවමිතක කත්‍රවට්ටකඅලංසාවකකාමාසකහොජනං භුඤ්ජන්තා රහතිට්ඨාන දිව්‍යවිට්ඨානෙ නිසිනතමා හි සමණබම්බං කෙරෙනො පිතමිද්ධං මහාගපට්ඨිස ඔත්තරනතං අගට්ඨති වකුපඤ්ඤාඅලොපමකාසං පත ඔපෙතමා පංඤ්ඤං පිට්ඨමා යාපනසිලග්‍රහ භික්‍ෂුනො තං ත හොතිති එමා අති හොජනෙ නිමිතතං ගණනතමාපි පිතමිද්ධං පරිසරිකා ගමිං ඉරිය පපෙ පිතමිද්ධං භික්‍ෂුමති තනො අඤ්ඤං පරිවෙනතනතමාපි රහති. වකුඅලොකදිපාලොකඋකකාලොකෙ දිව්‍ය සුරියාලොකං මතපි කෙරෙනතමාපි අබ්‍යාකාසෙ වහනතමාපි මහාකාසපෙතරණදිසෙ පතිතපිතමිද්ධං කලාසංකීර්ණත මෙවනතමාපි පිතමිද්ධං පරිසරිකා භික්‍ෂුමතිසප්තදිසු බුහුනකිසිතිසපපායකළායපි පරිසරිකා මෙන වුතමා ජ බම්බා පිතමිද්ධිසං පහරණය සංවතනතමාති. ඉමෙති පත ජති බමෙමති පතිතග්‍රහ පිතමිද්ධිසං අරහතනමෙතන අගනිං අනුපාදෙ හොති.

අපට් භික්‍ෂුවෙ වෙනතො වුපසමොති අදිති වුතතනමා එව. අපි ව ජ බම්බා උද්ධවකුකුට්ඨිසං පහරණය සංවතනතමා බුහුසුතතා පරිපුර්ණතා විනයෙ පකතඤ්ඤාතා වුබ්බෙසවිතා කලාසංකීර්ණතා සපායකළාය. බාහුසවෙවනපි හි එකං වා තෙයං වා වතතාසෙර වා පඤ්ච වා නිකාසෙ පාළිවසෙන ව අත්තවසෙන ව උග්‍රහකනතමාපි

උදාවනුයුත්තුව. පසියෙහි කපියාකපියයපරි ප්‍රවිණබහුලයාපි විනයපඤ්ඤානතියං විණ්ණවසිභාවතාය පකතඤ්ඤානොපි වුද්ධං මහලුකපේරෙ උපසංකප්පනායාපි උපාලිකේරෙසදිසෙ විනයබේර කල්‍යාණමිතෙන සෙවනායාපි උදාවනුයුත්තුව. පසියෙහි ආන නිසජ්ජාදිසු කපියාකපියයනිසසප්පායකථායපි පසියෙහි. තෙන වුත්තං ඡ ඛම්මා උදාවනුයුත්තුවස්ස පහාණාය සංවත්තනනීති. ඉමෙහි පන ඡති ඛම්මෙහි පසිනෙ උදාවනුයුත්තුව උදාවස්ස අරහත්ත මග්ගෙන යුක්තුවස්ස අනාගාමිමග්ගෙන ආයතීං අනුප්පාදෙ හොතිති.

ඤායාඤායා බම්මාති ආදීතිපි වුත්තත්තෙනව. අපිව ඡ ඛම්මා විවිකිල්පාය පහාණාය සංවත්තනනී බහුස්සුතතා පරිපුල්කතා විනයෙ පකතඤ්ඤානා අධිමොක්ඛබහුලතා කල්‍යාණමිතතතා සප්පායකථාති. බාහුසච්චෙනපිති එකං වා-පෙ-පඤ්ච වා නිනායෙ පාලිවසෙන අත්ථ වසෙන ව උග්ගණනනායාපි විවිකිල්පං පසියෙහි. තිණ්ණි රත්තනාති ආරබ්බ පරිපුල්කබහුලයාපි විනයෙ විණ්ණවසිභාවස්සාපි කීසු රත්තෙනසු මහපපතියසද්ධාසඛිතඅධිමොක්ඛබහුලයාපි සඛාධිමුදොන වකකලිකේරෙසදිසෙ කල්‍යාණමිතෙන සෙවනායාපි විවිකිල්පං පසියෙහි ආනනිසජ්ජාදිසු තිණ්ණං රත්තනානං ගුණතිස්සිතසප්පායකථායපි පසියෙහි. තෙන වුත්තං ඡ ඛම්මා විවිකිල්පාය පහාණාය සංවත්තනනීති. ඉමෙහි පන ඡති ඛම්මෙහි පසිනාය විවිකිල්පාය සොතාපත්තිමග්ගෙන ආයතීං අනුප්පාදෙ හොති. ඉති සගවා ඉමසමිං සුතොත දෙසනං නීති ආනෙහි විනිවදොච්ඡා අරහත්තෙන කුචං ගණති. දෙසනාපරියො සානෙ පඤ්චසතා හිකුචු අරහත්තං පාපුණිංසු.

44. 6. 2.

දුතියෙ-සම්බහුලාති විනයපරියායෙන තයො ජනා සම්බහුලාති වුච්චනති තතො පරං සංකො, සුත්තනනපරියායෙන තයො තයො එව තතො උදාවං සම්බහුලා. ඉධ සුත්තනනපරියායෙන සම්බහුලාති වෙදිතබ්බා. පිණ්ඩාය පටිසිංසුති පිණ්ඩාය පටිවිධා තෙ පන න තාව පටිවිධා පටිසිංසාමාති නිකක්කතතතා පන පටිසිංසුති වුත්තා. යථා කිං යථා ගාමං ගමිස්සාමිති නිකක්කතපුරිසො තං ගාමං අප්පතොපි කතං ඉත්තතාමොති වුත්තෙ ගාමං ගතොති වුච්චති එව. පටිබ්බාජ කානං ආරුමො අත්ථි. තං සකියෙතං වුත්තං. සමගණා ආවුසසාති ආවුසසා කුම්භානං සත්ථා සමගණා ගොතමො. මසමපි මො ආවුසසා සාවකානං එවං බම්මං දෙසෙමාති තිත්ථිතානං සමගෙ පඤ්චනීවරණා පහාතබ්බා සත්තමොජ්ඣාතා ගවෙතබ්බාති එතං නත්ථි. තෙ පන ආරුමං ගතොති පරිසපරියතෙන යථා අඤ්ඤං ඔලොකෙත්තා විය අඤ්ඤාවිතිතතා විය සුත්තා ගගවතො ඛම්මදෙසනං සුණන්ති තතො සමගණා ගොතමො ඉදං පජ්ඣප්ඵ ඉදං භාවෙතාති වදන්ති සලලසක්ඛා අත්තතො ආරුමං ගතොති ආරුමිමජ්ඣ ආසනං පඤ්ඤාපෙත්තා

උපට්ඨායකඋපට්ඨායිකා හි පරිව්‍රතා සිසා උක්ඛිපිත්වා කායං පණ්ණමෙවා
අත්තනො සග්ගෙඤ්ඤානෙක පටිච්ඡාදාකාරං දණ්ණනතා පඤ්චනිවර්ණ
නාම පහාතඛිබා සත්තලොකධිඛිතා නාම ගාවෙතඛිබාහි කපෙනති
ඉම නො ආවුපසා ගො විගසෙයාති එත් ඉමාති ඉමෙයම් පඤ්ඤ
පනෙ. ගොවිගෙසයාති කිං අබිකා ගො අබිපායෙයාති නො අබික
පණොගො. කිං නානාකාරණනති කිං තානතතං. බම්මදෙසනාය වා
බිම්මදෙසනනති යදිදං සංගෙය්‍ය වා ගොතාසෙය්‍ය යමමදෙසනාය සද්ධිං
අමතානං යමමදෙසනං අනාතං වා යමමදෙසනාය සද්ධිං සමණෙය්‍ය
ගොතමෙය්‍ය බම්මදෙසනං අත්තා නානාකාරණං දුලෙච්ඤ්‍ය කං කිත්තා
මාති වදනති දුග්ගපදෙප ඵලසපනායො නොව අභිනිද්දිසුති එව
මෙවනති න සමපට්චිත්තං. න පටිපෙක්ඛාසිංසුති නතිදං එවනති තප්පි
සෙයෙසුං. කිං පත ගෙ පගොපතා එවා අකංසු උදග්ග අත්තොතතාහි
පගොතතා න හි ගෙ එතතනං කපෙත්තුං න සෙක්කානති ආවුපසා
නුගානං සමිගෙ නිවර්ණං පහාතඛිබා නාම තපී සත්තලොකධිඛිතා
ගාවෙතඛිබා නාම තපිති එවා පත ගෙසා අගොති අපීනො එතං
තථාපාගතං මයා එතා සත්ථ ආරුපෙය්‍යාම අථ නො සත්ථ මධුර
බම්මදෙසනං දෙසිසෙති. පටිසාදොති භාරණං. නි වෙව සමපා
සිසෙයනති සමපාදෙත්වා කපෙත්තුං න සත්තෙය්‍යනති. උත්තමිඤ්ඤ විශා
හනති අසමපායනතො උපතරිපි දුක්ඛං ආපජ්ඣෙය්‍යනති සපාදෙත්වා
කපෙත්තුං අසෙක්කාතතානං හි දුක්ඛං උපජ්ජති. යථා කං ගිහිකපෙ
අවිසසමිනති එත් ගානති නිපාතමතතං යථාති කාරණමවනං
යසො අවිසසෙ පඤ්ඤා පුච්ඡිතොති අනෙත්වා. සදෙවනෙති සහ
දෙවෙති සදෙවනෙ යථාතදිසුපි ඵලසපි නායො එවං තිණ් ඤානාති
ලොකෙ පක්ඛිපිත්වා මෙ පජායාති පඤ්ඤිති සත්තලොකමෙව පරිගාදි
ගිත්වා එතෙය්‍ය සදෙවකාදිගෙදෙ ලොකෙ තං දෙවංවා මනුස්සංවා න
සමනුපය්‍යාමිති දීපෙති ඉපසා වා පන සුඛොති ඉතො වා පත
මම සාසනතො සුඛො. ඉතො සුඛොති අතථාගතොපි තථාගතසාව
නොපි ආරුච්ඤ්‍ය පරිතොසෙය්‍ය. අඤ්ඤථා ආරුච්ඤා නාම තපීති
දණ්ණෙති. ඉදුති අත්තනො ගෙසං පග්ගානං වෙය්‍යාකරණෙක විතතා
රුඛනං දණ්ණතො කාගමො ව ගිහිකපෙ පටිසාදොති ආදිමාන.
තත් අජකිත්තං කාමච්ඡදොති අත්තනො පඤ්ඤකවතො ආරුච්ඤ
උපපන්නජ්ඣුරුගො. උදෙද්ධං ගච්ඡති ගණනං ගච්ඡති. අජකිත්තං
බ්‍රාහ්මදෙති අත්තනො ගත්තපාදදිසු උපපන්නපටිසං. බිහිද්ධා
බ්‍රාහ්මදෙති පරෙසං තෙසු උපපන්නපටිසං. අජකිත්තං බමෙමසු
විවිකිච්ඡාති අත්තනො බකෙසු විමති. බිහිද්ධාබමෙමසු විවිකිච්ඡාති
බිහිද්ධා අවාසු ඤාතෙසු මගාවිවිකිච්ඡා. අජකිත්තං බමෙමසු සතිති
අජකිත්තකෙ සබ්බාතෙ පරිගණනතතං උපපන්නා සති. බිහිද්ධා
බමෙමසු සතිති බිහිද්ධා සබ්බාතෙ පරිගණනතතං උපපන්නා සති
බමෙවිවගසමෙධාජකිගෙති එසෙවනගො. කාසිකනති වසිකමං අබිච්ඡා
ගතතං උපපන්නවිරියං. වෙසිසිකනති ත තාවාගං ඉමං පලලිකං

භික්ෂුණාමි යාව මෙ අසුපාදාය ආසවෙති විතතං විමුච්චිණ්ණානිති එවං කායපායොගං විතා උපතතං විරියං. කායපණ්ණාසිති තිණණං ඛන්ධානං දරථපණ්ණාසි. විතතපණ්ණාසිති විඤ්ඤාණකානිකායා දරථපණ්ණාසි. උපෙක්ඛායමොඤ්ඤාසිති සතිසමොඤ්ඤාසිතිසද්ධියොව විනිවර්තො. ඉමිං සුතො මිත්තකමොඤ්ඤාසිති කපිතා. එතෙසු අඤ්ඤානාමමෙසු සති විචයො උපෙක්ඛාසිති ඉමෙ අත්තනො ඛන්ධාරමමණ්ණායා ලොකිකාච ගොතති යථාමග්ගං පවතතං කාසිකවිරියං. අවිතකාසිචාරා පත පිති සමාධි කිඤ්ඤාපි රූපාවචරා ගොතති. අරූපාවචරෙ පත මොඤ්ඤාසා ලබ්භනාති ලොකුත්තරාව ගොතති. යෙ ථෙරා බ්‍රහ්මවිහාරවිපණ්ණාසා පාදකඤ්ඤාසාදිසු මොඤ්ඤාසිති උදාරතා තෙසං මනෙත රූපාවචරාපි අරූපාවචරාපි ගොතති. මොඤ්ඤාසිති අරූපාවචරෙ පිතිගෙව එකනෙතන න ලබ්භති සෙසා ජ මිත්තකාච ගොතති. දෙසනාපරියොගානෙ කෙපි භික්ෂු සොනාපතනා ජාතා කෙපි සකදාගාමි කෙපි අනාගාමි කෙපි අරහනෙතාති.

44. 6. 8.

තතියෙ-සතිඤ්ඤා ඛන්ධාසං කිකඛවෙ සබ්බජිහං වදමිති ලොණ ධුපතං විය සබ්බජ ඉච්ඡිතබ්බං වදමිති අත්තො. යථාති ලොණධුපතං සබ්බබ්‍යාඤ්ඤාසුපි නිවිසති යථා ව සබ්බකමිත්තො අමිච්චො යොධ කමමපි කථෙති මනතිකමමපි පටිභාරකමමපිති සබ්බකිච්චාති සාධෙති. එවං උදාරතා විතතානි නිකණ්ණණං ලිතානි පණ්ණාසනාති සබ්බවෙපතං සතිසං ඉඤ්ඤාති න සකාසා විතා සතිසං එතං සමාදෙතුං තයො එවමාග. ඉමිං සුතො පුබ්බගාගවිපණ්ණාසා මොඤ්ඤාසාපි කපිතා.

44. 6. 4.

වතුත්ත-මෙත්තාසහගනනා මෙත්තාසාති ආදි සබ්බං සබ්බා කාරෙත විසුඛිමග්ගෙ විතාරිතමෙව. මයමිති මො ආවුසො සාවකානං එවං බම්බං දෙසෙමාති ඉදමිති තෙ පුරිමතයෙනෙව සජ්ඣ ධම්මදෙසනං සුචා වදනති. තිප්පියානඤ්ඤා සමයෙ පඤ්ඤානිවරණපාඨාණං වා මෙත්තාදිබ්‍රහ්මවිහාරගාමිනා වා තස්මිං කිංගිතිකානොතිති කිං නිප්පතති නොති. කිම්පරමාති කිං උත්තමා, කිම්ඵලාති කිමාතිසංසා. කිම්පරිසො සානාති කිංතිධා. මෙත්තාසහගනනාති මෙත්තාස සහගතං සංසමං සමපසුතතං එසතයො සබ්බජ. විවෙකනිසිතාදීති වුත්තත්තෙනෙව. අප්පටිකුලනති දුට්ඨං අප්පටිකුලං සත්තඅප්පටිකුලඤ්ඤා සම්භාරඅප්පටි කුලඤ්ඤා තස්මිං අප්පටිකුලෙ ඉතෙ වජ්ඣගිතති අත්තො. පටිකුලසඤ්ඤාති අතිවිසඤ්ඤා කථං පනෙත එවං විහරති අසුභපරණං වා අතිවිතති මනසිකාරං වා කථෙතො. වුත්තංගෙනං පටිසම්භිදාය- “කථං අප්පටිකුලෙ පටිකුලසඤ්ඤා විහරති. ඉධස්මිං අසුභාය වා එරති අතිවිතො වා උපසංගරති”ති. පටිකුලෙ පත අතිවිත වජ්ඣගි මෙත්තාපරණං වා බාහුමනසිකාරං වා කථෙතො අප්පටිකුලසඤ්ඤා විහරති නාම. යථා-“කථමපටිකුලෙ අප්පටිකුලසඤ්ඤා විහරති අතිවිතස්මිං වජ්ඣගි මෙත්තාය වා එරති බාහුතො වා උපසංගරති”ති.

අනාසංකඤ්චායෙනං අතික්කමම අනාසතිමිත්තතභොවරෙ විඤ්ඤාණෙ විතතං උපසංඝරතො අප්පකසිරෙනෙව තජ්ඣිත්තං පක්ඛන්දනි. ඉති මුද්දිතො විඤ්ඤාණඤ්චායනායං උපතිස්සභො භොති, න තතො පරං තභො විඤ්ඤාණඤ්චායනා පරමානි වුත්තං.

උපපක්කාපිභාරිකා පන සත්තා සුඛිතා වා භොනතු, දුක්ඛිතො වා මුච්චනතු සමපත්තසුඛිතො වා මා විසුඤ්ඤානං අපොභොගාභාවතො සුඛ දුක්ඛාදිති පරමන්තොගතිමුඛසමභාවතො අවිජ්ජමානගහණෙන මුත්තං විත්තං භොති. අර්හං පරමන්තොගතිමුඛසාවතො පටිවිත්තවිත්තං පර මන්තො අවිජ්ජමානගහණමුත්තවිත්තං අනුක්කමාගිගතං විඤ්ඤ ණ්ඤායනනං සමතික්කමම සභාවතො අවිජ්ජමානපරමන්තභූතං විඤ්ඤ ණ්ඤං අභාවෙ විත්තං උපසංගරතො අපපක්ඛිරෙනෙව නන් විත්තං පක්ඛිජ්ජති. ඉති උපපක්කා අනිඤ්ඤායනනං උපටිසංගරො භොති. න තතො පරං, තසමා අනිඤ්ඤායනනං පරමාති වුත්තා. ඥෙසනාපරිථොසානෙ පඤ්චසනා භික්ඛු අරහත්තං පත්තාති.

44. 6. 6.

පඤ්චමේ-පසෙව්වැති පස්මඤ්ඤව, කාමධර්මපටිප්පුච්ඡිනිකානාති
කාමරුගගතිතෙන, කාමධර්මපසෙව්වැනාති කාමරුගානුගතෙන,
නිසාරණනති තිවිධං කාමරුගස්ස නිසාරණං විකම්මනනතිසාරණං
තදබ්බනතිසාරණං සමුච්ඡේදනිසාරණනති, තත්ථ අසුභෙ පස්මර්ක්ඛානං
විකම්මනනතිසාරණං නාම, විපස්සනා තදබ්බනතිසාරණං නාම,
අරුහත්තමඤ්ඤා සමුච්ඡේදනිසාරණං නාම, තං තිවිධමිති නපපජානා
තිති අන්තො අත්තසම්මිති ආදිප්පු අරුහත්තසම්බානො අත්තනො අන්තො
අත්තන්තො නාම, පච්චගද්දග්ගානං අන්තො පරන්තො නාම, අස්සව උපිබ්බොපි
උභගන්තො නාම, ඉමිනා නගෙන සම්බවාරෙසු අන්තො වෙදිතසම්බා,
අගං පන වසෙසො, බ්‍යාපාදස්ස නිසාරණනති ආදිප්පුච්ඡි වෙච නිසාර
ණාති විකම්මනනතිසාරණඤ්ඤා සමුච්ඡේදනිසාරණඤ්ඤා, තත්ථ බ්‍යාපා
දස්සතාව මෙත්තාග පස්මර්ක්ඛානං විකම්මනනතිසාරණං අනාගාමි
මඤ්ඤා සමුච්ඡේදනිසාරණං පිතභිද්ධස්ස ආලොකසඤ්ඤා විකම්මන
නිසාරණං අරුහත්තමඤ්ඤා සමුච්ඡේදනිසාරණං උද්ධව්චකුක්ඛව්චස්ස
අගං නොවි සමන්තො විකම්මනනතිසාරණං උද්ධව්චස්ස පනෙත්ථ අර
ුහත්තමඤ්ඤා, කුක්ඛකුච්චස්ස අනාගාමිමඤ්ඤා සමුච්ඡේදනිසාරණං, මිටි
තිච්ඡාග බම්මව්චන්තො විකම්මනනතිසාරණං පස්මමඤ්ඤා සමුච්ඡේද
නිසාරණං, යා පනෙත්ථ සෙසොපාපි මුග්ගණ උදපත්තො සංසට්ඨා
ලාබ්‍ය වාති ආදිකා උපමා වුත්තා, තාසු උදපත්තොති උදකතරිතා
පාති, සංසට්ඨාති වණ්ණහෙදකරණවසෙන සංසට්ඨා, උත්තමි
නොති කුපිතො, උත්තදක්ඛජානොති උපුමජානො, සෙවාලපණ්ණ
පටිසොනිනෙද්ධාති තිලකිජකාදිහෙදෙන සෙවාලෙන තිලවණ්ණෙන
පිතවණ්ණෙන වා උදකපිඨං ඡාදෙත්වා තිබ්බත්තපණ්ණෙන පරිභො
ගෙත්වා, වාගෙතිනොති වාගෙන ඵරිතො කමපිතො, ආවිලොයි

අප්‍රසන්නතා. ප්‍රතිකෘතී අසන්නිසින්නතා. කලලිභූතෘතී කදුම්
භූතො. අනිකාපේ නිකුතීතොතානි කොට්ඨානාදිතොදෙ අනාලො
කට්ඨානො ධරිතො. ඉමෙමිං සුතොත හගවා තිති හවෙති දෙසනං
විනිවට්ටොතො අරහත්තනිභූවෙන දෙසනං නිට්ඨාපෙසි, බ්‍රාහ්මණො පත
සරණමෙනෙත පටිට්ඨිතො.

44. 6. 6.

ජට්ඨං-අඤ්ඤාණාස අදස්සනාසානි අඤ්ඤාණත්ථාය අදස්සනත්ථාය.
නිසංස හගව නිවරණානි එකංසෙන හගවා නිවරණා. කාසකිල
මට්ඨානි කායදරපො. විතතකිලමට්ඨානි විතතදරපො. කොපි මෙ
පටිපසස්සදොති තස්ස කිර සඤ්ඤ සන්තකෙ සීහලං උතුහප්පායට්ඨානං
පටිසිඤ්ඤා නිසින්නස්ස කායදරපො පටිපසස්සවති, තස්මිං පටිපසස්සදො
තදනිසෙතොව විතතදරපොපි අපිට මග්ගොනෙවස්ස තං එතං උභයමපි
පටිපසස්සදොති චෙදිතබ්බං.

44. 6. 7.-10.

සත්තමාදීසු-අට්ඨිකසඤ්ඤානි අට්ඨිකං අට්ඨිකානි භාවෙනත්තස්ස
උපානතසඤ්ඤා තං පතොතං භාවයතො යාව නිමිත්තං න උපපජ්ජති
තාව ජට්ඨි වට්ටමපි උපට්ඨානි නිමිත්තො පන උපපන්න ජට්ඨිවට්ටානොව
උපට්ඨානානි. සබ්බවණ්ණො සුඛඅට්ඨිකසංඛ්‍යාපො ව උපට්ඨානි.
හජ්ඣකුකිහතං ධම්මිකං. නිස්සරජානං ඔලොකෙනත්තස්ස සාමණේරස්ස
වීර්‍ය පටිමග්ගො හගමානං ඉප්පිං ඔලොකෙනත්තස්ස චෙතියපට්ඨිත
වාසිනො. නිස්සපේරස්ස වීර්‍ය වානි වඤ්ඤානි විසුද්ධිමග්ගො විජ්ජාරිතානි.
සනි වා උපාදිසෙසෙති ගහණසෙසෙ විජ්ජමානවති. සුලචකසඤ්ඤානි
පුලවං පුලවනානි භාවෙනත්තස්ස උපානතසඤ්ඤා විනිලකසඤ්ඤාදීසුපි
එසෙව තයො. විනිවර්තකරා පතොත්ථ සද්ධිං භාවනානගෙන විසුද්ධි
මග්ගො වුත්තො. මෙත්තාදයො තිකවතුකකජ්ඣානවසෙත චෙදිතබ්බං.
උපෙක්ඛා වතුත්ථජ්ඣානවසෙතොව. අසුහසඤ්ඤානි අසුහෙ පඨමජ්ඣාන
සඤ්ඤා. මරණසඤ්ඤානි අවස්සං මරිතබ්බං මරණපට්ඨිකං. මෙ
ජ්ඣිතනානි අභිණං පට්ඨවෙක්ඛනත්තස්ස උපානතසඤ්ඤා. ආහාරෙ
පටිකකුලසඤ්ඤානි ඔදනකුලමාසාදිං අජේඣාහරනත්තස්සොප පටිකකුල
සඤ්ඤා. සබ්බලොභො අනිකිරිකසඤ්ඤානි සකලලොකස්මිං අනභිරතීං
උපාදෙන්නත්තස්ස උපානතසඤ්ඤා. සහාණසඤ්ඤා, විශ්මසඤ්ඤානි චෙ
පුබ්බභාසො. නිශේධසඤ්ඤා මසසකා. එවමෙතානි අට්ඨිකසඤ්ඤාදීනි
විසති කමමට්ඨානානි නිද්දිට්ඨානි. තෙසං තවසු අපරණො භොතනි
එකාදක උපවාරජ්ඣානිකානි. තෙසං පතොත්ථ විනිවර්තකරා විසුද්ධි
මග්ගො ආහතොව. ගහිකාපෙය්‍යාලාදයො මග්ගසංසුතො වුත්තනගෙ
තොව චෙදිතබ්බං.

බොජ්ඣංගසංක්‍රමනවණ්ණනා
නිට්ඨිතා.

44. 1. 1.

සතිපට්ඨානසංග්‍රහයෙහි පරමෙ-අමිසාලිවනෙති අමිසාලියානාම රුද්‍රපථිවිතිං රුපිතෙ අමිසවනෙ. තං තීර තණ්‍යා උය්‍යානං අහොසි. සා සඤ්ච ධම්මදෙසනං සුඤ්ඤා පසන්නාපිත්තා තත්ථ විහාරං කාරොති තථාගතස්ස නිය්‍යාදෙසි. තං සක්ඛායෙතං වුත්තං. එකාගතොනෙති එකාගතො අයං. තත්ථ එකාගතොති එකමග්ගො, මග්ගස්ස හි:-

මග්ගො පඤ්ඤා පඤ්ඤා පඤ්ඤා අඤ්ඤා වුට්ඨායනං,
නාමා උත්තරසෙත්තු ව ඤාලො ව හිසි සබ්බමොති.

බ්‍රහ්ම නාමාති. ස්වායං ඉධ අයතනාමෙන වුත්තො. තණ්‍යා එකාගතො අයං හිසබ්බම මග්ගොති එකමග්ගො අයං හිසබ්බම මග්ගො න වෙධාපථගුණොති එවමනො දුට්ඨවෙබ්බා. මග්ගොති තෙතවෙබ්බ මග්ගො. තිබ්බාණ්‍යමග්ගොනවෙබ්බ තිබ්බාණ්‍යපිතෙති මග්ගනීයවෙබ්බ ව. සත්තානං විසුද්ධිසාති රුහාදිති මලෙහි අභිජ්ඣා විසමලොභාදිති ව උපකක්ඛලෙසෙති සබ්බිලිට්ඨවිත්තානං සත්තානං විසුද්ධිත්වාය. සොකපථිද්දව්‍යානං සමතික්කමාසාති භොගස්ස ව පරිදෙවස්සව සමතික්කමාය පභාණ්‍යොති අනො. දුක්ඛදෙමනස්සානං අසම්බන්ධාසාති කායිකදුක්ඛස්ස ව වෙනසිකදෙමනස්ස වාති ඉමෙසං විනා අත්ථබ්බමාය නිරුධායාති අනො. ඤායස්ස අභිගමාසාති ඤායො වුට්ඨති, අරියො අට්ඨබ්බිතො මග්ගො. තස්ස අභිගමාය පතතියාති වුත්තං හොති. අයං පුබ්බභාගො ලොකියො සතිපට්ඨාන මග්ගො භාවිතො ලොකුත්තරමග්ගස්ස අභිගමාය සංවත්තති නෙත්තාහ-ඤායස්ස අභිගමායාති. නිබ්බාණස්ස සව්ච්ඡිද්ධිසාති තණ්හාවාණ්‍ය විරහිතත්තා නිබ්බාණනති ලභිතාමස්ස අමතස්ස සව්ච්ඡිද්ධියං අත්ත පච්චක්ඛායාති වුත්තං හොති. අයං හි මග්ගො සව්ච්ඡිද්ධියං සාවෙති නෙත්තාහ-නිබ්බාණස්ස සව්ච්ඡිද්ධියායාති. එවං භගවතා සත්තති පදෙහි එකාගතමග්ගස්ස වණ්ණො භාසිතො, සො කතමා ඉති වෙ හිසබ්බුතං උස්සාහජ්ඣානත්ථං. වණ්ණොසනඤ්ඤා සුඤ්ඤා හෙ හිසබ්බු අයං තීර මග්ගො හදයසන්තාපගුණං සොකං වාචාපිපලාපගුණං පරිදෙවං කායික අසාතගුණං දුක්ඛං වෙනසිකඅසාතගුණං දෙමනස්සානති වත්තාරෙ උපද්දවෙ හරති විසුද්ධිං ඤායං නිබ්බාණනති තයො විසෙසෙ ආවහනිති උස්සාහජ්ඣානා ඉමං දෙසනං උග්ගහෙතවෙබ්බං පරියාප්‍රණීතවෙබ්බං ධාරෙතවෙබ්බං ඉමඤ්ඤ මග්ගං භාවෙතවෙබ්බං මඤ්ඤාදිස්සාති ඉති තෙසං හිසබ්බුතං උස්සාහජ්ඣානත්ථං වණ්ණං අසාති කම්මලාවාණීජාදයො කම්මලාදිතං විය. සද්දිද්ධාති නිපායො. යෙ ඉමෙති අයමස්ස අනො. මත්තාගේති ගණනපරිවෙජ්දෙ තෙත න ඉතො හෙව්වා න උද්ධාති සතිපට්ඨානපරිවෙජ්දං දීපෙති. සතිපට්ඨානාති තයො සතිපට්ඨානා සතිගොවරොපි තිධා පටිපනෙතසු සාවනෙසු සඤ්ඤානො පටිසානුත්තර විනිවත්තත්තාපි සෘජිපි. වතුත්තං හිසබ්බමෙ සතිපට්ඨානානං සමුදයඤ්ඤා අත්ථබ්බමඤ්ඤා දෙසෙස්සාමි-පෙ-සො ව හිසබ්බමෙ කායස්ස සමුදයො

ආහාරසම්ප්‍රදාය කාලසම්ප්‍රදායෙහි ආදිප්‍රති සතිලෝචනෙ සතිපට්ඨානනති
 වුනොත්. තව කාලය උපට්ඨානං නො සති සතිඋපට්ඨානසංඛ්‍යාව සති
 වානි ආදිප්‍රති. තස්‍යෙත්තං-පට්ඨානති තසම්භවති=පට්ඨානං කා පට්ඨානති
 සති, සතියා පට්ඨානං=සතිපට්ඨානං, ගජපට්ඨානසංඛ්‍යාවාදිනි විශ.
 තසො සතිපට්ඨානං යදරියො සෙවති යදරියො සෙවමානො සත්ථා
 ගණමිත්‍රසංඛ්‍යාවෙති එත්ථ තිඛා පටිපත්තොසු සංවෘතසු සන්තො
 පටිසානුකම්පිතිවතතො සතිපට්ඨානනති වුනොත්. තස්‍යෙත්තං-පට්ඨානප
 තබ්බො පට්ඨානං පටිපත්තසිතබ්බොති අත්තං. සෙතන පට්ඨානප
 තබ්බොති. සතියා. සතියා පට්ඨානං සතිපට්ඨානං. වතොසෙ සති
 පට්ඨානං භාවිතං බහුලිකතං සතතබ්බොජ්ඣබ්‍යෙහ පරිපුරෙතතිනි ආදිප්‍ර
 පත සතියෙව සතිපට්ඨානනති වුනොත්. තස්‍යෙත්තං-පට්ඨානතිනි පට්ඨානං
 උපට්ඨානති මහකඤ්චිතං පහකඤ්චිතං වතතතිනි අත්තං. සතියෙව
 සතිපට්ඨානං. අපචං සරණංවෙතන සති උපට්ඨානංවෙතන පට්ඨානං.
 ඉති සතිව සා පට්ඨානසංඛ්‍යානි සතිපට්ඨානං. ඉදම්ඛ අභිප්‍රේතං. යදි
 එවං කම්මං සතිපට්ඨානානි බහුවචනං කතනති සතියං බහුතො
 ආරම්භණෙනෙතනි බහුතො සතියො. අප මෙත්තොති කම්මං එකවච
 නනති මෙත්තංවෙතන එකතො. වතසොපි එතා සතියො මෙත්තංවෙතන
 එකතො ගච්ඡති. වුතො ගතං-මෙත්තොති මෙත්තංවෙතන මෙත්තො
 නිබ්බාණමෙත්තංවෙතන නිබ්බාණප්පිකෙති මෙත්තංවෙතන වානි.
 වතසොපි වෙතා අපරිභාසෙ කායාදිසු ආරම්භණසු තිච්චං සාධය
 මානං නිබ්බාණං ගච්ඡතිනි ආදිතො පට්ඨාන ව නිබ්බාණප්පිකෙති
 මෙත්තංවෙතනි තමා වතසොපි එතො මෙත්තොති වුතො. එවසො සති
 විචිතානුසන්තිනි සානුසන්තිනාව දෙසතො හොති. සිතමෙ වතොසෙති
 කප්පෙතමාසංපුළ්ඡං. කාසෙ කාසංපුළ්ඡසතිනි කායං අනුපස්සන
 සිලො කායං වා අනුපස්සමානො අයං හි හිකු ඉමං කායං අනිච්චානු
 පස්සනාදිනං සතතතො අනුපස්සනානං වසෙත අනිච්චතො අනුපස්සති
 නො නිච්චතො දුක්ඛතො අනුපස්සති නො සුඛතො අනතතතො
 අනුපස්සති නො අතතතො නිබ්බිදතො නො තද්ධති විරජ්ජති නො
 රජ්ජති නිරෝධෙති නො සමුදෙති පටිතිස්සජ්ජති නො ආදියති සො
 තං අනිච්චතො අනුපස්සනො නිච්චසංඝො පජ්ජති දුක්ඛතො
 අනුපස්සනො සුඛසංඝො පජ්ජති අතතතො අනුපස්සනො
 අතතසංඝො පජ්ජති නිබ්බිදතො තද්ධං පජ්ජති විරජ්ජනො
 රුහං පජ්ජති නිරෝධෙතො සමුදයං පජ්ජති පටිතිස්සජ්ජනො
 ආදනං පජ්ජතිනි වෙදිතබ්බං. විහරතිනි ඉරියති. ආනාපිති නිසු
 හවෙසු කිලෙසෙ ආතපනිති=ආනාපො, විරියස්සෙතං තමං. ආනාපො
 තසා අපිති=ආනාපි. සම්පජ්ජනොති සම්පජ්ජසංඛ්‍යාවෙන සංඝො
 සමනතංගතො. සතිමානි කායපරිත්තානිකාය සතියා සමනතංගතො.
 අයං පත ගම්මං සතියා ආරම්භං පරිත්තංගතො පසාදය අනුපස්සති
 නති සතිවිරතිතසා අනුපස්සනා තම අපි. තෙතෙවංග-සතිසංඛ
 ඛිතං හිකුසෙව සංඛිප්පිකං වදම්ඛි. තමා එත්ථ කාසෙ කායානුපසති

විහරතීති එහතාවතා කාශානුපසංගතාසතිපට්ඨානං. චූතනං හොති. අථචා යසො ආනාතාපිනො අනෙතා සංඝොපො අනතරයකරො හොති. අසම්පජානො උපායපරිග්‍රහෙන අනුපායපරිවර්ජනෙ ච සම්මුක්තාති. මුට්ඨස්සති අනුපායපරිවර්තනෙ උපායපරිග්‍රහෙන ච අසම්පේදො හොති තෙනස්ස තං කම්මට්ඨානං න සම්පජ්ජති තෙසං දස්සනන්තං ආනාපි සම්පජානො සතිමාති ඉදං චූතනන්ති වෙදිතබ්බං. ඉති කාශානුපසංගතා සතිපට්ඨානං සම්පයොගඛ්‍යඤ්ඤාස්ස දස්සෙත්වා ඉද්ධති පහාණඛ්‍යං දස්සෙත්තුං. විනෙශාලොකෙ අභිජ්ඣාදොමනස්සන්ති චූතනං. තත්-විනෙශාති තදඛ්‍යවිතයෙනවා විකම්මනවිතයෙන විතතිත්වා. ලොකෙති තස්මිං සෙව කාශෙ. කාශො හි ඉධ ලුප්ජතවේදිත ලොකොති අභිපෙපනො. යසො පනස්ස න කාශමනෙතයෙව අභිජ්ඣාදොමනස්සං පතියති වෙද නාදීසුපි පතියතිසෙව, තස්මා පඤ්චපි උපාදනකඛ්‍යා ලොකොති විභඝෙත චූතනං. ලොකසංඛ්‍යාතතතා වා තෙසං ධම්මානං අනුද්ධාරන යෙනෙතං චූතනං. යං පතාග-තත්ථ කතමො ලොකො සෙවව කාශො ලොකොති අයමෙවිත්ථ අන්තො. තස්මිං ලොකෙ අභිජ්ඣාදොමනස්සං විනෙශාති එවං සම්පේදො දට්ඨබ්බො, වෙදනාසුති එත්ථ වෙදනා තාව ලොකියා එව විතතමපි ලොකියං තථා ධම්මා. යථා පත වෙදනා අනුපසංගි තබ්බො තථා අනුපසංගතෙතා එස වෙදනානුපසංගිති වෙදිතබ්බො, එස නයො විතතධම්මෙසු. කාථඤ්ඤා වෙදනා අනුපසංගිතබ්බොති සුඛා තාව වෙදනා දුක්ඛතො දුක්ඛා සල්ලතො අදුක්ඛමසුඛා අතිවට්ඨො. යථාග :-

“යො සුඛං දුක්ඛතො අදු දුක්ඛමදුක්ඛි සල්ලතො,
අදුක්ඛමසුඛං සන්තං අදුක්ඛි නං අතිවට්ඨො;
සචෙ සම්මදුස්සො හික්ඛු උපසන්නො වරිස්සති”ති.

සබ්බො එව වෙතා දුක්ඛාතිපි අනුපසංගිතබ්බො. චූතනං හෙතං-යං කිඤ්ච වෙදසිතං තං සබ්බං දුක්ඛස්මිනති වදමිති. සුඛදුක්ඛතොපි ච අනුපසංගිතබ්බො. යථාග-සුඛා ඛො ආවුසො විසාඛ වෙදනා සීති සුඛා විපරිණාමදුක්ඛාති සබ්බං වින්තරෙතබ්බං. අපිච අතිවචාදි සත්ත අනුපසංගතාවසෙතපි අනුපසංගිතබ්බො. විතතධම්මෙසුපි විතතං තාව ආරමභාධිපතිසහජාතභූමිකම්මපිපාකකිරියාදිනාතතතභෙදනං අතිවචාදිඅනුපසංගතානං සරුගාදීනඤ්ච භෙදනං වසෙත අනුපසංගි තබ්බං. ධම්මා සල්ලකම්භසාමඤ්ඤාලකම්භානං සුඤ්ඤතධම්මස්ස අතිවච නාදිසහතඅනුපසංගතානං සන්තං වා අජ්ඣතනං කාමච්ඡදන්ති ආදී නඤ්ච පභෙදනං වසෙත අනුපසංගිතබ්බො. සෙසං චූතනතයමෙව. අයමෙත්ථ සංඝොපො. වින්තරෙ පත දිසමජ්ඣිමට්ඨානථාසු සතිපට්ඨාන වණ්ණනායං චූතනතයෙන වෙදිතබ්බො.

45. 1. 2.

දුතියං- සන්තොති කාශාදිඅනුපසංගතාසතියා සම්නතාගතො. සංඝොත්තොති වතුසම්පජ්ඣඤ්ඤාපඤ්ඤාය සම්නතාගතො. අභික්ඛානෙත පටික්ඛානෙතති එත්ථ අභික්ඛානං චූට්ඨති ගමණං පටික්ඛානං පටි

නිවහනක, තද්වගමපි චතුසු ඉරියාපපෙසු ලබනි ගමනේ නාව පුරතො කායං අභිගරන්තො අභිකමති නාම පටිතිවත්තනො පටික්කමති නාම. ආනෙපි සීතකොච කායං පුරතො ඔතමෙතො අභිකමති නාම පටිතො අපනාමෙතො පටික්කමති නාම නිසජ්ජායපි නිසිත්තනොව ආසනස්ස පුරිමඅසාතිද්දායො සංසරන්තො අභිකමති නාම නිපජ්ජන්තෙපි එසෙව නයො. සමුපස්සනායො හොති සමපජ්ජෙද්දාන සබ්බකිව්ඤායී සමපජ්ජෙද්දායෙව වා කාරී සො හි අභිකමනාදිසු සමපජ්ජෙද්දා කරෙතෙව න තත්ථි සමපජ්ජෙද්දා විරතිතො හොති.

තත්ථ සාත්ථකසමපජ්ජෙද්දාසප්පායසමපජ්ජෙද්දා ගොචරසමපජ්ජෙද්දා අසමොගසමපජ්ජෙද්දානි චතුර්විධං සමපජ්ජෙද්දා. තත්ථ අභිකමන විතෙත උපපතො විතතවසෙනෙව අගන්තො කිං හු මෙ එත්ථ ගජනන අන්තො අත්ථි නචෙති අන්තාත්ථං පරිගණිතො අත්ථපරිගණකං සාත්ථකසමපජ්ජෙද්දා. තත්ථ ව අන්තාති චෙතිගදස්සනබොධිදස්සන සංඝදස්සනථෙරදස්සනඅසුභදස්සනාදිවසෙන ගමමතො දුඛි. චෙතිගදිස්සාපි හි බුද්ධාරමමණං සඛසදස්සනෙන සඛසාරමමණං පිති. උප්පාදෙත්වා තදෙව බගතො සමමසන්තො අරහත්තං පාපුණාති මහා විහාරස්මිං හි දක්ඛිණවාගෙර ධනා මහාවෙතිගං ඔලොකෙනාතිංස සහස්සා හිතවු අරහත්තං පාපුණිංසු. තථා පටිජ්ජමවාගෙර උත්තර වාගෙර පාවිතවාගෙර ව තථා පඤ්ඤාමණිපට්ඨානෙ අගගවාපිපාලිගං. දුපාරමථවාගෙර නගරස්ස දක්ඛිණද්වාරෙ අනුරධවාපිපාලිගං. මහා අරිගවංසගණකතෙරෙර පනාග කිං කුලො වදථ මහාවෙතිගස්ස සමනතො කුච්ඡිවෙදිකාය හෙට්ඨිමහාගතො පට්ඨාය පඤ්ඤාගතට්ඨානෙ යත්ථ යත්ථ දො පාද සකකා හොන්ති සමං පටිට්ඨාපෙත්වා තත්ථ තත්ථ එකපද්ධාගෙර තිංස තිංස හිතවුසහස්සාති අරහත්තං පාපුණිංසුති සකකා චිත්තනති. අපරෙ පන මහාථෙරෙ අග මහාවෙතිගතලෙ ආකිණ්ණවාලිකාය බහුතර හිතවු අරහත්තං පත්තාති. ථෙරෙ දිස්සා තෙසං ඔවාදෙ පටිට්ඨාය අසුභං දිස්සා තත්ථ පඨමස්සානං උප්පාදෙත්වා තදෙව බගතො සමමසන්තො අරහත්තං පාපුණාති. තස්මා එතෙසං දස්සනං සාත්ථං. කෙච්ඡි පන ආමසන්තොපි දුඛි අන්තොගෙව තං තිස්සාය බ්‍රහ්මවරියානුග්ගහාය පටිපත්තත්තාති වදන්ති.

තස්මිං තස්මිං පන සමගෙ සප්පායසප්පායං පරිගණකෙත්වා සප්පාය පරිගණකං සප්පායසමපජ්ජෙද්දා. සෙය්‍යපිදං චෙතිගදස්සනං තාව සාත්ථං. සචෙ පන චෙතිගස්ස මහාපුරාය දසවාදසගොජනත්තෙර පරිඝා සනතිපත්තති අත්තතො විහවානුරූපං ඉච්ඡොපි පුරිසාපි අලභිකතචරිතත්තො විතතකමමරූපකාති විග සඤ්චරන්ති. තහු චස්ස ඉච්ඡො ආරමුණෙ ලොභො අනිච්ඤා පටිඝො අසමපෙක්ඛනෙන මොභො උප්පජ්ජති කායසංඝස්සාපත්තො ආපජ්ජති. ජම්බකුභවරියානං අනතුරුගො ව හොති, එවිත්තං ආභං අසප්පායං හොති. දුත්තප්පකාර

අත්තරුසාසාවෙ සප්පායං. සබ්බදස්සනම්පි සාර්ථං සචෙ පන අනෙකා
ගාමෙ මහාමණ්ඩපං කාරෙණා සබ්බරතති. ධම්මස්සවණං කාරෙණෙකසු
මිත්තස්සෙකසු වුත්තප්පකාරෙණෙව ජනසන්තිපාතො වෙව අත්තරුසො ච
භොති, එවං තං ණං අසප්පායං අත්තරුසාසාවෙ සප්පායං. මහාපරිස
පරිවාරනං ථෙරුනං දස්සනෙපි එසෙව නයො. අසුභදස්සනම්පි සාර්ථං
තද්දන්දිපතන්ඤච ඉදං වස්තු:-

එතො කිර දහරතිකුලු සාමණේරං ගහෙණා දන්තකට්ඨත්ථාය
ගතො. සාමණේරෙ මග්ගා ඔක්කමිණා පුරතො ගච්ඡන්තො අසුභං
දිස්වා පඨමජ්ඣානං තිබ්බතෙතණා තදෙව පාදකං කණා සංඛාරෙ
සමමසන්තො තිණ්ඤ්චාති සච්ඡිකණා උපරිමග්ගත්ථාය කමමට්ඨානං
පරිග්ගහෙණා අට්ඨාසි. දහරෙ තං අපස්සන්තො සාමණේරුති පකෙතාසි
සො මයා පඨබ්බජිතදිවසතො පට්ඨාය තිකුලුනා සද්ධං ඤෙ කථා නාම ත
කචිතපුබ්බා. අඤ්ඤාසම්මපි දිවසෙ උපරිවිසෙසා තිබ්බතෙතස්සාමිති
විනෙතණා කිං ගතොති පටිච්චනං අද්දසි. එතීතිව වුත්තො එක
වචනෙතෙව ආගන්තො ගතො ඉමිනා තාව මසෙකත ගන්තො මයා
සිත්තොකාසෙ මුහුත්තං පුරන්තොතිමුඛා හුණා ඔලොකෙථාති ආහ.
සො තථා කණා තෙන පත්තවිසෙසමෙව පාපුණ්ඤ්ඤා. එවං එකං අසුභං
මිත්තං ජනානං අත්ථාය ජාතං. එවං සාර්ථම්පි පනෙතං පුරිසස්ස
මාතුගාමාසුතං අසප්පායං මාතුගාමස්ස ච පුරිසාසුභං සභාගමෙව සප්පා
යන්ති එවං සප්පායපරිගණනණං සප්පායසම්පජ්ඣද්දං.

එවං පරිග්ගහිතසාර්ථසප්පායස්ස පන අට්ඨන්තිංසකමමට්ඨානෙසු
අත්තනො විත්තරුපියං කමමට්ඨානසම්ඛාතං ගොවරං උග්ගහෙණා
තික්කාවාරගොවරෙ තං ගහෙණා ගමිණං ගොවරසම්පජ්ඣද්දං කාම.
තස්සාවිභාවන් ඉදං වතුක්කං වෙදිතබ්බං. ඉධෙකවෙවා තිකුලු හරති
න පච්චාහරති එකවෙවා ආහරති න හරති එකවෙවා පන නෙව
හරති නාහරති එකවෙවා හරති ච පච්චාහරති ච. තන්ථ සො තිකුලු
දිවසං වඛකමෙන තිසජ්ජාය ආවරණීයෙති ධම්මෙති විත්තං පරිසො
බෙණා තථා රත්තියා පඨමගාමං මජ්ඣිමගාමෙ සෙය්‍යං කපෙපණා
පච්චිමගාමෙපි තිසජ්ජා වඛකමෙති විනිනාමෙණා පගෙව වෙතිගඛණ
බොධියඛණවත්තං කණා බොධිරුකෙක උදකං ආසිඤ්ඤිතො පාණීයං
පරිභොජනීයං පච්චුපට්ඨපෙණා ආවරිත්තපජ්ඣායවත්තාදීති සමාදාය
වත්තති. සොති සර්වපරිකමමං කණා සෙතාසනං පටිඛිණා වෙ තයො
පලලභෙක උසුමං ගාගාපෙතො කමමට්ඨානමුත්තස්සුණා තික්කාවාර
වෙලාය උට්ඨතිණා කමමට්ඨානසිසෙතෙව පත්තවිචරමාදාය සෙතා
සනතො තික්කමිණා කමමට්ඨානං මතසිකරෙතොතොව වෙතිගඛණං
ගන්තො සචෙ බුද්ධානුස්සතිකමමට්ඨානං ගොති තං අවිස්සජ්ජන්තො
වෙතිගඛණං පටිසති, අඤ්ඤං වෙ කමමට්ඨානං ගොති සොපාණපාද
මුලෙ ණාති ගන්තො ගතිතභණ්ඩං විය තං ණපෙණා බුද්ධාරම්භං පිතිං
ගහෙණා වෙතිගඛණං ආරුග්ග මිහන්තං වෙතියං වෙ තික්කනතුං

අරභයා පවතා නාමි ගණනපටං විනිවිතනා. සිහලදිපයෙව තෙසු තෙසු යාමේසු ආසනසාලායං න තං ආසනං අපි යමං යායං පිවිතා අරභයා පවතා ගිකුලු තප්පිති.

සො පන පමාදවිහාරි හොති නිකඛිතනුරො සබ්බවිතනාති හිඤ්ඤා පඤ්චවිධවෙතොවිනිබ්බතබ්බවිතො විහරන්තො කම්මට්ඨානං නාම අප්පිති පඤ්ඤා අකමා යාමං පිණ්ඩාය පවිසිතා අනනුලොමි තොන ගිනිසංසංගතා සංසංයො වරිතා ව භුඤ්ඤා ව තුචේතා නිකම්පිති අයං වුවවති නොව ගරති නාගරතිති.

සො පනායං හරති ව පට්ඨාගරතිවාති වුතො සො ගතපට්ඨා ගතිකවිතනවසෙන වෙදිතබ්බො. අප්පකාමා හි භුලුපුතො සාසනෙ පබ්බජිතා අගපි විසමපි කිංසමපි වතනාදිසමපි පඤ්ඤාසමපි සතමපි එකතො වසන්තො කතිකවිතනං කමා විහරන්ති ආවුසො තුලෙහ න ඉණ්ටො න හයට්ටො න ආජිවිතපකතො පබ්බජිතා දුක්ඛා මුඤ්චිතුහාමො පනප්පි පබ්බජිතො තසො ගමණෙ උප්පත්තකිලෙසං ගමණෙයෙව තිග්ගණ්ණාප ථානෙ නිසර්ජාය සයනෙ උප්පත්තකිලෙසං සයනෙයෙව තිග්ගණ්ණාපිති.

තෙ එවං කතිකවිතනං කමා ගිකම්භාචාරං ගච්ඡන්තො අසිඝ්ඝ උසනඅඛිඤ්ඤාපුතොවුතනාතරෙසු පාසාණං හොතති තාය සඤ්ඤාය කම්මට්ඨානං මනසිකරුණතොව ගච්ඡන්ති. සචෙ කසාපි ගමණෙ කිලෙසො උප්පජ්ජති තප්පෙව නං තිග්ගණ්ණාති තථා අසනෙකානොති ව්චති. අපංසු පච්ඡන්තො ආගච්ඡන්තොපි තිව්චති. සො අයං හිකුලු කුසාං උප්පත්තවිතකකං ජානාති අනනුව්චිකං තෙ එතනාති අතනානං පටිච්චොදෙතා විපසානං වච්චන්තො තප්පෙව අරියභුමිං මහකම්පිති. තථා අසනෙකානො නිසිද්ධති සො එව නයො. අරියභුමිං මහකම්පිතුං අසනෙකානොපි තං කිලෙසං විකම්පෙතො කම්මට්ඨානං මනසි කරුණොතොව ගච්ඡති. කම්මට්ඨානවිපාසුතොන විතොන පාදං න උච්චරති. උච්චරති චෙ පටිනිව්චතිතො පුරිමපදෙසංයෙව එති ආශ්‍රිතක වාසි මහාපුසාදෙවතෙරෙසිය.

සො කීර එකුතවිසති වසානාති ගතපට්ඨාගතිකවිතනං පුරෙතො යෙව විසාසි. මනුසාපි සුදං අනතරමයෙහ වපනො වෙව මග්ගානා ව කම්මානා ව කරුණො ථෙරං තථා ගච්ඡන්තං දිත්වා අයං ථෙරෙ පුතපුතං නිව්චතිතො ගච්ඡති. කිං නුබො මහමුලොහ උදුසු කිඤ්චි පච්චිච්චාති සමුලල පනති. සො තං අනාදිතිතො කම්මට්ඨානසුතනවිතො නොව සමිණ්ඩවිමං කරුණො විසතිවසානතො අරභයා පාපුණි.

අරභයාපාතනදිවසෙ වසා වච්චමිතකොපියං අභිවත්තං දෙවතා අභිභුලිති දිපං උජ්ජාලෙතො අව්චාසි. වතනාදෙපි මහාරජානො සනෙකා ව දෙවතාමෙඤ්ඤා පුතො ව සහව්චාති උපට්ඨානං ආගමිංසු. තඤ්ච මහාසං දිත්වා වතවාසි මහාතිසානෙරෙ තං දුතිගදිවසෙ පුච්චි රතති

සාගෙ ආයතනිකා සතතිකෙ ඔහාසො අගොසි කිං සොති. ඵෙරෙ විකෙඛපං කෙරෙනතා ඔහාසො නාම දිපපාහාසොපි මණ්ඩිතාසො පිති එවමාදිමාහ. තසො පටිච්ඡාදෙථ තුලෙහති තිබ්බිතො ආමාති පටිජාතිනිං ආරෙවෙසි.

සාලවලලමණිපවාසි මහාතාගපෙරෙ විය ව. සොපි කිර ගතපච්චා ගතිකවතතං පුරෙනතා පඨමං තාව ගගවිතො මහාපට්ඨානං පුරෙණා මිති සතතවණාති යාතවිකමමෙව අබ්බාසි. පුත සොලසවණාති ගතපච්චාගතිකවතතං පුරෙණා අරහතතං පාපුණි.

සො කමමට්ඨානසංසුතෙතෙව විතෙතන පාදං උභරනෙතා විපසුතෙතන උච්චෙව පුත පටිතිවතතනෙතා ගාමසමීපං ගතවා ගාච්ඡු පඬිබ්බිතොහු වාති ආසඬකනියපදෙසෙ ධර්මා විවරං පාරුපිතා කච්ඡකරකතො උදකෙතන පතතං මොච්ඡා උදකගණ්ණසං කෙරෙති. කිං කාරණං. මා මෙ භික්ඛං දාතුං චද්දිතුං වා ආගතෙ මනුසො දිසාපුකා ගොථාති වචනමනෙතනාපි කමමට්ඨාන විකෙඛපො අගොසිති. අජ්ජ ගතෙත කතමිති දිවසං වා භික්ඛුගණනං වා පඤ්ඤං වා පුච්ඡිතො ව උදකං හිලිචා ආරෙවෙති. සෙව දිවසාදිපුච්ඡකා න ගොතති නික්ඛ මනවෙලාසං ගාමථායෙර නුඤ්චිතිතා යාති.

කලමිතිත්ථිසාරෙ වසසුපගතා පඤ්ඤස භික්ඛු විය ව. තෙ කිර ආසාලසුඤ්ඤමායං කතිකවතතං අකංසු. අරහතතං අපච්ඡා අඤ්ඤ මඤ්ඤං නාලපිණ්ණමාති. ගාමඤ්ඤ පිණ්ණං පටිසිච්ඡා උදකගණ්ණසං කතා පටිසිංසු. දිවසාදිපු පුච්ඡිතෙසු වුතතතෙතෙව පටිපජ්ජංසු. තත් මනුසො නිඤ්ඤතං දිසා ජාතිංසු අජ්ජ එකො ආගතො අජ්ජ වෙති. එවඤ්ඤ විතෙතසු. කිං නුතො එතෙ අවෙගගෙව සද්ධිං න සලලපතති උදසු අඤ්ඤමඤ්ඤමපි යදි අඤ්ඤමඤ්ඤං න සලලපතති අභා විවාද ජාතා ගපියතනති. එථ තෙ අඤ්ඤමඤ්ඤං බමාපෙසසාමාති. සබ්බෙ විහාරංගතවා පඤ්ඤසාය භික්ඛුසු වෙපි භික්ඛු එකොකාසෙ නාදුසංසු. තසො සො තෙසු චකුච්ඡා පුරිසො සො ආග. න ගො කලගකාරකානං ඔකාසො ඊදිසසා ගොති සුසමට්ඨං වෙතිගඬගණං මොඬගඬගණං සුතිකම්මතා සමමජ්ජනියො සුපට්ඨිතං පාණීයපරිභොජනීයනති තෙ තතොව නිවතතා. තෙපි භික්ඛු අනොතෙමාසෙ යෙව අරහතතං පඤා මහාපචාරණං විසුද්ධිපචාරණං පවායෙසුං.

එවං. සාලවලලමණිපවාසි මහාතාගපෙරෙ විය කලමිතිත්ථි සාරෙ වසසුපගතා භික්ඛු විය ව කමමට්ඨානසුතෙතෙව විතෙතන පාදං උභරනෙතා ගාමසමීපං පඤා උදකගණ්ණසං කතා විචිගො සලලකෙච්ඡා යත් සුරසොණධුතතාදයො කලගකාරකා වණ්ණ ගජිඅසාදයො වා තපි තං විචිං පටිපජ්ජති. තත් ව පිණ්ණං වර මාතො න තුරිතතුරිතො විය ජවෙන ගච්ඡති. න ති ජවතපිණ්ණපාතිය ධුතතං නාම කිඤ්ඤ අපි. විසමභූමිගාගපතතං පත උදකසකවං විය නිවචලො හුදා ගච්ඡති. අනුසරං පටිවෙධං ව දාතුකාමං වා

අදකුකාමිං වා සලලසෙකිභුං තදනුරූපං කාලං අගමෙතෙනා හික්කං ගතෙතිං අතොගා ගාමෙ වා බිහිගාමෙ වා විහාරමෙව වා අග නාමා යථා ඵාසුතෙ පටිරූපෙ ඔකාසෙ නිසීදිත්වා කම්මට්ඨානං මනසි කරෙතොගා අගාරෙ පටිකකුලසඤ්ඤං උපට්ඨපෙත්වා අකම්මසඤ්ඤා චණ්ද්‍රපත පුත්තමංසු පමාවසෙත පට්ටවෙකිකෙනො අට්ඨබ්ගසමන්තා ගතං අගාරං අගාරෙති තෙව දවාය න මදය න මණ්ඩනාය න විතුසනාය-පෙ-භුත්තාවි ව උදකතිට්ටං කත්වා චූසුත්තං භත්තතිලමථං පටිපසස්සමොත්වා යථා පුරෙහත්තං එවං පට්ඨාහත්තං පුරිමයාමං පට්ඨිමයාමඤ්ඤා කම්මට්ඨානමෙව මනසිකරෙති. අයං චූට්ඨති හරති ව පට්ටාහරති වාති.

ඉමං පත හරණපට්ටාහරණසංඛාතං ගතපට්ටාගතිභවත්තං පුරෙතොගා යදි උපතිස්සයසම්පන්නා ගොති පඨමවගෙ එව අරහත්තං පාපුණාති. නො වෙ පඨමවගෙ පාපුණාති අථ මන්තීමවගෙ පාපුණාති. නො වෙ මන්තීමවගෙ පාපුණාති. අථ මරණසමගෙ පාපුණාති. නො වෙ මරණසමගෙ පාපුණාති අථ දෙවපුත්තො හුත්වා පාපුණාති. නො වෙ දෙවපුත්තො හුත්වා පාපුණාති. අනුපපන්නො බුද්ධෝතිබ්බතො පට්ටෙකබොධිං සම්මානෙති. නො වෙ පට්ටෙකබොධිං සම්මානෙති අථ බුද්ධානං සම්මුඛිගාවෙ බිප්පාභිඤ්ඤා වා ගොති සෙය්‍යථාපි ථෙරෙ බාහිගො දුරුචිරිගො, මහාපඤ්ඤා වා සෙය්‍යථාපි ථෙරෙ සාදිපුත්තො, මහිද්ධිකො වා සෙය්‍යථාපි ථෙරෙ මහාමොග්ගලානො, බුත්තවාදො වා සෙය්‍යථාපි ථෙරෙ මහාකාසාපො, දිබ්බචක්ඛුකො වා සෙය්‍යථාපි ථෙරෙ අනුරුද්ධො විතයධරෙ වා සෙය්‍යථාපි ථෙරෙ උපාලි, ධම්මකපිකො වා සෙය්‍යථාපි ථෙරෙ පුණේණා මන්තාණිපුත්තො, ආරඤ්ඤිකො වා සෙය්‍යථාපි ථෙරෙ රෙවතො, බහුසසුතො වා සෙය්‍යථාපි ථෙරෙ අනාදො, සික්කාකාමො වා සෙය්‍යථාපි ථෙරෙ රුහුලො බුද්ධිපුත්තොති. ඉති ඉමසමිං චතුකෙක යවායං හරති ව පට්ටාහරති ව නස්ස ගොවර සම්පරඤ්ඤාං සිබාපත්තං ගොති.

අභික්කමාදිපු පත අසම්මුග්ගතං අසමොගසම්පරඤ්ඤාං, භං එවං වෙදිතබ්බං. ඉධ භික්ඛු අභික්කමතොගා වා පටික්කමතොගා වා යථා අකිපුප්ප්ප්තා අභික්කමාදිපු අත්තා අභික්කමති අත්තනා අභික්කමො තිබ්බතතිතොති වා අගං අභික්කමාමි මගා අභික්කමො තිබ්බතති තොති වා සම්මුග්ගතති. තථා අසම්මුග්ගතොගා අභික්කමාමිති විතෙත උපපජ්ජමානෙ තෙතෙව විතෙතන සද්ධිං විතතසම්මුට්ඨානා වාගොධාතු විඤ්ඤානං ජනගමානා උපපජ්ජති. ඉති විතතකිරියාවාගොධාතු විපජ්ජර වසෙත අයං කායසම්මතො අට්ඨිසම්බ්‍රාමො අභික්කමති. තස්සෙවං අභික්කමතො එකෙකපාදුධරණෙ පඨවිධාතු අපොඨාතුති ජෙව ධාතුසො ඔමත්තා ගොතති මඤ්ඤ ඉතර් ජෙව අභිමත්තා ගොතති බලව තිසො. තථා අභිහරණවිතිහරණෙපු ජවාසාප්පෙන තෙජෝධාතු වාගොධාතුසො ඔමත්තා ගොතති මඤ්ඤ ඉතර් ජෙව අභිමත්තා ගොතති බලවතිසො. තථා සන්තිකෙකපත සන්තිරුහිතොපු තත්ථ උධරණෙ

පවත්නා රුපාරුපබිම්බ අභිහරණං න පාපුණතයි. තථා අභිහරණෙ පවත්නා විභිහරණං විභිහරණෙ පවත්නා වොක්ඛජ්ජනං වොක්ඛජ්ජනෙ පවත්නා සත්තිකෙඛපතං සත්තිකෙඛපතෙ පවත්නා සත්තිරුච්ඡතං න පාපුණතයි. තත්ථ තපෙත්ථ පබ්බපබ්බා සෙඨිසෙඨී ඛඩ්ඛිඩි සුඤ්ඤා තත්තසපාලෙ පසතිත්තභිලාභී විය තවතවාගතතා භිජ්ජතයි. තත්ථ ණො එකො අභික්ඛමිති. කස්ස වා එකස්ස අභික්ඛමතං. පරමිත්තෙතා හි ඛාතුතං සෙව ගමිණං ඛාතුතං ආනං ඛාතුතං තිසර්ජා ඛාතුතං සගතං තගමිං තගමිඤ්ඤි කොට්ඨාසෙ සද්ධිං රුපෙතං-

අඤ්ඤං උපපජ්ජෙව විතතං අඤ්ඤං විතතං තිරුජ්ඣති,
අවිච්චිකුසලමිඤ්ඤා නදිසොකොව වතතතීති.

එවං අභික්ඛමාදිසු අසම්මුත්තතං අතලෙවාගසම්පර්ඤ්ඤා නාමාති. තිරිසිතො අභික්ඛනෙතෙ පමික්ඛනෙතෙ සම්පජ්ජානකාරී ණොතිති පදස්ස අපෙථා.

ආලොකිතෙ විලොකිතෙති එත්ථ පන ආලොකිතං නාම පුරුෂො පෙක්ඛණං. විලොකිතං නාම අනුදිසා පෙක්ඛණං. අඤ්ඤාතිපි ගෙවත්ථා උපරි පච්ඡතො අනුපෙක්ඛණවසෙත ඕලොකිතඋලොකිතඅවලොකි තාති නාම ණොතයි. තාති ඉධ ත ගතිතාති සාරුපවසෙත පන ඉමානෙව දො ගතිතාති ඉමිනා වා මූලෙක සබ්බාතිපි තාති ගතිතා නෙවාති. තත්ථ ආලොකෙත්තාමිති විතෙත උපතෙත විතතවසෙ තෙව අනෙකාලොකෙත්වා අත්ථපරිගණකණං සාත්ඛසම්පර්ඤ්ඤා. තං ආගස්මන්තං තන්දං කාගසකම් කත්වා වෙදිතබ්බං.

වුත්තං ගෙතං ගගවතා-“සවෙ භික්ඛවෙ තන්දස්ස පුරුෂිමා දිසා ආලොකෙතබ්බා ගොති සබ්බං වෙතසො සමන්තාගරිත්වා තන්දෙ පුරුෂිමදිසං ආලොකෙති. එවං මෙ පුරුෂිමදිසං ආලොකගතො ත මිං අභිජ්ඣාදදමනස්සා පාපකා අකුසලා ඛමා අත්තාස්මිත්තතතීති. ඉති හි තත්ථ සම්පර්ජානො ගොති. සවෙ භික්ඛවෙ තන්දස්ස පච්ඡිමා දිසා උත්තරුදිසා දක්ඛිණං දිසා උඤ්ඤං අපඨා අනුදිසා ආලොකෙතබ්බා ගොති සබ්බං වෙතසො සමන්තාගරිත්වා තන්දෙ අනුදිසං ආලොකෙති. එවං මෙ අනුදිසං ආලොකගතො-පෙ-සම්පර්ජානො ගොති”ති.

අවිච්චි ඉඛාපි ප්‍රසබ්බ වුත්තවෙත්ථපදස්සනාදිවසෙතෙව සාත්ඛකතා ව සප්පායතා ව වෙදිතබ්බං. කම්මට්ඨානස්ස පන අවිජ්ජනතමෙව ගොචර සම්පර්ඤ්ඤා තගවා ඛනිධාතුආයතනකම්මට්ඨානිකෙති අත්තනො කම්මට්ඨානවසෙතෙව කපිණාදිකම්මට්ඨානිකෙති වා පන කම්මට්ඨාන සිසෙතෙව ආලොකනවිලොකනා කාතබ්බං.

අඛන්ධතෙර අත්තා නාම ණොපි ආලොකෙතා වා විලොකෙතා වා නත්ථි. ආලොකෙත්තාමිති පන විතෙත උපපජ්ජමිනෙ තෙතෙව විතෙතත සද්ධිං විතතසමුට්ඨානං වාගොධාතු විඤ්ඤාතයි. ජතගමිනා උපපජ්ජති. ඉති විතතකිරිසංවාදගාමිකාදිපථාරවසෙත ගෙවම්මි.

අකඩ්දලං අභයා සිද්ධි. උපරිමං උද්ධං පලෙහි කොපි යතතනෙක විවරනෙතා නාම නපි. තතො වක්ඛුමිඤ්ඤාණං දස්සනාතිථං. සාධෙතං උපපජ්ජති. එවං පජානනං පනෙත් අසමොගසමපඤ්ඤං නාම.

අපි ව මූලපරිඤ්ඤාආගන්තුකතාවකාලිකභාවවසෙන වෙත් අසමොග සමපඤ්ඤං වෙදිතබ්බං. මූලපරිඤ්ඤාවසෙන තාව-

භවඛයාවජ්ජනඤ්ඤාව දස්සනං සමපට්ඨන්තං,
සන්තීරණං වොත්ථනං ජවනං භවති සත්තමං.

තත් භවඛයං උපපත්තිභවස්ස අඛිතතිථං. සාධයමානං පවත්තති තං ආවජේත්වා කිරියාමනොධාතු ආවජ්ජනාතිථං. සාධයමානා තනතිරෙධා වක්ඛුමිඤ්ඤාණං දස්සනාතිථං. සාධයමානං පවත්තති තනතිරෙධා විපාකමනොධාතු සමපට්ඨන්තාතිථං. සාධයමානා තනතිරෙධා විපාකමනොවිඤ්ඤාණධාතු සන්තීරණතිථං. සාධයමානා තනතිරෙධා කිරියාමනොවිඤ්ඤාණධාතු වොත්ථනාතිථං. සාධයමානා තනතිරෙධා සත්තකකතං ජවනං ජවති. තත් පඤ්ඤාපවනෙපි අයං ඉතී අයං පුරිසොති රජ්ජනදස්සනමුත්තවසෙන ආලොකිත විලොකිතං. න හොති දුතියජවනෙපි සත්තමජවනෙපි එතෙසු පන යුද්ධමණ්ඩලෙ යොධෙසු වීය හෙට්ඨපරිභවසෙන භිජ්ජත්වා පතිතෙසු අයං ඉතී අයං පුරිසොති රජ්ජනාදිවසෙන ආලොකිතවිලොකිතං හොති. එවං තාවෙත්ථ මූලපරිඤ්ඤාවසෙන අසමොගසමපඤ්ඤං වෙදිතබ්බං.

වක්ඛුමාරෙ පන රූපෙ ආපාඨගතෙ භවඛයාවලනතො උද්ධං සතිථවතිපථාදනවසෙන ආවජ්ජනාදීසු උපපජ්ජත්වා නිරුද්ධෙසු අවසානෙ ජවනං උපපජ්ජති තං පුබ්බෙ උපපන්නානං ආවජ්ජනාදීනං ගෙහභූතෙ වක්ඛුමාරෙ ආගන්තුකපුරිසො වීය හොති. තස්ස යථා පරගෙනෙ කිඤ්චි යාපිභුං පට්ඨස්ස ආගන්තුකපුරිසස්ස ගෙහසාමි කෙසුපි භුණ්ඨිමාසිතෙසු ආණ්ඩාරණං න යුත්තං එවං ආවජ්ජනාදීනං ගෙහභූතෙ වක්ඛුමාරෙ ආවජ්ජනාදීසුපි අරජ්ජනෙතසු අදස්සනෙතසු අමුත්තනෙතසු ව රජ්ජනදස්සනමුත්තනං අයුත්තතති එවං ආගන්තුක භාවවසෙන අසමොගසමපඤ්ඤං වෙදිතබ්බං.

යාති පනෙතාති වක්ඛුමාරෙ වොත්ථනපරිශෝඝානාති විතතාති උපපජ්ජනාති තාති සද්ධිං. සමපයුත්තධම්මෙති තත් තත්ථෙව භිජ්ජනාති අඤ්ඤාමඤ්ඤං. න පස්සනාති ඉතරාති තාවකාලිකාති හොතති. තත් යථා එකමං සරෙ සබ්බෙසු මාත්රසකෙසු මතෙසු අවසෙසස්ස එකස්ස තං බණ්ණෙව මරණධම්මස්ස න යුත්තා නවට්ඨිතාදීසු අභිරති නාම. එවමෙව එකමාරෙ සමපයුත්තෙසු ආවජ්ජනාදීසු තත් තත්ථෙව මතෙසු අවසෙසස්ස තං බණ්ණෙව මරණධම්මස්ස ජවනස්සාපි රජ්ජනදස්සන මුත්තවසෙන අභිරති නාම න යුත්තාති එවං තාවකාලිකභාවවසෙන අසමොගසමපඤ්ඤං වෙදිතබ්බං.

අපි ව ඛනියතනධාතුපච්චයපච්චවෙකකණ්ඩසෙනවෙනං. වෙදි තබමි. එන් හි වකුටු වෙච රූපඤ්ච රූපකඛණ්ඩා දස්සනං විඤ්ඤාණකඛණ්ඩා තං සමපසුත්තා වෙදනා වෙදනාකඛණ්ඩා සඤ්ඤාසඤ්ඤාකඛණ්ඩා එස්සාදිකා සඛිඛාරු සඛිඛාරුකඛණ්ඩා. එවමෙතෙසං පඤ්ඤාතනං ඛනියතං සමවායෙ ආලොකනවිලොකනං පඤ්ඤායති. තන් ණො එණො ආලොකෙති ණො විලොකෙති. තථා වකුටු වකඛනියතං රූපං රූපායතනං දස්සනං මනායතනං වෙදනාදයො සමපසුත්තධම්මා ඛම්මායතනං එවමෙතෙසං වතුනනං ආයතනානං සමවායෙ ආලොකන විලොකනං පඤ්ඤායති. තන් ණො එණො ආලොකෙති ණො විලොකෙති. තථා වකුටු වකුටුධාතු රූපං රූපධාතු දස්සනං වකුටුවිඤ්ඤාණ ධාතු තං සමපසුත්තා වෙදනාදයො ඛම්මා ඛම්මධාතු. එවමෙතෙසං චතස්සනනං ඛාතුනං සමවායෙ ආලොකනවිලොකනං පඤ්ඤායති. තන් ණො එණො ආලොකෙති ණො විලොකෙති. තථා වකුටු තිස්සාය පච්චයො රූපං ආරම්භණපච්චයො ආචර්ජනං අනන්තරසමනන්තර අනන්තරරූප තිස්සායතනච්චිගතපච්චයො ආලොකො උපතිස්සාය පච්චයො වෙදනාදයො සහජාතාදිපච්චයා එවමෙතෙසං පච්චයානං සම වායෙ ආලොකනවිලොකනං පඤ්ඤායති තන් ණො එණො ආලොකෙති ණො විලොකෙති. එවමෙත් ඛනියතනධාතුපච්චයපච්චවෙකකණ්ඩ වසෙනපි අසමමාගසමපජ්ඤාදං වෙදිතබ්බං.

සමම්ඤ්ජේතො පසාදිතෙති පබ්බාතං සම්මඤ්ජනපසාරණං. තන් විත්තවිසෙකෙව සමම්ඤ්ජනපසාරණං අකත්වා හන්තාදුතං සමම්ඤ්ජන පසාරණපච්චයා අන්තාන්තං පරිගණිතිත්වා අන්තපරිගණගණං සාන්ත සමපජ්ඤාදං. තන් හන්තපාදෙ අත්චිරං සම්මඤ්ජන්වා වා පසාරෙත්වා වා ඕතස්ස ඛණෙ ඛණෙ වෙදනා උපපජ්ජති. විත්තං එකස්සං ත උත්තති කම්මට්ඨානං පරිපටති විසෙසං නාගිගච්ඡති. නාලෙත සම්මඤ්ජනස්ස නාලෙ පසාරෙතස්ස පත තා වෙදනා නුපපජ්ජති විත්තං එකස්සං භොති කම්මට්ඨානං එතිං ගච්ඡති විසෙසමගිගච්ඡති එවං අන්තාන්තපරිගණගණං වෙදිතබ්බං.

අත්ථ පත සතිපි සප්පායාසප්පායං පරිගණිතිත්වා සප්පාය පරි ගණගණං සප්පායසමපජ්ඤාදං. තත්ත්වං නයො, මහාවේගිග්ගිගණෙ කිර දහරතිකුටු සජ්ඣායං ගණගතති, තෙසං පිට්ඨිපස්සෙ දහර තිකුටු ශ්චියො ඛම්මං පුණ්නති. තෙත්ථොකා දහරෙ ගන්තං පසාරෙතොකා කාය සංඝස්සං පත්වා තෙතෙව කාරණෙක ගිහි ජාතො, අපරෙ තිකුටු පාදං පසාරෙතොකා අග්ගිවති පසාරෙසි අට්ඨිං ආගමි පාදෙ කුසි, අපරෙ විමුච්ඡෙත පසාරෙසි. සො ආසිවිසෙක දට්ඨො, අපරෙ විවරකුට්ටිදණ්ඩකෙ පසාරෙසි තා මණ්ඩපපො ඛයි, තස්මා එවරුපෙ අසප්පායෙ අපසා රෙත්වා සප්පායෙ පසාරෙතබ්බං. ඉදමෙත් සප්පාය සමපජ්ඤාදං.

ගොචරසමපජ්ඤාදං පත මහාචරවජ්ජිතා දීපෙතබ්බං. මහා චෙරෙ කිර දිවට්ඨානෙ තිසිනොකා අනෙතවාසිකෙති සද්ධිං කථය මානො සහයා හන්තං සමම්ඤ්ජන්වා පුත ගට්ඨානෙ ඤාපෙත්වා සඤ්ඤා

පත්තධාරණෙපි පත්තං සත්තං අගගෙනා ඉමං ගගෙනා පිණ්ඩාය වරමානො භික්ඛං ලභිණ්ණාමිති එවා පත්තගගණපච්චයා පටිලභිතබ්බඅත්ථවසෙත සාත්ථකසම්පර්කයාදං වෙදිතබ්බං. කිසදුබ්බල ඝරීරණ්ණ ගරුපතෙතා අසප්පායො යස්ස කස්සචි චතුපඤ්චගණකා ගණො දුබ්බියොධිතියො අසප්පායොව දුඤ්ඤාතපතෙතා හි න වට්ඨති. තං ධොවත්තයෙත්ථ චස්ස පට්ඨිමොයො ගොති. මණ්ඩිමණ්ණපතෙතා පත ලොහනීයො. විචිතර වුත්තතයෙතෙව අසප්පායො නිමිත්ත කාමොදි වසෙත ලඤ්ඤා පත යඤ්චස්ස සෙවමානස්ස අකුසලා ධර්මො අභිඤ්ඤානි කුසලා ධර්මො පරිත්ථායනාති අයං එකත්තං අසප්පායොව. චිප්පිතො සප්පායො. තස්ස වසෙතෙත්ථ සප්පායසම්පර්කයාදං කාමොධාරාමිජගත වසෙතෙව ච ගොචරසම්පර්කයාදං වෙදිතබ්බං.

අබ්බන්තරෙ අත්තං තාම සොචි පත්තං ගණන්තො න පථි වුත්තප්පකාරවිත්තකිරියාවායොධාතුමිප්පායොනෙව පත්තගගණං තාම ගොති. තත්ථ පතෙතාපි අපච්චානො ගත්ථාපි අපච්චානා. පතෙතා හ ජානාති අගං ගත්ථෙති ගතිතොති. ගත්ථාපි න ජානාති පතෙතා අභමගති ගතිතොති ධාතුයොව ධාතුසමුත්තං ගණන්තං සන්ධාරණ අග්ගිවණ්ණපත්තගගණෙ පියාති. එවං පච්චත්තපටිසංකානවසෙතෙත්ථ අගමොගසම්පර්කයාදං වෙදිතබ්බං.

අපිච යථා ජිත්තගත්ථපාදෙ වණ්ඤ්ඤෙති පග්ගරතදුබ්බලොතිත කිම්භුලෙ නිලමික්ඛිකාසම්පර්කීණ්ණ අනාඨසාලාය අනාඨථුයෙය දිත්ථා දයාලුකා පුරිසා තෙසං වණ්ණපටිච්ඡාදනකාමොලොකාති දේව කපාලාදීති ව ගෙසජ්ජාති උපනාමෙතාති. තත්ථ චොලකාතිපි කෙසකුචි සණ්ඨාති කෙසකුචි ජුලාති පාපුණ්ණාති. ගෙසජ්ජකපාලකාති උ කෙසකුචි පුසණ්ඨානාති කෙසකුචි දුස්සණ්ඨානාති පාපුණ්ණාති. න තෙ ගත්ථ පුමිනා වා දුමිනා වා ගොනාති වණ්ණපටිච්ඡාදනාමපත්තතෙව ති චොල කෙත ගෙසජ්ජපටිගගණමනෙතෙත්ථ ච කපාලකෙත කෙසං අත්ථො එවමිච්ච යො භික්ඛු වණ්ණචොලකං මිය විවරං ගෙසජ්ජකපාලකා මිය ව පත්තං කපාලෙ ගෙසජ්ජමිච්ච ව පතෙත ලඤ්ඤිකබ්බං සලකොති, අයං සබ්බාපිපත්තවිවරධාරණ අසමමාගසම්පර්කයාදං උගතම සම්පජානසාරීති වෙදිතබ්බං.

අභිසාරදිප්ප-අභිසෙති පිණ්ඩපාතගොජනෙ. පිණ්ඩාති යාගු ආදිපාණෙ. බ්‍රාහ්මණෙති පිට්ඨවජ්ජකාදිබාදනෙ. සායුගොති මුද්දාණි තාදිසායනෙ. තත්ථ තෙව දමායාති ආදිනා තයෙත චුත්තො අට්ඨවිමොපි අත්ථො අත්ථො නාම. තස්ස වසෙත සාත්ථකසම්පර්කයාදං වෙදිතබ්බං. ලුචපණිත කිත්තමබ්බුරුදිප්ප පත යෙත ගොජනෙත යස්ස අථාපු ගොති තං තස්ස අසප්පායං යං පත නිමිත්තකමොදිවසෙත පටිලඤ්ඤා යඤ්චස්ස අකුසලා ධර්මො අභිඤ්ඤානි කුසලා ධර්මො පරිත්ථායනාති තං එකත්ත අසප්පායමිච්ච. චිප්පිතං සප්පායං. තස්ස වසෙතෙත්ථ සප්පායසම්පර්කයාදං කාමොධාරාමිජගතවසෙතෙව ච ගොචරසම්පර්කයාදං වෙදිතබ්බං.

අඛණ්ඩතර අත්තා නාමි හොවි භුඤ්ජනො නචී, චිත්තසංකාර විත්තකිරියාවායොධාතුපිපථාරෙනෙව හත්ථස්ස පතෙත ඔතාරණං නාමි හොති විත්තකිරියාවායොධාතුපිපථාරෙනෙව ආලොපකරණං ආලොප උග්ගරණං. ඉබ්බිවරණඤ්චි හොති න හොවි භුඤ්ජනාය න යන්ත කෙන හත්තකට්ඨිති විවරති. විත්තකිරියාවායොධාතුපිපථාරෙනෙව ආලොපස්ස ඉබ්බෙ ංපතං උපරි දන්තානං මුසලකිච්චසාධනං හෙට්ඨා දන්තානං උද්ඝඤ්චිච්චසාධනං ජිව්හාය හත්ථකිච්චසාධනඤ්චි හොති ඉති නං තත්ථ අග්ගජිව්හාය තත්තසඛෙලො මුලජිව්හාය බහලඛෙලො මිකෙඛති. තං හෙට්ඨාදන්තඋද්ඝඤ්චි ජිව්හාහත්ථපරිවතති. බෙල උද්ඝඤ්චිතං උපරිදන්තමුසලසඤ්චිණ්ණිතං. හොවි කට්ඨත්තා වා දඬිතා වා අන්තො පච්චෙසන්තො නාම තත්ථි වායොධාතුයාව පවිසති පවිසං හොවි පලාලසත්ථං කත්ථා ධාරෙන්නො නාම තත්ථි. වායො ධාතුච්චෙසෙනෙව තිට්ඨති. ඕතං ඕතං හොවි උග්ගතං කත්ථා පච්චෙන්නො නාම තත්ථි තෙජෝධාතුයාව පච්චති. පකං පකං හොවි දණ්ඨ කෙතච්ච යට්ඨිතා වා බති නිහරන්නො නාම තත්ථි. වායොධාතුයෙව නිහරති. ඉති වායොධාතු අතිහරති ව චීතිහරති ව ධාරෙති ව පරි චතෙතති ව සඤ්චුණ්ණති ව විසොසෙති ව නිහරති ව පඨවිධාතු ධාරෙති ව පරිචතෙතති ව සඤ්චුණ්ණති ව විසොසෙති ව අපොධාතු සිතෙතෙති ව අලලතතඤ්චි අනුපාලෙති තෙජෝධාතු අන්තො පවිසං පරිපාචෙති. ආකාසධාතු අඤ්ජසො හොති විඤ්ඤාණධාතු තත්ථ තත්ථ සම්මාපයොගමිත්තං අභුජතිති එවං පච්චතපටිසංඛින්නාවෙසෙනෙත්ථ අසම්මාහසම්පජ්ඤාදං චෙදිතබ්බං.

අපිච්ච ගමිණිතො පරිසෙසන්නො පරිහොගතො අයසතො තිඛා තතො අපරිපක්කතො පරිපක්කතො ඵලතො තිස්සන්දන්නො සම්මකම්මතොති එවං දසවිධං පටිකඤ්චාචං පච්චචෙකම්මතො චෙත්ථ අසම්මාහසම්පජ්ඤාදං චෙදිතබ්බං. විත්ථාරකථා පතෙත්ථ විසුද්ධි මිග්ගො අහාරොපටිකඤ්චාචාදාදසතො ගතෙතබ්බං.

උච්චාරපක්ඛාචකම්මිති උච්චාරස්ස ව පක්ඛාචස්ස ව කරණේ. තත්ථ පත්තකාලෙ උච්චාරපක්ඛාචං අකරොන්තස්ස සකලසරීරතො සෙද ඉච්චනති අකම්භි හමිනති විත්තං න එකග්ගං හොති අසඤ්ඤ ව රොගාඋපපජ්ජනති කරොන්තස්ස පත සබ්බං. තං න හොතිති අයමෙත්ථ අත්ථො. තස්ස චසෙත සාත්ථකසම්පජ්ඤාදං චෙදිතබ්බං.

අට්ඨානෙ උච්චාරපක්ඛාචං කරොන්තස්ස පත අපතති හොති අයසො වඬ්ඨති ජිවිතන්තරයොපි හොති පටිරුපෙ ආනෙ කරොන්තස්ස සබ්බං. තං න හොතිති ඉදමෙත්ථ සප්පායං. තස්ස චසෙත සප්පායසම්පජ්ඤාදං කම්මට්ඨානාවිජ්ඣනවෙසෙනෙව ව හොවරසම්පජ්ඤාදං චෙදිතබ්බං.

අඛණ්ඩතර අත්තා නාමි හොවි උච්චාරපක්ඛාචකම්මං කරොන්නො තත්ථි, විත්තකිරියාවායොධාතුපිපථාරෙනෙව පත උච්චාරපක්ඛාචකම්මං හොති. යථා පත පකෙත ගණ්ඨි ගණ්ඨිගෙදෙන පුබ්බලොභිතං

අනාමිකාය නික්මමිති. එවං පක්ඛාසගමුත්තවච්ඡිත්ත සනතිභිතා උච්චාරපක්ඛාසා වාසුචෙගසමුපපිට්ඨිතා අනාමිකායෙති නික්මෙනති. සො පනායං එවං නික්මෙනෙතා උච්චාරපක්ඛාසො තෙව තස්ස භික්ඛුනො අත්තනො හොති න පරස්ස කෙවලං සරීරජිස්සප්පෙව හොති. යථා කිං යථා උදකභූමිමහො පුරුණං උදකං ජලේඛිතාත්ත තෙව තං අත්තනො හොති න පරෙසං. කෙවලං පරිජයානමිත්තමෙව හොති. එවං පවත්ත පරිසංඛිතවසෙතෙත්ථ අසමෙමංගසමපජ්ඣෙය්‍යං වේදිතබ්බං.

ගතාදිසු-ශිෂ්‍යෙති ගමණේ. සීතෙති ආරාමෙ. නිසිතෙති නිසර්ජාය. සුත්තෙති සයනෙ ජාගෙයිතෙති ජාගරණේ. භාසිතෙති කථනෙ. භූණ්හිභාවෙති අකථනෙ. එත්ථ ව යො වීරං ගතත්වා වඛ්ඛමිත්වා වා අපරභාගෙ සීතො ඉති පටිසංඝුච්ඡිකංති වඛ්ඛමනකාලෙ පවත්තා රූපා රූපබලමා එත්ථෙව නිරුද්ධාති අයං ගතෙ සමපජානකාරී නාම. යො සර්ඛායං කණ්ණෙනා පඤ්ඤාංවා වික්ඛපේජනො කමමට්ඨානං වා මනසි කණ්ණෙනා වීරං යථා අපරභාගෙ නිසිතො ඉති පටිසංඝුච්ඡිකංති භීතකාලෙ පවත්තා රූපාරූපබලමා එත්ථෙව නිරුද්ධාති අයං සීතෙ සමපජානකාරී නාම. යො සර්ඛායාදිකරණවසෙත වීරං නිසිදිත්වා අපරභාගෙ සීතො ඉති පටිසංඝුච්ඡිකංති නිසින්නකාලෙ පවත්තා රූපාරූපබලමා එත්ථෙව නිරුද්ධාති. අයං නිසිතො සමපජානකාරී නාම. යො පන නිසින්නතොව සර්ඛායං වා කණ්ණෙනා කමමට්ඨානං වා මනසිකණ්ණෙනා නිදදං මක්ඛමිත්වා අපරභාගෙ උට්ඨාය ඉති පටි සංඝුච්ඡිකංති සයනකාලෙ පවත්තා රූපාරූපබලමා එත්ථෙව නිරුද්ධාති අයං සුත්තෙව ජාගරිතෙව සමපජානකාරීනාම. කිරිගාමයවිත්තාකඤ්ඤි අපචක්ඛනං සුත්තං නාම පවත්තං ජාගරිතං නාමාති. යො පන භාස මානො අයං සදෙසා නාම මට්ඨි ව පටිච්ච දනොව ජිව්හඤ්ඤි තාලුඤ්ඤි පටිච්ච චිත්තාත්ත ව තදනුරූපං පයොගං පටිච්ච ජායතීති සතො සමප ජානො භාසති වීරං වා පන කාලං සර්ඛායං වා කත්වා යමමං වා කපේත්වා කමමට්ඨානං වා පරිව්භෙගත්වා පඤ්ඤාංවා වික්ඛපේජනා අපරභාගෙ භූණ්හිභූතො ඉති පටිසංඝුච්ඡිකංති භාසිතකාලෙ උපත්තා රූපාරූපබලමා එත්ථෙව නිරුද්ධාති අයං භාසිතෙ සමපජානකාරී නාම. යො භූණ්හිභූතො වීරං බලමං වා කපේත්වා කමමට්ඨානං වා මනසිකත්වා අපරභාගෙ ඉති පටිසංඝුච්ඡිකංති භූණ්හිභූතකාලෙ පවත්තා රූපාරූපබලමා එත්ථෙව නිරුද්ධාති උපාදරූපපචතතියා සති භාසති නාම අසති භූණ්හි භවති නාමාති අයං භූණ්හිභාවෙ සමපජානකාරී නාමාති. එවමෙත්ථ අසමෙමංගසමපජ්ඣෙය්‍යං තස්ස වසෙතෙව සමපජානකාරීතා වේදිතබ්බං ඉමංගමිං සුත්තෙව සතිපට්ඨානමිත්තාසමපජ්ඣෙය්‍යං පුබ්බභාගං කපිතං.

45. 1. 3.

තතිසෙ-එවමෙව පතිබෙභාවෙවති සො කිරි භික්ඛු කමමට්ඨානං කථාපෙත්වා ඉතො වීතො ව අභිඤ්ඤාති කායවිචෙතං නාත්තසුඤ්ජති තෙත තං ගතවා නිත්තණ්ණෙනා එවමංග. සකමංති යමො සංඛින්නෙතන දෙසනං යාවසි තසො. දිට්ඨිති කමමත්තකතාදිට්ඨි.

45. 1. 4.

වතුපෙ-බමිමිවිනසොති බිවෙමාති වා විතයොති වා උගගමෙන සත්ථසාසනසොච නාමං. සමාදපෙතිබ්බාති ගණනාපෙතිබ්බා. එකොදි භුනාති බණ්කසමාධිතා එකගභුතා. සමානිතා එකගභවිතනාති උපවාරපාණංවසෙත සමමා සපිතවිතතා ව එකගභවිතතා ව. ඉමසමිං සුතෙත තවකතිකඛුති වෙව විණංගවෙති ව භාවිතසතිපට්ඨානා පුබ්බ භාගා සතතති සෙකෙති භාවිතා මිසසනා.

45. 1. 6.

ජවෙට්-සකුණ්ණසීති සකුණං හතරීති සකුණ්ණඤ්ඤා. සෙතසොතං අභිවචනං. සහසා අජකපානනාති ලොහසාහසෙත පතතා. අලකිකාති නිසීරිතා. අපපුඤ්ඤාති පරිත්තපුඤ්ඤා. සවජ්ජ මසනාති සවෙ අජ්ජ මයං. නබ්බලකට්ඨරභණ්ණති තබ්බලෙත කසිකරණං අධුනා කථං ඛෙතතථානනති අපෙඨා. ලෙඛ්වුට්ඨානනති හෙජ්ඨානං. අවචි මානාති වදමානා අතතනො බලසා සුට්ඨි වණ්ණං වදමානාති අපෙඨා. මහගතං ලෙඛ්වුං අභිරුහිතාති උභිතසණ්ඨානෙන සීතෙසු තිස්ස ලෙඛ්වුසු ඉතො සෙතො ආගච්ඡන්තො ඉතො නිකම්ඤ්ඤාමි ඉතො ආගච්ඡන්තො ඉතොති සලලකෙතිවො තෙසු එකං ලෙඛ්වුං. අභිරුහිතා අට්ඨාසි. සකිංසාති ධුරපං සජ්ජගමානො විය සජ්ජයතිතා සුට්ඨි ඵපෙතිවො. බහුආගතො භො මායනති මයං අන්තරා අයං දුරතරථානං ආගතො අපං අවසිට්ඨං ඉදුති මං ගණිතියාතිති ඤාතිවො දුරුභුලො විය විතිවතතිතා තසොව ලෙඛ්වුසා අතතරෙ පච්චිසාදි පටිපනො පටිට්ඨාති අපෙඨා. උරං පච්චනාලෙසිති එකපාතරෙ තෙව ලාපසා සිසං ජිඤ්ඤා ගහසාමිති පකඨනතතො වෙගං සකිං රෙතුං අසකොනොනො තසමිං ලෙඛ්වුසමිං උරං පතාලෙසි. තාවදෙවසා ගදයමංසං එංලිසිත්. අප ලාපො දිට්ඨා වත සතකුනො පිට්ඨිති ගථි භුට්ඨා තසා ගදයෙ අපරපරං වඛිකමි.

45. 1. 7.

සතතමෙ-දුග්ගාති දුග්ගමා. වාජීති සඤ්චාරෙ. ලෙපං ඔග්ඛිනාති වචරාභිබ්බරදිති යොජන්තා ලෙපං කරෙතති හං මතකථානං ධුට්ඨගම භට්ඨානාති සලලකෙතිවො රුකභාබාදිසු ඵපෙතති. පරඤ්චාබ්බි යොති පඤ්චසු ථානෙසු කාජදණ්ඩකං පවෙසෙතිවො ගහගබ්බා කාජසිකතා විය ඔබ්බිතො. පුනං සෙතිති පුනනොනො සයති.

45. 1. 8.

අට්ඨමෙ-සුද්දති හතතකාරකො. නානවචසෙතිති නානාවසෙති නානාවිචෙතිති අපෙඨා. අගමෙව වා පාඨො. අමිලගමනාති අමිල කොට්ඨාසෙති. එසෙව තයො සබ්බත්. අතිහරතීති ගහණ්ථාය හත්ථං පසාරති. බහුං ගණනාතිති එකගභණ්ණ බහුං ගණනොනොපි පුතපුතං ගණනොනොපි බහුං ගණනෙව. අතිභාග්නනති සතං වා සහසං වා උකම්පිති. අතිගවානං දායනං. උකම්පිලොති පඤ්ච

නිවරණ. නිමිත්තං න උග්ගණනානීති ඉදං මෙ කථමවධානං අනුලොමං වා හෙත්‍රභුං වා ආභවමිති තනති න ජානාති අත්තනො විතත්තං නිමිත්තං ගණතිභුං න සකෙකාති ඉමිසමි පුත්තෙ පුබ්බභාගවිපක්‍යනා සතිපට්ඨානාව කපිතා.

45. 1. 9.

නවමෙ-සබ්බවශාමසෙකි වෙසාලියා සමිපෙ එවා නාමසො එකො වාරසාමො අපි තභමි. සථාමිත්තනති ආදිසු මිත්තනාති මිත්තාව සංදිධිතාති තත් තත් සංගමම දිට්ඨමිත්තා නාතිදුලාමිත්තා. සමිත්තනාති සුට්ඨ භතතා සිතෙතවනො දුලාමිත්තා. සෙසං ගත් එව රූපා භික්ඛු අපි තෙ තෙ තත් තත් වස්සං උපෙථාති අත්තො කත්වා එවිමාහ. තෙසං එසු විහාරත්ථාය තෙසං කිරි සබ්බවශාමසෙක සෙතා සතං නප්පතොති භික්කාපි මන්ද සමනතා වෙසාලියා පත බහුති සෙතාසතාති භික්කාපි සුලභා තසමා එවිමාහ. අපි කත්වා යථාසුඛං ගට්ඨ්ථාති න විස්සජෙයි. තෙසං අනුකම්පාය එවං කිරස්ස අහොයි. දුගමාසමිත්තං තත්වා පරිනිබ්බාගිස්සාමි සවෙමෙ දුරං ගමිස්සතති මං පරිනිබ්බාණකාලෙ දුට්ඨං න සසතිස්සතති අපි නෙසං සත්වා පරිනිබ්බාගෙනො අමාකං සතිමත්තවපි න අදයි සවෙ ජාතෙය්‍යාම න එවං දුරෙ වසෙය්‍යාමාති විපට්ඨසාදෙ හවෙය්‍ය වෙසාලියා සාමනතා පත වසතො මාසස්ස අට්ඨවාසෙ ආගන්තො ධම්මං සුඤ්ඤානති සුගතොවාදං ලභිස්සතති න විස්සජෙයි. චණ්ඩි එරුතො. ආබ්‍යාභොති විසභාගෙරෙහො. බාලොති බලවතියො. මාරණන්තිකාති මරණන්තං මරණසතතිකං පාපතසමත්ථං. සෙතා සමිපජානො අබ්බවා සෙතිති සතිං සුපට්ඨිතං කත්වා සදුරෙහින පරිවර්ජිතො අබ්බාසෙයි. අවිසංකෘතොනාති වෙදනානුවතනවසන අපරපරං පරිවත්තනං අකරෙතො අපිළිගමානො අදුක්ඛිගමානො ව අබ්බාසෙයි අනං මනෙතොති අජානාපෙත්වා අනිපෙලොකෙතොති අනාණපෙත්වා ඔවා දුක්ඛසත්තං අදනාති වුත්තං හොති. විජිතෙතොති පුබ්බභාගවිරියෙන වෙවි එලසමාපත්තිවිරියෙනව. පමිපණාමෙතොති වික්ඛමෙනව. ජිමිත සබ්බාරනති එත් ජිමිතවපි ජිමිතසබ්බාරෙ යෙන ජිමිතං සබ්බාරෙති ජිජ්ජමානං සවෙනව අපියති සො එලසමාපත්තිවිමොපි ජිමිත සබ්බාරෙතො සො ඉච අබ්බෙපෙතො. අබ්බිධාසාති අබ්බිධිතිවා පටිතො ජිමිතපතසමත්ථං එලසමාපත්තිං සමාපජ්ජති අසමත්ථ සමෙබ් පෙත්වා. කිං පත භගවා ඉතො පුබ්බෙ එලසමාපත්තිං න සමාපජ්ජතිති සමාපජ්ජති. සා පත බණ්ඩකසමාපත්ති. බණ්ඩකසමාපත්ති ව අනෙතාසමා පත්තිංසංගෙව වෙදනං වික්ඛමෙනති. සමාපත්තිතො වුට්ඨිතමත්තස්ස කට්ඨ පාතොත වා කඤ්ජපාතොත වා ජිත්තසෙවාලො විය උදකං පුත සරිරං වෙදනා අපෙක්ඛාත්ථරති. යා පත රූපසත්තකඤ්ඤා අරූපසත්තකඤ්ඤා තිශ්ඤමිමං නිජ්ජටං කත්වා මහාවිපක්‍යනාවසෙන සමාපත්තා සමා පත්ති සා සුට්ඨ වික්ඛමෙනති යථා තාම පුරිසෙත පොකකරණිං මහා තෙතො හත්ථෙති ව පාදෙති ව සුට්ඨ අපබ්‍යුලාසෙවාලො විරෙත උදකං ඕපර්ති එවමෙව තතො උට්ඨිතස්ස විරෙත වෙදනා උපපජ්ජති ඉති

හතවා තං දිව්‍යං මහාමොග්ගපල්ලබ්‍යෙක අධිගතං විපක්‍යතං පට්ඨ පෙතොතා වියරුපසතකතං අරුපසතකකඤ්ච නිග්ගමිං නිජ්ජවංකතා පුද්ගසහාකාරෙති සපෙනතො මහාවිපක්‍යතාය වෙදනං විකම්බෙහතො දසමාසෙ මා උපපජ්ජන්තාති සමාපතතිං සමාපජ්ජං සමාපතතිවිකම්බෙහතා වෙදනා දසමාසෙ ත උපපජ්ජයෙව. සීලානා පුට්ඨිකොති සීලානො හුතො පුත පුට්ඨිකො.

මධුරකජානො පිඤ්ඤාති සඤ්ජාතගරුභාවො සඤ්ජාතථග්ගිභාවො සුලෙලතාසිතසදිසො විය. නි පක්‍යමාසනාතිති න පක්‍යසයනාති තාතා කාරණතො ත උපට්ඨගතති. ධම්මාපි මං නිප්පට්ඨගතතිති සතිපට්ඨාන ධම්මා මග්ගං පාකවා න භොනාතිති දීපෙති තතතිධම්මා පන පෙරග්ග සුප්පගුණා. නි උද්ගර්භාති පට්ඨමම්මාදං න දෙතිති සක්‍යාය වදති. අනිගතරං අබ්‍යාසිතනාති ධම්මවසෙතවා පුග්ගලවසෙතවා උග්ගං අකතො එතතකං ධම්මං පරග්ග න දෙසෙග්ගාමිති හි විනොතතො ධම්මං අබ්‍යානතරං කරෙති නාම එතතකං පරග්ග දෙසෙග්ගාමිති විනොතතො ධම්මං. බාහිරං කරෙති නාම පරග්ග පුග්ගලග්ග දෙසෙග්ගාමිති විනොතතො පන පුග්ගලං අබ්‍යානතරං කරෙති නාම ඉමග්ග න දෙසෙග්ගාමිති විනොතතො පුග්ගලං බාහිරං කරෙති නාම. එවං අකතො දෙසිතොති අපේඨා. ආවර්ගිකපුට්ඨිති යථා බාහිරතාතං ආවර්ග පුට්ඨි නාම භොති දහරකාලෙ කාග්ගි අකපේඨා පට්ඨමකාලෙ මරණ මිඤ්ඤ නිප්පතා විගමනාපග්ග අනෙතවාසිකග්ග කපේතති එවං තථාගතග්ග ඉදං මහලුකතාලෙ පට්ඨමම්මාතෙ කපේග්ගාමිති පුට්ඨිං තතො පරිහරිතො සපිතං කිඤ්චි නප්පිති දග්ගෙති. අහං සිත්ථු සබ්බතෙති අතමෙව සිත්ථුසබ්බං පරිහරිග්ගාමිති වා මුඛදොසිකොති අහං උද්දිසිතබ්බපේඨන උදොසො අග්ගාති මුඛදොසිකො මමෙව උද්දිසිතො මං පට්ඨාසිංසමානො සිත්ථුසබ්බො භොතු මම අවටගෙන මා වා අභොසි යං වා තං වා භොතුති ඉති වා පන ගග්ග අග්ගාති අපේඨා. නි එවං භොතිති බොධිපල්ලබ්‍යෙයෙව ඉග්ගාමචේරුතං විගතතො එවං න භොති. සක්ඛිනාති සො කිං. ආසිතිකොති අසිතිසංවච්ඡරිකො ඉදං පට්ඨමම්මං අනුප්පායතතාවදිපතන්තං. ප්‍රිතතං. වෙථමිග්ගකොනාති බාහාබ්‍යවකතබ්බාදිතා පරිහරිතරණෙන වෙථමිග්ගකෙන. මඤ්ඤ ඤාපෙතිති ජරසකට්ඨං විය වෙථමිග්ගකෙන මඤ්ඤ අරහතතථලවෙඨ තෙන වතුඉරිගාපථකමතං තථාගතග්ග භොතිති දග්ගෙති. ඉදුති තමන්තං පක්‍යසෙතො සසම්මං ආනඤ්ඤ සමගෙති ආදිමාහ.

තත්ථ සබ්බසිත්ථතානනාති රුපතිමිතතාදිතං. එකම්මානං වෙදනා නිතති ලොකීයාතං වෙදනාතං. නිසමා නිසානිඤ්ඤාති යග්ගා ඉමිතා එලසමාපතතිවිකාරෙන එකු භොති තග්ගා තුලෙහි තදන්තාය එවං විහර්ථාති දග්ගෙති. අතනදිපාති මහාසමුද්දගතා දීපං විය අතතාතං දීපං පතිට්ඨං කතො විහර්ථ. අතනසරණාති අතතගතිකාභොථමා අඤ්ඤ ගතිකා. ධම්මදීපධම්මසරණපදෙසුපි එසෙව නග්ග. එත්ථ ව ධම්මොති තව්විසො ලොකුතතරධම්මො වෙදිතසබ්බො. නමග්ගකොමග්ගෙති තම

අඤ්ඤා මිඤ්ඤා භික්ඛුනාම පදසන්තිවිසේන වුත්තො. ඉදං වුත්තං හොති ඉමෙ අඤ්ඤාමා ඵලං සබ්බං. භමිසොතං ජීන්ද්විතා අනිමිය අඤ්ඤා උත්තමිභාගෙ තෙ ආනන්ද මම භික්ඛු භවිස්සන්ති සෙ තෙව ධිත්තො නාමා සබ්බෙ තෙ චතුසතිපට්ඨානගොචරව භික්ඛු අඤ්ඤා භවිස්සන්ති අරහත්තනිකුපෙත දෙසනං ගණිති.

45. 1. 10.

දසමෙ-නෙත්තසමඤ්ඤාති තස්මිං උපස්සයෙ කම්මට්ඨානකම්මිකා භික්ඛුණීයො අපි. තාසං උපස්සකාපෙත්වා කම්මට්ඨානං කපෙස්සාමිති උපසබ්බාමි උදාරං පුබ්බෙතාපරං විසෙසාති පුබ්බවිසෙසො අපරං උදාරවිසෙසං. තත්ථ මහාතුතපරිඤ්ඤා පුබ්බවිසෙසො උපාදුරුප පරිඤ්ඤා අපරවිසෙසො නාම. තථා සකලරුපපරිඤ්ඤා පුබ්බ විසෙසො. අරුපපරිඤ්ඤා අපරවිසෙසො. රුපාරුපපරිඤ්ඤා පුබ්බ විසෙසො පච්චයපරිඤ්ඤා අපරවිසෙසො. තිලකබණ්ණෙරපතං* අපර විසෙසො නාම ඵලං පුබ්බෙතාපරං උදාරං විසෙසං ජානාතීති අපේ. භාග්‍යාරම්මණොති යං භාග්‍යං අනුපස්සති හමෙව ආරම්භං කත්වා උපපජ්ජති. කිලෙසපරිලාභො ච. බහිද්ධා චා විතතං. වික්ඛිපතිති බහිද්ධා චා පුපුත්තාරම්මණෙ විතතාපාදො වික්ඛිපති. කිසම්මිදෙව පසාද භිසෙ තිමිසෙත විතතං. සංඤ්ඤාතිතබ්බන්ති ඵලං කිලෙසපරිලාභො ච උපපන්නො ච බහිද්ධා විසෙසො ච උපපන්නො න කිලෙසානුරුද්ධොතො චරිතබ්බං. කිසම්මිදෙව පසාදන්තියෙ පසාදවගෙ බුද්ධාදීසු අඤ්ඤාතරස්මිං යානෙ කම්මට්ඨානවිතතං උපෙතබ්බං. විතතං සමාධිසන්ති ආරම්භං සමිමා ආරියති සුච්චිතං උපියති. පටිසංඝන්තිති පසාදන්තියට්ඨානවගෙ පටිසංඝන්ති. මුලකම්මට්ඨානාතිමුඛංයෙව නං කරෙමිති අපේ. තො පටි සංඝරති වෙමාති මුලකම්මට්ඨානාතිමුඛංයෙව පෙසෙති. නව විතතෙකන්ති නව විචාරෙතිති කිලෙසවිතතතං න විතතෙකති කිලෙසවිචාරං න විචාරෙති. අවිතතෙකාමිති අවිචාරෙති කිලෙසවිතතතවිචාරෙති අවි තතතාවිචාරෙ. අත්ඤානං. යනිමා සුඛමසමිති ගොචරකිසොතො පච්චතාය සතියා සතිමා අත්ඤා සුඛිතොවාති පජානාති. ඵලං ඵලා ආනන්ද සංඤ්ඤාය භාවනා භොගීති ඵලං ආනන්ද උපෙත්වා භාවනා හොති.

ඉමස්ස භි භික්ඛුනො යථා නාම පුරිස්ස මහත්තං උච්ඡුහාරං උක්ඛිපිත්වා යන්තසාලං නෙත්තස්ස කිලන්තකිලන්තසාලෙ භූමියං උපෙත්වා උච්ඡුහරන්ති බාදිත්වා පුන උක්ඛිපිත්වා ගමිණං හොති ඵල මෙව අරහත්තං පාපුණිචුං උග්ගතිහාමට්ඨානස්ස භාගපරිලාභාදීසු උපපන්නෙසු තං කම්මට්ඨානං උපෙත්වා බුද්ධානුඤ්ඤාදිඅනුස්සරණො විතතං පසාදෙත්වා කම්මතියං කත්වා භාවනා පච්චතා තස්මා පඤ්ඤාය භාවනාති වුත්තං. හස්ස පත පුරිස්ස තං උච්ඡුහාරං යන්තසාලං නෙත්වා පිලෙත්වා රසපාණං විය ඉමස්ස භික්ඛුනො කම්මට්ඨානං මත්තං පාපෙත්වා අරහත්තං පත්තස්ස ඵලසමාපතතිපුබ්බානුභවනං වෙදිතබ්බං.

* ඵලං සබ්බං. තිලකබණ්ණෙරපතං. පුබ්බවිසෙසො අරහත්තං. අපරවිසෙසො නාමාති භවිතබ්බන්ති අමිතාසං බිත්ති.

බිහිඳුණාති මූලකමමට්ඨානං පභාස බිහි අඤ්ඤාසම්. ආරම්භණ, අපාණිබාසාති අභපෙච්චා අභ පච්ඡා පුරෙ අසංවිතනං විමුක්තං. අපාණිබිනාසාති පජානාතීති එත් කමමට්ඨානවසෙන වා සරීර වසෙන වා දෙසනාවසෙන වා අත්ථො වෙදිතබ්බො.

තත් කමමට්ඨානෙ තාව කමමට්ඨානස්ස අභිනිවෙසො පුරෙ නාම. අරහත්තං පච්ඡා නාම තත් යො හික්ඛු මූලකමමට්ඨානං ගහෙතො කිලෙස පරිලාභස්ස වා ලිතත්තස්ස වා බිහිඳු විකෙවසස්ස වා උපපජ්ඣං ඔසාසං අදෙනෙතො සුදනතෙසොණෙ යොජෙතො සාරෙනෙතො විශවතුරස්ස ච්ඡිදෙ සුතච්ඡිතං වතුරස්ස සපිකං පකඛිපෙනො විශ විපස්සනං පට්ඨපෙච්චා අභිව්භවෙනො අලග්ගෙනො අරහත්තං පාපුණාති සො පුරෙසඛිතස්ස කමමට්ඨානාභිනිවෙසස්ස පච්ඡාසඛිතස්ස අරහත්තස්ස ච වසෙන පච්ඡා පුරෙ අසඛිතතං විමුක්තං අපපණිතිතනාති පජානාති නාම.

සරීරෙ පන පාදඛුලිතං අග්ගපබ්බාති පුරෙ නාම සීසකවාතං පච්ඡා නාම. තත් යො හික්ඛු පාදඛුලිතං අග්ගපබ්බඅප්ඤ්ඤාසු අභිනිවිසිත්වා වෙතඛිනියා යවකලාපිං පොථෙතො විශ වණ්ණ සණ්ඨානදිසොකාසපරිචේදවසෙන අප්ඤ්ඤාති පරිගණ්හනෙතො අනන්තර කිලෙසපරිලාභාදීතං උපපත්තිං වාරෙත්වා යාවසීසකවාතො භාවනං පාපෙති සො පුරෙසඛිතානං අග්ගපාදඛුලිපබ්බාතං පච්ඡාසඛිතස්ස සීසකවාතස්ස ච වසෙන පච්ඡා පුරෙ අසඛිතතං විමුක්තං අපපණිතිතනාති පජානාති නාම.

දෙසනායපි වත්තිංසාසාරදෙසනාය කෙසා පුරෙ නාම. මත් ලුඛං පච්ඡා නාම. තත් යො හික්ඛු කෙසෙසු අභිනිවිසිත්වා වණ්ණ සණ්ඨානදිසොකාසවසෙන කෙසාදයො පරිගණ්හනෙතො අනන්තර කිලෙස පරිලාභාදීතං උපපත්තිං වාරෙත්වා යාව මත්ලුඛො භාවනං පාපෙති. සො පුරෙසඛිතානං කෙසානං පච්ඡාසඛිතස්ස මත්ලුඛස්ස ච වසෙන පච්ඡා පුරෙ අසඛිතතං විමුක්තං අපපණිතිතනාති පජානාති නාම.

එවං ඛො ආනඤ අපාණිබාස භාවනා භොතීති එවං ආනඤ අභපෙච්චා භාවනා භොතීති. ඉමස්ස හි හික්ඛුතො යථා නාම පුරිසස්ස ගුලිභාරං ලභිත්වා අත්තනො ගාමං අභිගරන්තස්ස අනන්තර අභපෙච්චා උච්ඡේඛන පකඛිතනාති ගුලිචණ්ඩාදීති බාදනියාති බාදනස්ස අත්තනො ගාමෙ යෙව ඔතරණං භොති. එවමෙව අරහත්තං පාපුණිතුං ආරඬු භාවනස්ස කායපරිලාභාදීතං උපපත්තිං වාරෙත්වා කමමට්ඨාන භාවනා පච්චත්ති තස්මි අපපණිබාස භාවනාති වුත්තා. තස්ස පන පුරිසස්ස ගුලිභාරං අත්තනො ගාමං නෙත්වා ඤාතීති සද්ධිං පරිභොගො විශ ඉමස්ස හික්ඛුතො කමමට්ඨානං මත්තං පාපෙත්වා අරහත්තං පත්තස්ස එලසමාපත්තිපුබ්බානුභවනං වෙදිතබ්බං. ඉමස්මිං සුත්තෙ පුබ්බභාගවිපස්සනා කපිතා, සෙසං සබ්බත් උත්තානමෙවාති.

අමබපාලිවග්ගො පඨමො.

සමාධිනොති අපෝ, එවං පඤ්ඤාති මග්ගපඤ්ඤාදිවිසේන එවං පඤ්ඤා, එවං විහානිනොති එත්තං පන භෙදාං, සමාධිපක්ඛානං ධම්මානං ගතිතත්තා විහාතේ ගතිනොපි පුත කස්මා ගතිනමෙව ගණිතාතිති වෙ, ථෙරොන ඉදං ගතිනමෙව, ඉදංඤාති නිරේඛසමාපතති දිපතත්තං වුත්තං, තස්මා එවං නිරේඛසමාපතතිවිහාරිනො තෙ ගගවිසේනො අහෙසුන්ති එවමෙත්ත අපෝ දට්ඨබ්බො, එවං විමුක්ඛාති එත්තං වික්ඛම්භනවිමුක්ඛති තදම්භවිමුක්ඛති සමුච්චේදවිමුක්ඛති පටිපසංඤාති විමුක්ඛති නිසංරණවිමුක්ඛතිති පඤ්චො විමුක්ඛති, නත්ත අට්ඨ සමාපතතිසො සංගං වික්ඛම්භනෙති නිවරණාදිති විමුක්ඛතත්තා වික්ඛම්භන විමුක්ඛතිති සංඛං ගච්ඡති, අතිව්වානුපසන්නාදිනා සත්ත අනුපසන්නා සංගං තස්ස තස්ස පච්චණ්ණිකවිසේන විමුක්ඛතත්තා තදම්භවිමුක්ඛතිති සංඛං ගච්ඡති, වතනාතේ අරියමග්ගා සංගං පච්චණ්ණික කිලෙසෙති විමුක්ඛතත්තා සමුච්චේදවිමුක්ඛතිති සංඛං ගච්ඡති, වතනාරි සාමඤ්ඤාඵලාති මග්ගානු භාවෙන කිලෙසානං පටිපසංඤාධාරෙන උපපන්නත්තා පටිපසංඤාති විමුක්ඛතිති සංඛං ගච්ඡති, නිබ්බාණං කිලෙසෙති නිසංචත්තා අප ගතත්තා දුරේ සීතත්තා නිසංරණවිමුක්ඛතිති සංඛං ගතං ඉති ඉමාසං පඤ්චත්තං විමුක්ඛතිනං විසේන එවං විමුක්ඛතාති එත්ත අපෝ දට්ඨබ්බො, කිම්පන තෙ ඤාතිපුත්ත සෙ තෙ ගවිසංනාතිති අතිතා නිරුද්ධා අපණ්ණත්තිකභාවං ගතා දිපසිඛා විය නිබ්බුතා අනාගතාපි බුද්ධා අජාතා අතිබ්බත්තා අනුපපන්නා ගෙ කථං කිං ජාතිස්සයි තෙසං හි ජාතනං අපදෙ ආනාසෙ පදදස්සනං විය භොති, ඉද්දති මයා සද්ධිං එකවිහාරෙ වසසි එකත්ත භික්ඛාය වරසි ධම්මදෙසනානාලෙ දක්ඛිණ පසෙසා තිසිදසි කිං පන මග්ගං ගුණා අත්තනො වෙනසං පරිවර්තීති වා විදිතා තයාති අනුපුඤ්ජනොති එවමාහ, ථෙරො පන පුරිඡ්ඤා නොහෙතං ගහෙතති පටික්ඛිපති, ථෙරස්ස ව විදිතම්භි අපි අවිදි තම්භි, කිං සො අත්තනො විදිතම්භානෙ පටික්ඛෙපං කරෙති අවිදි තම්භානෙති, විදිතම්භානෙ න කරෙති අවිදිතම්භානෙයෙව කරෙති, ථෙරො කීර අනුයොගෙ ආරද්ධා එව අඤ්ඤාති නායං අනුයොගො සාවකපාරමිඤ්ඤණෙති, සො නායං අනුයොගො අත්තනො සාවකපාරමි ඤ්ඤණෙති පටික්ඛෙපං අකම්භා අවිදිතම්භානෙ සම්බඤ්ඤාතඤ්ඤණ පටික්ඛෙපං කරෙති නොහෙතං ගහෙතති, තෙන ඉදම්භි දීපෙති-භගවා මග්ගං අතිතානාගතපච්චුපපන්නානං බුද්ධානං සීලසමාධිපඤ්ඤා විමුක්ඛතිසාරණජාතකසමිත්තං සම්බඤ්ඤාතඤ්ඤණං නජීති, එත්තාති එතෙසු අතිතාදිහෙදෙසු බුද්ධෙසු, අථ කිඤ්චරහිති අථ කස්මා එවං ඤ්ඤණ අසති තයා එවං කපිතනති වදති, ධම්මනිවසොති ධම්මස්ස පච්චක්ඛෙතො ඤ්ඤාතස්ස අනුයොගං අනුගතවා උපපන්නං අනුමාන ඤ්ඤණං, තයග්ගාභොති විදිතෙ සාවකඤ්ඤණ ධර්මා ව ඉමිනා ආනාතෙත ජාතාමි භගවාති වදති, ථෙරස්ස හි තයග්ගාභො අපමාණො අපරි යනොතා යථා ව සම්බඤ්ඤාතඤ්ඤණස්ස ධාතං පරිගණොති වා නජී එවං ධම්මසෙසාපතිනො තයග්ගාගස්ස, තෙන සො ඉමිනා එවම්භි අනුත්තරෙ සත්තාති ජාතාති, ථෙරස්ස හි තයග්ගාභො සම්බඤ්ඤාත

සමමානී යසමා නබො මෙ හනෙන අතිතානාගතපච්චුප්පනෙහසු අරහනෙහසු සමමාසමුද්ධෙසු වෙතොපරියඤ්ඤං අනි. අපි ව ධම්මකියො විදිතොති වදසි තසමා. අභිනිබ්ඤ්ඤං භාසෙය්‍යාසිති පුනපුනං භාසෙය්‍යාසි. පුබ්බඤ්ඤ මෙ කපිතනති සායමඤ්ඤති කාදිපුමා ත කථසිත්ථ. අජ්ඣ වා මෙ කපිතනති පරදිවසාදිසු මාත කථ සිත්ථාති අනෙථා. සා පභිසිසානීති සාරිපුතතසදිසොපි නාම ඤ්ඤ ජවසමපනො සාවකො බුද්ධානං විතතාමාරං ජාතිභුං ත සනෙකාති එවං අපපමෙය්‍යා තථාගතාති විනෙතනතානං යා නථාගතෙ කඛ්ඛාමා විමති වා සා පභිසිසානීති.

46. 2. 8.

තතියො-මග්ගෙසුති එවං නාමනෙ ජතපදෙ. නාලකොමගෙති රුජගහස්ස අවිදුරෙ අතතනො කුලසතතනෙ එවං නාමනෙ ගාමෙ. බුද්ධෙ සමඤ්ඤෙදදසොති අයං ථෙරෙ ධම්මසෙතාපනිස්ස කාණ්ඩං භාතිකො තං භික්ඛු අනුපසම්පන්නකාලෙ වුද්ධෙ සමඤ්ඤෙදදසොති සමුදාවරිතො ථෙරකාලෙපි තථෙව සමුදාවරිංසු. තෙන වුතතං බුද්ධෙසමඤ්ඤෙදදසොති. උපට්ඨානෙතොනාති වුච්චොදකදතතකට්ඨ දුතෙනවෙව පරිවෙණසමවජ්ජනපිට්ඨිපරිකමකරණපතනවිවරගහ ඤෙත ව උපට්ඨාතකරෙ හෙති. පටිතිබ්බාසිති අනුපාදිසෙසාය තිබ්බාණ්ඩාසායං පරිතිබ්බුතො. කතරග්ගිං කාලෙති. හගවතො පරිතිබ්බාණ්ඩං සංවච්ඡරෙ.

තත්‍රායං ආනුපුබ්බිකථා. හගවා කිර වුත්ථවෙසාං බෙඵවගාමතො තික්ඛමිති සාවජිං ගමිස්සාමිති ආගතමග්ගෙනෙව පටිතිවහතනො අනුපුබ්බික සාවජිං පනො ජෙතවතං පාවිසි. ධම්මසෙතාපනි හගවතො වතතං දුසෙසනො දිවංචානං ගතො. සො තත්ථ අනෙත වාසිකෙසු වතතං දුසෙසනො පටික්ඛනෙනෙසු දිවංචානං සමවජ්ජනො වම්මබණ්ඩං පඤ්ඤපෙතො පාදෙ පක්ඛාලෙතො පලලඛනං ආභුජිතො එලසමාපතති පාවිසි.

අර්ථස්ස යථාපරිච්ඡේදෙන තතො වුට්ඨිතස්ස අයං පරිචිතකො උදපාදි බුද්ධානුබො පඨමං පරිතිබ්බාසිසානති අග්ගසාවතො නුබොති. තතො අග්ගසාවතො පඨමනති ඤාතො අතතතො ආනුසංඛාරං ඕලොකෙයි. සො සතතාගමෙව මෙ ආනුසංඛාරං පටිතතිස්සනතිති ඤාතො කත්ථ පරිතිබ්බාසාමිති විනෙතයි. තතො රුහුලො තාවතියෙසු පරිතිබ්බුතො අඤ්ඤාසොණිඤ්ඤාතෙරෙ ජද්දනාදගෙ අතං කත්ථ පරිතිබ්බාසාමිති පුනපුනං විනෙතනො මාතරං ආරබ්භ සංවෙගං උපපාදෙයි.

මග්ගං මාතා සතතතතං අරහතතානං මාතා හුනාපි බුද්ධබම්ම සමෙසසු අපපසනො අනිනුබො තස්ස උපනිස්සයො තතී නුබොති සොතාපනතිමග්ගස්ස උපනිස්සයං දිස්වා තස්ස දෙසනාය අභිසම්මෙය්‍ය ගමිස්සනති ඕලොකෙනො මමෙව ධම්මදෙසනාය හමිස්සනති ත

අඤ්ඤාත්මයා සචේ ඛො පනාහං අපොඤ්ඤාත්මයා සචේයං හවිස්සනති මේ වතතොරො සාරිපුත්තපොථොරො අවසෙසජ්ජානානම් අවස්සයො හොති. තථා හිස්ස සමචිත්තාසු තතාතතදෙසනාදිවසෙ භොටිසතසහස්සදෙවතා අරහත්තපාත්තා තයො මස්සෙ පටිවිඳ්ධදෙවතානං ගණනා තප්පි අඤ්ඤාසු ව ණානෙසු අනෙකෙ අභිසම්යා දිස්සනති ථෙරෙ ව චිත්තං පසාදෙත්වා සස්සෙ නිබ්බතනානෙව අසිතිකුලසහස්සාති භොදාති සසමායා ඕච්ඡාදස්සනමතනම් යථිකං තාසකම්.

තස්මා මාතරං මිච්ඡාදස්සනා මොචෙත්වා ජාතොවරකෙයෙව පරිනිබ්බාසිස්සාමිති සනතිට්ඨානං කත්වා අපෙජ්ච හගවන්තං අනුජානා පෙත්වා නික්කමිස්සාමිති වුඤ්ඤොරං ආමනෙතසි ආවුසො වුඤ් අමානං පඤ්ඤාසතය හික්කුපරිසාය සඤ්ඤා දෙති ගණ්ඨාපුත්තො පත්තචිවරති ධම්මසෙතාපති තාලකාමං ගතාතුකාමොති. ථෙරො තථා අනාසි. හික්කු සෙතාසතං සංසාමෙත්වා පත්තචිවරමාදාය ථෙරස්ස සතතිනං අගමංසු.

ථෙරො සෙතාසතං සංසාමෙත්වා දිවාට්ඨානං සමපෙජ්චා දිවාට්ඨාන චාරො රත්වා දිවාට්ඨානං ඕලොකෙත්වා ඉදංදති පටිච්ඡේදස්සනං පුත ආගමණං තප්පි පඤ්ඤාසතහික්කුපරිවුත්තො හගවන්තං උපසඤ්ඤාමිත්වා වඤ්ඤා හගවන්තං එතදචොච අනුජානාතු මේ හනෙත හගවා අනු ජානාතු සුගතො පරිනිබ්බාණ්ණාලො මේ ඔස්සෙත්වා මේ ආයුසඤ්ඤාදෙති.

බුද්ධා පන යස්මා පරිනිබ්බාසිති වුත්තෙ මරණවණ්ණං සංවණ්ණෙත්ති මා පරිනිබ්බාසිති වුත්තෙ වට්ඨස්ස ගුණං කපෙත්තිති මිච්ඡාදිට්ඨිකා දෙසං ආරොපෙත්ති තස්මා තදුග්ගෙව න වදන්ති. තෙන හගවා කප්පි පරිනිබ්බාසිස්සාමි සාරිපුත්තාති වත්වා අප්පි හනෙත මහෙසු තාලකාමො ජාතොවරකො තත්ථානං පරිනිබ්බාසිස්සාමිති වුත්තෙ යස්සදති තං සාරිපුත්ත කාලං මඤ්ඤාසි. ඉදං පන තෙ කණ්ට්ඨාසාතිකානං තාදිස්ස හික්කුත්තො දස්සනං දුලභං හවිස්සති දෙසෙති තෙසං ධම්මානි ආහ.

ථෙරො සත්ථා මස්සා ඉද්ධිවිකුඤ්ඤාසුඤ්ඤාමං ධම්මදෙසනං පච්චාසිංසති ඤාති හගවන්තං වඤ්ඤා තාලපපමාණං අභ්‍යුත්තත්වා ඕරුග්ග දසභග්ග පාදෙ වඤ්ඤා එතෙහුපායෙත සත්තතාලපමාණං අභ්‍යුත්තත්වා අනෙකාති පාටිසාරිසසතාති දස්සෙත්තො ධම්මකථං ආරම්භි. දස්සමානෙතපි කායෙත කපෙති අදිස්සමානෙතපි කායෙත උපරිමෙත වා ගෙට්ඨිමෙත වා උපඤ්ඤාසෙත කපෙති අදිස්සමානෙතපි කාලෙත වඤ්ඤාණං දස්සෙති කාලෙත සුරියවණ්ණං කාලෙත පඤ්ඤාණං කාලෙත සමුද්ධිවණ්ණං කාලෙත වක්කවත්ති රුජා හොති කාලෙත වෙස්සවණ්ණමාරුජා කාලෙත සකෙතා දෙවරුජා කාලෙත මහාමුත්තාති. එවං අනෙකාති පාටිසාරිසසතාති දස්සෙත්තො ධම්මකථං කපෙති. සතලතගරං සනතිපති. ථෙරො ඕරුග්ග දස භග්ග පාදෙ වඤ්ඤා අව්භාසි.

අපි නං සථා ආග කොනාමො අයං සාරිපුත්ත ධම්මපරියායොති, සීහනිකිට්ඨිනො නාම ගන්තවාති. නග්ග සාරිපුත්ත සීහනිකිට්ඨිනො නග්ග සාරිපුත්ත සීහනිකිට්ඨිනොති. ථෙරෙ අලුත්තකවණේණ ගන්තො පසා රෙතා සඤ්ඤා සුවණේකවත්පසදිසෙ පාදෙ ගොථකෙසු ගහෙතා ගන්තො ඉමෙසං මෙ පාදනං වජ්ජනථාය නාපසගසගස්සාධිකං අසඬෙය්‍යං පාරමිගො පුරිතං. සො මෙ මිනොරථො මිථංකං පත්තො ඉතොදාති පටිථාය පටිසැකිවසෙන න පුත ඵකංථානෙ සනාතිපානො සමාගමො අපී. ජිනො ඵස විස්සාසො. අනෙකෙහි බුද්ධසගසගස්සෙහි පටිථං අජරං අමරං බෙමං සුඛං සීතලං අභයං තිබ්බාණපුරං ගමිස්සාමි සචෙ මෙ කිඤ්චි කාසිකංවා වාචසිකංවා තරෙවෙථ ධම්මං ගගවා ගමිණිකාලො මය්‍යනති. ඛමාමි තෙ සාරිපුත්ත, න බො පත තෙ කිඤ්චිකාසිකං වා වාචසිකංවා මය්‍යං අරුච්චනං යස්සදාති තං සාරිපුත්තකාලං මඤ්ඤාසිති.

ඉති ගගවතා අනුඤ්ඤාගසමන්තතරං සඤ්ඤා පාදෙ වජ්ජිතා වුට්ඨිත මහො ආයමනො සාරිපුත්ත සිනොරුචක්කවාලුහිමවන්තපරිගණො පබ්බතෙධාරයමානාපි අජ්ජ ඉමං යුණරුසිං ධාරෙතුං න සකෙකාමිති වදන්ති විග ඵකපාඨායෙන මිරවමානා මහාපඨවි යාව උදකපරියන්තා අකමපි. ආකාසෙ දෙවදුනුතිගො ඵලිංසු. මහාමෙකො උට්ඨතිතා පොකරවස්සං වසෙ. සථා ධම්මසෙනාපතීං පටිපාදෙස්සාමිති ඛමා සතා උට්ඨාය ගතිකුට්ඨෙතිච්ඡො ගන්තා මඤ්චලකො අට්ඨාසි.

ථෙරෙ තික්කිකං පදකිණිං කතා වතුසු ආනෙසු වජ්ජිතා ගගවා ඉතො කපසගසගස්සාධිකස්ස අසඬෙය්‍යස්ස උපරි අනොමදසසිස්ස ගමොසමුද්ධස්ස පාදමුලෙ නිපජ්ජිතා තුමහාකං දස්සනං පන්තෙසිං සා මෙ පන්තං සමිඤ්ඤා දිට්ඨා තුමෙගතං තුමහාකං පඨමදස්සනං ඉදං පච්ඡිම දස්සනං පුත තුමහාකං දස්සනං තප්පිති වතා දසනබසමොධාන සමුජ්ජලං අඤ්ජලිං පග්ගස්ස යාව දස්සනවිසයා අභිච්ඡොව පටික්ක මිතා වජ්ජිතා පක්කාමි. පුත මහාපඨවි ධාරෙතුං අසකෙකානති උදකපරියන්තං කතා අකමපි. ගගවා පරිවාරෙතා සිතෙ භික්ඛු ආග අනුගම්ව භික්කවෙ තුමහාකං ජෙට්ඨකභාතිකනති. තස්මි ඛණේ වතස්සොපි පරිසා සමොසමුද්ධං ඵකං ජෙතවනෙ මහාය නිර වසෙසා නික්කමිංසු.

සාවජ්ජිතගරවාසිනොපි සාරිපුත්තන්තෙරෙ කිර සමොසමුද්ධං ආපුරිතිතා පරිතිබ්බාතුකාමො නික්කන්තො පස්සිස්සාම නන්ති තගරවාදති තිරෙස්සාසාති කරෙන්නා තික්කමිතා නතිමාලාදිගථා කෙසෙ පකිරිතා ඉදාති මයං කතං මහාපඤ්ඤා නිසින්නො කතං ධම්මසෙනාපතී නිසින්නොති පුට්ඨන්තා කස්ස සනාතිකං ගමිස්සාම කස්ස ගන්තො සථාරං ධපෙතා ථෙරෙ පක්කන්තොති ආදිනානගෙන පරිදෙවන්තා රෙදන්තා ථෙරං අනුබන්ධංසු.

ථෙරෙ මහාපඤ්ඤාය ධීතතතා සබ්බසං අනතික්කමිතිසො එස මග්ගොති මහාජනං ඔවදිත්වා භූමෙහි ආවුසො තිට්ඨං මා දුඤ්ඤ ල පමාදං ආපජ්ජන්වාති හික්ඛුසංඝොපි තිවජ්ජෙනානා අත්තනො පරිසාය සද්ධිං පක්කාමි. යෙපි මනුස්සා පුබ්බ අයොසා පච්ඡාගමණොවාරිකං චරති ඉදංදති ගමණං ත පුත පච්ඡාගමණොයාති පරිදෙවන්තා අනුබ්භිංසු යෙව තෙපි අපාමිත්තා ආවුසො හොට ඵම් භාවිතො නාම සංඛාරාති තිවජ්ජෙනයි.

අපබො ආගසමා භාරිපුත්තො සබ්බත්ථ එකරතතිවාසෙන අත්තර මග්ගෙ සත්තාගං මනුස්සානං සංඝානං කරුණො සායං තාලකගාමිකං පඨා ගාමවාසෙ තිත්භොධරුකඛුලුල අට්ඨායි. අප උපරෙවතො තාම ථෙරස්ස භාගිණෙසොසා බිහිගාමං ගච්ඡන්තො ථෙරං දිස්වා උපසංඝා මිත්වා චූදිත්වා අට්ඨායි. ථෙරෙ තං ආග. අපි ගෙහෙ තෙ අයසකාති. ආමගන්තාති. ගච්ඡ අමහාකං ඉයාගතභාවං අරෙවෙති. කසමා ආග තොති වුත්තෙ අජ්ජ කිර එකදිවසං අන්තොගමෙ වසිස්සාති. ජාතො චරකං පටිපත්තං පඤ්චන්තාඤ්ඤ කිර හික්ඛුසන්තානං වසනට්ඨානං ජානාටාති.

සො ගන්ත්වා අයසකෙ මග්ගං මාතුලො ආගතොති ආග. ඉදති කුතිතති. ගාමවාසෙති. එකකො උදුහු අඤ්ඤාසි කොච අපිති. අපි පඤ්ඤාසතා හික්ඛුති. කිං කාරණං අගතොති. සො තං පච්ඡතිං ආරෙවෙයි. බ්‍රාහ්මණී කිං නුබො එත්තකානං වසනට්ඨානං පටිපත්තා පෙති දහරකාලෙ පබ්බජිත්වා මහලුකකාලෙ හීනි ගොභුජාමොති වින්තෙත්ති ජාතොචරකං පටිපත්තාපෙත්වා පඤ්ඤාසතානං වසනට්ඨානං කාරෙත්වා දණ්ඩදිපිකා ජලෙත්වා ථෙරස්ස පාහෙයි.

ථෙරෙ හික්ඛුති සද්ධිං පාසාදං ආරුක්ඛ ජාතොචරකං පටිපත්තා තිසිදි. තිසජෙජව කුමාසංකං වසනට්ඨානං ගච්ඡටාති හික්ඛු උග්ගොජෙයි. තෙසු ගතමත්තෙසු යෙව ථෙරස්ස බරෙ ආබාධො උපපජ්ජි. ලොහිත පක්ඛඤ්ඤා මාරණාතිකා වෙදනාවත්තන්ති එකං භාජනං පටිසති. එකං තික්ඛමති. බ්‍රාහ්මණී මම පුත්තස්ස පටිත්ති මග්ගං තරුල්වතිති අත්තනො වසනගබ්භවාරං තිස්සාය අට්ඨායි.

වත්තාරෙ මහාරජාතො ධම්මසෙතාපති කුතිං විහරතිති බලො කෙත්තා තාලකගාමෙ ජාතොචරකෙ පරිතිබ්බාණමඤ්ඤෙ තිපන්තො. පච්ඡිමදග්ගනං ගමිස්සාමාති ආගම වෘද්ධිත්වා අට්ඨංසු. කෙ කුමෙහති. මහාරජාතො හන්තති. කසමා ආගතන්වාති. යිලානුපට්ඨානා ගමිස්සා මාති. ගොභු අපි යිලානුපට්ඨානො. ගච්ඡ භූමෙහති උග්ගොජෙයි. තෙසං ගතාවසානෙ තෙතෙව තයෙන සකෙසා දෙවානමිදෙසු. තස්මිං ගතෙ මහාමුත්තාව ආගමිංසු. තෙපි තපෙට්ඨ ථෙරෙ උග්ගොජෙයි.

බ්‍රාහ්මණී දෙවතානං ආගමණඤ්ඤ ගමණඤ්ඤ දිස්වා කෙ නුබො එතෙ මම පුත්තං වෘද්ධිත්වා වෘද්ධිත්වා ගච්ඡන්තිති ථෙරස්ස ගබ්භවාරං ගන්ත්වා තාත වුදු කපච්ඡතිති පුච්ඡි. සො තං පච්ඡතිං ආවික්ඛිත්වා

මහාඋපාසිකා භජනා ආගතාති ආහ. ථෙරෙ නගමා අවෙලාය ආගතන්තාති පුච්ඡි. සා තුංගං තාත දංගනන්තායාති වන්තා තාත පඨමං කෙ ආගතාති පුච්ඡි. වන්තාථෙර මහාරජානො උපාසිකොති තාත නිං වතුසිපි මහාරජෙති මහනන්තරෙති. ආරුමකසද්දසා එතෙ උපාසිකෙ අමානං සඤ්ඤ පටිසන්ධිග්ගහණතො පට්ඨාය බග්ගහන්තා සුඤ්ඤ ආරක්ඛං අකංසුති. තෙසං තාත ගතාවසානෙ කො ආගතොති. සකෙකාදෙව්නමිදෙති. දෙවරජනොපි තුවං තාත මහනන්තරෙති. හණ්ඩග්ගාගකසාමිඤ්ජෙරසද්දසො එස උපාසිකෙ අමානං සඤ්ඤ තාව නිංසතො ඔතරණකාලෙ පනත්චිවරං ගතෙතිං ඕතිඤ්ඤාති. තංග නාත ගතාවසානෙ ජොතමානොපිය කො ආගතොති. උපාසිකෙ තුංගං හගවා ව සන්තාව මහාබ්‍රහ්මා නාම එතොති. මංගං හගවතො මහාබ්‍රහ්මනොපි නිං තාත මහනන්තරෙති. ආම උපාසිකෙ එතෙ නාම කිර අමානං සඤ්ඤ ජාතදිවසෙ වන්තාථෙර මහාබ්‍රහ්මානො මහා පුරිසං සුචරණජාලෙන පටිග්ගහණිංසුති.

අප් බ්‍රාහ්මණියා පුත්තංග තාව මෙ අයං ආනුභාවො කිදිසො වත මංගං පුත්තංග හගවතො සඤ්ඤ ආනුභාවො හට්ඨන්ති වින්තගන්තියා සහසා පඤ්චවණ්ණා පිති උපපජ්ඣා සකලගරිරං එරි. ථෙරෙ උපනන්තමෙම මාතු පිතිසොමනංගං අයංදති කාලො බම්මදෙසනා යාති වින්තෙතිං කිං වින්තෙති මහාඋපාසිකොති ආහ. සා පුත්තංග තාව මෙ අයං ගුණො සඤ්ඤ පනංග කිදිසො හට්ඨන්ති තාත ඉදං වින්තමිති ආහ.

මහාඋපාසිකෙ මංගං සඤ්ඤ ජාතකබ්‍රහ්ම මහාභිතිකබ්‍රහ්ම සචෙට්ඨා බියං බම්මවකකපචන්තනෙ ව දසසහස්සි ලොකබාතු කච්ඡිත්ථ සිලෙන සමාබිතා පඤ්ඤාය විමුත්තියා විමුත්තියාද්දසනෙත සමො නාම නජි. ඉතිපි සො හගවාති වින්තාථෙරො බුද්ධිගුණපටිසංසුත්තං බම්ම දෙසනං කපෙසි. බ්‍රාහ්මණී පියපුත්තංග බම්මදෙසනාපරියොසානෙ සොභාපත්තිථලෙ පතිට්ඨාය පුත්තං ආහ. තාත උපතිංග කතො එවං අකාසි. එවරුපං නාම අමතං මංගං එත්තකං කාලං න අදුසිති.

ථෙරෙ දින්නං දුති මෙ මාතු රුපසාරියා බ්‍රාහ්මණියා පොසාවතීක මූලං එත්තකෙන වට්ටිංගන්ති වින්තෙතිං ගච්ඡ මහාඋපාසිකොති බ්‍රාහ්මණී උග්ගොජෙතිං චුන්ද කාවෙලාති ආහ. බලවච්චුසකාලො හතෙති. භික්ඛුසබ්බං සන්තිපාතෙතිති. සන්තිපතීතො හතෙත භික්ඛු සචෙට්ඨාති. මං උකසිපිතිං නිසිදුපෙති චුන්දති. උකසිපිතිං නිසිදුපෙති.

ථෙරෙ භික්ඛු ආමනෙතසි ආවුසො වතුචන්තාප්‍රියං වො වසානි මිය සද්ධිං වරන්තානං යං මෙ කාසිකං වා වාවසිකං වා තරොච්ච බම්මං තං ආවුසොති. එත්තකං හතෙත කාලං තුමානං ජායාපිය තුමෙත අමුඤ්ඤිතිං විවරන්තානං නො අරුචිතකං නාම නජි. තුමෙත පතමානං බම්මාති. අප් ථෙරෙ මහාචිවරං සකකඛ්ඞිතිං මුඛං පිඨාය

දහම්මේන පඤ්ඤාන නිපඤ්ඤා සත්ථා විය තව අනුපුබ්බසමාපත්තියො අනුලොමපටිලොමිත්ථො සමාපත්තියා පුත පඨමං කුසං ආදිං කත්වා යාව චතුස්ථිකානා සමාපත්තී. තත්තො දුට්ඨාය සමනතතරංසෙව මහා පඨමං උත්තාදෙත්තො අනුපාදිසෙසාය තිබ්බාණ්ඩාතුයා පරිනිබ්බාසි.

උපාසිකා කිං නුඛො මෙ පුත්තො ත කිඤ්චි කපේතිති උට්ඨාය විවිධාදෙ පරිමජ්ජනති පරිනිබ්බිතභාවං ඤාත්වා මහාසග්ගං කුරුමානා පාදෙසු නිපතියා තාත මයං ඉත්ථො පුත්ඛෙ තව ලුණං ත ජාතිච්ඡා ඉද්දති පත තං ආදිං කත්වා අනෙකසපත අනෙකසනසො අනෙකසත සහසො භික්ඛු ඉමඛමී තිවෙසනෙ තිසිද්ධපෙත්වා හොරෙත්තුං ත ලභිච්ඡා විචරෙති අවජාදෙත්තුං ත ලභිච්ඡා ඵ්ඨාරසත්ථා විඨාරහස්සං කාලෙත්තුං ත ලභිච්ඡායා යාව අරුණ්ණාමණං පරිදෙවි.

අරුණ්ණ උත්තමත්තෙතෙව සුවණ්ණතාලෙ පඤ්ඤාසාපෙත්වා සුවණ්ණගායං විවරුපෙත්වා සුවණ්ණකපිපයා මහාකුලාය කුලාපෙත්වා පඤ්චකුටාගාරසත්ථාති පඤ්චඅභිකසත්ථාති කාලෙත්වා මෙසෙසි සකෙකාපි දෙවරුජා විසසකාවමං දෙවපුත්තං ආමනෙත්වා භාත ධම්ම සෙත්තාපතිපරිනිබ්බුත්තො පඤ්චකුටාගාරසත්ථාති පඤ්චඅභිකසත්ථාති ච මාපෙතිති ආහ.

ඉති මහාඋපාසිකාය කාරිතාති විසසකාමෙත නිව්චිතාති ච වෙ සහස්සාති අගෙසුං. තත්තො සාරමයං මහාමණ්ඩපං කාලෙත්වා මණ්ඩප මණ්ඩ මහාකුටාගාරං ඔපෙත්වා මෙසාති පරිවාරසකෙවපසා ඔපෙත්වා සාසුකිත්තිකං ආරම්භං. දෙවතානං අත්තලෙ මනුස්සා මනුස්සානා අත්තලෙ දෙවො අගෙසුං.

රෙවති තාම එතා ථෙරස්ස උපට්ඨාසිකා අහං ථෙරස්ස පුජං කරිස්සාමිති සුවණ්ණපුජථානං තයො කුණ්ඩ කාලෙසි. ථෙරස්ස පුජං කරිස්සාමිති සකෙකා දෙවරුජා අසුඤ්ඤාසකොටිනාටිකාති පරිවාරිත්තො ඔතරි. සකෙකා ඔතරතිති මහාජනො පච්ඡාපුඛො පටිකකම්. තත්ථ සාපි උපාසිකා පටිකකමමානා ගරුභාරතතා එකමත්තං අපසකකිතුං අසකෙකානාති මනුස්සානං අත්තලෙ පති. මනුස්සා අපසකතතා තං මිද්දතීච අගමංසු. සා තත්ථච කාලං කත්වා තාවතිංසවත්තෙ කතක විමානෙ නිබ්බතති නිබ්බිත්තකකිණ්ණෙවස්සා රතතකිණ්ණාචිය තිගා චුත්තපාමාණෙ අත්තභාලො අගොසි සට්ඨිසකට්ඨුරප්පමාණඅලභකාර පටිමණ්ඩිකා අප්පරුසහස්සපරිවාරිතා. අථස්සා දිබ්බං සබ්බකාසිකාදුසං පුරත්තො ඔපසිංසු.

සා අත්තනො සිරිසමපතතිං දිස්වා උලාරායං සමපතති කිං නුඛො මෙ කමමං කතතති විත්තයමානා අද්දස මයා සාරිපුත්තත්ථෙරස්ස පරි නිබ්බුතට්ඨානෙ තිති සුවණ්ණපුජථකුලෙහි පුජා කතා මහාජනො මං මිද්දතී ගතො සාහං තත්ථ කාලං කත්වා ඉබ්බපත්තො ථෙරං නිස්සාය උද්ධංදති පුඤ්ඤවිපාකං මනුස්සානං කපේස්සාමිති සහ විමානෙත්තෙව ඔතරි.

මහජනෝ දුරතොව දිග්ඛා නිං කුඛො ථෙව සුරියා උදිතාති ඔලො කෙනෙතො විමානො ආගච්ඡන්තො කුටාගාරසංඝයානං පඤ්ඤාසති. නායං සුරියො විමානමෙතං එකතති ආහංසු. තච්චි විමානං භාව දෙව ආගන්තො ථෙරස්ස දුරුවිතකමන්තො වෙතාසං අට්ඨාසි. දෙවසිතා විමානං ආකාසෙයෙව ඔපෙචා පඨවිං ඔතරි. මහජනෝ කා චිං අයෝති පුච්ඡි. ත මං භූමෙහ ජනාථ රෙවතීතාමාහං තිති සුවණ්ණපුථකුලෙහති ථෙරස්ස පුජං කථාං මනුස්සෙහි මද්දිතා කාලං කථාං තාවතීංසහවනො තිබ්බතො පසංථ මෙ සිරිසව්භතීං භූමෙහපිදාති දානාති දෙව පුඤ්ඤාති කණ්ඨොති කුසලකිරියාය වණ්ණං කපෙචා ථෙරස්ස විතකං පදක්ඛිණං කථාං වජ්ඣිකා අත්තනො දෙවට්ඨානංගෙව ගතා.

මහජනොපි සත්තාහං සාමුතීප්පිකං කීප්පිතා සබ්බගන්තොති විතක මකාසි. විතකා එකුතරතතසතිකා අහොසි. ථෙරස්ස සරිරං විතකං ආරෙපෙචා උසිරකලාපකෙති¹ ආලිමොසුං. ආලාහනෙ² සබ්බරතතිකං ධම්මස්සවණං පවතති. අනුරුඤ්ඤාතරෙ සබ්බගන්තොදනෙන ථෙරස්ස විතකං තිබ්බාපෙසි. චූඤ්ඤාතරෙ ධාතුසො පරිස්සාවණ් පක්ඛිපිතා තදාති මයා ඉධෙව සකකා ආභුං මග්ගං ජෙට්ඨහානිකස්ස ධම්මසෙනා පතිසාරිපුත්තතරෙස්ස පරිනිබ්බුතභාවං සමාසමුද්ධස්ස ආරෙවෙස්සා මිති ධාතුපරිස්සාවණං ථෙරස්ස ව පත්තවිවරං ගහෙචා සාවච්ඡං අගමාසි. එකට්ඨානොපි ථෙර තතියො අවසිතා සබ්බත් එකරතති වාසෙතෙව සාවච්ඡං පාපුණ්. එතමත්. දස්සෙභුං අඨමො චූඤ්ඤා සමණ්ණෙද්දසොති ආදිවුත්තං.

තත්-සෙනායංමො ආනිසෙදාති යෙන අත්තනො උපජ්ඣායො ධම්මභණ්ඩාගාරිකො ආයස්වා ආනසෙදො තෙනුපසබ්බකම්. කස්වා පනෙස උජ්ජකං සඤ්ඤාසතිකං අගන්තො ථෙරස්ස සන්තිකා ආගමාසිති. සත්ථිව ථෙරෙව ගාරවෙන. ජෙතවනමහාපිකාසෙ පොක්කරණීයං තිරස්ස නභාචා පච්චුත්තරිතා සුතිවත්පාරුතස්ස එතදහොසි. බුද්ධානාම මහාපාසාණ්ඨතං විය ගරුතො පාවිකපබ්බතසිහබ්බසංඝමත්තවර වාරණ්දයො වියව දුරසද න සකකා මයා උජ්ජකමෙව සඤ්ඤාසතිකං ගන්තො කපෙභුං කස්සනුඛො සන්තිකං ගත්තබ්බතති. තතො විනෙතසි උපජ්ඣායො මෙ ධම්මභණ්ඩාගාරිකො ජෙට්ඨහානිකතරෙස්ස උත්තම සහායො තස්ස සන්තිකං ගන්තො තං ආදාය සඤ්ඤාසතිකං උප සබ්බකමිත්තාමිති සත්ථිවෙව ථෙරෙ ව ගාරවෙන උපසබ්බකම්. ඉදමස්ස පත්තවිවරතති අගමස්ස පරිභොගපභොතා ඉදං ධාතු පරිස්සාවණ්තති එවිංථකෙකං ආවිකම්. පාප්පියං පත ඉදමස්ස පත්තවිවරතති එත්තකමෙව වුත්තං. සඨාපාගහනති කථාමුලං. මුලඤ්ඤි පාගතතති වුවච්චි යථාහ:-

“අප්පකෙතපි මෙධාපී පාතනෙන විවක්ඛණො

සමුට්ඨාපෙති අත්තානං අණුං අගතිව සකම්”තති.

සංගම්මානං දක්ඛණිකානි සංගම්මානං දක්ඛණිකානි යං පඤ්ඤානං
 සංගම්මානං දිට්ඨිප්‍රසංගානි, නොන දිට්ඨිප්‍රසංගා, අයං ආයස්සා දිට්ඨා
 නවමානෙ රතනිකාව වානෙති එකානං අවසාරක වානෙ උපවසානමෙව
 සමත්ති දිවසංගා පන සත්ථාරං සංගාමාරං වා සන්තප්පානමො සමො
 නොපි න අසාරණං ගමන්ති, එකං පඤ්ඤාමාරං ගතෙතිව ගමන්ති, සො
 තංදිට්ඨං නොන කපාපාසනෙත ගන්තුකාමො ඵලමානං ඉදමස්ස පත්තං
 මිඛිතනි පෙරෙයි ඉදං තස්ස පත්තවිවරං ඉදංගු ආතුපරිත්තාමණ්ණනි
 පාටිසෙක්කංගෙව දක්ඛණිකා ආවිකම්, සත්ථා සත්ථා පසාරෙතිවා බාතු
 පරිත්තාමණ්ණං ගතෙතිව නත්තලෙ ධර්මෙතිව සිත්ඤා ආමෙත්තෙති යොගො
 සිත්ඤාවෙ සිත්ඤා පුරිමදිවසෙ අනෙකානි පාටිසාරිකසංඝානි කම්මා පරි
 තිබ්බාණං අනුජානාපෙති තස්සදුති ඉමො සංගම්මානං පරිත්තං බාතු
 ගොව පඤ්ඤානං නිප්පසංගානංගිකං අනෙකෙතිව, පුරිත්තං පරි ඵස
 සිත්ඤාවෙ සිත්ඤා මො පවත්තං, ධර්මවක්කං අනුපවත්තං නො ඵස
 සිත්ඤා පරිලභිදුතිගතොගතො ඵස සිත්ඤා පුරිත්තංගිකංගිකං නො ඵස
 සිත්ඤා ධර්මෙතිව මං දසස්ස වක්කවාලසංගානස්ස පඤ්ඤා අනෙකෙතිව
 සිත්ඤා මහාපඤ්ඤා ඵස සිත්ඤා පුරිත්තංගිකංගිකං පුරිත්තංගිකං පුරිත්තං
 නිසංගපඤ්ඤා නිසංගපිකංගිකං පඤ්ඤා ඵස සිත්ඤා අපිට්ඨෙතිව ඵස සිත්ඤා
 සන්තප්පානං පවිට්ඨෙතිව අසංගමෙතිවා ආරභිවිට්ඨෙතිවා වොදනො
 පාපගර්හි ඵස සිත්ඤා පඤ්ඤානංගිකංගිකං පරිලභිමොගමත්තෙතිවා
 පහාය පඤ්ඤානං ඵස සිත්ඤා මම සංගතං පඤ්ඤාමිතිවත්තෙතිවා
 සිත්ඤා භික්ඛාමොග්ගසංගානං ඵස සිත්ඤා වක්කවාලසංගානංගිකං
 පිත්තො ඵස සිත්ඤා පස්සංගිකංගිකං මහාපඤ්ඤානං බාතුගො පස්සං
 ගිකංගිකං පුරිත්තංගිකංගිකං පඤ්ඤානං පවත්තංගිකංගිකං නිසංගපඤ්ඤා
 නිසංගපිකං පඤ්ඤානං අපිට්ඨෙතිව සන්තප්පානං පවිට්ඨෙතිව අසංගමෙතිවා
 ආරභිවිට්ඨෙතිවා වොදනො පස්සංගිකංගිකං පාපගර්හි බාතුගොගි.

ගො පඤ්ඤා ජාතිකංගිකං පඤ්ඤා
 පහාය නාමානි මනොරමානි,
 නං විතරංගං සුසංගිකිනිජ්ඣං
 පරිතිබ්බංගං වන්දං සාරිපුත්තං.

බන්ධනලො පඤ්ඤානං න කුසලං
 නවාපි විතරංගං වසෙත වත්තං,¹
 අනුකම්පනො කාරුණිකො ව නිබ්බුතො
 පරිතිබ්බංගං වන්දං සාරිපුත්තං.

වක්කවාලසංගානං ගතං නගරං පවිට්ඨං
 නිවිමනො වරති කපාලගන්ධො,²
 නත්ථා අයං විවරති සාරිපුත්තො
 පරිතිබ්බංගං වන්දං සාරිපුත්තං.

1. සි. බන්ධනලො පඤ්ඤානො න කුසලං විතරංගං න වත්තං,
 2. සි. බන්ධනලො,

උසහො යථා ජිත්තවිසංඝං කො¹
 අපෙය්‍යසනෙතො වරති පුරත්තරෙ,
 තථා අයං විවරති සාරිපුත්තො
 පරිතිබ්බතං වන්දථ සාරිපුත්තනති.

ඉති හගවා පඤ්චති යථාසතෙති ථෙරස්ස වණණං කපෙසි, යථා යථා හගවා ථෙරස්ස වණණං කපෙසි තථා තථා ආනන්දන්තෙරෙ සංඝායෙතො න සකෙතාති බ්‍රාහ්මිකෙ පක්ඛන්තකුක්කුචො විස පචෙ ධතී තෙතාහ-අපි මෙ හගෙහ මිටුරකිජානො විස කාසොති සබ්බං වින්දාමෙතබ්බං.

තත්- මිටුරකිජානොති ආදිතමන්තො වුත්තොගෙව. ඉධ පත ඛම්මාති උදෙසසරිපුත්තංධමො අධිපෙතො, තස්සති උදෙසසරිපුත්තං ධමෙව අගතිතෙ වා ගතෙතො ගතිතෙ වා සන්ධායං කාතුං විත්තං තප්පවත්තති. අථ සත්ථා පඤ්චපසාදවිවිත්තාති අතතිති උම්මලෙනා ථෙරං ඔලොකෙතො අස්සාසෙස්සාමි තතති අස්සාසෙතො කිංතු ගෙ ආනන්ද සාරිපුත්තොති ආදිමාහ.

තත්- සීලකඛ්ඛිනති ලොකිගලොකුත්තරසීලං. සමාධිපඤ්ඤප්පි ථසෙව තයො. විමුත්තති පත ලොකුත්තරංව. විමුත්තතිඤ්ඤදස්සනං පච්චෙවකඛණඤ්ඤං තං ලොකිගමෙව. ඛමාදසෙකාති ඛමාදදයසො. ඔතිණ්ණොතිණ්ණපු වන්දුත්ත තාතපසායෙත ඔවදනසීලො. විඤ්ඤපසෙකාති ධම්මකථාකාලෙ අත්ඤ්ඤාති විඤ්ඤපෙතො. සඤ්ඤාසෙකාති ඛකිඛාතුආයතනවසෙත තෙසං තෙසං ධම්මානං දස්සතො. සමාදසෙකාති ඉදඤ්චිදඤ්ච ගණනාති ථවං ගණනාපසො. සමුත්තෙතස්සෙකාති අභිභුක්කාසො. සමපසංසෙකාති පටිලභිගුණෙති මොදපසො ජොතාපසො. අතිලාපු ධම්මදෙසනාසාති ධම්මදෙසනං ආරභිතො සීසං වා මෙ රුජ්ජති ගදයං වා කුච්චො පිට්ඨිවාති ථවං ඔසකකතකාරණවිරතියො තිකකිලාපු විහාරදො ථකස්සාපි විත්තමි පිගපෙගෙතෙව පක්ඛන්දති. අනුශාසනෙකා සමුගම්මාරිත්තනති පදස්ස අන්තො ඛකිකවසෙත වින්දාරිතොව. ඛම්මාජං. ඛම්මහොගතති උග ගෙතපි හොගොව කපිතො. ඛම්මානුගහතති ධමමත අනුගහණං. සත්ථා අතිවිස අයං හිකපු කිලමතිති පුත්තං අස්සාසෙතො නිඤ්ඤං ආනන්ද මසාති ආදිමාහ.

තත්- පිසෙති මනාපෙති මාතාපිතුහාතුහගිණි ආදිකෙති ජාතිය නානාභාෂො මරණෙත විනාභාෂො හවෙත අඤ්ඤාථා භාෂො. නං කුණෙත්ථ ආනන්ද ලබ්භා යහතනති කසමා යසමා සෙබ්බති පිසෙති මනාපෙති තාතාභාෂො විතාභාෂො අඤ්ඤාථාභාෂො තසමා දස පාරමිසො පුරෙතාපි තමොධං පනාපි ධම්මවක්කං පවත්තතොපි යම්කපාටිකාරියං දස්සෙතාපි දෙවොරෙගණං කතාපි යහතං

ජාතං අතං සබ්බකං පලොක්කමමං නං තථාගතස්සාපි සරිරං මා පළුජ්ජිතීනෙතං ධාතං විජ්ජති රෙදනෙතනපි කඤ්ඤනෙතනපි න සක්කාතං කාරණං ලඤ්ඤති. සො පළුජේජ්ජනාති සො හිජේජ්ජග්ග. එව මෙවමෙති එත්ථ සොජ්ජනසතුබ්බෙධො මහාජම්බුරුක්කො වීග හික්කු සවෙසා. තස්ස දක්ඛිණ්දිසංගතො පඤ්ඤසයොජ්ජිතො මහාබන්ධො වීග බවමසෙතාපති. තස්මිං මහාබන්ධෙ හිජෙන තභො පට්ඨාග අනු පුබ්බෙන වඛ්ඪිතො පුට්ඨජලාදිති තං ධාතං පුරෙත්ථං සමන්තං අඤ්ඤස්ස බන්ධස්ස අභාවො වීග ථෙරො පරිනිබ්බුතො සොළසත්තං පඤ්ඤනං ඕත්ථං පතත්තං අඤ්ඤස්ස දක්ඛිණ්ගෙන තිසිද්ධනසම්පත්තං සාරිපුත්ත සද්ධස්ස හික්කුතො අභාවො තාග පත දිසාග සො රුක්කො වීග හික්කුසවෙසා නාට්ඨායෙව ජාතොති වෙදිතමෙධො. නත්තොති යථො සබ්බං සබ්බතං පලොක්කමමං තං මා පළුජ්ජති න සක්කා ලඤ්ඤං තස්මා.

45. 2. 4.-5-6.

වතුන්ද-අවිරපරිනිබ්බුතෙසු සාරිපුත්තමොග්ගලානෙසුති න විරපරිනිබ්බුතෙසු චිත්ත අත්තසාවකෙසු. තෙසංගි බවමසෙතාපති කන්තින මාසපුණ්ණමාගං පරිනිබ්බුතො මහාමොග්ගලානො තභො අභිසමාසා තික්කමෙත කාලපක්කලපොසපේ. සත්ථා චිත්ත අත්තසාවකෙසු පරිනිබ්බු තෙසු මහාහික්කුසව්වපරිවායේ මහාමණ්ඩලෙ චාරිතා වරමානො අනුපුබ්බෙන උත්තවෙලනගරං පත්වා තත්ථ පිණ්ඩාග වරිතා ගභ්භා පිට්ඨි රජතපට්ටවණ්ණවාලිකාපුලිකෙ වීගාහි. තෙනපුත්තං අවිරපරි නිබ්බුතෙසු සාරිපුත්තමොග්ගලානෙසුති. යෙ මහාගතනාග චන්ඩා; සො පළුජේජ්ජනති ඉබ්බි සොජ්ජනසතුබ්බෙධො මහාජම්බුරුක්කොවීග හික්කුසවෙසා තස්ස දක්ඛිණ්ගෙන ච උත්තරතොව ගතා පඤ්ඤසයො ජනිතා වෙ මහාබන්ධො වීග වෙ අත්තසාවසාති. සෙසං පුරිමත යෙනෙව සොජ්ජනබ්බං. පඤ්ඤමෙ-දිට්ඨිති කමමස්සකතාදිට්ඨි. ජ්වෙඩ්-මච්ඡුමෙසාග්ග ආරතති තෙහුමිකවට්ටස්ස පාරතුතං තිබ්බාණං.

45. 2. 8.

අට්ඨමේ-කාසෙ වා ගගෙත හික්කුති තස්මිං කාලෙ හික්කු යෙව නාපි එවං සන්නෙපි යො සතිපට්ඨානෙ භාවෙති සො කිලෙස හිඤ්ඤෙන හික්කුයෙවාති දස්සෙන්නො එවමාග. එකාසනනාති එක මිත්තං. ජනිබ්බගතදසයිති ජාතියා බයොති ව අන්නො තිව තිබ්බාණං තං පස්සාතිති අන්තො. මත්තං පජ්ජාතිති එකාගතසම්භාවං එකමග්ග භූතං මිත්තං පජානාති. එකාගතමග්ගො වුට්ඨති පුබ්බභාග සතිපට්ඨාන මග්ගො තං පජානාතිති අන්තො.

45. 2. 9.

නවමේ-සුමෙතෙසුති එවං නාමකෙ ජතපදෙ. මෙදස්සවාලිකාති එවං ඉපිලිව්ගවසෙන ලභිතාමං. මම රක්ඛි අභං නං රක්ඛිත්තාමිති එත්ථ අගං තස්ස ලභී ආවරිගො උක්ඛිතත්වංසං සුග්ගතිතං අගණනෙතො අනෙතභවිකෙත පක්ඛිත්තපක්ඛිත්තදිසං අගච්ඡෙනො සබ්බකාලඤ්ච වංසග්ගං අනවලොකෙන්නො අනෙතභවිකං න රක්ඛති නාම එවං.

අරක්ෂිතයෝ අනෙකවැසියෝ පතිතෝ වුණුයේ හොඳි. වංශං පන පුග්ගතිතං ගණනෙන්නා තෙත පක්කන්තපක්කන්තදිසං ගව්ජනෙතා සබ්බකාලඤ්ච වංශග්ගං ඔලොකෙතෙතා තං රක්කති නාමි. අනෙක වැසියෝපි ඉතො වීතොව පක්කන්දිතා මිගොවිය කිලනෙතා ආවරියං න රක්කති නාමි. එවං හි සති තිබ්බං වංශකොටි ආවරියස්ස ගලුවක තලාවෙවා සපිතා ඕතව්වානං හින්දිතා ගව්ජයා, ආකාර සම්පන්නතාය වංශො නමති තතො අනාමෙතො තං ආනාමිතොතො විය එකතොභාගියං කතා ඛාතුපත්තො ගාගාපෙත්වා සතිං සුප තිව්සිතං කතා තිව්වලොව තිසිදනො ආවරියං රක්කති. ඔං ආවරිඤ අනානං රක්කි අහං අනානං රක්කිස්සාමිති එත් අය මිහිපායො ආවරිතො වංශං සුග්ගතිතං ගණනෙන්නා අනෙකවැසි තෙත පක්කන්දපක්කන්දදිසං ගව්ජනෙතා සබ්බකාලඤ්ච වංශග්ගං ඔලොකෙතෙතා අත්තානමෙව රක්කති නාමි න අනෙකවැසිකං අනෙක වැසිකොපි කායට්ඨි එකතොභාගියං කතා ඛාතුපත්තො ගාගාපෙත්වා සතිං සුපතිව්සිතං කතා තිව්වලො තිසිදමානො අත්තානංගෙව රක්කති නාමි න ආවරියං.

සො නත්ථ ඤායොති යං මෙදකපාලිකං ආග සො තත්ථ ඤායො සො උපායො තං කාරණන්ති අපේ. සතිපට්ඨානං සෙවිතබ්බන්ති චතුබ්බං සතිපට්ඨානං සෙවිතබ්බං, සෙවනායාති කම්මට්ඨානසෙව නාය. එවං මො භික්ඛවෙ අනානං රක්කිතො පරං රක්කතිති යො හික්ඛු කාමරගාදිති පභාය රත්තිට්ඨානදිව්වාදිතොනසු මුලකම්මට්ඨානං ආසෙවනො අරහත්තං පාපුණාති අපි නං පරෙ දිත්වා හඳුනො වතායං හික්ඛු සම්මාපට්ඨපනොති තසමිං විත්තං පසාදෙත්වා සග්ග පරයණො හොති අයං අත්තානං රක්කනො පරං රක්කති නාමි. බිහත්තොති අභිවාසනක්කන්තියා. අවිසිංසායාති සපුබ්බගාගාය කරුණාය. මෙතනවිත්තනායාති සපුබ්බගාගාය මෙත්තාය. අනුද්දස නායාති අනුද්දයාය සපුබ්බගාගාය මුදිතායාති අපේ. පරං රක්කිතො අනානං රක්කතිති එත් යො හික්ඛු රත්තිට්ඨානදිව්වාදිතං ගතො තිසු මුග්ගවිහාරෙසු තිකවතුක්ක ජ්ඣානාති තිබ්බතෙත්වා කිංතපාදකා කතා සබ්බාරෙ සම්මසනො විපස්සනං වසේත්වා අරහත්තං පාපුණාති අයං පරං රක්කනො අත්තානං රක්කති නාමාති වෙදිතබ්බං.

45. 2. 10.

දසමෙ-ජන්පදකලාණීති ජන්පදවති කලාණී උත්තමා ජ් සරීරදෙසවිරහිතා පඤ්චකලාණසමන්තාගතා. සාති සත්ථා තාතිදිසා තාතිරස්සා තාතිසිසා තාතිචුලා තාතිකාලා තාවෙවාදතා අතික්කන්තා මානුසවණං අපපත්තා දිබ්බවණං තසමා ජ් සරීරදෙසවිරහිතා. ජම්කලාණං මිංසකලාණං තහාරුකලාණං අට්ඨිකලාණං විය කලාණන්ති ඉමෙහි පන කලාණෙහි සමන්තාගතතො පඤ්චකලාණෙහි සමන්තාගතා නාමි. තස්සා හි ආගතතුනොභාසකිවං තත්ථි අත්තනො සරීරෙහාසෙතෙව වාදසත්ථට්ඨානෙ ආලොකං කරෙති

පියඛ්‍යුසාමාචා හොති සුවණ්ණසාමාචා අයමිසො ජවිකලාසාණතා. වතනාණේ පතස්සා හත්ථපාදා මුඛපටිසොසානඤ්ච ලාබාරසපරිකමම ඝතා විය රතතපචාලුරතතනචඛලාසදිසා හොතති අයමිසො මංස කලාසාණතා. ඵසති පත තබපතනාති මංසතො අමුත්තට්ඨානෙ ලාබාරසපුරිතාති විය මුත්තට්ඨානෙ බිරබාරාසදිසාති හොතති අයමිසො නගාරුකලාසාණතා. වතතිංස දතතා සුඵසසිතා සුඛොතචර්පතනවිසය බාගතති අයමිසො අට්ඨිකලාසාණතා. ඵසංවසොසතිකාපි පත සමානා සොළසවසසුදොසිකා විය හොති තිසසලිතා අයමිසො වියකලාසාණතා. පරමපාසාචිනිති එත්ථ පසමනං පාසාචො පචතතිති අනේවා. පරමො පාසාචො පරමිපාසාචො සො අස්සා අත්ථිති පරමිපාසාචිති තථෙව භිසො ව උතතමපමනති සෙට්ඨකිරියා උතතමෙම ව තථං. තථෙව භිතංවා ගාගතිති වුත්තං හොති. සෙසං සබ්බත්ථ උතතානත්ථෙව. ඉමෙසු පත චිත්ත පුබ්බගාගපිටස්සනාව කවිතාති.

නාළන්දාවග්ගො දුතියො.

45. 8. 1.

තතිංවග්ගස්ස පස්මෙ-සිලානිති වතුපාරිසුද්ධසිලාති. උමමගොනාති පඤ්ඤානං මග්ගො පඤ්ඤාගවෙසනං.

45. 8. 2-5.

තතිංසෙ-සපිණ්ණානං හොතිති පුග්ගලවසෙන පරිගානං හොති. යො හි බුද්ධෙසු බරපොතසුපි වතනාණේ සතිපට්ඨානෙ තභාවෙති තස්ස සද්ධිමොදා අනතරසිකො නාම හොති දෙවදතනාදිතං විය. ඉති ඉමසමිං සුපොත තස්ස පුග්ගලස්සෙව ධම්මනතරධානං. කපිතං. වතුත්ථපඤ්චමෙසු සබ්බං උතතානමෙව.

45. 8. 6.

ඡට්ඨෙ-පදෙසං භාවිග්ගනාති පදෙසං භාවිතා. වතනාණේ හි මග්ගෙ තිණ්ඨිව ඵලාති නිබ්බන්ධනෙනෙත සතිපට්ඨානා පදෙසං භාවිතා නාම හොතති.

45. 8. 7.

සතතමෙ-සමනතං භාවිග්ගනාති සමතතං භාවිතා. අරගතතඵලං උපපාදෙතොතන හි සතිපට්ඨානා සමතතං භාවිතා නාම හොතති.

45. 8. 8, 10

අච්ඡිමෙ-මහාතිඤ්ඤානනති ඡන්තං අභිඤ්ඤානං වසෙස වුත්තං. සහස්සලොකං අභිජානාමිති සතතචිතාරවසෙනෙව වුත්තං. පෙරෙ තීර පාතොව උට්ඨාග මුඛං ථොවිත්වා සෙතාසනෙ තිසිනො අතිනෙ තප්පසගස්සං අනාගතෙ තප්පසගස්සං අනුස්සරති පච්චුප්පානොපි සගස්සං වසකවාළානං තස්සාවජ්ජතස්ස ගතී අනුඛකිති. ඉති සො දිබ්බික වක්කුතා සහස්සලොකං අභිජානාති. අයමිසො සතතචිතාණේ. සෙසං සබ්බත්ථ උතතානත්ථෙව.

සිලට්ඨිතිවග්ගො තතියො.

45. 4. 5.

වතුන්වහන්සේ පඤ්චමේ-විදිනාවේදනාති යා වේදනා සම්මසිත්වා අරහත්තං පතෙතා තාවස්ස විදිතා උපපජ්ජන්ති විදිතා උපධංගනති විදිතා අබ්බත්ථං ගච්ඡන්ති තාම යාව පත පරික්කගිතෙසු විහාරමමණෙසු පවත්තා වේදනාතාපි විදිතා උපපජ්ජන්ති විදිතා උපධංගනති විදිතා අබ්බත්ථං ගච්ඡන්ති තාම. විතක්කාදිසුපි එසෙව නයො, සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානත්මෙවාති.

අනුක්‍රමසුත්තවග්ගො: වතුන්වා.

45. 5. 2.

පඤ්චමවහන්සේ දුතියෙ-ආහාරසමුදයා කායසමුදයොති ආහාර සමුදයෙන කායසමුදයො. එසෙව නයො සෙසෙසු. මනසිකාරසමුදයාති එත්ථ පත යොතිසොමතස්සකාරසමුදයා බොජ්ඣංගධම්මානං සමුදයො අයොතිසොමතස්සකාරසමුදයා නිවරණානං ධම්මානං. ඉති ඉමස්මිං සුතෙන ආරමමණස්සපධංගා කපිතා.

45. 5. 4.

වතුන්-සුද්ධිකං තත්වා සමුදයෙ කපිතෙ වුජ්ඣන්තානං අජ්ඣාස යෙන කපිතා.

49. 5. 6.

ජට්ඨං- පාතිමොක්ඛසංවරසංවුත්තොති වතුන්තං සීලානං ජෙට්ඨකසීලං දසෙසනොතා එවමාහ නිපිට්ඨපුත්තාගන්තෙරෙ පතාහ. පාතිමොක්ඛසංවරෙව සීලං ඉතරති තිණ්ණි සීලනති වුත්තධංගං තාම තත්ථිති. වත්වා අනුක්‍රප්තතොතාව ආහ-ඉන්ද්‍රියසංවරෙ තාම ජ වාර රක්ඛණමත්තමෙව ආජිවපාරිසුද්ධි ධම්මෙනෙව සමෙත පච්චිසුප්පත්ති මත්තං පච්චස්සන්තිස්සිතං පටිලඳාපච්චයෙ ඉදමත්තති පච්ච වෙක්ඛිත්වා පරිභුඤ්ජතමත්තං තිපසරියයෙන පාතිමොක්ඛසංවරෙව සීලං යස්ස සො භිත්තො අයං ජිත්තසිසො විශ පුරිසො ගත්ථපාදෙ සෙසාති රක්ඛිත්තති නවහතබ්බො. යස්ස පත සො අරෙහො අයං අවර්ත්තසිසොවිශ පුරිසො ජිවිතං සෙසාති සුත්ත පංකතිසාති කත්වා රක්ඛිතුමපි සකෙකාති. තස්මා පාතිමොක්ඛසංවරෙව සීලං තෙත පාතිමොක්ඛසංවරෙන සංවුත්තොති පාතිමොක්ඛසංවරසංවුත්තො. උපගතො සමත්තාගතොති අන්තො. ආචාරණොවරසමපනොති ආචාරෙනෙවෙව ගොවරෙනව සම්පනොතා. අණ්ණමනෙහසුති අප්පමත්ත කෙසු. මජ්ජිමසුති අකුසලධම්මෙසු. හසදස්සාපිති හයදස්ස. සමාදයාති සමා ආදිසිත්වා. සික්ඛස්සුසික්ඛාපදෙසුති සික්ඛාපදෙසු තං තං සික්ඛා පදං සමාදයිත්වා සික්ඛ යං යං පත නිඤ්චි සික්ඛාපදෙසු සික්ඛානොධංගෙසු සික්ඛිතබ්බං කාසිකංවා වාවසිකංවා තං සබ්බං සමාදය සික්ඛස්සුති අයමෙත්ථ සංඛෙපො විත්ථෙරෙ පත විසුද්ධිමග්ගෙ වුත්තො ඉති ඉමස්මිං සුතෙන පාතිමොක්ඛසංවරසීලමෙව කපිතං.

45. 5. 7.-10.

සභාවමේ - කායස්ථවිරිතවිප්පවරිතානි පාතිමොක්ඛසංවරිසිලං, විනොස්ථවිරිතං ඉතරංකි තිණි සිලානිති වසුපාරිසුඛසිලං තචිතං තොති. ඉමිනා නයෙන පපඤ්ඤායෙන තවස්ස සුභලභාමපපේස්ස පච්ඡිමාපි නයො සිලං තොතිති වෙදිතස්මිං. තෙසං උත්තානමෙවාති.

අමතවිගෙනා පසුවමෝ.

ජලවිශේෂය සු හෙට්ටි, වුහගනගෙහෙව අහේ, මෙදිතමෙබ්බි.

සතිපට්ඨාන සංස්කෘතිය සම්මතය.

46. 1. 1.

ඉන්දිය සංක්‍රාන්තය පරමෙ-සඟුන්දියා සතින්දියා සෙසුන්දියානා
ඉමානි නිසි වඩුතුමනකුසලවිපානෙයුළුව කිරියායු ව ලබනනා
විරිසිදියාසමාධිදියානි වඩුතුමනකුසලෙයු අකුසලවිපානෙ කිරියා
යානි සබ්බත් ලබනනා. ඉති ඉදං සුභාං වඩුතුමනසබ්බසමානික
ධම්මපරිවේදවසෙන වුත්තනානි වෙදිකබ්බං.

46. 1. 7.

සහනමේ-සඬුන්දියං නසජ්නනානිති සමුදයසම්මවසෙන තපජානනති එවං තිරෙඛං තිරෙඛසම්මවසෙන පටිපදං මහාසම්මවසෙනාති සෙසෙසුපි එසෙව තයො, සුක්කපසෙකි පන අධිමොක්ඛවසෙන ආචර්තසමුදයො සඬුන්දියංසමුදයොතොති. පහසංඝවසෙන ආචර්තසමුදයො පිරිනින්දියංසමුදයො උපසානවසෙන ආචර්තසමුදයො සතින්දියංසමුදයො අවිසෙකිපවසෙන ආචර්තසමුදයො සමාධින්දියංසමුදයො දහසංවසෙන ආචර්තසමුදයො පඤ්ඤින්දියංසමුදයොතොති නථා ඡන්දවසෙන ආචර්තසමුදයො සඬුන්දියංසමුදයො තොති. ඡන්දවසෙන ආචර්තසමුදයො පිරිසසතිසමාධිපඤ්ඤින්දියංසමුදයො තොති මනිසාරවසෙන ආචර්ත සමුදයො සඬුන්දියංසමුදයොතොති. මනසිභාරවසෙන ආචර්තසමුදයො පිරිසසතිසමාධිපඤ්ඤින්දියංසමුදයොතොතිති අනන්තං චෙදිතංසබ්බං, ඉමෙත්ථ පටිපාටියා ඡත්ථ සුතොක්ඛු වතුසම්මමෙව කපිතං.

46. 1. 8.

දෙවැනි-කුසලව නිකායව සඳහාද, දෙවැනි-වතුප්‍රජානා භෙදිකවෙසෙසුති ආදි ඉමෙසං ඉන්ද්‍රියානං සවිසයෙ ජෙට්ඨකතාව දසකතථං වුතං. යථාති වතානෙරෙ සෙට්ඨිපුතතා රුජාති රුජ පඤ්චමෙසු සහායෙසු තතවතං. කිලිංගාමාති වීරිං ඔතිණෙණසු එකස්ස සෙට්ඨිපුතතස්ස ගෙනං ගතකාලෙ ඉතරෙ වතානෙරෙ තුණති තිසිදනති. ගෙනසාමිකොව ඉමෙසං බාදනීයං භොජනීයං ජෙද්ධ ගති මාලාලකාරුදිති ජෙද්ධාති ගෙනෙ විමාරෙති. දුතියස්ස ව තතියස්ස ව චතුර්ත්තස්ස ව ගෙනං ගතකාලෙ ඉතරෙ වතානෙරෙ තුණති තිසිදනති

ගෙහසාමිකොව ඉමෙසං බාදනීයං භොජනීයං දෙව ගනිමාලාලකාරාදීති දෙවංති ගෙහෙ විවාරෙති. අථ සබ්බ පච්ඡා රඤ්ඤා ගෙහං ගත කාලෙ කිඤ්චාපි රුජා සබ්බත් ඉක්කං ඉමස්මිං පන කාලෙ අත්තනො ගෙහෙයෙව ඉමෙසං බාදනීයං භොජනීයං දෙව ගනිමාලාලකාරාදීති දෙවංති ගෙහෙ විවාරෙති එවමෙව සද්ධිපඤ්චමෙසු ඉන්ද්‍රියෙසු තෙසු සභායෙසු එකතො වීථිං ඔතරන්තසු විය එකාරම්මණෙ උපපජ්ජිතෙසු පි යථා පරමස්ස ගෙහෙ ඉතරෙ වත්තාරෙ භුණ්ති නිසිදන්ති ගෙහ සාමිකොව විවාරෙති එවං සොත්තාපත්තිගමනාති පච්ඡා අභිමොක්ඛ ලක්ඛණං සද්ධිත්‍රියමෙව ජෙට්ඨකං හොති පුබ්බඛගමං සෙසාති තදනියාති භොජනී. යථා දුතියස්ස ගෙහෙ ඉතරෙ වත්තාරෙ භුණ්ති නිසිදන්ති ගෙහසාමිකොව විවාරෙති එවං සම්මප්පාධානාති පච්ඡා පග්ගණ්ණාලක්ඛණං විරිහිත්‍රියමෙව ජෙට්ඨකං හොති පුබ්බඛගමං සෙසාති තදනියාති භොජනී. යථා තූතියස්ස ගෙහෙ ඉතරෙ භුණ්ති නිසිදන්ති ගෙහසාමිකොව විවාරෙති එවං සතිපට්ඨානාති පච්ඡා උපට්ඨානලක්ඛණං සතිත්‍රියමෙව ජෙට්ඨකං හොති පුබ්බඛගමං සෙසාති තදනියාති භොජනී. යථා චතුත්ථස්ස ගෙහෙ ඉතරෙ වත්තාරෙ භුණ්ති නිසිදන්ති ගෙහසාමිකොව විවාරෙති එවං කොන්තිමොක්ඛෙව පච්ඡා අවික්ඛෙවලක්ඛණං සමාධිත්‍රියමෙව ජෙට්ඨකං හොති පුබ්බඛගමං සෙසාති තදනියාති භොජනී. සබ්බ පච්ඡා රඤ්ඤා ගෙහං ගතකාලෙ පන යථා ඉතරෙ වත්තාරෙ භුණ්ති නිසිදන්ති රුජාව ගෙහෙ විවාරෙති එවමෙව අරියසම්මාති පච්ඡා පජානතලක්ඛණං පඤ්ඤිත්‍රියමෙව ජෙට්ඨකං හොති පුබ්බඛගමං. සෙසාති තදනියාති භොජනී.

46. 1. 9.

තවමෙ-සනිතොපකෙතනාති එත්ථ නිපකභාවො නොපකතනා පඤ්ඤායෙනං නාමං. කග්ගං පන සතිභාජනෙ පඤ්ඤා වුත්තාති. සතියා බලවහාවදස්සත්ථං. බලවසති හි ඉධ අභිපෙපනා සාව පඤ්ඤාසම්ප සුත්තා බලවති භොති න විපසුත්තාති පඤ්ඤාසම්පසුත්තාසතිං දස්සෙන්නො එවමාග. විරහනාති විරං කාලං කතං දන්තං වා සිලං වා උපොසථකම්මං වා. විරහාසිනාති අසුකස්මිං ධානෙ අසුකා නාම මෙ භාසිතනාති එවං විරතාලෙ භාසිතං. මොක්ඛාගාරම්මණං කපිච්චාති තිබ්බාණාරම්මණං කච්චා. උදසන්ධිගාමිණිසාති උදයඤ්ච අත්ඤ්ච ගච්ඡන්තියා උදයබ්බගපටිග්ගාතිකාසාති අත්ථො. ඉමස්මිං සුත්තෙ සද්ධිසතිපඤ්ඤිත්‍රියාති පුබ්බභාගාති විරිහිත්‍රියං මික්ඛකං සමාධිත්‍රියං තිබ්බන්තීතං ලොකුත්තරමෙව කපිතං. දසමෙපි අයමෙව බම්බපටිච්ඡෙදෙති.

සද්ධිත්‍රියවගෙහා පඨමො.

46. 1. 1.

දුතියවග්ගස්ස පඨමෙ-සම්මප්පාධානෙ ආරබ්භාති අවමප්පාධානෙ පටිච්ච සම්මප්පාධානෙ භාවෙනෙති අත්ථො. සතිත්‍රියෙපි එසෙවනයො.

46. 2. 2.

දුතියො-භවතොති විපක්ඛානානුප්පේදවසේන මිත්තං චෙදිතබ්බං සමන්තාති හි පරිපුණ්ණොති පඤ්චස්සියාති අරහත්තමත්තස්ස විපක්ඛනිස්සියාති නාම හොනති. භවතො චූද්ධගිරොති තෙති අරහත්තමත්තස්ස විපක්ඛනිස්සියෙති චූද්ධතරුති අනාගාමිමත්තස්ස විපක්ඛනිස්සියාති නාම හොනති. තතො දුද්ධතරුති සඤ්ඤාමිමත්තස්ස තතො චූද්ධතරුති සොත්තපත්තිමත්තස්ස විපක්ඛනිස්සියාති නාම හොනති තතො චූද්ධතරුති බම්මානුසාරිමත්තස්ස තතො චූද්ධතරුති සද්ධානුසාරිමත්තස්ස විපක්ඛනිස්සියාති නාම හොනති තවා සමන්තාත් පරිපුණ්ණොති පඤ්චස්සියාති අරහත්තමත්තප්ඵලිස්සියාති නාම හොනති තතො චූද්ධතරුති අනාගාමසඤ්ඤාමිසොත්තපත්තිමත්තස්සියාති නාම හොනති තතො චූද්ධතරුති බම්මානුසාරිමත්තස්සියාති තතො චූද්ධතරුති සද්ධානුසාරිමත්තස්සියාති නාම හොනති සමන්තාත් පරිපුණ්ණොති පඤ්චස්සියාති අරහත්තප්ඵලිස්සියාති නාම හොනති තතො දුද්ධතරුති අනාගාමිප්ඵලිස්සියාති තතො චූද්ධතරුති සඤ්ඤාමිප්ඵලිස්සියාති තතො චූද්ධතරුති සොත්තපත්තිප්ඵලිස්සියාති නාම හොනති. බම්මානුසාරි සද්ධානුසාරිතො පත චෙපි සොත්තපත්තිමත්තප්ඵලිස්සියාති මත්තප්ඵලිස්සියාති වසේන තෙසං නානත්තං ජානති ආගමංගොති මත්තොති සද්ධානුසාරිපුත්තලො හි උද්ධොපෙතොත්තං පරිපුණ්ණොති අනුප්පේදිත මත්තං පාපුණ්ණති. බම්මානුසාරි එතොනාම චිත්තං සමග්ගොති එමං නාම භවතො ආගමග්ගො නානත්තං චෙදිතබ්බං බම්මානුසාරිස්ස පත මග්ගො තිත්තො හොති සුරං ඤ්ඤං වතති අසඤ්ඤාගරන අපරසොගෙන කිලෙසෙ ථිඤ්ඤා කදලිකබ්බං මිය තිත්තො අසිඛාර සද්ධානුසාරිස්ස න වත්තං මිය මග්ගො තිත්තො හොති සුරං ඤ්ඤං වතති සසඤ්ඤාගරන අපරසොගෙන කිලෙසෙ ථිඤ්ඤා කදලිකබ්බං මිය අනිඛිණො අසිඛාර කිලෙසත්තප්පෙ පත තෙසං නානත්තං තප්පි අවසේසාව කිලෙසා බියනති.

46. 2. 3.

තතියො-භවතොති ඵලවසේන මිත්තං චෙදිතබ්බං සමන්තාතිහි පරිපුණ්ණොති පඤ්චස්සියාති අරහත්තප්ඵලිස්සියාති නාම හොනති. අරහත්තප්ඵලෙන සමන්තාගතො පුත්තලො අරහා නාම හොති තතො චූද්ධතරුති අනාගාමිප්ඵලිස්සියාති නාම හොනති-පෙ-තතො චූද්ධතරුති සොත්තපත්තිප්ඵලිස්සියාති සොත්තපත්තිප්ඵලෙන සමන්තාගතො පුත්තලො සොත්තපෙනා නාම හොති. ඉස්සියවෙමත්තතා ඵලවෙමත්තතා හොති ඉස්සියනාතතෙන ඵලනාතතෙන පුත්තලනාතතත්තති.

46. 2. 4.

චතුරො-පටිසුරං පටිසුරකාරී ආර්ථබෙදිති පටිසුරං අරහත්තමත්තං කරෙතොත්තං අරහත්තප්ඵලං ආර්ථබෙදි. පදෙසං පදෙසකාරීති අවසේසෙ තසො පදෙසමග්ගෙ කරෙතොත්තං පදෙසං ඵලත්තත්තමත්තං භෙදි ආර්ථබෙදි. ඉති ඉමෙසු චතුසු උප්පෙත්තු මිත්තත්තවසේන ඉස්සියාති කම්මාති.

46. 2. 5. 6-7.

පඤ්චමේ-නෂණා මුද්‍රානරෙහිති විපක්‍යතාවසෙන මිත්‍යානං වෙදි තබ්බං. පරිපුණ්ණංතිති පඤ්චිත්‍රියානි අරහත්තමිත්‍යානං විපක්‍යනිත්‍රියානි භොතති. තතො මුද්‍රතරුති අනතරපරිතිබ්බංගිත්‍යා විපක්‍යනිත්‍රියානි තතො මුද්‍රතරුති උපහව්වපරිතිබ්බංගිත්‍යා තතො මුද්‍රතරුති අසඬාර පරිතිබ්බංගිත්‍යා තතො මුද්‍රතරුති සසඬාරපරිතිබ්බංගිත්‍යා තතො මුද්‍රතරුති උභංසොතඅකඤ්චංගමිත්‍යා විපක්‍යනිත්‍රියානි නාම භොතති ඉමිත්ථං. එතෙ අරහත්තමිත්‍යායෙව එතං පඤ්ච මිත්‍යාකානි නිගරි තබ්බංති අරහත්තමිත්‍යානංගි විපක්‍යනිත්‍රියෙහි මුද්‍රතරුති පමමඅනතර පරිතිබ්බංගිත්‍යා විපක්‍යනිත්‍රියානි තතො මුද්‍රතරුති දුතියඅනතර පරිතිබ්බංගිත්‍යා තතො මුද්‍රතරුති තතිය අනතර පරිතිබ්බංගිත්‍යා තතො මුද්‍රතරුති උපහව්වපරිතිබ්බංගිත්‍යා තතො මුද්‍රතරුති උභංසොත අකඤ්චංගමිත්‍යා විපක්‍යනිත්‍රියානි අසඬාරපරිතිබ්බංගිත්‍යා සසඬාර පරිතිබ්බංගිත්‍යොපි එතාව පඤ්ච යොජතා. ඉතරුති තිඤ් මිත්‍යාකානි සකදයාමිමත්‍යානං හි ඉත්‍රියෙහි මුද්‍රතරුති සොතාපතති මග්ගිත්‍රියානි සොතාපතතිමත්‍යායෙව ඉත්‍රියෙහි මුද්‍රතරුති ඛම්මානුසාරිමග්ගිත්‍රියානි තෙහි පි මුද්‍රතරුති සභ්බානුසාරිමග්ගිත්‍රියානි ජ්වංගත්තමානි වුත්තත්ත යානෙව. ඉමෙසු පත තිසුපි සුත්තෙසු පුබ්බංගාගවිපක්‍යනිත්‍රියානෙව කට්ඨානි.

46. 2. 8.

අට්ඨමේ-නෂණා මුද්‍රානරෙහිති මග්ගඵලවසෙනෙව නිත්‍යකකං වෙදිතබ්බං. තං පාළියං වුත්තමෙව. බාහිණෙති ඉමෙහි අද්ද්ධි පුත්තලෙහි බහිභුතො. පුපුජ්ජන පතෙඤ්ඤි සිනොති පුපුජ්ජන තොට්ඨාසෙ සිතො. ඉමිත්ථං සුත්තෙ ලොකුත්තරුනෙව ඉත්‍රියානි කට්ඨානි.

46. 2. 9. 10.

තවමේ-ඉත්‍රියසම්පන්නොති පරිපුණ්ණිත්‍රියො. දසමං උත්තාත මෙව ඉමිත්ථං සුත්තවග්ගෙ මිත්‍යාකානි ඉත්‍රියානි කට්ඨානිති.

මුද්‍රතරවගෙගා දුතියො.

46. 3. 2.

තතියවග්ගො දුතියො-ඉත්‍රියත්‍රියානි අදිසු ඉත්‍රියායෙව ඉන්ද්‍රියං කරෙහිති ඉත්‍රියත්‍රියං. පුරිසගායෙව ඉන්ද්‍රියං කරෙහිති පුරිසත්‍රියං. ඒවිතෙ ඉන්ද්‍රියං කරෙහිති ඒවිතිත්‍රියං. අට්ඨපපතතිකං කිරෙතං සුත්තං සඬාමජ්ඣමිත්ථං හි කතිනුබ්බො වට්ඨිත්‍රියානිති කපා උදපාදි අට්ඨ ගගවා වට්ඨිත්‍රියානි දසොත්තො නිත්‍රියානි හිත්තමෙහි අදිඨොග.

46. 3. 3.

තතියො-අනිසර්ගානිසර්ගානිත්‍රියානි අනමතගෙග සංසාරෙ අජාතිනුබ්බං ඛම්මං ජාතිත්‍යාමිති පටිපත්තංග සොතාපතති මග්ගකවග්ගෙ උපාත්තඉත්‍රියං. අඤ්ඤිත්‍රියානි තෙසඤ්ඤෙව අඤ්ඤා

බලිමානං ජාතනාකාරෙන සොතාපතතිඵලාදිසු ඡත්‍ර ධාතෙසු උපානතං
 ඉඤ්ඤං. අසද්දානාපිඤ්ඤාති අසද්දානාපිස අරහත්තඵලංමෙමසු
 උපානතඉඤ්ඤං. තත් තත් භවන භවනාකාරෙන උපානතස්ස
 ඤ්ඤාසංයෝගෙහිං අබිච්චතං. ඉදංපු සුත්තං අප්පුප්පකතිකමෙව. සමස්
 මංශාසමිං හි කතවුණො ලොකානුපරාධියානිති කපා උදපාදි. අපි
 ගතවා තාති දසෙසොනො තිණිංගාගාගිකමෙව ඉඤ්ඤාතිති ආදිමාන.

46. 3. 4.

වතුණෙ-සාමො චුද්දතනෙහිති විපස්සනාතො තිස්සකං වෙදිතබ්බං.
 සමත්තාති හි පද්ධති ඉඤ්ඤාති අරහත්තංගස්ස විපස්සනිඤ්ඤාති
 නාමි සොතති. තතො චුද්දතනෙහි අනාගතපරිනිබ්බාසස්ස විපස්සනිඤ්ඤාති
 යාති-පෙ-උද්ධංසොතානාහි යාමස්ස විපස්සනිඤ්ඤාති නාම ඉදංපි
 පුරිම නාමෙතෙව අරහත්තමංගස්ස යෙවං පද්ධති තිස්සකානි භිග්ගි
 තබ්බාති. යථා පත පුරිමනාමෙතෙව සංඝදානමිමංගස්ස යෙවං තිණි
 තිස්සකානි එවමිම පද්ධති භිග්ගිතබ්බාති සංඝදානමිමංගස්ස හි
 විපස්සනිඤ්ඤාති චුද්දතනෙහි සොතාපතතිමංගස්ස විපස්සනිඤ්ඤාති
 සොතාපතතිමංගස්ස ව භෙති විපස්සනිඤ්ඤාති චුද්දතනෙහි එකෙති
 ආදිතං මංගස්ස විපස්සනිඤ්ඤාති.

එත් එකබිජ්ඣි ආදිසු යො සොතාපනො හුත්වා එකමෙව
 අත්තභාවං ජනිත්වා අරහත්තං පාපුණාති. අයං එකබිජ්ඣි නාම යථාන-
 “කතමොව පුග්ගලො එකබිජ්ඣි. ඉමෙකමෙව පුග්ගලො තිණ්ණං
 සංයොජනානං පරික්ඛයා සොතාපනො හොති අවිතිපාතාධිකරණ
 නිගමො සමොධිපරාධණො සො එකසෙසෙව මානුසකං භවා
 සංඝාපිත්වා සංසරිත්වා දුක්ඛස්සත්තං කරොති. අයං චුද්දති පුග්ගලො
 එකබිජ්ඣි”ති.

යො පත වෙ තයො හවෙ සංසරිත්වා දුක්ඛස්සත්තං කරොති අයං
 කොලභෙකාලො නාම යථාන-“කතමොව පුග්ගලො කොලභෙකාලො
 ඉමෙකමෙව පුග්ගලො තිණ්ණං සංයොජනානං පරික්ඛයා සොතා
 පනො හොති අවිතිපාතාධිකරණ නිගමො සමොධිපරාධණො සො
 වෙවා තිණි වා කුලාති සංඝාපිත්වා සංසරිත්වා දුක්ඛස්සත්තං කරොති
 අයං චුද්දති පුග්ගලො කොලභෙකාලො”ති

තත් කුලාතිති භවා වෙදිතබ්බං. වෙවා තිණිවාති ඉදංසෙසෙව
 දෙසකාමිකමෙව යාව ජට්ඨිභවා සංසරනො පත කොලභෙකාලොව
 හොති. අයං සත්තකතිත්තුං පරමො උපානති අට්ඨමිභවා නාදියති
 අයං සත්තකතිත්තුං පරමො නාම. යථාන-“කතමොව පුග්ගලො
 සත්තකතිත්තුං පරමො ඉමෙකමෙව පුග්ගලො තිණ්ණං සංයොජනානං
 පරික්ඛයා සොතාපනො හොති අවිතිපාතාධිකරණ නිගමො සමොධි
 පරාධණො සො සත්තකතිත්තුං දෙවෙව මනුස්සෙව සංඝාපිත්වා
 සංසරිත්වා දුක්ඛස්සත්තං කරොති අයං චුද්දති පුග්ගලො සත්තකතිත්තුං
 පරමො”ති.

භගවතා ගතිනතාම විශේෂතෙව වෙනාති තෙසං ධාතාති එතත්තං හි ධාතා ගතො එකබ්ඪි නාම හොති. එතත්තං කොලචේක්ඛාලො එතත්තං සත්තකඛිනත්තං පරමොති භගවතා එතෙසං නාම ගතිතං. නියතො පන අයං එකබ්ඪි අයං කොලචේක්ඛාලො අයං සත්තකඛිනත්තං පරමොති තථි.

කොපන තෙසං එතත්තං පහෙදං නියමේතීති. කෙවි පන පේරු පුබ්බිගෙතු නියමේතීති වදනති. කෙවි පඨමමග්ගො කෙවි උපරිතග්ගො මග්ගා කෙවි තිණ්ණං මග්ගානං විපක්ඛානාති. තත්ථ පුබ්බිගෙතුනියමේ තීති වාදෙ පඨම මග්ගස්ස උපරිතග්ගො කප්පා නාම හොති උපරිතග්ගො මග්ගා උපතික්ඛායං උපත්තාති වචනං ආපඤ්ඡි පඨමමග්ගො නියමේතීති වාදෙ උපරි තිණ්ණං මග්ගානං නිරන්තරා ආපඤ්ඡි. උපරිතග්ගො මග්ගා නියමේතීති වාදෙ පඨමමග්ගො අනුප්පතෙතව උපරිතග්ගො මග්ගා උපත්තාති ආපඤ්ඡි. තිණ්ණං මග්ගානං විපක්ඛා නියමේතීති වාදෙ පන සුඤ්ඤාති. සචෙ හි උපරි තිණ්ණං මග්ගානං විපක්ඛා බලවති හොති එකබ්ඪි නාම හොති. තතො මන්දකරාය කොලචේක්ඛාලො තතො මන්දකරාය සත්තකඛිනත්තං පරමොති.

එකපෙට්ඨාති සොතාපනො වට්ඨාසො හොති වට්ඨාසිරතො පුත්තපුත්තං වට්ඨසමිංසෙව විවරති සන්දිස්සති. අනාපඨිණ්ණිකසෙවසී විසාධා උපාසිකා චුල්ලරථමහාරථා දෙවපුත්තා අනෙකවණ්ණො දෙවපුත්තො සකෙකා දෙවරජා නාගදත්තො දෙවපුත්තොති ඉමෙ හි එතත්තං ජනා වට්ඨාසො වට්ඨාසිරතා ආදිතො පට්ඨාය ඡදෙව ලොකෙ සොධෙතො අකණ්ණිකෙව ධර්මා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති. ඉමෙ ඉධ න ගතිතා. න කෙවලමිට්ඨෙ යොපි මනුස්සෙසු යෙව සත්තකඛිනත්තං සංසරිතො අරහත්තං පාපුණාති. යොපි දෙවලොකෙ නිබ්බේතො දෙවෙසු යෙව සත්තකඛිනත්තං අපරපරං සංසරිතො අරහත්තං පාපුණාති ඉමෙපි ඉධ න ගතිතා. කාලෙන මනුස්සෙ කාලෙන දෙවෙ සංසරිතො පන අරහත්තං පාපුණ්ණොති ඉධ ගතිතො තස්මා සත්තකඛිනත්තං පරමොති ඉදං ඉධධර්මකපෙට්ඨාතිණ්ණාසු කඛිට්ඨසංකප්පා නාම කපිතන්ති වෙදිතබ්බං.

ධම්මානුසාරි සද්ධානුසාරිති එත්ථ පන ඉමසමිං සාසනෙ ලොකුත්තර ධම්මං නිබ්බේතත්තස්ස වෙ ධුරුති වෙ අතීතිවෙසා සද්ධාධුරං පඤ්ඤා ධුරං සද්ධාතිතිවෙසො පඤ්ඤාතිතිවෙසොති. තත්ථ යො භික්ඛු සචෙ සද්ධාය සකකා නිබ්බේතත්තං නිබ්බේතත්තාමි ලොකුත්තරමග්ගන්ති සද්ධා ධුරං කත්වා සොතාපතතිමග්ගං නිබ්බේතන්ති ණ්ණමග්ගකඛිණ්ණ සද්ධානුසාරි නාම හොති එලකඛිණ්ණ පන සද්ධාච්ඡිදත්තො නාම සුත්වා එකබ්ඪි කොලචේක්ඛාලො සත්තකඛිනත්තං පරමොති තිවිචො හොති. එත්ථ එතෙකො දුක්ඛාපට්ඨපද්ධිවසෙත වතුබ්බිධායං ආපඤ්ඡිති සද්ධාධුරෙන මාදස ජනා හොති.

යො පන සථෙ පඤ්ඤාය සකකා තිබ්බතොත්ථාං තිබ්බතොත්ථාං මි
ලොකුත්තරමිත්තනති පඤ්ඤං ධුරං කත්වා සොතාපනතිමිත්තං
තිබ්බතොත්ථාං යො මිත්තකඛණේ ධම්මාදාසාරි තාම තොති ඵලකඛණේ
පන පඤ්ඤාපිමුත්තො තාම හුත්වා ඵසාරිථි ආදිතොදෙන වාදසතෙදොව
තොති එවං ටෙ මිත්තං ඵලකඛණේ වදාමිසති සොතාපනතා
තොති.

තිට්ඨකතිත්තප්පරෙණකිරි තිත්ති ට්ඨකති සොටෙත්තාමිති පරතීරං
ගතො තං එසො කුට්ඨෙත්තො වතුති උච්චයෙති උපට්ඨාසි ජෙතරු
ආගමිත්තකාලෙ ගවජාමි උපාසකාති ආග. තතං ගතොති. අමතානං
ආවරිත්තප්පකායානං සභාතිභානති. න සකකා ගතොත්ත මයා ගතොත්තං
ගදනතං පන තිත්තාය මයා සාසනාසස දුණො ඤෙතො දාමතානං
පරමමුත්තා කිදිසං භික්ඛුං උපසම්මතාමිති අපින ජෙතරු ආග යො තිත්ති
වතුමිසති සොතාපනතා වාදස සකදානාමි අධිඵත්තාමිස අනාගාමි
වාදස අරහතොත්ත දසෙසත්වා ධම්මනාමි. කප්පො සකකාති එවරුපං
තිත්තිං උපට්ඨාදො වට්ඨතිති. ඉති ඉමසමි සුත්තෙ මිසසනා කම්මතාති.

46. 3. 5-10.

පඤ්ඤමෙ-වකුච්ච ව තං වකුච්චාපර තිබ්බතොත්තං. ධම්මානං ආධි
පතොත්තසම්මානෙන ඉන්ද්‍රියෙත්ත ඉන්ද්‍රියඤ්ඤාති වකුච්චය්‍යං. සොතින්ද්‍රියා
දිසුපි එසෙව තයො. සෙසං සබ්බෙත් උත්තානෙත්ත ඉමිසං මිසෙත්ත
පඨම සුත්තපඤ්ඤව ජට්ඨාදිතිව පඤ්ඤ සුත්තාති වතුසම්මවසෙන
කම්මතාතිති.

ජලිත්ථියවගෙගා නතිගො.

46. 4. 1-5.

වතුන්වහන පඨමෙ-සුඛඤ්ඤා නං සහජාතානං ආධිපතොත්ත
සම්මානෙන ඉන්ද්‍රියෙත්ත ඉන්ද්‍රියඤ්ඤාති සුමුත්ථියං. දුක්ඛිත්ථියාදිසුපි එසෙව
තයො. එත්ත ව සුඛිත්ථියදුක්ඛිත්ථියදොමනාසතින්ද්‍රියාති කාමාවචරුතොව
සොමනසසිත්ථියං ධම්මෙත්ත රුපාවචරං සෙසං තොමුමිකං උපපක්ඛිත්ථියං
වතුමුමිකං. දුක්ඛාදිති වතොත්ත වතුසම්මවසෙනෙව කම්මතාති.

46. 4. 6-8.

ජට්ඨ-කාශිකනති කාශපසාදවත්ථකං. සුමිනති අගමිත්ත සරුප
තිදොසො. කාශනති තයෙත්ත වෙවචනං. මුත්තනති වුත්තං තොති.
කාශමිත්තපනති කාශසම්මිත්තතො ජාතං සුඛං සාගනති වුත්ත
තයෙත්ත. ජට්ඨකනති අගමිත්ත සබ්බවෙදනාසාමාරණො අඤ්ඤ
ධම්මපිඨිට්ඨො සභාවතිදොසො. ඉමිනා තයෙන සෙසෙසුපි අප්පො
වෙදිතබ්බො. කාශිකං වා ජට්ඨකං වාති එත්ත පන වකකාදයො
විත්තාගේ පසාදකාගේ වදාමි. කත්වා උපපත්තිවසෙන කාශිකනති
වුත්තං කාශපසාදවත්ථකං පන අදුක්ඛමසුඛං තාම නත්ථි.

46. 4. 9.

නවමෙ-විනානං භවමානානාති විනානං අරණීනං, සබ්බමන
සමොධානාති සබ්බධවනෙන වෙව සමොධානෙනව. උසමාති උසුමො
කාමරු. නෙසෙති අග්ගිධුමො. එත්ථ ච අබරුණිවිය වත්ථාරමමණං.
උත්තරුණි විය එසොසා සබ්බධො විය එසොසබ්බධනං අග්ගිවිය
වෙදනා දව්ඨබ්බො. වත්ථාරමමණං වා උත්තරුණිවිය එසොසා අබරුණි
විය දව්ඨබ්බො.

46. 4. 10.

දසමෙ-යථා ධම්මාරමමණවසෙන පටිපාටියා වුත්තං ඉමසමීපි
ඉඤ්චවිහරෙහ පසුත්තාති විය අදෙයිතත්තා උපපටිපාටිකසුත්තත්තං
නාමාති වෙදිතබ්බං. තත්ථ-නිමිග්ගනාති ආදීති සබ්බාති පච්චයවෙ
විවතානෙව. දුක්ඛිඤ්ඤා පඤ්ඤානීති දුක්ඛසච්චවසෙනෙව ජානාති.
දුක්ඛිඤ්ඤා සමුදයනාති කණ්ටනෙතවා විදායා මඛකුණෙන වා දව්ඨසා
පච්චත්ථරණෙ වා චලියා පුට්ඨසා දුක්ඛසහගතං විඤ්ඤාණං උපපජ්ජති
තං එතසා සමුදයොති පජානාති පරතො දොමනසිඤ්ඤා සමුදයනාති
ආදීසුපි තෙසං කාරණවසෙනෙව සමුදයො වෙදිතබ්බො. පත්ත
විවරදිකං බාහිරසබ්බාරුතං සද්ධිවිහාරිකාදීනං වා සත්තානං විතා
සෙත දොමනසිඤ්ඤා උපපජ්ජති තෙසං විතාසං තසා සමුදයොති
පජානාති. සුභොජනං භුක්ඤ්ඤා වරසයෙන නිපත්තසා ගත්ථපාද
සමාහන්තාලවණචාතාදිසච්චසොන සුඛිඤ්ඤා උපපජ්ජති. තං
එසාං තසා සමුදයොති පජානාති. වුත්තපාකාරුතං පත්ත සත්ත
සබ්බාරුතං මනාපානං පටිලාභවසෙන සොමනසිඤ්ඤා උපපජ්ජති.
තං පටිලාභං තසා සමුදයොති පජානාති මජ්ඣිමනිකාමරුත පත්ත
උපෙක්ඛිඤ්ඤා උපපජ්ජති. තං සත්තසබ්බාරුතසු මජ්ඣිමනිකාමරුතං තසා
සමුදයොති පජානාති භවත්ථ වුත්තපානං දුක්ඛිඤ්ඤා අපටිසෙසං
නිරුජ්ඣති ඉධ භික්ඛවෙව භික්ඛු විවිච්චව භාමෙහිති ආදීසු පත්ත
අයං එකතොව විනිවර්ජනථා-දුක්ඛිඤ්ඤාති පඨමජ්ඣානසා උප
වාරක්ඛණෙයෙව නිරුජ්ඣති පභිනං හොති දොමනසාදීති දුතියජ්ඣා
නාදීනං එවං සනෙතපි තෙසං අභිසයනිරෝධත්තා අයඤ්ඤා කානෙසු
යෙව නිරෝධො වුත්තො. අභිසයනිරෝධො නි තෙසං පඨමජ්ඣානාදීසු
නිරෝධො යෙව න උපවාරක්ඛණෙනාතිසයනිරෝධො. යථාති තානා
වජ්ජනෙ පඨමජ්ඣානුපමාරෙ නිරුද්ධසාපි දුක්ඛිඤ්ඤාසා ඛංසමනස
වාතාදි සච්චසොන විසමානුපතාපෙන වා සිය උපපත්ති. නත්තෙව
අනෙතා අපපණංයං උපමාරෙ වා නිරුද්ධං හොති පටිපක්ඛන්ත
අවිහත්තො අනෙතාඅපපණංය පත්ත පිනිථරණෙන සමෙබ්බා කායො
සුඛොක්ඛන්තො හොති සුඛොක්ඛන්තත්තායපි සුච්ඡා නිරුද්ධං හොති
දුක්ඛිඤ්ඤා පටිපක්ඛන්ත විහත්තො. නානාවජ්ජනෙයෙව ච දුතියජ්ඣා
නුපමාරෙ පභිනසා දොමනසිඤ්ඤාසා තසාමා තං විත්තකාමිවාර
පච්චයෙති කායකිලමපෙ විත්තපසානෙ ව සති උපපජ්ජති. විත්තකා
මිවාරුතාවෙ නෙව උපපජ්ජති. යත්ථ පත්ත උපපජ්ජති යත්ථ විත්තකා

විවාරණාවේ අපාණං එව්ඤ්ච දුතියජ්ඣානුපචාරෙ විතණ්ණවිවාරති.
 තත්ථෙය්‍ය සියං උප්පත්ති. තත්ථෙව දුතියජ්ඣානෙ පතිනපථවිගතතා
 තථා තතියජ්ඣානුපචාරෙ පතිනණ්‍යාපි සුඛජ්‍යෙය්‍ය පිතිසමුද්ධානපණිත
 රූපපුඤ්ඤායෙය්‍ය සියං උප්පත්ති තත්ථෙව නතියජ්ඣානෙ තතියජ්ඣානෙති
 සුගමං පථවිගතතා පිති සබ්බෙසං නිරුද්ධාති. තථා චතුස්ථානානුප
 චාරෙ පතිනණ්‍යාපි සොඤ්ඤාසිද්ධියෙය්‍ය ආසන්නතා අපපණංපත්තාය
 උප්පත්තාය අහංවෙත සමං අනතිකතනාතනාපි සියං උප්පත්ති.
 තත්ථෙව චතුස්ථානෙ. තත්ථා එය්‍යවුප්පත්තං දුක්ඛිජ්‍යෙය්‍ය අප්පිසෙය්‍ය
 නිරුද්ධතීති තත්ථ තත්ථ අපරිසෙසගගණං නතං. යං පනෙත්ථ
 නිප්පණාය විතං. උපසංහරතිති වුත්තං. තත්ථ අලංකි සමානො
 උප්පාදනත්ථාය විතං. උපසංහරති ලාභිසමානො සමාපජ්ජනත්ථායාති
 එවමත්ථො වෙදිතබ්බො ඉති ඉමෙසු විසුපි සුපත්තසු සමසන්නවාරෙව
 කපිතොති.

සුතින්ද්‍රියවග්ගො චතුස්ථො.

46. 5. 1.

පඤ්චමෙය්‍ය පඤ්චම-පච්ඡානපකෙති පාසාදඤ්ඤාය පුරත්ථෙදිසං
 පච්චින්නතතා පාසාදෙය්‍ය පච්චිමදිසාසානෙ ආතපො තොති. තස්මිං
 ථානෙ පඤ්ඤානවරවුද්ධාසනෙ තිසිනොති අත්ථො පිට්ඨිං ඔනාපස
 මානොති යමො සමොසමුද්ධායෙපි උපාදිනතකසිරිතෙ උණකාලෙ
 උණං ගොති සිතකාලෙ සිතා අයඤ්ච තිමසානසිතසමයො තස්මා
 මහාවිවරං ඔතාරෙත්වා සුරියරත්ථිති පිට්ඨිං මහාපයමානො තිසිදි සිං
 පත බුද්ධරත්ථිතො මද්දිත්වා සුරියරත්ථි අනො පච්චිකුං සකෙතාතිති.
 න සකෙතාති. එවං සනොති සිං තප්පතිති. රත්ථිතෙජං. යමෙවති
 භිතමජ්ඣකතීනෙ පරිමණෙලාය ඡායාය රුක්ඛමුලෙ තිසින්නෙය්‍ය
 කිඤ්ඤාපි සුරියරත්ථිතො සරිරං න පුසනති සබ්බදිසාසු පත තෙජො
 එරති අග්ගිජාලාති පරිකම්භෙතො විය ගොති එවං සුරියරත්ථිසු බුද්ධ
 රත්ථිතො මද්දිත්වා අනො පච්චිකුං අසකුණන්තීසුපි සත්ථා තෙජං
 නිප්පනොති තිසින්නොති වෙදිතබ්බො අනොමජ්ජනොති පිට්ඨිං
 පරිකම්භකරණවසෙන අනුමජ්ජනොති. අච්ඡිදං ගහනති ජෙරෙ
 ගහවතො පිට්ඨිතො මහාවිවරං ඔතාරෙත්වා තිසින්නෙය්‍ය විතං අංස
 කුචාතං අනන්තර සුචණ්ණවට්ටං විය කෙසග්ගප්පමාණං වලියාවට්ටං
 දික්ඛා එවරූපෙපි නාම සරිතෙජං පඤ්ඤායතිති සංජාතසංවේශො
 ජරං ගරහනොති එවමාග. ගරහණඅච්ඡරියං නාම කිර එතං.
 න වෙමදුති ගහෙන ගහවතො නාම පරිසුද්ධාති යථා පකතියා
 ජවිවණ්ණො පරිසුද්ධො න එවමෙතරතිති දිප්පනොති එවමාග.
 තථාගතෙය්‍ය ති දහරකාලෙ සසිකුසනසමබ්බාගතඋසගවමිමිං විය තත
 වලිකො කායො ගොති. තත්ථෙව පතියො ගත්ථො ගතොති නෙව
 සනතිවිමති තෙලපුඤ්ජනාකාරප්පනොති විය ගොති. මහලලකකාලෙ
 පත සිරජාලාපි ජායනති සනිපබ්බාතිති සිට්ඨිලාති ගොති. මංසං

අවමිනො මුඤ්චිතා සිච්චිතාං අපජ්ඣා නත්තං නත්තං භලමිති. මුඤ්චානං පන ඵලං පං න භොති. අසෙසෙසං අපාකං සනතිකාව වරතතා ආනන්දසේරසෙව පාකං භොති තස්මා ඵලමාහ. සිච්චිලාති භවතාතිති අසෙසෙසං මුඛෙ අසංකුටන්තරෙති තෙසු තෙසු ආනන්ද වලියො සනතිධානති සජ්ජපනෙතං නපි ඵෙරෙ ව විනතං අංසකුටානං අනන්තර වලියාවට්ඨකං දිස්වා ඵලමාහ. භවතාති වලිජානාතිති ඉදම් අත්තනො පාකවට්ඨෙතෙවිත. සජ්ජ පන අසෙසෙසං විශ වලියො නාම නපි. පුරතො පසිඤ්ඤායෙව භාගොති සත්වා මුහුදුස්ස භවතො දෙවතගරෙ සමුසසිතසු වණ්ණතොරණං විශස්ස කායො උජ්ඣත මෙව උග්ගතො මහලලකකාලෙ පන කායො පුරතො වසෙකා භොති. ඥායං අසෙසෙසං අපාකෙවා සනතිකාවවරතතා පන ඵෙරසෙව පාකෙවා තස්මා ඵලමාහ. දිස්සති ව ඉද්ධිසානං අසෙසෙසං අනන්තර ඉද්ධියාති නාම න වක්ඛුමිසෙසෙසං යතො පන පකතියා පරිසුද්ධො ජම්බෙණං ඉදති න තථා පරිසුද්ධො අංසකුටන්තර වලිපසෙසෙසං මුහුදුස්සකායො පුරතො වසෙකා ඉමිතාව කාරණෙන වක්ඛ, දිනද්ව ඉද්ධියානං අසෙසෙසං වෙතන භවිතවිතාති නායකාගතො ඵලමාහ. සි භං ජම්බි ජරෙ අද්ධති ලාමකෙ ජරෙ සි තං භුග්ගො හොතු සිකකාරෙ තං පුසතු. සිමබනති අත්තතාමො.

48. 6. 2.

දුතියං-ගොවරවිසංගතී ගොවරභූතං විසං. අසෙසෙසං අසෙසෙසං වක්ඛු භොතස්ස භොතා වා වක්ඛුස්සාති ඵලං ඵකං ඵකස්ස ගොවර විසං න පව්වනුභොති. සවෙති නීලාදිහෙදං රූපාරමණං සමො ධානෙත්වා භොතිත්වියස්ස උපනෙය්ග ඉසිස තාව තං වචන්තෙපති විභාවෙති කින්නාමෙතං ආරමණෙන වක්ඛුමිසෙසෙසං විනාපි මුඛෙත අත්තනො ධම්මතාය ඵලං වදෙය්ග. අරෙ අකිබාල වස්සසත්ථි විස්ස සහස්සම් පරිඤ්ඤාමොනො අසෙසෙසං මයා කුතිං ඵහස්ස ජානනතං ලභියස්සි ආගර තං වක්ඛුපසසාදෙ උපනෙති අගමෙතං ආරමණං ජාතිස්සාමි යදි වා නීලං යදි වා පිතකං නති එසො අසෙසෙසං විසයො මස්සමෙවෙසො විසයොති. සෙසවාරෙසුපි එසෙවිතයො. ඵලමෙතාති අසෙසෙසං ගොවරවිසං න පව්වනුභොති නාම. කිං පමි සරණන්ති එතෙසං කිං පටිසරණන්ති පුළුච්චි. මනො පටිසරණන්ති ජවතමනො පටිසරණං. මනො ව නෙසනති මනොවාරිකජවත මනොව එතෙසං ගොවරවිසං රජ්ජනාදිවසෙන අනුභොති. වක්ඛු මිසෙසෙසං හි රූපදස්සනමතමෙව ඵත් රජ්ජනං වා දුස්සනං වා මුග්ගනං වා නපි එකස්මිං පන වාරෙ ජවතං රජ්ජනි වා දුස්සනි වා මුග්ගනි වා සොභමිසෙසෙසංදිසුපි එසෙව නයො.

තත්තං උපමා. පසුද්ධි කීර දුබ්බලභොජකා රුජානං සෙවිකා කිවෙත්ත කසිරෙන එකස්මිං පසුද්ධිකුලිකෙ ගාමෙ පරිත්තකං ආයං ලභියස්ස. තෙසං තත්තං මිච්ඡාගො මංසගාගො ගොභතකාපණො අභි

භාහුපණො මාසකතාපණො අවට්ඨකතාපණො වා සොළසකතාපණො වා
 චතුසවට්ඨකතාපණො වා දණෙකාති එතතකමිත්තමෙව පාපුණාති.
 සතච්ඡුකං පඤ්චසතච්ඡුකං සත්ථයාච්ඡුකං මහාබලිං රුජාව ගණකාති.
 තත්ථ පඤ්චකුලිකාමා විය පඤ්ඤා පසාදා දවට්ඨමා පඤ්ච දුඛමල
 භොජනා විය පඤ්ච විඤ්ඤාණාති රුජා විය ජවතං දුඛමලභොජනානං
 පරිත්තකං ආයපාපුණතං විය ඵකත්ථවිඤ්ඤාණාදිතං රූපදණ්ණනාදි
 මිත්තං රජ්ජනාදීති පත එතෙසු තත්ථ රඤ්ඤා මහාබලිකතණං විය
 තෙසු වාගෙසු ජවතස්ස රජ්ජනාදීති වෙදිතමොති.

එවමෙත්ථ මනොති කුසලාකුසලජවතං වුත්තං. සතිපට්ඨපරණන්ති
 මිත්තසතිපට්ඨපරණං ජවතමනො හි මිත්තසතිපට්ඨපරණං. විමුක්ඛතීති
 ඵලවිමුක්ඛතී. නිබ්බාණන්ති ඵලවිමුක්ඛතියා තිබ්බාණං පට්ඨපරණං නාසත්ථි
 පඤ්ඤාස්ස පට්ඨපණං. ගිගෙකුපාති පඤ්ඤාස්ස පට්ඨපෙත්ථං. පමාණං
 ගණකාං. නාසත්ථි. අපපට්ඨපරණං ධම්මස්ස පට්ඨපරණං පුච්ඡි තිබ්බාණං
 නාමෙතං අපපට්ඨපරණං ත කිඤ්ඤිපට්ඨපරණන්ති. නිබ්බාණොගමනතී
 තිබ්බාණමනනතරං තිබ්බාණං අනුපච්චං. භුගමවිජිගන්ති මිත්තවුගම
 චරියං. නිබ්බාණපට්ඨපණන්ති තිබ්බාණං පරං අයතං අස්ස පරගති
 න තතො පරං ගප්ඨතීති අනෙත්ථා. තිබ්බාණං පරිභොගානං අවසානං
 අස්සාති නිබ්බාණපට්ඨපණානාං. මුලජ්ජනා පතිට්ඨිතාති මනෙතො
 ගතසද්ධා වුච්චති. ඉමමිති වෙ නිත්තවෙව සමසෙති කිං සකායාත.
 කොතඅතාගාමිතං. තතමිං හි සමසෙ මුත්තමණස්ස පඨමමනෙතන පඤ්ච
 අකුසලවිත්තාති පතිතාති පඨමජ්ඣානෙතන පඤ්ච නිවරණානීති කොත
 අතාගාමිතානෙ ධීනො සො අපට්ඨිතජ්ඣානො කාලං කතො තත්ථව
 පට්ඨිතිබ්බාසෙයසං. සමෙව පත පුත්තදුරං අනුසාසනාස්ස කම්මනෙතන
 විවාගෙත්තස්ස කොතං තස්සති නවෙධි කොතෙ ගති අනිබද්ධා භොති,
 අතවෙධි පත තිබද්ධාති ඉමං කොතඅතාගාමිතං සකායෙවමාන.

46. 5. 3.

තතියෙ- අඤ්ඤානිවෙතනි අඤ්ඤානවණ්ණපුප්ඵානං රුක්ඛානං
 රෙපිතවනෙ. සං නිත්තවෙව සද්ධිජ්ඣිකං නං සද්ධාබලනති තං හි
 අභිමොක්ඛලක්ඛණෙ ඉන්ද්‍රියෙව සද්ධිජ්ඣියං අස්සද්ධියෙ අකම්මනෙතන
 සද්ධාබලං ඉතරෙසං පග්ගහණිථපඨාන අවිනෙකපපජානන ලක්ඛණෙසු
 ඉන්ද්‍රියෙවත ඉන්ද්‍රියභාවො සකාසජ්ඣුට්ඨසච්චවිනෙකපාචර්ජාසු අකම්ම
 නෙතන බලභාවො වෙදිතමොති. අසමෙව සමාති තස්සා තදිය
 එකසොතං විය සද්ධාවිජිගසතිසමාධිපඤ්ඤාවසෙතන එතෙසං නිත්තානා
 කාරණං වෙදිතමොති. වෙව භොතාති විය ඉන්ද්‍රියඅකම්මපතවෙධිති ඉන්ද්‍රිය
 බලවසෙතන තානාකාරණං වෙදිතමොති.

46. 5. 4.

චතුසත්ථ- අමනෙතොගමනති අමතකතනතරං. අමනපට්ඨපණන්ති
 අමතනිපට්ඨතීතං. අමනපට්ඨපණානාති අමතනිට්ඨං. සාධුකාමුති
 ථෙරස්ස බ්‍රහ්මකාරණං පසංසනෙතො සාධුකාරං දදති.

46. 5. 8-9.

පඤ්චමේ-කදම්බයානි තං අනුගච්ඡන්තා අනුවතන්තානි අපේථා. පුබ්බකොට්ඨකං ආදිං කත්වා පටිපාටියා ඡත්ත පුතෙනපු ඡත්තින්ද්‍රියානෙව ආරම්භති.

46. 5. 10.

දසමේ-ඉමෙ ඛො භො ඛම්මානි උපරි සත්ථිපක්ඛනා තයො මග්ගා. භෙමෙ පුබ්බෙ සුනාච අපෙභසුනානි යෙ මයා පුබ්බෙ අරහත්තච්ඡිත්‍රියං නාම අපථිති කපේථනානං යෙව සුතා. කායෙන ච පුබ්බොති නාම කායෙන ච පුබ්බොති පටිලභිතො. පඤ්ඤා ච අතිවිජ්ඣා පඤ්ඤානි පච්චවෙක්ඛණපඤ්ඤා ච අතිවිජ්ඣානා පඤ්ඤානි. යා හිංසා හපෙන සද්ධානි අයං කතරසද්ධා වතුති ඉන්ද්‍රියෙහි සම්පසුතතා සද්ධා හෙට්ඨා කපිතාව. අයං පත පච්චවෙක්ඛණසද්ධා, සම්පසුතතසද්ධා හි මග්ගතා පච්චවෙක්ඛණසද්ධා ලොකිකාව. සෙසං සබ්බං උපායානන්තමෙවාති.

ඡරාවග්ගො පඤ්චමො.

46. 6. 1.

ඡට්ඨස්ස පඨමේ-සුරියෙනානි සුරතාවෙන. ඛොධායානි බුරුකි තත්ථය.

46. 6. 2.

දුතියො-මල්ලකෙසුනි එවං නාමකෙ ජනපදෙ. ඉමග්ගිං පුතෙන වතකාරිත්‍රියානි මග්ගකානි අරියඤ්ඤා ලොකුත්තරං තච්චි පත වතුඉන්ද්‍රියනිසිතං කත්වා මග්ගකානි භාජෙත්තුං වට්ටති.

46. 6. 3.

තතියො-න භෙව ඛො කායෙන පුබ්බො විහරතිති න නාම කායෙන පුබ්බො පටිලභිතො විහරති පුබ්බො පටිලභිතො න සකෙකානි. පඤ්ඤා ච අතිවිජ්ඣා පඤ්ඤානි පච්චවෙක්ඛණ පඤ්ඤා පත උපරි අරහත්තච්ඡිත්‍රියං නාම අපථිති ජානාති. අසෙක්ඛගුමයං පුබ්බො විහරතිති පටිලභිතො විහරති. පඤ්ඤායානි පච්චවෙක්ඛණපඤ්ඤා හි අරහත්තච්ඡිත්‍රියං නාම අපථිති පජානාති. න සුභික්ඛි කිංචිඤ්ඤිති වෙපි අඤ්ඤාමඤ්ඤා වෙච්චනානෙව. කිංචිඤ්ඤි හපෙ න උපපජ්ජනානි අපේථා. ඉමග්ගිං පුතෙන පඤ්චන්ද්‍රියානි ලොකුත්තරානි ඡලොකිකානි වට්ටතිසිසිතානෙව කපිතානිති.

46. 6. 4-5.

වතුපේථ-යානි කානිච්චි පදනි ඛොධාය සංවග්ගනානිති යානි කානිච්චි බම්මපදනි යෙකෙවි බම්මකොඨාසා බුරුකිතත්ථය සංවග්ගනානි. පඤ්චමං උපායානමෙව.

46. 6. 6-7.

ඡට්ඨ-විතනං රක්ඛති ආයවෙසු ච සායවෙසු ච බම්මෙසුනි තෙගුමකබම්මෙ ආරබ්භ ආසවුප්පතියං වාරෙතොනා ආයවෙසු ච සායවෙසු ච බම්මෙසු විතනං රක්ඛති නාම. සත්තමං උපායානමෙව.

46. 6. 8.-10.

අවර්තම-සුකර්මකාශනති සුකර්මතලෙණ. කසාපවුභිකාලෙ
 කිර තං ලෙණං එකස්මිං වුභිකාලෙ පඨවියා වසිත්මානාය අනෙතා
 භූමිතං ජාතං. අපරිකදිවසං එකො සුකර්ම තස්ස ඡදනපරිසන්ත
 යමිපෙ පංසුං බණ්ණි. දෙවෙ පුළුඬු පංසු ධොතා ඡදනපරිසන්තා
 පාකපො අනොසි. එකො වතපරකො දිස්වා පුබ්බෙ සිලවනෙනති
 පරිභුක්තධොතෙන හවිතබ්බං පරිජ්ඣතිස්සාමි නනති සමන්තතො
 පංසුං අපනෙත්වා ලෙණං සොඛෙත්වා කුටිපරිකෙඛපං කන්ධා වාරවාත
 පාතං ගොජෙත්වා සුපරිනිවසිතසුඛාභාමවිතකමමං රජපපට්ඨසද්ධියා
 වාලිකාය සිඤ්චිතං පරිලෙණං කන්ධා චඤ්චපිඨං පඤ්ඤපෙත්වා හභවතො
 වසන්තරාය අදාසි. ලෙණං ගමෙරං අනොසි මහරිත්වා ආරුහිතබ්බං.
 තං සක්ඛායෙතං පුත්තං. පරමතිප්පච්ඡායාරනති භාවිතපුංසකං. යථා
 පරමතිව්චකාරකාරී සුත්වා වතන්තංතං පට්ඨකතිති පුත්තං ගොති.
 අනුගතරං භසායකෙඛමනති අරුභතං. සප්පතිස්සොති සප්පතිස්සො.
 තෙසං සබ්බන් උත්තානමෙවාති.

සුකර්මතවගෙහා ඡ ටෙට්ඨා.

46. 7. 1-10.

සත්තමෙ විශෙය-සත්තඵලාති පුබ්බභාගාති තෙසං ගෙට්ඨා චෙ
 ඵලාති ආදි. කන්ධා මිස්සකාති. සෙසමෙත් ඉතො පරඤ්ච සබ්බං
 උත්තානන් මෙවාති.²

ඉන්ද්‍රියසංයුක්තං සමන්තං.

47.

සමමප්පධාන සංයුතෙත සකලෙපි පුබ්බභාගවිපස්සනා කපිතාති.

සමමප්පධානසංයුක්තං සමන්තං.

48.

බලසංයුතෙත-බලාති මිස්සකානෙව කපිතාති සෙසං සබ්බන්
 උත්තානමෙවාති.

බලසංයුක්තං සමන්තං.

49. 1. 1.

ඉද්ධිපාදසංයුක්තස්ස පඨමෙ-ඡන්දං නිස්සාය පවිතෙතා සමාසි
 ඡන්දසමාසි. පධානභූතා සසාරා පධානසබ්බාත්. සමන්තාගතනති
 තෙති ධමෙමති උපෙතං ඉද්ධියා පාදං ඉද්ධිභූතං වා පාදනති ඉද්ධිපාදං.
 සෙසෙසුපි එසෙව තෙතා. අගමෙත් සෙසෙසෙපා. විත්තං පත ඉද්ධිපාද
 විහරෙත ආගතොව විසුද්ධිමයෙත පතස්ස අනෙත්වා දිපිතො. තථා මිත්ත
 සොජ්ඣායකතතිපට්ඨානසංයුතෙතසුචෙව ඉධ ව එකපරිච්ඡේදෙ එව.

². අනෙමෙ විශෙය ඉවමාදිපාදො සිතලපෙත්තො හ දිසෙති.

48. 1. 4.

පඤ්චමේ-ඉඤ්චිපාදපදෙකනි තයො මහො නිඤ්චි ඵලාති.

49. 1. 6-9.

ඡවේඨ-සමත්තං ඉඤ්චිනති අරහත්තඵලඤ්ච. ආදිතො පට්ඨාය පන නවසු සුපෙත්තසු විච්චිපාදකා ඵල ඉඤ්චිපාද කපිතා.

49. 1. 10.

දසමේ-නිසිදනනති වම්බනං. අභිපෙතං. උදෙනවෙකිකනති උදෙනසකඛ්ඤා වෙතිඤ්චානෙ කතවිඤ්චානෙ වුච්චති. ගොතමකාදිසුපි ඵසෙව තයො. ගාමිකාති වඩිති. බහුලිකානි පුනපුනං කතා. යානිකානි යුත්තයානං විය කතා. වජ්ඣකානි ආනවේඨන වජ්ඣ විය කතා. අනුබ්බිකානි අභිව්චිතා. පටිච්චිකානි සමත්තතො විතා සුවඩිති. සුසමාරදකානි සුවුච්ච සමාරඤ්ච. ඉති අනියමෙන කපේඨා පුන නියමෙනි. දසෙත්තො නිපායකං කොති ආදිමා. ඵත්ථ භික්ඛානති ආයුකපං. තස්මි කාලෙ යං මිත්තංතං ආයුසමාණං තං පටිපුණ්ණං කරෙත්තො තිවේඨයා. කප්පාචසෙසංවාති අපං වා තියෙයාති වුත්තවිත්තසතතො අතිරෙකං වා.

මහාසිවතේරෙ පනාහ බුද්ධානං අට්ඨානෙ ගජ්ජනං නාම තප්ථි. යපේචි බෙඵච්චගාමකෙ උපන්නං මාරණනතිකවේදනං දසමාසෙ විකඤ්චෙහි ඵලං පුනපුනං තං සමාපත්තිං සමාපජ්ජන්ති. දසමාසෙ විකඤ්චෙත්තො ඉමං හදුකපපමෙව තිවේඨයාති. තස්මි පන ත සිතොති උපාදිනනකසරිං නාම බණ්ඩව්වාදීති අතිභුයාති බුද්ධානාම බණ්ඩව්වාදිතාම අපත්ති. පඤ්චමේ ආයුකොට්ඨාසෙ බහුරත්තං පිය මනාපනාලෙයෙව පරිනිබ්බායනති බුද්ධානුබුද්ධොසු ඵ මහාසාමකොසු පරිනිබ්බුතොසු ඵකකෙන බාණුකෙනවිය ආනබ්බං. හොති දහරසාම ණෙර පරිවාරෙන තතො අහො බුද්ධානං පරිසාති භිලෙභබ්බතං ආපජේඤ්ඤා තස්මා ත සිතොති. ඵලං වුත්තෙති සො ත රුච්චති ආයුකපොති ඉදමෙව අට්ඨකථාය තියමිතං.

සථා නං මාරෙන පටිසුට්ඨිනවිත්තොති ඵත්ථ නනති නිපායමත්තං. සථා මාරෙන පටිසුට්ඨිනවිත්තො අජේඤ්ඤාත්ථවිත්තො අඤ්ඤාසි සොචි පුට්ඨජ්ජනො පටිවිජ්ජිතුං ත සක්කුණෙයා. ඵලමෙව නාසකඤ්ච පටිවිජ්ජි තුනති අපේඨා. මාරෙති යත්ත සබ්බෙන සබ්බං වාදස විපල්ලාසා අපජිතිනා තත්ත විතතං පටිසුට්ඨාති ථෙරසා ව වත්තාගේ විපල්ලාසා අපජිතිනා තෙනත්ත මාරෙ විතතං පටිසුට්ඨාති. සො පන විතතපටි සුට්ඨාතං කරෙත්තො කිං කරෙතිති. හෙරවං රුපාරමමණං වා දසෙති සද්දරමමණං වා සාවෙති. තතො සත්තා තං දිස්වා වා සුත්වා වා සතිං විත්තජේඤ්ඤා විච්චමුඛා හොනති තෙනං බුද්ධෙන හත්ථං පච්චෙදෙත්තා හදයං මග්ගති. තෙ විසඤ්ඤාදි සුත්වා තිට්ඨනති. ථෙරසා පනෙසමුඛෙන හත්ථං පච්චෙදෙත්තං කිං සක්කිත්තති හෙරවාරමමණං පන දසෙති තං දිස්වා ථෙරෙ නිමිත්තොසාසං ත පටිවිජ්ජි.

ජාතනෙතායෙව් හගවා තිමිත්ථං යාවතනියතං ආමිනෙති. පුරතො තිව්ඨතු හතෙත හගවාති යාපිතෙ තුග්ගොවෙනං දුක්ඛං තුග්ගොවෙනං අපරඥානති දෙසාරොපකෙතං සොකතසුකරණත්ථං.

මාතේ පාපිමානි එත්ථ සතෙත අනත්ථ නියොජෙතො මාරෙතිති මාරො. පාපිමානී තග්ගොව් වෙව්චනං. සොති පාපබලමසමනතාගතත්තා පාපිමානී වුවවති. කණෙතා අනතකො තඤ්චි පමනතබ්බුත්තිපි තග්ගොව් තාමානී. භාසිනා චොපනෙතානි අගඤ්චි හගවෙනා සචෙබ්බාධිපතනියා අභිමේ සත්තාගෙ චොධිමණ්ඩංගෙව් අගතත්තා හගවා යදත්ථං තුග්ගොති පාරමිතො පුරිතා සො වො අත්ථො අනුප්පතො පටිච්ඡං සබ්බඤ්ඤාන ඤාණං තිං වො ලොකවිවරණෙනාති වත්තා යථා අජ්ජ එවමෙව් පරිනිබ්බාදාදුතිහතෙත හගවා පරිනිබ්බාදා සුගතොති යාපි හගවා පිග්ග න්නාමහනති ආදිති වත්තා පටිකම්පි. තං සක්ඛිය භාසිනා චොපනෙතා හතෙතානි ආදිමාහ. තත්ථ විෂත්තානි මග්ගවගෙන බන්ධනා තපෙව් විනිශ්චා තථා විසාරද. බහුසුභානි තෙපිටකවගෙන බහුං සුත මෙතෙසනති බහුසුභා තමෙව් බලමං බාරෙතනිති බම්බිබ්බත්. අථවා-පරිගතතිබහුසුභා පටිවෙබ්බහුසුභාව පටිපතති පටිවෙබ්බ මමානංගෙව් බාරණෙනා බම්බබ්බති එවමෙත්ථ අත්ථො දට්ඨබ්බො. බම්බානුබම්බපටිපත්තානි අරියබවගෙත අනුබලමගුතා විපග්ගනාබමමං පටිපත්තා. සාමිපිපටිපත්තානි අනුච්ඡිකපටිපදං පටිපත්තා. අනු බම්බවාදිනොති අනුබමවරණසිලා. සනං ආවගිසංඝනති අත්තනො ආවරිතාදං. ආවිසංඝනනාති ආදිති සබ්බාති අඤ්ඤාමඤ්ඤාග්ගොව් වෙව්චනාති. සහබමමනාති සහෙතුකෙත සකාරණෙන වටනෙන. සප්පාපිනාදිනති යාව නියතාණිතං කත්තා බමමං දෙසිග්ගනති. මුහම්චිගනති සිත්තාත්තයසබ්බතං සකලසාසනමුහම්චරියං. ඉබ්බනති සමථං කානාදිවගෙන. විනනති වුබ්බිපත්තං සබ්බපාලිපුලං විය අභිඤ්ඤාසමපතතිවගෙන. විසරාදිනති විත්තං තග්ගං තග්ගං දිසාභාගෙ පතිට්ඨිහවගෙන. බාහුජඤ්ඤානති බහුති ඤාතං පටිච්ඡං මහාජනාභිසමමවගෙන. පුපුඤ්ඤානති සබ්බාකාරෙන පුපුලභාවපත්තං. හථං. යාව දෙව්මනුග්ගොති පුප්පකාසිනා. යත්තතා විඤ්ඤාජානිකා දෙවා වෙව් මනුග්ගා ව් අත්ථි සබ්බති පුප්පකාසිතනති අත්ථො.

අපොසාසුතෙතානි තීරුලගො තිං හි පාපිම අවමසත්තාතනො පට්ඨාය පරිනිබ්බාදා ඉදුති හතෙත හගවා පරිනිබ්බාදා සුගතොති විරවනො ආතිණ්ණිත්ථං. අජ්ජදුති පට්ඨාය මහතුග්ගාගො හොති මා මග්ගං පරිනිබ්බාණත්ථං වායාමං කරොතිති වදති. සතො සමපන්නො ආසුසබ්බාරං මග්ගජීති සතිං සුපතිතීතං කත්තා ඤාණෙන පරිච්ඡිද්ධිතා ආසුසබ්බාරං වග්ගජ් පජති. තත්ථ න හගවා හත්ථෙන ලෙබ්බිං විය ආසුසබ්බාරං උග්ගජ්. තෙමාසමෙතමෙව් පන ඵලසමාපනතීං සමා පජ්ජතී තතො පරං න සමාපජ්ජග්ගාමිනි විතං උපපාදෙයි. තං සක්ඛිය වුත්තං මග්ගජ්ති. උග්ගජ්තිපි පාසො.

මහාභූමිවාලොභී මහතෙතා පඨවිකමෙව්. නදා කිර දසසහසසි
ලොකබාහු අකමිත්. හිංසනකොති හයරතතො. දෙවද්‍රැඤ්ඤාතිසො ච
ඵලිංසුති දෙවහෙරියො ඵලිංසු දෙවො සුහර්ෂතං ගර්ථ. අහාල
විජ්ජුලතා නිවර්තියු ඛණිකවයං. වසසිති වුත්තං හොති. උදනං
උදනෙසිති කසමා උදනෙසි කොච නාම වදෙය්‍ය හඟවා පච්ඡතො
පච්ඡතො අනුබන්ධා පරිනිබ්බායථ හතෙතා පරිනිබ්බායථ හතෙතාති
උපද්දතො හයෙත ආයුසඛාරං. විසංජේරසිති තසොකාසො
මාසොතුති භිතසං උදනං නාම නත්ථිති පිතිවෙගවිසංචාරං උදනං
උදනෙසි.

තත්ථ සමෙබ්බං සොනසයාලාදිතමි පච්චක්ඛවාතො භූලිතං
පරිවර්තනනති භූලං. කිත්තං. කාමාවචරකමං. න භූලං න වා අසං
භූලං සද්ධමඤ්ඤං ලොකීය කමමං අපිති අභූලං. කිත්තං. මහග්ගත
කමමං. අථවා කාමාවචරං රූපාවචරඤ්ඤා භූලං අරූපාවචරං අභූලං
අපච්චිපාතං භූලං. බහුවිපාතං අභූලං. සමගවනාති තෙසං හවසෙතුහුතං
පිණ්ඩකාරකං රුසිකාරකනති අත්ථා. හවසඛාරනති පුත්තඛවයං
සඛාරං. අවයංජිති විසංජේරසි. මුතීති බුද්ධමුතී. අජකානන්තරකොති
නිගන්තකතරතො. සමාගිතොති උපචාරපඤ්ඤාසමාධිවසෙන සමා
ගිතො. අභිජ්ඣි කච්චමිමාති කච්චං විය භිජ්ඣි. අනන්තසමගවනාති අනන්ති
ජාතංකිලෙසං. ඉදං වුත්තං හොති-සවිපාකමෙව්න හවාරිසඛාරණ්ණෙන
හවසඛාරනති ච ලද්ධකාමං. භූලාභූලසඛාරං ලොකීයකමමඤ්ඤා
උයංජි. සඛාමපිසෙ මහායොධො කච්චං විය අනන්තසමගවං කිලෙ
සඤ්ඤා අජකානන්තරතො සමාගිතො හුත්වා අභිජ්ඣිති.

අථවා. භූලනති භූලෙනො නිරෙනො. අභූලඤ්ඤා සමගවනාති.
නිබ්බාණඤ්ඤාච හවඤ්ඤා. හවසඛාරනති හවගාමිකමමං. අවයංජි
මුතීති පඤ්ඤාකඛන්ධා අනිච්චා පඤ්ඤානං බන්ධානං නිරොධො නිබ්බාණං
නිච්චනති ආදිතා නයෙන භූලයෙනො බුද්ධමුතී. හවෙ ආදිතවං
නිබ්බාණං ආනිසංසං දිස්වා තං බන්ධානං මූලභූතං හවසඛාරං
කමමකඛයං සංවත්තනති ඵලිං. වුත්තෙන කමමකඛයකරෙන අරිය
මිශෙත අවයංජි. කථං. අජකානන්තරතො සමාගිතො අභිජ්ඣි කච්ච
මිච්චතනසමගවං හොති විපය්‍යනාවසෙන අජකානන්තරතො සමථවසෙන
සමාගිතොති ඵලිං. පුබ්බගාගතො පඨාය සමථවිපය්‍යනාවලෙක
කච්චමිච්ච අත්තගාවං. පරියොනන්ධා ධීතං අත්තනති සමගවතො
අත්තසමගවනාති ලභිතාමං සබ්බකිලෙසජාතං අභිජ්ඣි කිලෙසාභාවෙන ච
කමමං අපච්චිසනිකතො අවසිඨං නාම හොතිති ඵලිං. කිලෙසප්පභා
ණෙන කමමං ජගි පනිතකිලෙසයං ච හයං නාම නත්ථි තසමා
අභිතොච ආයුසඛාරං උයංජි. අභිතභාවං ඤාපනත්ඤ්ඤා උදනං
උදනෙසිති වෙදිතමෙව්.

වාපාලවගෙහා පඨමො.

49. 2. 1. 2.

දුෂිතසාධකපදමෙ-නමි අභිච්ඡිනොති ආදිති පරතො ආවිහවිත්තනති.
ඉමිංගමි හුතොන ඡ අභිඤ්ඤපාදතා ඉද්ධිපාද භවිතා. තථා දුෂිතෙ ව.

49. 2. 2.

තත්තියෙ-ඡන්දනති කතතුභමසතා ඡන්දං. නිත්‍යානාති නිත්‍යං
කතියා අභිපථිං කතියාති අපෙත්ථා. පබානසඛිඛායති පබානභුතා
සඛිඛාර වසුතිවෙසාධකසමපට්ඨානවිරිග්ගෙත්තං අභිවචනං. ඉති
අභිඤ්ඤ ඡන්දෙද්ධි ආදිපු ඡන්ද ඡන්දසමාධි ඡන්දෙන වෙච පබානසඛිඛා
රෙති ව පට්ඨානසඛිඛාරපි ඡන්දෙන වෙච සමාධිතා ව සමනතාගතා
තභමි සපෙති වෙතෙ ධරෙම ඵකතො කතියා අභං වුවවතී තික්ඛවෙ
ඡන්දසමාධිපබානසඛිඛාරසමනතාගෙත්තා ඉද්ධිපාදෙද්ධි වුත්තං. ඉද්ධි
පාදවිහවිත පන ගො තථාභුතං වෙදනාක්ඛන්ධොති ආදිනා
නගෙන ඉමෙති ධරෙමති සමනතාගතා ගෙගඤ්ඤපිතො ධරමා ඉද්ධි
පාදෙද්ධි වුත්තා. අපිච ඉමෙ ති තගො ධරමා ඉද්ධිපි ගොනති ඉද්ධිපාදපි.
කථං. ඡන්දං ති භාවිග්ගො ඡන්දෙ ඉද්ධිනාමි ගොති සමාධිපට්ඨාන
සඛිඛාර ඡන්දිද්ධිපාදෙ නාම. සමාධිං භාවෙවනෙත්තං සමාධි ඉද්ධිනාමි
ගොති. ඡන්දපට්ඨානසඛිඛාර සමාධිඤ්ඤා පාදෙ නාම. පබානසඛිඛාර
භාවෙවනෙත්තං පට්ඨානසඛිඛාර ඉද්ධි නාමි ගොති ඡන්දසමාධිපට්ඨාන
සඛිඛාරිඤ්ඤා පාදෙ නාම සමපසුගතධරෙමපු ති ඵකතමි. ඉප්ඛිඛානෙ
ගෙසාපි ඉප්ඛිකතියෙව. අපිච නෙසං තෙසං ධරමානං පුබ්බභාග
විගෙතාපි ඵකතං ඉද්ධිපාදතා වෙදිතඛිමා. පරමජ්ඣානංති ඉද්ධි නාම
පරමජ්ඣානෙත්තං පුබ්බභාගපරිකමමසමපසුගතා ඡන්දෙද්ධි ඉද්ධිපාදෙ
නාම. ඵකතපුපාගෙන යාව නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤාගතතා ඉද්ධිවිධං
ආදිං කතියා යාවදිඛිච්ඡක්ඛුඤ්ඤා සොභාපතතිමිත්තං ආදිං කතියා යාව
අරභතතමිත්තා තගො නෙතඤ්ඤා. සෙසිද්ධිපාදෙද්ධි ඵකෙවතගො.
ගෙති පන අභිපට්ඨනතා ඉද්ධිපාදෙති වදනති. ඉධ තෙසං වාදමද්ද
තත්තිය අභිධරෙම උත්තරවුලවාරෙ නාම ආගතො වතතාගෙර
ඉද්ධිපාද ඡන්දිද්ධිපාදෙ විතතිද්ධිපාදෙ විරිද්ධිද්ධිපාදෙ විමංසිද්ධිපාදෙ
තත්ත කතමො ඡන්දිද්ධිපාදෙ, ඉධ තික්ඛු යගමි. සමගෙ ලොකුත්තරං
නිත්තං භාවෙති නිත්තංග්ගිකං අපවග්ගමි. දිට්ඨිගතානං පභාණංස
පරමාගභුමියා පතතිගා විවිච්චෙව කාමෙති-පෙ-පරමජ්ඣානං උප
සමපජ් විහරති දුක්ඛාපට්ඨපදං දකිතිඤ්ඤං තගමි. සමගෙ ඡන්දෙ
ඡන්දිකතා කතතුභමසතා භුගලො ධරමච්ඡන්දෙ අගංවුවති ඡන්දිද්ධි
පාදෙ අවගෙසා ධරමා ඡන්දිද්ධිපාදසමපසුගතාති ඉමෙ පන ලොකුත්තර
වගෙතෙව ආගතා.

තත්ත රට්ඨපාලනෙරෙ ඡන්දං ධුරං කතියා ලොකුත්තරං ධරමං
නිබ්බන්ධෙති. ගොණනෙරෙ විරිගං ධුරං කතියා සමභුතනෙරෙ
විත්තං ධුරං කතියා ආගතො මොඤ්ජා විමංසං ධුරං කතියා. තත්ත
යථා වසුපු අමිච්චපුපෙත්තපු ආගතතරං පනෙත්තා රුජානං උපතිත්තං
විහරනෙත්තං ඵකො උපට්ඨානෙ ඡන්දජාතො රඤ්ඤෙද්ධිපාදෙද්ධි

රුචිඤ්ඤා ඤාතිය දිවා ච රතෙනා ච උපට්ඨානෙනා රුජානං ආරුධෙතියා
 ඤාතනතරං පාපුණී එවං ඡන්දග්ගිරෙන ලොකුතතරබලමං නිබ්බතතතො
 වෙදිතඤ්ඤා. එතො පන දිවසෙ දිවසෙ උපට්ඨානං න සනෙතාම
 උපානෙන නිවෙව පරක්කමෙන ආරුධෙතියාමිති කුපිනෙ පට්ටනෙන
 රඤ්ඤා පටිතො පරක්කමෙන සත්තුමද්දතං කතියා පාපුණී. යථා සො
 එවං විරියග්ගිරෙන ලොකුතතරබලමං නිබ්බතතතො වෙදිතඤ්ඤා.
 එතො දිවසෙ දිවසෙ උපට්ඨානමපි උරෙන සත්තිසරසමපට්ඨන්තමපි
 භාණ්ඩයෙව මන්තබලෙන ආරුධෙතියාමිති බන්තවිජ්ජාය කතපරියතතා
 මන්තසංවිධානෙන රුජානං ආරුධෙතියා පාපුණී. යථා සො එවං
 විතත්ග්ගිරෙන ලොකුතතරබලමං නිබ්බතතතො වෙදිතඤ්ඤා. අපණ්ණිං
 ඉමෙති උපට්ඨානාදිති රුජානො නාම ජාතිසමපත්තාසං ඤාතනතරං
 දෙතති තාදිසංසා දෙනෙතා මග්ගං දග්ගතිති ජාතිසමපත්තියමෙව
 නිසංසං ඤාතනතරං පාපුණී. යථා සො එවං සුපරිසුද්ධවිමංසං නිසංසං
 විමංසග්ගිරෙන ලොකුතතරබලමං නිබ්බතතතො වෙදිතඤ්ඤාති. ඉමංගමිං
 සුතෙන විවට්ටපාදකඉද්ධි කපිතා.

49. 2. 4.

වතුණේ-උද්ධායාති උද්ධාවපකතිකා විපථඤ්ඤානවිතතා උද්ධාවෙව
 නති එකාරමමණෙ විතතං විපථඤ්ඤාති ධජයවර්ගං වානෙන පහත
 බජොවිග. උග්ගලාති උග්ගතතලා උද්ධිතතුට්ඨතාති වුතතං හොති.
 වපලාති පහතවිවරමණිකාදිවාපලෙන සුතතා. මුඛයති මුඛබර
 බරවට්ඨනාති වුතතං හොති. විකිණ්ණවාචාති අසඤ්ඤාභවවතා
 දිවසමපි නිරුජ්ඣාවවතපලාපිනො. මුඛසංසාතිනොති නට්ඨසංසාතිනො.
 අසමපජාතාති පඤ්ඤාරතිතා. විකිණ්ණවිතතාති උග්ගතතවිතතා.
 සමාධිවිරතෙන උද්ධායාසෙන උද්ධාවෙන පාඨනිජ්ජයාති අසං
 වුතිජ්ජයා. ඉද්ධාතිඤ්ඤාරතති ආපොකයිණං සමාපජ්ජතා වුට්ඨාය
 පාසාදෙන පට්ටිතං පට්ටිතාගං උදකනති අභිට්ඨාය උදකපිට්ඨ
 සිතං පාසාදං වෙතාසං අබ්බුත්තනාමා අබ්බුට්ඨකෙන පහරි. ඤමිතිර
 නෙමොති ඤමිතිර ආවාපො ගමිතිරගුමිතාගං අනුපට්ටිතොති අනෙතා.
 සුභිකායොති සුට්ඨතිබානො නොවෙතා සුට්ඨ ජපිතො. ඉධ අභිඤ්ඤා
 පාදනිද්ධි කපිතා

49. 2. 5.

පඤ්ඤාමෙ-ඡන්දපණ්ණාණිකතති තණ්හාඡන්දසං පහාණන්ථං. එත්ථ
 විවට්ටපාදනිද්ධි කපිතා.

49. 2. 9.

නවමෙ-සො ගිනබ්බෙ මග්ගොති අභිඤ්ඤා පාදනං වතුණේඤ්ඤානං
 අභිපෙතො.

49. 2. 10.

දසමෙ-සොසජ්ජසංගමොති ඉධ භික්ඛු ඡන්දං උපාදෙතියා
 කම්මට්ඨානං මනසි කණ්ණෙනා තිසිද්ධි. අභිසං විතෙන ලිතාකාණ්ඩ
 මිත්තමිති. සො ලිතාකාණ්ඩ මෙ මිත්තනෙතාති ඤාතියා අපායසංගත
 විතතං තණ්හො පුන ඡන්දං උපාදෙතියා කම්මට්ඨානං මනසිකණ්ඩි.

අර්ථය පුන ළිභානායෙ ඔක්කමිති නො පුන අපායගහෙහ විහනං
තජේඨා ඡන්දං උපාදෙඨාකමමධානං මනසිකරෙතීති එවමයං
කොසජේඨ වොකිණ්ණතතා ඡන්දෙ කොසජේඨගහතො නාම හොති
කොසජේඨමපසුපෙනාති තසෙව වෙවචනං. උද්ධවමසගහෙතොති
ඉධ භික්ඛු ඡන්දං උපාදෙඨා කමමධානං මනසිකරෙනො නිසිදති
අර්ථය විහනං උඩවෙට පතතිසො බුද්ධබමමසගහගුණෙ අවජේඨා
විහනං හාසෙඨා කොසෙඨා කමමනියං කඨා පුන ඡන්දං උපාදෙඨා
කමමධානං මනසිකරෙති අර්ථය පුන විහනං උද්ධවෙට පතති සො
පුන බුද්ධබමමසගහගුණෙ අවජේඨා විහනං හාසෙඨා කොසෙඨා
ඡන්දං උපාදෙඨා කමමධානං මනසිකරෙතීති එවමයං උද්ධවෙටන
වොකිණ්ණතතා ඡන්දෙ උද්ධවමසගහතො නාම හොති. ටිකමිද්ධසග
හෙතොති ඉධ භික්ඛු ඡන්දං උපාදෙඨා කමමධානං මනසිකරෙනො
නිසිදති. අර්ථය නිද්ද උපපජ්ඨා සො උපනතං මෙ විනමිද්ධාති
ඤ්ඤා උදකෙන බුබං පුඤ්ඤා නණ්ණෙ අකඤ්ඤා පඤ්ඤං බමං
සජ්ඣාසිඤා දිවා ගතිතං වා අලොකනඤ්ඤං මනසිකරිඤා විනමිද්ධං
විනොදෙඨා පුන ඡන්දං උපාදෙඨා කමමධානං මනසිකරෙති
අර්ථය පුන විනමිද්ධං උපපජ්ඨා සො පුත්තනගෙහ පුන විනමිද්ධං
විනොදෙඨා ඡන්දං උපාදෙඨා කමමධානං මනසිකරෙතීති එව
මයං විනමිද්ධෙන වොකිණ්ණතතා ඡන්දෙ විනමිද්ධගහතො නාම
හොති. අනුමික්ඛිතෙනාති ඉධ භික්ඛු ඡන්දං උපාදෙඨා කමමධානං
මනසිකරෙනො නිසිදති. අර්ථය කාමගුණාරමග්ගෙ විහනං
වික්ඛිපති සො බසිද්ධා වික්ඛිතං මෙ විහනනා ඤ්ඤා අනමතග්ග
දෙවසුතවේලාමඅනාගතගාසුතතාදීති සුතතාති අවජේඨෙනා සුතන
දසෙකින විහනං තජේඨා කමමනියං කඨා ඡන්දං උපාදෙඨා
කමමධානං මනසිකරෙතීති එවමයං කාමවිතක්කවොකිණ්ණතතා
ඡන්දෙ බසිද්ධා පඤ්ඤාමගුණෙ අරබ්භ අනුමික්ඛිතො අනුමිසදෙ
හොති. සථා පුරෙ තථා පච්ඡාති කමමධානවසෙතපි දෙසනා වසෙතපි
පුරිමපච්ඡිමනා වෙදිතබ්බා. තථා කමමධානෙ තාව කමමධානං
අතිතිවෙසො පුරෙතාම අරහතනං පච්ඡා නාම. තත්ථ සො භික්ඛු
මුලකමමධානෙ අතිතිවිසිඤා අතිලිභාදිසු වතුසු ඤානෙසු විතතං
ඤ්ඤාමනං පටිසෙධෙඤා දුට්ඨගොණෙ යොජේඨා සාරෙතො විය
වතුරංගසට්ඨං ඔත්තරෙනොවිය වතුරංග ඤානං එකමධානෙපි
අසජ්ජෙනා තබ්බායෙ කමමසිඤා අරහතනං පාපුණාති අයමපි ගථා
පුරෙ තථා පච්ඡා විහරති නාම. අයං කමමධානවසෙත පුරිම
පච්ඡිමනා දෙසනාවසෙත පත කෙසා පුරෙතාම මත්ථලුඛං පච්ඡානාම.
තත්ථ සො භික්ඛු කෙසෙසු අතිතිවිසිඤා වණ්ණසණ්ඨානාදිවසෙත
කෙසාදයං පටිගණනෙනා වතුසුඤානෙසු අසජ්ජෙනා යාව මත්ථ
ලුඛං භාවනං පාපෙති අයමපි ගථා පුරෙ තථා පච්ඡා විහරති නාම.
එවං දෙසනාවසෙත පුරිමපච්ඡිමනා වෙදිතබ්බා. සථා පච්ඡා තථා
පුරෙති ඉදං පුරිමතග්ග වෙවචනං. සථා අබ්බා තථා උද්ධාති

ඉදං සර්වසේන වේදිතබ්බං. තෙනෙවාහ උද්ධං පාදබලා අධො කෙසමත්තා වතතිංසාකාරවසේන වා පාදබලායුක්තං අග්ගපබ්බවසීතො යාව සිසකවාහං සිසකවාහතො යාව පාදබලායුක්තං අග්ගපබ්බවසීති නාව අවසීවසේනවා භාවනං පාපෙති චතුසු ණතෙසු එකධොතෙපි අසජ්ජතො. අගං යථා උද්ධං තථා අධො යථා අධො තථා උද්ධං විහරති නාම. යෙති ආකාරෙතිති යෙති කොධොසෙති යෙති උච්චෙතිති යෙති සංග්ගාතෙති. යෙති නිමිත්තෙතිති යෙති උපකාතෙති. ආලොකසඤ්ඤා සුග්ගතිනා හොතිති යො හිතවු අබ්බතේ නිසිදිනා ආලොකසඤ්ඤාං මතසිකරොති භාලෙන නිමමිලෙති කාලෙන උමමිලෙති අපකං යදා නිමමිලෙනකංසාපි උමමිලෙනා ඔලොකෙනකංසා විශ එකසදිසමෙව උපධාති තදා ආලොකසඤ්ඤා ජානා නාම හොති. දිවාසඤ්ඤාති තසෙව නාමං සාව පන රතතිං උපපජ්ජමානා සුග්ගතිනා නාම හොති. ස්වාධිබ්බිනා තිපි නසෙව වෙවචනං. සුට්ඨ අබ්බිතා සුට්ඨ ඝට්ඨා ස්වාධිබ්බිතා නාම වුවචති සා අත්තො සුග්ගති තෙන යෙන ආලොකෙන පිනමිද්ධං විනොදෙත්වා ඡදං උපපාදෙත්වා කමමධානං මතසිකරොති තස්ස දිවාපි ආලොකසඤ්ඤා සුග්ගතිනායෙව නාම. රතතිවා හොතු දිවාපි යෙන ආලොකෙන පිනමිද්ධං විනොදෙත්වා කමමධානං මතසිකරොති තස්මිං පිනමිද්ධං විනොදතො ආලොකෙ උපපන්නා සඤ්ඤා ආලොකසඤ්ඤා සුග්ගතිනා නාම. විරියාදිසු ඵසෙව නයො. ඉමස්මිං සුතො ජන්තං අභිඤ්ඤානං පාදනිද්ධි කපිතාති.

පාසාදකමපනවගෙහා දුතියො.

49. 8. 2.

තතියස්ස දුතියෙ-වාතුමමහාභුතමයෙන එවං භාරිකෙන ගරුකෙන සමානෙනාපි අභිජානාතීති උක්ඛති. සහොතිති සකෙකාති ඉදං තෙපිවසෙ බුද්ධවචනෙ අසම්පින්නපදං. කායමපි විතෙත සමොදහතීති කායං ගහෙත්වා විතෙත ආරොපෙති විතතසන්තිස්සිතං කරොති විතතගතියා පෙසෙති විතතං නාම මහග්ගභවිතං විතතගතියමණං ලුහං හොති. විතතමපි කායෙ සමොදහතීති විතතං ගහෙත්වා කායෙ ආරොපෙති. කායසන්තිස්සිතං කරොති කායගතියා පෙසෙති. කායොනාම කරජකායො කායගතියමණං දක්ඛං හොති. සුඛසඤ්ඤානම් ලුහසඤ්ඤානම් අභිඤ්ඤා විතතසන්තිස්සිතං සාහි සත්තසුඛ සමන්තාගතතො සුඛසඤ්ඤා නාම හොති. කිලෙසදකායිකත්තස්ස ච අභාවා ලුහසඤ්ඤානම්. අසොභුලො දිව්සසන්තංපනා ලුහසඤ්ඤා වෙච සොභීති සොභි වීති තිති ජනෙති උක්ඛිපිත්වා නමොරුද්ධතෙ විතෙතංපි දිවසං පච්චමානො වරුහුපචතෙතන තෙජෙනවෙච වායෙනව වායොසහගයො ච උසමාසහගයො ච තෙජොසහගයො ච සුත්වා එවං ලුහතො හොති යථා නං නමොරො මහාසංඝාසෙන ගහෙත්වා එකයොව සමපරිප්පෙතති උක්ඛිපති බිහිතිහරති එවං

පත මුද්‍රව හොඳි. කම්මකියෝව යථා තං සෙං බණ්ඩාබණ්ඩම් ජිනුති
කුටෙත හතතො දිසවතුරණාදිහෙදම් කෙරති. ඉමත්ථ සුතො
විකුටිතිදා කපිතා.

49. 8. 8.

තතියෙ-විවර්ධපාදකිදා කපිතා. තථා වතුපෙථ, අපිච චෙ ඵලානි
ආදිං කපිතා හෙට්ඨා මිත්තකිදාපාද කපිතා. සත්තසු ඵලෙසු පුබ්බ
සාගා. සත්තමාදිනි වත්තාරි හෙට්ඨා කපිතතයෙතෙව ඵකාදසම්
වාදසමෙසු ඡ අභිඤ්ඤ කපිතා. සෙසං සබ්බජ උත්තානමෙව.

ඉති පාදසංක්‍රාන්තං සම්මතං.

50. 1. 1-3.

අනුරුඬිසංක්‍රාන්තං පළම-ආරද්ධානි පරිපුණ්ණා. සංඛෙපනො
පනෙත්ථ ඡන්දිංසංය ආනෙසු අරහත්තං පාපෙඨා විපක්ඛනා කපිතා.
දුතිය-වාදසසු ආනෙසු අරහත්තං පාපෙඨා විපක්ඛනා කපිතා.

50. 1. 3-4.

තතියෙ-මහානිඤ්ඤානානති අභිඤ්ඤාපං. තිනං බුම්මනති
ආදිසු ඉමාය පාළියා අපෙඨා චෙදිතබ්බා. කතමෙ බම්මා තිනා තාම
වාදස අකුසලවිකල්පාද, ඉමෙ බම්මාතිනා කතමෙ බම්මා මජ්ඣිමා
තිසු භුමිසු විපාකො තිසු භුමිසු කිරියාබ්බාකතං සබ්බඤ්ච රූපං
ඉමෙ බම්මා මජ්ඣිමා. කතමෙ බම්මා පණීතා. වත්තාපෙර මග්ගා
අපරිසාපතනා වත්තාරි සාමඤ්ඤඵලානි තිබ්බාණ්ඤච ඉමෙ බම්මා
පණීතාති. වතුපෙථ-කිංකරිතිවෙනති මහාකරමණිවතො.

50. 1. 6-7.

ඡට්ඨ-සහස්සලොකිනති ඉමිනාපෙරසං සත්තවිහාරෙර දයසිතො
පෙරෙති පාතොව මුඛං ඤෙවිතා අතීතානාගතො කප්පසග්ගං
අනුසාරති පඨුපානෙත පන දසවකක්වාලසග්ගං ඵකාචජ්ඣකං
ආපාඨං ආගජ්ඣති. සත්තමං උත්තානමෙව

50. 1. 8.

අව්ඨම-සලලාගාපෙරති සලලරුක්ඛමයං පණ්ණසාලාය සලල
රුක්ඛසාලා වාපෙ ජීවත්තා ඵලං නාමනෙ අගාපෙ. ඉමත්ථ සුතො
විපක්ඛනාය සද්ධිං විපක්ඛකප්පසලො කපිතොති

50. 1. 9.

තවමෙ-ආසම්භාවනති අත්තනො අරහත්තදීපකං උත්තමවාචං.
සෙසං සබ්බජ උත්තානමෙවති.

රහොගතිවගො පඨමො.

6. 2. 1-10.

දුකිසවයො. ධානිකුට්ඨ ධානිකුට්ඨ ආදීනි ථෙරො දසබල
සුඤ්ඤං පටිපානාති. නිං පනෙතං සාවකානං ගොතීති. එකදෙසෙන
ගොති. සබ්බසුඤ්ඤාධානං පනෙතං නිපපදෙසං සබ්බාකාරපරිසුරනති.

අනුරුද්ධසංයුතං සමන්තං.

61.

කුසානසංයුතං උත්තානත්ථෙව.

කුසානසංයුතං සමන්තං.

62. 1. 1.

ආනාපාණසංයුතස්ස පඨමෙ-එකබසමාති එකො බවෙවා සෙස
වෙත්ථ යං තඤ්ඤං සියා තං සබ්බං සබ්බාකාරෙන විසුද්ධිමයො
ආනාපාණසති කම්මට්ඨානතිදෙසෙ වුත්තමෙව.

62. 1. 6.

ජවෙය්-ගාථෙවඨනොති ගාථෙවඨ. කාමච්ඡන්දොති පඤ්චකාම
ගුණිකරුගො. අජකුහතිකබ්බිකා ව මෙ බසෙමසුති අජකුහතික
බාහිරෙසු වාදසු ආයතනබවෙමසු. පටිසෙසඤ්ඤා සුප්පට්ඨිනාති
පටිසෙසමසුත්තා සඤ්ඤා සුච්ඡි පටිවිනිතා සමුවර්තනාති අත්ථො.
ඉමිනා අත්තනො අනාගාමිමයං කපෙති. ඉද්දති අරහත්තමයාස්ස
විපස්සනං දසෙසනො සො සන්තොව අත්තසිංහාමිති ආදිමාග.

62. 1. 7.

සත්තමෙ-ඉඤ්ජිතත්තංවා එඤ්ජිතත්තංවාති උග්ගෙතපි චලන
මෙව කපිතං.

62. 1. 8.

අට්ඨමෙ-නොව මෙ කායොපි කිලමති න අත්තිනිපි
විහඤ්ඤානතිති බාහුකම්මට්ඨානසමිං හි කම්මං කරොන්තස්ස කායො
කිලමති යනො පක්ඛිපිතො පිළිනාකාරපඤ්ඤා විශ ගොති. කසිණ
කම්මට්ඨානෙ කම්මං කරොන්තස්ස චක්ඛුති එඤ්ජනති කිලමනති
නිකම්මිතො පනනාකාරපඤ්ඤාති විශ ගොනති. ඉමසමිං පන
කම්මට්ඨානෙ කම්මං කරොන්තස්ස නොව කායො කිලමති න අත්තිනි
විහඤ්ඤානති තස්මා එමමාග. සබ්බසො රූපසඤ්ඤානනති ආදි
තස්මා වුත්තං නිං ආනාපාණ කසිණුග්ගාතනං ලබ්බතිති. ලබ්බති.
නිපිට්ඨක වුලාභයථෙරො පනාග යස්මා ආනාපාණතිමිත්තං භාරකරුප
වුත්තාගුප්තිකාදිසදිසං හුතො පඤ්ඤායති තස්මා තත්ථ කසිණුග්ගාතනං
ලබ්බතිති. නිපිට්ඨකවුලුකාගත්ථෙරො ලබ්බතෙවාති ආග. අලං ගතො
අයං අරිසිද්ධිආදිකො පහෙදො කස්මා ගතිතොති. අනිසංස දස්ස
තත්ථං. අරිසංවා හි ඉද්ධිං චතසාරි වා රූපාවචරජ්ඣානාති චතසොවා
අරුපසමාපත්තිසො නිරෝධසමාපත්තිංවා පත්ථමානොති භික්ඛුනා

අයං ආනාපාණ්‍යසතිසමාධිං සංක්‍රමං මහසිකානසෙධිං. යථා හි තතරෙ
 උදෙසා යං චක්‍රස්‍ර දිශස්‍ර උච්ඡානකතයොං තං චතුති වාසරති තතර
 මෙව පවිසති. ජනපදෙ උදෙසා ච හොති තතරයොව හෙතො
 ආතිසංඝො එවං ආනාපාණ්‍යසතිසමාධිංචනං ආතිසංඝො එස
 අරිසිද්ධිආදිසො පහෙද්‍ය සබ්බාකාරෙන භාවිතො ආනාපාණ්‍යස
 සමාධිච්චි සබ්බමෙතං යොගිනො නිපථජ්ජතිති ආතිසංසද්ධානන්තරං
 වුත්තං. සුමසෙඤ්චි එත්ථ සොති කතො ත වුත්තං. යත්ථං හිතඤ්චි
 ඉමෙත්ථි වාසර නාගතං.

52. 1. 9.

තවමෙ-වෙසාලිකතති එවං තාමෙහෙ ඉපිලිබ්බවසෙත පත්ත
 වෙහාසෙ තගරෙ. තං හි තිකබ්බකුං පාසාරපරිකෙබ්බපවිසිතෙන
 විසාලිකුතතතා වෙසාලිති වුච්චති. ඉදමි තගරං සබ්බද්දස්‍රතං
 පත්තයෙව සමාසංක්‍රමෙ භබ්බාසාරවෙසුලුතං පත්තනාති වෙදි
 තබ්බං. එවං හොවරගාමං දසෙත්ථා නිවාසථානමානං- මහාවතෙ
 කුමාරසාලායනති. තත්ථ වනං නාම සගං ජාතං අරුරිතං
 සපරිවෙජ්දං මහත්තං වනං කපිලවද්දිසාමනා පත මහාවතං හිම
 වසෙතන සත එසාබ්බපරිවෙජ්දං හුත්වා මහාසමුද්දං ආගම්‍ථිතං.
 ඉදං භාදිසං න හොති සපරිවෙජ්දං මහත්තං වනනාති මහාවතං.
 කුමාරසාලා පත මහාවතං නිසාය කතො ආරුමෙ කුමාරා
 අනෙතා කත්වා ගංසම්‍ථංකම්‍ථදනෙන කතා සබ්බාසාරසම්‍ථකතා
 බුද්ධියා ගතවතො ගතිකුට්ඨි වෙදිතබ්බං. අනෙකපටිසාසෙති අසුභ
 කථං කපෙතිති බහුතෙති කාරණෙති අසුභාසාරසද්ධානන්තර
 වත්තං කායවිමිඤ්ජනියං කථං කපෙති සෙය්‍යපිදං. අපි ඉමෙත්ථි
 කායෙ හෙසා ලොමං තබා දන්තා-පෙ-චුත්තනති. කිං වුත්තං
 හොති. හිකබ්බෙ ඉමෙත්ථි බ්‍රහ්මෙතෙත කලෙබ්බෙ සබ්බදරෙතපි
 විචිතනොතා ත කොපි කිඤ්චි වුත්තං වා මඤ්චි වා වෙච්චියං වා අගරං වා
 වජ්ජනං වා කුච්ඡමං වා කප්පුරං වා වාසපුණ්ණදිං වා අඤ්චිතමපි සුම්
 භාවං පඤ්චි. අථමං පරමදුක්ඛකිපෙභ්‍රව්ජමසිරිකද්ධානං. හෙසකස
 ලොමදිනානපසාරං අසුමිමෙව පඤ්චි තගමා ත එත්ථ ඡෙකු වා
 රුහොවා කරණියො යෙපි උත්තමෙස සිරිතමි. ජාතං කෙසංභං
 තෙපි අසුභා වෙව අසුමිතො ව පටිකකුලාව සොව තෙතං අසුභාසුමි
 පටිකකුලාසො වණ්ණසොපි සණ්ඨානසොපි ගතිසොපි ආලයසොපි
 භික්‍ෂාසොපිති පඤ්චාසාරෙති වෙදිතසෙධිං. එවං ලොමදිනනති
 අයමෙත්ථ සෙධිපො. විත්ථායෙ තන විසුද්ධිමෙතෙ වුත්තනසෙතව
 වෙදිතසෙධිං. ඉතිගතවා එකමෙකමි. කොට්ඨාසෙ පඤ්චපඤ්චපහ
 දෙන අනෙකපරිසාසෙත අසුභකථං කපෙති.

අසුභාස මණ්ණං භාගනීති උක්ඛිමානසාදිවසෙත අසුභාසිකා
 නිකම්‍ථිතං පදහාජ්ජියෙතං තං විහජනො වණ්ණසොතො අසුභාස
 මණ්ණං භාගනී. අසුභාසවනාය මණ්ණං භාගනීති යා අභා
 සෙසාදිසු වා උක්ඛිමානසාදිසු වා අක්ඛිතතිකබ්බිතංචද්දස්‍ර අසුභාසාණි

සංඝාතො පටිත්තසංකප්පිකාං භාවනාං විබ්ඞ්නාං භොගී කම්මං තසං අසුභභාවනාය ආතිසංඝං දසෙය්‍යතො වණ්ණං භාසති ගුණං පරික්ඛේයතී. සෙය්‍යාපීදං. අසුභභාවනාසිත්‍යතො හික්ඛවෙ හික්ඛු කෙසාදිත්‍ය වත්‍යුත්‍ය උග්ගුමාතකාදිත්‍ය වා පඤ්චබ්බවිපජිතං පඤ්චබ්බ සම්මතොගතං තිව්බ්බකල්‍යාණං දසලක්ඛණසම්පන්නං පඨමං ක්කානං පටිලහති සො තං පඨමජ්ඣානසංකප්පිකාං චිත්තමඤ්ඤං නිසංඝාය විපක්‍යනං වඩෙත්ථා උත්තමත්ථං අරහත්තං පාපුණාතීති. ඉට්ඨාමහං හික්ඛවෙ අබ්ඞ්මාසං පසිසලලිසිතුන්හි අගං හික්ඛවෙ එතං අබ්ඞ්මාසං පටිසලලිසිතුං නිලිසිතුං එකතොව හුත්වා විහරිතුං ඉට්ඨාමිති අන්තො. නමහි කෙතවි උපසංඛ්‍යමිතවෙබ්බා අඤ්ඤත්‍ර එකෙන පිණ්ඩපාන භික්ඛාරකෙනාති යො අත්තනො පසුත්තවාවං අකත්වා මමත්ථාය සදොසු කුලෙසු පටිත්තං පිණ්ඩපානං නිහරිත්වා මග්ගං උපනාමෙති තං පිණ්ඩපානනිහාරකං එතං හික්ඛුං ඔපෙත්ථා නමහි අඤ්ඤාන කෙනවි හික්ඛුතා වා ගහවෙත්තවා උපසංඛ්‍යමිතවෙබ්බාති. කසවා පත එවමාසාති අතීතෙ පත පඤ්චසතා මිගලුද්දකා මහතීති දණ්ඩවාගුරු දීති අරඤ්ඤං පරික්ඛිපිත්වා හට්ඨතුට්ඨා එකතොගෙව යාවජීවං මිගපක්ඛි භාතකමෙවන ජීවිකං කපෙත්ථා තිරයෙ උපාත්තා. හො තත්ථ පට්ඨිත්වා පුබ්බෙ කතෙන කෙනවිදෙව කුසලකමෙවන මහුසෙය්‍යසු උපාත්තා කල්‍යාණසුපතියංගවසෙන සබ්බෙපි හගවතො සන්තීකෙ පබ්බජ්ඤා උපසම්පදඤ්ච ලභිංසු. තෙසං තතො මූලාකුසලකම්මතො අවිපක්ඛ විපාකා අපරපරවෙත්තා තසමිං අබ්ඞ්මාසබ්‍යන්තරෙ අත්තුපක්ඛ මෙත ව පරුපක්ඛමෙත ව ජීවිතුපවෙජ්දය ඔකාසමකාසි තං හගවා අද්දස කම්මවිපාකොව නාමි න සක්කා කෙනවි පටිබාහිතුං තෙසු ව හික්ඛුසු පුට්ඨජ්ඣාපි අප්පි සොතාපත්තසක්කදයාමි අකායාමිබ්බිණ්ණසවාපි තත්ථ බ්බිණ්ණවා අපපටිසන්තිකා ඉතරෙ අරියසාවකා නිගතගතිපරයණං පුට්ඨජ්ඣාතං ගති අතීයතා. අථං හගවා විතෙනසි ඉමෙ අත්තභාගෙව ජ්ඣදරගෙන මරණභයහිතා න සක්ඛියන්තති ගතිං විසොබෙතුං හඤ්ඤෙසං ජ්ඣදරගපභාණාය අසුභකථං කපෙමි. තං සුත්වා අත්තභාගෙව විතව්ජ්ඣදරගතාය ගතිවිසොධිතං කත්වා සග්ගෙ පටිසන්තිගණනියන්ති එවං තෙසං මම සත්තිකෙ පබ්බජ්ජා සාප්පිකා හවියන්තීති තතො තෙසං අනුග්‍රහභාය අසුභකථං කපෙමි. කම්මට්ඨානාසිසෙන නො මරණවණ්ණ සංවණ්ණනාසිප්පායෙන කපෙත්ථා ව පතස්ස එතදගොසි සවෙමං අබ්ඞ්මාසං හික්ඛු පසසියන්තති අජ්ජ එකො හික්ඛු මතො. අජ්ජවෙ-පෙ-අජ්ජ දසාති ආගතත්වා අණ්ඩවෙසන්තති අගඤ්ච කම්මවිපාකො න සක්කා මිසා වා අඤ්ඤාන වා පටිබාහිතුං යවාහං තං සුත්වා ව කිං කාරියාමි කිං මෙ අනන්තෙන බ්‍රහ්මකෙන සුතෙන හදුහං හික්ඛුතං අදස්සනං උප ගට්ඨාමිති. තසමා එවමාහ-ඉට්ඨාමහං හික්ඛවෙ අබ්ඞ්මාසං පටිසලලිසිතුං නමහි කෙනවි උපසංඛ්‍යමිතවෙබ්බා අඤ්ඤත්‍ර එකෙන පිණ්ඩපානනිහාර කෙනාති. අපරෙ පනාහු පරුපවාදවිවජ්ජනත්ථං එවං වත්වා පටිසලලී නොති. පරෙකිර හගවත්තං උපට්ඨෙසන්තති අගං අතං සබ්බඤ්ඤා අගං

අභිමතවිකල්පයකිනි පරිපාතමානො අතතනොපි සංවිකේ
 අසාද්‍යමිඤ්ඤං සංගතනොති විචාරෙත්තුං ත සංකොතාති කිමඤ්ඤං සකම්ප්පා
 නිති. තත්‍ර පඤ්ඤානං විකල්පයානි ගතවා පරිසල්ලානමිත්‍රසුප්පෙතො ත ඉමිං
 පථමානං ජාතාති කොපිකා ආරොපයිතාපි තත්‍ර. සචෙ ජාතොය
 අධ්‍යානිවාරොයාති. ඉදං පත ඉච්ඡාමතං පඨමමෙවෙත්තුං කාරණං.
 නාඤ්ඤාති එත්තු අඤ්ඤාති පදසුරුණමිත්තො අවයාරුණමිත්තො වා
 නිපාතො. තෙව කොපි ගතවතං උපසංකම්පිති. අනෙකෙහි විකල්ප
 සංකොතාදිති කාරණෙහි වොතොරො අත්තාති-අනෙකාකාරවොතොරො
 අනෙකාකාරවොතිකේණං අනෙකකාරණංගමිත්තොති වුතං. හොති
 කො කො. අසුගතාවතානුයොගො. තං අනෙකාකාරවොතොරො.
 අසුගතාවතානුයොගමිත්‍රසුප්පෙතො විහරන්ති පුත්තපපුත්තො විහරන්ති.
 අවිසමානාති තෙන කායෙන දුක්ඛිතා හොන්ති. ගතියමානාති
 උප්පාදිතා. ජිග්මසමානාති ජිග්මසං උප්පාදිතානා. සංකල්පනං
 සංකල්පනෙහි ජිවිතගරුණකත්තං පරිගෙසන්ති ත තෙවලඤ්ඤෙතෙ
 තත්තං පරිගෙසන්ති අතතතාව අතතානං ජිවිතා වොරොපෙත්ති
 මෙලඤ්ඤෙති සමිඤ්ඤාතතං උපසංකම්පිති. සංඛු තො ආවුසො
 ජිවිතා වොරොපෙතිති විදන්ති එත්තු ව අරියා තෙව පාණාතිපාතං
 නරිංසු ත සමාදපෙසුං ත සමිත්‍රඤ්ඤා අනෙසුං. පුප්පිජ්ජනා පත සංඛ
 මිකංසු.

පතිසල්ලානා වුට්ඨිකොති තෙසං පඤ්චනං භික්ඛුසත්තානං
 ජිවිතකම්පතතිහාවං ඤාතො තෙසො එකිනාවතො වුට්ඨිකො
 ජාතනොති අජාතනොති විය කපාසමුච්චාපතත්තං ආයසමනං
 ආතඤ්ඤං ආමනොති. කිං නුමො ආනඤ්ඤා නුමානො විය භික්ඛු
 සංකොති ආනඤ්ඤා ඉතො පුට්ඨෙ ඛු භික්ඛු එකතො උපවිතානං
 ආගමිජ්ජනි උද්දාසං පරිපුට්ඨං ගණන්ති එකපජේජාතො විය අරුමො
 දිකාති ඉදාති අභිමතානමිත්තො අවමෙත තත්තුමො විය තත්තුකො
 මිඤ්ඤා අපාතො වරලො විය ජාතො භික්ඛුසංකොති කිංනුමො කාරණං
 කිං දිසාසු පසකන්තා භික්ඛුති. අපායමො ආතඤ්ඤා කුමමිපිපාතෙන
 තෙසං ජිවිතකම්පතති. අසල්ලකෙවනො අසුගතවිමුච්චානානු
 යොගපච්චානං පත සල්ලකෙවනො නිපාති පති ගජාන ගමමාති
 ආදිං වසා භික්ඛුනං අරුගතපතතිතො අඤ්ඤා කමමිතානං යවනොතො
 සංඛු ගතො ගමමාති ආදිමංග. තත්තත්තං-සංඛු ගතො ගමවා
 අඤ්ඤා කාරණං ආවිකල්පානෙහි භික්ඛුසංකොති අරුගතො පතිවි
 ගතො මහාසමුද්දං මග්ගතතිත්තං විය අඤ්ඤාති දසානුසාරිති දස
 කම්පි වතුමානුමිත්තං මුග්ගවිකාරතාපාණසතිපභෙදාති ඛුති
 නිබ්බාණාරොහණාති කමමිතානාති සත්ති තෙසු ගතවා භික්ඛු සමංසා
 තෙසා අඤ්ඤාතරං කමමිතානං ආවිකල්පාති අධිපායො. අප ගමවා
 තපානානුසාරො පෙරං උයොපජෙනො ගතනිතානඤ්ඤාති ආදිමංග.
 තත්තං-වෙසාලිං උපතිත්තානාති වෙසාලිං නිත්තාය සමනො ගාමුපෙති
 අභිමතොජනෙති යාවතිතා විහරන්ති කො සංඛං සන්තිපාතෙතිති

[illegible]

52. 1. 10.

දහමෙ-නිසිලාසනෙහි එවිං නාමසක නගරෙ, එතදවොචාති
 පෙරෙ කිර විනෙකයි අයං දෙසනා න යථානුසන්නා කතා, යථානු
 සන්නිං ගමෙකාමිති දෙසනානුසන්නිං සපෙතෙනා එතං අවොච,
 කායසංකප්පාදකර්තෙ පඨවිකායාදිසු කායෙසු අසුඤ්ඤතරං වදාමි වාගො
 කායං වදාමිති අනෙතා, අපචා වකඛායතනං - පෙ-කඛ්‍රියාසෙර
 ආකාසෙති පඤ්චිකති රූපකොට්ඨාසා රූපකායො නාම, තෙසු
 ආනාපාණං පොඨාඛායතනෙ සංගතනිතතො කායසංකප්පතරං හොති,
 තසමාපි එවමාන සංගතානිකාති යසමා වතුසු කායෙසු අසුඤ්ඤතරං
 වාගොකායං පඤ්චිකතිකොට්ඨාසෙ වා රූපකායෙ අසුඤ්ඤතරං
 ආනාපාණං අනුපසන්නා තසමා කායෙ කායානුපසන්නි අනෙතා, එවං
 සංඛින්න අනෙතා වෙදිතවෙධා, වෙදිතාසංකප්පතර්තෙ තිසු වෙදිතාසු
 අසුඤ්ඤතරං සුඛවෙදනං සකායෙතං වුත්තං, සාමුහං මනසිකාර්තෙහි
 පිතිපටිසංවෙදිතාදිවසෙත උපපත්තං සුඤ්ඤතරං මනසිකාර්තං, කිං පන
 මනසිකාසෙර සුඛවෙදනා හොතිති න හොති, දෙසනා සිසං පනෙතං,
 යපෙවති අතිවසංකප්පතාචානානුසොගමනුසුත්තාති එතෙ සංකප්පතා
 මෙන සංකප්පවුත්තා එවමාපි මනසිකාර්තාමෙන කිංකප්පවෙදනා වුත්තාති
 වෙදිතවෙධා, එතසමිං හි වතුසෙක පඨවිපදෙ පිතිසිසෙත වෙදනා
 වුත්තා, දුතිය පදෙ සුඛතෙහි සරූපෙනෙව වුත්තා විත්තසංකාරපදවතෙ
 සංකප්ප ව වෙදනා ව මෙනසිකා එතෙ ඛමා විත්තපටිලකා විත්ත
 සංකාර්තෙහි වචනතො විත්තසංකාර්තෙර ධර්මො සංකප්පි විත්තසංක
 පුත්තකා ඛමා විත්තසංකාර්තෙර සංගතනිකාති වචනතො විත්තසංකාර්ත
 නාමෙන වෙදනා වුත්තා, තං සංකප්පං මනසිකාර්තාමෙන සංගතනිකා
 ඉධ සාමුහං මනසිකාර්තෙහි ආන, එවං සනෙතෙති යසමා එසා
 වෙදනා ආරම්භං න හොති තසමා වෙදනානුපසන්නා න සුඤ්ඤතෙහි
 මහාසංකප්පතාදිසු පි තං තං සුඛාදිවැන්නං ආරම්භං කතා වෙදනා
 වෙදිතෙහි තං පන වෙදනා පවතති උපාදාය අයං වෙදිතාමිති
 වොහාරමතං හොති තං සකාය සුඛං වෙදනං වෙදිතමානො
 සුඛං වෙදනං වෙදිතාමිති ආදි වුත්තං, අපි ව පිතිපටිසංවෙදිති
 ආදිතං අත්වණ්ණකායමෙනසං පටිගාසෙ වුත්තො හෙව, වුත්තං
 හෙතං විසුද්ධිමග්ගෙ විහාකාරෙහි පිතිපටිසංවෙදිතා හොති ආරම්භ
 ණතො ව අසමොගතො ව කථං ආරම්භණතො පිතිපටිසංවෙදිතා
 හොති සපටිතිකෙ වෙ කිංතෙ සමාපජ්ජති තසං සමාපජ්ජතිකඛණ
 කිංතපටිලාගෙන ආරම්භණතො පිතිපටිසංවෙදිතා හොති ආරම්භ
 ණසං පටිසංවෙදිතත්තං, කථං අසමොගතො පිතිපටිසංවෙදිතා
 හොති සපටිතිකෙ වෙ කිංතෙ සමාපජ්ජති වුත්තං කිංතසමපුත්තං
 පිතිං ඛගතො වගතො සමමසති තසං විපසන්නාකඛණ උක්ඛණපටි
 වෙකෙන අසමොගතො හොති, වුත්තසංකප්පතං පටිසමුතිදායං දිසං
 අසංසංගතෙහි විත්තසංකප්පතං අවිකෙතං ජානතො සති
 උපට්ඨතො හොති කාය සතියා තෙන සුඤ්ඤතො සා පිති පටිසංවිදිතො

හොඳින් එතෙතෙව නගෙන අවසන්පදනීපි අන්තො වෙදිතබ්බං තිති. ඉති යපෙව ක්කාතපටිලාභෙන ආරම්භණො පිතිසුබ්බතත සඬාර පටිසංවිදිතා හොනති එවං ඉමිනාපි ක්කාතසමපුනෙතන වෙදනාසඬාරාතමනසිකාරපටිලාභෙන ආරම්භණො වෙදනා පටිසංවිදිතා හොති. තත්ථා සුචුතථමෙව වෙදනාසු වෙදනානුපයසි භික්ඛු නාමං සමයෙ විහරතිති. නාමං ආනායද මුට්ඨස්සානස්ස අසම්පජානස්සාති එත්ථ අයං අබ්පායො යත්ථා විතතපටිසංවෙදි අත්තසිස්සාමිති ආදිනාතයෙන පවතෙතා භික්ඛු කිඤ්චාපි අස්සාස පස්සාස නිමිත්තං ආරම්භණං කෙරති. තස්ස පත විතතස්ස ආරම්භණ සතිඤ්ච සමපජ්ඤාඤ්ච උපට්ඨපෙත්වා පවතතනෙතා විතෙත විතතානු පයසියෙව නාමෙස හොති නති මුට්ඨස්සානස්ස අසම්පජානස්ස ආනා පාණසතිභාවතා අත්ථි. තත්ථා ආරම්භණො විතතපටිසංවිදිනාවසෙන විතෙත විතතානුපයසි භික්ඛු තත්ථා සමයෙ විහරතිති. ණො යහං හොති අභිජ්ඣාදෙමනස්සානං පහාණං නං පඤ්ඤාය දිස්වා භාමුක්ඛං අජ්ඣුපෙකතිනා හොතිති එත්ථ අභිජ්ඣා කාමච්ඡදානිවරණමෙව දෙමනස්සාවසෙන බ්‍යාපාදනිවරණං දස්සිතං ඉදං වතුකතං විපස්සනා වසෙන චුතතං. ධම්මානුපස්සනාව නිවරණපබ්බාදිවසෙන පඤ්චවිධා හොති. තස්ස නිවරණපබ්බං ආදි තස්සාපි ඉදං නිවරණවයං ආදි ඉති ධම්මානුපස්සනාය ආදිං දස්සෙතුං අභිජ්ඣාදෙමනස්සානතති ආහ. පහාණතති අනිව්චානුපස්සනාය නිව්චසඤ්ඤං පජ්ඣතිති එවං පහාණතං ඤාණං අබ්පෙපතං. නං පඤ්ඤාය දිස්වාති තං අනිව්චතං විරුහතිරෙධපටිතිස්සායසඤ්ඤාණසඬාරං පහාණතං ඤාණං අපරය විපස්සනාපඤ්ඤාය තමපි අපරයාති එවං විපස්සනාපරමපරං දස්සෙති. අජ්ඣුපෙකතිනා හොතිති යඤ්ච සමථපට්ඨතනං අජ්ඣුපෙකති යඤ්ච එකතො උපට්ඨානං අජ්ඣුපෙකතිති විධා අජ්ඣුපෙකති නාම. තත්ථ සහජාතාති අජ්ඣුපෙකති ආරම්භණස්ස අජ්ඣුපෙකතිනා ඉධ ආරම්භණස්ස අජ්ඣුපෙකතිනා අබ්පෙපතා. නාමො නිභානායදාති යත්ථා අනිව්චානුපයසි අත්තසිස්සාමිති ආදිනා තයෙන පවතෙතා න කෙවලං නිවරණාදිබ්බෙව අභිජ්ඣාදෙමනස්සානසිසෙ පත චුතතානං ධම්මානං පහාණතං ඤාණමපි පඤ්ඤාය දිස්වා අජ්ඣුපෙකතිනා හොති තත්ථා ධම්මෙසු ධම්මානුපයසි භික්ඛු තත්ථා සමයෙ විහරතිති වෙදිතබ්බං. එමෙමව ණොති එත්ථ වාතුමමහාපපො විය ඡ ආයත නාති දට්ඨබ්බංති. තත්ථා පංසුපුඤ්ඤා විය ඡ සු ආයතනෙසු කිලෙසා වතුති ආගච්ඡන්තා සත්තවර්ථාවිය වතුසු ආරම්භණෙසු පවතතා වතතාණෙ සතිපට්ඨානා එකෙන සත්තවෙත රථෙනවා පංසුපුඤ්ඤාය උපකතතං විය කාශානුපස්සනාදිති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං උපකාතො වෙදිතබ්බංති.

එකධම්මවග්ගො පඨමො.

52. 2. 1-2.

දුෂ්ශයා පරිමෙ- එවං බ්‍රාහ්මණයාථානි කල්මා අතතනො
 විහාරස්මපතනිං ඇවිකති. උපාරමාස්මෙවනත්ථං. සචෙති තෙ ත
 ජානාමානි විදෙශස්සං අප් නෙසං තිඪිතා තුමෙත අසුකසමාපතනිය
 නාම නො සත්ථා තෙමාසං විතාසිතිපි ත ජානාප් අප් කල්මා නං
 උපට්ඨනතතා විවර්ථානි උපාරමාං අරෙපෙශ්ශං තනො මොඛනත්ථං.
 එවමාන. අප් කල්මා යථා අඤ්ඤත්ථ සපතා අස්සසති දිසංවා අස්ස
 සපතනානි එවං වාසාරෙ වුතෙනා එවං ඉධ න වුතෙනානි. එකතත
 සතතතතා. අඤ්ඤාදං හි අස්සාසොවා පානෙවා සොති පස්සාසොවා
 ගගවතො උගගමෙපතං පාකට්මෙව. තිථිවං උපට්ඨිතස්සතිතාගංහි
 එකතතසතතතතා න වුතෙනා. අප් සිකඛාමිති අවච්ඡා කල්මා අස්ස
 සාමිති එතතකමෙව වුතතනති සිකඛිතබ්බාගාථා. සතත හි සෙකතා
 සිකඛිතබ්බසෙකතා නාම ඩිණංගමා අසිකඛිතබ්බා සෙකතා නාම. නථා
 ගතා අසිකඛිතබ්බා අසොකානාම. නථී තෙසං සිකඛිතබ්බනිව්චනති
 සිකඛිතබ්බාගාථා න වුත්තං. දුෂ්ශං උත්තානමෙව.

52. 2. 8-10.

තනියෙ-සවිවනනීති අතිවැදවැසෙන පවිත්තනි, ඉතරං පදවයං
ඵතංගොව වෙවචනං, නිශ්චිකාති නිකායිලොසා කායිකවෙනසික
දුරථපටිපාසාදායා කායොපි විතතං පසාමානි, සමාධිසනීති සමා
ඨපියති අපරණාචිතතං පිය ගොති, අජ්ඣුපෙක්ඛිතා ඡානානීති සහජාන
අජ්ඣුපෙක්ඛිතාය අජ්ඣුපෙක්ඛිතා ගොති එවං වුද්දසවිධෙන කාය
පටිග්ගාහකංගාතිකුක්ඛො තස්මිං කායෙ සති සතිසමොඤ්ඤායො නාය
සනියා සමපසුතතං සුඤ්ණං ධම්මවිවයසමොඤ්ඤායො නං සමපසුතත
මෙව කායිකවෙනසිකවිජියං විජියසමොඤ්ඤායො පිති පසාදායි විතෙන
කංගතා පිතිපසාදායිසමාධිසමොඤ්ඤායො ඉමෙසං ඡන්තං බොඤ්ඤායො
නං අනොසකකතඅනච්චතතසංඛාතො මඤ්ඤායොකායෙ උපෙක්ඛා
සමොඤ්ඤායො, යථෙවති සමපවතෙතස්ස අසොස්ස සාරවිතො අයං
මලියතීති නුදතං වා අයං අතිධාවතීති ආකාසිතාවා නස්මි, හෙවලං
ජවමානංගාසාසිතාකායෙව ගොති එවමෙව ඉමෙසං ඡන්තං බොඤ්ඤායො
නං අනොසකකතඅනච්චතතසංඛාතො මඤ්ඤායොකායෙ උපෙක්ඛා
සමොඤ්ඤායො නාම ගොති, එතතවතා නිං කපිතං එකවිතතකක
ඤ්ඤා සලලකකිණිපසංගා බොඤ්ඤායො නාම කපිතා, විචෙක
ඤ්ඤානනති ආදීති වුත්තන්තොව, එන් පන සොලසකකිණං ආනා
පාණසනී මිත්තා කපිතා, ආනාපාණමුලකසතිපඨානා පුබ්බගාගා
තෙ මුලගුණආනාපාණසනී පුබ්බගාගා බොඤ්ඤායොපුරකා සතිපඨානා
තෙවි බොඤ්ඤායො පුබ්බගාගා ව විජ්ජාච්ඡිකති පුරකා පන බොඤ්ඤායො
නිබ්බන්තිතලොකුත්තර විජ්ජාච්ඡිකතියො අරියඵලසමපසුතතා විජ්ජාචා
ච්ඡානං මහසමපසුතතා ච්ඡිකති ඵලසමපසුතතාති, වතුන් පඤ්ඤා
ච්ඡානං ඉමිතාව සමානපරිවර්දනී, සෙසං සබ්බන් උත්තානමෙවානි,

අනාපාතසංයුතං සමනං.

53. 1. 1.

සෞභාග්‍යානිසංයුතතං පථමේ- කිංචාපිති අනුග්‍රහගතර
 ගණේසු තිපානො. වතුනතං හි මහාදීපානං ඉක්කරියාතිපථමි. රජ්.
 අනුග්‍රහණකතො වතුනතඤ්ච අපායානං අප්පතිනභාවං ගරහතො
 සත්ථා කිංචාපිති හික්ඛවෙ ඤජා චක්ඛවතීති ආදිමාහ. වතුනතං.
 දීපානතති විසභස්සදිපපරිමාරුතං වතුනතං මහාදීපානං. ඉක්කරියාති
 සම්මතති ඉක්කරහාවො ඉක්කරියං අභිපතිහාවො අභිපථමි. ඉක්කරියං
 අභිපථමි. එකස්මිං රජේ න ඡේදනභෙදනනති ඉක්කරියාතිපථමි.
 කාලෙකොති එවරුපං රජ්. පච්චතොපෙකො. කිංචාපිති හික්ඛවෙ
 අපිසසාවකොති ආදිමාහ. තත්ථ නිභතකානිති න අනතකාති තෙරස
 ගණොපිති වත්ථසාවකො දසවේදනතො පඨාය තනතකතොවසංඛං
 ගච්ඡති. අවෙච්චපසසාදෙනාති අවලපසසාදෙන සොපනායං පසාදෙ
 එකො අනෙකොව සො මග්ගෙන ආගතපසසාදෙ යෙසු පත විජුසු
 අපුබ්බං අවර්මං රුහති තෙසං වසෙන බුද්ධො අවෙච්චපසසාදෙනාති
 ආදිතා තයෙන හිංසා වුචොතා. යස්මා ච එකො තස්මාච නිත්තානා
 කාරණො හොති. අරියසාවකස්සති බුද්ධයෙව පසාදෙව පෙඤ්ඤ
 ඤාරමඤ්ච මහනතං න ධම්මෙ වා සංඝෙව ධම්මෙයෙවමා මහනතං
 නබුද්ධො වා සංඝෙව සංඝෙවයෙව මා මහනතං න බුද්ධො වා ධම්මෙවමාති
 එතං තස්මි. අභිපිසෙසා හඬමාති ආදීති විසුද්ධිමග්ගෙ විජාරිතානෙව.
 අපිසසාවකොති අරියානං කතෙතියෙව මනාපෙති. පඤ්ඤාති සිලාති
 හවතතරගතොපි අරියා න කොපෙනති එවං තෙසං පියාති තාති
 සක්ඛායෙව වුත්තං. අභිජේඛනීති ආදි සද්ධිමෙව වුත්තං. මුඛවට්ඨියංහි
 චිත්තකදෙසා පාති බණ්ඩාති වුචමති මජ්ඣෙ ජිත්තා ජිද්දාති. එකස්මිං
 පදෙසෙ විසභාගවණ්ණො ගාථි සබ්බාති නාතාභිඤ්චිත්තා කම්මාසාති
 එවමෙව පටිපාටියා ආදිවති අනෙකවා ජිත්තං සිලං බණ්ඩං නාම.
 මජ්ඣෙ ජිත්තං ජිද්දං. යත්ථ කත්ථව ජිත්තං වා තිණ්ණං වා පටිපාටියා
 හිත්තතො සබ්බං. එකතතරං හිත්තං කම්මායං. තෙසං දෙසානං
 අභාවෙන අබණ්ඩාදතා වෙදිතමා. භූමිසෙසනීති භූමියභාවකාර
 කොති. විඤ්ඤපසසෙවනීති බුද්ධාදීහි විඤ්ඤාති පසංසිතෙහි අපඤ්ඤ
 මචෙඛනීති ඉදං නාම තයා කතං ඉදං විතතතිනනති එවං පරමසිත්තං
 අසකඤ්ඤායෙහි. සමාධිසංවතනතිකොති අප්පණ්ණසමාධිං උපචාර
 සමාධිං වා සංවතෙතත්තං සමන්තෙති.

53. 1. 2.

දුතියං-යෙසං සද්ධාති පදෙන බුද්ධො පසාදෙ ගතිතො. සිලනති
 පදෙන අරියකතනාති සිලාති ගතිතාති. පසාදෙහි පදෙන සංඝො
 පසාදෙ ගතිතො. ධම්මදස්සනනති පදෙන ධම්මෙ පසාදෙ ගතිතො.
 එවං වත්තාරි සොභාපත්තිසම්භාති වුත්තාති. කාලෙපච්චනනීති
 කාලෙත පාපුණ්නති. මුක්ඛවට්ඨියොගං සුඛනති මුක්ඛවරියං මහාගිනි
 ඝ්නං උපරිමානතතයසංපයුත්තං සුඛං. යො පනෙස ගාථාය ආගමො
 පසාදෙ සොකතරපසාදෙ හොතිති. තිපිටක පුලාහයෙත්තෙ තාව

මහාපසාදයෙහි ආග. නිවිටකවුලුනාගනෙරු ආගනමනසස පව්ව වෙකඩනපසාදයෙහි. උණෙහි පේර පණතිකාව බහුසුතාව. උභික්කවි පුරාසිතං මහාකපසාදෙ එසොති.

68. 1. 3-4.

තතිසෙ-කසමාති යසො වතුසු සොතාපතියමෙකසු සන්දිසසි තසම. විජ්ජානාතිපසෙති විජ්ජානොපාසිතෙ සබ්බසම්මාරෙසුති සබ්බසු තෙභුමකසමාරසු. එවමසස උපරි තිණණං මහාතං විපසසා නාපිතා. විශානතෙ දුක්ඛං. වතුතං උතතානමෙව.

68. 1. 5.

පඤ්චමෙ-සොතාපතනියමනාති සොතාපතියං පුබ්බතාගපරි ලාභසිතං. වුළෙ අවෙච්චපසාදදයො පා පටිලෙදුණ සොතාපතනස අසිතානාම තෙව පන සොතාපතනියමනාති ආගතා නත්‍රායං විනාමි විචනනෙතො සපුරිසෙ සෙවනො හජනො පටිඤ්ඤාසනො යමං සුභනො යොතිසොමනසිභජනො යමොත්‍රමමං පුබ්බතාගපරි පදං පටිපජ්ජනො සොතාපතනං පටිලහනිත සපුරිසසංසෙවාදයො සොතාපතනි අතොය අසනති සොතාපතනියමං ඉතරෙ පඨමමන සසිතොය සොතාපතනිය අසනතිපි සොතාපතනියමං පටිච්චිසොතා පතනිමනස සොතාපතනිමනො අසනතිපි සොතාපතනියමං.

68. 1. 6.

ජලෙඨ-සාමුපෙති පටිච්චසන්ධිති සාමුපොනාම අතතනො භොග භාමනෙ වසතති. තෙසු ඉධිදනො සහදගාමි පුරුණො සොතාපනො සදුරසනතුලො. මණො සුරිසං ධම්මසුතෙ භොසං කිර යාමිතරන හගවතො ගමණමනො තසං හගව. කාලො අසාලො අනාතං සුතතාතං වා පමතතාතං වා ගවෙජය අප පසසිතු. නලභෙසාමාති මනමනෙඤ්ඤ පුරිසං යපෙසු. අනුබ්බංසුති න දුරතොව පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො අනුබ්බංසු හගව. සතවමනස මනෙඤ්ඤ ජසමනොන අගමාසි. ඉතරෙ උණෙසු පසසසු අනුගච්ඡනො අගමංසු. මණො බහනමමාති බුද්ධිතං හි තෙනපි සද්ධිං ගච්ඡනොතං සෙව පටිසසාරං කාතුං වට්ටති. තෙනපි සද්ධිං ඕනනාතං සොතපිසසිං ද්විසසාතං නිසින්නාතං තසම හගව විනෙකසි ඉමෙහි සද්ධිං ගච්ඡනොස පටි සසාරං කාතුං අසුතං ධිතකොති කාතුං න යුතං ඉමෙ හි මනං සසනෙ සාමනො ආගතථලා ඉමෙහි සද්ධිං නිසිද්ධාව ද්විසසාතං පටිසසාරං කරියාමිති මහාමනකම මෙන අකුකුතරං රුක්ඛමුලං තෙත්‍රපසසිතම. පඤ්ඤානො ආසනනි නිසිද්ධි තෙකිර ජනතුපාහනං කතාරදණිපාදබ්බකුකුතෙලාති වෙවි අඨමිධිකු වාණං සරහ පාදපලලිකකුලි ගායාපෙවො අගමංසු. ආගතං පලලිකං පඤ්ඤ පෙවො අදංසු. සතො තසම නිසිද්. පඤ්ඤානං නිසිද්ධංසුති සෙසාති ජනතුපාහනාදිති හිකුලිකසසස දෙවොති වෙවි සයවෙ හගවනො විසිද්ධො එකමනං නිසිද්ධංසු සාමසොග්ගොසලෙසු වාසිතං. පඤ්ඤානොති අදි සබ්බං මනෙමපපදෙසවසෙනෙව වුතං. තසම

නිගන්වනා ගතවිනොති වාරිකාවරණවි අරුණුධාරිපනවි නිගතං,
 මජ්ඣිම ඥෙකෙයෙව වාරිකං වරති. මජ්ඣිමඥෙකෙ අරුණං උපට්ඨ
 ථෙති නිගන්වනා මජ්ඣිමඥෙකවසෙතෙව වුත්තං, ආසනෙන නො
 ගතවා ගම්ඤ්ඤිති එත්ත කතෙවලං. ආසනානායායෙව තෙසං සොම
 නායං සොති අපමො ඉදුති දුතං දුතුං ගතිමාලාදිති පුජං කාතුං
 පඤ්ඤං පුට්ඨිතුං ලභිණ්ණාමාති තෙසං සොමනායං සොති, නිගමා නිග
 මනපනායො සම්මානො ගතිමාසොති ගතපනායො ගතො තුමානං මිති
 දුරිතුතෙ අනපාකං ඥෙමනායං ආසනෙන අනපාකං සොමනායං
 සොති තසමාපි වෙදිනබ්බමෙන සම්මානො සරුවාසොති සරුවාසාය හි
 ඥෙකෙත තුමානං එවං සොති. සවෙ පන සරුවාසං පහාය පබ්බරිතා
 අප එවං වො මග්ග සඤ්ඤිතෙව ගච්ඡන්තානාසු අගච්ඡන්තානාසු තං
 න සවෙය්හති ඉමමත්ථං දිපෙතොති එවමාග. තත්ථ සක්ඛිකපට්ඨ
 බොධවෙදිත සම්මාධතා වෙදිනබ්බා, මහාවාසෙ වසන්තායාපි හි
 සක්ඛිකපට්ඨබොධවෙදිත සරුවාසො සම්මාධොව, රජාපථොති
 රුගඥසමොගරජාතං ආපථො ආගමණුධාරිතනති අත්ථො, අභිකා
 කාසො පබ්බජ්ජාති පබ්බජ්ජාපන අතිඤ්ඤිතපට්ඨබොධවෙදිත අබ්භා
 කාසො වතුරතතිකෙපි හි ගබ්බෙ වන්තං හික්ඛුතං පලලබ්බත
 පලලබ්බං සවෙසා තිසිත්තානමපි අතිඤ්ඤිත අපට්ඨබොධවෙදිත
 පබ්බජ්ජා අබ්බාකාසො නාම සොති, අලඤ්ඤි පන වො ගතපනායො
 අපමාදසාති එවං සම්මාධෙ සරුවාසෙ වසන්තාතං තුමානං
 අපමාදමෙව කාතුං යුත්තනති අත්ථො, එකං පුජනො එකං
 පච්ඡනො නිසිදුපමාති හෙ තීර වෙපි ජනා සම්මාලභිකාරපි
 මික්ඛිතා තෙසු චිත්ත නාගෙසු භා ඉත්ථිසො එවං නිසිදුපෙත්ථො
 රඤ්ඤා නාගං මජ්ඣිම ධරෙත්ථො උසොසු පණ්ණසු ගච්ඡති තසමා
 එවමාගංසු, නාසොපි රක්ඛිතබ්බාති ගථා තිඤ්ඤි ව්ජෙසවිතං න
 කණෙති එවං රක්ඛිතබ්බො සොති, නාපි ගභිණිසොති ගථා පමාදා
 නාපජ්ජනති එවං රක්ඛිතබ්බො සොති, අනාපිති සිත්තසිත්ත
 කපිතවිපෙකතිතාදිති අකණෙනෙති අනාපි රක්ඛිතබ්බො සොති,
 තථා කණෙනෙති සාමදුසො එතොති නිගන්වනෙති, සොති
 නිගමා නිග මනපනායොති ගතො තුමො රජා නිවං රජගණිං
 පටිච්ඡාපෙති තසමාපි සම්මාධො සරුවාසො රජාපථො ගතො පන
 පංසුකුලිනතික්ඛුං එවං පටිච්ඡාපෙතොති තසමා අභිකාකාසො
 පබ්බජ්ජා, එවං සම්මාධොපි, අලඤ්ඤි පන වො ගතපනායො අපමාදස
 අපමාදමෙව කණෙති දසොති, මුත්තමාසොති විසාධාරිතො,
 සසන්තාණිති ආග්ගාතං දුත්තොග ධොතිගත්ථො, මොක්ඛාගරණොති
 මොක්ඛාග්ගසම්මාතෙ වාගෙ රතො, යාවසොකොති යාවිතබ්බා
 යුත්තො, දුත්තං විසාගරණොති දුත්තෙයෙව අපමන්තකවි තිඤ්ඤිලම්
 තොපි සංවිහාගෙව රතො, අසම්මිතනතති ඉදං අභිකාකා
 ගම්ඤ්ඤි ඉදං හික්ඛුතනති එවං අකතවිසාගං සම්මං දුත්තමෙව යුත්තො
 භිත්තති අත්ථො.

ආනන්ද නිවාහනස්ථානී දීපෙනි විතතවිගෙසා පන බුද්ධානං නති. බුද්ධා දුක්ඛාති බිමමයං ආදසං. ණෙතොති යෙන ධම්මාදුසෙත සමන්තාගතො විණාශාදුශ්භාවිතිපාතොති ඉදං නිරයාදිතංයෙව වෙවචනවසෙත වුත්තං. නිරයාදයොති වඩ්ඪසඛාතආයතො අපෙතතතා අපායා දුක්ඛස්ස ගති පටිසරණනති දුශ්භවකාටිකො එත්ථ විවතා නිපතනන්ති විනිපාතො. නවමං උත්තානමෙව.

58. 1. 10.

දසමෙ- පණ්ඩිතඤ්ඤාසාති අතිරේකපඤ්ඤාස. සාධිකතවුන්ති අතිරේකතවුති. ජාතිරේකානීති ජති අධිකානි. සො කිර ගාමො කිඤ්චාපි තාතිමහා අහොසි අරියසාවකා පනෙත්ථ බහු තත්ථ අති වාතකණ්ඨෙතන එකපථයාරෙතෙව වතුච්ඡතිපාණසතසහස්සාති කාල මහංසු. තෙසු අරියසාවකා එතතතා අහෙසුං. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙව්නි.

වෙච්චාරවගෙගා පඨමො.

58. 2. 1.

දුතියස්ස පඨමෙ- භජකාගමෙති රඤ්ඤා කාරිතතතා එවං ලභි තාමෙ ආරුමෙ. කතාරරඤ්ඤාති පසෙනදිකොසලෙත. පඨමබොධියං කිර යසලාභස්සපත්තං සත්ථාරං දිස්වා තිත්ථියා විනතසිංසු සමණො ගොතමො ලාභස්සසත්තප්පත්තො න බො පනෙස අඤ්ඤා කිඤ්චි පිලංවා සමාධිංවා තිස්සාය එවං ලාභස්සප්පත්තො භූමිසිසම්පත තෙත ගතිතං සචෙ මයම්පි ජේතවනසමිපෙ ආරුමං කාරෙත්ථුං සකඤ්ඤාණයාම ලාභස්සත්තප්පත්තා ගවෙය්‍යාමාති.

තෙ අත්තතො අත්තතො උපට්ඨානෙ සමාදපෙත්වා සත්තසහස්ස මිත්තං කභාපණෙ ලභිත්වා තෙ ආරුය රඤ්ඤා සන්ධිතං අගමංසු. රුජා කිං එතනති පුළුඪ. මයං ජේතවනසමිපෙ තිත්ථියාරුමං කඤ්ඤෙ සමෙ සමණො ගොතමො සමණස්ස ගොතමස්ස සාවකාවා ආගතත්වා වාරෙස්සනති වාරෙත්ථුං මා අදත්ථාති ලඤ්චං අදංසු.

රුජා ලඤ්චං ගතෙත්වා ගවුඪ්ඨ කාරෙථාති ආග. තෙ ගත්ත්වා අත්තතො උපථානෙති දබ්බසම්භාරෙ ආගරුපෙත්වා ථම්මස්සාපනාදීති කණ්ඨතතා උච්චාසද්ද මහාසද්ද එකකොලාගලං අකංසු.

සත්ථා ගතිකුටිතො තිකබ්බම පමුඛෙ යත්වා කෙ පත තෙ ආනන්ද උච්චාසද්ද මහාසද්ද කෙවට්ටා මඤ්ඤා ඔවෙඪ විලොපෙනතිති පුළුඪි. තිත්ථියා ගතොත ජේතවනසමිපෙ තිත්ථියාරුමං කඤ්ඤන්ති. ආනන්ද ඉමෙ සාසනෙ පටිවිරුද්ධා තිකබ්බසම්භස්ස අථාසුචිගාරං කට්ඨස්සනති රඤ්ඤා ආරුඤ්චෙත්වා ගරුපෙතිති. ථෙරෙ තිකබ්බසම්භෙත සද්ධිං ගතත්වා රුජආරෙ අවභාසි. රඤ්ඤා ථෙරු දෙව ආගතාති ආරුච්චසිංසු. රුජා ලඤ්චස්ස ගතිතතතා න තිකබ්බම. ථෙරු ගතත්වා සත්ථු ආරුච්චසිංසු.

සඳවා සාරිපුත්තමොග්ගලාපන පෙසෙයි රුජා ගෙන සං දක්‍ෂනමි හි අදයි. හෙ ආගන්තුක සඳු ආරොච්ඡාසිත න ගනනක රුජා නිකාපොතාති. සඳවා වා බණ්ණෙව වසානායි අතතනො රජෙජ් රුජා කාලංකාදාං න ලතිස්සතිති දුතිගද්වංස සාමාසයව නිකුත් සසිසපරි වාසෙ ගනනො රුජආරෙ අවධායි.

රුජා සඳවා ආගතොති සුඤා නිකමිඤා නිවෙසනං පවෙසෙඤා පලලෙඤා නිසිදපෙඤා යානුච්ඡරකං අදයි. සඳවා පරිභවතසාකු බාදජීයො යාවතතො ජිට්ඨාති භාව සඳු සනතිනෙ නිසිදස්සාමිති ආගන්තුක නිසිනනං රුජානං කායා පහාරජ ඉදංනාම කතනති අවතො කාරණෙතෙව නං සද්දසුපෙස්සාමිති ඉදං අතිවකාරණං ආහරි.

මහාරුජ පබ්බතීනො නාම අසුඤ්චසුඤ්ඤා සුඤ්ඤාපෙඤා න වට්ටති අතිතෙපි ඉසයො අසුඤ්ඤාසුඤ්ඤා සුඤ්ඤාපෙඤා සතරවේදන රුජා සමුද්ධං පවිජෙධාති. කදා ගහවාති.

අතීතෙ මහාරුජ හරුජවේදි¹ හරුජරුජා² නාම රුජං කාරෙති පඤ්ඤාසත පඤ්ඤාසතා වෙ ඉධිගණං පඤ්ඤාසතාදෙකො ලොඤ්ඤාලසෙව නසං හරුතනගරා³ ගතොති තනරස්ස අවිජජ්ජ වෙ රුකො අපි. පඨමාගපතො ඉධිගණං එකස්ස රුකස්ස පුංල නිසිදි පඨමාගපතො පිඨස්සාති. හෙ යථාතිරතො. විහරිතො පබ්බතමෙව අගමංසු. හෙ පුත ආගමිතතොපි අතතනො රුකස්ස පුංලයෙව නිසිදනාම අදානෙ ගජ්ජෙන එකො රුකෙකා සුකම් තසමං සුතෙකා ආගතො නාපසා අයං රුකෙකා මහා අමොකාමි තෙසෙපි පතොස්සතිති ඉතරෙසං රුකස්සුලස්ස එකදෙසෙ නිසිදංසු. හෙ පඤා ආගන්තුක රුකස්සුලං අපමිඤා බති සිතාව කසමා භූමෙහ එසි නිසිදථාති ආහංසු. ආවරිත අමොකං රුකෙකා සුතෙකා අයං රුකෙකා මහා භූමෙහ පවිසථ භූමොකමි පතොස්සතිති. හෙ න මහං පමිසස්සාම නිකමච භූමෙහති. කථං විමෙස්සො න භූමො අතතනො මතෙන නිකමස්සමාති ගන්ධාදිසු ගහෙඤා නිකමසිංසු.

හෙ මොභු සිකාපෙස්සාම හෙති ඉද්ධියා සොවණ්ණමයාති ඤො වකසාති රජතමස්සද්ව අකමං මාපෙඤා පවට්ටනො රුජආරං අගමංසු. රසෙඤ්ඤ එවරුපං දෙට්ඨ තාපසා පණ්ණාකාරං ගහෙඤා සිතාති නිවෙදමංසු රුජා භූමෙකා පතොස්සමාති පතොස්සාපෙඤා මහාකමං භූමෙහති කතං අපි වෙ කිඤ්ඤ මහා කතබ්බනති. ආම මහාරුජ අමොකං නිසිතනට්ඨානං එකං රුකස්සුලං අපි. තං අසෙඤ්ඤාති ඉධිති ගතිතං තං නො දුපෙතිති.

රුජා පුරිසෙ පෙසෙඤා තාපසෙ නිකමසිංසෙපි. හෙ බතිසිතා කිං භුමො දඤා ලතිස්සති මලොකසමානා ඉදං නාමාති දිස්සා මගමි ලඤ්ඤා දඤා පුත ගණිතිස්සාමාති ඉද්ධියා සොවණ්ණමයං රථපඤ්ඤරං

1. සි. සුරුජවේදි. 2. සි. සුරුජරුජා. 3. සි. සුරුතනගර.

මාපෙළා ආදාය අගමංසු. රජා දිසා භූමිතා කිං භනෙත කාතබ්බනාති ආහ. මහාරජ අමහාතං රුක්ඛමුලෙ අඤ්ඤා ඉසිගණං නිසින්නො නං තො රුක්ඛමුලං දාපෙහිති.

රජා පුරිසෙ පෙසෙළා තෙ නික්ඛබ්බාපෙසි. තාපසා අඤ්ඤමඤ්ඤං කලහංකතා අනනුවජ්චිකං අමෙහති කතනාති විපට්ඨාරිතො සුභා පබ්බතපාදමෙව අගමංසු. තතො දෙවතා අයං රජා විත්තාවපි ගණාතං හත්තො ලඤ්චං ගහෙළා අඤ්ඤමඤ්ඤං කලහං කාමරසිති භුජ්ඣිතො මහාසමුද්ධං උබ්බට්ටෙළා තස්ස රඤ්ඤා විජ්ඣං යොජන සහස්සමත්තවර්තං සමුද්ධමෙව අනංසු.

“ඉසිතමනතරං කතා හරුරුජාති මෙ සුතං,
උච්ඡින්නො සහරමෙති සරජා විහවං ගතො”ති. 1

එවං ගතවතා ඉමස්මිං අතීනෙ දස්සිතෙ යස්මා බුද්ධාතං නාම කථා ඔකප්පතියා ගොති තස්මා රජා අත්තතො කිරියං සලලකෙඛළා අනුපධාරෙළා මයා අකතතබ්බං කල්මං කතනාති ගච්ඡ්ථ ගණෙ තිස්සෙ නික්ඛබ්බාති නික්ඛබ්බාපෙළා විනෙතසි මයා කාරිතො විහාරෙ නාම තස්මි. තස්මිංයෙව ණනෙ විහාරං කාමරසාමිති නෙසං දබ්බි සමහාරෙපි අදළා විහාරං කාමරසි. තං සක්ඛායොතං වුත්තං.

53. 2. 2. 3.

දුතියෙ-උදයගාමිණීනාති අත්තතො සමයෙ වඩ්ඪිගාමිණීං. මරණං ආගමෙසාසිති මරණං ඉවෙජ්ජාසිති. තතියං උගතානමෙව.

53. 2. 4.

වතුපෙ-සබ්බදුගගතිගං සමතික්ඛනෙතොති මනුස්සදෙහග්ගං පටික්ඛිත්තං.

53. 2. 5.

පඤ්චමෙ-සබ්බදුගගති විනිපායගං සමතික්ඛනෙතොති මනුස්ස දෙහග්ගෙත සද්ධිං චත්තාරෙ අපායා පටික්ඛිත්තා.

53. 2. 6.

ඡට්ඨ-මිත්තොති අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස ගෙහෙ ආමසපරිභොගවසෙත වොහාරමිත්තා. අමමාදි ආමනනණපටිමනනණඉරියාපථාදිසු එකතො පටිත්තකිළා. ඤාතීති සසුසසුරපක්ඛිකා. සාලොගිකාති සමාන ලොගිතා හාතිගතිණිමාතුලාදියො.

53. 2. 7.

සත්තමෙ-අඤ්ඤථත්තං නාම පසාදඤ්ඤථත්තං භාවඤ්ඤථත්තං ගතිඅඤ්ඤථත්තං ලක්ඛණඤ්ඤථත්තං විපරිණාමඤ්ඤථත්තනාති අනෙක විධං. තත්ථ මහාභූතෙසු භාවඤ්ඤථත්තං අභිපෙපතං සුචණ්ණාදි භාවෙන හි ඝතසණ්ඨිතාය පථවිධාතුයං විලිඪිළා උදකභාවං ආපජ්ජ මානාය පුරිමභාමො විගච්ඡති. භාවඤ්ඤථත්තං පඤ්ඤායති. ලක්ඛණං පන ත විගච්ඡති කක්ඛලලක්ඛණංව නොති. උච්ඡුරසාදිභාවෙන ච

ප්‍රසාසාරකණිතාය ආපොඛාදායා සුසංසිතා සතපථවිතාම ආපජ්ජ මානාය පුරිමහාපො විගච්ඡති භාවිකාදාදාතනං පඤ්ඤායති. උක්ඛණං පන න විගච්ඡති ආබ්‍රිකාලකඛණංවිගොති නමුදං අඤ්ඤාදාතනාති එතර් පන ගතිඅඤ්ඤාදාතනං අධිපොතං කඤ්ඤි අරියසාවකස්ස නපි. පසාදඤ්ඤාදාතනමපි තප්පියෙව ඉධ පන පසාදථලං පසාදෙකං ගති අඤ්ඤාදාතනමෙව දස්සිතං. සෙසං සබ්බන් උත්තානමෙවාති.

රාජකාරාමවග්ගො දුතියො.

53. 1-2.

තතිගස්ස පඨමෙ-ඉද්ධන්ති තෙලමුච්චාණිතාදිති ගම්භං. ඒනන්ති හඤ්චගතිප්‍රපභාදිඅලඛකාරවිකේන ප්‍රපජිතං. ආකිණ්ණං මංග්‍රස්සන්ති තීරන්තරමනුස්සං. සම්බාධබ්‍රහ්මන්ති බ්‍රහ්මා වුච්චන්ති අපිතිබ්‍රිහ්ම රච්ඡායො යාපු පටිච්ඡමස්සෙතෙව නිග්ගච්ඡන්ති. තා සම්බාධබ්‍රහ්මා බ්‍රහ්මා එතරාති සම්බාධබ්‍රහ්මං. ඉමිතාපි තගරස්ස සතවාසමෙව දීපෙති. ඒකිකන්තන්ති ඉතොවිතොව පරිබ්‍රමන්තන උද්ධචවාරිතා. දුතියං උත්තානමෙව.

53. 3. 3.

තතිගෙ-භගවාම එනං ජාතෙය්‍ය එතෙති බමෙමිති සමන්තා ගනං වා අසමන්තාගනං වාති ඉදං සො සකෙකා තිතිවා බමෙමිති සමන්තාගතස්ස පුග්ගලස්ස සොවාපන්තභාවං වකුචිවා බමෙමිති සමන්තාගතස්ස සොවාපන්තභාවං භගවාම ජානාතීති අධිපායොන ආග. කොවිදෙව බමමිසමුපාදෙ උපපජ්ජය්‍යාති කිඤ්ඤිදෙවකාරණං උපපජ්ජය්‍ය. එතෙතො අස්සභගවා එතෙතො තිකුට්ඨසෙඛාති ගමමිං කාරණෙ උපපන්න භගවා තිකුට්ඨසෙඛන නානාලද්ධිකො හුතො එකවාදං වදන්තො එකන්තො අස්ස තිකුට්ඨසෙඛාපි එකං වදන්තො එකන්තො අන්තො. කෙතෙවාසන්ති අගං හි යං වාදං කුලෙහ වදෙථ තමෙවාහං ගණ්හයන්ති. නනුව අරියසාවකස්ස රතනන්තයෙ පසාදඤ්ඤාදාතනං නපි. අථ කස්මා එවමාහාති. භගවෙනා සබ්බඤ්ඤා තාය එවං හිස්ස හොති තිකුට්ඨසෙඛා අන්තන්තො අගබ්බඤ්ඤාතාය අජාතිතාපි කපෙය්‍ය. සඤ්ච පන අඤ්ඤාණන්තාම නපි තස්මා එවමාහ. අඤ්ඤාමු කලායාණං අඤ්ඤාමු කුසලාති කලායාණමෙව කුසලමෙව වදමි. න කලායාණකුසලවිමුච්ඡන්ති. අපිටස්ස අනාවර්තනදෙසො එසොති.

53. 3. 4.

වකුන්තෙ-ඉධ ඛනානාම එකෙව්වා පුග්ගලොති ඉදං න කෙවලං සරකාති එව අපායෙනා මුත්තො ඉමෙපි පුග්ගලා මුත්තාති දස්සෙකං ආරභං. මත්තෙතො තිජ්ඣානං බමන්තිති පමාණෙතෙව ඔලොකනා බමන්ති ඉමිතා බමොත්තසාරිං මග්ගච්ඡප්‍රාගලං දස්සෙති. අගන්තො තිජ්ඣන්ති මග්ගච්ඡප්‍රාගලොති අපායෙනා පරිමුත්තොති වා පරි

මුළුමනින්ම වා වහනු වට්ටනි. නවටනි. සසම්මාන පරිමුඛවත් නසමානතා නාම න කොට්ඨි අනන්තානි වුනෙකා. න ගව්නිති අනෙකා. සද්ධාමනාං පෙමමනානානි ඉමිනා සද්ධානුසාරි මහවංසපුත්තලං දසෙය්ති. මහාසාලානි සමීපෙ තිතෙව වහනායෙ මහාසාරුකෙකු දසෙය්නෙකා ආස. මරණකාලෙ සිත්තං සමාදිසීති මරණසමයෙ තිසු සිත්තාසු පරිපුරකාරි අහොසිති දසෙය්ති.

58. 7. 5.

පඤ්චමේ-දුක්ඛකතනානි විසමබෙතනං. දුක්ඛමිතති අසාරභූමිං ලොඤ්ඤාපභවං. ඔණ්ඩානිති පරිහිනනානි. පුඤ්ඤිති උදකෙන තෙමෙකා පුඤ්ඤාචං ආපනනානි. වානානපසනානිති වානානපසන හතතතා තිරේජසාවං ගතානි. අසාධද්විති අනාදිතසාධනි. අගතිතසාධනි. අසුඛසසිතානිති න කොට්ඨාදිසු පඤ්චමිතා සුච්ඡි ධර්මිතානි. සුඛසසිතානිති ධර්මතානතො වතනායෙ මාසෙ අවලිතානි.

58. 8. 6.

ජලේ-ධානසො වෙදනා පටිපසංසමෙකසානි ඛණ්ණවෙදනා පටිපසංසමෙකසා. මිත්තාසුණනානි මිත්තාපට්ටවෙකකුණෙන. මිත්තා මිත්තනිසානි අතිසාණිකවිමුත්තියා. නසමා සද්ධාසු ධර්මසංචාරිතානි භාවාදිතනන්තාව. සත්ථුනි නාමානි යො නාම.

58. 8. 7.

සත්තම-සමසන්ධිකං මරණසංඛතං සමපරායෙනෙකං මරණ සංඛතං. ස්වසානිවිකානිති හිමිනං අනුච්ඡිකානි. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවානි.

සරකානිවග්ගො තතියො.*

58. 4. 1.

වතුත්තං පඨමේ-පුඤ්ඤානිසංඤ්ඤා සුභලානිසංඤ්ඤානි පුඤ්ඤානදියො තුභලානදියො. සුඛසංභාගති සුඛසං පට්ටයා.

58. 4. 4.

වතුත්තේ-දෙවදෙවතිති දෙවතාං ඤාණෙන දෙවසං වා ඤාණෙන අකකතපදති. විසුඤ්ඤානි විසුඤ්ඤානතාය. පටිසංඝාදපනානානි පරිභොදපනතාය. ජොතනතාය. ඉමසමිං පුත්තෙ වතනායෙපි ඵලට්ඨා පුත්තලා විසුඤ්ඤාවෙන දෙවතාම ජානා.

58. 4. 8.

අට්ඨමේ-පාරං ශතකානි පාරං වුවට්ඨි තිබ්බාණං තං පතානි අනෙකා. ආසවානං ඛසාස සංවත්තනානිති න පඨමං තිබ්බාණං ගතකා පට්ඨා සංවත්තනානි ගව්නමානා ඵව සංවත්තනානිති දෙසනා පන ඵවං කතා.

53. 4. 10.

දහමෙ-දිවා පවිටෙකාය රතනිසා පටිසල්ලානාසාති දිවා
පවිටෙකාය රතනි පටිසල්ලානාය, ඔබමා හි පාතුහවනනිති සංචි
විසංකාඛමිමා හ උපපජ්ජති. තෙසං සබ්බස් උත්තාහමෙවාහි.

ဗြိတိသျှတို့၏ ဘီဒိုင်း ဖြစ်လာ ခဲ့သည်။

58. 5. 1.

පැහැදිලි කළ පිටපත්-අසංවෘත්තයන් ඇතුළත් කරනු ලබන අසංවෘත්තයන්
 සංස්කෘතයෙන් පැහැදිලි කළ අසං, අසං, බුදුදහමින් පැහැදිලි කළ
 අසංදැක්වීමක් සඳහා සංස්කෘතයෙන් පැහැදිලි කළ බුදුදහම, සුදුසු
 බුදු, සමාජයේ සහයෝගය, උපදෙස්වලින් උපදෙස්වන.

68. 5. 2.

දුතිය-සමීච්ඡාමහානදීපසා සංඝඤ්ඤා සමයාදීති යනි:
සංචිතෝ ඵතා, ඵසානදිසො ඵසිතච්ඡාදිති ජනතො භොගාදිති අපොථා:

53.5. 3.

[illegible]

58. 6. 4.

එතුමා-අපි බොහෝ දෙනාගේ සහයවීමෙන් අපි සිටින අපේ
 වෙළුම මත අපි නොමැති නොමැති නොමැති නොමැති නොමැති නොමැති නොමැති
 නොමැති නොමැති නොමැති නොමැති නොමැති නොමැති නොමැති නොමැති

සහ එක පසු සිදු නිසර්ගය වශයෙන් පසුවලමය.

53. 6. 2.

[illegible]

63. 6. 8.

තනිය-බමවදිනෙහි සත්තපු ජනෙපු එහෙය. බුද්ධිහාලනී. හි බමවදිනෙහි උපාසනො විසාබො උපාසනො උපාසා ගතපති එහෙයා ගතපති හත්තෙහි ඇලවිනො වුලලදනාඑවිනිනෙයාහි ඉපමි සත්ත ජනා පසුබිසුඋපාසකපරිවාර අනෙපුං හෙසං එස අසුසුතෙර ගමනිනි බමමගමිතර සලලප්පතනාදහො. ගමනිතරයාහි අත්ගමිතර වෙහනාපුත්තනනාදහො ලොකුනනිනි ලොකුත්තරපදිපයා අනා

බහසංසුත්තාදයො. සුඤ්ඤානාපටිසංසුත්තාති සත්තසුඤ්ඤානාදිපකා
බජ්ජතිකසුත්තත්තාදයො. උපසංඝරජ විහරිත්තාමාති පටිලභිත්තා
විහරිත්තාම. එමං හි චො ඛම්මදින්න සිත්තිභාවතති එමං තුලෙනති
විඤ්ඤපමපටිපදං රථවිනිතපටිපදං මොක්ඛයාපටිපදං මහාඅරියවංස
පටිපදං පුරුෂොක්ඛසි සිත්තිභාවං.

ඉති සත්ථා ඉමෙසං උපාසකානං අසත්තභාරං අරුපෙසි. කසමා
එනෙ කිර න අත්තනො භූමියං ධර්මා ඔවාදං යාවිංසු. අවිසෙසෙන
පන සබ්බං භාරං උක්ඛිපිතුං සමත්ථා විය ඔවදතුනො භනෙත භගවාති
යාවිංසු. තෙන තෙසං සත්ථා අසත්තභාරං ආරුපෙත්තො එවමාන.
නිවොදනානති නබො එතං. නකාරො පනෙත්ථ බ්‍යඤ්ඤා සත්තිමත්ත
මෙවාති වෙදිතබ්බො. නසමාති යසමා ඉදුති අත්තනො භූමියං ධර්මා
ඔවාදං යාවථ තසමා.

58. 6. 4.

වතුත්ථ-නිවොදනානති නබො අමෙහති එතං. සප්පඤ්ඤා
උපාසකොති සොත්තාපනො අබිපොතො. අත්තසන්තිසෙති බමෙමතිති
අත්තසකරෙති බමෙමති. අත්තසනාසසමාති අත්තසතු ආයසමා.
මාගිසොති මරණපටිබඤ්ඤා. මරණබමෙමාති මරණසභාවො. අබිමො
මෙමතිති ධර්මෙති. අබිමොවිතානති ධර්මං. එමං විමුත්තවිත්තත්තාති
එමං අරහත්තඵලවිමුත්තියා විමුත්තවිත්තත්තං. සද්දං විමුත්තියා
විමුත්තනති යං ඉදං විමුත්තියං ආරබ්භ විමුත්තියා නානාකරණං
වත්තබ්බං සියා තං න වදාමි. හික්ඛුසඛසත්ත හි වෙතිගඛණ්ඩොති
ගඛණ්ඩවත්තසු මෙව අසිතික්ඛණ්ඩවත්තසු වාති ආගමණිගගුණෙසු
පමාණං නාම තත්ථි. පටිවිඤ්ඤා පන මත්තො වා එඡෙ වා උපාසකා
නඤ්ඤා හික්ඛුසඤ්ඤා නානාකරණං තත්ථි.

58. 6. 9.

නවමෙ-පඤ්ඤාපටිලානාස සංවත්තනීති එත්ථ සත්ත සෙබා
පඤ්ඤාපටිලභනති තාම. ඛිණ්ණසෙවා පටිලභිපඤ්ඤා තාමාති වෙදි
තබ්බො. පරතො පඤ්ඤාමුඛිසොති ආදිසුපි එසෙවතයො. සෙසං
සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

සප්පඤ්ඤාචගෙහා ජට්ටමා.

59. 7. 1-10.

සත්තමෙ-මහාපඤ්ඤානාස සංවත්තනීති ආදිසු මහත්ත අත්ථ
පටිගණකාතිති මහාපඤ්ඤාති ආදිතා පටිසම්භිදයං වුත්තත්තයෙනෙව
සබ්බපදෙසු අත්ථා වෙදිතබ්බො සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

මහාපඤ්ඤාචගෙහා සත්තිමො.

සොත්තාපනාසංසුත්තං සමත්තං.

54. 1. 1-2.

සම්මසංක්‍රමනං පඨමෙ- සමාධිං ගිහිකවෙති තෙ තීර භික්‍ෂු විනෝදකතාසංයමාසං පරිනායනාදි අපි නොසං සත්ථා එවමෙන විනෝදකතාසං ලභිතා කාමවිධානාං වසෙත්ථා විනෝදං පාසුණිකතනාති ඉමිං දෙසනං ආරම්භං. නසමා ගිහ සිත්තවෙ ඉදං දුක්ඛනාති යොගො කරණියොති එත්ථ යථාභුතාදිපසෙන කාරණවෙත්ථෙද්ද වෙදිතබ්බො. ඉදංඤ චුත්තං හොති-භික්ඛවෙ යසමා සමාගිතො භික්ඛු චත්තාරි සම්මාති යථාභුතං පජානාති තසො චුත්තොති ව සමාගිතොති වතුත්ත සම්මානං යථාභුතං පජානනත්ථාය ඉදං දුක්ඛනාති යොගො කරණියො. යසො චත්තාරි සම්මාති තථාගතසෙත්ථ පාසුණාචා පාකචාති හොති යසමා ව හථාගතෙන සුචිතතනාති යසමා ව තෙසු අපරිමාණා වණ්ණා අපරිමාණාති පදබ්‍යඤ්ඤනාති යසමා ව තෙසං අපරිමිතාත්තා විච්චං වසන්ති තෙසං පටිවිධාකාලතො පටිකාය න විසිති තසමා එවං නො වුට්ඨං නවකසිත්තනාති චුත්තොති ඉදං දුක්ඛනාති යොගො කරණියො. දුතියං කායවිවෙකවකලානං නායවිවෙකපටිලා පජාය චුත්තං.

54. 1. 3. 4-5.

තතිගෙ-අභිසම්මසායාති අභිසම්මසත්ථාය. සමණොවා බ්‍රාහ්මණොවාති චෙත්ථ සාසනාවචර අධිපෙසතා. තථා වතුත්ථසඤ්චමෙසු. තෙන තෙන අභිලාපෙන චුක්ඛනකානං පන අක්ඛාසයෙනෙතාති චුත්තාති.

54. 1. 6.

ජට්ඨෙ-අභිසම්මුද්ධං පකාසෙසුනාති අභිසම්මුද්ධො අනානාති එවං අත්තානං අභිසම්මුද්ධං පකාසසිංසු. ඉමසමිං ගි සුත්තෙක සබ්බඤ්ඤ චුද්ධා ව සමණගහණෙන ගතිතා.

54. 1. 10.

දසමෙ- අනෙකපිතිතනාති අනෙකපිටා. තීරව්ජානකථනාති අතිශයාණිකකථං. සග්ගමොක්ඛමග්ගානං තීරව්ජාමග්ගං කථං. භිජ් කථනාති ආදිසු රුජානං ආරබ්භ මහාසම්මතො මනිකානා ධම්මාසොකො එවං මහානුභාවොති ආදිතා තයෙන පටිත්තො කථා රුජකථා. එස තයො වොරකථාදිසු. තෙසු අමුතො රුජා අභිරුපො දසන්තියොති ආදිතා තයෙන ගෙහසිත්තකථාව තීරව්ජානකථා හොති. සොපි නාම එවං මහානුභාවො බයං ගතො වයං ගතොති එවං පටිත්තො පන කම්මවිධානභාවෙ තිට්ඨති. වොරෙසුපි මූලදෙවො එවං මහානුභාවොති තෙසං කම්මං පටිට්ඨ එවං අභෙසුනාති ගෙහසිත්තකථාව තීරව්ජානකථා. යුද්ධාදිසු අසුතෙක අසුතො එවං මාරිකො එවං විද්ධොති කාමග්ගොද වසෙතෙව කථා තීරව්ජානකථා. තෙපි නාම බයං ගතොති එවං පටිත්තො පන සබ්බත්ථ කම්මවිධානමෙව හොති. අපි ව අනිකාදිසු එවංවණ්ණවතනං ගතිවතනං රසථග්ගසමපත්තං බාදිමා භුඤ්ඤිමා පිච්චිමාති කාමග්ගොදවසෙන කපෙත්ථං න විට්ඨති. සාත්තං පන කත්තා සුබ්බ එවං වණ්ණාදිසම්පත්තං අත්තං පාණං වත්ථං යානං සයනං මාලං

ගනිං වීලෙපනං සිලවන්තානං අදමා වෙතියෙ පුජං අභරිත්තාති
 කථෙත්තුං වට්ඨති. ඤාතිකථාපි අමානං කුතනා සුරු සමන්තාති වා
 පුබ්බෙ මයං එවං විත්තෙති යානෙති විවර්තනාති වා අස්සාදවසෙන
 වත්තුං න වට්ඨති. සාන්තං පන කන්තා තෙපි තො ඤාතනා බයං
 ගතාති වා පුබ්බෙ මයං එවරුපාති යානාති සමසස්ස අදමනාති වා
 කථෙතබ්බා. ශාමකථාදිපුපි පුතිවිට්ඨි දුන්තිවිට්ඨිපුතිකබ්බෙතිකබ්බාදි
 වසෙන වා අසුකයාමවාහිතො සුරු සමන්තාති වා එවං අස්සාදවසෙන
 වත්තුං න වට්ඨති. සාන්තං පන කන්තා සද්ධා පසන්නාති වා බයං
 ගතා වයං ගතාති වා වත්තුං වට්ඨති. නිගමනගරජනපදකථාපුපි
 එසෙව නයො. ඉත්තිකථාපි වණණසණ්ඨානාදීති පවිට්ඨි අස්සාදවසෙන
 වත්තුං න වට්ඨති. සද්ධා පසන්නා බයං ගතාති එවමෙව වට්ඨති.
 සුරකථාපි තජ්ජිමෙනො තාම යොධො සුරෙ අයොසිති අස්සාදවසෙන
 වත්තුං න වට්ඨති සද්ධා පසන්නා අගොසි බයං ගතොති එවමෙව
 වට්ඨති. සුරකථාතිපි පාඨො. සාපි වෙ සුරකථා එවරුපා තාම පුරපිතා
 රති ජනති තොතිති අස්සාදවසෙනෙව න වට්ඨති ආදිතවවසෙනෙව
 පන උමත්තකසංවත්තනිකාති ආදිතානසෙන වට්ඨති. මිසිවාකථාති
 අසුකමිසිවා පුතිවිට්ඨාති වා අසුකමිසිවාය වාසිතො සුරු සමන්තාති වා
 අස්සාදවසෙනෙව වත්තුං න වට්ඨති. සද්ධා පසන්නා බයං ගතාති
 ඉලෙවං වට්ඨති. කුමගමානකථාති උදකතින්කථා වුට්ඨති. කුමා
 දසිකථා වා. සාපි පාසාදිකා තවිට්ඨං ගාසිකුං ඡෙසාති අස්සාදවසෙන
 න වට්ඨති සද්ධා පසන්නාති ආදිතා නයෙනෙව වට්ඨති. පුබ්බපෙත
 කථාති අතිතඤ්ඤිකථා. තත් වත්තමානඤ්ඤිකථා සද්දසාපි විනිවුජ්ජො.
 නානත්තකථාති පුරිමපට්ඨිකථාති විපුත්තා අවසෙසා නානාසභාවා
 තිරන්කකථා. ලොකකවාසිකාති අයං ලොකො කෙන නිමිත්තො
 අසුකෙන නාම නිමිත්තො කාකො සෙතො අධිනං සෙතාත්තා බලාකා
 රත්තා ලොකිතස්ස රත්තත්තාති එවමාදිකා ලොකායතවිතණ්ඨසලොප
 කථා. සමුද්දකවාසිකා නාම කසවා සමුද්දො සමුද්දො සගරදෙවෙන
 බතත්තා සාගරෙ බතො මෙති හන්වුද්දො තිවෙදිතත්තා සමුද්දොති
 එවමාදිකා තිරන්කකථා සමුද්දකවාසිකකථා. ඉති ගපවා ඉති අගවොති
 යංවා තං වා තිරන්කකාරණං වතා පවත්තිතකථා ඉතිගවාගවකථා.
 එන්ඛගවොති සස්සනං අගවොති උචේදං ගපවාති දුසි අගවොති
 තාති ගවොති කාමසුඛං අගවොති අත්තකිලමපො ඉති ඉමාය
 ඡබ්බිබාය ඉතිගවාගවකථාය සද්ධං බත්තිස තිරන්තකථා නාම
 තොතති. සෙසං සබ්බත් උත්තාතමෙවාති.

සමාධිවග්ගො පඨමො.

64. 2. 1.

දුතියස්ස පඨමෙ-බාධණ්ඨිසනති එවං නාමකෙ තගරෙ. ඉසි
 තෙතො මිගදසෙති ඉසිනං පතනුපතනවසෙන එවං ලභිතාමෙ
 මිගානං අගගදනවසෙන දිනත්තා මිගදයසබ්බාතො ආරමෙ. එන්ති

උපපත්තුපහතො සබ්බද්දස්ස ඉසයො පතනති බම්මවස්සසප්පවත්තනත්ථං නිසීදන්තිහි අපේථා තඤ්ඤාඥාපඤ්ඤාපඤ්ඤා සත්තාහව්වයෙන නිජෙධි සප්පවත්තනිචා ධර්මිනා අනාතත්තදත්තෙ කතද්දාසොවනාදිතිචා ආකාශෙනාගන්ත්වා පචළචාද්දාසොපපත්ථ ඔචාරණපසෙන පතනති උපපාසපස්ස අභ්‍යොසපස්ස සප්පවත්තනති ගඤ්ජාදනං පටි ගජ්ජානාපි නාමාදි උපපත්තනති ඉමිනා ඉමිනා පතත්තුපහත වසෙන තං ඉමිපත්තනති චුළචති.

ආමනෙතෙති දිපෙකරපාදද්දාස කතාතිනිකාරතො පට්ඨාය පාරමිතො ධරෙතො අභ්‍යොසෙන පච්ඡිමහපෙ නානාතිනිකමිතො අනුසුතෙති ලොසිමිතො පථා නත් අපරිජිතපලාංක නිමිතො චාරිතො හිමිතො පට්ඨායෙ පුලකතිචාසං අනුසරිතා ච්ඡිමිතොම දික්ඛවත්තං වසොසොපා පච්ඡිමාපාසොන දසසන්ධි ලොකානුං උත්තංදොසො සංගද්දාසො පථා සත්තසත්තානාති ලොසිමිතො විතිනාමෙතා මහාත්මනා ආයාමිතාපෙදසො සංගද්දාසො ලොකං පොලොමනා ලොකානුසන්තො සාරණිං ගන්ත්වා පඤ්ඤා පට්ඨිතෙ සද්දස්සෙතා සංගද්දාසො පච්ඡිමාපාසො ආමනෙති.

මෙමෙ තිකමිතෙ අනාති මෙ ඉමෙ තිකමිතෙ ආමනෙතොප්පාසා ඉමිස පත පදස සහ සපද්දාසොති සපද්දාසොතිකොසො පෙට්ඨා අභිමතොඋපරි ගම්හො පථා දසසන්ධි ලොකානුං පථා පථා අප්පාසි. තසමිතෙව සමයෙ අට්ඨාරසංචාරිකමිතා චුළචනො සොගම්මිසු. පච්ඡිම දිසාය සුරිතො අත්තෙති පාමනදිසාය ආසාදනතත්තොත්තන සුපත්තා පුණ්ණවිසදු උග්ගප්පති. තත්තං සමයෙ හත්ථා ඉමං බම්මවස්සසප්ප වත්තනසුත්තං ආරහතො මෙමෙ තිකමිතෙ අනාති ආදිතා. තත්-සබ්බිකනාති මිතිසංගද්දාසො ජිහ්වා පට්ඨස්ස පගෙනා. නාසමිතමාති න මුලසෙත්තමා. මොවාසං කාමමිසු කාමසුචලලි කානුසොගොති ගොව අයං මද්දකාමෙසු කිලෙසනාමෙන කාමසුචයො අනුසොගො. ගිහනාති ලාමනො. ගමනාති ගාමිතාසිතං සත්තකො. පොඤ්ජනිකොති අසිංහලජනන ආවිණ්ණං අනිමිකොති න මිසුලො න උත්තමො නම් අරියානං සත්තකො. අනිමිකංගිහනාති න අත්තමාසොති තසුචයං කාරණං අනිමිකොති අපේථා. අතතිලමානුසොගොති අතතො කිලමිතො අනුසොගො අතතද්ධසං කාරණාති අපේථා. දුක්ඛාති කණ්ඩකාපසසසෙසො දිති අතතමාරණෙති දුක්ඛාවතො. පසුඤ්චනුං කරෙතිති මනු කරණි. දුතිසපදං තසෙව මෙවමනං. උපසමාසාති කිලෙසුප සමත්තය. අභිසංගද්දාසාති මතුනං සමානං අභිජානනත්තය සමිතා බාසාති තෙසංගෙව සමුප්පන්නත්තය. භිබ්බාණාසාති තිබ්බාණ සමිතිතිසත්තය. සෙසමෙත්තං මත්තබ්බං සියා නං ගෙට්ඨා තත්තත්ත චුත්තමෙව. සමත්තොපි සබ්බසකාරෙතෙව මිසුද්ධිමග්ගෙ විජාරිතා.

නිපට්ඨවචනාති සච්ඡෙදනිවච්ඡෙදනාසංඝාතානං තිණං පට්ඨවචනං වසෙන නිපට්ඨවං, එතංගි ඉදං දුක්ඛං අරියසච්චං ඉදං දුක්ඛසමුදයනාති එවං චතුසු සච්චෙසු යථාභූතං ඤාණං සච්ච්ඤාණං නාම, තෙසුයෙව පරිඤ්ඤායාං පභාතබ්බනාති එවං කතතබ්බනිච්ච ජාතනඤාණං නිවච්ඤාණං නාම, පරිඤ්ඤාතං පභිනනාති එවං තස්ස තස්ස නිවච්ඤා කතභාවජාතනඤාණං කතඤාණං නාම.

වාදසාකාරනාති තෙසංයෙව එකෙකස්මිං සච්චෙ තිණං තිණං ආකාරානං වසෙන වාදසාකාරං, ඤාණදස්සනනාති එතෙසං නිපට්ඨවචනං වාදසත්තං ආකාරානං වසෙන උපපත්තඤාණසංඝාතං දස්සනං, ඛම්මවක්ඛනාති අඤ්ඤාපථ තයො මග්ගා තිණි ව එලාති ඛම්ම වක්ඛනාම හොනාති, ඉධ පඨමමග්ගොව.

ඛම්මවග්ගෙතාති පට්ඨෙවඤ්ඤාණෙව චෙව දෙසනාඤ්ඤාණෙව, මොධි පලලබ්භ නිසිත්තස්සති චතුසු සච්චෙසු උපපත්තං වාදසාකාරං පට්ඨෙවඤ්ඤාණෙව ඉසිපතනෙ නිසිත්තස්ස වාදසාකාරාය සච්චදෙසනාය පවතතිතං දෙසනාඤ්ඤාණෙව ඛම්මවක්ඛනං නාම, උභයෙවි මෙතං දස බලස්ස උරෙපවත්තඤ්ඤාණෙව, තං ඉමාය දෙසනාය පකාසෙතෙතන භගවතා ඛම්මවක්ඛනං පවතතිතං නාම, තං පනෙතං ඛම්මවක්ඛනං යාථ අඤ්ඤානොණිඤ්ඤාපෙරෙ අවධාරසති බ්‍රහ්මකොට්ඨි සද්ධිං සොතා පතතිඑලෙ පතිට්ඨාති තාව තං භගවා පවතෙතති නාම පතිට්ඨිතෙව පවතතිතං නාම, තං සන්ධාය පවතතිතෙව පත භගවතා ඛම්මවග්ගෙත භුම්මාදෙවා සද්දමනුස්සාවෙසුනති ආදි වුත්තං.

තත්ථ-භුම්මාති භුමවට්ඨකදෙවතා, සද්දමනුස්සාවෙසු නති එකපභායෙතෙව සාධුකාරං දවා එතං භගවතාති ආදිති වදන්තා අනුසාවසිංසු, ඛගාසොති සබ්බඤ්ඤාතඤ්ඤාණොභාසො, සො හි තද දෙවානං දෙවානුභාවං අතික්කම්චා විරොචිත්ථ, අඤ්ඤාසි වතහො කොණ්ඩඤ්ඤාති ඉමස්සපි උදාහස්ස උදාහාරනිග්ගොතො දසසහස්සි ලොකධාතුං ඵරිතා අවධාසි.

54. 2. 9.

තවමෙ-අපඤ්චාණාමණානාති අපමාණාති අකබරාති, බ්‍රාහ්මනාති තෙසංයෙව චෙවචතං වණංතං වා එකදෙසො යදිදං බ්‍රාහ්මනං නාම, සබ්බාසනාති විභතරියො එකමෙකස්මිං හි සච්චෙ සබ්බාතා රෙන විත්ථාරිමොතෙ වණංසාදිතං අතොතා නාම තස්මි, තස්මා එවමාග.

54. 2. 10.

දසමෙ-සභාවාච්ඡගතවෙන්න තථං, දුක්ඛංගි දුක්ඛමෙව වුත්තං සභාවස්ස අමොඝතාය අවිනථං, නති දුක්ඛං අදුක්ඛං නාම හොති අඤ්ඤසභාවානුපගමෙන අනාඤ්ඤථං, නති දුක්ඛං සමුදයාදිභාවං උපගවත්ති, සමුදයාදිසුපි එසෙව තයොති.

ඛම්මවක්ඛනපච්චත්තනාවගෙහා දුතියො.

54. 8. 1.

තනියෙහි පස්මෙ-අනිත්‍යබෝධාති අනුමුක්තිනෙත. අපරි
මෙබාති අපරිමිතකිනෙත.

54. 8. 2.

දුතියෙ-සංඝා අවිශානං සම්මානිති සංඝා තථාති අවිතථාති
අඤ්ඤාතාති ව තස්මි අවිශානං සම්මානිති වුම්මනති නති විතථාති
අඤ්ඤාතාතිව අවිශා අවිසම්මනො පරිමිතකිනි.

54. 8. 3.

අධිමෙ-සංඝානො අවිශානං සංඝා අවිසම්මානිති සංඝා
අවිසංඝා තථානෙත පරිමිතකිනො දෙසිතකිනො ව තාති අවිසංඝාන
නාති භොනති තස්මි අවිසංඝා සම්මනො අවිසම්මානිති අනෙත.

54. 8. 10.

දසමෙ-සංඝජනිකෙති සංඝජනිකෙතගරෙ. සොභිකාමෙව දුක්ඛඤ්ච
සංඝති දුක්ඛඤ්චදසමෙ සො සංඝතිති ආදි එකපරිමෙවමෙත
වුතං. ඉමසමිං හි සුතෙත එකපරිමෙවමෙව කපිතොති.

කොට්ඨාසමට්ඨෙහො තනියො.

54. 4. 1.

වතුන්සං පස්මෙ-සද්දං උපට්ඨිති යාති ඉමාති උපරි. සිංසපාච
නෙති සිංසපාරුකෙකපු.

54. 4. 2.

දුතියෙ-අනාගිසමෙව්වාති ඤ්ඤෙත අනාගිසමානෙතො අපරි
මිතකිනාති අනෙත.

54. 4. 8.

තනියෙ-අසමාලෝකාපරංලෝකනති ඉමිතො මනුස්සලෝකාපරං
තිරයමි තිරිච්ඡානකොතිමි පටනතිසයමි මනුස්සලෝකමි දෙව
ලෝකමි ගච්ඡනති පුතපුතං වට්ඨසමිංයෙව නිබ්බතනනිති අනෙත.

54. 4. 5.

පඤ්චමෙ-එවිසඤ්චනං ගිනිකමෙ අසාති ගිනිකමෙ එවං වෙ එතං
හවෙය්. තිරිනතරං සතතිසතෙති හඤ්ඤාතකං දුක්ඛදෙවනසංඝති
සමෙහවෙස සම්මානිසමයො හවෙය්වෙති අනෙත.

54. 4. 9.

තවමෙ- මුඛං ඛලෝකෙනාතිති අර්කාසයං ඔලෝකෙනති
අර්කාසයො ඉම මුඛනති අසිපොතො.

54. 4. 10.

දසමෙ-සිලාසුපොති සිලාපමො. සොලසකුකුකොති සොලස
හනෙතො සොලසකුකුකුතිපිපායො. සෙට්ඨානොමග්ගමාති සෙට්ඨා
ආචාරං පට්ඨා. අට්ඨකුකුකු උපට්ඨනමසාති අට්ඨ හත්ථා ආචාරං
උපරි උක්ඛනතො නිතා හවෙය්. භුක්ඛාති ඛලවති. සෙසං සබ්බත
උක්ඛනමෙව්වාති.

සිංසපාචනට්ඨෙහො වතුන්සං.

54. 5. 1.

පසුබලා පරිබෝධ-සුමනසය පොකුණේ භික්ෂුන් එවි. තාමිකය පොකුණේ. ලොකවිනා. විනෝදයෙන් කෙන නුබො වැඩිම සුරියා කනා කෙන මහාපරි, කෙන මහාසමුද්දා කෙන සත්තා උපාදිතා කෙන පබ්බතා කෙන අමිතාලතාදිකෙරුදයොති එවරුපා ලොකවිනා. විනෝදයෙන් නිසිදි. විවේකයාති විතවිනෝ, විකිකත විනෝදා. භූත-සෙව අද්දයාති තෙ කිර අසුර සමබරිමාය. සමබර විනෝදා. සථා තෙ සො පුරිසො සමබරිමාය. අරුහතෙ උපාතිතා මිහමුලාලවිද්දොති පවිසතෙ පසාති එව. අබ්බතියං, තං සත්තං සත්තං සත්තං අද්දයාති අරුහ. අද්වන-සෙව මොහස මොහාති අද්වනං විතං මොහසත්තා. නසමාති යසමා ලොකවිනා. විනෝදයෙන් උමිතතකොපි කොති තමා.

54. 5. 2.

දුරිය-පමිතාණ්ණමොති එකො මහතො පබ්බතසද්දො මරියදපාසාණො. තතියෙ අතිමිහරුපතති අතිමිහරුපං.

54. 5. 3.

වතුපරි- සෙවිමි. සරං අකරිමොති එමහරිතතිපාදසාපතාදිතා සරසා සෙවිමි. අකරිමා:

54. 5. 4.

පසුබලා- සමාපායොති සිප්පසායොති. උපාසනං කෙරෙනොති කණ්ඩිපතසිකතං කෙරෙනො. අසනං අතිපානෙනොති කණ්ඩං අතිකතමෙනො. පොඛ්ඛානුපොඛ්ඛනති එකං කණ්ඩං බිපිතා යථා අපරනායක විජ්ඣති අපරං පොඛ්ඛං තාම දුරියසා පොඛ්ඛං පුත අපරං අනුපොඛ්ඛං පුත අපරං තසා පොඛ්ඛනති එවං අතිපානෙනො අද්දස. සමුග්ගි නාමාති යෙති නාම. දුරගි සමුග්ගිකරනති දුකකරතරං. සත්තං සත්තං මාලසා කොපි. පටිවිජ්ඣයාති එකං මාලං සත්තං සත්තං සත්තං එකං හෙදං ගහෙනා වාතිසායොමජ්ඣෙ වාතිසායො අපරං හෙදං කණ්ඩසා අනායොපියං උසහමෙනො සිතො කණ්ඩසායො කොපියා තං වාතිසායොමජ්ඣෙ කොපි. පටිවිජ්ඣයාති අපරං. නසමාති යසමා එවං දුපට්ඨිකාති වතාරි සමාති තමා.

54. 5. 5.

සත්තං-අසාදාමසාදාදිකාති අසාදාමසාදං බාදනං. දුබ්බ ලබාදිකාති බලමසායොති මව්දිති දුබ්බලානං මව්දිතං බාදනං.

54. 5. 6.

අවිමිමිදං- මහාපරිවිති වකතවාලනාර මහාපරි. අවිමිමිදං. සමාපායොති අදං අබ්බුපාතති. සමෙතං සුගං න සුතිගවෙය්ස සමුද්දා උදං න න සුසොය්ස සොච කට්ඨපො න මරෙය්ස. අපි නාම යදිම්ථා වසෙන සියාති අපරං. එවං අවිමිමිදං. කිකිමිමිති එවං මහාසි වසෙතර වතාරි සුගාති දසෙය්ස. පුරුමිමිවකතවාලනබ්බිපියං.

සිතෙන පුරිමසෙන පක්තිත්තසුගස්ස හි ජිග්හලෙන තස්ස අකිකච්ඡ පස්ස ගිව්ඤ්ඤාය පච්චෙසනං විය මනුස්සපටිලාභො අභිච්චපටිලාභී දක්ඛණ් චක්කවාලමුඛවට්ටියං. සිතෙන පක්තිත්තස්ස පන පරිබ්බමන්තස්ස පුරිමසුගං පනා ජිග්හලෙන ජිග්හඵපරිආරුද්ධස්ස ජිග්හලෙන ගිව්ඤ්ඤාය පච්චෙසනං විය තථාගභූපසාදො අභිච්චතරුහලාභො පච්ඡිමචක්කවාලමුඛවට්ටියං. සිතෙන පක්තිත්තස්ස පන පරිබ්බමන්තස්ස පුරිමසුගවයං පනා ජිග්හලෙන ජිග්හඵපරිආරුද්ධස්ස ජිග්හලෙන ගිව්ඤ්ඤාය පච්චෙසනං විය තථාගතපපච්චෙදිතස්ස ඛමමවිතයස්ස දීපතං අභිච්චතරුහලාභං උග්ගරචක්කවාලමුඛවට්ටියං. සිතෙන පක්තිත්තස්ස පන පරිබ්බමන්තස්ස පුරිමසුගතතයං පනා ජිග්හලෙන ජිග්හඵපරිආරුද්ධස්ස ජිග්හලෙන ගිව්ඤ්ඤාය පච්චෙසනං විය චතුස්සව්වපට්ටිච්චො අභිච්ච අභිච්චතරුහලාභො චෙදිතඛො. තචමාදිති අභිසමයසංයුතෙන වුත්තතයානෙවාති.

පපානවග්ගො පඤ්චමො.

54. 6. 1.

අභිසමයවග්ගො තිදුතවග්ගො අභිසමයසංයුතෙන වින්දාරිකොව. ආමන්ඛඤ්ඤාපෙය්‍යාලො- අජිග්ගෙන ඤ්ඤාචක්කමුත්තාති විපස්සනං ආදිං කන්තා ලොකිගලොකුත්තරෙන ඤ්ඤාචක්කමුත්තා. සුඤ්ඤාමච්ඡපමා දමිඤ්ඤා පටිච්චිතාති එත්ථ සුරතාමි පිට්ඨසුර මදනසුර සුවසුර කිණ්ණපක්තිත්තා සමාරසංයුග්ගාති පඤ්චවිධා. මෙරයං නාම පුප්ඵාගචො ඵලාගචොති එවං වුත්තො යො කොච ආගචො. මජ්ඣනිකා උභයං යංවා පනඤ්ඤාමි සුරසවිචිතිච්ඡතං මදනිගං යාග චෙතනාය භං පිච්චති සා පමාදස්ස කාරණත්තා පමාදමානං නාම තතො පටිච්චිතාති අපෙත්වා. මනෙත්තස්සාති මාතුහිතා මාතරි සමිමා පටිපත්තාති අපෙත්වා. පෙත්තත්තස්සාදිසු පිතුහිතා පෙත්තත්තස්සා. සමණානං හිතා සාමන්ඤ්ඤා. බ්‍රාහ්මණානං හිතා බ්‍රහ්මඤ්ඤා තෙසු තෙසු සමිමාපටිපත්තානංයෙවතං අභිච්චතං. කුලෙජ්ඣොපමා සිතොති කුලෙජ්ඣො අපවාසිතො තිවච්චතියොති අපෙත්වා. ඕෂ්ඨාමහුග්ගාමසමාරමානාති මුලකීරං ඛකිකීරං එච්චකීරං අග්ගකීරං. ඕෂ්ඨකීරනාති පඤ්චවිධස්ස ඕෂ්ඨාමස්සෙව යස්ස කස්සථ තීලකීර රුක්ඛාදිකස්ස භුතසාමස්සෙව සමාරමාන ඡෙදනපටිකාදිසාමෙත විතොපනා පටිච්චිතාති අපෙත්වා.

විකාලකොපනාති කාලාතික්කත්තකොපනා මජ්ඣනිකා තික්ක ඕකො. පටිඤ්ඤා යාමනාලිහපරිභොගාති අපෙත්වා. මාලාදිසු මාලාති යංකිඤ්ඤා පුප්ඵං. කකිකති යංකිඤ්ඤා ගකිකාතිතා. විලෙහනකති ඡවිදගතරණං. තත්ථ පිලකිත්තා බාසෙතති නාම උග්ගමානා සුරෙත්තා මනෙත්තාති නාම. ගකිවසෙත ඡවිදගවසෙත මි ගාදි යත්තා විභුසෙතති නාම. යානං වුච්චති කුරුණං තස්මි ගාම

දුස්සීලාපෙතනාය නාති මාලාධාරණාදීති මහාජනෝ කතෙති නනො පටිවිරතාති අපේථා. සාසනායං අනනුලොමිතො විසුඛං පටාණීභුතං දුස්සනනති විසුඛදුස්සනං අතතනා නව්වතනව්වපතාදිවසෙන නව්වාචිතිතාව වාදිතාව අතතමසො මසුරනව්වාදිවසෙනාපි පවතතානං නව්වාදිතං විසුඛභුතා දුස්සනාවාති නවමගිනවාදිනවිසුඛදුස්සනා නව්වාදිතිති අතතනා පසොපේථා වා පරෙති පසොජාපෙත්තු වා පසුතතාති පසසිත්තු වා තෙව භික්ඛුනං න භික්ඛුණීතං වට්ටනති.

උච්චාසසනං. චුච්චති පමාණාතිකතනං මහාසයනං අකපටි යත්ථරණං නනො පටිවිරතාති අපේථා.

ජාතරූපනති සුවණණං. රජකනති කතාපණො ලොගමාසනො ජතුමාසකොති යෙ වොහාරං ගච්ඡන්ති තස්ස උභයස්සාපි පටිගතගණං පටිවිරතා තෙව නං උගතණකනති න උගතණාපෙනති න උපතිකතිතතං සාදියන්තිති අපේථා.

ආමකබඤ්ඤසම්ගහණණාති සාලිවිතිගවයොබුමකඛ්ඛුචරකභුදු සකසඛ්ඛාතස්ස සත්තවිධස්සාපි ආමකබඤ්ඤස්ස පටිගතගණං න තෙව උඤ්ච ඵලෙනං පටිගතගණමෙව ආමසනමපි භික්ඛුනං නවට්ටතිගෙව.

ආමකමංසසම්ගහණණාති ඵත් අඤ්ඤත්තු උද්දස්ස අනුඤ්ඤතා ආමකමංසමච්ඡානං පටිගතගණමෙව භික්ඛුනං න වට්ටති නොආමසනං.

ඉන්ද්‍රියාදිකපටිගහණණාති ඵත් ඉන්ද්‍රිය පුරිසන්තරගතා ඉන්ද්‍ර කුමාරිකා නාම තාගමපටිගතගණමපි ආමසනමපි අකපටියමෙව. දුසි දුසසම්ගහණණාති ඵත් දුසිදුසවසෙනෙව තෙසං පටිගතගණං න වට්ටති කපටියකාරකං දමමි ආරුමිකං දමමිති චුතෙන පන වට්ටති. අපේළකාදිසු බෙත්තවත්ථුපටිගොසානෙත්තු කපටියාකපටියනගො විතග වසෙන උපපටිකතිතබ්බො. තත් බෙත්තං නාම යගමි. පුබ්බන්තං රූගති වත්ථුනාම යගමි අපරන්තං රූගති යත්ථවා උගයං රූගති තං බෙත්තං තදත්ථාය අකතභුමිගාගොවත්ථු. බෙත්තවත්ථුසිසෙන වෙත්ථ වාපිතලාකාදීතිපි සඛතතිතානෙව. කසම්පිකතසාති කයාච විකතයාව. දුපෙසයං චුච්චති දුතකමමං ගිහිනං පණණං වා සාසනාවා ගතෙතීවා නත්ථ තත්ථ ගමණං. පණණණමණං චුච්චති සරුසරං පෙසිතස්ස බුද්ධතමණං. අනුසොගො නාම තදුගයකරණං. තස්මා දුපෙසය පණණගමණානං අනුසොගොති ඵවමෙත්ථ අපේථා වෙදිතබ්බො. භුලා භුමාදිසු භුවන්ති වඤ්චනං තත්ථ භුලාභුවං තාව රූපභුවං කංසභුවං ගහණභුවං පටිච්ඡන්තභුවන්ති වතුබ්බිධං ගොති. තත්ථ රූපභුවං නාම වෙ භුලා සරූපා කතීවා ගණගන්තා මහතීයා ගණනාති දදන්තො බුද්ධිකාය දෙති. කංසභුවං නාම ගණගන්තො පච්ඡාසාගෙ ගන්තො භුලං අකතමිති දදන්තො පුබ්බසාගෙ. ගහණභුවං නාම ගණගන්තො බ්‍රිලෙ රජ්ජං ගණනාති දදන්තො අගෙක. පටිච්ඡන්තභුවං නාම භුලං පුසිරං කතීවා අන්තො අගවුණණං පසම්පිච්ඡා ගණගන්තො තං

ජේදනාදීසු ඡේදනානති හත්ථෙත්දනාදි. චෛධානී මාරණං. ඛණ්ඩානී රජ්ජුඛනිකාදිති ඛනිකං. විපක්ෂමාසොති හිමවිපරමාසො. භූමිවිපරමාසොති ද්විභූමි යං හිමපාතසමයෙ හිමෙන පටිච්ඡත්තා. සුඛා මිශ්‍රපටිපත්තං ජනං බ්‍රහ්මනති අයං හිමවිපරමාසො යං භූමිනාදිපටිච්ඡත්තා බ්‍රහ්මනති අයං භූමිවිපරමාසො. ආලෝපො චූච්චති භාමනිගමාදිතං විලෝපකරණං. සහසාකාශේති සාහස කිරියං. ගෙගෙ පටිසිච්ඡා මනුස්සානං උරෙ සත්ථං රූපෙනා ඉච්ඡිත භණ්ඩගණං. එවමෙනසමා ඡේදනවිධිඛනි විපරමොසආලෝපහසාකාර පටිවිරතා. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තාතමෙවාති.

සාරස්ථප්තකාශිනීසා සංයුතනිකාශට්ඨකථාස

ආමනිකාශපෙසාල වණණනා
නිවසීතා.

සච්චසංයුතනං සමනතං.

හිට්ඨිතා ව මහාවග්ග වණණනානි.

සංයුතනනිකාශට්ඨකථා

නිවසීතා.

එතතාවතාහි-

බ්‍රහ්‍මාර්‍ය්‍ය යතිනං විපක්‍යනාවාරතිපුණ්‍යවුද්ධිනං,
සංසුතතවිරතාකායස්‍ය අත්තංවණ්ණනං කාතුං.

සද්ධිමත්‍ය්‍ය වීරධීති-මභිලසමානෙන යා මයා තීපුණා,
අධිකථා ආරද්ධා ඝාරඤ්ඤපසකාසිති නාම.

සාහි මහාධිකථාය ඝාරමාද්‍ය නිධීතා එසා,
අධිසත්තතිමත්තාය පාළියා හාණවාරෙහි.

එකුණසට්ඨිමත්තො විසුද්ධිමග්ගොපි හාණවාරෙහි,
අත්තපසකාසනත්තාය ආගමානං කතො යසමා.

තයමා තෙන සහායං අධිකථා හාණවාරගණ්ණාය,
ථොකෙතාපරිපුරං සත්තතිංසසතං හොති,

සත්තතිංසාධිකසත-පරිමාණං හාණවාරතො එවං,
සමයං පකාසයනතිං මහාවිහාරාධිවාසිනං.

මුලධිකථාසාරං ආද්‍ය මයා ඉමං කරුණෙනන,
යං පුඤ්ඤමුපපිතං තෙන හොතු සබ්බො සුඛි ලොකො.

එභිස්සා කරුණත්තං ථෙරෙන හදන්තප්පාඨිපාලෙනි,
සුචිච්චෙන සුහාසිත-වාරිසමපාත සුත්තඤ්ඤෙන.

සාසනවිභුතිකාමෙන යාවමානෙන මං සුභගුණෙන,
යං සමධිගතං පුඤ්ඤං තෙනාපි ජනො සුඛි භවතුහි.

පරමවිසුඛසඬාබුධිවීරියපතිමණ්ඩිතෙන සීලාවාරජ්චමද්දවාදිගුණ
සමුදයසමුදිතෙන සකසමයසමයන්තරගහණජේක්‍ෂාගාහණ සමත්තෙන
පඤ්ඤාවේයසතතිසමන්තාගතෙන නිපිටකපරියත්තිපභගෙදෙ සාධි
තුවෙ සඤ්ඤාසනෙන අපාටිගතඤ්ඤාපසහාවේන මහාවේයසාකරණෙන
කරුණසමපතතිජනිතසුඛවිනිශ්චයාමධුරේදරච්චනලාවණ්ණෙ සුත්තතන
සුත්තමුත්තවාදිනා වාදිවරෙන මහාකවිතා පභින්නපටිසච්චිද පරිවාරෙ
ජලුභිඤ්ඤාදිපභගෙදගුණපතිමණ්ඩිතෙ උත්තරිමනුස්සධිමෙම සුප
තිට්ඨිතවුද්ධිනං ථෙරවංසපදිපානං ථෙරුනං මහාවිහාරවාසිනං චංසා
ලඛකාරගුතෙන විපුලවිසුද්ධිවුද්ධිනා බුද්ධිමග්ගාසංඝාති ගරුහි ගතිත්තාම
බෙය්‍යෙන ථෙරෙන කතා අයං ඝාරඤ්ඤපසකාසිති නාම අධිකථා,

තාව තිට්ඨතු ලොකත්‍යං ලොකනිත්තරණ්ණසිනං,
දස්සෙන්නති කුලපුත්තානං තයං සීලවිසුද්ධියා,

යාම බුද්ධොති නාමමපි සුද්ධිත්තස්‍ය තාදිනො,
ලොකමති ලොකජෙට්ඨස්‍ය පවත්තති මග්ගසිනොති.